శుక్ల యజుర్వేద సంహిత
అక్షర వాచస్పతి డాక్టర్ దాశరథి రంగాచార్య

వేద భాస్కరుడు

ఓం నమో వేద పురుషాయ

హృదయం దక్షిణం చాక్షి మండలంచాధిరుహ్యాయః |

చేష్టతే తమహం నౌమి ఋగ్యజుస్సామ విగ్రహం ||

భగవానుడు నన్ను అనుగ్రహించాడు. కేవలం పరమతుమ్ముని కరుణా కటాక్షం వలన శ్రీమద్రామాయణ (1963),శ్రీమహాభారత (1994), శ్రీమహాభాగవత (1970) గ్రంధాలను ఆంధ్ర వచనంలో రచించగలిగాను. భారత సంస్కృతికి మూలస్థంభాలు ఆ గ్రంధాలు. ఆ మూడింటినీ ఒక్కడు రచించిన దృష్టాంతరాలు అరుదు.

భగవదనుగ్రహం లేక ఏ కార్యము ప్రారంభం కాదు. కొనసాగదు, పూర్తికాదు, ఏలనన సకల కర్మలు భగవదధీనములు.

ఈ మూడు మహాగ్రంథాలను శ్రీరామా పబ్లిషర్స్, సిద్దంబర్, హైదరాబాద్ -012 వారు ప్రచురించారు. అందుబాటులో ఉంచారు.

కేవలం భగవదనుగ్రహం వలన నాలుగు వేదాల వచనానువాదం చేశాను. ఇది మానవ మాత్రులకు ఆసాధ్య కార్యం. భగవానుడు నన్ను ప్రోత్సహించాడు. వ్రాయించాడు. కాకున్న వార్ధక్యంలో, బలహీన శరీర మనస్సులతో ఇంతటి మహత్కార్యం నావంటి సామాన్యునికి సాధ్యం కాదు.

వేదం అనువదించాలనే ఆలోచన ఆరున్నరపదులు దాటింతరువాత రావడం ఏమిటి? అది ఆవేశం కావచ్చు. ఆరాటం కావచ్చు. అణగిపోరాదా! పోదే! పట్టుకొని వదలదే? ఇదేమైన సామాన్య కార్యామా? ఉత్తరమా! కథయా! నవలయా! వేదమంటే వేదం!! సామాన్యం కాదు. సాధారణం కాదు. అసామాన్యం! అసాధారణం! అదేమన్నా మానవ ప్రోక్తమా?

"పురుష ఏవేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్చభవ్యం"

సర్వమూ వేద పురుషుడే. జరిగిందీ, జరుగనున్నదీ సర్వమా వేదమే!

వేదం హిమవదున్నతం. ఆకాశమంటి విశాలం. సముద్రమంతటి గహనం. గంభీరం. వాయువు వలె సర్వవ్యాప్తం.

వేదం అంత గొప్పది. నేను ఎంతో చిన్న వాణ్ణి. నేనేమిటి? వేదానువాదం గురించి ఆలోచించడం ఏమిటి? రచనకు పూనుకోవడం ఏమిటి?

ఇది కేవలం భగవదనుగ్రహం. అంతకన్న వేరు కాదు.

ప్రతి ప్రాణికీ పరిమిత శక్తి ఉంటుంది. అదీ పరాత్పరుడు ప్రసాదించిందే. ఆ శక్తి వరకు ఏదైనా చేస్తే అతని శక్తి అనవచ్చు. చెప్పుకుంటే చెప్పుకోవచ్చు. వప్పుకున్నావప్పుకోవచ్చు.

కాని శక్తికి మించిన కార్యం చేసిందంటే? చీమ కొండను కదలించిందంటే? దోమ ఆకాశానికి ఎగిరిందంటే? బిందువు సముద్రాన్ని మ్రింగిందంటే? విచిత్రం కదా? ఆశ్చర్యం కదా? అచ్చెరువు కదా! అయినా అప్పుడప్పుడూ అలాంటివి జరుగుతాయి. అది కేవలం భగవదనుగ్రహం వలన జరుగుతాయి!

అలాంటిదే నేను వేదాధ్యయనానికి పూనుకోవడం. అర్థంచేసికొనడం. అనువదించడం. ఆశ్చర్యకరమేమరి! మీకు కాదు. వ్రాసిన వాణ్ణి నాకే ఆశ్చర్యం?! ఆంధ్రసాహిత్య చరిత్ర వేయేళ్ళు నిండింది. ఇందులో ఎంతమంది మహా కవులు! మహనీయులు! మహితాత్ములు! మహానుభావులు! ఎవరి కారణాలు వారివి. ఎవరూ నాలుగు వేదాల అనువాదానికి పూనుకొనే లేదు. అంతటి సుదీర్ఘ కాలంలో భగవానుడు నాకే సంకల్పం కలిగించాడు! మరి విచిత్రమే కదా! అచ్చెరువే కదా! ఆశ్చర్యమే కదా!

"ఒనరన్ నన్నయ తిక్కనాది కవులీయుర్విం బురాణావళుల్
తెనుగుల్ సేయుచు మత్పురాకృత శుభాధిక్యంబు దానెట్టిదో
తెనుగుం జేయరు మున్ను భాగవతమున్ దీనిన్ దెనింగించి నా
జననంబున్ సఫలంబు చేసెద బునర్జన్మంబు లేకుండగన్"

అన్నాడు భక్తశిఖామణి బమ్మెర పోతనామాత్యుడు. అది నాకూ వర్తించవచ్చు. కాని అంత అందంగా చెప్పడం రాదు. అందుకే గంటం తేనెలో ముంచి వ్రాసిన పోతన పద్యం ఉదాహరించాను.

పోతనామాత్యుడు నాకు ఆదర్శం. అతనికి సాటి రాలేను. అందుకే వచనాన్ని వరించాను.

ఇమ్మనుజేశ్వరాధములకిచ్చి, పురంబులు వాహనంబులున్
సొమ్ములు గొన్ని పుచ్చుకొని సొక్కి, శరీరము బాసి కాలుచే
సమ్మెట పోటులంబడక సమ్మతి శ్రీహరి కిచ్చి చెప్పె నీ
బమ్మెర పోతరాజొకడు భాగవతంబు జగద్ధితంబుగన్

పోతన మనుజేశ్వరాధములకు అంకితం ఇవ్వలేదు. నేనూ కాసుకు ఎవరికీ అంకితం ఇవ్వలేదు. మహానుభావుడు పోతన జగత్ హితానికి భాగవతం రచించాడు. నేనూ ఏ రచనా కాసుకోసం గాని, కీర్తి కోసం గాని చేయలేదు. నా ధర్మంగా రచించాను. జనుల కోసం రచించాను రచన చేసి ఆర్జించింది అతి తక్కువ!

బాల రసాల పుష్ప నవపల్లవకోమల కావ్యకన్యకన్
గూళలకిచ్చి యప్పడుపుగూడు భుజించుట కంటె సత్కవుల్
హాళికులైన నేమి మరి యంతకు నాయతిలేనినాడు గౌ
ద్దాలికులైన నేమి నిజదారసుతోదర పోషణార్థమై

పోతనదిగా చెప్పబడుతున్న ఈ పద్యం మంచన 'కేయూరాబాహుచరిత్ర'1-13లోనిది.

నేనూ నిజదార సుతోదర పోషణార్థం ఉద్యోగం చేసుకున్నాను తప్ప కాసుకు కావ్యాన్ని అమ్ముకోలేదు. 71. సంవత్సరాల జీవితంలో ఒకణ్ణి అర్థించి ఎరుగను.

నా బాల్యంలోనూ తండ్రిగారు వేదంలోనిది అని చెప్పబడే దిగువ శ్లోకం ఉదాహరిస్తుండేవారు.

"దంతాన్ ధావయేత్ ప్రాతః పలాశ వట పిప్పలైః"

ఉదయం పళ్లు తోముకోవాలి - మోదుగు, మర్రి, రావి పుల్లలతో దంతధావనం నుంచి జీవితం సమస్తం వేదంలో వివరించబడిందని చెప్పడం వారి ఉద్దేశ్యం.

ఆనాడే నాకు వేదం మీద ఆసక్తి కలిగింది. మాది విద్వత్ కుటుంబం. ఇంట్లో ఆంధ్ర, ద్రావిడ, సంస్కృత గ్రంథాలు అనేకం ఉండేవి. వాటిలో వేదం వెదకాలని నా ఆతురత. అలా వెదుకుతూ నేను పడిపోయాను. నా మీద భారీ గ్రంథాలు పడ్డాయి. ఆ చప్పుడుకు ఇంట్లోని వాళ్లంతా ఉరికి వచ్చారు. గ్రాంథాలు పడ్డాయి. ఆ చప్పుడుకు ఇంట్లోని వాళ్లంతా ఉరికి వచ్చారు. గ్రంథాలు తీశారు. నన్ను బయటకు తీశారు.

'ఏం వెదుకుతున్నావు?' మా నాయన అడిగారు. వారి ధ్వనిలో విసుగూ ఉంది, కోపం ఉంది.

"వేదం" అన్నాను.

నాయన అంత కోపంలోనూ పగలబడి నవ్వారు- వారిని చూచి అంతా నవ్వారు.

నేను చిన్నబుచ్చుకున్నాను.

"వేలెడు లేడు వేదం చదువుతాడట" అన్నారు నాయన. వారు ఈ విషయం చాలమందికి సగర్వంగా చెప్పుకున్నారు!

రెండోప్రపంచ యుద్ధం జరుగుతున్న రోజుల్లో నేను 5,6 తరగతి చదువుతున్నాననుకుంటా. నలుగురు కలిసిన చోట వేదప్రస్తావన వచ్చేది. హిట్లర్ మన వేదాలు ఎత్తుకుపోయాడు. వేదాలననుసరించే బాంబులు చేస్తున్నాడు. జర్మనులు ఆర్యులు. హిట్లరే గెలవాలి అనుకునేవారు. ఇంగ్లీషు వారి మీద ద్వేషంతో హిట్లరు గెలవాలనేవారనుకుంటా. మరొక కారణమూ ఉంది. హిట్లరు పతాకంలో "స్వస్తిక్" ఉండేది. హిట్లరు గెలవాలనేవారనుకుంటా. మరొక కారణమూ ఉంది. హిట్లరు పతాకంలో "స్వస్తిక్" ఉండేది. హిట్లర్ తనను ఆర్యుడు అనుకునేవాడు. ఆర్యులకే లోకాలను పాలించే అధికారం ఉందనుకునేవాడు. "కృణ్వంతో విశ్వమార్యం" లోకాన్ని ఆర్యమయం చేద్దాం అనేది అతని నినాదం.

"కృణ్వంతో విశ్వమార్యం" కు హిట్లరుది కువ్యాఖ్యానం. లోకమంతటినీ సభ్యసమాజం చేద్దామని అసలు అర్థం. రాజకీయ ఆధిపత్యం వేద నినాదం కాదు. సమాజాలను సంస్కరించడం వేదపు లక్ష్యం. ఈ విషయాలు తరువాతి అవగాహన. ఆనాడు నేనూ హిట్లరు గెలవాలనే అనుకున్నాడు.

తదుపరి కాలంలో నాకు ప్రజా ఉద్యమాలతో సంబంధం ఏర్పడింది. బోల్షివిక్ రష్యా మామీద అనంత ప్రభావం వేసింది. రాజకీయ అవగాహన ఏర్పడింది. జాతి దురభిమానం ప్రమాదకరం అని అర్థం అయింది. అప్పుడు హిట్లర్ ఓడాలనుకున్నాం. ప్రజాస్వామ్యం గెలవాలనుకున్నాం. అలాగే జరిగింది. హిట్లరు ఓడాడు. ప్రజాశక్తులు విజయం సాధించాయి!

నేను నిజాం వ్యతిరేకం సాయుధ పోరాటంలో పాల్గొన్నాను. 1948లో నిజాం రాజ్యం మీద పోలీసు చర్య విజయవంతం అయింది. నిజాం రాజ్యం భారత యూనియన్ లో విలీనం అయింది. కొద్ది రోజుల్లోనే వచ్చిన స్వాతంత్ర్య 'మేడిపండు' అని తేలిపోయింది. ప్రాణాలకు తెగించి పోరాటం జరిపిన వారు బికారులైనారు. నిన్నటి నిజాం తొత్తులు ఖద్దరు కట్టి రాజ్యమేలారు!

పోరాట కాలంలో విప్లవ సాహిత్యం అధ్యయనం చేశాం. దాంతో భారతీయ సాహిత్యం విషయంలో విముఖత ఏర్పడింది. విముఖత సరైన పదం కాదు. అసహ్యం ఏర్పడింది అంటే వాస్తవం అవుతుంది. భారతీయ సంస్కృతీ సాహిత్యాలకు ఆంగ్ల సాహిత్యంతో బాటు వామ పక్షాలు ద్రోహం చేస్తున్నాయనేది నేటి నా నిశ్చితాభిప్రాయం.

వామ పక్ష సాహిత్య ప్రభావం నుంచి బయట పడడం దుర్లభం. అయితే నాకు గల సంప్రదాయ ప్రభావమో, భగవదనుగ్రహమో నేను ఆ ప్రభావం నుంచి బయట పడ్డాను. కాని కమ్యూనినిస్టు పార్టీలను గాని, కమ్యూనిస్టు

సాహిత్యాన్నిగాని ద్వేషించడం లేదు.

ద్వేషించడం నా స్వభావానికి విరుద్ధం!

అలా బయట పడ్డాను. భారత సాహిత్య, సంస్కృతులను పునరధ్యయనం చేశాను. అప్పుడు భారత సాహిత్యం హిమవదున్నతం. అనన్యసామాన్యం అని అర్థం అయింది. ఒక్కొక్క గ్రంథ అధ్యయనానికి జీవితాలు సరిపోవు. జన్మజన్మలు కావాలని గ్రహించాను.

1963 అనుకుంటాను నేను రామాయణం రచించిన సందర్భంగా కవిసామ్రాట్ విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు నాకు సన్మానం చేశారు. ఈ విషయం నా 'జీవనయానం'లో వివరించాను.

సభ ముగిసింది. విశ్వానాథ నన్ను గట్టిగా కౌగిలించుకున్నారు. నా చెవిలో మూతి పెట్టి అడిగారు.

"రంగాచార్లూ! రామాయణం నీకేమైనా అర్థమైందీ?"

"గురువుగారూ! నాకేమీ అర్థం కాలేదు" అనే వాస్తవం చెప్పాను.

"ముప్పయ్యేళ్లు ఏడ్చిన ముండావాణ్ణి నాకే అర్థం కాలేదు, నీకేమర్థమవుతుందీ" అన్నాడు మహానుభావుడు. వారు 30 ఏళ్లు శ్రమించి 'రామాయణ కల్పవృక్ష' మహాకావ్యం రచించారు.

నేను నాలుగుసార్లు రామాయణం వ్రాశాను. 1. శ్రీమద్రామాయణము, 2. సీతాచరితం, 3. బాలల రామాయణం, 4. రామాయణ పాత్రలు.

వాల్మీకి రామాయణ పారాయణం కాదు - అధ్యయనం ఎనిమిది సార్లు చేశాను. ప్రతి తడవా వాల్మీకి కవిత నిత్యనూతనంగా కనిపిస్తుంది.

"సముద్రమివరత్నాఢ్యం సర్వశ్రుతి మనోహరమ్'

సముద్రంలో రత్నాలుంటాయి. కనిపించవు. వెదకాలి. అప్పుడే రసాస్వాదం. ఇహలోకంతో పని ఉండదు. రామాయణంలో మునిగిపోతాం.

రామాయణం వంటి కావ్యం భరత జాతికే ఉంది. గర్వించండి. ఈ అదృష్టం మరొక జాతికి లేదు!

"యథాసముద్రో భగవాన్ యథామేరుర్మహా నగః
ఉభౌఖ్యాతౌ రత్ననిధయః తథా భారతముచ్యతే"

సముద్రం, మేరు పర్వతం, రత్న నిధులు అని ప్రసిద్ధి. భారతం ఆ రెంటివంటిది.

మానవజాతి సాంతం వ్యాసభగవానునికి రుణపడి ఉంటుంది. ఏమి చేసినా అతని రుణం తీరదు. అతడు మనకు తరగని సంపద ఇచ్చాడు. అది అక్షయపాత్ర. ఇవ్వదలచినంత ఇవ్వండి, ఇంకా మిగిలి ఉంటుంది!

లలిత స్కంధము గృష్టమూలము శుకాలాపాభిరామంబు మం
జులతా శోభితమున్ సువర్ణ సమనస్సుజ్ఞేయమున్ సుందరో
జ్జ్వల వృత్తంబు మహాఫలంబు విమల వ్యాసాలవాలంబునై
వెలయున్ 'భాగవతాఖ్య' కల్పతరు వుర్విన్ సద్విజ శ్రేయమై
పోతన శ్రీమహాభాగవతము 1-20

సాహిత్యం - దశలు

నరునికి సభ్యత, సంస్కారం, నాగరికత, సామాజిక జీవితం నేర్పింది సాహిత్యం, రాజకీయంకాదు. రాజకీయాలను, రాజ్యాలను, రాజులను ఏర్పరచింది కూడ సాహిత్యమే! మానవజీవితం శాంతిమయం, సుఖప్రదం కావడానికి నిర్విరామ కృషి చేసింది సాహిత్యం. పాశ్చాత్య సాహిత్యానికి ప్రచారమేం- ఇంకా పాలపళ్లు రాలలేదు. ఆ సాహిత్యానికి వినోదం ప్రధానం. విశ్వ శ్రేయస్సు కోరేదీ, అందుకు కృషి చేసేదీ భారత సాహిత్యం. "విశ్వశ్రేయః కావ్యమ్"

సాహిత్య సందేశాలను నరుడు పాటించి ఉంటే ప్రభుత్వాల పని ఉండేది కాదు. 'మా విద్విషావహై' - మేము ద్వేషించుకొనం. ప్రపంచంలో యుద్ధాలనుంచి కుటుంబ కలహాల దాక ద్వేషమే కారణం అవుతున్నది. ఒక్కసారి ద్వేషం లేని, ప్రేమైక సమాజాన్ని ఊహించండి. నాడు ప్రభుత్వం, పోలీసు సైన్యం, న్యాయస్థానం అవసరం ఉండదు!

'మాగృధః కస్యచిద్ధనం' మరొకసారి ధనాన్ని హరించకు. లోకంలో ఉన్న తగాదాలన్నీ ధనం చుట్టే పరిభ్రమిస్తున్నాయి. ధనం అంటే చిరస్థిర ఆస్తులు. ఎవని ధనమూ ఎవడూ అపహరించడు. అలాంటప్పుడు రాజ్యాలు, యుద్ధాలు, హింస, మారణ హోమాలు ఉండవు. శాంతి పరిమళాలు వెల్లి విరుస్తాయి. స్వర్గం అనేది నేలకు దిగివస్తుంది.

ధనం, మానవ సంబంధాలే అశాంతికి కల్లోలాలకు కారణాలు. ముఖ్యంగా స్త్రీ పురుష సంబంధాలు జగడాలకు కారణాలు అవుతాయి. సాహిత్యం ఆస్తిని గురించి అనేక సంప్రదాయాలు, ఆచారాలు స్థిరపరిచింది. చాలావరకు ద్వేషకావేశాలను నివారించగలిగింది. ఇప్పుడున్న ఆస్తి విషయక వ్యాజ్యాలు ఒక శాంతం కూడా కావు. సామాజిక

నేతలు, సాహిత్యం, తొంబదితొమ్మిది శాతం మందికి శాంతి ప్రసాదించగలిగారు!

వాస్తవ విజయం సాధించింది లైంగిక సంబంధాల్లో! ఎంతటి నీచుడైనా తల్లీ- అక్కా చెల్లెళ్ళ పొందు కోరడు!! ఒక భార్య - ఒక భర్త ఇది అనంత విజయం. 'అనన్యారాఘవేణాహం భాస్కరేణ ప్రభాయథా' అంటుంది సీత. రాముడూ నేను అన్యులంకాం - అనన్యులం. సూర్యుడూ వెలుగు వలె కలిసిపోయినవాళ్ళం. ఇలాంటి బాంధవ్యం కలిగించడం ఎంత కష్టం? నేటి సమాజంలో సహితం అత్యధిక శాతం దంపతులు దీన్ని పాటిస్తున్నారు.

పూర్తి స్వేచ్ఛ ఎక్కడా, ఏనాడూ ఉండదు. స్వేచ్ఛకు శృంఖలాలుంటాయి. ఆ పరిధిలోనే స్వేచ్ఛ. అది దాటితే నేరం. నేటి సమస్త సమస్యలకూ, రుగ్మతలకు కారణం 'విశృంఖల స్వేచ్ఛ.' ఇది నరుని జంతుదశ నాటిది! దీన్ని నాగరికత అనడంలోనే ఉన్మాదం ఉంది. ఉన్మాదానికి కార్యకారణ సంబంధం ఉండదు. అది వెర్రివాని చేతిరాయి.

నరునికి సభ్యత, సంస్కారం నేర్పడానికి సాహిత్యం అనేక అవతారాలు ఎత్తాల్సి వచ్చింది. సంగ్రహంగా అవి ఇలా ఉంటాయి.

1. ప్రభు సంహిత.

సమాజానికి, విశ్వానికి హితం కూర్చేది సంహిత. 'హితం' అంటే రానున్న మేలు. 'ప్రియం' అంటే అప్పటి మేలు. అప్పటికి కటువైనా దీర్ఘకాలపు ప్రయోజనం కలిగించేది 'హితం' మందులు తత్కాలకటువు. తరువాత ఆరోగ్యం, ఆయుష్యం కలిగిస్తాయి.

"సులభాః పురుషా రాజన్ సతతం ప్రియవాదినః
అప్రియస్యతు పథ్యస్య వక్తా శ్రోతాచ దుర్లభః

ఇది రామాయణంలోని శ్లోకం. విభీషణుడు రావణునితో అన్న మాటలివి.

రాజా! నిత్యం ప్రియమైన మాటలు చెప్పేవారు సులభంగా లభిస్తారు. కాని అప్రియం అయినా హితం చెప్పేవారు, వినేవారూ దుర్లభులు.

తొలుత సాహిత్యం ప్రభుసంహిత అయింది. అది ప్రభువు వలె శాసించింది. మనిషికి నాగరికత, సంస్కారం నేర్పింది. వేదం ప్రభుసంహిత. వేదానికి తిరుగులేదు. వేదం చెప్పింది ఆచరించాల్సిందే. గత్యంతరం లేదు వేదం శాసిస్తుంది. శాసనానికి అంతా లొంగాల్సిందే!

"దంతాన్ ధావయేత్ ప్రాతః" ఉదయం దంత ధావనం చేసుకోవాలి. అది విధి, శాసనం.

"కర్తా స్వయం పాదౌ ప్రక్షాళ్య" కర్త స్వయంగా తన కాళ్లు కడుక్కోవాలి. అంతే మరొకణ్ణి కడగమనరాదు.

2. మిత్ర సంహిత

ఈ నరుడున్నాడే - వాడు విచిత్రాతి విచిత్రుడు. అతడు ఎల్లప్పుడూ ఒకదానికే కట్టుబడి వుండడు. అతనికి కట్లు బాట్లు ఇష్టం ఉండవు. స్వేచ్ఛాచారి కావాలనుకుంటాడు. అడ్డు లేని ఆకాశంలో విహరించాలనుకుంటాడు!

నరుడు ప్రభుసంహితమగు వేదాన్ని ప్రశ్నించాడు. అందులోని గతినే ప్రవర్తించాలానే నియమమేం? అన్నాడు ధిక్కరించాడు.

బిడ్డ తల్లి రొమ్మును తంతుంది. తొక్కుతుంది. తల్లి కోపించదు. ముద్దులు కురిపిస్తుంది. సాహిత్యం వ్యక్తికీ, సమాజానికీ తల్లి లాంటిది. బిడ్డలు వేదం చెప్పింది వినలేదు. అందుకు వేదం కోపగించలేదు. నరుని సక్రమ మార్గాన నడిపించాలనుకుంది. అన్వేషణ - పరిశీలన - తపస్సు కొనసాగించింది. ఆ తపస్సు లోంచి ఆవిష్కరించిన అమృతమే 'కథ' కథ వినడానికి సొంపుగా ఉంటుంది. ఆ కథలో సందేశాన్ని చేర్చడం ఈ టెక్నిక్కు.

మిత్రుడు చెపుతే నరుడు వింటాడు. కాబట్టి సాహిత్యం సమాజానికి మిత్రం అయింది. ఆవిధంగా సమాజం కోసం తన స్వరూపాన్ని మార్చుకుంది. పేరు మార్చుకుంది. కాని గుణం మార్చుకోలేదు. "విశ్వశ్రేయః కావ్యం"

రామాయణ - భారత - భాగవత - పురాణాదులు మిత్రసంహితులు.

దశరథుడు ముసలితనంలో వయసు పెళ్లాం కైకను తెచ్చుకున్నాడు. కైక మాట జవదాటలేకపోయాడు. కుటుంబం విచ్ఛిన్నం అయింది. దశరథుడు నశించాడు. ఈ సందేశం కోసం అద్భుతం అయిన కథ అల్లారు వాల్మీకి. కథ బోనసులాంటిది. సందేశం సరుకు లాంటిది. సరుకుల అమ్మకం కోసం బోనస్ ఇస్తాడు. మనం బోనసు కోసం సరుకు కొంటాం. మిత్ర సంహిత బోనస్ చూపి సందేశం అందించడం లాంటిది.

నాటి నుంచి నేటి వరకు కథ జనులకు అత్యంత ప్రియం అయింది. నేడు వ్యాపార సంస్థలు కూడా దీన్ని వాడుకుంటున్నాయి.

3. కాంతాసంహిత

మిత్రవాక్యం తు కర్తవ్యం. మిత్రుడు ఎలాంటి వాడు? కర్ణుని వంటివాడు. సుగ్రీవుని వంటివాడు. పోగాలము దాపురించినవాడు దీప నిర్వాణ గంధమును, అరుంధతిని, మిత్ర వాక్యమును మూర్కొనరు, కనరు, వినరు అని

చిన్నయసూరి నీతిచంద్రిక. అట్లయినా కావ్య ఇతి హాస పురాణాదులు జనం వినోదం కోసం విన్నారు. సందేశం పట్టించుకోలేదు.

సాహిత్యం, సాహిత్యకారులు సమాజానికి పితృతుల్యులు. తప్పుదోవ పట్టిన బిడ్డను వదులుకొనరు. సాహిత్యం మళ్లీ ఆలోచనలో పడింది. విన్నదానికన్న చూచి, విన్నదాని ప్రభావం అధికం అవుతుందని కనిపెట్టారు!

మిత్రుని మాట వినడు. ప్రియురాలి మాట వినకుండా ఉండలేదు. ప్రియుడు మేను వాలుస్తాడు. ప్రియురాలు పడకమీద కూర్చుంటుంది. ఆకులు, పోకలు అందిస్తూ చెపుతుంది. అతడు తన చేతి వేళ్లు ఆమె ముంగురుల్లో దూరుస్తాడు. వింటాడు. వినకుండలేడు! అది మనసుకు పడ్తుంది. తప్పక ఆచరిస్తాడు.

అలాంటిది నాటకం. అది కాంతా సంహిత. ప్రేక్షకుడు నాటక ప్రదర్శనలో లీనం అవుతాడు. చూచినంతసేపు అతనిని మాయకప్పుతుంది. పాత్రధారులను మరుస్తాడు. పాత్రలను నిజమైనవిగా భావిస్తాడు. అందులో లీనం అవుతాడు.

"నాటకాంతం హి సాహిత్యం" అన్నారు.

"కావ్యేషు నాటకం రమ్యం" అన్నారు.

కాళిదాసు 'అభిజ్ఞానశాకుంతలం' నాటకాల్లో రమ్యం అయింది.

శకుంతల 'అనాఘ్రాతం పుష్పం' వాసన చూడని పూవు. దుష్యంతుని వ్యామోహమ్లో పడింది. కాలు జారింది. గర్భవతి అయింది. ఇది తల్లిదండ్రుల అనుమతి లేకుండా పురుష సమాగమపు పరిణామం. అందుకు ఫలితంగా శకుంతల నానాపాట్లు పడింది. ఇది ఆవివాహితులకు హెచ్చరిక!

"మంగళాదీని, మంగళమధ్యాని, మంగళాంతాని కావ్యాని" కావ్యం శుభారంభం కావాలి. కావ్య మధ్యంలో శుభం జరగాలి. కావ్యం సుఖాంతం కావాలి.

శకుంతల పరితపిస్తుంది. నాటకం సుఖాంతం అవుతుంది.

సినిమా ముగియగానే 'శుభం' వేస్తారు. అది మన సంప్రదాయ సిద్ధం అయిన మంగళాంతం.

గ్రంథాన్వేషణ

నా రచన శ్రీమహాభారతము 2,000 పేజీలది. అది మూడు సంపుటాల్లో అచ్చయింది. సిద్ధం అయింది. భవ నామ

సంవత్సరం ఉగాది 11- 04 -94 ఆవిష్కరణ జరిగింది. నాటి నుంచి నాకు వేదాన్ని గురించిన ధ్యాస వెన్నంటింది. వదలలేదు. వేదం జంతు దశ నుంచి నరుణ్ణి మానవునిగా సిద్ధం చేసింది. అంతటి గ్రంథం మానవ జాతికి మరొకటి లేదు. వేదం భారత దేశంలో అవతరించింది. అంత మాత్రాన భారతజాతికీ - అందునా ఏదో ఒక మతానికి చెందింది మాత్రం కాదు. సూర్యుడు ఉదయించడం మాత్రమే తూర్పుదిశన. అతడు సకల దిశలకూ ప్రకాశం ప్రసాదిస్తాడు. వేదం సూర్యుడు. వేద ప్రకాశం సకల ప్రపంచానికి వ్యాపించింది. ఆధునిక యుగంలో పాశ్చాత్యులే వేదాన్ని ఎక్కువ అధ్యయనం చేశారు. పరిశీలన - పరిశోధన చేశారు.

భారత దేశానికి వేదం పవిత్రం. చరిత్ర - కాలం - కారణాలు ఏమైనా వేదం కొన్ని వర్గాలకే పరిమితం అయింది. ఆ వర్గాలు సహితం వేదార్థం గ్రహించలేదు. వేదంలో కొన్ని భాగాల పఠనం చేశారు. ద్వివేది - త్రివేది - చతుర్వేది అనే వంశనామాలు ఇందుకు ఉదాహరణలు. ఆ వర్గాల వారు వేదం తమ 'గుత్తసొమ్ము' అన్నట్లుగా వ్యవహరించారు. ఆ వర్గంలో 'స్త్రీలకు సహితం వేదాన్ని ముట్టుకునే అర్హత లేదు' అన్నారు. మిగతా వర్ణ, వర్గాల వారికి వేదం స్మరించే అర్హత లేదని నిషేధించారు!

ఈ విధి, నిషేధ కారణంగానే పూర్వ కవులు వేదాలను, ఉపనినిషత్తులను అనువదించడానికి పూనుకోలేదు. అందువల్ల సాధారణ మానవులకు వేదం చదివే అవకాశం లభించలేదు. ఒక వర్గం చేత బహుజనులు వంచితులు అయినారు. జ్ఞాన విజ్ఞానాలు సూర్యచంద్ర కాంతులవంటివి. జ్ఞానం ఏ ఒక్కరి అధికారి పరిధిలోనిది కాదు. ప్రకృతి ప్రకాశాన్ని మూట గట్టి, ఇనప్పెట్టెలో దాచి పెట్టడం అసాధ్యం. తృష్ణ గలవారు సాధించి తీర్తారు. ఆంగ్లేయులు, మహమ్మదీయులు కూడా వాటిని అధ్యయనం చేశారు.

బయట వారికి వేదం అందుతున్నది, మనవారు ఎందుకు వంచితులు కావాలి? ఈ ఆలోచన నన్ను వెన్నాడింది. నిద్ర లేకుండా చేసింది. ఇది ఆశయం మాత్రమే. కొన్ని ఆశయాల సాధన ఒక జన్మతో సాధ్యపడదు. వేదం విస్తృతిలోనూ, గంభీరతలోనూ మహామహాగ్రంథం. అది మనకు అర్థం అవుతుందా? అర్థం చేసుకోవడం వేరు - ఇతరులకు అర్థం చేయించడం వేరు. అది కష్టతరం. సాధించగలమా? అనే సంశయం కొన్నాళ్ళు కొనసాగింది.

మనిషి సాధిద్దాం అనుకుంటాడు. అడ్డుకునేవాళ్లు అనేకులుంటారు. నాకూ అడ్డంకులు ఎదురైనాయి. శక్తిస్తోమతలు అర్హతానర్హతల పేర అనేకమంది అడ్డుకట్టవేశారు "నీకిది క్షేమం కాదు" అని హెచ్చరించినవారున్నారు. నేను జన్మతః విశిష్టాద్వైతిని, సిద్ధాంతపరంగా వేద కర్మలకు అనుకూలురంకాదు. వేదాధ్యయనం వృత్తిగా చేసేవాళ్ళం కాదు. వేదాన్ని అద్వైతులు తమ జన్మహక్కుగా భావిస్తారు. వారూ, మావాళ్ళూ, వికృత భవిష్యత్తు చూపి భయపెట్టారు. భయం మానస స్వభావం. కుటుంబం గలవాణ్ణి, అరవయ్యైదేళ్ళ వృద్ధుణ్ణి భయపడడం స్వభావమే!

నా స్వభావంలో తిరుగుబాటుంది. మహా భారత రచన పూర్తి చేసినవారు అరుదు. నాకూ పుత్రవియోగం - నాకు ప్రాణాంతకం కలిగాయి. అయినా భగవంతుని మీద భారం వేశాను పూర్తి చేశాను. వేదం భారతాన్ని మించింది. వేదాన్ని మించింది లేదు. భారం భగవంతుని మీద వేశాను. వేదాలు నాలుగూ తెలుగు 'సులభ' వచనంలో

అనువదించడానికి కృత నిశ్చయుణ్ణి అయినాను.

ఆరంభింపరు నీచమానవులు విఘ్నాయాస సంత్రస్తులై
యారంభించి పరుత్యజింతురురు విఘ్నాయత్తులై మధ్యముల్
ధీరుల్ విఘ్న నిహన్యమానులగుచున్ ధృత్యున్నతో త్సాహులై
ప్రారబ్ధార్థము లుజ్జగింపరు సుమీ ప్రజ్ఞానిధుల్ గావుతన్

భర్తృహరి - ఏనుగు లక్ష్మణ కవి.

భర్తృహరి కార్య విషయంలో నరులను మూడు రకాలుగా విభజించాడు.

1. నీచులు - విఘ్న భయంతో ప్రారంభించరు.
2. మధ్యములు - ప్రారంభిస్తారు. విఘ్నం కలిగితే మానేస్తారు.
3.ధీరులు - ఎన్ని విఘ్నాలు వచ్చినా ఆరంభించిన కార్యం పూర్తి చేస్తారు.

మధ్యమునిగా ప్రారంభించడానికి నిర్ణయించాను. "శ్రేయాంసి బహువిఘ్నాని" అని ఆర్యోక్తి. శ్రేయోకార్యానికి అనేక విఘ్నాలు. 'తొలిముద్దలోనే ఈగ' అన్నట్లు గ్రంథాలు లభించడం దుష్కరం అయింది.

ఆధునిక యుగంలో పుస్తకాలు పుట్టలకొద్దీ - గుట్టల కొద్దీ దొరుకుతున్నాయి. వీటిలో ఆంగ్ల గ్రంథాలు ఎక్కువ. తదుపరి భారతీయ భాషా గ్రంథాలు దొరుకుతాయి. సంస్కృత గ్రంథాలు దొరకవు. షేక్స్పియరు నాటకాలు మూలమో, అనువాదమో చదివిన వారున్నారు. కాని భాస, కాళిదాస, అశ్వఘోష, భవభూతి నాటకాలు ఎందరికి తెలుసు? పాఠ్యంశాల్లో ఉన్నందున శాకుంతలం పేరు తెలుసు, ఆ నాటకాన్ని చదివిన వారెవరు? కాళిదాసు రచనలు శాకుంతలం మాళవికాగ్నిమిత్రం- విక్రమోర్వశీయ నాటకాలను 1960 లో పిల్లల కోసం సులభ శైలిలో రచించాను.

ఆంగ్లంలో వేదాలను గురించిన గ్రంథాలు చదివాను. కాని అవి వేదం చదివి వ్రాసినట్లుగా కనిపించలేదు. ఒకరి గ్రంథం ఆధారంగా మరొకరు వ్రాసినట్లు అనిపించింది. సంస్కృత మూల వేదం కోసం అన్వేషణ సాగించాను.

అప్పుడు నాకు కొత్త ఢిల్లీ వేద ప్రతిష్ఠాన్ వారి 'ఋగ్వేద సంహిత' లభించింది. ఇందులో మూలమంత్రం 'దేవనాగరి'లోనూ - ఇంగ్లీషు లిపిలోనూ ఉంది. మంత్రానికి ఆంగ్లానువాదం స్వామి సత్య ప్రకాశ సరస్వతి - సత్యకామ విద్యాలంకార్ కలిసి చేశారు. అనువాదం బాగుంది. ఇది మహత్తమ కార్యం, అయితే ఇంకా పూర్తి కాలేదు. అయిదు మండలాల ప్రచురణ మాత్రం జరిగింది. ఇది భారతీయ దృక్పథంతో వేదాన్ని పాశ్చాత్యులకు అందించే తొలి ప్రయత్నం.

ఆ పుస్తకం దొరికింది. నిధి దొరికినంత సంబరపడ్డాను. అరుదైన పుస్తకం లభించినప్పటి ఆనందం పుస్తకాభిమానులే తెలియగలరు. పుస్తకం చదివాను. ఎంతో బావుంది. అనువాదకులు ఎంతో శ్రమించారు. వివరణలు ఇచ్చారు. లభించినవి అయిదు మండలాలే! ముందు అది ముగింతాం. అన్వేషణ కొనసాగింతాం అనుకున్నాను. అనువాదం ప్రారంభించాను. వంద సూక్తాలు అనువదించాను.

వందసూక్తాల తరువాత నాకు సంతృప్తి కలుగలేదు. అసంతృప్తి వెంటపడింది. కారణాలకై అన్వేషించాను. అప్పుడు నాకు తెలిసినవి.

1. ఆంగ్లానువాదం స్వతంత్రం.

2. ఆధునిక వ్యాఖ్యాతలను అనుసరించారు.

3. దేవతల పేర్లు విశేషణాలు అయినాయి.

4. సంప్రదాయానుగుణంగా లేదు.

ఈ గ్రంథం చదవడానికి చాలా బావుంటుంది. కాని అనువదించి అందించడానికి ఉపకరించదు. ఎంత ఉత్సాహంగా ప్రారంభించానో అంత నిరుత్సాహంగా నిలిపి వేశాను.

కార్య సాధకుల్లో మధ్యమునిగా మిగిలిపోతానేమోనని దిగులు పట్టుకుంది.

నా వేదన చూచిన ఒక మిత్రుడు 'అంధ్ర వేదములు - ఋగ్వేదము' అనే గ్రంథం తెచ్చిచ్చారు. దానిలో మంత్రం - మంత్రానికి తాత్పర్యం ఉంది. తాత్పర్యం సాయణ వ్యాఖ్యను అనుసరించారు.దీని ప్రచురణకు ఒక పవిత్ర చరిత్ర ఉంది.

మహాత్ముని స్వాతంత్య ఉద్యమం అచ్చం ఆంగ్లేయులను పారదోలడం వరకు పరిమితం కాదు. భారత జాతీయతను పునరుజ్జీవింప చేయడం కూడా పోరాటంలో భాగమే. "బ్రాహ్మణ, బ్రాహ్మణేతర అసమానత్వమును తొలగించుటకు వేదవేదాంగములను ఆంధ్రీకరించి ఆంధ్రుల కెల్లరకు హస్తగతమొనర్చుట భావ్యమని" గొల్లపూడి సీతారామ శాస్త్రిగారు, రాంబొట్ల పాలెం, గుంటూరు జిల్లాలో వినయాశ్రమం ప్రారంభించారు. మహాత్మా గాంధీ వినయాశ్రమాన్ని శ్రీముఖ సం|| మార్గశిర బహుళ సప్తమి 23-12-1933లో ప్రారంభించారు.

పురాణ వాచస్పతి బంకుపల్లె మల్లయ్య శాస్త్రి గారు ఋగ్వేదానువాదం చేశారు. దీని ప్రచురణ 1940. 480 పేజీల గ్రంథం రెండు రూపాయలన్నారు. తొలి సంపుటిలో ద్వితీయాష్టకంలో తృతీయాధ్యాయం వరకు మాత్రమే ఉంది.

అంతటితో ఆ ప్రయత్నం నిలిచిపోయినట్లుంది!

మిగతా సంపుటులను గురించి నేను వినయాశ్రమం వారికి ఉత్తరం వ్రాశాను. ఋగ్వేద ప్రచురణే తమకు తెలియదని జవాబు వచ్చింది. ఇది 60 సంవత్సరాల క్రితపు రచన. మళ్లీ అంతటి సత్ప్రయత్నం జరిగినట్లు లేదు.

అనువాదం మళ్లీ ప్రారంభించాను. పూర్తి ఋగ్వేదం కోసం అన్వేషణ సాగించాను.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారు వేదాల మూల సహితి పద్యానువాదం ప్రచురించారు. దానిది బ్రహ్మ స్వరూపం. ఉన్నదిగాని అగుపించలేదు. ఆ గ్రంథాలు గల అనేకమంది దగ్గరకు నేనూ మిత్రులం వెళ్లాం. వారు సత్యవాదులు. లేదన లేదు! ఇవ్వలేదు! సాక్షాత్తు దేవస్థానం ప్రచురణ విభాగం వారిని అర్థించాను. వారు పరబ్రహ్మలు. నిరాకారులు! అగుపించలేదు!

భువన వాణి ట్రస్టు లక్నో వారు నాలుగు వేదాలను హిందీ అనువాదంతో ప్రచురించే ప్రణాళిక రచించారు. ఇది మహత్తమ కార్యం. ఇప్పటికి వారు నాలుగు వేదాల ఒక్కొక్క సంపుటి మాత్రం ప్రచురించారు. మూలమంత్రం - ప్రతిపదార్థం - హిందీ గేయానువాదం - తాత్పర్యం ఇదీ పథకం.

ఈ ప్రణాళిక భాగంగా ఋగ్వేదంలో ప్రథమాష్టకం మాత్రం ప్రచురించబడింది. నాకు అర్థం అయినంత వరకు అనువాదం సంప్రదాయానుగుణం కాదు.

సంస్కృత ప్రచురణ కర్తల కేటలాగులు తెప్పించి చూచాను. చౌఖంబ విద్యాభవన్ - 1 వారణాసి వారి కేటలాగు నాకు పెన్నిధిగా కనిపించింది. ఈ సంస్థను నలుగురు అన్నదమ్ములు నడుపుతారు. అంతా వృద్ధులే. 'చౌఖంబ' అంటే నాలుగు స్తంభాలు. నలుగురు స్తంభాలుగా ప్రచురణ సంస్థను నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ సంస్థ సంస్కృత సాహిత్యానికి ఎంతో సేవ చేస్తున్నది. నేను ఢిల్లీ, వారణాసి పుస్తక కేంద్రాలకు వెళ్లాను. యజమానులు భారత సాహితీ, సంస్కృతుల విషయంలో ఎంతో శ్రద్ధాసక్తులు గలవారు.

చౌఖంబ వారి ఋగ్వేద సంహిత సరిగ్గా నాకు అవసరం అయింది. అనుకూలం అయింది.

1. ఇది సంపూర్ణ ఋగ్వేదం. ఇందులో ఎనిమిది అష్టకాలు - దశ మండలాలూ ఉన్నాయి.
2. మంత్రం స్వరయుక్తంగా ఉంది.
3.పదపాఠున్నాయి.
4.సాయణాచార్యుల వ్యాఖ్య ఉంది.
5.పండిత రామగోవింద త్రిపాఠీ హిందీ వచనానువాదం ఉంది.

ఇంతటి గ్రంథం లభించడం భగవదనుగ్రహమే! అయితే మరి ఇంత వినిపించడం ఎందుకయా అంటే వీడికున్న శ్రద్ధ సంకల్పం, కృషీ ఎంతటివి అని పరీక్షిస్తాడు స్వామి.

తల్లి బిడ్డ ఏడుపు వింటుంది. పనిలో ఉంటుంది. వెంటనే పనివదలదు. పరిగెత్తి రాదు. బిడ్డ బిగ్గరగా ఏడుస్తుంది. తల్లి పని వదులుకుంటుంది. పరిగెత్తుకు వస్తుంది. బిడ్డకు చన్నిస్తుంది.

భగవంతుని మాతృ స్వరూపం

సంపూర్ణ ఋగ్వేద సంహిత లంభించింది. నాకు సంహీవని లభించినట్లయింది! అమృత భాండం అందినట్లయింది! చందమామదోసిట నిలిచినట్లయింది. పుస్తక ప్రియులకు వలసిన పుస్తకం లభించడం వలచిన వనిత లభించడం లాంటిది!!!

రచనా యజ్ఞం

ఒకే వ్యక్తి నాలుగు వేదాల అనువాదానికి పూనుకున్న జాడ, పూర్తి చేసిన జాడ లేవు. భగవంతుడు నాకు ఆ భాగ్యం కలిగించాడు.

భగవద్గీతలోని ఆరవఅధ్యాయం. ఆత్మసంయమ యోగం. భగవానుడు ఆత్మ సంయమనం ఉపదేశిస్తాడు. అర్జునునికి సంశయం కలుగుతుంది. అడుగుతాడు.

అయతిశ్శ్రద్ధయోపేతో యోగాచ్చలిత మానసః|
అప్రాప్య యోగ సంసిద్ధం కాం గతిం కృష్ణ! గచ్ఛతి||

అతడు శ్రద్ధావంతుడే కాని అనియతుడు. అందువల్ల అతని మనసు చలిస్తుంది. యోగ భ్రష్టుడు అవుతాడు. కృష్ణా! అలాంటి వాణి పరిస్థితి ఏమి?

భగవానుడు ఉపదేశిస్తున్నాడు:-

ప్రాప్య పుణ్యకృతాం లోకానం శిత్వా శాశ్వతీః సమాః|
`` **శుచీనాం శ్రమతాం గేహే యోగభ్రష్టోభిజాయతే||**

యోగభ్రష్టుడు పుణ్యలోకాలకు చేరుకుంటాడు. అక్కడ కలకాలం ఉంటాడు. తదుపరి శుచిమంతులగు శ్రీమంతుల ఇంట్లో జన్మిస్తాడు.

తత్ర తం బుద్ధిసంయోగం లభతే పౌర్వ దైహికం|
యతతేచ తతో భూయః సంసిద్ధౌ కురునందన||

అర్జునా! అతనికి పూర్వజన్మపుబుద్ధి సంయోగం ఈ జన్మలో చేరుతుంది. మళ్లీ అతడు సంసిద్ధి కోసం ప్రయత్నిస్తాడు.

సత్కార్యం ప్రారంభించిన వాడు అది పూర్తి కాకుండా జన్మ చాలిస్తే దాన్ని మరుసటి జన్మలో సాధిస్తాడు.

నేను యోగభ్రష్టుణ్ణి అనుకుంటున్నాను. గత జన్మలో వేదానువాదం సగంలో వదలినట్లున్నాను. ఆ సత్కార్యం పూర్తి చేయడానికే స్వామి ఈ జన్మను ప్రసాదించినట్లున్నాడు.

ధనికధర్మసంస్థలు రాజాస్థానాలు, ప్రభుత్వాలు తప్ప వేదవ్యాఖ్యాన, వేదానువాదలకు పూనుకోలేదు. ఆ సంస్థలో అనేకమంది పండితులు నిత్యం శ్రమించారు. అయినా నాలుగు వేదాలు పూర్తి చేయటం కష్టతరం అయింది.

కార్యం అలాంటిది కాగా అన్యసహాయం లేక వంటరిగా నాలుగు వేదాలు అనువాదం చేయడం అసామాన్యం. అసామాన్య కార్యాలన్నీ భగవంతుడు చేయిస్తాడు!

భవ సంవత్సర పుష్య పూర్ణిమ 16-1-1995 నాడు భగవదారాధన చేసి ఋగ్వేద అనువాదం ప్రారంభించాను. ఈశ్వర సంవత్సర పుష్య శుక్ల ఏకాదశి 24- 1- 1998 శనివారం ఉదయం 7-15కు అథర్వ వేద అనువాదం ముగించాను. మూడు సంవత్సరాల్లో నాలుగు వేదాల అనువాదం సుమారు 5000 వ్రాత పేజీల్లో పూర్తి చేశాను. 70 సంవత్సరాల వార్ధక్యంలో ఈ మహత్కార్యం వంటరిగా ఒకే జన్మలో పూర్తి చేయడం కేవలం పరాత్పరుని కరుణా కటాక్షమే!

ఈశ్వర పుష్య శుక్ల ఏకాదశి ఓకే పర్వదినం! ఒక పండుగ, ఒక ఉత్సవం, ఉదయం 7:15కు అథర్వ వేదంలోని చివరి మంత్రం అనువదించాను. ఋగ్యజుస్సామాధర్వ వేదాల అనువాదం పూర్తి అయింది. ఒక మహాయజ్ఞం ముగిసింది. ఒక తపస్సు ఫలించింది. ఒక మహత్కార్యం సఫలం అయింది. ఒక స్వప్నం సాకారం అయింది. ఒక కల నిజమైంది!!!

ఈశ్వర పుష్య శుక్ల ఏకాదశి నాడు నా ఆనందానికి అవధులు లేవు. ఒక నిధి దొరికినా, ఒక పదవి చేతికందినా, ఒక దేవత ప్రత్యక్షం అయినా ఇంతటి ఆనందం లభించదు. ఆనందం అక్షరానికీ శబ్దానికి అందదు. అది అనిర్వచనీయం! మనసు పొంగింది. ఉప్పొంగింది. ఉరకలు పెట్టింది. పరుగులు తీసింది! 70 ఏళ్ళవాణ్ణి. వార్ధక్యం దేహానికి! మనసుకు వయసుతో నిమిత్తం లేదు. మనసు పురి విప్పింది. నాట్యం చేసింది. ఎగిరింది. గంతులు వేసింది. తైతక్కలాడింది. నా

చేతికి ఆకాశం అందింది. చుక్కల్ను పిడికిట పట్టాను. చంద్రుడు చేతిలో వాలాడు. అరచేతిలో గంతులు వేస్తున్నాడు! నేను ఆకాశంలో విహరిస్తున్నాను. సముద్రాల్లో తేలియాడుతున్నాను. జలపాతాలను తాకుతున్నాను. పూలరాశులను చెల్లాచెదురు చేస్తున్నాను. యువతులులకు పంచిపెడ్తున్నాను.

ఈశ్వర పుష్య శుక్ల ఏకాదశి నాడు నాకు పరమానందం, ఊపిరి ఆగినట్లనిపించింది. ఇంతటి ఆనందార్ణవంలో నన్ను ముంచిందెవరు? భగవానుడు! స్వామిని సేవించాలి. బంధుమిత్ర సపరివారంగా చేరుకున్నాం. రాముడు లేడిని కొట్టింది ఇక్కడేనట! లేడి గిట్టలు గుర్తులు స్వామి పాదచిహ్నాలు ఉన్నాయి. అక్కడ వంటలు. రుచులు అద్భుతం. శ్రీరామచంద్రస్వామి కళ్యాణం చేయించాం. సాయంత్రం యాదగిరిక్షేత్రం. దిగువ స్వామి దర్శనం. గుట్టమీద రాత్రి విడిది. ద్వాదశి - ఆదివారం 25-1-98 నాడు స్వామి వారికి అర్చనలు, కళ్యాణం, అదొక అనుభూతి!

స్వామి కటాక్షానికి మూల్యం చెల్లించగలమా! అంతా స్వామిదే! ఇవ్వడానికి మనదగ్గర ఏముంది. గంగాజలం, గంగకే అర్పిస్తాం. పత్రం, పుష్పం, ఫలం, తోయం అన్నాడు పరమాత్మ. అంతే అదొక తృప్తి! అదొక కృతజ్ఞత! అది భక్తిభావం. అది ప్రపత్తి!

తండ్రి కొడుకును కంటాడు. విద్యాబుద్ధులు కలిగిస్తాడు. పెద్దవాణ్ణి చేస్తాడు. పుత్రుడు తన సంపాదనలో తృణమో, పణమో చేతిలో పెడ్తాడు. తండ్రి ముమ్మురిసిపోతాడు! అంతా తాను చేసిందే అనుకోడు, ఆ తృణానికి తృప్తి పడతాడు. ఎగిరిపడ్తాడు.

పరాత్పరుడు సహితం అంతే. అతడే తండ్రి; అతడే తల్లి; అతడే బంధువు; అతడే మిత్రుడు. స్వామికి అర్థమా! కాదు అతడు ప్రేమ పిపాసి - భక్తితాపసి "యోగక్షేమం వహామ్యహం. అని అభయం ఇచ్చారు. ఇస్తున్నారు. ఇస్తారు.

` "ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ"

ఆనందపు ఆవేశం నుండి బయట పడితే వేదం ప్రత్యక్షం అవుతుంది. వేదం పవిత్రాతి పవిత్రం. అయితే అన్య మత గ్రంథాల వలె దీనికి పూర్వం 'పవిత్ర' పదం లేదు. సూర్య, చంద్ర, నక్షత్రాదులను పరిచయం చేయ పనిలేదు. అవి ప్రభావాత్మకములు అని చెప్పనక్కరాలేదు. అవి అందరికీ తెలిసినవే! వేదం పావనం. మంత్రానికి మాన్యత ఉంది. మంత్రానికి ప్రభావం ఉంది. ఈ విషయం వేదంలో చెప్పబడలేదు. అగ్ని కాలుతుంది అని చెప్పనవసరం లేదు!

అనువాద రచన మూల రచన కన్న కష్టతరం. నేను మూల రచనలు చేశాను. అనువాదాలు చేశాను. ఇది స్వానుభవం. స్వీయ రచనలో స్వేచ్ఛ ఉంది. భావాలు మనవి. భాష మనది. స్వేచ్ఛ విహంగంలో రచన సాగుతుంది. అది నేను కన్న బిడ్డ; దాని మంచి చెడులు నావి.

అనువాదం అలాకాదు. భావం మూలరచయితది. అది స్వేచ్ఛా విహంగం. నేను దానికి భాష సమకూర్చాలి. నేను

అతని భావాల పంజరంలో బందీని. అయినా అనువాదం అనిపించదు. పరిధి సంకుచితం అవుతుంది. మూల రచయితది 'లక్ష్మణరేఖ' ఆ రేఖను అతిక్రమించరాదు. అది మరొకరి కన్న బిడ్డ! 'ముద్దూ ముచ్చట' నేను తీర్చాలి. మూల రచయిత అనుభూతులు ఆవేశాలు, సందర్భాలు నాకు లేవు. అతణ్ణి కొడితే ఏడవాలి!

నేను సంస్కృతం - హిందీ - ఉర్దూ - ఇంగ్లీషుల నుంచి అనువాదాలు -అందరు మెచ్చేలా చేశాను.

ఆ రచనలు వేరు. అవి మానవ మాత్రులు - నాలాంటి వారే రచించారు. కాని ఇది వేదం. అపౌరుషేయం. ఋషిప్రోక్తం. మంత్రమయం మహిమాన్వితం. ప్రాచీనం పరమ పవిత్రం. ఇది భగీరథ ప్రయత్నం. నాకు దృఢ సంకల్పం ఉంది. ఆశయం ఉంది. ఆవేశం ఉంది. సాగాను.

సంస్కృతం సనాతన, పురాతన భాష. సంస్కృతం సంపూర్ణ భాష. సంస్కృతం సంపన్న భాష. సంస్కృతం అనగానే ఒక చెదలు పట్టిన భాష అనే అభిప్రాయం ఆంగ్లేయులు కల్పించారు. పాలకులతో 'ఆధునికులం' అనిపించుకోవాలనే ఆత్రంలో మనవాళ్ళు దానికి బూజు పట్టిన భాష అని ప్రచారం చేశారు. గురజాడ వారి 'కన్యాశుల్కం' నాటకంలో ప్రమాణం చేయడానికి సహితం సంస్కృత గ్రంథం పనికిరాదు! సంస్కృతం భారతభాష, దాన్ని హేళన చేస్తున్నాం. అది మనకు మనం హేళన చేసికోవడం అని గ్రహించలేకున్నాం.

సంస్కృతం అనగానే వేదాంతం అని ప్రచారం జరిగింది. వేదాంతం అంటే వైరాగ్యం అనే అర్థం ప్రసరించింది. ఇందులో ఆవ గింజంత వాస్తవం లేదు. నాకు తెలిసినంత వరకు సంస్కృత సాహిత్యం జీవితాన్ని సున్నంపన్నం చేసింది. నరునికి జీవించడం నేర్పింది. పలాయనం నేర్పలేదు. అత్యవసరం అయినప్పుడు తప్ప వైరాగ్యం బోధించలేదు. మనకు సైన్సు పేర ఆంగ్లేయులు కొన్ని మూఢ నమ్మకాలు కలిగించారు. వాటినుంచి బయటపడాలి. అప్పుడు సంస్కృతపు విశ్వరూపదర్శనం' అవుతుంది.

సంస్కృతం భాష ఒకటే. దానికి విభిన్న రూపాలున్నాయి. నరులంతా ఒకటే వారివి విభిన్న రూపాలు. విభిన్న వృత్తులు. విభిన్న రుచులూ. అలాగే సంస్కృతం కావ్య సంస్కృతం కావ్య సంస్కృతం వ్యాకరణ, వైద్య, జ్యోతిష, వాస్తు సంస్కృతం కావ్యసంస్కృతం కాదు. నాకు సాహిత్య సంస్కృతం తెలుసు. వేదాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి అదిమాత్రం చాలదు. వేద సంస్కృతం అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రత్యేక కృషి చేయాల్సి వచ్చింది.

అన్ని భాషల్లోనూ ఒక్కొక్క పదానికి ఒకటికి మించిన అర్థాలుంటాయి. అర్థం అంటే తెలియపరచడం. అర్థం అంటే కారణం. అర్థం అంటే ధనం. అర్థం అంటే ప్రయోజనం.

వేదమంత్రాలు అనాది కాలపువి. ఆ పదాలకు అనేక అర్థాలుంటాయి. ఏ పదానికైనా సమయం సందర్భాన్ని బట్టి అర్థం చెప్పుకోవాలి. ఈ సమయ సందర్భపు అర్థం చెప్పేవాడే వ్యాఖ్యాత, భాష్యకారుడు. ఒక అమూల్య పదార్థం మన ముందే ఉంటుంది. మనందాన్ని తెలుసు కోలేం. దాని విలువనూ, ప్రయోజనాన్ని తెలియజేస్తాడు వ్యాఖ్యాత,

భాష్యకారుడు. అతని వెలుగు లేకుంటే పదాలన్నీ తిమిరగోళాలే! ఇది అన్ని కాలాల సాహిత్యాలకూ వర్తిస్తుంది. మల్లినాథుని వ్యాఖ్య లేనిది కాళిదాసు సౌందర్యం ఆస్వాదించలేం. ఇది ఆధునిక సాహిత్యానికీ వర్తిస్తుంది.

వేదం ఒక ఆకాశం. ఒక సముద్రం. వాటిలోని మంత్రాలను నేను భాష్యకారుని వ్యాఖ్యాన నేత్రం నుంచి దర్శించాలి. ఒక్క ఋగ్వేదంలోనే 10171 సూక్తాలు, 10580 మంత్రాలు, 1,53,826 శబ్దాలు, 4, 32,000 అక్షరాలున్నాయి.

నేను ప్రతి మంత్రాన్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోవాలి. అనుమానాలను నివృత్తి చేసుకోవాలి. ప్రతి మంత్రం తన సంపూర్ణ జ్యోతితో దర్శనం ఇవ్వాలి. నాకే అర్థం కానిది నేనేం చెప్పగలను? నాకు అర్థం అయిందాన్ని చదువరులకు అర్థం అయ్యే తెలుగులో అనువదించాలి. అది సొగసుగా ఉండాలి. అందపు అనుభూతి కలగాలి. ఇది యత్నం. ఫలితం భగవదధీనం!

వేదాన్ని అర్థం చేసికావడానికీ, తెలుగువారికి అర్థం చేయించడానికీ, నేనొక తపస్సు చేసాను. కనీసపు నిద్రా లేదు. రోజుకు పది పన్నెండు గంటలు శ్రమించాను. వేరే ధ్యాస లేదు. వేద మంత్రాలే! ఇరవై నాలుగ్గంటలు అదే మననం. నిద్రలో సహితం మంత్రాల పలవరింపులే! కమల బెదిరిపోయింది వెర్రివాణ్ణి అవుతానని! అవును వెర్రియే! వెర్రివాడు కాంది. ఏదీ సాధించలేడు! నాకు ఫలాపేక్ష ఉండదు. 'కర్మణ్యేవాధికారస్తే మా ఫలేషు కదాచన' అని బోధించాడు పరమాత్మ!

వేదం ముందు పెట్టుకొని కూర్చుంటాను. భయం అవుతుంది. మహారణ్యం కనిపిస్తుంది. చెట్లు, చీకట్లు, బాట కనిపించదు. సింహాలు, పులులూ భయపెడ్తాయి. భయంకర సర్పాలు అడుగుపెట్టనివ్వవు. ఇహ రచన సాగదు అనిపిస్తుంది.

అప్పుడు కళ్ళు మూసుకుంటాను. నామ మాత్రపు ధ్యానం. వెలుగు కిరణం ప్రత్యక్షం అవుతుంది. కళ్ళు తెరుస్తాను. మహారణ్యం ఉద్యానం అవుతుంది. రాచబాటలు పరచుకుంటాయి. పూలపొదలు, వృక్షచ్ఛాయలు, లతాగుల్మాదులు - కొలనులు, తామరలు- నెమళ్ళు, పావురాలు పక్షులు ఒక సుందర దృశ్యం ప్రత్యక్షం అవుతుంది.

రచన అనాయాసంగా సాగుతుంది. ఏదో మహత్తర శక్తి నాతో వ్రాయిస్తున్నట్లు అనిపిస్తుంది! దిక్కులు చూస్తాను. ఆ దృశ్యం! ఏమీ ఉండదు! వెర్రివాణ్ణే శక్తికి రూపం ఏమిటి? దానికోసం నేను చూడటం ఏమిటి? అవును వెర్రివాణ్ణే! మైం పాగల్ హుఁ. I am mad. వ్రాస్తున్నంత సేపు ఏదో తెలియని చల్లని, మెల్లని వెలుగు నన్ను నడిపిస్తుంది. ఆ వెలుగు వేలుపట్టుకుని నేను నడుస్తాను. ఆ వెలుగు నా తల్లి - నన్ను నడిపిస్తుంది!

"అమ్మలగన్నయమ్మ ముగురమ్మల మూలపుటమ్మ చాలపె
ద్దమ్మ సురారులమ్మ కడుపారడి పుచ్చినయమ్మ తన్నులో
నమ్మిన వేల్పుటమ్మల మనమ్ముల నుండెడి యమ్మ దుర్గ మా

యమ్మ కృపాబ్ధి యీవుత మహత్త్వ కవిత్వ పటుత్వ సంపదల్
పోతన భాగవతం

ఎన్నని చెప్పను? ఎన్నో చిత్ర, విచిత్ర, విశేష, విశిష్ట సంఘటనలు!

ఒక్కొక్కసారి వాక్యం ప్రారంభిస్తాను. సాగదు/ ఆగుతుంది. అయోమయం. లిప్తలో కలం వెంట వెలుగుపాయ సాగుతుంది! అనువాదం పూర్తవుతుంది. అది నాకే ముద్దు వచ్చేట్లుంటుంది.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతంలో 'సిరికింజెప్పడు' పోతన రచనకాదట. స్వయంగా శ్రీరామచంద్రమూర్తి దాన్ని పూరించాట్ట! అలాంటివి నాకు ప్రత్యక్ష అనుభవాలు. భగవంతుడు ప్రత్యక్షం అయినాడని అబద్ధం చెప్పను. కాని స్వామియే వ్రాయించిన అద్భుత, ఆశ్చర్యకర అనుభూతులు అనేకం. వాటికి భాష, అక్షరం అపర్యాప్తములు.

పరమాత్మ అంతటి కృపా కటాక్షం కురిపించాడు. అందుకు అంత మహత్కార్యం. అంత కొలది వ్యవధిలో పూర్తయింది. కాకున్నా అనితర సాధ్యం! అసాధ్యం!

1. నేను డెబ్బయి యేండ్ల వృద్ధుణ్ణి.
2. మధుమేహ వ్యాధి గ్రస్తుణ్ణి.
3. మరీ అంత ఆరోగ్యవంతుణ్ణి కాను.
4. నా దేహం దుర్బలం.

అలాంటివాణ్ణి మూడేళ్ళలో నాలుగు వేదాలు అనువదించాను. ఎన్ని వేల పేజీలు అధ్యయనం చేశానో? అయిదువేల పేజీలు వ్రాశాను!

1. ఈ మహత్కార్యంలో ఏ ఒక్కరూ నాకు సాయపడలేదు. సలహా ఇవ్వలేదు.
2. కనీసం అడిగిన పుస్తకం అందించినవారు లేరు.
3. ఒక్కడు ప్రోత్సహించలేదు - అడ్డంకులు కల్పించారు.
4. ఒక్క అక్షరం మరొకడు వ్రాయలేదు.
5. అంతటి గ్రంథం నేనే స్వయంగా వ్రాశాను.
6. నాకు వ్రాయసగాళ్ళు లేరు. వారిని పెట్టుకొనే ఆర్థిక స్తోమత లేదు నాకు.

ఇంత పని చేయించాడు మా నాయన - మా స్వామి!

తొలిప్రతియే తప్ప శుద్ధ ప్రతి వ్రాయలేదు. వ్రాసింది వెనుదిరిగి చూడలేదు. వ్రాసిందాంట్లో హంసపాదులు లేవు.

సవరణలు లేవు. వింతకదా! విచిత్రం కదా!! ఆశ్చర్యం కదా!!

పిల్లలమర్రి పినవీరభద్రుడు "వాణినారాణి" అన్నాడు. నేను అంతటి సాహసం చేయలేదు కాని భక్త శిఖామణి పోతనామాత్యుని వలె

పలికెడిది భాగవతమట
పలికించు విభుండు రామభద్రుండట నే
బలికిన భవహరమగునట
పలికెద వేరొండుగాథ బలుకగనేలా?
అని నమస్కరిస్తున్నాను.

వేదం అనగా నేమి?

'వేదం' ఏకవచనం. వేదం పవిత్ర విద్య అని అథర్వ వేదం, శతపథ బ్రాహ్మణం, తైత్తరీయ బ్రాహ్మణం చెపుతున్నాయి. అందువల్ల 'వేదం' 'పవిత్ర విద్య' అవుతున్నది.

'వేదాః' వేదములు. ఇది బహువచనం.

"చత్వారో ఇమే వేదాః ఋగ్వేదో, యజుర్వేదో, సామవేదో, బ్రహ్మవేద ఇతి" అని గోపథ పూర్వం. వేదాలు నాలుగు. అవి ఋగ్వేద, యజుర్వేద, సామవేద, బ్రహ్మవేదములు. బ్రహ్మవేదానికి అథర్వణ వేదం అని పేరు.

"ఏవమిమే సర్వే వేదా నిర్మితాః తే ససంకల్పాః సరహస్యాః, సోపనిషత్కాః, సేతిహాసాః సాన్వ్యఖ్యాః సపురాణాః సస్వరాః సంస్కారాః. సనిరుక్తాః సానుశాసనాః సామమార్జునాః, సవాకో వాక్యాః" అని గోపథ పూర్వం.

వేదాలన్న - సంకల్పం, రహస్యం, బ్రాహ్మణాలు, ఉపనిషత్తులు, ఇతిహాసాలు, వ్యాఖ్యానాలు, పురాణాలు, స్వరాలు, సంస్కారాలు, నిరుక్తాలు, అనుశాసనాలు, అనుమర్జునాలు, వాక్కు, వాక్యం - సహితంగా నిర్మించబడినాయి.

"ప్రాజాపత్యోవేదాః" అన్నాడు. వేదాలు ప్రజాపతి సంబంధాలు.

ప్రజాం సృష్ట్వా పాలయస్యేతి. తస్మాత్ప్రజాపతి రభవత్" అని గోపథ పూర్వం. ప్రజలను సృష్టించి పోషించుచున్నాడు. కావున ప్రజాపతి అయినాడు.

ప్రజాపతి ఎవరు?

1. ప్రజాపతిరగ్నిః 2. ప్రజాపతిర్వైమనః 3. ప్రజాపతిర్వై వాచస్పతిః 4. సంవత్సరోవై ప్రజాపతిః 5. యజ్ఞః ప్రజాపతిః 6. ప్రజాపతిర్వైసవితా 7. ప్రాణాహి ప్రజాపతిః 8. అన్నం వై ప్రజాపతిః 9. సతద్వైప్రజాపతిః 10. ప్రజాపతిర్వైభూతాః 11. ప్రజాపతిరబన్ధుః 12. ప్రజాపతిర్వైహిరణ్యగర్భః 13. ప్రజాపతిర్వైచంద్రమా 14. ప్రజాపతిర్వై మహాన్దేవాః 15. ప్రజాపతిర్వై మనుః 16. ప్రజాపతిర్వై విశ్వ కర్మా 17. ప్రజాపతిర్వైసుపర్ణో గరుత్మాన్ 18. ప్రజాపతిర్వై మూర్ధా 19. ప్రజాపతిర్వా ఓదనః 20. ప్రజాపతిః సర్వః 22. ప్రజాపత్యోవా అశ్వః 23. ప్రజాపతిః సదస్యః 24. ప్రజాపతిః ఉద్గాతా 25. ప్రజాపతిరుద్గీతః 26. అథర్వావై ప్రజాపతిః 27. సత్యం హి ప్రజాపతిః 28. ఘృతంచ మధుచ ప్రజాపతి రాసీత్ 29. ఆత్మాహ్యయం ప్రజాపతిః 30. పురుషో హి ప్రజాపతిః 31. పితరః ప్రజాపతిః 32. ప్రజాపతిర్ధాతా 33. ప్రజాపతిర్వై జమదగ్నిః 34. ప్రజాపతిర్వై ద్రోణకలశః 35. ఇమేలోకాః ప్రజాపతిః 36. ప్రజాపతిః సర్వే దేవతాః 37. ప్రజాపతిర్వా అమృతః 38. ప్రజాపతిర్వై స్వరాజ్యమ్ 39. అపరిమితో వా ప్రజాపతిః.

ప్రజాపతి సృష్టిస్తున్నాడు. పోషిస్తున్నాడు. ప్రజాపతి ఏ ఒక్కడూ కాడు. పైన చెప్పిన 39 సృష్టి, స్థితులకు కారణం అవుతున్నాయి. ఇది నిత్య సత్యం. దీనికి తిరుగులేదు.

సమస్తం ప్రజాపతి. సమస్తం సృష్టిస్థితి కారణం. అందుకే ప్రజాపతి అపరిమితుడు అగుచున్నాడు. ప్రకృతికి పరమాత్మకు పరిమితి లేదు. వారు అపరిమితులు.

ప్రజాపతి సమస్తం. వేదం సమస్తం. అనంతం అపరిమితం.

మానవునికి తెలియపరచింది వేదం. తెలియటమే జ్ఞానం. జ్ఞానం సాపేక్షం. ఒకసారి తెలిసిందాన్ని తిరిగి చెప్పడం జ్ఞానం కాదు. పునరుక్తి. పునరుక్తులు జీవితంలో తప్పవు. అంతమాత్రం చేత పునరుక్తి జ్ఞానం కాబోదు.

ఒకనాడు నరునికి అన్నం తెలియదు. అన్నాన్ని వేదం తెలియపరిచింది. అప్పుడు అది జ్ఞానం అవుతుంది. అన్నం తెలిసిం తరువాత చెప్పడం జ్ఞానం కాదు.

అలాగే వస్త్రం, కుటుంబం, బంధుత్వం. గ్రామం, రాజ్యం. వీటిని అన్నింటినీ వేదమే తెలిపింది. తెలియక ముందు అది జ్ఞానం అవుతుంది. వేదం అవుతుంది.

సత్యం. సత్యస్వరూపుడగు పరమాత్మ మానవునికి ఏనాటికీ అందరు. కావున భగవంతుని గురించిందంతా జ్ఞానం అవుతుంది. సత్యస్వరూపాన్ని దర్శించడానికి నిత్యం జరిగే అన్వేషణ జ్ఞానం అవుతుంది. పరమాత్మ అనంతం. కావున జ్ఞానం అనంతం. అంతంగల నరుడు అనంత బ్రహ్మను దర్శించజాలడు. అందుకే అన్వేషణ - అన్వేషణ - అన్వేషణ. అన్వేషణయే జ్ఞానం! అదే వేదం!!!

మానవునికి లౌకిక, పారలౌకిక, ఆధ్యాత్మిక విషయాలన్నింటినీ వేదమే ప్రవచించింది.

పరమాత్ముడు పరిపూర్ణంగా ఎవరికీ అవగతం కాడు, దర్శనం ఇవ్వడు. నిత్యాన్వేషణ వలన భగవానుడు అంశామాత్రం గోచరిస్తాడు. ఆవిధంగా అంశామాత్ర లబ్ధులు వారి వారి దశలను బట్టి సాధువులు, యతులు, తపస్వులు, మహాత్ములు, అవతారాలు అవుతున్నారు. వీరే మునులు, ఋషులు, మహర్షులు అవుతున్నారు.

అజ్ఞానులు వారినే పరమాత్మగా భావిస్తున్నారు. ఆరాధిస్తున్నారు. అలాంటివారు అంశామాత్ర పరమాత్మను ఆరాధిస్తున్నారు!

మహర్షులు మహాత్ములు నిస్వార్ధులు. నిష్కల్మషులు. తేజోమూర్తులు. వారు వేదమంత్రాలను దర్శించారు. మానవ జీవితాన్ని సమున్నతం చేయడానికి కృషి చేశారు. వారు అనేక సంస్థలను, ఆచారాలను, సంప్రదాయాలను ఏర్పరచారు. వారుదివ్వెల వలె తమను కాల్చుకున్నారు. లోకాలకు నిత్యకాంతులను ప్రసాదించారు. వారు సూర్యచంద్రుల వంటివారు. పర్వతముల వంటివారు. నదుల వంటి వారు. వృక్షముల వంటి వారు!.

ప్రకృతి ప్రాణులకు సర్వస్వం అందిస్తుంది. వారి నుంచి ఏదీ ఆశించదు. అది అందుకున్న దానికి వేల ఇంతలు తిరిగి ఇస్తుంది. అందుకే మనం జీవిస్తున్నాం. ఒక్క గింజ నాటండి. నిరంతరం ఫలాలను ప్రసాదిస్తుంది!.

తనకు కొట్టిన గొడ్డలికే పరిమళం ప్రసాదిస్తుంది చందన తరువు!

మహాత్ములు, మహాపురుషులున్న సమాజంలోనే నీచులు, నికృష్టులు, స్వప్రయోజనపరులూ ఉంటారు. గాంధీ పుట్టిన సమాజంలోనే గోడ్సే సహితం పుట్టాడు!

ఈ స్వప్రయోజనపరులు చెట్టుకు చీడలాంటివారు. సమాజం సొంతాన్ని తమకోసం వాడుకుంటారు. వారి వేషాలు అనంతం. గుర్తించడం దుస్తరం! వారు తామే నిస్వార్ధులం అని నమ్మిస్తారు. జనం వారినే నమ్ముతారు. గొర్రె కసాయివాణ్ణే! నమ్ముతుంది!

ఈ నీచులు మహర్షులు, మహాత్ములు ఏర్పరచిన సంస్థలను, ఆచారాలను, సంప్రదాయాలను దిగమ్రింగుతారు. కనీసం త్రేన్చరు. వాటి స్థానంలో ఆత్మ కోల్పోయిన గాజు బొమ్మల్లాంటి ఆచార సంప్రదాయాలను కల్పిస్తారు. తమవే నిజమైనవని నమ్మిస్తారు. జనం ప్రాణం ఉన్న రూపాలను విడుస్తారు. నడిచే బొమ్మల వెంట పరుగులు పెడ్తారు.

ఈ స్వప్రయోజన పరులు గంగాజలాన్ని విషపూరితం చేయగలరు! విషమే అమృతం అని నమ్మించగలరు. నమ్మటం జనుల స్వభావం!!

ఈ నీచులు అనాదిగా సమాజాన్ని మోసగిస్తున్నారు. మోసమే వారి తిండీ, గుడ్డా! మోసమే వీరి గూడూ నీడ! మనకు తెలిసింది ఇసుమంత చరిత్ర. ఈ కొలదిలో వీరు బౌద్ధం నుంచి గాంధీ వాదం వరకు దిగమింగారు. వివరణ అక్కరలేదు. నిజం చేదు. మొన్నటి మార్క్సిజానికి అదే గతి పట్టింది. ఇది మనకు తెలిసిన కథ. పదిల పరచడానికి అనేక సదుపాయాలున్న యుగం ఇది. కాలం ఇది!

వేదం ఏనాటిది? ఎన్నడు మొదలయింది? వేదం అనాగరిక మానవుని కాలం నుంచి నిర్మలంగా, నిష్కాలమషంగా ప్రవహించింది. మనిషి మనసు మలినాన్ని దూరం చేసింది. మానవుని దైవత్వపు అంచులకు కొనిపోయింది.

స్వప్రయోజన పరులకు వేదం లెక్కలోనిది కాదు. వారు వేదాన్ని వేలం వేయగలరు! తాము చెప్పిందే వేదం అని నమ్మించగలరు. నమ్మించారు. దొంగ వేదాలు సృష్టించారు. అందుకే "విస్సన్న చెప్పింది వేదం" అనే సామెత.

వేదం అలాంటి గందర గోళంలో ఉన్నప్పుడు వ్యాసభగవానుడు అవతరించాడు. వేదానికి కలిగిన ఈ దుస్థితిని చూచాడు, దుఃఖించాడు, అంతటితో చాలించలేదు. వేదాన్ని పరిష్కరించడానికి ఉపక్రమించాడు. అంతటి దుస్థితి నుండి నిజమైన వేదాన్ని వెలికితీయడం సామాన్యం కాదు. రాళ్ళలో వజ్రాన్ని వెదకడం!

వజ్రం రాతి నుండే ఏర్పడింది. కాని రాయి వజ్రం కాలేదు. రాయి రాయే. వజ్రం వజ్రమే! రాతిని చూపి వజ్రం అని నమ్మించవచ్చు కాని ఎన్నటికీ రాయి వజ్రం కాజాలదు. వజ్రం విలువ వజ్రపుదే. వజ్రం తలకెక్కుతుంది! రాయి కాళ్ళకింద పడి ఉంటుంది. రాళ్ళన్నీ ఒకటి కావు. అన్నీ కాళ్ళ కింద పడి ఉండవు.

"జో నతర్షేతో పత్థర్ థే
జోతర్షేతొ ఖుదాబన్ బైఠే"

చెక్కకున్న రాళ్ళు

చెక్కిన దేవుళ్ళు

అలా రాళ్ళూ వజ్రాలు కలిశాయి. స్వప్రయోజనపరులు రాళ్ళను వజ్రాలుగా చెలామణి చేశారు!

అలాంటి విపత్సమయంలో అవతరించారు వేదవ్యాస భగవానుడు.

అభ్రశ్యామం పింగజటా బద్ధకలాపః
ప్రాంశుర్దండీ కృష్ణమృగ త్వక్ పరీధానః|
సాక్షాల్లోకాన్ పావయమానః కవిముఖ్యః

పారాశర్యః సర్వసురూపం వివృణోతు||

వ్యాసభగవానుడు ఒక మహత్తర కార్యానికి పూనుకున్నాడు. మానవ కళ్యాణం కోసం మహా యజ్ఞాన్ని ప్రారంభించాడు. అప్పుడు ఆ మహర్షికి ఎన్ని సమస్యలు ఎదురైనాయో!ఎందరు వైరులైనారో? ఎందరిని ఎదిరించాల్సి వచ్చిందో! ఇదంతా ఎందుకు? వ్యాస భగవానునికి స్వార్థం లేదు. స్వప్రయోజనం లేదు. కేవలం మానవ కళ్యాణానికే వేదాలను పరిష్కరించ పూనుకున్నాడు.

వ్యాసమహర్షికి ఎన్ని వందల వేల విద్వత్ శిష్యులో! ఒక మహావటం కాదు - పంచవటి. ఆ నీడన వ్యాసభగవానుడు ఆసీనుడు. అతడు చంద్రుడు. అతని శిష్యులు నక్షత్రాలు వేనవేలు! ఒక్కొక్కరి ముందు తాళపత్ర రాశి! శిష్యుల వేదాధ్యాయనం. తొలుతగా వారు పరిష్కరిస్తున్నారు. వారు వ్యాసునకు అందిస్తున్నారు. వ్యాస మహర్షి నిశితంగా పరిశీలిస్తున్నారు. వేదం కాని దాన్ని ఒకవైపు విసురుతున్నారు. వేదాన్ని తన వద్ద భద్ర పరుస్తున్నారు. వ్యాసుని పక్కన మునిశిష్యులు, వారు వేదపు ప్రతులు సిద్ధం చేస్తున్నారు! ఎంతటి నిమగ్నత! ఎంతటి ధ్యానం! ఎంతటి మౌనం! ఎంత నిశ్శబ్దం!

ఇది నా ఊహా చిత్రం.

వ్యాసభగవానుడు నిర్వహించిన మహత్కార్యాన్ని తలుచుకుంటే వళ్లు జలదరిస్తుంది. అందరు ఋషులు అందరు మునులు, అందరు కవులు, అందరు యోగులు తమ జీవితాలను దివ్వెలను చేసినారు. తాము తిమిర బాధలు అనుభవించారు. లోకాలకు వెలుగు ప్రసాదించారు! మనిషి జీవితాన్ని ఆదర్శం వైపు నడిపారు. మానవునిలో దైవత్వాన్ని వెలికి తీశారు!

ఎంత శ్రమ! ఎంత కృషి! ఎంత త్యాగం! ఎవడండీ ఇంత చేసే వాడు! వారి నిరంతర యజ్ఞం, యతనం, ప్రయత్నం వల్లనే మనం ఇంకా మనుషులుగా ఉన్నాం. మనం వారికి ఏం చేయగలం? నదీనదాలు, పర్వతాలు, వృక్షాలూ, మనకు ఎంతో ఉపకారం చేస్తున్నాయి. అది సరికాదు. వాటి వల్లనే మనం జీవిస్తున్నాం. మనం వాటికి ఏం చేస్తున్నాం? ఏం చేయగలం? మన శక్తి ఎంత?

` ఈ యంత్రయుగపు నరుడు రాక్షసుడు! తనను పెంచుతున్న ప్రకృతినే చేరుస్తున్నాడు! దోచేస్తున్నాడు! సర్వనాశనం చేస్తున్నాడు! కన్నతల్లిని నరికి పోగులు పెడ్తున్నాడు! తన ప్రాణం తానే తీసుకుంటున్నాడు. తాను చేసుకుంటున్నది ఆత్మహత్య అని ఎరుగకున్నాడు! పుట్టు గ్రుడ్డి! ఏమీ కానకున్నాడు! అజ్ఞాని! విర్ర వీగుతున్నాడు! మూర్ఖుడు! తన సర్వనాశనం ఎరుగకున్నాడు! నిప్పుతో చెలగాటలాడుతున్నాడు! ఎవడు చెపుతాడండీ వానికి? భర్తృహరి మూర్ఖపద్ధతి-

లభేత సికతాను తైలమపియత్నతః పీడయ

న్పిబేచ్ఛ మృగతృష్టికాసు సలిలంపిపాసార్దితః
కదాచిదపి పర్యటన్ శశినిషాణ మాసాదయే
న్నతు ప్రతినివిష్ట మూర్ఖజన చిత్తమారాధయేత్

తివిరి ఇసుమున దైలంబు దీయవచ్చు
దవిలి మృగతృష్ణలో నీరు ద్రావవచ్చు
దిరిగి కుందేటి కొమ్ము సాధించవచ్చు
జేరి మూర్ఖుల మనసు రంజింపగారాదు.

ఫూల్ కి పత్తీసె కట్ సక్తాహై జిగర్
మర్దె నాదాంపర్ కలామె నర్మోనాజూక్ బే అసర్ - ఇక్బాల్'

పూరేకుతో వజ్రపు గుండెను కోయవచ్చు మూర్ఖుని విషయంలో సుతిమెత్తని మాట నిష్ఫలం.

నాటి వేద వ్యాసుని వేద పరిష్కార మహాత్కార్యంలో ఈ విషయాలు ఎదురైనాయని నా ఉద్దేశం.

1. వేదం మానవునికి నేర్పింది మానవుడు. కొన్నింటి నేర్చాడు. వాటిని అలవాటుగా ఆచారంగా చేసుకున్నాడు. దంతధావనం, స్నానం, ఇల్లు, వాకిలి, నిత్య జీవితం. వీటిని ఇంకా వేదంలో ఉంచడం వల్ల ప్రయోజనం శూన్యం. వ్యాసమహర్షి వాటిని తొలగించాడు. ఇది అంత కష్టమైన పని కాదు. జనం అప్పటికే ఆ వేదాలను మరిచి ఉంటారు.

2. వేదం పేర చలామణిలో ఉండిన నకిలీ వేదాలు- దొంగ వేదాలు. ఇవి స్వ ప్రయోజనపరుల సృష్టి వారు వాటితో లాభం పొందుతూంటారు.

దొంగ వేదాలను వెలికి తీయడం కష్టం. ఎందుచేతంతే అవి వేదంలాగే ఉంటాయి. స్వార్థపరులు జనులచే వాటిని ఆమోదింప చేశారు.

సమాజం స్వప్రయోజనపరుల పిడికిటనే ఉంటుంది. ఆ పిడ్కిలి తెరుచుకోదు. పిడికిలిని విరచాలి. ఇది అసాధారణ కార్యం. ఎంతో సాహసం, మనో బలం, నైతిక శక్తి, సత్యసంధత, దైవ బలం కావాలి. దుష్టులను దూరం చేయగల శక్తి మహాత్ములకు ఉంటుంది. ఒకే రాముడు, ఒకే కృష్ణుడు, ఒకే బుద్ధుడు, ఒకే శంకరుడు, ఒకే రామానుజుడు, ఒకే గాంధీ దుష్టులను గెలిచారు. వ్యాసుడు అందరిని ఎదురించాడు. కలుపు వేదాన్ని, చీడ వేదాన్ని, నకిలీ వేదాన్ని దొంగ వేదాన్ని సాహసోపేతంగా తొలగించాడు. అందుకే అతడు వ్యాసభగవానుడు అయినాడు.

వ్యాసభగవానుడు దర్శనం ఇస్తే అతని పాదాలు చుంబించాలనేది నా తీరని కోరిక.

3. అసలు, సిసలు వేద మంత్రాలను నిశ్చయించడం, వాటిని సార్వజననీనమూ, స్వార్థ కాలీనములుగా దర్శించడం, వాటిని దర్శించిన ఋషులను ఇతరములను నిశ్చయించడం, అలా నిశ్చయించిన వాటిని పండిత పామరులచే ఆమోదింప చేయడం.

4. వేదాన్ని నిశ్చయించడం వేరు. అది మాత్రమే వేదం, అన్యం కాదని ప్రచారం చేయడం వేరు. వ్యాస భగవానుడు తన శిష్యులనంపి సమస్త మానవాళిచే 'ఇదే వేదం' అని వప్పించాడు. ఇది స్వల్పకార్యంకాదు. సామాన్య మానవులు సాదించ్ జాలరు. అందుకే వ్యాసునిది అవతారం అతడు భావానుడు తన శిష్యులనంపి సమస్త మానవాళిచే 'ఇదే వేదం' అని వప్పించాడు. ఇది స్వల్పకార్యంకాదు. సామాన్య మానవులు సాధించ జాలరు. అందుకే వ్యాసునిది అవతారం. అతడు భగవానుడు. అతడు నారాయణుడు!

ఆ మహాత్ముని పరిశ్రమ గురించి - వారు సాధించిన ఫలితాలను కనీసం అంచనా వేసే శక్తి లేదు. మనది అల్ప బుద్ధి, స్వల్ప బుద్ధి, మానం అల్పాయుష్కులం!

వ్యాసుడు మానవజాతికి ఎన్ని ఉపకారాలు చేశారండి!

1. భారత వంశాన్ని అంతరించనీయ లేదు - చేశారండి!
2.పంచమ వేదం - మహాభారతాన్ని సృష్టించాడు.
3.అమృతతుల్యమగు భగవద్గీతను శ్రీకృష్ణపరమాత్మచే పలికించాడు.
4. శాంతి ప్రాతిపదికమగు శ్రీమద్భాగవతమును ప్రవచించాడు.
5. పురాణ, ఉపపురాణ కర్త అయినాడు.
6. సంఘసంస్కర్త అయినాడు.
7. భాషేశ్వరుడు అయినాడు.
8. సామాజిక సారథి అయినాడు.
9. రాజకీయ వేత్త అయినాడు.

అతడు కానిది ఏది?

అతడు మనకు అక్షయ సంపద ప్రసాదించా. ఇవ్వండి, ఇవ్వండి, ఇవ్వండి, ఇంకా మిగులుతుంటుంది. కనీసం ఇవ్వలేదని అల్పులం అయినాం మనం!

వ్యాసుడు ఏ చెట్టు కిందనో, పర్ణశాలలోనో ఉన్నాడు. పిడికెడు మెతుకులు తిన్నాడు. ఇన్ని మహత్కార్యాలు సాధించాడు.

ఆ మహర్షికి మనం ఏం ఇవ్వగలం? నమస్కరింతాం.

వ్యాసం వశిష్ఠనప్తారం శక్తేః పౌత్ర మకల్మషం
పారాశరాత్మజం వన్దే శుకతాతం తపోనినిధిం

వ్యాసుడు వశిష్ఠుని ముని మునుమడు. శక్తికి పౌత్రుడు, నిష్కల్మషుడు, పరాశరుని పుత్రుడు , శ్రీ శుకుని తండ్రి, తపోధనుడు. అతనికి నమస్కరిస్తున్నాను.

సంహిత - వేదం

మనకు ప్రస్తుతం లభిస్తున్నవి వేద సంహితలు. అవి నాలుగు.

1. ఋగ్వేదసంహిత
2.కృష్ణయజుర్వేద తైత్తిరీయ సంహిత
3.సామవేదసంహిత
4.అథర్వవేదసంహిత

ఏవంచకార భగవాన్ వ్యాసః కృపణ వత్సలః
వ్యవధాత్యజ్ఞ సంతత్యై వేద మేకం చతిర్విధం

వ్యాసభగవానుడు కృపావాత్సల్యములు గలవాడు. తీరికలేని అజ్ఞాన సంతతి రానున్నదని గ్రహించినాడు. ఏక వేదాన్ని నాలుగుగా నిర్మించాడు.

"సంహితం భవతి హ్యక్షరాణి ధనం ప్రతిష్ఠాయై" అని తాండ్యము. తరగని సంపదను కలిగించునది సంహిత.

'సంహిత' వర్గ సంయోగము. వేదము నందలి కొంత భాగము శాస్త్రము. సంధించబడినది అని శబ్దరత్నాకరము.

'సంహితమ్' కూడు కొనునది అని సంస్కృతాంధ్ర నిఘంటువు.

ఒకదాన్ని ఏర్పరచడానికి, స్థాపించడానికి చేసే కూర్పు సంహిత అవుతుంది. దీన్ని మనం ఇప్పుడు సంకలనము అంటున్నాం.

వేదం రామాయణ, భారత, భాగవతాదుల వంటిది కాదు. అది ఒకే కవిచే రచింపబడినది కాదు. కావ్య, ఇతిహాస, పురాణాల వలె నిరంతరం కథాగమనం ఉండదు.

వేదం సంహిత మంత్రాల, సూక్తాల కూర్పు మాత్రమే. వేదం అపౌరుషేయం. అంటే నరుడు చెప్పింది కాదు. ఋషులు మంత్రాలను సూక్తాలను దర్శించారు. వారు కర్తలు కారు. ద్రష్టలు స్మర్తలు మాత్రమే - కనుగొని గుర్తుంచుకున్నవారు.

ఋషులు వేదాలను ఎన్ని యుగాలుగా దర్శిస్తున్నారో? ఎందరు దర్శిస్తున్నారో? ఇవి చెప్పడం అసాధ్యం. ఎందుచేతనంటే భారతీయులకు కాలం అనంతం. కాలం బ్రహ్మ. కాలం పరమేశ్వరుడు. ఇవి మానవ కొలతలకు అందవు.

ప్రాశ్చాత్యులది కాలం కాదు. చరిత్ర. వారి చరిత్ర. మూణ్ణాళ్ళది. కాబట్టి వారి చరిత్రను సంవత్సరాల్లో చెప్పుకోవచ్చు. మనకు యుగాలు ఉన్నాయి. వారికి శతాబ్దాలే! ఇంకా క్రీస్తు తరువాత 2000 సంవత్సరాలే! వారి కొంచెపు కొలతతో మన అనంత కాలాన్ని కొలవ పూనుకోవడం వెర్రి మాత్రమే!.

అలా యుగాలుగా ఋషులు దర్శించిన వానిని వ్యాసుడు నాలుగుగా కూర్చాడు. వ్యాసుడు కూర్చిన తరువాత మంత్రద్రష్టలు లేరు. వ్యాసభగవానుడు వేదానికి ఒక పాదం ఏర్పరచాడు. ఇది మాత్రమే వేదం. ఇందులో చేరనిది వేదం కాదు.

వ్యాసభగవానుడు వేదసంహితలు చేశాడు. వాటిని నాలుగుగా విభజించాడు. మనకు 'వేదం' అని తెలిసింది వేద సంహిత. వీటి కూర్పరి వేదవ్యాసమహర్షి.

నాలుగు విధాలుగా వేదాన్ని విభజించడం వేదచతుష్టయి, వేదచతుష్టయి వేదాల విషయ నిర్ణయం చేస్తుంది.

1. ఋగ్వేదసంహిత దేవతల గుణగణాలను స్తుతిస్తుంది.
2. యజుర్వేదసంహిత వివిధ యజ్ఞాలను నిర్దేశిస్తుంది.
3. సామవేదసంహిత దేవతలను ప్రసన్నులను చేయుగానవిధిని నిర్ణయిస్తుంది.
5.అథర్వవేదసంహిత బ్రహ్మ జ్ఞానం సహితంగా అనేకానేక లౌకిక విషయాలను వివరిస్తుంది.

'వేదత్రయి' అని మరొక విభజన ఉంది. ఇది 1. పద్య, 2. గద్య 3. గేయవిభజన. వేదాలు పద్యంలో దర్శించినవీ, 2. గద్యంలో దర్శించినవీ 3. గేయంలో దర్శించినవీ ఉన్నాయి. ఇది ఛందో విభజన.

ఈ వేదత్రయికి పాశ్చాతులు కువ్యాఖ్యానం చేశారు. వేదాలు మూడే నన్నారు. అథర్వం వేదం కాదన్నారు. తరువాత వచ్చి చేరిందన్నారు.

వేదాన్ని దర్శించడానికి వేద దృష్టి కావాలి. హ్రస్వదృష్టి - అన్య దృష్టి చాలవు. పరిమితదృష్టితో అపరిమిత వేదాన్ని దర్శించడం కువ్యాఖ్యానం అవుతుంది. భారత వేదాన్ని భారత కొలమానంతో కొలవాలి. పాశ్చాత్య కొలమానాలు అందుకు పర్యప్తములు కావు.

ఇవన్నీ తెలియకో- తెలిసి మనను కొంచెపు వారిని చేయటానికో 'వేదత్రయి' అంటే వేదాలు మూడేనని మనను నమ్మించారు పాశ్చాత్యులు.

నమ్మించేట్లు చేసేవాడు వంచకుడు

వంచకుడు చెప్పింది నమ్మేవాడు బానిస.

భాగవతంలో 'వేదమేకంచతుర్విధం' అని చెప్పబడింది.

'చత్వారోహి ఇమే వేదా ఋగ్వేద యజుర్వేదః

సామవేదో బ్రహ్మవేద ఇతి" అని గోపథ పూర్వం. బ్రహ్మవేదమే అథర్వవేదం.

కావున మన ప్రమాణాలే ఆధారం. వేద సంహితలు నాలుగు 1. ఋగ్వేదసంహిత 2. యజుర్వేదసంహిత 3. సామవేదసంహిత 4. అథర్వవేదసంహిత.

యజుర్వేద సంహిత రెండు భాగాలు 1. శుక్ల యజుర్వేదసంహిత. 2. కృష్ణ యజుర్వేద సంహిత.

వేదం మూడింటిమిని ప్రతిపాదిస్తుంది. అందుకు కూడ అది 'వేదత్రయి' అయింది.

"వేదా బ్రహ్మాత్మ విషయాస్త్రి కాండ విషయా ఇమే

పరోక్షవాదా ఋషయః పరోక్షం మమచ ప్రియం" అన్నాడు కృష్ణపరమాత్మ.

వేదం మూడు విషయాలను ప్రతిపాదిస్తుంది. అవి. 1. బ్రహ్మ, 2.ఆత్మ, 3. బ్రహ్మ ఆత్మల ఏకత్వం.

ఋషులు పరోక్షవాదులు. పరోక్షవాదం నాకు సహితం ప్రియం అని అర్థం.

'పరోక్షం' అంటే ఏమి?

కంటికి కనిపిస్తున్నది ప్రత్యక్షం. కంటికి మాత్రమేకాక ఆలోచనకు దర్శనం ఇచ్చేది పరోక్షం.

మనముందే మనిషి ఉంటాడు. అతడు ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తుంటాడు. అంతే. అతడు మనకు అర్థంకాడు. అతని జ్ఞానం, సంస్కారం, మనసు అర్థం చేసికోవడానికి పరోక్షంగా పరిశీలించాలి. ఇంత చేసినా ఒక మనిషి వేరొకనికి ఇంతవరకు పరిపూర్ణంగా అర్థం కాలేదు. కాదు, అది ప్రకృతి రహస్యం. అది ఎన్నటికి బయటపడదు.

వేరొక వ్యక్తి కాదు. తనకు తాను ఎంతవరకు అర్థం అయినాడు?

నాకు ఇప్పుడు 71 సంవత్సరాలు. కాస్తో, కూస్తో జ్ఞానమూ, సంస్కారం ఉన్నాయి. నేను ఇంతవరకు నన్ను పరిపూర్ణంగా అర్థం చేసుకున్నాననుకోవడం లేదు.

'లోకములన్నియున్ గడియలోన జయించిన వాడ వింద్రియానీకముజిత్తము గెలువనేరవు' అంటాడు ప్రహ్లాదుడు తండ్రి హిరణ్యకశినితో.

వేదమూ అలాంటిదే. కంటికి కనిపించే అక్షరం మాత్రం వేదం కాదు.

వేదాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి మహర్షులు ఒక నిర్దిష్ట పద్ధతి ఏర్పరిచారు. అవి ఆరు వేదాంగాలు, నాలుగు ఉపవేదాలు.

వేదాంగాలు

1. శిక్ష, 2. వ్యాకరణం, 3. నిఘంటు, 4. ఛందస్సు 5. జ్యోతిషం, 6. శిల్పం.

ఉపవేదాలు

1. గాధంర్వవేదం, 2. ఆయుర్వేదం, 3. ధనుర్వేదం. 4. అర్థవేదం.

వేదార్థాన్ని గ్రహించడానికి 1. ఉపనిషత్తులు, 2. కణాదుని వైశేషికం 3. గౌతముని న్యాయం, 4. కపిలుని సాంఖ్యం. 5. పతంజలి యోగం, 6. జైమిని పూర్వమీమాంస, బాదరాయణుని ఉత్తర మీమాంస ఉపకరిస్తాయి.

పరోక్షంగా పరిశీలించినా వేదాత్మ సంపూర్ణంగా దర్శనం ఇవ్వడం దుర్లభం.

మనిషి అర్థం కావడం లేదు. అయినా అతనితో వ్యవహరిస్తున్నాం. వేదం విషయమూ అంతే! ప్రత్యక్షదర్శనమే ధన్యత కలిగిస్తుంది.

వేదవాక్కును అర్థం చేసుకోవడానికి 5. దిశలున్నాయి. 1. అన్నమయం ఇది భౌతికం, 2. ప్రాణమయం ఇది దృష్టి గోచరం 3. మనోమయం ఇది మనసును గ్రహించడం 4. జ్ఞానమయం, ఇది బుద్ధిని గ్రహించడం 5.ఆనందమయం ఇది వేదంలో లీనం కావడం.

జీవిత పరమావధి ఆనందమే. ఆనందోబ్రహ్మ.

వేదం- శ్రుతి

వేదానికి 'శ్రుతి' అని కూడా పేరుంది. 'శ్రుతి' అంటే చెవిన పడింది - విన్నది.

పాశ్చాత్యులు మన సాహిత్య, సంప్రదాయ, సంస్కృతులను కించపరచడానికి కొంచె పరచడానికి. హేళన చేయడానికి వారి స్వామిత్వాన్ని, మన బానిసత్వాన్ని బాగా వాడుకున్నారు. మనవారితోనే వాటిని వప్పించాలి. మనవాతిని నమ్మకుండా చేశారు.

శ్రుతి అంటే విన్నది కాబట్టి వేదకాలం నాటికి అక్షరం లేదని వ్యాఖ్యానించారు. తొలుత వేదం వల్లించబడింది. వ్రాయబడలేదు అన్నారు. అదే నిజం అని మనం నమ్ముతున్నాం.

వేదం అపౌరుషేయం; అలా అంటే అది మానవుడు చెప్పింది కాదు. అంతేకాని భగవంతుడు చెప్పాడని వాచ్యంగా చెప్పబడలేదు. వేదం మానవుని కన్న అతీతం అయింది. వాస్తవంగా వేదం మానవ శక్తిని మించింది. అందుకోసం 'అపౌరుషేయం' అనే వాస్తవసత్యాన్ని వచించారు మహర్షులు.

'అపౌరుషేయం' అనే స్ఫూర్తితోనే అన్య మతాల వారు తమ గ్రంథాలను భగవంతుడే వచించాడు అని చెప్పారు. భగవంతుడు పరాత్పరుడు. జగత్పిత. ఒక్కొక్క మతానికి ఒక్కొక్క ప్రవక్త కావచ్చు. కాని వేరు వేరు మతాలకు వేరు వేరు భగవంతులు లేరు. ఉండరు - ఉండకూడదు.

మానవాళిది ఒకే అదితి భూమి. ఒకే ఆకాశం. ఒకే భగవంతుడు. పరాత్పరుడు. ఈశ్వరుడు. మానవ జాతి సహితంగా సమస్త ప్రాణిజాలానికి అతడే సృష్టికర్త. తల్లి తండ్రీ అన్నీ.

అట్టి పరాత్పరుడు ఒక మతాన్ని నమ్మిన వారి పాపాలు మాత్రమే దూరం చేయడు. వారికి మాత్రమే మోక్షం

ప్రసాదిస్తానని అనడు. అది సత్యానికి దూరం.

అసత్యం అవుతుంది.

భగవంతుడు సత్యస్వరూపుడు. పరాత్పరునికి అసత్యం అనంత దూరపుది. అంటే ప్రవక్తలు చెప్పి భగవంతుడు చెప్పాడు అన్నారు!!

వేదం చెప్పిన అపౌరుషేయం మాత్రమే సత్యం భగవంతుడు ఒక విశ్వాసపు వారిని మాత్రమే ఉద్ధరిస్తాడనడం బూటకం.

'అపౌరుషేయం' సహేతుకం, మిగతావి నిర్హేతుకములు!

వేదంలో ప్రతిసూక్తి ద్రష్ట పేరు ఋషిగా చెప్పబడింది. అతడు వేదసూక్తపు కర్త కాదు. ద్రష్ట స్మర్త మాత్రమే! అతడు ఆ సూక్తాన్ని విన్నాడు. విన్నది కాబట్టి 'శ్రుతి' విని దాన్ని అక్షరబద్ధం చేశాడు.

వేదం పుట్టిన్నాడే అక్షరం ఉంది. అంతేకాదు శాస్త్రీయమూ పరిపుష్టమూ అయిన సంస్కృత బాష ఉంది. ఛందస్సు ఉంది.

ఎంతటి నాగరిక జాతి అవుతే సంస్కృతం వంటి భాష ఆవిర్భవించాలి? ఎంతటి సంస్కారం గల జాతి అవుతే 'సర్వేపిసుఖినస్సంతు' సకల ప్రాణులూ సుఖించాలని నినదించాలి?

"యూనాన్ - బ - మిశ్రో రోమా సబ్ మిట్ గయె జహాఀసె
అబ్ తక్ మగర్ హై బాఖీ నామొనిశాఀహమారా" అంటాడు ఇక్బాల్

గ్రీకు, రోం, ఈజిప్టులు మట్టిలో కలిసిపోయాయి.

నేటికీ మా ఊరూ, పేరూ నిలిచి ఉన్నాయి.

అన్ని పురాతన నాగరికతలూ మాసిపోయాయి. కాని భారత నాగరికత, సంస్కృతి, సంప్రదాయం ఇంకా నిత్య నూతనంగా వెలుగొందుతూంది. అదీ 1200 సంవత్సరాల పరాయి పాలన తరువాత!

ఎంత మహత్తమ మండీ మన దేశం - మన జాతి - మన సభ్యత - మన సంస్కారం - మన సాహిత్యం - మన సంగీతం - మన కళలు!

ఒక్కసారి జయకొట్టండి భారత భూమికి!

వేదం - కాలం

భారత శాస్త్రం ప్రకారం కాలం అనంతం. కాలం ఎప్పుడు ప్రారంభం అయింది? కాలం ఎపుడు అంతం అవుతుంది? ఇది తెలిసిన వాడు లేడు. ప్రభువులు, ప్రభుత్వాలు. ఋషులు, ప్రవక్తలూ అందరినీ కాలం మింగేస్తుంది. యుగాలు అంతం అవుతాయి. ప్రళయం వస్తుంది. మళ్లీ సృష్టి ప్రారంభం అవుతుంది. కాలం నిరంతరం సాగుతూనే ఉంటుంది. కాలమే సృష్టిస్తుంది. కాలమే రక్షిస్తుంది. కాలమే కష్టాలు కలిగిస్తుంది. కాలమే సర్వాన్నీ అంతం చేస్తుంది.

కాలం మాత్రం సాగుతూనే ఉంటుంది.

కాలానికి నిలకడ లేదు.

కాలానికి కళ్లూ నోరూ ఉంటే ఎన్ని వాస్తవాలు వెల్లడించగలదో?

కాలాన్ని జయించినవాడు లేడు. కాలం అజేయం.

అందుకే 'కాలోయం బ్రహ్మ' అన్నారు.

ఈ కాలానికి నరుడు కొన్ని కొలతలు ఏర్పరచుకున్నాడు. అందుకు భూమి సూర్యుని చుట్టు తిరిగి వచ్చిన కాలాన్ని సంవత్సరం అన్నాం. అది అంత నిర్దిష్టం కాదు. సూర్యుని చుట్టూ భూమి తిరగడానికి 365 రోజుల 6 గంటలు పడుతుంది. ఆ ఆరుగంటలను సరిచేయడానికే నెల రోజుల వ్యత్యాసం - అధికమాసాలు - Leap year మొదలైనవి. అవి ఎప్పుడో కలుపుతాయి. ప్రతి ఏడాదీ జరగదు! మరి దీని నిర్దిష్టత ఏమి?

నరుని కొలమానం కాలానికి సరిపోవడం లేదు!

భారతీయులు పరమాణువు నుంచి ప్రళయం దాకా కాలానికి లెక్కలు కట్టారు. పరికించండి.

సూర్యుడు పరమాణువును ఆక్రమించిన కాలం పరమాణువు. సృష్టిలో అతి సూక్ష్మ పదార్థం పరమాణువు. 2. పరమాణువులు 1 అణువు- 3 అణువులు ఒక త్రసరేణువు 3 త్రాసరేణువులు ఒక తృటి-100 తృటులు 1 వేధ - 3వేధలు ఒక లవం - 3 లవములు ఒక నిమేషం- ఇది మనం వాడుతున్న మినిట్ నిమిషం కాదు. ఇది సెకనులో 16175వ భాగం 3 నిమేషములు ఒక క్షణం- 5 క్షణాలు 1కాష్ట- 10 కాష్టలు ఒక లఘువు- 15 లఘువులు ఒక గడియ - 71\2

గడియలు - 1 జాము - 8 జాములు ఒకరోజు- 15 రోజులు ఒక పక్షం, -2 పక్షాలు ఒక నెల - 2 నెలలు ఒక ఋతువు -3 ఋతువులు ఒక అయనం- 2 ఉత్తర, దక్షిణాయనములు ఒక మానవ సంవత్సరము - 17, 28, 000 సంవత్సరాలు కృతయుగం. 12,96,000 సంవత్సరాలు. త్రేతాయుగం - 8, 64,000 సంవత్సరాలు ద్వాపరం, 4, 32,000 సంవత్సరాలు కలియుగం.

4 యుగాల మొత్తం కాలం 43,20,000 సంవత్సరాలు.

సృష్టికాలం 1000 x 4 యుగాలు = 4 కోట్ల 32 లక్షల సంవత్సరాలు. 4000 యుగాలు తరువాత ప్రళయం. 4000 యుగాల కాలం సృష్టి ఉండదు. తరువాత మళ్లీ సృష్టి మొదలు.

సృష్టి ఆది నుండి ప్రమాది సంవత్సరం - 1999 -2000 వరకు 195,58,85,100 సంవత్సరాలు.

కలియుగంలో గడచిన సంవత్సరాలు 5,100

పాశ్చాత్యుల కాలం సొంతం ఇప్పటికి 2000 సంవత్సరాలే!

వారు వ్రాసిన చరిత్ర 5000 సంవత్సరాలు దాటదు. వారికి కలియుగం మాత్రమే తెలుసు!

యూరపు చరిత్ర సొంతం వందల వేల సంవత్సరాలదే! అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా, కెనడా వంటి దేశాల చరిత్ర వందల యేళ్ళదే! పాశ్చాత్యుల కొలతలతో వేదకాలాన్ని కొలవడం గజంబద్దతో ఆకాశాన్నీ, బకెటుతో సముద్రాన్ని కొలవడం లాంటిది.

మనం ఇంకా సంస్కృతిక బానిసలం. అందువలనే వారి కొలతలను నమ్ముతున్నాం. మన కొలతలను నమ్మలేకపోతున్నాం. ఆత్మ విశ్వాసం లేని జాతికి అభ్యుదయం అంత సులభం కాదు. మనం రాజకీయ బానిసత్వం వదిలించుకున్నాం, కాని స్వతంత్రులం కాలేకున్నాం!

వేదం ఒక సారి పుట్టి ఒకనాటికి ముగిసిన కావ్యం లాంటిది కాదు. అదొక నది - ఒక స్రవంతి - ఒక ప్రవాహం. ఋషులు దర్శించిందాన్నల్లా అక్షరబద్ధం చేస్తూ పోయారు. అందుకే వేదం అనంతం 'అనంతావై వేదాః' ఈ అనంత స్రవంతులను వేద వ్యాసుడు సంహితలు చేశాడు. అప్పుడది సకల నదులు కలసిన సముద్రం అయింది. వేదం సముద్రమై సమస్త ప్రాణులకూ సాయపడుతున్నది.

పాశ్చాత్య విద్వాంసుడు 'కీత్' ప్రకారం వేదం క్రీ.పూ. 1200 నాటిది. అంటే 1200 + 2000 = 3200 సంవత్సరాలనాటిది. వారు అంతకు పూర్వాన్ని ఆలోచించలేరు. ఇంకా క్రీస్తు పుట్టి 2000 సంవత్సరాలే!

వారికి సంవత్సరాలూ, శతాబ్దులు, సహస్రాబ్దులే తెలుసు. మనకు యుగాలు తెలుసు. మనది యుగాల లెక్క.

కీత్ చెప్పింది వేద సంహితలను గురించి - వేదాన్ని గురించి కాదని గమనించాలి.

కలియుగం ప్రారంభం అయి ఇప్పటికి 5,100 సంవత్సరాలు. భారతం ద్వాపరాంతం. కలియుగారంభంలో రచించాబడింది. ఆ తరువాత వ్యాసరచన భాగవతం, భాగవతంలో వేద సంహితల గురించి చెప్పబడింది. వేదం సంహితలుగా ఏర్పడి 5000 సంవత్సరాలైంది. వేదం ఎప్పుడు ప్రారంభం అయిందీ చెప్పడం దుస్తరం.

ఇంతకాలంగా ఒక నాగరికత, ఒక సభ్యత, ఒక సంస్కృతీ నిలిచి ఉండటం, ప్రపంచంలో కనీవినీ ఎరుగని వింత!!

'జీన్ లోమీ' ఇలా వ్యక్తపరిచారు.

"Precious or durable materials -gold, silver, bronze, marble, onyx or granite - have been used by most ancient peoples in an attempt to immortaize their achievements. Not so, however, with the ancient Aryas. They turned to what may seem the most volatile insubstatial material of all - the spoken word - and out of this bubble of air fashioned a monument which more than thirty, perhaps forty, centuries later stands untouched by time or the elements. for the pyramids have been eroded by the desert wind, the marble broken by earth quakes, and the gold stolen by robbers, while the Veda remains recited daily by an unbroken chain of generations, travelling like a great wave through the living substance of mind."

"అత్యంత పురాతననరుల్లో" అనేకులు తమ విజయాలను శాశ్వత పరచడానికి విలువైన మన్నిక గల బంగారం, వెండి, కంచు, పాలరాయి, నల్లరాతిని వాడారు. సనాతన ఆర్యులు మాత్రం భిన్నంగా వ్యవహరించారు. వారు త్వరగా చెరిగే, అస్థిరరూపంగల అక్షరాన్ని, శబ్దాన్ని ఎన్నుకున్నారు. ఆర్యులు ఈ గాలి బుడగతో తీర్చిదిద్దిన నిర్మాణం ముప్పది, నలుబది శతాబ్దాల తరువాత కూడా, కాల, ప్రాకృతిక ప్రభావాలకు అతీతంగా చెక్కుచెదరక నిలిచి ఉంది. పిరమిడ్లు ఎడారి గాలులకు తరిగిపోయాయి. పాలరాతి కట్టడాలు భూకంపాలకు కూలిపోయాయి. బంగారం దొంగల పాలైంది. వేదగానం మాత్రం నిత్యం, నిరంతరం తరతరాలుగా వినిపిస్తున్నది. ఆ వేద స్వరం, మేంధస్సు యొక్క సజీవ పదార్థంగా, అలలుగా, తరంగాలుగా పయనిస్తూమే ఉంది"

వేదం - లిపి

పాశ్చాత్యులు - స్వ ప్రయోజనం కోసం - మనసు వారి దోవ పట్టించడంలో నూటికి వేయిపాళ్లు

విజయవంతులైనారు. నేను సామాన్యుల మాట చెప్పడం లేదు. అసాధారణులు , అసామాన్యులు, అఖండులు, ఉద్దండులు, విద్వాంసులు, పండితులు సహితం దారి తప్పారు. పాలకుల దారి పట్టారు. 'స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః' మరచారు. రాజ్యం ఆంగ్లేయులది. వాటి పాలకులు వారు, 'రాజానుమతో ధర్మం'

ఈ విధంగా భరతజాతి సొంతం నేటికీ అభారతీయం, అప్రాచ్యాన్నే విశ్వసిస్తున్నది. మనకు స్వాతంత్ర్యం అనేది వచ్చిం తరువాత మనం స్వచ్ఛందంగా పాశ్చాత్యుల సాంస్కృతిక దాస్యాన్ని కొని తెచ్చుకుంటున్నాం. ఒక జాతికి సంస్కృతి ప్రాణం. సంస్కృతిని మరచిన జాతికి భవిష్యత్తు అంధకారం! వెలుగు లేదు. కనిపించదు. ఆ జాతి చీకటినే కాంతి అని భ్రమిస్తుంది.

భాషముందు ప్రభావిస్తుంది. లిపి తరువాత అవతరించుతుంది. వ్యాకరణం తదనంతరం ఆవిర్భవిస్తుంది. లెక్కలేనన్ని భాషలకు నేటికీ లిపి లేదు. విచిత్రం ఏమంటే ప్రపంచ నాగరికతలను శాసిస్తున్నామని భావించే ఇంగ్లీషుకు, ఇతర యూరోపియన్ భాషలకు లిపి లేదు. అవి పరాయి లిపినే వాడుతున్నాయి. అంతెందుకు హిందీకి, మరాఠీకి లిపి లేదు. అవి దేవనాగరిని లిపిగా వాడుతున్నాయి.

లిపి గల తెలుగు ఎంత సంపన్నమో అర్థం చేసుకోండి.

వేదం సంస్కృత భాషలో ఉంది. సంస్కృతానికి సంబంధించినంత వరకు తొలుత వ్యాకరణం ఆవిర్భవించింది. వ్యాకరణాన్ని అనుసరించి భాష ఏర్పడింది. అందుకే అది సంస్కృతం అయింది.

సంస్కృతానికే స్వంత లిపి లేదు. అందుకోసం దేవనాగరి లిపిని ఆవిష్కరించారు మహర్షులు. లిపిని వేరుగా ఆవిష్కరించడానికి కారణం అది అన్ని భాషలకు ఉపయోగపడాలని.

దేవనాగరి లిపి పరిపూర్ణమూ, నిర్దిష్టమూ దీని అక్షరమాలనే - లిపులు వేరైనా భారతీయ భాషలన్నీ అనుసరిస్తున్నాయి. అక్షరమాలలన్నీ 'అ' తోనే మొదలౌతాయి. జీవితం, భాష 'అమ్మతో మొదలవుతుంది. దేవనాగరి లిపితో ఏ ఉచ్చారణనైనా వ్రాయవచ్చు. అంతటి సుసంపన్నం అయిన లిపిని మన మహర్షులు మనకు అందించారు. వేల సంవత్సరాలుగా ఆ లిపి నిరంతరాయంగా మానవజాతికి అక్షరామృతం ప్రసాదిస్తున్నది!

ఆంగ్లభాషకు అరువు తెచ్చుకున్న లిపి అపర్యాప్తం అని జార్జి బెర్నార్డ్ షా విలపించాడు.

లిపి లేని భాష వారు సంస్కృతాన్ని మృతభాష Dead Language అంటున్నారు. "మింగ మెతుకులేదు మీసాలకు సంపెంగ నూనె" అనేది తెలుగు సామెత.

సంస్కృత వర్గానికి చెందినవని ఆంగ్లేయులు నిర్ణయించిన 1. ఇరానిక్ 2. హెల్లెనిక్ 3. ఇటాలిక్ 4. సెల్టిక్ 5.

ట్యుటనిక్ 6. లెట్టొస్లోవిక్ భాషలు జాడలేనివి అయినాయి. అయినా ఇన్ని వేల సంవత్సరాలుగా సంస్కృతం హిమవదున్నతమై, నిశ్చలంగా సూర్యకాంతి వలె సజీవంగా నిలిచిఉంది. ఇందుకు సాక్ష్యం అనంతమూ, అమరమూ అయిన సంస్కృత సాహిత్యం! వేదం, ఉపనిషత్తు, రామాయణ, భరత, భాగవతాలు కాలపు జరా జీర్ణాలను ఎదిరించి నిత్యనూతనంగా విరాజిల్లుతున్నాయి.

ఇంత సంపద ఏ భాషకు ఉంది? ఏ జాతికి ఉంది? మనం ఇంతటి మహోన్నత సంస్కృతికి, సంప్రదాయానికీ వారసులం! అందుకు మనం గర్వించాలి. గంతులు వేయాలి. దీన్ని సంరక్షించుకునే బాధ్యత స్వీకరించాలి.

వేదం తొలినుంచే అక్షర బద్ధం అయింది. దీనికి భాష ఉంది. లిపి ఉంది. ప్రాణం ఉంది. వేదం భూమి, ఆకాశం, వాయువు, సూర్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రాల వంటిది. ఇది శాశ్వతం. ఏ ఒక్క సమాజపు సొత్తు కాదు. ఇది సమస్త మానవాళికి చెందింది. సూర్యుడు తూర్పున ఉదయిస్తాడు. సమస్త ప్రాణి జాలానికి వెలుగు ప్రసాదిస్తాడు. వేదంసూర్యుని లాంటిది. తూర్పున ఆవిర్భవించింది. సకల ప్రాణి జాలానికి కాంతి ప్రసాదిస్తున్నది.

నమో వేదమాతా
స్తుతామయా వేదమాతా ప్రచోదయన్తాం ద్విజానామ్
ఆయుః ప్రాణం ప్రజా పశుం కీర్తిం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసమ్
మహ్యం దత్వా ప్రజత బ్రహ్మలోకం

అధర్వ వేదం.

వేదం - స్వరం

వేదాన్ని అర్థం చేసికోవడానికి 'స్వర' జ్ఞానం అవసరం. మన మహర్షులు వేదాన్ని భద్రపరచడానికి మహాయజ్ఞం సాగించారు. వారు వేదపు అక్షరాలకు 'స్వరం' కూర్చారు. స్వరానికి నిర్దిష్టత, శ్రావ్యత, మహిమ కలిగించారు.

వేదానికి నాలుగు స్వరాలున్నాయి. 1. ఉదాత్త 2. అనుదాత్త 3. స్వరిత 4. ఏకశ్రుతి.

అర్థాన్ని పరిరక్షించడానికి స్వరం ప్రకారం 'నల్లగొంగడి వాణ్ణి పిలువు' - కాగా రెండవ స్వరంలో 'నల్లగొంగడి తెమ్ము' అవుతుంది.

వేదం శృతి. విన్నది, వినసొంపైంది. స్వరయుక్తంగా చదివిన వేదం శ్రావ్యం. మహిమాన్వితం.

అక్షరాన్నీ , స్వరాన్నీ ఇంత కాలంగా భద్రపరచిన ఉదాహరణ సృష్టిలో మరొకటి లేదు.

మా తండ్రిగారు విద్వాన్ వేంకటాచార్యుల వారు 'తిరువాయ్ మొళి' కి ఆంధ్రానువాదం చేశాడు. మరికొన్ని గ్రంథాలు రచించి, ప్రచురించారు. వారు 1979తో పరమపదించారు. వారి గ్రంథం ఒక్కటీ మాకు లభించలేదు.

మా అన్నయ్య 'దాశరథి కృష్ణమాచార్య' అనేక కవితా సంపుటాలు ప్రచురించారు. వారు 1987లో పరమపదించారు. వారి సమగ్ర రచనలు లభించడం లేదు.

తమ జీవితంలోనే తమ గ్రంథాలు లభించకపోవడం నేటి రచయితలకు సర్వ సాధారణ అనుభవం.

ఇది అచ్చు యంత్రాలు, ప్రచురణ సంస్థలు, గ్రంథాలయాలు, కంప్యూటర్స్ వచ్చిన నాటి కథ.

తాళపత్ర, భూర్జర పత్రాల మీద వ్రాసుకుని , వాటిని వల్లించి ఇన్ని వేల సంవత్సరాలు భద్ర పరచడం ప్రపంచ వింతల్లో సర్వ ప్రథమం కావాలి.

పిరమిడ్లు, చైనా మహాకుడ్యం, ఎల్లోరా అజంతా శిల్పాలు, తాజ్ మహల్ వంటివి కాలదోషం పట్టి విరిగి పోవడమో, అరిగిపోవడమో జరిగింది. జరుగుతున్నది. అక్షరం, నాదయుక్తమైన వేదం జరాజీర్ణాలకు అతీతంగా నిత్య యవ్వనిలా నిలిచి ఉండడం వింత మాత్రం కాదు మహత్తు.

అయితే మనం సాంస్కృతిక బానిసలం, చెప్పుకోం. చెప్పనొల్లం. పాలకులు పరాయి విధానాలకు దాసానుదాసులు. భృత్యులు. వారి ఏలికలను నొప్పించనొల్లరు.

వేదంశృతి. వినడం ఏమిటి చదువు కొనరాదా? అని అడగవచ్చు. అడిగేవాడికి చెప్పేవాడు లోకువ!

ఇవ్వాళ సాంకేతిక, సాంకేతికేతర గ్రంథాలు, దృశ్య, శ్రవణ యంత్రాలు, Webs, Internets ఇన్ని ఉన్నా ఉపాధ్యాయులు బోధిస్తున్నారు. దీని తాత్విక సూత్రం ఏమంటే విన్నదే మనసుకెక్కుతుంది. వంటపడుతుంది.

అర్ధశతాబ్దం క్రితం కూడా ఈ దేశంలో జనం, పురాణాలు, హరికథలు, బుర్రకథలు, జముకుల కథలు మున్నగు జానపద రూపాల ద్వారానే విద్యావంతులు, నీతిమంతులు అయినారు.

పుస్తకాల వ్యాపారం మొదలైన తరువాత అక్షరంనుండి విద్య, విద్యనుండి నీతి అదృశ్యం అయినాయి!

శబ్దానికి నాదం ఉంది, అర్థం ఉంది, ఆ రెండూ మనసుకుపడ్తాయి. ఆనందాన్నిస్తాయి. వెంటాడ్తాయి. వదలవు.

అర్ధంకాని నాదం ఏమి? అని అడగవచ్చు. అడగడం తేలిక, ఆలోచన అక్కరలేదు!

త్యాగరాయి కృతులు తెలుగులో ఉన్నాయి. ఆ కృతులను తమిళులే ఎక్కువ ఆరాధిస్తున్నారు. వారికి తెలుగు అర్ధంకాదు. తెలుగు వ్రాసుకోవడానికి పర్యాప్తమైన లిపి సహితం తమిళులకు లేదు. వారు అర్ధాన్ని మించిన నాదాన్ని ఆస్వాదిస్తున్నారు! ఉపాసిస్తున్నారు. నాదం మనసును కదలిస్తుంది, కరిగిస్తుంది! నాదం పశువుకూ తెలుసు, శిశువుకూ తెలుసు, "శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి" శ్రీకృష్ణుని వేణుగానానికి గోపికలే కాదు గోవులూ పులకించేవి!

ఈ కాలంలో అన్యభాషల సినిమాలు చూచే వారికీ పాటలు వినేవారికి భాష తెలియదు. అయినా చూస్తున్నారు. వింటున్నారు. అందులో అర్ధాన్ని మించిన ఆనందం ఏదో ఉంది!

అలాగే స్వరబద్ధం అయిన వేదనాదం మనసును కదిలిస్తుంది, కరిగిస్తుంది, మంచి కలిగిస్తుంది. శాంతి ప్రసాదిస్తుంది.

'యో అర్ధజ్ఞ ఇత్ సకలం భద్రమశ్నుతే | నాకమేతి జ్ఞానవిధూతపాప్మా"

యాస్కుడు

వేదం అర్ధసహితంగా తెలిసికొన్న వానికి సకల శుభాలు కలుగుతాయి. జ్ఞానం అతని పాపాలను కడిగేస్తుంది. అతడు స్వర్గానికి చేరుకుంటాడు.

సామాన్యునికి వేదం అర్థం కావాలనే ఆశయంతో నేను వేదాలను తెనిగించాను. ఇంతవరకు ఎవరూ తలపెట్టని రీతిగా 'వేదం - జీవననాదం' వ్రాస్తున్నాను. కాని మంత్రానికి ఉన్న ప్రభావం అనువాదానికి లేదు. అనువాదం అర్థం చేసుకోవడానికి మాత్రమే! స్వరంతో వినిపించిన, విన్న మంత్రానికి మహాత్మ్యం ఉంది.

అనువాదం అర్థానికి మాత్రమే!
మంత్రం ఆనందించడానికీ, ఆస్వాదించడానికీ!!
వేదం శృతి.
వేదం వినిపించడంలో ఆనందముంది. వేదం వినడంలో అమృతం అందుతుంది!!

ఋషి

ఋషి సూక్తానికి కర్త మాత్రం కాదు వేదం అపౌరుషేయం. ఋషి ఆ సూక్తానికి ద్రష్ట. స్మర్త మాత్రమే. అతడు ఆ సూక్తాన్ని అతీంద్రియంగా దర్శించాడు. దర్శించిందాన్ని గుర్తు పెట్టుకున్నాడు.

వాస్తవానికి ఎవడూ, దేనికీ కర్తకాదు, అన్నింటి కర్త పరాత్పరుడే, అతడు చేయిస్తున్నాడు. మనం చేస్తున్నాం. పరమపిత పరమేశ్వరుడు ఈ జగన్నాటకకర్త - దర్శకుడు, మనమంతా అతడు ఆడించినట్లు ఆడేవాళ్ళమే! మనం కర్తలమే అనుకుంటే మనం అనుకున్నవి అన్నీ కావాలి కదా! అలా కావడం లేదు! ఇది సర్వే సర్వత్ర అనుభవమే!! కాని కొందరు చెప్పనొల్లరు!! వాళ్ళు సత్యానికి తొడుగువేస్తున్నారు.

నావరకు నాకు వేదాన్ని నాదంచేసే శక్తి గాని, వేదాన్ని గురించి ఇంత సులభంగా చెప్పే శక్తిగాని లేదు. భగవానుడు కర్తగా నాతో వ్రాయిస్తున్నాడు. ఇది నగ్నసత్యం, దీనికి నేను వ్రాయాసగాణ్ణి మాత్రమే! అట్లని నేను మనస్ఫూర్తిగా విశ్వసిస్తున్నాను.

నారచనలకు నేను ఋషిని! ఋషులు సహితం అలాగే భావించారు. వారు ద్రష్టలు - స్మర్తలు.

ఋషి అనగానే తెల్లని పొడవైన గడ్డం, నడినెత్తిన జడలముడి, చేత కమండలం గల నాటక లేక సినిమా ఋషి ప్రత్యక్షం అవుతాడు. కాని ఋషికి వేషం, వయస్సు ప్రధానములు కావు. అతని జ్ఞానమే ప్రధానం.

న తెవృద్ధోభవతి యేనాన్యపలితం శరః
యో వా యువాన్యధీయానంస్తం దేవాః స్థవిరం విదుః

మనుస్మృతి

తలనెరిసినంత మాత్రాన పెద్దకాడు. యువకుడైనా జ్ఞాని అయినవాణ్ణి దేవతలు పెద్దగా భావిస్తున్నారు.

వేదంలో ఒక్కొక్క చోట ఇంద్రుని గడ్డాలూ. మీసాలు ఉన్నట్లు చెప్పబడింది. అది నాటి ఫేషను కావచ్చు. అలాగే ఋషులకు గడ్డం ఉంటే ఉండవచ్చు. కాని గడ్డం మాత్రం చేత ఋషి కాబోడు.

"యోవైజ్ఞాతో అనూచానః సఋషీ రార్షేయః" శాఠ్యం
అనాది జ్ఞానంగలవాడు ఆర్షేయ ఋషి
"ప్రాణావా ఋషయః" యజుర్వేదం
ప్రాణములే ఋషులగుచున్నారు.

సాయణాచార్యుడు ఋషిని అతీంద్రియ దర్శనుడు అన్నాడు. సాధారణ అవయవములకు అందని దానిని దర్శించువాడు అని అర్థం.

కవులు - రచయితలు అతీంద్రియ దర్శనులు కావాలి. అంటే వారు వ్రాసినవన్నీ వారు చూచినవి గాని, అనుభవించినవి గాని కావు. వారు అతీంద్రియదృష్టితో చూసింది వాస్తవం అవుతుంది. వ్యాసుడు, వాల్మీకి వంటి వారిది అతీంద్రియ దృష్టి! బ్రహ్మ వాల్మీకికి 'నతేవాగన్వృతా భవిష్యతి' నీ మాట అసత్యం కాదు అని వరం ఇచ్చాడు.

అందువల్లనే 'నా నృషిః కురుతే కావ్యం' అన్న ఆర్యోక్తి. ఋషి కాని వాడు రచన చేయజాలడు. కాబట్టి నిజమైన కవి, రచయిత ఋషి కావాలి. సాంతం కాకున్న అంశామాత్రమైనా ఋషి కావాలి. రచయిత లోని ఋషి బట్టి అతని రచనాపటిమ, అతని రచన శక్తి ఆధారపడిఉంటుంది.

వేద ఋషు అందరూ అపౌరుశేయానికి ద్రష్టలు, స్మర్తలుకారు. ఒక్కొక్కచోట దేవతల, మానవుల కోరికను అనుసరించి సూక్తాలు రచించిన నిదర్శనాలు అరుదుగా కనిపిస్తాయి.

మొదటి మండలపు 64వ సూక్తంలో 'నోధః' అను ఋషిని మరుద్గణములను గూర్చి సుందర సూక్తం రచించమనడం కనిపిస్తుంది.

"వృష్ణే శర్ధాయ సుమభాయ వేధిసే నోధః సువృక్తిం ప్రభరామరుద్భ్యః"

"నోధా! మరుద్గణములు వర్షము కలిగించువారు యజ్ఞములనుండి శోభ కలిగించువారు. పుష్పఫల కర్తలు. వారిని గురించి సుందర స్తుతి రచించు".

10వ మండలం 107వ సూక్తపు 11వ మంత్రంలో భూతాంశుడనను నేను ఈ స్తోత్రము రచించి అశ్వినుల మనోరథం తీర్చానని చెప్పుకున్నాడు.

"యశోనపక్వం మధురోస్తరా భూతాంశో అశ్వినోః కామమప్రాః"

మరికొన్నిచోట్ల ఋషుల తామే సూక్తాలు రచించినట్లు చెప్పుకున్నారు. కొన్ని చోట్ల సంపన్నులు స్తుతించి ధనం పొందినట్లుగా ఉంది.

ఇవి ఎక్కడో ఒక చోట కనిపించేవి. అధిక భాగం ఋషులు దర్శించినవే!

అందుకే వేదం మానవ ప్రోక్తంకాదు. వేదం అపౌరుషేయం.

వేద ద్రష్టలైన ఋషులు పురాణ ఋషులూ సామ్య మాత్రాన ఒకటి కాదు. వేదాలకూ పురాణాలకూ మధ్య అనంత కాల వ్యత్యాసం ఉంది. వేద విశ్వామిత్రునికీ, రామాయణ విశ్వామిత్రునికి, మహాభారత విశ్వామిత్రునికీ పేరులో తప్ప

సామ్యం లేదు.

వేదంలో ఋషులకు కోప, తాప, శాపాలు కనిపించవు. వారు ద్రష్టలు, జ్ఞానులు. పురాణ ఋషులకుకోప, తాప, శాపాలు మెండు. కోపమే ప్రధానంగా గల పురాణ ఋషులున్నారు!

దేవత

1.దివావైభూదితి తద్ దేవానాం దేవత్వం 2. యథావై మనుష్యాః ఏదం దేవా అగ్ర ఆసన్ 3. ప్రాచీన ప్రజననా వై దేవాః 4. ప్రాణాదేవాః 5. చక్షుదేవాః 6. మనోదేవాః 7. వాగేశదేవాః 8.పరోక్షం వై దేవాః 9. జాగ్రతి దేవాః 10. నవై దేవాః స్వపన్తి 11. సత్య సంహితావైదేవాః 12. సత్యమేవ దేవాః 13. ద్యోవై సర్వేషాం దేవానామాయతనం 14. పృథ్వివై సర్వేషాందేవానా మాయతనం 15. దేవాగృహావైవై నక్షత్రాః 16. సద్యావై దేవానాం గృహాః

దేవతలను అనేక విధాలుగా చెప్పడం జరిగింది.

"ప్రాచీన ప్రజననావై దేవాః ప్రాచీన ప్రజననా మనుష్యాః" సత్యమేవ దేవాః అనృతం మనుష్యాః" "పృథివై సర్వేషాం దేవానామాయతనం"

"ప్రాచీనులుగా పుట్టినవారు దేవతలు. ప్రాచీనంగా పుట్టిన వారు మనుష్యులు. సత్యమే దేవతలు. అసత్యం మనుష్యులు. దేవతలందరి స్థానం పృథ్వియే అగుచున్నది.

అట్లని వేదం దేవతలను మనుష్యులను సమానంగా భావిస్తున్నది. ఋభువులు మున్నగు నరులు స్వయం కృషితో దేవతలైనారు. వాస్తవంగా వేదం మానవుని కృషిని, మానవుల విశ్వాసాన్ని మానవుని మహత్తునూ ఎక్కువగా విశ్వస్తున్నాది.

ఓం. ఇషేత్వోర్జే త్వా వాయవస్థ దేవో వః

సవితా ప్రార్పయంతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వమఘ్న్యా ఇంద్రాయ భాగం ప్రజాపతీ రనమీనా అయక్ష్మా మవస్తేన ఈశత మాఘశంసోధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాత్ బహ్వీర్యజమానాయ పశూన్పాహి

- శుక్ల యజుర్వేద తొలిమంత్రం

నరుడా! సూర్యుడు నిన్ను అన్నము, శక్తి, కొరకు ప్రేరణ కలిగించును గాత. నీవు ఆత్మవు, సూర్యుడు నీతో సత్కార్యాలు చేయించును గాత. వర్ధిల్లుము. అవధ్యుడవగుము. ఇంద్రునకు భాగములు సమర్పించుము.

సంతానవంతుడవగుము. ఆరోగ్యవంతుడవగుము.

మావస్తేన ఈశత, చోరులు నీకు శాసకులు కాకుందురు గాక అంటున్నది. శాసకులు. నిష్పత్తి భేదంతో - చోరులే అవుతున్నారు. ప్రస్తుత భారతశాసకులకు - పాలకులకు ఎంతవరకు వర్తిస్తుందో గ్రహించండి - ఊహించడం కాదు. కాకూడదు అన్నది మానవ సంకల్పం - ప్రార్థనకాదు.

దైవసహాయం, ఈశ్వరసంకల్పం అవసరం. ఈ అనంత విశ్వసత్యాన్ని వేదం ఆవిష్కరించింది. హేతువాదుల అనిపించుకునే కొందురు స్వశక్తిమీద విజయాలు సాధించలేకున్నారు! సూర్యుడు అస్తమించని సామ్రాజ్యాన్ని బ్రిటిషు ప్రభుత్వం జయించింది. దక్కించుకోలేకపోయింది. ఇది ప్రయత్నలోపమా? బొత్తిగా కాదు. సామ్రాజ్యాన్ని స్వచ్ఛందంగా వదులుకున్నవారు అరుదు.

రాముడు స్వచ్ఛందంగా రాజ్యాన్ని వదులుకున్నాడు. అన్న రాముని కోసం లక్ష్మణుడు రాజ్యాన్ని త్యజించాడు. ధర్మంకోసం ధర్మరాజు రాజ్యాన్ని వదిలాడు. కేవలం సత్యవాక్కు కోసం హరిశ్చంద్రుడు రాజ్యాన్ని వదులుకున్నాడు. ఇవన్నీ భారతీయ నిదర్శనాలు.

భారత ప్రజ, రాజ్యాధికారాన్ని కాదు, త్యాగాన్ని ఆరాధించింది. ఈ ధరిత్రిమీద రాజకీయం కన్నా జ్ఞానం, ధర్మం విశ్వాసం రాజ్యం చేశాయి.

బ్రిటిషువారు వేషధారణ తప్ప ధర్మానికి ఇంకా స్పెల్లింగు నేర్వనివారు. వారి రక్తంలో త్యాగంలేదు. అమెరికా స్వాతంత్ర్య సంగ్రామం నుంచి, దక్షిణాఫ్రికా స్వాతంత్ర్య సమర విజయం వరకు ప్రజలు బ్రిటిషు వారిని తరిమి కొట్టారు. బ్రిటిషువారి కుట్రలు, విభజించి పాలించుటలు. అణగద్రొక్కడాలు, దోపిళ్లు ఏమైనాయి? వాటికి కాలం చెల్లింది. కాలం భగవత్ స్వరూపం. 'కాలోయం బ్రహ్మ' బ్రిటిషు వారి ఓటమి హేతువాద పరాజయంగా భావించడం తప్పగునా?

హేతువాదం పాశ్చాత్యులు కన్న బిడ్డకాదు. దాన్ని వారు భారత దేశం నుంచే అపహరించారు. జాబాలి, చార్వాకుడు హేతువాదానికీ, భౌతికవాదానికీ ఆద్యులు. వారిని భారత రాజకీయంగాని, ధర్మ గాని శిక్షించలేదు. భారత భూమిలో ఆధ్యాత్మికం, హేతువాదం సహజీవనం చేశాయి. పాశ్చాత్య రాక్షస రాజకీయం అనేకమంది హేతువాదులను, శిక్షించింది, ఉరితీసింది!

మానవ జీవితానికి కేవల అధ్యాత్మికంగాని, కేవల హేతువాదం కాని సరిపడవు. మానవ జీవితం ఏకాకి కాదు. అది అనేకపు సమాహారం. వేదం ఈ పరమ సత్యాన్ని గుర్తించింది. దీన్ని కాదనడం కేవలం వాదం మాత్రమే!

ఇది బ్రిటిషు సామ్రాజ్యానికి సంబంధించిన విషయం. కారల్ మార్క్స్ మహర్షి సామాన్య మానవుని కోసం, శ్రామికుని కోసం ఒక మహా సిద్ధాంతాన్ని ఆవిష్కరించారు. మార్క్స్ అనుకున్నరీతిలో కాకున్నా అతని సిద్ధాంతాన్ని

అనుసరించి లెనిన్ మహాశయుడు రష్యాలో శ్రామిక విజయానికి కారకుడైనాడు. సోషలిస్టు సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. ఇరవయ్యవ శతాబ్దపు ముప్పావు భాగం సోషలిస్టు ప్రభావంగలదే! సోవియట్ రష్యాలో ప్రజలకు ఉండినన్ని సౌకర్యాలు ఏ ప్రజాస్వామ్య దేశంలో లేకుండినవి. ఆ రోజుల్లో మేము ప్రపంచమంతటా ఎర్రజండా ఎగురుతుందని ఆశించాం. రష్యాలో పండంటి సోషలిజం పతనానికీ, రష్యావిచ్ఛిత్తికీ కారణాలు ప్రస్తుతం కేవలం తార్కికాలు! మరి హేతువాదపు జాడ ఏది? 'కాలోయం దురతిక్రమః' అన్న వాల్మీకి వాదం నిత్య సత్యం.

ప్రస్తుతం లోకాధిపత్యం వహిస్తున్నానన్న అమెరికా సామ్రాజ్యవాదం కడు చిన్న వియత్నాం చేత చావు దెబ్బ తిన్నది. రష్యాపతనంతో తానే మొనగాణ్ణని విర్రవీగి లోకాన్ని పాదాక్రాంతం చేయించడానికి డాలర్ ను నమ్ముకున్న అమెరికా సామ్రాజ్య వాదానికి ఆయువు అంతగా లేదు. నేను చూడకపోవచ్చు. అమెరికా సామ్రాజ్యవాద పతనం తథ్యం. దీనిని ఏ హేతువాదము, డాలరిజమూ రక్షించజాలవు. ఇది సత్యం. ఇది తథ్యం. సత్యం ఏది?

"కారే రాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే గర్వోన్నతిం బొందరే!
వారేరీ సిరి మూట గట్టుకొని పోవం జాలిరే భూమిపై
బేరైనం గలదే శిబిప్రముఖులు బ్రీతిన్ యశః కాములై
యీరే కోర్కులు వారలన్ మరచిరే యిక్కాలమున్ భార్గవా!

ఇది పోతనామాత్యుని శ్రీమహాభాగవతపు 8వ స్కంధంలోని 589వ పద్యం. విచిత్రం ఏమంటే ఈ మాటలన్నది రాక్షసరాజు బలిచక్రవర్తి! ఇది నిత్య సత్యం! సత్యానికి ఆద్యంతములు లేవు.

సత్యం ఎవరినోట వెలువడినా శిరోధార్యమే!
"కమలనాభు నెరిగి కాలంబు దేశంబు
నెరిగి శుక్రుమాటలెరిగి నాశ
మెరిగి పాత్రమనుచు నిచ్చెదానము బలి
మహి వదాన్యుడొకడు మరియుగలడె?

అని బలిచక్రవర్తిని వ్యాసమహర్షి కీర్తించాడు. బలిరాక్షసుడగును గాక! సత్కార్యం, మహాకార్యం చేశాడు! ఇది భారతీయత! భారతధర్మం! భారత సంస్కృతి! భారత నాగరకత!

భారతం ఒక నేలకాదు. ఒక దేశం కాదు. భారతం ఒక సంస్కృతి. ఒక విశ్వాసం. ఒక ధర్మం, ఒక న్యాయం, ఒక సత్యం. దానికి రాజకీయ హద్దులు లేవు. అదొక జీవన విధానం. అది శాసనానికి లొంగదు. అది ఆకాశమంతటిది! భూగోళమంతటిది! సముద్రమంతటిది!

వసోః పవిత్రమసి ద్యౌరసి పృథివ్యసి
మాతరిశ్వానో ఘర్మోసి విశ్వధా అసి|
పరమేణ ధామ్నా దృంహస్వ మహ్వార్వాతే యజ్ఞపతిర్హ్వార్షీత్

శుక్ల యజుర్వేదం 2వ మంత్రం.

మానవా! నీవు వసువులను పవిత్రీకరించువాడవు. నీవే ద్యులోకమవు. పృథ్వివి. నీవు ప్రాణపు ఉష్ణమవు. విశ్వమును ధరించువాడవు. పరమ ధామము నుండి ముందుకు సాగుము. నీవు కపటివి కాకుము. నీ యజ్ఞపతి కుటిలుడు కాకుండునుగాక.

ప్రాణపు వేడి సహితంగా సమస్తం మానవుడే అనుచున్నాడు. మానవుడు కపటి, కుటిలుడు కానంతవరకే అన్నీ కాగలడు! మానవుడు మనసుగలవాడు - మంచివాడు. కాని వాడు కాదు. వేదం మానవునికి అంతటి అంతస్తు కలిగించింది.

వేదానికి మనిషిమీద అతని సంకల్పం మీద అనంత విశ్వాసం. నరుడు "అహం బ్రహ్మాస్మి" నేను బ్రహ్మను వరకు చేరుకోగలడు. ముందు అతడు మానవుడు కావాలి.

శతం జీవ శరదో వర్ధమానః శతం హేమంతాచ్ఛతమువసంతాన్

ఋగ్వేదం 10 - 161 - 4

నూరు శరత్తులు, సుఖంగా నూరు హేమంతాలు, నూరు వసంతాలు జీవించు.

ఇందులో ఎవరినీ అర్థించడం, ప్రార్థించడం లేదు. ఆశీర్వదించడమే! విశ్వాసం సంకల్పం మీదనే - దేవతల మీద కాదు.

శంనో వాతః పవతాం శంనస్తపతు సూర్యః |
శం నః కనిక్రదద్దేవః పర్జన్యో అభివర్షతు యజుర్వేదం 36-10

మాకు వాయువు సుఖముగా వీచునుగాత. సూర్యుడు సుఖకరముగా ప్రకాశించునుగాత. ఉరుముల దేవత పర్జన్యుడు మా కొరకు సుఖకర వర్షము కురిపించును గాత.

ఇది మానవ సంకల్పం, ఆశయం. ఇందులో అర్థించడం లేదు. ప్రార్థించడం లేదు. సంకల్పమే దేవత.

ద్యౌః శాన్తిరన్తరిక్షం శాన్తిః పృథివీ శాన్తి రాపః శాన్తిరోషధయః శాన్తిః వనస్పతయః శాంతిర్విశ్వే దేవాః శాన్తి ర్బ్రహ్మ శాన్తిః సర్వం శాంతిః శాన్తిరేవ శాన్తిః సామా శాన్తిరేధి

ద్యులోకం శాంతించాలి. భూలోకం శాంతించాలి. జాలం శాంతించాలి. విశ్వేదేవతలు శాంతించాలి. బ్రహ్మ శాంతించాలి. సకలం శాంతించాలి. శాంతి కూడా శాంతించాలి. అలాంటి సమస్త శాంతి నన్ను వర్థిల్ల చేయునుగాత.

యుద్ధం లేనిది మాత్రమే శాంతి కాదు. సమస్తం శాంతించినపుడే శాంతి. శాంతికి సహితం శాన్తి కావాలంటున్నాడు. అన్ని శాంతంగా ఉన్నప్పుడే ప్రగతి సాధ్యం. ఇది శాంతికి సంపూర్ణ నిర్వచనం. ఇది మానవ జాతి ఆశ, ఆశయం, ఆకాంక్ష.

"తచ్చక్షుర్దేవ హితం పురస్తాచ్ఛు క్రముచ్చరత్|
పశ్యేమ శరదః శతమ్ జీవమే ప్రబ్రవామ శరదః శతమదీనాఃశ్యామ
శరదఃశతమ్ భూయశ్చ శరదః శతాత్||

దేవతలచే నిర్దేశింపబడిన వాడు, సర్వనేత్రుడు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయిస్తాడు.

మేము నూరేళ్లు చూడాలి. నూరేళ్ళు జీవించాలి. నూరేళ్లు వినాలి, నూరేళ్లు చక్కగా మాట్లాడాలి. నూరేళ్లు దీనులం కాకుండాలి. మరో నూరేళ్లు జీవిస్తాం.

నూరేళ్లు బతకడం కాదు. అవయవాలన్నీ బాగుండి జీవించాలి. వేదం జీవిత రహస్యాలు కనిపెట్టింది. "అదీనాఃస్యామ శరదః శతమ్" దీనులు కాకుండా పరాధీనులు కాకుండా నూరేళ్లు జీవించాలి. అలాంటి జీవితమే అవుతే మరో నూరేళ్లు జీవించడం మానవజాతి ఆశయం. లక్ష్యం. కోరిక.

"త్రయవైదేవాః వసవో, రుద్రా, ఆదిత్యాః" దేవతలు మూడు విధాలు 1. వసువులు, 2. రుద్రులు, 3. ఆదిత్యులు. అష్టావసవః + ఏకాదశ రుద్రాః + ద్వాదశాదిత్యాః వసువులు 8మంది + రుద్రులు 11 మంది + ఆదిత్యులు 12 మంది = 13 అవుతుంది.

దేవతావావ త్రియంస్త్రిణో అష్టావసవః + ఏకాదశి రుద్రాః + ద్వాదశాదిత్యాః +ద్యావా + పృథివీ. ఈవిధంగా పైన పేర్కొన్న 31 టికి ద్యావా + పృథ్వులను చేర్చగా 33 అయినారు.

మరొక పద్ధతి 31 + ప్రజాపిత + వషట్కారం చేరగా 33 అయింది. "ప్రాణోవైవషట్కారః" అని శతపథం.

దేవతల సంఖ్య 33గా నిర్ణయించడం జరిగింది. వేదంలోని 33 దేవతల వర్గీకరణ ఇది.

11 మంది భూమి మీద వారు, వారు అగ్ని, జలము మున్నగువారు.

11 మంది అంతరిక్షవాసులు నాకవాసులు, ఇంద్రాదులు

11 మంది ద్యులోక వాసులు సూర్య చంద్రాదులు.

వేదంలో ఈ సంఖ్య అంతటితో ఆగినట్లు కనిపించదు. రోలు, మండుకము, సోమము, ఋతువులు, దాతలు, రాజులు పెక్కురు దేవతలున్నారు.

"యస్య వాక్యం సరుషిః యతేనోచ్యతేసః దేవతా" అన్నాడు కాత్యాయనుడు ఋస్సిర్వాను క్రమణికలో చెప్పిన వాడు ఋషి. చెప్పబడినవాడు దేవత.

దేవతలు ఎవరు?

మానవ సమాజానికి హితవు చేకూర్చిన వారిని దేవతలు అనవచ్చు. ప్రకృతి. శక్తులయిన సూర్య, చంద్ర, అగ్ని మున్నగు వాటితోనే సకల చరాచర సృష్టి జీవిస్తున్నది. నశిస్తున్నది. కావున వీరు దేవతలు. 1. పృథివి, 2. అప్ జలము 3. తేజస్సు 4. వాయువు 5. ఆకాశం. ఇవి పంచభూతాలు. ఇవే సమస్త సృష్టి, స్థితి, లయాలకు కారణం అవుతున్నవి. అయితే వేదంలో పంచభూతాల వంటి స్పష్ట నిర్వచనం లేదు. కాబట్టి దేవతల సంఖ్య స్పష్టంగా లేదు.

వృక్ష, లతా, గుల్మాదులు, మానవ జాతి మనుగడకు ఎంతగానో ఉపకరిస్తున్నాయి. ఒక చెట్టు కొందరు మనుష్యుల కన్నా ఉపకారం చేస్తున్నది. చెట్లన్నీ కొట్టిన తరువాత సైంటిస్టులు అనిపించుకునేవారికి ఇవ్వాళ వృక్ష ప్రాముఖ్యత అర్థం అయింది. వేదం వృక్ష ప్రాధాన్యతను గుర్తించింది. వృక్షలతా గుల్మాదులను దేవతల్లో చేర్చింది.

సూర్యచంద్రాదులు తమ కున్న శక్తుల వలన దేవతలైనారు. ఇంద్రుడు, అశ్వినులు, ఋభువులు తమ కర్మల వలన దేవతలైనారు.

ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించాడు. జలములను ప్రవహింపచేశాడు. అతడు శతక్రతువు. మూడు సత్కార్యములు చేసినవాడు. క్రతువు అంటే యజ్ఞం మాత్రమే కాదు. సత్కార్యం కానిది యజ్ఞం కాబోదు! ఇంద్రుడు సాధించిన విజయ పరంపరను గురించి ఋగ్వేదంలో చాలా చోట్ల చాలా సార్లు చెప్పబడింది.

భారత దేశం కర్మభూమి. 'కర్మ' అనే పదాన్ని 'ఖర్మ'గా వికృతం చేశారు. దానికి అరిష్టం అనే అనర్థం కల్పించారు.

ఇప్పుడు అసలు అర్థం చెప్పినా నమ్మే స్థితిలో లేరు!

మేలిమి బంగారం కన్న నకిలీ బంగారం మెరుస్తుంది. కంచు మ్రోగినట్లు కనకంబు మ్రోగునా, అన్నాడు వేమన్న.

వాల్మీకి రామాయణంలో, అహల్య రాయి కాదు. లక్ష్మణ రేఖలు లేవు. శబరి ఎంగిలి పళ్లు పెట్టదు. కాని వాటినే జనం ఎక్కువ నమ్ముతున్నారు.

"గాజు బొమ్మలు మెచ్చు కనులకు కోమలుల సొరెక్కునా?" అన్నారు గురజాడ.

'కర్మ పదం కూడా అలాంటిదే. కర్మ అంటే పని, కార్మికుడు పనిచేసేవాడు. కర్మభూమి అంటే పని, కృషి, నైపుణ్యానికి విలువ నిచ్చే దేశం అని అర్థం. ఇంద్రుడు, అశ్వినులు, ఋతువులు కేవలం తమ పరిశ్రమతోనే దేవతలైనారు. మానవుడు స్వశక్తితో దేవత కాగలడని నమ్మకం కలిగించింది కర్మ భూమి - భారత భూమి.

కర్మ, పని, పరిశ్రమ, నైపుణ్యం లాంటి వాటికి అంతటి గౌరవం, స్థాయి, అంతస్తు కలిగించింది భారతతాత్వికత!

మానవ వికాసానికి తోడ్పడిన పనిముట్లు సహితం దేవతలైనాయి. రోలు, రోకలి, రుబ్బురాయి, మానవ జీవిత వికాసానికి ఎంతగానో తోడ్పడినాయి. అందువల్లనే వాటిని శుభకార్యాల్లో పూజిస్తాం. ఒక చోట కప్పను దేవతను చేసి స్తుతించడం జరిగింది. ఆ సూక్తం అపహాస్యంగా తోస్తుంది. కాని కప్పలు అరుస్తే వాన వచ్చే సూచన! బొద్దింకల వింత ప్రవర్తన రానున్న భూకంపాన్ని సూచిస్తుందని చైనాలో కనుగొన్నారు.

నేడు సైన్సు ఒక మూఢ నమ్మకం అయింది. పెరుగన్నం మంచిదనడానికి - తల్లిపాలకు ప్రత్యామ్నాయం లేదనడానికీ, వేప, తులసి మున్నగు గుణాలు తెలుసుకోవడానికీ పరిశోధనలు చేయటం సైంటిస్టులవంతు అయింది. నాడు వాటిని కనుగొన్న శాస్త్రజ్ఞుల పరిశోధనలు ఎంతటివి అయ్యుండునో తెలియలేకున్నారు!

ఈనాటి సైన్సు పారిశ్రామిక సంపన్నుల చేతి కీలుబొమ్మ అయింది. వారు సైన్సు. ను తమబొక్కసాలు నింపుకోవడానికి దోపిడి చేస్తున్నారు. ఇది ఖర్మను మించిన నల్లమందు. మానవజాతిని అంతం చేయకమానదు. తస్మాత్ జాగ్రత - జాగృత!

అవతరించడం అంతరించడం ప్రకృతి ధర్మం. సృష్టిలో - పరాత్పరునకుతప్ప - శాశ్వతత్వం లేదు, అన్నీ మారాలి, అన్నీ అంతరించాలి. కాలవ్యత్యాసం అంతే. సూర్య చంద్రాదులూ అంతరించవలసినవారే!

ఋగ్వేదంలో ఒక మండలం సొంతం 'సోమము' నకే అంకితం అయింది. సోమము దేవత అయింది. దానికి అంతటి ప్రభావం ఉండిందేమో! ఇంద్రాదులకు అదే శక్తిని ప్రసాదించింది. అంతటి సోమము కాలగర్భములో

కలిసిపోయింది!

అవతరించడం - అంతరించడం దేవతలకు వర్తిస్తుంది. వేద దేవతలు నేడు లేరు. వారికి ఆరాధన లేదు. ఇవ్వాళ రామకృష్ణాద్యవతారాలు వారికి ఆలయాలూ ఆరాధనలు ఉన్నాయి.

వేదంలో అవతారాలు లేవు. ఒక్కచోట వామనుడు ప్రస్తావన వస్తుంది. అప్పటి వామనుడు అవతార పురుషుడు కాడు.

భారత తాత్వికత జడం కాదు. అది స్రవంతి. అవతారాలు సిద్ధాంతానిది ఒక మహా ఇతిహాసం! ఎన్నని చెప్పడం?

నేడు బుద్ధునికీ, జైనతీర్థంకరులకూ, ఆది శక్తి, పరాశక్తులకు జానపద దేవతలకు ముత్యాలమ్మ, గంగానమ్మ, మరిడమ్మ, పోశమ్మలకు ఆలయాలూ, ఆరాధనలు ఉన్నాయి.

ఈ మధ్య కొత్త దేవతలు అవతరిస్తున్నారు. సాయి, సత్యసాయి, రాఘవేంద్రస్వామి, సంతోషిమాత లాంటివారు. కాలక్రమంలో మరికొందరు దేవతలు రావచ్చు. వ్రాతలో తప్ప సృష్టికి ఫుల్ స్టాప్ లేదు. కామాలు మాత్రమే ఉంటాయి, దేవతలు పుట్టుకురావడం ప్రాకృతం నిరోధించడం వికృతం!

వేదంలో దేవతలు నిరాకారులుగానే స్తుతించబడినారు. ఆరాధించబడినారు. నాకు తెలిసినంతవరకు వేదాల్లో, ఉపనిషత్తుల్లో రామాయణ భారతాల్లో విగ్రహారాధన లేదు.

భారత తాత్వికత కాలప్రవాహం లాంటిది. మార్పులను చాలా సహజంగా తనలో ఇముడ్చుకుంటుంది. విగ్రహారాధానది ఒక అనంత గాథ, ఎన్నని చెప్పడం?

వేదయజ్ఞాలు, ఆరాధనలు, స్తుతులు అన్నీ కోరికలు తీర్చుకోవడానికి. సుమారు వేదం నిండా కామ్య కర్మలే! ఋగ్వేదంలో ఒక చోట దీన్ని వర్తకం అన్నారు. హవిస్సులు అర్పించడం వరాలు కొనుక్కోవడానికే!

కామ్యకర్మలు యజమానులు స్వయంగా చేయరు. పురోహితులతో చేయిస్తారు.

కామ్య కర్మలు సాధారణంగా కాయికములు. మనసుతో అంత సంబంధం ఉండదు. అట్లని వేదానికి మనసు తెలియదని కాదు. వేదంలో మనసు ప్రస్తావన ఉంది.

కామ్యకర్మ విధానమే నేటికీ అన్ని మతాల ఆరాధనలో కనిపిస్తుంది. దేవతలు వేరు కావచ్చు.

హెచ్చుతగ్గుగా ప్రపంచమంతటా భారత ధర్మంలో వలెనే సాకార, నిరాకార, ఆరాధనలున్నాయి. క్రైస్తవంలో సాకార, నిరాకార ఆరాధన ఉంది. ఇస్లాంలో విగ్రహారాధన నిషేధించింది. మళ్లీ నిరాకార ఆరాధన భారతీయమే అవుతుంది!

ఈ దేవతలు - అవతారాలు, ప్రవకర్తలుగా చెప్పుకున్నవారూ ఒక్కొక్కరు గాని అందరు కలిసిగాని, పరాత్పరుడు, ఈశ్వరుడు, ప్రభువు అల్లా కాజాలరు.

పరమాత్మ సత్యస్వరూపుడు, సత్య దర్శనానికి మానవ జాతి సాంతం - దేవకాల వ్యత్యాసం లేకుండా - నిరంతరం అన్వేషిస్తున్నది. ఇంతవరకు ఎంతటి మహర్షులకు, అవతార పురుషులకూ సత్యదర్శనమే కాలేదు. సృష్టి, స్థితి, లయకారుడగు పరమాత్మ అగమ్య గోచరుడు. అనిర్వచనీయుడు. అతని \ ఆమె రూపగుణాలను దర్శించిన నాకు ఇంత వరకు లేదు. పరమాత్మ లభించడు. అందడు. ఆ పరాశక్తి పరాత్పరుడు మహోన్నతులు. అతడు నరునికి అందడు. మావుని జ్ఞానము సర్వేశ్వరుని ఎరుగుటకు అపర్యాప్తం.

ఆశక్తియే - ఆ పరాత్పరుడే సమస్తాన్ని సృష్టించాడు. ఆధారం లేకుండానే భూమిని, సూర్యచంద్రాది గ్రహనక్షత్రాదులను సృష్టించాడు. విశ్వం, భూమి, సూర్య, చంద్ర, గ్రహ, నక్షత్రాదులకు పరమేశ్వరుడే ఆధారభూతుడు.

మానవుడు, దుర్బలాతి దుర్బలుడు. వ్యాపారం. కోసం ఎన్నో యంత్రతంత్రాలను కనుగొన్నాడు. ప్రకృతిని - మానవ ప్రకృతిని - వ్యక్తిగా తన ప్రకృతిని తెలియలేకపోయాడు! ఏం గెలుస్తాడు? ఇన్ని యుగాలకాలంలో ఏం గెలిచాడు? తనను గెలువలేదు. శ్రీ మహాభాగవత పురాణం ఈ సత్యం ప్రవచించింది.

'లోకములన్నియున్ గడియలోన జయించినవాడ వింద్రియానీకము జిత్తమున్ గెలువనేరవు"

మానవుని వద్ద ఒక మహత్తున్నది. అది ఆలోచన - అన్వేషణ. అది ఆగదు. ఆది మానవుని నుంచి భగవంతుని కోసం అన్వేషిస్తూనే ఉన్నారు. అతనికి భగవంతుడు లభించలేదు. అంతటితో మనిషి మిన్నకుండలేదు. భాగవంతుని ప్రతిరూపాలను కల్పించాడు. సృష్టించాడు.

అలాంటి ఈశ్వరుని ప్రతిరూపాలే దేవతలు. మహాత్ములు. యోగులు, అవతారాలు, ప్రవక్తలు. వీరిలో ఎవరూ భగవంతుని సంపూర్ణ రూపాన్ని దర్శించలేదు. అందరూ భగవదంశను మాత్రము దర్శించగలిగారు. వీరిలో కొందరు భాగవదంశ అయినా కావచ్చు. భగవంతుడు మాత్రము కాదు.

అయితే మహాత్ములు చూపిన దేవతాది ప్రతిరూపాలను ఆరాధించడం దోషం కాదు. పరాత్పరుడు అందనివాడు. యోగులు ప్రవక్తలు వారికి అందిన వారిని మనకు చూపారు. పరాత్పరుడు సత్యం, దేవాదులు విశ్వాసం.

సత్యం దర్శనం ఇవ్వనప్పుడు విశ్వాసమే మహత్తం

సముద్రం చూడనివానికి తటాకమే సముద్రం!

ప్రభుత్వం దేశమంతటా ఉంటుంది. గ్రామస్తునికి గ్రామాధికారియే ప్రభుత్వం. ఎవరికి కావలసిన శాఖ వానికి ప్రభుత్వం. ప్రభుత్వం సొంతం ఎవరికీ తెలియదు!

గ్రామస్తునికి గ్రామాధికారి వంటి వారే దేవతలు.
యేప్యన్యదేవతా భక్తా యజన్తే శ్రద్ధయాన్వితాః|
తేపి మామేవ కౌంతేయ యజన్త్యవిధిపూర్వకమ్

అన్య దేవతలను శ్రద్ధగా పూజించేవారు. పరోక్షంగా నన్నే పూజిస్తున్నారు అన్నాడు గీతలో కృష్ణపరమాత్మ.

టాక్స్ కలెక్టరుకు ఇచ్చిన పన్ను ప్రభుత్వానికి చెందుతుందికదా!

'ఏకం సద్విప్రాబహుధా వదంతి అంటుంది వేదం. వేదం సత్యం కాదు. సత్యాన్వేషణమే. దర్శించని సత్యాన్ని పండితులు బహుధా ఎలా చెప్పగలరు?

'ఏకం సద్విప్రా బహుధా వదన్తి' అంటే సూర్య, చంద్ర, అగ్ని, వాయువులు భగవంతులుకారు వారు భగవంతుని అంశామాత్రులే అని.

పరాత్పరుడు కర్త; సూర్యచంద్రాదులు అతని సృష్టి మాత్రమే. వారు అశాశ్వతులు వారికి అంతం ఉంది. భగవానుడు శాశ్వతుడు. అనంతుడు.

ఋగ్వేదం 10వ మండలం 7వ అధ్యాయం 121 సూక్తం 1- 10 మంత్రాల్లో పరాత్పరుని గుణగణాలు వర్ణిస్తూ "కస్మై దేవాయ హవిషా విధేమ?" అంటుంది. "ఏ దేవతకు హవిస్సులర్పింతుము? అనేది ఒక అర్థం అవుతే 'అట్టి దేవతకు హవిస్సులు అర్పింతుము' అనేది రెండో అర్థం అవుతుంది.

మానో హంసీజ్జనితాయః పృథివ్యాయోవాదివ సత్య ధర్మాజజాన|
యశ్చాపశ్చిన్ద్రా బ్రాహతీర్జిజానకస్మై దేవాయ హవిషా విధేయ||

ఎవరు భూమిని సృష్టించాడో, ఎవని బలము సత్యమగునో ఎవడు ఆకసమును, ఆనంద వర్ధకమగు జలరాశిని సృష్టించాడో అట్టి ఏ దేవతకు హవిస్సులు అర్పింతుము. అట్టి దేవతకు హవిస్సులు అర్పింతుము?

అతడెవరో తెలియలేదు. ఎవడు? ప్రశ్న మాత్రమే మిగిలింది.

"ఎవ్వనిచే జనించు జగమెవ్వనిలోపల నుండు లీనమై
యెవ్వని యందుడిందు పరమేశ్వడెవ్వడు మూల కారణం
బెవ్వడనాదిమధ్యలయుడెవ్వడు సర్వము దానెయైన వా
డెవ్వడు వానినాత్మభవునీశ్వరునేశరణంబు వేడెదన్"

అన్నాడు శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతంలో పోతనామాత్యుడు.

ఒక విషయం స్పష్టం. ఒక్కొక్క మతానికీ, వర్గానికీ, సిద్ధాంతానికి ఒక్కొక్క పరమాత్మ పరాత్పరుడు, ఈశ్వరుడు ఉండరు. ఉన్నది ఒకే సర్వేశ్వరుడు. స్పష్టి, స్థితి, లయకర్త.

భగవానుడు ఒక్కడే. ప్రవక్తలు పెక్కురు.

భూగోళం ఒక్కటే. దేశాలు అనేకం. ఆకాశం ఒక్కటే, గ్రహ నక్షత్రాదులు అనేకం. సముద్రం ఒక్కటే - నదులు అనేకం.

"ఏకోవైబ్రహ్మ నాద్వితీయం"

అయిన ఇందరు దేవతలేల? అని వెక్కిరించవద్దు. "లోకోభిన్నరుచిః" ఎవని రుచిని బట్టి వాడు. ఒకే ప్రవక్తను నమ్మమనడం, పూజించమనడం, నియంతృత్వం, ప్రకృతి విరుద్ధం కూడా. చరిత్రలో కలకాలం నిలవలేదు.

ఒక గ్రామానికి, ఒక స్థలానికి ఒకే మార్గం ఉండటం బూటకం. లక్ష్యం చేరుకోవడానికి అనేక మార్గాలుంటాయి. ఒకని అవసరాన్ని, అవకాశాన్ని బట్టి మార్గం ఎన్నుకుంటారు.

ఒకేదారి పట్టినవానికి ప్రమాదం తప్పదు. లక్ష్యం చేరడం. మార్గమే లక్ష్యం అవుతుంది.

భారతీయులు బహుదేవతారాధకులు. అట్లని సిగ్గు పడనక్కరలేదు. వారి లక్ష్యం పరాత్పరుడు, మార్గాలు దేవతలు.

వేదంలో దేవతలు ప్రత్యక్షం కారు. మాయం కారు. తపస్సుకు మెచ్చి వరాలివ్వరు. వేదం వాస్తవం. అభూత కల్పనలు అరుదు.

వర్ణనలు, ఉపమానాలు, అతిసాధారణాలు. గ్రామ సంబంధులు వాస్తవాలు. అతి సుందరములు.

కౌత్సఋషి వేదానికి అర్థం ఉండదనీ, వేదార్థం తెలిసికోరాదని సిద్ధాంతీకరించారు. ఇందుకు ఏదో బలమైన కారణం ఉండాలి. ఋషి స్వ ప్రయోజనం మాత్రం కాకపోవచ్చు.

వేదం చదువరాదని నిషేధించాలని సర్వే సర్వత్ర కొందరిలో ఆగ్రహం ఉంది. నాలుగు వేదాల్లోను ఎక్కడా వేదాధ్యయనాన్ని గురించి విధి నిషేధాలున్నట్లు నాకు కనిపించలేదు. మహా భాగవతం, మనుస్మృతిలో ఈ నిషేధాలున్నమాట వాస్తవం. వ్యాస మహర్షియే వేదాల సంహితలు చేశాడు. ఇక్కడ నిషేధం విధించనివాడు భాగవతంలో ఎందుకు నిషేధిస్తాడు? మహా భారతంలో కౌశికుని కథ ఉంది. అందులో వ్యాసమహర్షి కటికవానితో తపస్సంపన్నుడైన కౌశికునికి ఉపదేశం చేయిస్తాడు. మరొక చోట కుక్కమాంసం విషయంలో చండాలుడు విశ్వామిత్రునికి సహకరిస్తాడు. మహర్షులు మహాత్ములు, కులం. మతం లాంటి కొంచెం వాటికి లొంగరు. వారికి 'ఆత్మవత్సర్వ భూతాని' - తమ వంటివే సమస్త ప్రాణులు.

భారత, భాగవత, మనుస్మృత్యాదుల్లో వేద పఠనాన్ని గురించిన నిషేధం ప్రక్షిప్తం అని నా అభిప్రాయం. వేదకర్మలే ఉపాధిగా జీవించే కొందరు స్వప్రయోజనాపరులు చేర్చి ఉండవచ్చు.

అచ్చుయంత్రం వచ్చింది. వేదం సకల జనులకూ అందుబాటులోకి వచ్చింది. అన్య మతస్తులూ వేదాన్ని అధ్యయనం చేస్తున్నారు. అంతకు ముందు విధి నిషేధాలు వాస్తవంగా ఉన్నా అవి ఆవిరి అయిపోయాయి. ప్రస్తుతం వేదాధ్యయనానికి శ్రద్ధ మాత్రమే అవసరం!

వేదం సూర్యుని వంటిది. సూర్యకాంతి వంటిది. వేదం కుల, మత, ప్రాంత, దేశాలకు అతీతం అయింది. అది సకల మానవాళికి చెందింది. వెలుగునూ, అగ్గిని మూటకట్టి దయగల మొనగాడు లేడు. కులమతాలకు అతీతంగా అందరికీ వేదం అందాలనేది నా సంకల్పం. పరాత్పరుడు నా సంకల్పాన్ని ఆశీర్వదించాడు. లేకుంటే నాలుగు వేదాల అనువాదం నావంటి సామాన్యునికి సాధ్యం అయ్యేదికాదు.

మేం వేద కవాటాలు తెరిచాం. శాంతికవాటాలు తెరిచాం. వెలుగను వేదాన్ని ప్రజాయత్తం చేశాం. కుల, మత, వివక్ష లేకుండా వేదాన్ని సకల జనులూ తాకండి. నమస్కరించండి. అర్చించండి. పూజించండి. అధ్యయనం చేయండి. ఆలోచించండి. వ్యాఖ్యానించండి.

నాకు పరమానందంగా ఉంది. నా జీవితం ధన్యం అయింది. దశ పూర్వేషాం దశపరేషాం మా వంతూ పవిత్రం అయింది. వేదం అందరికీ అందించగలిగాను. పరాత్పరుడు నాతో ఆ పనిచేయించాడు.

వేదం కన్న ప్రాచీన గ్రంథ ప్రపంచం లేదు. వేదాన్ని ఇంట్లో పెట్టుకోండి. చాలు. ఉంటే చదువుతారు. అది మీ జీవితాల్లో వెలుగులు నింపుతుంది. వేదం నుంచి కర్మ ఆశించవద్దు. జ్ఞానం ఆశించాలి.

వేదం విషయంలో పాశ్చాత్యులు అనేక కువాఖ్యలు చేశారు. వాటినే మన మేధావులు ప్రమాణంగా భావిస్తున్నారు. ఇది సాంస్కృతిక బానిసత్వం. మేధావులను ఈ బానిసత్వం నుంచి బయటపడేయడానికి ఇంతవరకు సరియైన ప్రయత్నం జరుగలేదు. ఇది అందుకు పర్యాప్తం కాదు. ఒక్క విషయం మాత్రం మనవి చేస్తాను. వేదాన్ని గౌతమ బుద్ధుని నుంచి రామానుజుని వరకు నిరసించారనే ఒక మూఢ నమ్మకం పాశ్చాత్యులు కలిగించారు.

వాస్తవం ఏమంటే బుద్ధుడు, ఆదిశంకరుడూ రామానుజుడు వేదాలను నిరసించలేదు. వారు నిరసించింది వేదం పేర జరిగే కర్మలను. స్వప్రయోజనపరులు వేదం అంటే యజ్ఞ, యాగాది క్రతువులు మాత్రమే అనే నమ్మకం కలిగించారు. ప్రజలను చీకట్లో ముంచారు. తమ పబ్బం గడుపుకున్నారు. ఇది ఈనాటికి జరుగుతున్నది. ధనార్జన కోసం ఈనాడు చేస్తున్న అన్ని యజ్ఞ యాగాది క్రతువులకు వేదంలో ప్రమాణం లేదు. ఈ కేవల ధనర్జననే అందరు ఆచార్యులూ నిరసించారు. మేము నిరసిస్తున్నాం. అయితే సామాన్యుల స్వభావం స్వప్రయోజనపరులకు నమ్మకమే? వాస్తవాన్ని విశ్వసించేవారు అరుదు!!!

` క్రీస్తుకు వేయి సంవత్సరాల పూర్వపు వాడు యాస్కుడు. అతడు వేదానికి అర్థం తెలుసుకోవాలని వాదించాడు. వేదార్థ భాష్యమను 'నిరుక్తం' రచించాడు.

'దైవం స్థాణోరపరాధః యదేనం అంధో న పశ్యతి. పురుషాపరాధః నా భవతి" ఒక పదార్థం ఉంది. దాన్ని అంధుడు చూడడు. అపరాధం పదార్థానిది కాదు. అంధునిది అవుతుంది.

వేదానికి అర్థం ఉంది. దాన్ని తెలుసుకోనివాడు అంధుడు అవుతున్నాడు. అంధునికి వేద కర్మ కనిపిస్తుంది. వేదార్థం కనిపించదు. వేదార్థం తెలియపరచే యాస్కుని ప్రయత్నం మూడు వేల సంవత్సరాల క్రితమే మొదలయింది!

"స్థాణురయం భారవాహఃకిణ భూత్ అధీత్య వేదాన్ నవిజానాతియోర్థం|

యోర్థజ్ఞఇత్ సకలం భద్రమశ్నుతే నాకమేతి జ్ఞానవిధూత పాప్మా||

"ఒకడు బరువు మోస్తాడు. మోసిందేమిటో తెలియదు. అలాంటివాడే అర్థం తెలియకుండా వేదాన్ని వహించేవాడు.

వేదం చదివి అర్థం చేసుకున్నవాడికే సకల శుభాలు కలుగుతాయి. జ్ఞాన తేజస్సు పాపాల్ను కడిగేస్తుంది. అతనికి స్వర్గం ప్రాప్తిస్తుంది" అన్నాడు యాస్కఋషి.

తదుపరి 1. స్కందస్వామి. 2. ఉద్గీత 3. వేంకటస్వామి వేదానికి వ్యాఖ్యానం రచించారు. స్కందస్వామి 'వల్లభి' నివాసి. 'వల్లభి' గ్రామం ఖమ్మం జిల్లాలో ఉంది. పేరును బట్టి వేంకట మాధవులు తెలుగువాడేననిపిస్తున్నాది. వారు

ఆంధ్రులైనందుకు ఆంధ్రజాతిగా గర్విస్తామా?

ఆంధ్రులు వేద వ్యాఖ్యకు అపారం అయిన సేవలు చేశారు.

వేదాలకు అధికారపూర్వక వ్యాఖ్య చేసిన ఆంధ్రుడు సాయణాచార్యులు. ప్రాక్పశ్చిమ విద్వాంసులు ఎవరైనా సాయణుని వ్యాఖ్య ఆధారంగానే వేదాన్ని అర్థం చేసుకుంటున్నారు.

సాయణాచార్యుడు క్రీ.శ. 1315లో జన్మించాడు. 72 సంవత్సరాలు జీవించాడు. 1387లో పరమపదించాడు.

ఆంధ్రుడు ఆచార్య సాయణుడు రాజనీతి విశారదుడు. అతడు కంపపడ్డాయి. విస్తరిస్తున్నాయి. అలంటప్పుడు విద్యారణ్యస్వామి హరిహర బుక్కరాయలచే విజయనగర సామ్రాజ్యం స్థాపింపచేశాడు. మహారాష్ట్రులకు శివాజీ వంటివారు ఆంధ్రులకు హరిహర, బుక్కరాయలు. మహారాష్ట్రులు చాటుకుంటారు! ఆంధ్రుల నోరు మూసుకుంటారు!

బుక్కరాయలు వేద ధర్మాన్ని ఉద్ధరించదలిచాడు. సాయాణాచార్యులను వేదాలకు వ్యాఖ్య చేయవలసిందని అర్థించాడు.

"ఇతి శ్రీమద్ రాజాధిరాజ పరమేశ్వర వైదిక మార్గ ప్రవర్తక వీర బుక్క భూపాల సామ్రాజ్య ధురంధరేణ సాయణాచార్యేణ విరచితే మధవీయ వేదార్థ ప్రకాశ ఋక్ సంహితా భాష్యే ప్రథమాష్టక్కేష్టమాధ్యాయిః సమాప్తః" అని చెప్పుకున్నాడు సాయాణాచార్యులు ఋగ్వేదపు ప్రథమాష్టక సమాప్తి గద్యలో.

సాయాణాచార్యుడు ఆంధ్ర బ్రాహ్మణుడు. అతనిది భరద్వాజ గోత్రం. బోధాయన సూత్రం మాయన, శ్రీమతి అతని తల్లిదండ్రులు.

సాయణునికి ఒక రాజు రాజకీయ, ఆర్థిక బలం లభించింది. అతడు అనేకమంది పండిత ప్రకాండులను కూర్చుకున్నాడు. వేద వ్యాఖ్య రచించాడు.

నేటి స్థితి, రాజకీయాలకు అర్థదాహం, అధికారతపన తప్ప అక్షరజ్ఞానం శూన్యం. భర్తృహరి కవిత

బోద్ధారోమత్సరగ్రస్తాః ప్రభవః స్మయ దూషితాః|

అబోధోపహాశ్చాన్య జీర్ణమంగే సుభాషితమ్ ||

పండితులు ఈర్ష్యాళువులు. ప్రభువులు గర్వంధులు. ఇతరులు అజ్ఞానవంతులు. కావున నా నీతులు నాలోనే

తరిగిపోయాయి.

సాయణుని వ్యాఖ్య మధ్యలోనే బుక్కరాయలు అస్తమించాడు. రెండవ హరిహర రాయలు తండ్రివలెనే సాయణాచార్యుల వేదవ్యాఖ్య బృహత్కార్యానికి సకలవిధాల తోడ్పడ్డాడు. రెండవ హరిహరుని కాలంలోనే ఆచార్య సాయణుడు అథర్వ వేద భాష్యం పూర్తి చేశాడు.

"అభూద్ హరిహరో రాజా క్షీరాబ్ధేరివ చంద్రమా;
తన్మూలభూతం ఆలోచ్య వేదమాథర్వణామిదమ్
ఆదిశత్ సాయణాచార్యం తదర్థస్య ప్రకాశనే"
అన్నాడు సాయణుడు అథర్వ వేద వ్యాఖ్యలో.

సాయాణాచార్యులు వేద సంహితలనే కాక మరి కొన్నింటికి వ్యాఖ్యలు రచించాడు. అవి అరణ్యకం 5. శతపథ బ్రాహ్మణం 6. తాండ్య బ్రాహ్మణం 7. సద్వంశ బ్రాహ్మణం 8. సమవిధాన బ్రాహ్మణం 9. ఆర్షేయ బ్రాహ్మణం 10. దేవతాధ్యాయ బ్రాహ్మణం 11. ఉపనిషద్ బ్రాహ్మణం 12. సంహితోపనిషద్ బ్రహ్మణం 13. వంశ బ్రాహ్మణం.

ఆధునిక వ్యాఖ్యాతలు

వేదాన్ని అధ్యయనం చేసి వాళ్ల పద్ధతిలో వ్యాఖ్యానించిన పాశ్చాత్య విద్వాంసులు.

1. మాక్స్ ముల్లర్ 2. కీత్ 3. గ్రిఫిత్ 4. పిశల్ 5. గ్లేడ్నర్, 6. త్సరర్ 7. వేవర్ 8. ఓల్డన్ బర్గ్ 9. బ్లూంఫీల్ మున్నగు వారు. వారంతా సాయణుని వ్యాఖ్య ఆధారంగానే వేదాన్ని అర్థం చేసుకున్నారు. ఆ వ్యాఖ్య తమకు అనుకూలం కానపుడు సాయణుని దూషించారు. అన్నీ తమకు అనుగుణంగా ఉండాలనేది తెల్లదొంగల దురహంకారం!

ఆధునిక భారతీయ వ్యాఖ్యాతల్లో మహర్షి దయానందుడు అగ్రగణ్యుడు. మహర్షి వేదాన్ని వ్యాఖ్యానించి మిన్నకుండలేదు. వేదాన్ని గురించి అంతకు ముందు ఎరుగనంతటి ప్రచారం చేశాడు. దయానందుడు గొప్ప సంఘ సంస్కర్త. వర్ణ వ్యత్యాసం లేకుండా సకల జనులకూ వేదం ఉపదేశించారు. ఆర్య సమాజం స్థాపించారు. ఆసేతు హిమనగం అనేకులను బ్రాహ్మణులను చేశారు.

దయానందుడు, తన జీవితకాలంలో అనుకున్నట్లే ఆర్యసమాజం ఒక కులం, ఒక మతంగా, ఒక మూర్ఖత్వంగా ఒక దురహంకారంగా మారి పోయింది. నేటి ఆర్య సమాజీయులకు వేదం ప్రమాణం కాదు. దయానందుడు ప్రమాణం!

మహర్షి దయానందుని సిద్ధాంతం మీద ఇస్లాం, క్రైస్తవ ప్రభావం ఉందని ణా అభిప్రాయం. అతఃదు ముస్లిములకు తలదన్ని విగ్రహారాధనకు ప్రాధాన్యత లేదు. మరి నిరసన లేల?

ఇస్లాం, క్రైస్తవం వలె భారతీయులకు ఒకే గ్రంథం వేదం. ఒకే ఈశ్వరుడు ఉండాలని ప్రయత్నించారు దయానందులు. భారత ధర్మం అచ్చం గ్రంథం మీద ఆధారపడిలేదు. సదాచరాలూ, సంప్రదాయాలు దీనికి మూలాధారం. భిన్నత్వంలో ఏకత్వం భారతీయ సంప్రదాయం. ఆది శంకరుడు సహితం అద్వైతం ద్వారా ఏకేశ్వర ప్రతిపాదన చేసి సరిదిద్దుకున్నారు.

` దయానందుడు వేదాన్ని కర్మమార్గంగా అంగీకరించారు. వేదం జ్ఞానమార్గమనీ, ఆధ్యాత్మిక ఔన్నత్యమనీ వాదిస్తారు.

వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, బ్రాహ్మణులు, పురాణాలు, కావ్యాలూ, ఇతిహసాలూ, విభిన్న తాత్వికతలనూ, సిద్ధాంతాలనూ ప్రతిపాదిస్తాయి. అయినా సహజీవనం చేస్తాయి. భారతీయుడు ఇవన్నీ నాకేనని గర్విస్తాడు. సిగ్గుపడడు. ణా సంపదలు ఏకం కాదు. అనేకం!!

ఒక్కటి భారత సిద్ధాంతం కాదు. పెక్కులు మనతత్వం - ప్రకృతి తత్వం.

భిన్నత్వంలో ఏకత్వం మన జీవన విధానం.

వేదాలకు భిన్నములైన జైన, బౌద్ధ, చార్వాకాలతో మనం సహజీవనం చేశాం. ఇస్లాం, క్రైస్తవంతో సహజీవనం చేస్తున్నాం.

అన్యమత ప్రవక్తలు, తామే భగవంతులమని ప్రకటించుకున్నారు. గతాన్ని ధ్వంసం చేశారు. తాము చెప్పిందే గతం అన్నారు. తమ తరువాత మహా ప్రవక్త ఉండరాదని నిరంకుశంగా శాసించారు.

భారత ధర్మం, సిద్ధాంతం, తాత్వికత గతాన్ని ధ్వంసం చేయదు. భవిష్యత్తును శాసించదు. సకల ఆలోచనా విధానాలతో నాటి - నేటి కాదు. గంగా ప్రవాహం వలె నిరంతరం పవిత్రంగా ప్రవహిస్తుంటుంది.

భారతీయులంగా మనం బహు దేవతారాధకులం. ఇది నా మతం. నా జాతి స్వభావం నా నాగరకత. నా సంస్కృతి. వేరికరిని సంతోషపెట్టడానికి నేను దాన్ని మార్చుకోను.

నేను బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరులతో పాటు పోచమ్మ, మరిడమ్మ, సంతోషిలను కూడా ఆరాధిస్తాను.

వేదాన్ని వ్యాఖ్యానించిన మరొకరు అరవిందులు, వారు పాశ్చాత్యుల కువ్యాఖ్యానాలకు భారత ప్రమాణాలతో సమాధానం చెప్పడానికి ప్రయత్నించారు. వేదానికి అంతరార్థాలు వెలికి తీసే ప్రయత్నం చేశారు.

శుక్ల యజుర్వేద సంహిత

ఈ వేదపు పూర్తి పేరు శ్రీమద్వాజసనేయి మాధ్యందిన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత. దీనికి ఈ పేరు రావడాన్ని గురించి మహీధర భాష్యం వివరించింది-

"తత్రాదౌ బ్రహ్మ పరంపరయా ప్రాప్తం వేదం వేదవ్యాసో మన్దమతీన్మనుష్యాన్విచింత్య తత్కృపయా చతుర్ధావ్యస్య ఋగ్యజుః సామాధర్వాభ్యాం శ్చతురోవేదాన్ పైల, వైశంపాయన, జైమిని, సుమన్తుభ్యః క్రమాదుపదిదేశ తేచ స్వశిష్యేభ్యో| ఏవం పరంపరా సహస్ర శాఖో వేదో జాతః| తత్ర వ్యాస శిష్యో వైశంపాయనో యాజ్ఞ్యవల్క్యం ప్రత్యువాచ మదధీతం త్యజేతి| సయోగసామర్థ్యామ్మూర్తాం విద్యాం విధాయోద్వవామ| వాంతాని యజూంషి గృహ్ణీతీతి గురూక్తా అన్యే వైశంపాయన శిష్యాస్తిత్తరీయో భూత్వా యజూంష్యభక్షయన్ |తాని యాజూంషి బుద్ధిమాలిన్యాత్కృష్ణాని జాతాని| తతో దుఃఖితో యాజ్ఞ్యవల్క్యః సూర్యమారాధ్య అన్యాని శుక్లాని యజూంషి ప్రాప్తవాన్ | తానిచ జాబాలి బౌధేయ, కాణ్వ, మాధ్యందినేన మహర్షిణా లబ్ధో యజుర్వేద శాఖా విశేషో మాధ్యందినః|

తొలుత వేదం బ్రహ్మ నుంచి పరంపరగా లభించింది. వ్యాసమహర్షి మనుష్యుల మందమతిత్వాన్ని గురించి ఆలోచించాడు. వేదాన్ని నాలుగుగా విభజించాడు. అవి ఋగ్యజుస్సామాథర్వణ వేదాలు. ఆ వేదాలను వేద వ్యాసుడు క్రమంగా పైల, వైశంపాయన, జైమిని, సుమంతులకు ఉపదేశించాడు. వారు వారి శిష్యులకు ఉపదేశించారు. ఆ విధంగా పరంపరంగా వేదం సహస్రశాఖలది అయింది. తదుపరి వ్యాస శిష్యుడగు వైశంపాయనుడు యాజ్ఞ్యవల్క్యాదులగు తన శిష్యులకు యజురేద్వం ఉపదేశించాడు. ఒకప్పుడు వైశంపాయనునికి దైవికంగా- ఏదో కారణంగా- కోపం వచ్చింది. అప్పుడు యాజ్ఞ్యవల్క్యని తన శిష్యత్వం నుంచి బహిష్కరించాడు. యజ్ఞ్యవల్క్యుడుడు యోగబలం కలవాడు. అతడు తను నేర్పిన విద్యను వాంతి చేశాడు - కక్కాడు. గురువు ఆజ్ఞాపించాడు. వైశం పాయనుని ఇతర శిష్యులు తిత్తిరి పక్షులు అయినారు. యజ్ఞ్యవల్క్యుడు వాంతి చేసిన విద్యను భుజించారు. ఆ యజుస్సులో బుద్ధిమలినములు. అందువలన కృష్ణ యుజస్సులు అయినవి. అప్పుడు యజ్ఞ్యవల్క్యుడు బాధ పడ్డాడు. అతడు సూర్యుని ఆరాధించాడు. సూర్యుని నుండి శుక్ల యజుస్సులను అందుకున్నాడు. ఆ యజుస్సులను జాబాలి, బౌధేయ, కాణ్వ, మధ్యందినాది పదిహేను మంది శిష్యులకు బోధించాడు.

వాజసని పుత్రుడు యజ్ఞ్యవల్క్యుడు. కావున వాజసనేయి అయింది. మధ్యందిన మహర్షికి లభించినందున మధ్యందిన అయింది.

ఆవిధంగా ఈ వేదం శ్రీమద్వాజసనేయి మధ్యందిన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత అయింది.

యజుర్వేదం - యజ్ఞయాగాదులు

దేవతలను స్తుతించేది ఋగ్వేదం. యజ్ఞ, యాగాది క్రతువులు- వాటి విధి విధానాన్ని నిర్దేశించేది యజుర్వేదం. ఋగ్వేదంలోని మంత్రాలను 'ఋక్కులు' అంటారు. యజుర్వేదంలోని మంత్రాలను 'యజుస్సులు' అంటారు.

యజ్ఞం ఒక బృహత్కార్యం అవుతుంది. సత్కార్యం అవుతుంది. సమాజ కళ్యాణ కార్యం అవుతుంది.

యజ్ఞం ఒక బృహత్కార్యం. ఒక్కనికి సాధ్యం కానిది. పెక్కురు అవసరం అయింది. యజ్ఞం కోసం కొందరు జనులు ఏకం కావాలి. యజ్ఞం ఐకమత్యం నేర్పుతుంది. నలుగురు కలిసి చేసిన బృహత్కార్యం యజ్ఞం అవుతుంది.

యజ్ఞం ఒక బృహత్కార్యం. అందుకు ఎవరో పదిమంది కలుస్తే సరిపోదు. నిపుణులు, ప్రత్యేక విద్యలో నైపుణ్యం కలవారు - కలవాలి. కలసి పనిచేయాలి. అట్లాచేసింది యజ్ఞం అవుతుంది.

యజ్ఞం అనగానే మనకు అమాంతంగా స్ఫురించేది యజ్ఞ కుండం యజ్ఞవాటికి మున్నగునవి.

యజ్ఞ కుండానికి గుంత త్రవ్వే వారు కావాలి. కుండ నిర్మాణానికి ఇటుకలు కావాలి. ఇటుకలు చేసేవారు, ఇటుకలు తెచ్చే బండి, బండికి కట్టిన పశువులు, బండి తోలే వాడు కావాలి. ఇటుకతో కుండ నిర్మించే వాస్తు శిల్పి కావాలి. ఇప్పటికి కుండం మాత్రమే సిద్ధం అయింది.

యజ్ఞానికి సమిధలు కావాలి. సమిధలు అంటే చెక్కపేళ్లు, అన్ని చెక్కపేళ్లు యజ్ఞానికి తగవు. యజ్ఞానికి తగిన సమిధలు నిర్ణయించే శాస్త్రజ్ఞులు రావాలి. ఎంచేతంటే అన్ని కర్రల పొగ ఆరోగ్యవంతం కాదు. యజ్ఞం అనారోగ్యకారకం కారాదు. యజ్ఞం సామాజిక కార్యం. ఇది సమాజానికి ఉపకరించేది కావాలి. వేదం మోదుగు, రావి మున్నగు కొన్ని సమిధలు మాత్రమే యజ్ఞానికి విధించింది. వాటి ధూమం వ్యక్తికి, సమూహానికీ, గ్రామానికీ ఆరోగ్యకరం, హితకరం అవుతుంది.

సమిధలు తేవడానికి అడవికి వెళ్లేవారు కావాలి. వారు చెట్లను గుర్తించేవారు కావాలి. వలసినంతే కొట్టాలి. కొట్టేటప్పుడు చెట్టును ప్రార్థించాలి. ఆ మంత్రాలు వేదంలో ఉన్నాయి. వృక్ష మహిమను వేదం గుర్తించింది. వృధాగా కొట్టరాదని శాసించింది.

ఆధునికం - సైంటిఫిక్ - అని చెప్పుకుంటున్న నేటి నాగరకత ముందు అడవులను క్షవరం చేసింది. ఇప్పుడు చెట్లు పెంచమని ప్రజలను కోరుతున్నది. ఏనాడో వేదం గుర్తించిన వృక్ష, అరణ్య మహిమను ఇంకా రక్కసి నాగరకత గుర్తించలేదు. వట్టి కొంగ జపం చేస్తున్నది. వాతావరణాన్ని ధ్వంసం చేస్తున్నది. ప్రజలకు నీతులు బోధిస్తున్నది.

అడవులను పచ్చి స్వార్థపరులు కొట్టారు. సంపదను కొల్లగొట్టారు. తిరిగి అడవులు నాటమని ప్రజలకు బోధిస్తున్నారు. ఏనాడో వేదం చెప్పింది సహితం ఈ సైంటిస్టులు అనిపించుకునే వారు గుర్తించలేకున్నారు! వీరు వినాశనానికి పనికి వస్తారు. వ్యాపారానికి పనికి వస్తారు. నిర్మాణానికి పనికిరారు!

అలా కొట్టిన కట్టెను యజ్ఞ వాటికకు చేర్చాలి. అందుకు బండి కావాలి. బండి చేసే దారు శిల్పి - వడ్రంగి కావాలి. వాటికి కట్టే పశువులు, వాటి పోషణ, శిక్షణ నిచ్చేవారు కావాలి.

యజ్ఞకుండం, సమిధలకు ఇంత పరిశ్రమ అవసరం అయింది.

యజ్ఞకుండంలో అగ్ని రగల్చాలి. ఆహుతులకు నేయి అంటే - గోవు, వాటి పోషణ, పాలు పెరుగు, పెరుగు చిలకడం, వెన్నతీయడం, వెన్న కరిగించడం- అప్పుడు కాని ఘృతం రాదు.

యజ్ఞం చేయడానికి హోతలు కావాలి. హోతలను సిద్ధం చేయడానికి గురుకులాలు, వాటి నిర్వహణ జరగాలి. వేదం తెలిసిన గురువులు కావాలి. ఆసక్తిగా నేర్చుకునే శిష్యులు కావాలి.

ఇదంతా అగ్నికుండం వరకే. యజ్ఞానికి ఇంకా అనేకం కావాలి. యజ్ఞం జరిగే చోట విద్వత్సభలు జరుగుతాయి. చర్చలు, గోష్ఠులు, మీమాంసలు, తర్కాలు పర్యవసానంగా శాస్త్రాలు! నేటి సెమినార్లు, కమిటీలు యజ్ఞ సభలనుండి నేర్చినవే!

ఇలా చెపుతూ పోతే ఒక గ్రంథం అవుతుంది. కాని యజ్ఞం మానవజాతికి - భారతీయులకు మాత్రం కాదు - అనేకం నేర్పింది.

1. మానవుడు వ్యక్తిగా జీవింపలేడు. అతడు బతకడానికి సంఘం, సమాజం కావాలి.

2. మనిషి బతకాలంటే కలిసి ఉండాలి. అంతేకాదు, కలిసి పనిచేయాలి.

3. ఏ ఒక్కడూ అన్ని పనులూ చేయలేడు. శ్రమ విభజన జరగాలి.

4. సమాజానికి విద్య, నైపుణ్యం అవసరం. బోధన ఉత్పత్తిసాగాలి.

5. ప్రకృతి సంపదలను పరిరక్షించుకోవాలి. అవసరం అయినంతే వాడుకోవాలి.

6. వ్యక్తి క్షేమం మాత్రం కాదు. సమాజ క్షేమం, సంఘ క్షేమం, విశ్వ శ్రేయస్సు, మానవ కళ్యాణం కొరకు పనిచేయాలి.

మనం తినే ఒక మెతుకు, త్రాగే నీటి బొట్టు కోసం ఎన్నో యజ్ఞాలు జరిగాయి. జరుగుతున్నాయి. జరుగుతుంటాయి. వేదం ఇంత మంది శ్రమకు కర్త అయింది. గుర్తించింది. అందుకే అన్నం పరబ్రహ్మ స్వరూపం అన్నది. ఎందుకంటే దాన్ని వృధా చేయరాదు. ప్రతి అన్నం ముద్దకు, గుటికెడు నీటికి, ఒక బట్ట పీలికకు ఎంతో కథ ఉంది!

'యజ్ఞం' అంటే అగ్నికుండం, ఆహుతులు, హవిస్సులు, హోతలు మాత్రమే కాదు. ఇవి సంకేతాలు మాత్రమే! మానవ కళ్యాణం కోసం జరిగే ప్రతి బృహత్కార్యమూ యజ్ఞం అవుతుంది. దానికి కుండం, సమిధలు, అగ్ని, ఘృతం, హోత అక్కర లేదు! మానవ కళ్యాణం, విశ్వ శ్రేయస్సు ముఖ్యం,

అహంకారంతోనూ, దర్పంతోనూ, దంభంతోనూ, ధనార్జన కోసం చేసే యజ్ఞం యజ్ఞం అనిపించుకోదు.

యజ్ఞం -హింస

యజ్ఞ యాగాదుల్లో పశుహింస విధించబడింది. హయమేధం, అజమేధం, ఇలాంటి యజ్ఞాలు.

పాశ్చాత్య విద్వాంసులు, వేదంలో మహత్తమ విషయాలను వదిలి - కేవలం యజ్ఞాల్లోని పశుహింస ఆధారంగా 'వేదం ఆర్యుల ఆటవిక జీవనం' అని నిశ్చయించారు. అంతే కాదు భారతీయ మేధావులతో నమ్మింపచేశారు.

పాశ్చాత్య విద్వాంసులు వేదాన్ని అధ్యయనం చేశారు. కొంతవరకు వారి పరిధిలో అర్థం చేసుకున్నారు. వారు చేసిన కువ్యాఖ్యలు, తెలియక చేసినవి అవుతే అర్థం చేసికోవచ్చు. మన్నించనూ వచ్చు. కాని, వారు అలా చేయలేదు. భారతీయులు బానిసలు, వారు ప్రభువులు, బానిసలు తమకన్న కొంచెపువారు కావాలి. అలాంటి భావం వారిలో కలగాలి. అందుకు ఒక వ్యూహాత్మకంగా భారత సంస్కృతి మీద దాడి చేశారు. భారత మేధావులను నమ్మించారు. యూనివర్సిటీ విద్య మాత్రం నేర్చినవారు ఈనాటికీ పాశ్చాత్య వాదాన్నే ప్రగతి వాదంగా నమ్ముతున్నారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం అనేది వచ్చి అర్ధ శతాబ్దం దాటిపోయింది. అన్ని రాజకీయ పార్టీలు అధికారానికి వచ్చాయి. కాని ఏ ఒక్కరూ భారతీయ సంస్కృతి గురించి కనీసం ఆలోచించలేదు. ఎవరికి వారు తమ శక్తి వంచన లేకుండా పాశ్చాత్య సంస్కృతికి దాసోహం అన్నారు. ఈ దేశంలో - ప్రస్తుతం -ఏదీ స్వదేశీ మిగల్లేదు. T.V ఆధారంగా పాశ్చాత్య సాంస్కృతిక దాడులు - Cultural Invasions సాగుతున్నాయి. కనీసం అడ్డుకోవడానికి ప్రయత్నాలు జరగడం లేదు. పిల్లలూ, యువత టీవీని దేవుని వలె విశ్వసిస్తున్నారు. వారికి 'ఇండియా' అంటే తప్ప 'భారతం' అంటే అర్థం కావటం లేదు!

వేదంలో పాశ్చాత్యులు ఈనాటికీ కనీ, వినీ ఎరుగని అంశాలున్నాయి. వీటిని విడిచి కేవలం జంతు వధ మీదనే ఆధారపడి వేదాన్ని అపఖ్యాతి పాలు చేయటం ఎందుకు? అంతర్గత ప్రణాళిక ప్రకారం భారత ధర్మాన్నీ, భారత

తాత్వికతను కించ పరచడం ప్రధాన ఉద్దేశ్యం.

పాశ్చాత్యుల ఆహారమే - నేటికీ - గొడ్డు మాంసం- Beef. పంది మాంసం pork అందుకు వారు ప్రతి రోజు లక్షలాది పశువులను వధిస్తున్నారు. పశువధ మాత్రమే ఆటవికం అవుతే వారు తమను అత్యంత నాగరకులం అని ప్రకటించుకోవడం బూటకం! వారు వాస్తవికంగా నేటికీ ఆటవికులే!

కాని అది సరియైన నిర్ణయం కాదు. ఆహారపు అలవాట్లు మాత్రం ఒక నాగరకత కాదు అందుకు ఇంకా ఎన్నో కారణం అవుతాయి.

భారతీయులు వేదకాలంలో మాంసాహారులు. అనంతర కాలంలో వారు శాకాహార ప్రాశస్త్యం గుర్తించారు. పాశ్చాత్యులు ఇంకా గుర్తించాల్సి ఉంది.

వేదకాలంలో స్వంతానికి కాక్ సంఘానికి ఉపయోగపడినపుడు యజ్ఞంలో పశువధ చేశారు. ఆహారం కోసం జంతువును వధించడం తప్పదు. దానిని దేవతలకు అర్పించి భుజించడం ఒక విశేషం. యజ్ఞం ఆ విశిష్టతను సంతరించుకుంది.

వధ వేరు - బలి వేరు

యజ్ఞంలో జంతువును వధించడం కాదు, బలి ఇవ్వడం జరిగింది. బలి అంటే త్యాగం. దేవతలు మనకు అనేక ఉపకారాలు చేస్తున్నారు. వారికి ప్రత్యుపకారం అసాధ్యం. లాంఛనంగా వారికి ఏదైనా అర్పించాలి అనిపిస్తుంది. ఏమి అర్పించగలం? లాంఛనంగా జంతువును అర్పిస్తాం.

తన ఆహారానికి చంపడానికీ, దేవతకు అర్పించడానికి, బలి ఇవ్వడానికీ చాలా అంతరం ఉంది. వధించడం తన కోసం. బలి కృతజ్ఞతా పూర్వకం!

వేదంలో 'స్వాహా' అనే పదం వస్తుంది. ఇది సుమారు 'అంకితం' , 'అర్పణం' అనే అర్థంలో వస్తుంది.

"భూపతయే స్వాహా - భువన పతయే స్వాహా భూతానాం పతయే స్వాహా"

భూమి స్వామికి అర్పణ. లోకముల స్వామికి అర్పణ. ప్రాణుల స్వామికి అర్పణ.

ఏమి అర్పించాలి?

'స్వాహా' అనే పదంలో స్వ + ఆ+ హా అనే అక్షరాలున్నాయి. 'స్వ' తనకున్న + ఆ సొంతం + హా అర్పిస్తున్నాను అని అర్థం.

తనకు ఉన్నది సొంతం అంటే ఆత్మ. దానిని అర్పించడం ఆత్మార్పణం అవుతుంది.

అందరూ ఆత్మార్పణం చేయలేరు. అందరూ ఆత్మార్పణం చేస్తే సమాజం నిలువదు. కాబట్టి ఆత్మార్పణానికి ప్రత్యామ్నాయంగా జంతుబలి.

సకల ప్రాణులతో మమేకం కావడం స్వాహా అవుతుంది. సకలమూ తానే అనుకోవడం ఆత్మవత్సర్వ భూతాని స్వాహా అవుతుంది. సర్వంఖల్విదం బ్రహ్మ, తనలో భగవంతుని దర్శించడం 'అహం బ్రహ్మాస్మి' అనుకోవడం స్వాహా అవుతుంది.

పాశ్చాత్యులు 'స్వాహా' అంతస్తును - మరొక సహస్రాబ్ది తరువాత సహితం అందుకొనజాలరు. గురివింద తన క్రింది నలుపును గుర్తించజాలదు.

'బలి' ఒక్క వేదానికీ, ఒక్క భారత ధర్మానికి మాత్రం సీమితం కాదు. భారత జాతి, జంతుబలికి బదులు - కొబ్బరి కాయ సమర్పించుకునే ఉన్నత దశకు వచ్చింది. నారికేళంలో హింసలేదు. రక్తం బదులు నీరు ప్రవహిస్తుంది.

'బైబిల్' లో అబ్రహం - తన ఏకైక పుత్రుడు - ఇసాక్ ను బలి సమర్పించబోయే వృత్తాంతం ఉంది.

Chapter 22

"9. And they came to the place which God had told him of; and Abraham built - an altar there, and laid the wood inorder, and bound Issac his son, and laid him on the altar upon the wood.

10. And Abraham stretched forth his hand, and took the knife to slay his son.

11. And the Angel of the Lord called unto him out of heaven, and said, Abraham, Abraham : and he said Here am I.

12. And he said, lay not thine hand upon the lad, neither do thou any thing unto him.....

13. And Abraham lifteup his eyes, and looked, and behold behind him a ram, and offered him

up for a burnt offering in the stead of his son"

భగవంతుడు అబ్రహం కొడుకును బలికోరాడు. అబ్రహం కొడుకును బలి ఇవ్వదలచాడు, కట్టి ఎత్తాడు, ఇంతలో ఆకాశవాణి పలికింది.

"నీ భక్తికి మెచ్చాం. కొడుకును బలి ఇవ్వొద్దు"

అప్పుడు అబ్రహంకు గొర్రె కనిపించింది. దాన్ని బలిఇచ్చారు. Old Testament నంతా ఖురాను నమ్ముతుంది. ఈ సందర్భంగానే ముస్లిములు 'బక్రీదు' పండుగ జరుపుకుంటారు.

ఇలాంటి కథే శివభక్తులకు సంబంధించింది ఉన్నది. శ్రీయాళుడు తన పుత్రుని వధించి జంగమదేవరగా ఉన్న శివునికి అర్పిస్తాడు.

క్రైస్తవులు, ముసల్మానులకు నరబలి ఆచారంగా ఉండింది. అబ్రహం నరబలి మాన్పించాడు. అజ బలిని ప్రారంభించాడు. గొప్ప సంస్కర్త. అందుకే అతని పేరు బైబిలు, ఖుర్, అను లకు ఎక్కింది. వాల్మీకి రామాయణంలో విశ్వామిత్రుడు నరబలి మాన్పించిన వృత్తాంతం ఉంది.

శునశ్శేపుని కథ

అంబరీషుడు అయోధ్యను పాలించాడు. అతడు ఒక యజ్ఞం చేస్తున్నాడు. ఇంద్రుడు యజ్ఞ పశువును దొంగిలించాడు. పురోహితులు దొంగిలించబడిన పశువు బదులు నరపశువు కావాలన్నారు.

అంబరీషుడు నరపశువు కోసం వెదుకుతూ సాగాడు. ఎన్నో లక్షల ఆవులు ఇస్తానన్నా ఎవడూ బాలుని అమ్మలేదు. రాజుకు ఎంత పరిమిత అధికారం ఉండేదో ఇందు వల్ల అర్థం అవుతుంది. భారత దేశ చరిత్రలో రాజు పరిపాలకుడు మాత్రమే శాసకుడు కాడు.

అంబరీషుడు 'ఋచీకుడు' అనే ఋషి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. ఋచీకునికి ముగ్గరు పుత్రులు. పెద్దవాణ్ణి ఇవ్వనన్నాడు తండ్రి. చిన్నవాణ్ణి ఇవ్వనన్నది తల్లి. మధ్య వాడు శునశ్శేపుడు. తాను తండ్రికీ, తల్లికీ పనికిరాని వాడను అనుకున్నాడు. అంబరీషునికి అమ్ముడు పోయాడు!

సందేశం గ్రహించండి. పిల్లలు ఇద్దరే ఉండాలి. అందరికీ ఇద్దరు పిల్లలే ఉన్నట్లున్నారు. అందుకే ఎవరూ అమ్మలేదు. ఇంత స్పష్టమైన సందేశాన్ని ప్రభుత్వం కుటుంబ నియంత్రణకు వాడుకొనవచ్చును కదా! మన ప్రభుత్వాలకు 'స్వాములు" పాశ్చాత్యులు. భారత ఇతిహాసాలను వినరోల్లరు!

అంబరీషుడు శునశ్శేపుని తీసికొని బయల్దేరాడు. పుష్కర తీర్థం చేరాడు. అక్కడ విశ్వామిత్రుని ఆశ్రమం ఉంది.

విశ్వామిత్రుడు శునశ్శేపుని మేనమామ. శునశ్శేపుడు విశ్వామిత్రుని వడిలో పడి ఏడ్చాడు. తన గోడు వినిపించాడు. తనను రక్షించమని కోరాడు. విశ్వామిత్రుని వడిలో పడి ఏడ్చాడు. తన గోడు వినిపించాడు. తనను రక్షించమని కోరాడు. విశ్వమిత్రని వడిలో పడి ఏడ్చేడు. తన గోడు వినిపించాడు. తనను రక్షించమని కోరాడు. విశ్వామిత్రుని హృదయం ద్రవించింది. విశ్వామిత్రుడు తన కొడుకులను పిలిచాడు. శునశ్శేపుని స్థానంలో అంబరీషుని వెంట వెళ్ళమన్నాడు. వారు ఎవరూ బలి కావడానికి అంగీకరించలేదు. కుక్క మాంసం తినే చండాలురు కావాలని స్వంత పుత్రులను శపించాడు! ఇది విశ్వామిత్రుని స్పందన!! అబ్రహం పుత్రుడు ఇసాక్, శ్రీయాలుని పుత్రుడు, ఋచీకుని పుత్రుడు శునశ్శేపుడు తండ్రుల ఆజ్ఞను పాలించారు. మానవ స్వభావానికి యుగాలతో నిమిత్తం లేదనేది సందేశం.

విశ్వామిత్రుడు అంబరీషుని యజ్ఞం సఫలం కావాలనుకున్నాడు. శునశ్శేపుని రక్షించాలనీ అనుకున్నాడు. అందుకు తగినట్లు ఇంద్రునకు ప్రీతి కలుగు రెండు గాథలు రచించాడు. అవి శునశ్శేపునికి ఉపదేశించాడు. అంబరీషుడు శునశ్శేపునితో అయోధ్య చేరాడు. యజ్ఞం చేశాడు. యూపానికి శునశ్శేపుని కట్టాడు. శునశ్శేపుడు తన మామ ఉపదేశించిన - ఇంద్ర సంబంధ గాథలు చదివాడు.

ఇంద్రుడు గాథలకు ప్రసన్నుడైనాడు.

పశుబలి లేకుండానే అంబరీషునికి యజ్ఞఫలం కలిగించాడు.

శునశ్శేపుని ప్రాణం రక్షించబడింది. విశ్వామిత్రుడు నారా బలిని మాన్పించాడు. అతడు నరుని బదులు పశువుని బలి ఇవ్వలేదు. పశు బలినే మాన్పించినట్లున్నాడు!

ఇది ఎంతటి మహత్కార్యం!!!

వేదంలో ఆధ్వర యజ్ఞం గురించి చెప్పబడింది. ఆధ్వర యజ్ఞం అహింసాయజ్ఞం అవుతుంది. కొందరి వ్యాఖ్యాలో యజ్ఞమే అధ్వరం. అంటే యజ్ఞాలన్నీ అహింసములే. వేదంలే. వేదంలో కొన్ని పశువుల పేర్లు - యజ్ఞ సంబంధంలో- చెప్పడం జరిగింది. వేదం పరోక్షవాది. దాని అంతరర్థాలు వేరు. ర్ర పశువుల పేర్లు సంకేతాలు మాత్రమే. అవి వాస్తవంగా కామ, క్రోధ, మోహ, లోభ, మద, మాత్సర్యాలు. వీటిని ఆత్మా జ్ఞానం అనే అగ్నిలో హవనం చేయాలని అర్థం. కర్మవాదులు ఈ అర్థాన్ని గ్రహించారు. గ్రహించినా వెల్లడించారు. స్వప్రయోజనం కోసం యజ్ఞాలు చేస్తారు. ఇది ఈ కర్మకాండను, దంభాన్ని, స్వప్రయోజన పరాయణనుతో బుద్ధుని నుంచి రామానుజుని వరకు ఆచార్యులు, మహాత్ములు ఖండించాబు. వారు వేదాలను నిరసించనూ లేదు, ఖండించనూ లేదు. పాశ్చాత్య పరిశోధకులు వారంతా వేదాలను ఖండించారని మన భారతీయ మేధావులచే వప్పించారు. మన యూనివర్సిటీ మేధావులు ఇంకా వాస్తవం గ్రహించినట్లు కనిపించదు. వారింకా సాంస్కృతిక బానిసత్వం వదులుకోలేదు. కొన్ని తరాలను సాంస్కృతిక బానిసలుగా సిద్ధం చేస్తున్నారు. మన మేధావులు భారతీయంగా ఆలోచించడం నేర్వాలి. వారు తాము ఉంటున్న, తింటున్న దేశానికి ద్రోహం చేయరాదు. ఆలోచనలు చంపటం నా ఉద్దేశ్యం కాదు. భారతీయతది

నియంతృత్వ ధోరణి కాదు. అయితే కువ్యాఖ్యానాలు మన జీవన విధానాన్ని ఆలోచనను, తాత్వికతను అపఖ్యాతి పాలు చేస్తాయి. మన మేధావులు తొలుత మనం భారతీయులం అని గుర్తించాలి. భారతీయ విధానంలో వ్యాఖ్యానించాలి. ఇది మనందరి కర్తవ్యం. ఈ దిశగా కొంత కృషి ప్రారంభం అయింది. అది ఇంకా మూడు పూలు ఆరు కాయలుగా వర్ధిల్లాలి.

"హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్య స్యాపిహితం ముఖమ్"

బంగారు పాత్ర - అధికార ధనాలతో - సత్యపు ముఖాన్ని కప్పేశారు, మసి పూశారు.

మరి ఈ అంధకారాన్ని ఈ మసినీ ఎవరు తొలగించాలి? వేదానికి మనిషి మీద అనంతమైన విశ్వాసం. వేదం అంటున్నది.

యో్ౕ సావాదిత్యే పురుషః సో్ౕ సావహమ్
సూర్యునిలో ఒకడున్నాడు. అట్టి వాడను నేనే

అంటే మానవుడే ఈ అర్థ, అధికార హిరణ్మయ పాత్రను బద్దలు కొట్టాలి. అపిహితమైన సత్యాన్ని వెలికి తీయాలి.

వేదం మానవుడు నిష్కల్మష, పవిత్ర జీవినం ఏర్పరచుకోవాలని అనేక చోట్ల ఆదేశించింది. ఒక పవిత్ర జీవి, ఒక ఆత్మార్పణం చేసిన మహానుభావుడు, ఒక లోక కళ్యాణం సాధించిన మన పురుషుడు భగవానుడు అగుచున్నాడు. ఇందుకు ఉదాహరణలు కొల్లలు. ఉదాహరించడం అప్రస్తుతం అవుతుంది కాని ఇరవయ్యో శతాబ్దంలోనే మహాత్ముడు, వివేకానందుడు, రామకృష్ణ పరమహంస, అరవిందులు, రమణ మహర్షి అవతరించారు.

"సమిధాసి సూర్యస్త్వా పురస్తాత్ పాతు కస్యాశ్చిదభిశంస్తై| సవితృర్బాహూస్థ ఊర్ణమ్మ్రదసం త్వాస్తృణామి స్వాసస్థం దేవేభ్య ఆత్వా వసవోరుద్రా ఆదిత్యాః సదన్తు|| 2 - 5

నీవు సమిధవు. నీకు శాపం ఉంటే సూర్యుడు నిన్ను ఎదుటినుంచి రక్షించాలి. నీవు సూర్యుని భుజమవు. నిన్ను దేవతలకు ఆసనం చేస్తాను. ఉన్ని వంటి నిన్ను పరుస్తాను. వసువులు, రుద్రులు, ఆదిత్యులు నీ మీద ఆసీనులు అగుదురు గాక.

వ్యాఖ్య సుదీర్ఘం అవుతుంది. వేదం మనిషిని "సమిధాసి' అన్నది. మనిషి సమిధ వంటి పవిత్రుడు. సమిధ తాను జ్వలిస్తుంది. అన్యులకు కాంతినీ, వేడినీ ప్రసాదిస్తుంది. మానవుడు అలాంటి వాడు కావాలని వేదం ఆశిస్తుంది.

"ఏషాతే ఆగ్నే సమిత్తయావర్ధస్వచాచప్యాయస్వ"

అగ్నీ! ఇతడు నీకు సమిధ అవుతున్నాడు. అతనితో వర్ధిల్లుము. మమ్ము వర్ధిల్లచేయుము.

ఇది జ్ఞానాగ్ని. జ్ఞానాగ్నిలో తపించినవాడు జ్ఞానాన్ని వర్ధిల్లచేస్తున్నాడు. అలాంటి జ్ఞానం అతనిని వర్ధిల్లచేస్తుంది.

ఆత్మసమర్పణయే యజ్ఞ స్వరూపం. దానితోనే లోక కళ్యాణం. లోకహితం. లోకశాంతి, లోక కాంతి.

హింస - అహింస

హింస ఏది? అహింస ఏది? చంపడం హింస అవుతుందా? పీడించడం హింస అవుతుందా? వీటిని గురించి శ్రీమహా భారతంలోని ధర్మవ్యాధుని వృత్తాంతం వివరిస్తుంది. ధర్మవ్యాధుని కథ ఏమి? అవధరించండి:-

కౌశికుడు బ్రాహ్మణుడు. అతనికి వేదం మీద ఆసక్తి ఎక్కువ. ఒకనాడు అతడు చెట్టు కింద కూర్చున్నాడు. వేదం గుణిస్తున్నాడు. అతని మీద కొంగ రెట్ట వేసింది. అతడు కొంగను చూచాడు. కొంగ చచ్చింది. నెల మీద పడింది.

ఆనాడు మధ్యాహ్నం అయింది. భిక్షకు బయల్దేరాడు. ఒక ఇంటికి వెళ్లాడు. గృహిణి అతనిని ఆదరించింది. ఆసీనుని చేసింది. భిక్ష తెస్తానని లోనికి వెళ్లింది. చాలా ఆలస్యం చేసింది. కౌశికుడు విసిగాడు, వేసారాడు, అప్పుడు గృహిణి భిక్షతో వచ్చింది. కౌశికుడు ఆమెను చూచాడు, మండి పడ్డాడు. శపించేంత పని చేశాడు.

గృహిణి కోపగించలేదు. శాంతంగా అన్నది 'నీ కోసం భిక్ష తేవడానికి వెళ్లాను. నా భర్త ఆకలితో వచ్చాడు. అతని ఆకలి తీర్చడం నా తొలి ధర్మం. అతనికి అన్నం పెట్టి వచ్చాను. అందుకు ఆలస్యం అయింది. నీవు వేద విదుడవు. కోపమే నీ శత్రువు. అది తెలియకున్నావు. నీవు కోపంతో ఒక కొంగను చంపావు. నేను కొంగను కాను.

కౌశికుడు అదిరిపోయాడు. తనకు ధర్మోపదేశం చేయమని అర్థించాడు.

కౌశికా! నీకు ధర్మం తెలుసు. ధర్మ సూక్ష్మం తెలియదు. నీకు తెలియ చెప్పడానికి నాకు సమయంచాలదు. 'మిథిల' లో 'ధర్మవ్యాధుడు' అనే కటికవాడున్నాడు. అతడు సత్యవాది, జితేంద్రియుడు, మాతాపితృ భక్తియుతుడు. అతని దగ్గరకు వెళ్లు. అతడు ధర్మసూక్ష్మం వివరించ సమర్థుడు"

ఈ చిన్న వృత్తాంతంలో వ్యాసమహర్షి వ్యాసమహర్షి ఎన్నో మహత్తర విషయాలను వెల్లడించాడు.

1. కేవలం వేద పఠనం చాలదు. వేద జ్ఞానం -ఆచరణ అతిముఖ్యం.

2. ప్రతి వారికి ప్రథమ కర్తవ్యాలుంటాయి. ముందు వాటిని నిర్వర్తించాలి. "స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః" అన్నాడు గీతలో, 'ధర్మం' అంటే మతంకాదు. ధర్మం అంటే కర్తవ్యం.

3. వేదాధ్యయనం కన్నా లోక జ్ఞానం మిన్న. 'చదువది ఎంత గల్గిన రసజ్ఞత ఇంచుక చాలకున్న నా చదువు నిరర్థకమ్ము. అన్నాడు భాస్కర శతకకారుడు. ఆధునికం అనిపించుకునే నేటి చదువులన్నీ ఆర్జనకే గాని లోకజ్ఞానానికి నిష్ప్రయోజనాలు.

4. భారత సమాజం స్త్రీని నికృష్టంగా చూచిందనీ, ఆమెను బానిసను చేసిందనీ పాశ్చాత్యులు బోధించారు. మూలాలు యూరోపు, అమెరికాలో గల మన మేధావులు ఆ బోధనలను త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్ముతున్నారు. స్త్రీ విమోచన ఉద్యమాలు నడిపే నాయకత్వం పాశ్చాత్యాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది. వారు భారత సాహిత్య, సంప్రదాయాలను అధ్యయనం చేయడం శ్రేయస్కరం.

ఈ కథలో ఒక సామాన్య స్త్రీ ధర్మ సూక్ష్మాన్ని గురించి వేదాధ్యాయునికి ఉపదేశించింది. వేదాధ్యాయిని తన లోపం గ్రహించేట్లు చేసింది. భారత ఋషులకు, కవులకు, విద్వాంసులకు స్త్రీ స్థానం సమున్నతం. రామాయణం సీత కథ. మహా భరతం ద్రౌపది కథ. కాళిదాసు అభిజ్ఞాన శాకుంతలం శకుంతల కథ.

5. కౌశికుడు వేదవేత్తాయే. జ్ఞానియే కాడు. జ్ఞానం కర్మను మించింది. గృహిణి అతనికీ జ్ఞానోదయం చేయించింది. అతడు అహంకారం త్యజించాడు. అతడు బ్రహ్మణుడు. 'ధర్మతపశ్శీలుండు. సంతతాధ్యాయన తత్పరుడు. అయినా జ్ఞానార్జన కోసం వ్యాధుడు, కటిక వాని దగ్గరకు వెళ్లాడు. అహం నశించిన్నాడు సమస్తము సమంగానే కనిపించి అతడు సమదర్శనుడు అవుతాడు.

"అటకేగి ముందట నల్ప మృగమాంసఖండంబు లంగడి బచరించియమ్ముచున్నవాని ననవరత విక్రయాగత జన సమావృతు నక్కిరాతుంగని యతి జుగుప్సితంబయిన సూనాపణంబు సేర నొల్లక తొలంగి యొక్క యెడ నుండె"

కౌశికుడు మాంసం అమ్ముతున్న కిరాతుణ్ణి చూచాడు. అసహ్యం అనిపించింది. అంగడిలోనికి ప్రవేశించ లేక పోయాడు. దూరంగా నుంచున్నాడు.

ధర్మవ్యాధుడు తన పని ముగించుకున్నాడు. అంగడి మూసాడు. కౌశికుని దగ్గరకి వచ్చాడు. నమస్కరించాడు. "ఆ పవివ్రత నిన్ను పంపింది కదా అన్నాడు. బ్రహ్మణుణ్ణి తన ఇంటికి తీసికెళ్లాడు. ధర్మవ్యాధుడు కౌశికునికి అనేక ధర్మ సూక్ష్మాలు వివరించిన విషయం అంధ్రమహాభారతం పంచమాశ్వాసంలో 146 గద్య పద్యాల్లో చెప్పబడింది. అహింసను గురించి మాత్రం ప్రస్తావిస్తాం:-

నీవు హింసను గురించి మాట్లాడావు. హింస ఇది అని నిశ్చయంగా చెప్పడం అసాధ్యం. "సకల భూతములు పూర్వ

జన్మకర్మముల వలన నశించుచున్నవి. ఆ భూతములను చంపువాడు నిమిత్తమాత్రుడగును. ఫలములు, ఓషధులు, కూరగాయలు, పశువులు, మృగములు ప్రాణులకు ఆహారము అగునట్లు బ్రహ్మదేవుడు ఏర్పరచినాడు. దీనిని కాదనుటకు ఎవరికిని శక్యము కాదు.

"మరొక ముఖ్య విషయము ఆలోచింపుము. మానవులు భూమి మీద తిరుగుదురు. అప్పుడు వాని పాదముల క్రింద పది నలిగి అనేక ప్రాణులు చచ్చుచున్నవి. అది హింసకాదా? భూమి దున్నునపుడు నాగటి చాలున అనేక ప్రాణులు నశించుచున్నవి. అది హింసకాదా? మహాత్ములు మునులు అడవులందు ఉండి చెట్టును నరుకుదురు. కాయగసరులు త్రవ్వుదురు. అది హింసకాదా?

ఈ జగత్తున హింస చేయనివాడు ఒక్కడును లేడు. అయినను సాధ్యమైనంత వరకు హింసకు దూరముగా ప్రవర్తించుట ధర్మము"

ధర్మం వేరు, ధర్మసూక్ష్మం వేరు. ఇది వివరించడం ఈ వ్యాస పరిధి కాదు. వ్యాస మహర్షి లక్ష శ్లోకాల శ్రీమహాభరతం రచించారు. అది పంచమ వేదం అయింది. అంతటి మహా గ్రంథంలోనూ ఆ మహర్షి "ధర్మం" అనే పదానికి నిర్దిష్ట నిర్వచనం చెప్పలేక పోయారు. అసత్యమే ఎరుగని ధర్మరాజుతో అసత్యం పలికించాడు. 'అసత్యం, కొద్దిదై అందువలన సాధించే కార్యం విలక్షణం, విశిష్టం, ఉత్తమం, బహుజన హితాయ' అయినపుడు అది ధర్మం అవుతుంది. ఇది సామాన్య నేత్రానికి గోచరం కాదు. దీని విషయం చర్చోపచర్చలు, మానసిక మధన అవసరం అవుతుంది. అందుకే దీన్ని 'ధర్మసూక్ష్మం' అన్నారు. సూక్ష్మాన్ని అందరూ గాంచలేరు. అందుకు జ్ఞానం కావాలి. పరిజ్ఞానం కావాలి.

వాల్మీకి మహర్షి సహితం 'ధర్మం' అనే పదానికి నిర్వచనం నిర్దిష్టంగా చెప్పలేకపోయారు. ద్వంద్వ యుద్ధం చేస్తున్నవారు వాలి - సుగ్రీవులు అన్నదమ్ములు. రాముడు చెట్టు చాటున దాగి బాణం వేశాడు. వాలిని వధించాడు. ఇది ధర్మమా?

తందృష్ట్వా రాఘవం వాలీ లక్ష్మణంచ మహాబలమ్
అబ్రవీత్ప్రశ్రితం వాక్యం పరుషం ధర్మ సంహితమ్

వాలి కూలాడు, రామలక్ష్మణులు చూడ్డానికి వచ్చారు. వాలి వారినిచూచాడు, ఆ దశలోనూ వినయంగా మాట్లాడాడు అంటున్నాడు వాల్మీకి. అతని మాటలు 'పరుషం' - కరకువి, 'ధర్మ సంహితం' ధర్మయుతములు.

వాలి రాముణ్ణి అడుగుతున్నాడు.

పరాఙ్ముఖవధం కృత్వా కోను ప్రాప్తస్త్వయాగుణం

యదహం యుద్ధ సంరబ్ధశ్శరేణోరసితాడితః

నీవు నా ఎదుట లేవు. నన్ను చంపావు. ఏం సాధించావు? నేను మరొకరితో యుద్ధం చేస్తున్నాను. నా రొమ్ములో బాణం గ్రుచ్చావు?

వాల్మీకి, ధర్మ విగ్రహుడైన రాముడు - ఎన్ని చెప్పినా - సమర్ధించుకోలేకపోయాడు!

ఇందులో ఒక ధర్మ సూక్ష్మం ఉంది. రావణుడు లోకం కంటకుడు. వాణ్ణి సంహరించాలి. ఇంతకన్న వివరించడానికి ఇది సందర్భం కాదు.

'Equality' 'Humanrights' కు ఇంతవరకు ఏ రాజ్యాంగమూ U.N.O. సహితం నిర్దిష్ట నిర్వచనం ఇవ్వలేకపోయాయి. మరి మనం చాలా సాధించామనుకుంటున్నాం! చంద్రునిలాంటి గ్రహాలకి రహదారులు వేస్తున్నాం! అప్పుడే అక్కడి స్థలాలు అమ్ముతున్నాం!! హోటళ్లు నిర్మించబోతున్నాం!!! ఇదంతా అచ్చం వ్యాపారం!!! ఇందులో మానవ కళ్యాణం మచ్చుకు సహితంలేదు!

ఇంతా ఎందుకు వివరించాల్సి వచ్చిందంటే వేదాన్ని వ్యాఖ్యానిస్తూ పశ్చిమ వేదాంతులు నా గుండెలో బాణం గ్రుచ్చారు. 'హింస' అహింస' వెనుక ఉన్న ఇంత కథ వారికి తెలియక కాదు వారు మేధావులు కాదనలేం. వారి మేధస్సు మీదనే ఈనాడు లోకం సాంతం నడుస్తున్నది. వారిది జాంత్యహంకారం. ఇతరులను ఇతర నాగరకతలను నీచంగా, దాస్యంగా భావించడం వారి స్వభావం.

పాశ్చాత్య మేధావులు అన్నీ కాగలిగారు. మానవులు కాలేకపోయారు.

ఖ్వాజా హాఫీజ్ అనే పారశీక కవి ఏమన్నాడో పరికించండి.

మైఖుద్ మునహాఫ్ బసోజ్ ఆతిష్ అందర్ కాబజన్.

సాకిన్ బుత్ ఖాన్ బాష్ నమర్దుమ్ అజారీముకున్

సారాయి త్రాగు, ఖురానును కాల్చేయి, మక్కాను కూల్చేయి, విగ్రహాలను ఆరాధించు. (ఇవన్నీ ఇస్లాం నిషేధించినవి)

కాని మనిషిని మాత్రం హింసించకు!

మనిషికి ఎంత సమున్నత స్థానం కల్పించాడు! మతాలను ధిక్కరించు. బేపర్వా. మనిషి మనసును మాత్రం నొప్పించకు అంటున్నాడండీ!

వేదానికి తొలి నుంచీ ఒక అపకారం జరిగిందని నా అభిప్రాయం. వేదం తొలుత సాహిత్యం. కర్మకాండ తరువాత చేరింది. కర్మకాండ చేరడం తప్పుకాదు. బహుశః కర్మకాండవల్లనే వేదం ఇంతకాలం నిలిచిందేమో! అయితే కర్మకాండ సాహిత్యానికి గ్రహణం పట్టించింది. కర్మకాండ స్వప్రయోజనపరులకు ఉపయోగపడింది. వేదం వారి చేతి కీలుబొమ్మ అయింది. వేదానికి సాహిత్యం ఉందని జనానికి తెలియకుండా పోయింది.

గౌతమ బుద్ధుని నుంచి రామానుజునిదాకా అందరూ వేదపు శ్రేయోభిలాషులే. వారు నిరసించింది కర్మకాండనే! జగద్గురువు ఆదిశంకరుడు విసిగిపోయాడు. 'అవిద్యద్విషయం కర్మ' అని ఉపనిషత్తులను ఆశ్రయించాడు.

వాల్మీకి రామాయణానికీ ఈ దుర్దశే పట్టింది! అవాల్మీకాలే ఎక్కువ ప్రచారంలో ఉన్నాయి.

మొదలు వచ్చిన చెవుల కన్న వెనుక వచ్చిన కొమ్ములు వాడి.

కేవలం కర్మకాండను మాత్రం దృష్టిలో ఉంచుకుని పాశ్చాత్య విద్వాంసులు వేద సమాజాన్ని 'Primitive and largely barbaric society, crude in its moral and religious conceptions. rude in its out look upon the world that environed it' అన్నట్లు వక్రీకరించారు.

ఈ దుస్థితి కేవలం వేదానికి మాత్రమే పర్యాప్తం కాదు. ప్రస్తుతపు అన్ని మత గ్రంథాలూ, కర్మకాండ వరకే సీమితం అయినాయి. ఏ ఒక్క క్రైస్తవ దేశం బైబిలు నీతులనూ, ఏ ఒక్క ఇస్లాం దేశం ఖురాన్ నీతులనూ అనుసరించడం లేదు. ఆచరించడం లేదు!

వేదాన్ని గురించి పాశ్చాత్య విద్వాంసుల వక్రభాష్యాలకు ఆధునిక వేద వ్యాఖ్యాతలు స్పందించారు. వారు వేదంలోని పదాలకు ఆధ్యాత్మిక అర్థాలు వెదకడానికి కృషి చేస్తున్నారు. వేదంలో ఏకేశ్వరోపాసనను నిరూపించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు!

వేదం - మానవుని మహిమ

మానవుని మహిమను, అతని శక్తిని, అతని అప్రతిహిత ప్రభావాన్ని యజుర్వేదం గుర్తించింది. అంతగా మరొక గ్రంథం గుర్తించి ఉండదు. యజుర్వేదంలో నరుని వ్యక్తిత్వాన్నీ, అతని సామర్థ్యాన్ని అనేక చోట్ల ప్రస్తావించింది. స్తుతించింది. మానవుడు పరిపూర్ణుడు కావాలి. అతనికి ఆత్మజ్ఞానం కలగాలి. అతడు సమర్థుడు, వాటిని సాధించగలడు. యజుర్వేదానికి ఆ విశ్వాసం ఉంది. అందుకే మానవుని మహత్తును వివరిస్తున్నది.

1. అమృతం అసి - అమరుడవు 2. శర్మ అసి - సుఖవంతుడవు. 3. శుక్రం అసి - శక్తిమంతుడవు - పవిత్రుడవు. 4. తేజః అసి - తేజమవు. 5. ధామనామ అసి - యశస్సువు, కీర్తివి. 6. తేజః వేష్ప అసి - తేజస్సునకు ఆలయమవు.

మానవుడు తాను అమరుడను అనుకోవాలి. నిత్య మృత్యు భయం ఉన్నవాడు కార్యసాధకుడు కాజాలడు. అమరత్వం అంటే మృత్యువు లేకుండటం కాదు. శతశరత్తులు జీవించడం. నరుడు మృతి చెందుతాడు. తనపుత్రుని రూపంలో జీవిస్తాడు. "పితావై పుత్రనామాస్వీత్' అవిచ్ఛిన్నంగా కొనసాగే సంతానమే అమరత్వం. సగరుడు ప్రారంభించిన గంగావతరణ కార్యాన్ని భగీరథుడు సాధించాడు. నిరంతరత్వమే అమరత్వం.

నరుడు తన శక్తిని గ్రహించాలి. అతనికి ఆత్మవిశ్వాసం కలగాలి. శక్తి ఆత్మవిశ్వాసం కలవాడు సాధించలేనిది లేదు.

మనిషి దేన్ని సాధించాలి? తాను బాగుపడడం మాత్రం కాదు. లోకానికి సాయపడాలి. సమాజ జీవితానికి తోడ్పడాలి. క్రమంగా జ్ఞానం పెంచుకోవాలి. ఈ ఊరు నాది, ఈ దేశం నాది నుంచి వసుధైవ కుటుంబం, లోకమే నా కుటుంబం అనే స్థితికి చేరాలి.

నరుడు తనను ప్రేమించాలి. తనను ప్రేమించనివాడు ఇతరులను ప్రేమించలేడు. ప్రేమదైవ స్వరూపం అది హాని కలిగించదు. నష్ట పరచదు. మనసును విశాల పరుస్తుంది. వర్ధిల్ల చేస్తుంది. ప్రేమ కుటుంబం, గ్రామం, ఎల్లలు దాటి సమస్తానికీ వ్యాపిస్తుంది. అప్పుడు అతనికి 'ఆత్మవత్సర్వ భూతాని' సర్వ ప్రాణి జాలమూ తానే అవుతాడు. తనకు తాను హాని కలిగించుకోలేడుకదా!

ఒక లిప్త ఆలోచించండి. ప్రతివాడూ ఆత్మవత్ సర్వభూతాని అయినాడనుకొండి, ఎవనికీ ఎవడు హాని చేయడు. నష్టపరచడు. నరుని నుంచి నరునికి హాని జరుగకుండడానికే ఇంత విరాట్ ప్రభుత్వం, పోలీసు, న్యాయ వ్యవస్థ!

'ఆత్మవత్సర్వభూతాని' నాడు ప్రభుత్వాలు ఉండవు. హింస ఉండదు. The state withers away. వేదం సాధించ దలచింది ఈ మానవతా సమాజాన్ని! ఇది ఆదర్శం. ఆదర్శం ఇంత సమున్నతం అయిన సమాజాన్ని పాశ్చాత్య పిండారీలు ఆటవికం అన్నారండీ!

వ్యక్తి నీతి మీద ఆధార పడింది వేద సమాజం. రాజనీతి మీద ఆధారపడింది. పాశ్చాత్య సమాజం. అది వ్యక్తి అవినీతిపరుడు అయ్యే సామగ్రి సొంతం సమకూరుస్తూంది. నలుగురు చూడడానికి 'న్యాయం' నటిస్తుంది. మనం ఇప్పుడు వారి అడుగులకేకదా మడుగులద్దుతున్నాం! ఆలోచించండి.

యజ్ఞానికి అగ్ని, ఆజ్యం, సమిధ అత్యవసరం. అగ్ని అంటే వేడి, వెలుగు. సమస్త ప్రపంచం, సమస్త ప్రాణులు అగ్ని మూలంగానే జీవిస్తునాయి. అగ్ని ఆరిపోయిన్నాడు అంతరిస్తున్నాయి. ఈ సూత్రం గ్రహ నక్షత్రాదులకు సహితం

వర్తిస్తుంది. సృష్టి సాంతం అశాశ్వతం. పరమాత్మకు తప్ప ఏ పదార్థానికి శాశ్వతం లేదు.

యజ్ఞానికి వాడే అగ్ని మానవ దేహంలో ఉంది. అది ఉన్నంతసేపే జీవిత దీపం వెలుగుతుంటుంది. ఒకరు నమ్మినా నమ్మకున్నా - విశ్వాసంఉన్నా లేకున్నా అర్థం అయినా, కాకున్నా మానవ శరీరంలో నిత్య యజ్ఞాగ్ని కాపురం ఉంటున్నది. జ్ఞానం కలవాడు ఈ విషయం గుర్తిస్తాడు. యజ్ఞం స్వంతం కోసం మాత్రం కాదు. మానవ కళ్యాణం- లోక కళ్యాణం జీవకారుణ్యం కోసం. కావున జ్ఞాని తన జీవితాన్ని మానవ కళ్యాణానికి అర్పిస్తాడు. అంకితం చేస్తాడు.

అగ్ని నిరంతరం ప్రజ్వరిల్లుతుండాలి. ఇది ఆరడానికి వీల్లేదు. మానవుని తొలి కర్తవ్యం జీవించడం. అతని తొలి హక్కు జీవించడం. "శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మసాధనం" ధర్మం సాధించాలంటే తొలుత కావలసింది దేహం.

అగ్ని నిత్యం జ్వలించడానికి సమిధ కావాలి. అన్నం నరుని దేహానికి సమిధ అవుతుంది. అందుకే వేదం అన్నానికి అధిక ప్రాధాన్యత ఇచ్చింది.

'అన్నంవై దేవా అర్క ఇతి వదన్తి' 'అన్నంవై సర్వేషాం భూతానామాత్మ' అన్నం ప్రాణాః' 'అన్నం ప్రాణమన్న మపానమాహుః' 'రేతోవా అన్నం'

మానవుడు అన్నం జీవించడానికి మాత్రమే తినాలి. తినడానికి జీవించరాదు. ఈ అన్నం భగవత్ ప్రసాదం. దీనిని భగవంతుడు ప్రసాదించిన జీవితం నిలుపడానికి భుజించారు. అన్నార్తులకు అన్నం పెట్టడం యజ్ఞమే అవుతుంది. మనం పెట్టిన అన్నం అన్నార్తుడు తినడాన్ని చూడడంలో ఆనందం ఉంది. ఆనందమే యజ్ఞఫలం.

అన్నం జీవించడానికి జీవితం మానవ కాళ్యాణానికి అనిజ్ఞాని అయినవాడు గుర్తిస్తాడు. ఆచరిస్తాడు.

అన్నం అగ్నిని నిలుపడానికి మాత్రమే. అగ్నిని ప్రజ్వరిల్లచేయాలి. అందుకు ఆజ్యం అవసరం. జ్ఞానం ఆజ్యం అవుతుంది. జ్ఞానంతో అగ్ని జ్వలిస్తుంది. ప్రకాశిస్తుంది. కాంతివంతం అవుతుంది. జ్ఞానాగ్నితో ఆత్మదర్శనం కలుగుతుంది. తానెవరు?

మానవ దేహంలోనే సకల దేవతలూ నివాసిస్తున్నారు. ఈ దేహం దేవతల సదనం. అవయవాల అధిష్ఠాన దేవతలను ఉపనిషత్తులు వివరించాయి. తానెవరు? దేవతలకు నివాస గృహం. ఇంద్రాది సకల దేవతలు తనలోనే ఉన్నారు. అన్ని శక్తులు తనవే! తాను సర్వశక్తిమంతుడు. సకలం సాధించగలడు. ఈ దేహంలో పరమాత్మ ఉన్నాడు. తన ఆత్మ పరమాత్మ స్వరూపం. ఇది ఆతందర్శనం అవుతుంది.

తానుఇంతటి శక్తిమంతుడు. అణు విస్ఫోటనం అంతటిశక్తి తనలో ఉంది. ఈ శక్తిని దేనికి ఉపయోగించాలి. శక్తి వినాశానికీ, కళ్యాణానికీ రెంటిజకీ ఉపకరిస్తుంది. ఈ శక్తి మానవ కళ్యాణానికి, సమాజిక కళ్యాణానికీ, జగత్

కళ్యాణానికీ అని గుర్తించడం ఆత్మజ్ఞానం అవుతుంది. ఆత్మ దర్శనం లేని ఆత్మజ్ఞానం అసాధ్యం.

వృత్రాసుర వధ విషయంలో దేవతలు దధీచి దగ్గరికి వస్తారు. దధీచిన దేహదానం అర్థిస్తారు. అతని వెన్నెముకతో వజ్రాయుధం చేయాల్సివుంది. దేహాన్ని గురించి దధీచి అన్న మాటలు శ్రీ మహా భాగవతం నుండి :-

"ఈ శరీరము నశించునది. ప్రాణికోటి యెడల దయ చూపుట ధర్మమగును. ప్రాణులు దుఃఖమును చూచి దుఃఖించుట సుఖమును చూచి సుఖించుట అక్షయ ధర్మము. ప్రపంచమున ధనము, పుత్రులు, జ్ఞాతులు, తుదకు శరీరము పనికి వచ్చునవి కావు. ఈ శరీరము తుదకు కుక్కల పాలో, నక్కల పాలో అగుచున్నది. అట్టి శరీరము పరోపకారమునకు ఉపయోగపడిన అంతకు మించి కావలినది యేమి?"

అట్లని యోగ బలమున దధీచి తన ఆత్మను పరమాత్మలో లీనం చేశాడు. దేహాన్ని దేవతలకు ఇచ్చాడు.

అట్లని అంతా దధీచులు, శిబి చక్రవర్తులు, అలర్కులు కాలేరు. శక్తి ఉన్నంతలో భూతదయ, మానవ కళ్యాణానికి సహాయ పడడమే యజ్ఞం అవుతుంది. ఈ యజ్ఞం ఎవరికి సాధ్యమైనంత వారు చేయాలి. ఇదే మహాయజ్ఞం!

"శతవల్శః విరోహ" అంటుంది. యజుర్వేదం. నూరేళ్ళు వర్ధిల్లు అని దాని అర్థం. మానవుడు నూరేవాళ్లు వర్ధిలాలి. నిండు పున్నమి చంద్రునిలా జీవించాలి. చంద్రుని వలె సమస్త ప్రాణి జాలానికీ ఉఅపయోగపడాలి.

"దివి తేజన్మ పరమన్తరిక్షేతవనాభిః

పృథివ్యామధియోనిరత్|" యజుర్వేదం 11- 12

నీ జన్మ దివిలో - విశిష్టమగు అంతరిక్షంలో నీ నాభి - నీ జన్మస్థానం పృథివి అగుచున్నది.

గీతాయజ్ఞం

శ్రీ కృష్ణ పరమాత్మ శ్రీమద్భగవద్గీతలో ఆరు యజ్ఞాలను గురించి ప్రవచించారు.

ద్రవ్య యజ్ఞ తపో యజ్ఞ యోగ యజ్ఞాస్థథాపరే|

స్వాధ్యాయ యజ్ఞ జ్ఞాన యజ్ఞశ్చ యతయః సంశిత వ్రతాః|

1. ద్రవ్య యజ్ఞం. ద్రవ్యం న్యాయంగా, ధర్మంగా ఆర్జించాలి. అన్యాయార్జన మనస్తాపానికి కారణం అవుతుంది.

ఆర్జించిన ధనాన్ని ధర్మ కార్యాలకు వెచ్చించాలి.

2. తాపయజ్ఞం. తాపం అంటే దేహాన్ని తపింప చేయడం కాదు. జ్ఞానాగ్నిలో ఆత్మను తపింపచేయడం - తేజోవంతం చేయడం, దీపం వలె తనను తాను కాల్చుకోవడం లోకానికి కాంతి ప్రసాదించడం.

3. స్వాధ్యాయ యజ్ఞం. ఇది కేవలం అధ్యయనంచేయడం కాదు. స్వయంగా శ్రమించి అర్థం చేసుకొన్న దానిని మానవ కళ్యాణానికి ఆహుతి చేయడం, ఆహుతిలో కాంతి ఉంది. వెలుగుంది. ప్రకాశం ఉంది.

4. యోగ యజ్ఞం, యమ నియమాదుల ద్వారా మనసు మీద అధికారం సాధించడం. మనసును కట్టిపెట్టనివాడు అవయవాలకు బానిస! ఇది తనకు తాను బానిస కావడం. తనను తానే నాశనం చేసుకోవడం. మనసు మీద అధికారం సాధించినవానికి అవయాలు ఊడిగం చేస్తాయి. మానసిక శక్తి గలవాడు సకలం సాధించవచ్చు.

5. జ్ఞానయజ్ఞం. ఇది తిమిరంతో సమరం. ఈ లోకం అజ్ఞానాంధకారంలో ఉంది. మానవుడు తానెవరు? ఎందుకు పుట్టాడు? ఏం చేయాలి? ఇవి తెలియకున్నాడు. వీటిని తెలిసికోవడం, తెలియపరచడం జ్ఞానం యజ్ఞం అవుతుంది. జ్ఞానయజ్ఞం పరమాత్మను దర్శింపచేస్తుంది.

6. సంశిత యజ్ఞం. ఇది అంతర్గత కామక్రోధాది శత్రువులను అదుపులో ఉంచడం. వాటికి లోంగాకుండడం. నియతవ్రతుడై కర్మలు ఆచరించడం.

అహంక్రతురహం యజ్ఞం స్వధాహ మహామౌషధం

మంత్రోహమహామే వాజ్యమహమగ్నిరహం హుతం - గీత 9 - 16

నేనే క్రతువును, నేనే యజ్ఞమును , నేనే స్వదను నేనే ఔషధిని, నేనే మంత్రమును, నేనే అజ్యమును, నేనే అగ్నిని, నేనే ఆహుతుని

పరమాత్మలో యజ్ఞాన్నీ - యజ్ఞంలో పరమాత్మను దర్శించడం పరమ యజ్ఞం అవుతుంది.

వేదం - చదవడం

వేదం మానవ జాతికి పరమాత్మ ప్రసాదించిన తొలి అక్షర గ్రంథం. వేదం విషయంలో శ్రద్ధ కావాలి. శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం. శ్రద్ధ కలవానికి జ్ఞానం లభిస్తుంది.

వేదాధ్యయనానికి విధి నిషేధాలు లేవు. తిట్టడానికీ చదవచ్చు. అభ్యంతరం లేదు. అతడు బరువు మోసిన వాడవుతాడు. అందులోని పదార్థం అతనికి తెలియదు. అతడూ నేర్చుకుంటాడు తిట్లు!

వేదం రామాయణ, బారతాదుల వంటి కథా కావ్యం కాదు. వేదం కర్మ సాహిత్యం, చదవడం కొద్దిగా కష్టం అనిపిస్తుంది. చదివినవే మళ్లీ చదవాల్సి రావచ్చు. ఒక్కొక్కచో విసుగూ కలుగవచ్చు. ఇది జీవితం లాంటిది. జీవితంలో చేసిన పనులే చేసేది, అప్పుడప్పుడు విసుగూ కలుగుతుంది.

జీవితమే వేదం. వేదమే జీవితం

వ్యర్థజీవి నరకం చూస్తాడు, సార్థక జీవికి అమృతం లభిస్తుంది. వేదం - జీవితం రెంటిలోనూ కష్టం తప్పక ఫలిస్తుంది.

వేదం వైరాగ్యం బోధిస్తుంది అనేది కేవలం అపప్రథ. వేదం జీవిత విరాట్ స్వరూపాన్ని దర్శనం చేయిస్తుంది. జీవితం విశ్వరూపి. జీవితానిది విరాట్ స్వరూపం. దాన్ని దర్శించకలగాలి. కష్టమే మరి! వేదం దర్శనం చేయిస్తుంది.

నాకు అర్థం అయినంత వరకు వేద, వేదాంతాలు సార్థక జీవితాన్ని ప్రబోధిస్తున్నాయి. జీవిత సుధను అందిస్తున్నాయి. వైరాగ్యం బోధించినా జీవన గమనానికే ఉపదేశిస్తున్నాయి.

వేదవేదాంగాలను వయస్సు మళ్ళినవారూ, చావు దగ్గర పడ్డవారూ చదవాలనడం పచ్చి పిచ్చిమాట. వాటి నిండా జీవితం పరచుకొని ఉంది. బతకాల్సినవాళ్లు చదవాలి. యువతీ యువకులు చదవాలి. వాటిలో వారు నేర్చుకునేవి చాలా ఉన్నాయి. వయసు మళ్లినవారు నేర్చుకోవలసినది ఏముంటుంది? అయినా జ్ఞానతృష్ణ తీరని వారికి భారత తాత్త్వికత కల్పతరువు.

పూవును పట్టుకొని వాసన చూడపనిలేదు. ఇంట్లో ఉన్నా పరిమళం వ్యాపిస్తుంది. వేదం ఒక పూదోట. ఇంట పెట్టుకోండి పరిమళిస్తుంది!

అంకితం - పితరులు

మనకు పితరులు దేవతలు. మనుష్యావై జాగరితం పితరః సుప్తమ్ - మెలుకువతో ఉన్నవారు మనుష్యులు, నిద్రిస్తున్నవారు పితరులు.

మనకు పితరుల వలననే రూప గుణాదులు, విద్యాబుద్ధులు లభిస్తున్నాయి. ఏడు తరాల వారి గుణగణాలు ముఖ్యంగా పై మూడు తరాల ప్రభావం మన మీద ఉంటుంది. వైద్య శాస్త్రం దీన్ని గ్రహించాల్సి ఉంది!

పితరులు మనకు చాలా ఇచ్చారు. కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా వారికి శ్రాద్ధాలు పెడ్తున్నాం. తీరని వాటిలో పితృ ఋణం ఒకటి. అది తీర్చరానిది.

ఋగ్వేద సంహితను మా పితామహులకు అంకితం సమర్పించాను. ఈ శుక్ల యజుర్వేద సంహితను మా మాతామహులు కీర్తిశేషులు శ్రీమాన్ గోవర్ధనం భట్టరాచార్యుల వారికి శ్రీమతి సీతమ్మకు శ్రద్ధాభక్తి సమన్వితంగా అంకితం సమర్పిస్తున్నాను.

అంకితం - ప్రచురణ

"వాగర్థావివసంపృక్తౌ" అన్నాడు కవికుల గురువు కాళిదాసు. జగత్పితరులను గురించి. ఇది సరిగ్గా రచయితలకూ ప్రచురణకర్తలకూ వర్తిస్తుంది. రచయితది వాక్కు. ప్రచురణకర్తది అర్థం.

కేవలం భవదనుగ్రహం వలన నాలుగు వేదాల అనువాదం చేయగలిగాను. తొలుతనే విన్నవించాను. అచ్చుకు ఆర్థిక సాయం చేయడానికి కొందరు ముందుకు వచ్చారు. నాకు కావలసింది అచ్చుమాత్రం కాదు. పుస్తకం సాధారణ జనానికి అందడం. అందుకు సమర్థుడైన ప్రచురణకర్త అవసరం. నాకు అర్థించడం రాదు. నిరీక్షించాను.

దైవికంగా విచిత్రం జరిగింది. విచిత్రాలు దైవికంగానే జరుగుతాయి!

ఆరోజు ప్రమాది కార్తీక కృష్ణ సప్తమి 28 - 11 - 1999 ఆదివారం సాయంత్రం, వర్జ్యం లేని 5.00 గంటల ప్రాంతం. ఒక యువకుడు పండ్ల సంచితో మా ఇంటికి వచ్చారు. టేబుల్ మీద ఫలాల సంచీ పెట్టారు. "నాపేరు దూపాటి విజయకుమార్. నేను ఎమోస్కో ప్రచురణల తరపున వచ్చాను" అన్నారు.

వారు నన్ను ఒక సమావేశానికి ఆహ్వానించడానికి వచ్చారు. ఆ తేది నాకు అనుకూలంగా లేదు అన్నాను. అంతటితో వారు వచ్చిన పని తీరిపోయింది. ముచ్చట పుస్తకాలమీదికి మళ్లింది. ఇద్దరిదీ ఒకేలోకం - కాలం గడిచిపోతున్నది.

కావాలని కాదు - వేదం ప్రస్తావన వచ్చింది. ఆరుబైండ్లుగా ఉన్న వ్రాత ప్రతుల్ను వారికి చూపించాను. దైవికంగా వారికి వేదం విషయంలో శ్రద్ధాసక్తులు ఏర్పడ్డాయి.

"మేం వేదం ప్రచురిస్తున్నాం" అన్నారు.

ఎమెస్కోవారు 1969లో నా తొలి నవల "చిల్లరదేవుళ్ళు" ప్రచురించారు. వారు సమర్థులు. వేదం జనానికి అందించగలరు. నా గుండె గంతులు వేసింది. ఇది భగవత్ ప్రసాదం. అంగీకరించాను.

కార్తీక కృష్ణ దశమి గురువారం ఉదయం 8. 00 గంటలకు విజయకుమార్ వచ్చారు. శుక్ల యజుర్వేదం వ్రాతప్రతి అందుకున్నారు. అచ్చుకిస్తున్నానన్నారు. 'ఎమెస్కో ఆర్షభారతి' పక్షాన ప్రచురిస్తామన్నారు. ప్రమాది మార్గశీర్ష కృష్ణ త్రయోదశి 04 - 01-2000 మంగళవారం విజయవాడలో స్వామి అమృతానంద ఆవిష్కరిస్తారన్నారు.

అది నాకు అమృతవార్త.

ఆ ముహూర్తానికే ఆవిష్కరణ జరుగుతున్నది. అది భగవదనుగ్రహం.

వావిళ్ల వారి నుంచి ప్రమాది వరకు ఎవరూ తలపెట్టని ఆంధ్రవచన వేదాలను ప్రచురిస్తున్నందుకు నేనూ, ఆంధ్ర ప్రజానీకం 'ఎమెస్కో ఆర్షభారతి' కి కృతజ్ఞతలు తెలుపుకుంటున్నాం.

ఎమెస్కో ఆర్షభారతికి పరమపిత పరాత్పరుడు ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాలను కలిగించాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.

ఈ గ్రంథం శుద్ధప్రతి తయారు కావటంలో ఎంతో శ్రమకోర్చిన చిరంజీవులు దుర్గంపూడి చంద్రశేఖర రెడ్డి, (ఆంధ్రసారస్వత పరిషత్ -హైదరాబాద్) శ్రీష్టి లక్ష్మీ సత్యనారాయణ శర్మ (సంస్కృత విభాగం, హిందూ ఉన్నత పాఠశాల, విజయవాడ)లకు నా శుభాశ్శీస్సులు. వారు వేద భాస్కరానుగ్రహపాత్రులగుదురుగాక.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు -అంతా సుఖించాలి.
సర్వేసంతు నిరామయాః - అంతా వ్యాధిరహితులు కావాలి.
సర్వే భద్రాణి పశ్యంతు - అంతా శుభాలు చూడాలి.
మాకశ్చిద్దుఃఖభాగ్భవేత్ - ఏ ఒక్కడూ దుఃఖ భాజనుడు కారాదు.

ప్రమాధి మార్గశీర్ష కృష్ణ పంచమి సోమవారం — డాక్టర్ దాశరథి రంగాచార్య
27-12-1999 — సికిందరాబాదు

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజం |
` ప్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వ విఘ్నోపశాంతయే ||

మొదటి అధ్యాయము

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

1. ఓం ఇషే త్వోర్జే త్వావాయవ స్థాదేవోవః
సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ
ఆప్యాయధ్వమఘ్న్యఇంద్రాయభాగం ప్రజావతీరనమీవా
అయాక్ష్మా మా వస్తేవ ఈశత మాఘశ్కసో ధృవా
అస్మిన్గోపతౌ స్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి

పలాశ లేక శమీ శాఖా! వర్షము కొరుకును, అన్నము, బలము కొరకును నిన్ను కొట్టుచున్నాను.

ఓ దుడా! నీవు వాయుదేవుతా స్వరూపమవు. వెళ్లుము, మేయుము. సవిత నిన్ను మరల త్రిప్పి పంపును. సూర్యాస్తమయము అయినంత తిరిగిరమ్ము.

అహింసనీయ గోవులారా! ఇంద్రుని భాగపు పాలను చన్నులందు సురక్షితముగ ఉంచండి. పాలుపితుకునపుడు శ్రేష్ఠతమ కర్మమగు యజ్ఞము కొరకు సమృద్ధిగా పాలు ఇవ్వండి. మీరు సంతానవతులు కండి. రోగరహితులు కండి. మిమ్ము దొంగలు, కసాయీలు, వ్యాధుడు వశపరచుకొనరాదు. మీరందరు గోపతి- యజమాని- వద్దనే స్థిరముగా ఉండండి.

పలాశ లేక శమీశాఖా! ఈ యజమాని పశువులను సురక్షితముగా ఉంచుము.

ఆలోచనామృతము

వేదమున పలాశమునకు ఎంతో ప్రాధాన్యత ఇచ్చినాడు. పలాశమనగా మోదుగు.

1. సర్వేషాం వా సహవనస్పతీనాం యోనిర్యత్పలాశః

2. తేజోవై బ్రహ్మవర్చసం వనస్పతీనాం పలాశః 3. బ్రహ్మ వై పలాశాస్య పలాసమ్ - పత్రం 4. సోమోవై పలాశః.

శమీ అనగా జమ్మి.

మొదటి అధ్యాయము :

1. శంవైప్రజాప్రతిః ప్రజాభ్య: శమీపలాశై కురుత

మోదుగు కొద్దికాలము క్రితము ఊరిబయట విరివిగా కనిపించెడిది. మోదుగు ఆకును బ్రహ్మస్వరూపము అన్నారు. మా బాల్యమున మేము మోదుగాకు విస్తళ్లలో భోజనము చేసినాము. ఏవో ఔషధి విలువలు ఉన్నట్లున్నది.

ఆకుపచ్చని విస్తరి - తెల్లనిఅన్నము - పసుపు పచ్చని పప్పు - ఎర్రని ఊరగాయ వడ్డించిన విస్తరి పంచరంగులతో కంటికి ఇంపుగా ఉండునది.

పలాశము పుష్పించుట వసంతాగమన చిహ్నము. పుష్పించిన పలాశవృక్షమున ఆకులుండవు. చెట్టు సాంతము పూయును. మోదుగు పూవు నిప్పుకణికవలె ఉండును.

పూసిన మోదుగు జ్వాలలు దాల్చినట్లుండును.

నేను "మోదుగుపూలు" అను నవల వ్రాసినాను.

జమ్మి చింతవలె దట్టముగా ఉండు వృక్షము. చెట్టు మీద ఉన్న వస్తువు కనిపించనంత గుబురు. అజ్ఞాతవాసమున పాండవులు జమ్మిచెట్టు మీదనే ఆయుధములు దాచినారు. శమీ వృక్షమున అగ్ని దాగిఉన్నది.

వృక్షములు మానవుని సంరక్షించును. ఈ విషయమును ఏనాడో వేదము గుర్తించినది దీనిని గుర్తించక ఆధునికులు అరణ్యములను ధ్వంసము చేసినారు. ఇప్పుడు విలపించుచున్నారు!

కొమ్మను కొట్టుటకు గల కారణమును వృక్షమునకు చెప్పి కొమ్మను కొట్టుట ఈమంత్రము నందు చెప్పబడినది. వృక్షమును 'యజమానస్య పశూన్పాహి' అని ప్రార్థించుచున్నాడు. వృక్షమునాకు దేవత అంతటి గౌరవము ఇచ్చి రక్షించుకున్నది వేదము.

'యద్యప్య చేతనాశాఖా తథాపి తదభిమానినీం దేవతాముద్దిశ్యైవముక్తమ్" మహీధరవ్యాఖ్యా.

మోదుగు, జమ్మి చెట్ల ఓషధీవిలువలను తెలిసికొనవలసి ఉన్నది. నిమ్మ, వేప, తులసి వృక్షములను వలె వీటివిలువలను కూడా అమెరికన్లు తెలిసి కొందురేమో!

పాలిచ్చుగోవులు యక్ష్మాది రోగములు లేకుండవలెను అన్నాడు. అవి దొంగలు, కసాయీలు, వేటగాళ్ళ పాలుకారాదన్నాడు.

గోవు తన స్తనమునందలి పాలు దేవకార్యమునకు భద్రపరచవలెనట! పితుకునప్పుడు పాలు సమృద్ధిగా

ఇవ్వవలెనట!!! ఎందు కొరకు?

"శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ" అవి శ్రేష్ఠతమ మగు యజ్ఞమునకు - మానవ కళ్యాణమునకు ఉపయోగపడవలెనట!!!

ఎంతటి ఉదాత్త- ఉన్నత ఆలోచన!

చంద్రుని మీద అడుగు పెట్టినామని గర్వించు నాగరికత ఆలోచించగలదా?

ఈ మంత్రపు అర్థము ఇట్లుకూడ చెప్పుకొనవచ్చును:-

మానవుడు అన్నము ఆర్జించుటకు శ్రమించవలెను. అతడు అన్నము వలన బలవంతుడు కావలెను. రోగములు లేనివాడు కావలెను.

బలవంతుడు ఆరోగ్యవంతుడై శ్రేష్ఠతమమగు మానవ కళ్యాణముచేయవలెను. పాలించువారు పాపిష్ఠులు, దొంగలు కాకుండ మానవుడు అప్రమత్తుడు కావలెను.

2. పవిత్రమా! నీవు యజ్ఞసాధనములగు దుగ్ధములను పవిత్రము చేయుదానవు.

ఓ పళ్లెరమా! నీవు ద్యులోకమవు. భూలోకమవు. నీవు దివ్వెను ధరించుదానవు.

దీపమా! నీవు అందరను భరించుదానవు. నీవు ఉత్తమ తేజముగల అగ్ని కన్న దృఢతరమ వగుము. నీవు వంకరకాకుము. యజ్ఞస్వామి సహితము నిన్ను వంకర చేయజాలకుండవలెను.

ఆలోచనామృతము:

పవిత్రము అనగా రెండు మూడు దర్భలతో చేసినది.

ఆరోగ్యవంతములగు పాలను గురించి తొలిమంత్రమున చెప్పినాడు. అట్లయ్యు పాలను పవిత్రము చేయుటకు దర్భలను వాడవలెననుచున్నాడు.

దర్భలు పవిత్రము చేయుటకు ఉపయోగపడునవి.

దీపమే కదా వెలుగు నిచ్చునది. నూనె దివ్వె అయినను, విద్యుద్దీపమైనను సరిగా వెలుగవలెను. వంకరగా వెలిగిన

ప్రమాదము కలిగించును. ఎంతటి వాడును దీపమును, అగ్నిని దురుపయోగము చేయకుండవలెను.

మరొక అర్థము:-

మానవుడే వసువు. ద్యులోకము. భూలోకము. సర్వము మానవుడే. మానవుడు మహిమాన్వితుడు. అతడు తన మహిమను సంకరపనులకు- దుష్కార్యములకు వినియోగించరాదు.

3. పవిత్రమా! శతధారాల దుగ్ధములను పవిత్రము చేయుదానవు. సహస్రధార దుగ్ధములను పవిత్రము చేయుదానవు.

(అట్లని పవిత్రమును పాలపాత్రలో వేయవలెను)

క్షీరమా! సవిత పవిత్రము చేయువాడు. అతడు శతధారపవిత్రమున నిన్ను పావనము చేయును గాత.

పాలు పితికినవాడా! నీవు ఏ ఆవు పాలు పితికినావు?

4.(ఆ పాలనిచ్చిన) గోవు విశ్వాయువు. విశ్వమును నిర్మించునది. విశ్వమును పోషించునది.

తోడుకొనుటకు పాత్రలో ఉంచిన క్షీరమా! నీవు ఇంద్రస్వరూపమవు. పెరుగు చేయుటకు నీలో తోడువేయుచున్నాను.

విష్ణూ! హవనీయమగు దధిరూప దుగ్ధమును రక్షింపుము.

ఆలోచనామృతము

పాలను పవిత్రముచే చేయుట ఈ రోజులలో యాంత్రికముగా పాలను పరిశుభ్రపరచుట వంటిది.

పెరుగు పాలకన్న బలప్రదము, ఆరోగ్యకరమని ఈమధ్య అమెరికాలో చేసిన పరిశోధన వలన వెల్లడి అయినది. వేదకాలమున ఎన్ని పరిశోధనలు చేసి పెరుగును కనుగొని ఉందురు? మన గొప్పతనమును మనము గుర్తించుట లేదు! బయటవాడు చెప్పిన చంకలు కొట్టుచున్నాము.

పెరుగు ఎంతటి పవిత్రమైనదనిన 'విష్ణో హవ్యం రక్ష' అనుచున్నాడు.

పాలు, పెరుగు విషయమున అంతటి జాగ్రత్త అవసరము.

5. అగ్నీ! నీవు యజ్ఞపాలకుడవు. నేను వ్రతమును పూర్తిచేయదలచినాను. నాలో వ్రతము పూర్తి చేయు సామర్థ్యము పెంపొందించుము. నీ కృపవలన వ్రతము పూర్తికాని అసత్యము నుండి యజ్ఞమును పూర్తిచేసిన సత్యమును చేరుకొందును.

"ఇహమహమనృతాత్సత్యముపైమి."

ఆలోచనామృతము:

అగ్నిని "వ్రతపతే" అన్నాడు. వ్రతమును పూర్తి చేయుటకు ప్రాణము ముఖ్యము "ప్రాణోవాఅగ్నిః" అన్నాడు. దేహమున వేడి- జీవము- ఉన్నకదా వ్రతసమాప్తి! అందుకే అగ్నిని ప్రార్థించుట. "శరీరమాద్యం ఖలు ధర్మ సాధనం" దేహమేకదా అన్ని ధర్మములు సాధించునది!

వ్రతము మాత్రమేకాదు ఏదైనను చేయుదునని చేయకుండుట అనృతము అసత్యము అగును. అందువలన అనృతదోషము కలుగును. ఒక పనిని పూర్తిచేయుట అచ్చపు మానవ ప్రయత్నమున సాధ్యము కాదు. దైవమును ఆశ్రయించినవే పని పూర్తి అగును. సత్యము ఫలించును.

6. (యజ్ఞము ప్రారంభించునపుడు జలమునకు ప్రణమిల్లి)

జలపూర్ణపాత్రా! నిన్ను ఈ కర్మమున నియమించినవారెవరు? నిన్ను ప్రజాపతియే నియమించినాడు.

పాత్రా! ఎవరికొరకు నిన్ను ఆ ప్రజాపతి నియమించినాడు? అగ్ని కొరకును యజ్ఞము కొరకును నిన్ను నియమించినాడు.

శూర్ప- అగ్నిహోత్రహవణే! మీ ఇరువురను యజ్ఞము కొరకు గాను అందుకొనుచున్నాను.

శూర్పము-చేట

7. (ఆ రెంటిని నిప్పుకు కాపుచు)

రాక్షసులు దగ్ధము చేయబడినారు. దానము చేయనివారు అదాతలు- దగ్ధము చేయబడినారు.

రాక్షసులు పూర్తిగా భస్మము చేయబడినారు. అదాతలు పూర్తిగా దగ్ధము చేయబడినారు. ఇక నేను విస్తృత అంతరిక్షమున ప్రవేశింతును.

"ఉర్వంతరిక్షమన్వేమి"

8. (హవిస్సులు వహించు శకటము అగ్నితో అనుచున్నది)

నీవు హింసించువాడవు. హింసించు రాక్షసులను హింసించుము. మమ్ము హింసించువారిని హింసించుము. మేము హింసించువారిని హింసించుము.

శకటమా! నీవు దేవతల వాహనమవు. భక్తుడవు. పాలకుడవు. ప్రియతముడవు. ఆహ్వానకర్తవు.

9. శకటమా! కుటిలుడవు కాకుము. సాధుస్వభావుడవగుము. దృఢతరమవగుము. వంగి పడకుము. యజ్ఞపతి సహితము నిన్ను వంచకుండును గాత.

శకటమా! నీ మీద విష్ణువు ఎక్కవలెను. వాయువు ప్రవేశించునట్లు విస్తరింపుము. పిడికెడు యవలు మాకు ప్రయోగార్థము ప్రదానము చేయుము.

10. నేను సవిత ఆజ్ఞప్రకారము ప్రవర్తించు అధ్వర్యుడను. హవీ! అశ్వినుల బహువులతోను, పూష హస్తములతోను నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను. నీవు అగ్నికి ప్రీతికరమగు హవివి. నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను. నీవు అగ్ని సోములకు ప్రీతికరమగు హవివి. నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.

11. 9 వ మంత్రము నందలి పిడికెడు గింజల గురించి చెప్పుచున్నాడు:-

ఇవి భూమిలో విత్తి ఎక్కువ చేయుటకు ఉంచినాను. దానము తప్పించుకొనుటకు మిగల్చలేదు.

తూర్పున ఆదిత్యుని దర్శింతును. భూమిమీది గృహములు స్థిరములుగా ఉండవలెను. నేను విశాల అంతరిక్షమును అందుకొందును.

10వ మంత్రము నందలి హవిని గురించి చెప్పుచున్నాడు:-

అందుకున్న హవీ! నిన్ను పృథ్వి నాభియందు - అదితివడిలో - ఉంచు చున్నాను. అగ్నీ! నీవు హవన యోగ్య

యవలను రక్షింపుము.

ఆలోచనామృతము:

గింజలు, సంపద మిగిలించుకొనుటకు - దానము ఎగగొట్టుటకు -దాయకూడదు. వాటిని పెంపొందించునట్లు సదుపయోగమగునట్లు ఉపయోగించవలెను.

భూగర్భమున దాచిన- విత్తనము చల్లిన- గింజ మొలకెత్తి పెరుగుటకు వేడి- అగ్ని - అవసరము అందువలన అగ్ని ప్రార్థన.

వ్యవసాయమునకు సూర్యుడు సహకరించవలెను. ఇండ్లను పెరికి వేయు తుఫానులు రాకుండవలెను.

అట్లయి అందరు సహకరించి పంట చేతికి వచ్చిన రైతు ఆకాశము అందుకున్నంత మురిసిపోవును. "ఉర్వన్త రిక్ష మన్వేమి'

మొదట గింజలు. అవి హవి అయినవి. అవి విత్తబడినవి.

12. కుశ పవిత్రమా! నీవు పవిత్రము చేయుదానవు. విష్ణు స్వరూపవు.

జనులారా! నేను సహిత ఆజ్ఞ ప్రకారము వర్తించు వాడను. అచ్ఛిద్ర పవిత్రమునను- సూర్యరశ్మి యందును పావనము చేయుదును.

జలమా! నీవు సంద్రము వైపు సాగువాడవు - సోమరసపానము చేయువాడవు. మేము చేయుచున్న 'దర్శపూర్ణ మాస, యజ్ఞమును సఫలము చేయుము. అట్లే బహు దక్షిణలిచ్చు యజ్ఞ స్వామిని - దేవకామి యజమానిని - సఫలీకృతులను చేయుము.

"సయోహైవం విద్వానగ్ని హోత్రంచ జహోతి దర్శపూర్ణాభ్యాంచ యజతే మాసి మాసి హైవాశ్వమేధేనేష్టంభవతి" అని శతపథము.

అగ్నిహోత్రమును విద్వాంసులు పూజించుట - నెల నెల యజించుట అశ్వమేధమందలి ఇష్టి అగును. అదియే దర్శపూర్ణమాస యజ్ఞము.

అమావాస్య నుండి అమావాస్య వరకు గల కాలమును మాసముగా పరిగణించుట జరిగినది.

13. జలమా! వృత్రవధ సమయమున ఇంద్రుడు నిన్ను వరించువాడు. ఇప్పుడు నీవు శత్రువధకొరకు ఇంద్రుని వరింపుము. నీవు ప్రోక్షితుడవైనావు.

హవీ! నిన్ను అగ్నికి ప్రీతికరము చేసినాను. ప్రోక్షించినాను. అగ్నిసోములకు ప్రీతికరమగు నిన్ను కుశలచే మార్జితము చేసినాను. దేవతలను గూర్చి చేయుయజ్ఞము కొరకు నీవు పరిశుద్ధుడవగుము.

తండులములారా! నిన్ను దాసాదులు పట్టనప్పుడు అపరిశుద్ధమైనంత భాగము పరిశుద్ధ మగుటకు దర్భలతో జలము చల్లి పరిశుద్ధము చేయుదును.

దర్భలతో నీళ్లు చల్లుట ప్రోక్షించుట అగును.

ఏ ఆయుధమునను చావని వృత్రుని ఇంద్రుడు నీటి నురగతో వధించినాడని వృత్తాంతము.

14. చర్మమా! నిన్ను విడిచిన రాక్షసులను పారద్రోలి నట్లగును. దాతలు కానివారిని దూరప్రాంతములకు తరిమినట్లగును.

కృష్ణాజినమా ! నీవు అదితి త్వచ- భూమికి అంటి ఉన్నావు. కావున నెల నిన్ను తనదానినిగా భావించవలెను.

(నేలమీద కృష్ణాజినము పరచవలెను. దాని మీద రోలు, రోకలిని పెట్టవలెను.)

రోలూ! నీవు రాతితో చేయబడినావు. నీకు కర్రతో చేసిన రోకలితో సాంగత్యము. నీ అడుగు వెడల్పుది. పృథ్వి చర్మము వంటి కృష్ణాజినము నిన్ను తనవానిగా భావించవలెను.

ఈ తోలు తిత్తి -దేహమే -రక్కసి కోరికలను లోభిత్వమునకు కారణము.

జింక చర్మము కృష్ణాజినమగును.

15. బియ్యపు హవీ! నీవు ఆ హవనీయ అగ్ని శరీరమవు. మంత్రపు విసర్జమవు. (మంత్రపు చివరన తండులములను అగ్నికి అర్పించబడును. అందువలన తండులము మంత్రపు విసర్జన యగును.)

(రోకలి చేతపట్టుకొని)

రోకలీ! నీవు కర్రతో పొడుగుగా చేయబడినావు. నీ అడుగు భాగము రాతి కన్న కఠినమైనది. నీవు దేవతల కొరకు గాను ఈ తండుల హవిని పిండి చేయుము. చక్కగా పిండి చేయుము.

హనిచేయువారలారా! రండి. రండి హవి చేయువారలారా! "హవిష్కృదేహి హవిష్కృదేహి "

16. కుక్కుటమా! నీవు మధురజిహ్వావు. నేడు నీవు మాకు వర్షము, అన్నపు కథ వినిపించుము నీ వలన ప్రవృద్ధులమైన మేము రాక్షసులను గుంపులు గుంపులుగా ఓడింతుము గాక.

చేటా! నీవు వర్షమున వర్ధిల్లినదానవు. (చేటలు చేయు వెదురు వర్షమున పెరుగును.) వర్షమున పెరిగిన తండులములు నిన్ను తనవానిగా భావించవలెను. బియ్యమును చెరగినపుడు రాక్షసులు చెడినట్లనిపించును. అదాతలు కూడా దూరమైనారు. బియ్యము చెరగుట వలన రాక్షసులు చచ్చినట్లయినది.

పొట్టుతోటి బియ్యమా! చేటగాలి మిమ్ము వేరు చేయవలెను. శుద్ధములైన తండులములను స్వర్ణహస్తుడగు సవిత- సందు లేని - చేతులచే గ్రహించును గాక.

17. మోదుగు కొమ్మా! నిప్పులను ఇటునటు కదిలించుట యందు నీవు సర్వ సమర్థవు.

(నిప్పులను వేరు చేయవలెను.)

గార్హపత్యాగ్నీ! పచ్చి పదార్థములను పచనము చేయు అగ్నిని వేరు చేయుము. మృత దేహమును, మాంసాదులను కాల్చు క్రవ్యాద అగ్నిని వేరు చేయుము. కాని దేవతలను మననము చేయుటకు ఉపయుక్తమగు హవనీయ అగ్నిని తెమ్ము.

కపాలమా! నీవు ఎంతో గట్టిదానవు. భూమిని గట్టిపరచుము. బ్రాహ్మణులు సంపాదించిన క్షత్రియులు సంపాదించిన - యజమాని సజాతీయులు సంపాదించిన కపాలమా! నా శత్రువధ కొరకు నిన్ను అగ్నిమీద కప్పుదును.

కపాలమనగా అగ్ని మీద వేయు పేళ్ళు మున్నగు వాని కప్పు- మనిషి పుర్రె కాదు.

18. అగ్నీ! పురోడాశరూప అన్నమును సంస్కరించు కపాలమును నీపైన ధరించుము.

కపాలమా! నీవు పురోడాశమును ధరించు దానవు. నీవు అంతరిక్షమును గట్టిపరచుము. బ్రహ్మణుడు వరించిన, క్షత్రియుడు వరించిన, యజమానికి సజాతీయుడు వరించిన కపాలమును శత్రువధ కొరకు అగ్నిమీద

ఉంచుచున్నాను.

మరొక కపాలమా! నీవు పురోడాశమును ధరించుదానవు. ద్యులోకమును దృఢము చేయుము బ్రాహ్మణుడు వరించిన- క్షత్రియుడు వరించిన- యజమాని సజాతీయుడు వరించిన ద్వితీయ, తృతీయ కపాలములను శత్రువధ కొరకు అగ్ని మీద ఉంచుచున్నాను.

నాలుగవ కపాలమవగు నిన్ను దిశలు గెలుచుటకు గాను అగ్నిమీద ఉంచుచున్నాను.

కపాలములారా! మిమ్ము ఒకదాని పిదప ఒకటి అగ్నిమీద ఉంచినాను. అట్లు ఒకదాని పిదప మరొకటిగా ఉంచబడిన మీరు ఉపచితులై భృగు, అంగిరసుల తపోరూప అగ్నితాపమునకు ప్రతప్తులు కండు.

శత్రువు - తనలోని వాడయినను - బయటి వాడయినను బాధించువాడగును. శత్రువు బాధించును. కామక్రోధాది అరిషడ్వర్గములు పరమ శత్రువులు. అవి నిరంతరము బాధించును. వాటిని పారద్రోలవలసి ఉన్నది.

శత్రువు భూలోకమందు - అంతరిక్షమున - ద్యులోకమున - దిశల యందు ఉండును. ప్రకృతి తన బీభత్సమున శత్రువగును. దానిని నివారించవలసి ఉన్నది.

మానవ దేహమందునను భూలోక, అంతరిక్ష ద్యులోకములున్నవి. వానియందు కంటికి కనిపించని శత్రువులు ఉన్నారు.

అందుకొరకు భృగు, అంగిరసులు చేసిన తపమును ఆశ్రయించవలసి ఉన్నది. ఆ తపస్సు మానవుని కామ క్రోధాది శత్రువులను దహించి మానవుని శాంతిచిత్తుని, మహానుభావుని చేయును.

19. చర్మమా! నీవు కృష్ణాజినమవు. నిన్ను కదిలించి ఊడ్చుట వలన రాక్షసులను ఊడ్చినట్లయినది. అదాతలను ఊడ్చినట్లయినది.

కృష్ణాజినమా! నీవు పృథ్వికి త్వచవంటి కృష్ణాజినము నిన్ను తనదానిగా భావించవలెను. ఇది శయ్య అగును. శయ్యా! నీవు ద్యులోకమును నిలిపి ఉంచుదానవు.

శిలా! నీవు ధీమంతవు. నీవు పర్వతపుత్రవి. పర్వతము నిన్ను తనదానిగా భావించవలెను.

20. (శిలమీద తండులములను ఉంచవలెను)

తండులములారా! మీరు పోషక ధాన్యములు. మీరు దేవతలను పోషించండి. మీకు ప్రాణము కలిగించుటకు పిండిని చేయుదును. ఉదాన, వ్యానవాయువు ప్రసాదించుటకు పిండి చేయుదును. మిమ్ము ఆయువు కొరకు పిండి చేయుదును. స్వర్ణ హస్త సవిత మీకు ప్రకాశమును కలిగించును గాత. సందులేని తన చేతితో అందుకొనును గాత.

(ఘృతమును పోయుచు) ఘృతమా! నీవు గొప్ప ఆవుల పాలనుంచి అవతరించినదానవు.

(బియ్యమును పిండి చేయుట హింసించుటకు కాదు. ప్రాణము పోయుటకు అనుచున్నాడు! అన్నం ప్రాణః" అని తైత్తరీయము)

21. తండుల పిష్టమా! నేను సవితృదేవత ఆజ్ఞానువర్తిని. నేను అశ్వినుల బహువులతోను, పూష హస్తములతోను నిన్ను పూర్తిగా కలుపుచున్నాను. జలము ఓషధులతోను, ఓషధులు జలముతోను కలియవలెను. రేవతి నదితో కలియవలెను. జలము మధురము, మధుర జలము రసమున రసము ఓషధులందు కలియవలెను.

22. తండుల పిష్టమా! యజమానికి స్వర్గాదులు కలుగుటకు గాను నిన్ను జలము మున్నగు వానిచే కలుపుదును. ఇది అగ్ని పురోడాశము. ఇది అగ్ని సోమ పురోడాశము.

(అగ్ని మీద ఘృతమువేసి) ఘృతమా! నేను నిన్ను వర్షము నిమిత్తము అగ్నికి అర్పించుచున్నాను.

(పురోడాశము అగ్నిమీద వేసి) పురోడాశమా! నీవు ప్రవర్గ్యమవు. నీవు సర్వాయువవు. నీవు ఉరు ప్రధాన స్వభావవు. కావున పూర్తిగ విస్తరించుము. యజ్ఞపతి నీకు సర్వాయువవు. నీవు ఉరు ప్రధాన స్వభావవు. కావున పూర్తిగ విస్తరించుము యజ్ఞపతి నీకు పూర్తి విస్తృతి ప్రసాదించును గాత. అగ్ని నీ పైపొరను మాడ్చకుండును గాత. సవిత నిన్ను శ్రేష్ఠ స్వర్గమునందు పరిపక్వము చేయునుగాత.

23. పురోడశమా! భయపడకుము. కలత చెందకుము. ఈ యజ్ఞ సాధన పురోడాశము నిప్పుల మీద గ్లాని రహితమగును. అందువల్ల యజమాని సంతానము విపత్తుల నుండి గ్లాని రహిత మగును.

ప్రోక్షణ జలమా! త్రిత - ద్వితి- ఏకత కొరకు నిన్ను అందుకొను చున్నాను.

24. హే స్ఫేన! నేను సవిత్ర దేవత ఆజ్ఞానువర్తిని. నేను నిన్ను అశ్వినుల బాహువుల తోను పూష హస్తముల తోనూ పట్టినాము. నీవు దేవతల నిమిత్తము యజ్ఞవేది నిర్మించుదానవు. నీవు ఇంద్రుని కుడిచేతివి. నీవు సహస్రధార, శతతేజ, తీక్ష్ణతేజము గల సాక్షాత్తు వాయువవే. నీవు ద్వాహతో వధః -శత్రువధకు బయల్వెడలినావు.

(స్ఫన- కత్తి వంటి కర్ర పరికరము. దానితో వేది త్రవ్వుదురు)

25. దేవయజన భూమీ! యజ్ఞార్థము నీయందున్న ఓషధులను తొలగింతును- వ్రేళ్లు తెగకుండ తొలగింతును.

స్ఫనతో తొలగించిన మృత్తికా! నీవు గోవుల గోశాల వద్ద పడుము.(మట్టిని కుప్ప మీద వేయవలెను.)

వేదీ! సూర్యుడు నీ మీద వర్షించవలెను.

సవితా! మమ్ము ద్వేషించు వానిని - మేము ద్వేషించు వానిని వందల కట్లు కట్టి భూమికి అట్టడుగున ఉన్న అంధతామిశ్ర నరకమున పడవేయుము. అక్కడి నుంచి వానికి విముక్తి కలిగించకుము - "మామౌక్"

(ప్రకృతి విషయమున మానవుడు ఎంత ఉదాత్తముగ, ఎంత దయతో ప్రవర్తించుచున్నాడో గమనించవలెను. పాదలను తొలగించునపుడు మూలమును వ్రేళ్లను జాగ్రత్త పరచుచున్నాడు! "మూలం ,మా హ్రింసిః")

26. దేవయజన భూమి యజ్ఞవేదికి బహుదూరమున అసుర దైత్యులను బాధింతుము. (దగ్గరలో ఎట్టి హింస చేయము అని అర్థము.)

త్రవ్వి తీసిన మృతికా! నీవు గోవులుండు స్థలమగు గోశాలకు చేరుము.

వేదీ! నీమీద సూర్యుడు వర్షము కలిగించవలెను.

సవితా! మేము ద్వేషించు- మమ్ము ద్వేషించు 'అరరుదైత్యాదులను వందల కట్లు కట్టి భూమికి అట్టడుగున ఉన్న అంధతా మిశ్ర నరకమున పదవేయుము. వానిని అక్కడి నుండి విడువకుము.

అరరుదైత్యా! నీకు ద్యులోకమునకు ఆరోహించు శక్తి కలుగకుండవలెను. నీ రక్తము లేక వీర్యము ద్యులోకమున పడరాదు.

(భూమిని రెండవ, మూడవ, నాల్గవసారి త్రవ్వుచు)

మృత్తికా! నీవు గోవులుండు స్థలమగు గోశాలకు చేరుము.

(అరరుడను వాడు రక్షసుడు. దేవతలు అతనిని భూమి అడుగునకు త్రోసినారని శతపథము. భ్రాతృవ్యో అరరుః అని తైత్తరీయము' శత్రువే అరరుడు అని)

27. (తూర్పు దిశముఖముగా కూర్చుండి వేది త్రవ్వుటకు పశ్చిమ - దక్షిణ ఉత్తర దిశలుగా స్ఫనతో మూడు రేఖలు గీయుచు)

విష్ణూ! నిన్ను గాయత్రీ ఛందమున గ్రహింతును. త్రిష్టుప్ ఛందమున గ్రహింతును. జగతీ ఛందమున గ్రహింతును.

వేది స్థలమా! నీవు శోభనవు. శాంతవు. సుఖ స్వరూపవు. ఆనందముగ ఆసీనయోగ్యవు. అన్నవంతవు. జలవంతవు. (ధరిత్రియే కదా ఇవన్నియు!)

"సుక్ష్మాచాసి శివాచాసి స్యోనాచాసి సుషదా చాస్యూర్జస్వతీ చాసి పయస్వతీచ"

28. మహావిష్ణో! పూర్వము -దేవాసుర సంగ్రామమునకన్న ముందు- జీవనదానము చేయగల పృథ్విని -దేవతలు స్వధల ద్వారా - చంద్రుని వైపు ప్రేరణ కలిగించినారు. యజన యోగ్యమగు చంద్రుని యందున్న అద్దానినే బుద్ధిమంతులగు ఋత్విజులు యజింతురు.

అగ్నీధ్రమా! ప్రోక్షించు తీర్థమును వేదిపై ఉంచుము.

స్ఫన! నీవు శత్రువును వధించుము.

ఆలోచనామృతము:

పూర్వము దేవాసుర సంగ్రామము జరుగనుండెను. అప్పుడు దేవతలు దేవయజన భూమిని రక్షించ దలచినారు. దానిని చంద్రుని యందుంచినారు. తాము పరాజితులయినా పక్షమున దేవయజనము చేసి తిరిగి దైత్యులను జయించ దలచినారు. అదియే నేడు చంద్రునిలో మచ్చగా ఉన్నదను వృత్తాంతము మహీధర వ్యాఖ్యలో చెప్పబడినది.

భూమి దేహమగును. సద్బుద్ధి యజన భూమి యగును. సద్బుద్ధి చంద్ర స్వరూపమగు మనసున నిలిపిన లోక కళ్యాణమగును.

29. స్రువమును ఎత్తి అగ్నికి తాకించుచు స్రువమా! రాక్షసులు ప్రతి దగ్ధులైనారు. అదాతలు ప్రతి దగ్ధులైనారు. రాక్షసులు పూర్తిగా కాలినారు. అదాతలు పూర్తిగా కాలినారు. నీవు అతి తీక్ష్ణాకృతివి కావు. అయినాను శత్రుచ్ఛేదము చేయుదానవు. హవిరన్న వంతవగు నిన్ను యజ్ఞదీప్తి కొరకు శుద్ధి చేయుదును.

జుహువా! రాక్షసులు ప్రతిదగ్ధులైనారు. అదాతలు ప్రతి దగ్ధులైనారు. రాక్షసులు పూర్తిగా కాలినారు. అదాతలు పూర్తిగా కాలినారు. నీవు అతి తీక్ష్ణాకృత్తికావు. అయినను శత్రుచ్ఛేదము చేయుదానవు. హవిదన్న వంతవగు నిన్ను

యజ్ఞదీప్తి కొరకు శుద్ధి చేయుదును.

(స్రువము, జుహువు యజ్ఞోపకరణములు)

30. (ముప్పేట పేనిన త్రాటిని గార్హ్వపత్యాగ్నికి దక్షిణ భాగమున కూర్చున్న యాజమాన పత్ని నడుముకు కట్టి)

రజ్జు! నీవు పృథ్విని బంధించు రజ్జువవు. దక్షిణపాశమా! నీవు యజ్ఞమందు వ్యాపన శీలవు.

అజ్యమా! అన్న ప్రాప్తికిగాను నిన్ను అహింసక చక్షువున చూచెదను. నీవు అగ్నికి జిహ్వవు. దేవతలకు సంతృప్తివి. యజ్ఞము నిమిత్తము నీవు నాకు ప్రతిచోట లభించుము.

31.ఆజ్యమా! నేను సవితృ దేవుని అజ్ఞానువర్తిని. నేను నిన్ను అచ్ఛిద్ర పావన పవనమందును సూర్యుని రశ్మి యందును పవిత్రము చేయుదును.

ప్రోక్షణ తీర్థమా! నేను సవితృ దేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. నేను నిన్ను అచ్ఛిద్ర పావన పవనమందును -సూర్యునిరశ్మి యందును పవిత్రము చేయుదును.

ఆజ్యమా! నీవు తేజమవు. బలవీర్యమవు. అమృతమవు. అందరి చిత్తవృత్తులు ధరించు స్థానమవు. దేవతలకు ప్రియమగు అనాదర్శత యజ్ఞ సాధనమవు.

"తేజోసి శుక్రమస్య మృతమసి ధామనామసి ప్రియం దేవానామదృష్టం దేవయజనం మసి"

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

తొలి అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

రెండవ అధ్యామము

1. కృష్ణో౽ స్యాఖరేష్ఠో౽గ్నయే త్వాజుష్టం ప్రోక్షామి వేదిరసి
బర్హిషే త్వాజుష్టాం ప్రోక్షామి బర్హిరసి స్రుగ్భ్యస్త్వాజుష్టం ప్రోక్షామి

ఇంధనమా! నీవు తృణసమృద్ధ ప్రదేశమున ఉన్న శుష్క కాష్టమవు. నీవు అగ్నికి ప్రియమవు. నిన్ను జలముచే పవిత్రము చేయుచున్నాను. (దర్భల కూర్చతో నీరు చల్లవలెను.)

(వేది మీద దర్భచే నీరు చల్లి పవిత్రము చేయవలెను)

వేదీ! నీవు సకల లాభములు సమకూర్చు వేదివి. దర్భకు ప్రీతి కలిగించు నిన్ను పవిత్రము చేయుచున్నాను.

దర్భా! నీవు బర్హివి. స్రువములకు ప్రీతి కలిగించుదానవు, నిన్ను పవిత్రము చేయుచున్నాను.

2. ప్రోక్షించగా మిగిలిన జలమా! నీవు నేలను తడి చేయుదానవగుము.

దర్భా! నీవు విష్ణువు శిఖా వృంతము నుండి వచ్చినదానవు. ఉన్నితో మృదువగు కంబళము చేసి నిన్ను వేది మీద పరచెదను.

వేదీ! నీవు దేవతలకు సుఖాసన స్థానమవు. (హోమము చేయునపుడు బయటపడిన హవిరన్నము తాకి) అగ్ని యొక్క ప్రథమ భ్రాత భువపతి కొరకు ఈ హవి ఆహుతి కావలెను. అగ్ని ద్వితీయ భ్రాత భువపతి కొరకు ఈ హవి ఆహుతి కావలెను. అగ్ని ద్వితీయ భ్రాత భువపతి కొరకు ఈ హవి ఆహుతి కావలెను. అగ్ని తృతీయ భ్రాత భువపతి కొరకు ఈ హవి ఆహుతికావలెను.

3. ప్రథమ పరిధీ! విశ్వావసు గంధర్వా! అన్ని విధముల అహింసల నిమిత్తము నీవు పరిధిని ఆహవనీయపు పశ్చిమ దిశన స్థాపించుము. పరిధీ! నీవు యజమాని రక్షాపరిధివి.

భువపతి అగ్నీ! నీవు స్తుత్యుడవు. అందువలన హోత మున్నగు వారిచే సంస్తుతింపబడుము.

దక్షిణ పరిధీ! నీవు ఇంద్రుని దక్షిణ భుజమవు. అన్ని హింసల సమాప్తికిగాను నిన్ను ఆహవనీయపు దక్షిణ భాగమున స్థాపింతును. నీవు యజమానికి కూడా రక్షణ పరిధివి.

అగ్నికి ద్వితీయ భ్రాతవగు భువపతీ! నీవు స్తుత్యుడవు. అందువలన హోత మున్నగు వారిచే సంస్తుతింపబడుము.

ఉత్తర పరిధీ! మిత్రావరుణులు స్థిర ధారణ ద్వారా నిన్ను ఉత్తరమున స్థాపింతురు గాత. నీవు యజమానికి సహితము రక్షణ పరిధివి.

అగ్నికి తృతీయ భ్రాతవగు భ్రాతపతీ! నీవు స్తుత్యుడవు. అందువలన హోత మున్నగు వానిచే సంస్తుతింపబడుము.

4. (అగ్ని హోమమున సమిధలు వేయుచు) ఆహవనీయ అగ్నీ! క్రాంతదర్శీ! నీవు దేవతల పానగోష్ఠిని సంపన్నము చేయువాడవు. ద్యుతిమంతుడవు. మహామహుడవు. మేము యజ్ఞమున హోమము చేయుదుము. సమిధలచే నిన్ను ప్రజ్వలితుని చేయుదుము.

5. (రెండవ సమిధ వేయుచు) సమిధే! నీవు సమిధవు తూర్పు దిక్కున నీకు ఎట్టి హింస జరుగకుండ సూర్యుడు రక్షించును గాత.

దర్భలారా! మీరు సూర్యుని బాహువులగుదురు. ఉన్ని యొక్క మృదువైన కంబళమున మిమ్ము వేదిపై పరుస్తాను. మీరు దేవతలు సుఖాసీనులగు సాధనములు.

పరచిన దర్భాసనమా! వసువులు, రుద్రులు, ఆదిత్యులు విచ్చేసి నీపై ఆసీనులు కావలెను.

'ఆత్వా వసవో రుద్రా ఆదిత్యాః సుదన్తు'

6. జుహువా! నీవు ఘృతము పోయుదానవు. 'జుహువు' అను పేరు గల దానవు. దేవతలకు ప్రియమగు ఘృత సహితవై దర్భాసనమున స్థిరపడుము.

హవీ! నీవు దేవతలకు ప్రియ తేజమగు ఘృత సహితవై దర్భాసనమున నిలువుము.

(యజ్ఞ సామగ్రిని తాకి) హవిస్సులన్నియు యజ్ఞ భూమియగు వేది మీద స్థిరపడినవి. విష్ణూ! నీవు ఈ హవిస్సులను అసురులనుండి రక్షింపుము. యజ్ఞమును రక్షింపుము. యజ్ఞపతిని రక్షించుము. అధర్వుడనగు నన్ను రక్షింపుము.

"ధృవా అసదనృతస్య యోనౌ తావిష్ణోపాహి పాహి యజ్ఞం పాహి యజ్ఞపతిం పాహిమాం యజ్ఞన్యమ్"

7. హవిరన్న విజేతా అగ్నీ! హవిరన్నమునకు నమస్కరింతును. దానిని పవిత్రము చేయుదును. నీకు సమర్పింతును. (ఉత్తర దిశకు చేతులు జోడించి) దేవతలకు వందనము. (దక్షిణ దిశకు చేతులుజోడించి) పితృ దేవతలకు నమస్కారము. (జుహువు, ఉపభృతములను చేతితో ఎత్తి) ఈ రెండును పూర్తిగా నా అధీనమున ఉండవలెను.

"నమోదేవేభ్యః స్వభాపితృభ్యః సుయమే మే భూయాస్తమ్"

8. నేడు నేను చెదిరి ఇటునటు పడిన హవిరన్నమును మరల దేవతలకు సమర్పిస్తాను. యజ్ఞ దేవతా! పొరపాటున సహితము నిన్ను నేను దాటకుందును గాత.

అగ్నీ! నీ ఛాయ ధనమయము. దానినే నేను ఆశ్రయింతును.

యజ్ఞ ప్రదేశమా! నీవు విష్ణువునకు స్థానమవు. ఇచట నుండియే ఇంద్రుడు తన పరాక్రమము ప్రకటించినాడు. అప్పటినుండియే హింసారహిత యజ్ఞము తలెత్తినది.

9. అగ్నీ! నీవు అగ్ని హోత్రమవని ఎరుంగుము. నీ దూతత్వమును ఎరుంగుము. దూత కార్యము నిర్వహించునపుడు ద్యావాపృథ్వులు నిన్ను రక్షించును గావుత. నీవు సహితము ద్యావాపృథ్వులను రక్షింపుము.

ఇంద్రుడు హవి, ఘృతములందు ప్రీతి కలవాడు. అతడు శుభములు కలిగించవలెను. యజ్ఞమును పూర్తి చేయించవలెను. ఇది ఇంద్రుని కొరకైన ఆహుతి, జ్యోతి జ్యోతితో కలసిపోవలెను.

"సంజ్యోతిషాజ్యోతిః"

10. (ప్రధానయాగము ముగిసినంత మిగిలిన పురోడాశము భక్షించునపుడు యజమాని పఠించవలసినది)

ఇంద్రా! ఈ హుతశేషము భక్షించుట వలన నా ఇంద్రియ బలము వృద్ధి యగును గాత. మాకు ఇంద్రుని ధనముతో సాంగత్యము కలుగును గాత. మా ఆశయములు ఫలించును గాత. అభిలాషలు తీరును గాత.

నేను పృథ్విని పిలుచుచున్నాను. పృథ్వి నన్ను పిలువ వలెను. నేను అగ్నినై శేష పురోడాశమును భక్షించుచున్నాను.

"ఆహంతు అగ్నిహిసన్ భక్షయామి" అని ఉవటుడు. "స్వాహాసుహుతమస్తు జఠరాగ్నే' అని మహీధరుడు.

నరుని యందు జఠరాగ్ని ఉన్నది. కావున నరుడు అగ్నిఅయినాడు. జఠరాగ్నిలో ఇది చక్కగా హుతమగునుగాత. అన్నము జీర్ణమైననేగదా బలము- ప్రాణము!

11. నేను ధ్యౌష్పిత నన్ను పిలువవలెను. నేను అగ్నిని అగుదును. అగ్నీధ్రుని చేత పురోడాశ శేషము భక్షింతును.

పురోడాశ శేషమా! నేను సవితృ దేవత ఆజ్ఞానువర్తిని. ఆశ్వినుల బాహువులతో పూషదేవత హస్తములతోను ఈ హుత శేషమును పట్టినాను.

పురోడాశ శేషమా! నేను నిన్ను అగ్నిముఖముగనే భక్షింతును.

12. ద్యోతమాన సవితా! ఈ యజ్ఞపు యాజమాని నిన్ను భజించుచున్నాడు. బృహస్పతిని బ్రహ్మను భజించుచున్నాడు. కావున నీవు యజ్ఞమును రక్షించుము. యజ్ఞస్వామియగు యజమానిని రక్షింపుము. ఋత్విజుడనగు నన్ను రక్షింపుము.

13. సవిత మనోవేగము కలవాడు. అతడు ఈ ఆహుతి యందలి ఘృతమును స్వీకరించవలెను. బృహస్పతి. ఈ యజ్ఞము హింసితము కాకుండ చేయవలెను. అతడు స్వయముగా ఈ యజ్ఞమును భరించవలెను.

ఈ యజ్ఞమున విశ్వేదేవతలు ఆనందించవలెను. ఆ దేవతలందరు యజ్ఞము సఫలమగునట్లు ఆశీర్వదించవలెను.

14. అగ్నీ! ఇది నీ కొరకైన సమిధ. దానిచే నీవు పూర్తిగా ప్రజ్వలితుడవగుము. యజమానాదులను వర్ధిల్లచేయుము.

మేము ఋత్విజులము. మేము వర్ధిల్లుదుము యజమానాదులను వర్ధిల్లచేయుదుము.

అగ్నీ! నీవు హవిరన్నము మీదకు ఎగబడువాడవు. హవిరన్నమును జయించిన వాడవు. నిన్ను నేను పవిత్రుని చేయుదును.

15. (ప్రక్కప్రక్కన ఉన్న జుహువును ఉపభృతమును వేరు చేయదలచిన యజమాని జుహువును తూర్పుదిశకు జరిపి)

అగ్ని సోములు స్వర్గాదులను జయించినారు. నేను వారికి అనుకూలుడనగుదును. వాటిని గెలుతును. హవిరన్నము సమర్పించి నేను స్వయముగా జుహువును అగుదును. తూర్పునకు జరుగుదును.

అగ్నిసోములారా! మమ్ము ద్వేషించువారిని- మేము ద్వేషించువారిని తొలగించండి. అన్నము పెట్టియే నేను ఈ శత్రువును తొలగింతును.

ఇంద్రాగ్నులు నా కొరకు స్వర్గాదులను గెలిచినారు. నేను వారికి అనుకూలుడనగుదును. వాటిని సాధింతును.

(ఉపభృతమును పడమటికి జరిపి) హవిరన్నము సమర్పించి స్వయముగా ఉపభృతమునై పడమటికి జరుగుదును. మమ్ము ద్వేషించువారిని- మేము ద్వేషించువారిని ఇంద్రాగ్నులు తొలిగించవలెను. హవిరన్నము సమర్పించియే నేను నా శత్రువును తొలగింతును.

16. (పశ్చిమ, ఉత్తర, దక్షిణ పరిధులను జుహువుచే ఘృతమున తడుపుచు యజమాని)

పశ్చిమ పరిధీ! వసువుల కొరకు నిన్ను ఘృతమున తడుపుదును. దక్షిణ పరిధీ! రుద్రుల కొరకు నిన్ను ఘృతమున తడుపుదును. ఉత్తర పరిధీ! ఆదిత్యుల కొరకు నిన్ను ఘృతమున తడుపుదును.

(ప్రస్తరము -రెండు మూడు దర్భలు కలసినది - అందుకొని) ద్యావాపృథ్వులారా! మీరు నా ప్రస్తర గ్రహణమును ఆమోదించండి. ప్రస్తరము ధరించిన యజమానీ! మిత్రావరుణులు వర్షము కలిగించి నిన్ను రక్షింతురు.

(ప్రస్తమునును నేతిలో ముంచి) ఘృతము నిండిన ప్రస్తరమును నాకి గాయత్రి మున్నగు ఛందస్సులు పక్షిరూపమున ద్యులోకమునకు చేరవలెను. ప్రస్తరమా! నీవు యాగయోగ్యగోవువు అగుము పృథ్వివి ఆగుము. ద్యులోకమునకు చేరుము. అటనుండి మాకు వర్షము కలిగించుము.

అగ్నీ! నీవు నేత్రపాలకూడవు. నా నేత్రములను సురక్షితముగా ఉంచుము.

చక్షుష్పాఽగ్నేఽసి చక్షుర్మేపాహి.

17. ఆహవనీయ అగ్నీ! పక్షుల ద్వారమున దాచి నీవు పశ్చిమ పరిధిని స్థాపించినావు. ఆ పరిధిని నేను ప్రీతి పూర్వకముగ అగ్నికి సమర్పింతును. అది నీ కన్న దూరమున పడరాదు. అగ్నికి ప్రియమగు అన్నము ఆ పరిధికే లభించవలెను. (మంత్రము చదివి పశ్చిమ, దక్షిణ, ఉత్తర పరిధులను అగ్నికి అర్పించవలెను)

(పరిధి = యజ్ఞార్హ్యమైన మేడిచెట్టు పుల్ల. హోమాగ్నికి రక్షణగా నాలుగు వైపుల పరచబడి ఉండును)

18. విశ్వ దేవతలారా! మీరు 'సంస్రవ' భాగము గలవారు. అయినను మీరు హవిరన్నవంతులు కావున మహామహులు. మీలో కొందరు దర్భాసమున ఆసీనులగువారు. కొందరు పరిధులందు ఉండువారు. మీరందరు నేను చేయుచున్న ఈ స్తుతిని స్వీకరించండి. మీరు ఈ దర్భాసనము మీద ఆసీనులు కండు. హవిని అందుకొనండి. ఆనందించండి. ఇదిగో ఇది విశ్వ దేవతలకు ప్రత్యక్ష ఆహుతి - ఇది పరోక్ష ఆహుతి.

(సంస్రవము - ఆహుతులు వేయునపుడు చెదిరి పడిన హవిరన్నము)

19.జుహూ, ఉపభృతములారా! మీరిద్దరు ఘృతమును సమర్పించువారు. (వానిని హవిర్ధాన శకటమున ఉంచవలెను.) మీరు బండికి కట్టిన రెండు ఎద్దులను విపత్తుల నుండి రక్షించండి మీరు ఇద్దరు సుఖ స్వరూపిణులు. మీరు నన్ను స్వర్గాది సుఖములందు నిలుపండి.

యజ్ఞమా! నీకు వందనము. (యజ్ఞ క్రమమున అధిక కృత్యములు జరిగియున్న మన్నించుము) యజ్ఞక్రమమున ఏవైన లోపములు జరిగిన వానిని పూరించుము. నీవు అభీష్ట యజ్ఞపు సుసమాప్తి వరకు నిలిచి ఉండుము. యజమానినగు నా శుభములందు నిలిచి ఉండుము.

20. అగ్నీ! నీవు యజమానివి. అహింసనీయుడవు. సర్వభక్కువు. సర్వ వ్యాపకుడవు. నీవు నన్ను అశనిపాతము నుండి రక్షింపుము. మృత్యుబంధమునుండి రక్షింపుము. దుఃఖకర దృష్టి నుండి రక్షింపుము. అనుచిత ఆహ్వానములనుండి రక్షించుము. నా అన్నమును విష రహితము చేయుము. నన్ను సుఖప్రదమగు గృహమున ఉంచుము.

ఇదిగో ఇది అగ్నీ కొరకు ప్రత్యక్ష ఆహుతి. ఇది అప్రత్యక్ష ఆహుతి. సంవేధ అధిదేవతకు ఇదిగో ఆహుతి. యశోభాగిని సరస్వతికి ఆహుతి. "సరస్వత్యై యశోభోగిన్యైస్వాహా"

(సంవథ - పతీపత్నులు పడుకొను శయ్య)

21. (యజమాని భార్య దర్భముష్టిని పట్టుకొనును)

దర్భముష్టే! నీవు జ్ఞాన స్వరూపవు. నీవు దేవతలను కనుగొన్న దానవు. కావున నాకు జ్ఞాన స్వరూపమవగుము.

యజ్ఞజ్ఞాతలగు దేవతలు యజ్ఞగానము చేసి ఇట నుండి స్వర్గమునకు చేరుకొనవలెను.

మనస్సునకు దేవతవగు చంద్రుడా! నీవు ఈ యజ్ఞమును వాయువునులీనము చేయుము. ఇది చంద్రుని ఆహుతి.

22. ఆదిత్యులు - వసువులు - మరుత్తులు - విశ్వేదేవలతో ఏకత్వముగల వాడు ఇంద్రుడు. అతడు దర్భను, హవిని ఘృతమున ముంచవలెను. ఘృతమున మునిగిన దర్భ సూర్యుని చేరవలెను.

23.(యజమాని ప్రణీతను వేదికకు దూరముగా కొనిపోవుచు)

ప్రణీతా! నిన్ను కర్మ విముక్తను చేయువాడెవ్వడు? ఆ ప్రజాపతియే నీకు యజ్ఞ విముక్తి కలిగించును. అతడు ఎవరి కొరకు నిన్ను విముక్తను చేయునో వారికొరకే నిన్ను విముక్తను చేయును. నేను నిన్ను సంతానాదుల పోషణ కొరకు

విముక్తను చేయుదును.

కృష్ణాజినము మీద చెదిరిపడిన పురోడాశా కణములారా! మీరు రాక్షసుల భాగము. వారు అందుకొందురు గాత. "పోషాయ రక్షసాంభోగ్యోసి"

(ప్రణీతము - చమసపాత్రమందలి జలము. వండిన పదార్థములు)

24. త్వష్టా! మేము బ్రహ్మవర్చస్సు, పాడి, పుత్రాదులు, శుభములు, సుమనస్సు గలవారము కావలెను. సమృద్ధి ప్రదాత త్వష్ట మాకు ధనములను ప్రసాదించవలెను. మా దేహపు వంకలను సరిదిద్దవలెను.

25. యజ్ఞదేవత జగతీ ఛందోరూపుడై ఒక పాదము భూమి మీద పెట్టినాడు. అప్పుడే మమ్ము ద్వేషించువారును మేము ద్వేషించువారును, నిర్భాగ్యులైనారు. త్రిష్టుప్ ఛందో రూపమున విష్ణువు అంతరిక్షమున రెండవ పాదము వేసినాడు. అప్పుడే మమ్ము ద్వేషించువారును, మేము ద్వేషించువారును అంతరిక్షమున నిర్భాగ్యులైనారు. గాయత్రీ ఛందోరూపుడగు విష్ణువు మూడవ పాదమున భూలోకమును ఆక్రమించినాడు. అప్పుడే మమ్ము ద్వేషించువారును, మేము ద్వేషించువారును భూలోకమున నిర్భాగ్యులయినారు. ఈ విధముగా వర్షము, అన్నము ప్రదానము చేయునదియు, దిశా విశేషము కలిగించునదియగు యజ్ఞ భూమి నుండి ఆ దుష్టులు దూరమైనారు.

విష్ణువు దయ వలన స్వర్గము లభించినది. జ్యోతితో ఏకత్వము పొందినాము.

26. సూర్యదేవా! నీవు స్వయంభువుడవు. నిన్ను మరొకరు సృష్టించలేదు. హిరణ్య గర్భనామక్ ప్రధానరశ్మివి. బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మ వర్చస్సు ప్రసాదింపుము. నేను సూర్యుడు చేయు ప్రదక్షిణ వంటి ప్రదక్షిణ చేయుదును. (ప్రదక్షిణ చేయవలెను.)

27.గార్హ్యపత్యాగ్నీ! నీవు సమృద్ధ గృహపాలకుడవు. గృహపాలకుడవగు నీ ద్వారా నేను యజమాని యొక్క సమృద్ధ గృహమునకు పాలకుడను అగుదును. గృహపతినగు నాతోపాటు నీవును గృహపతివగుము. మనము ఇద్దరము గృహపాలనాది కార్యములను చక్కగా నిర్వహింతుముగాక. ఒక ఎద్దులాగు బండి కన్న రెండెడ్లు లాగుబండి త్వరగా గమ్యస్థానము చేరును కదా! మన స్నేహము నూరేళ్ళ వర్ధిల్లవలెను. సూర్యుని ప్రదక్షిణ వంటి ప్రదక్షిణనే నేను చేయుదును నూరేళ్లు (ప్రదక్షిణ చేయవలెను)

28. యజ్ఞపాలక అగ్నీ! నేను ఈ యజ్ఞ రూప వ్రతమును ఆచరించ గలిగినాను. విధి పూర్వకముగ దానిని పూర్తి చేయగలిగినాను. ఆ యజ్ఞ ఫల స్వరూపమున నీవు ప్రవేశించుము. యజ్ఞ విసర్జన చేసిన నేను ఇప్పుడు పూర్వపు సాదారణుడను అయినాను. 'య ఏవాస్మిసోస్మి'

29. (దర్శపూర్ణమాస ప్రక్రియ ముగిసినది)

పిత్రృ దేవతలకు కవ్యము వహించు అగ్నికి ఆహుతి. పిత్రృయుక్త సోమునకు ఆహుతి వేదిపై కూర్చుండు అసుర, రాక్షసాదులు దూరమైనారు.

౩౦. బహురూపములు దాల్చి పితరుల 'స్వధ'ను భక్షించి జీవించువారును - స్థూల, సూక్ష్మ రూపములు ధరించు వారును అగు అందరు అసుర, రాక్షసాదులను అగ్ని ఈ యజ్ఞ ప్రదేశము నుండి తరిమి కొట్టినాడు.

31. పితరులారా! రండి, ఈ పిండ స్థలమున వినోదించండి. మీరందరు- ఆబోతువలె మీ మీ భాగ పిండములను భక్షించండి. పితరులు ఆనందించినారు. ఆబోతు వలె వారు స్వేచ్ఛగా తమ పిండములను ఆరగించినారు.

32. (ఆరు ఋతువులను ఆరుగురు పితరులుగా భావించబడినది. యజమాని ఆరుమారులు నమస్కరించవలెను)

పితరులారా! రసభూత వసంతమున మీకు నమస్కరింతును. పితరులారా! శోషింపచేయు గ్రీష్మమున మీకు నమస్కరింతును. పితరులారా! జీవనదాత యగు వర్షర్తువున మీకు నమస్కరింతును. పితరులారా! అన్న పాచన శరద్రుతువున మీకు నమస్కరింతును. పితరులారా! ఘోర స్వరూపయగు హేమంతమున మీకు నమస్కరింతును. పితరులారా! దాహకారక శిశిర ఋతువున మీకు నమస్కరింతును.

పితరులారా! మీకు నమస్కారము. నమస్కారము. పితరులారా! మీరు మాకు స్త్రీ, పుత్రాదులను ప్రసాదించండి. పితరులారా! ఇంట అన్నాదులు ఉన్నకదా మీకు పిండాదులు అర్పించకలుగునది! కావున మాకు అన్నాదులు ప్రసాదించండి. పితరులారా! ఈ వస్త్రము ధరించండి. (దారము సమర్పించవలెను)

33. పితరులారా! కమలమాలికలు ధరించిన అశ్వినుల వంటి పుత్రులను నా గృహమున పురుష సంఖ్య పూరించునట్లు నా భార్య గర్భమున ప్రవేశపెట్టండి.

34. జలమా! అన్నము, అమృతము, ఘృతము, దుగ్ధము, రసము, సుర వహించి స్వధా స్వరూపమవగుము. మా పితరులను తరింపచేయుము. (జలదానము చేయవలెను.)

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

మూడవ అధ్యాయము

1.సమిధాగ్నిం దువస్యత ఘృతైర్బోధియతాధిమ్ |
ఆస్మిన్హవ్యా జుహోతన |

ఋత్విజాదులారా! సమిధ సమర్పించి అగ్నికి పరిచర్య చేయండి. అగ్ని అతిథి సముడు అతనికి ఘృతపు ఆహుతులు అర్పించండి. ప్రజ్వలితుని చేయండి. ప్రజ్వలిత అగ్నిలో చరుపురోడాశాది హవ్యములను హోమము చేయండి.

2.ఋత్విజులారా! అగ్ని సర్వ విధ ప్రదీప్తుడు. జాతవేది. అతనికి అతి రుచికర శుద్ధ ఘృతమును సమర్పించండి.

3. అగ్నీ! నిన్ను సమిధలు, ఘృతాదులచే ప్రవృద్ధుని చేయుదుము. నీవు నిత్య యవ్వనుడవు. కావున చక్కగా వర్ధిల్లుము. ప్రదీప్తుడవగుము.

4. అగ్నీ! ఘృతమున తడిసిన హవిర్యుక్తమగు ఈ సమిధ నిన్ను చేరవలెను. నీవు తేజస్వివి. నేను సమర్పించిన ఈ సమిధలు నీకు ప్రీతి పూర్వకములు కావలెను. నిన్ను సేవించవలెను.

5. అగ్నీ! భూమి, అంతరిక్షము, దేవలోకమను మూడు లోకములందు వ్యాపించినవాడవు. పృథివీ! నీవు దేవతల యజన యోగ్యమవు. శ్రేష్ఠ అన్నములు లభించుటకు గాను నీ వీపు మీద అన్నభక్షక గార్హపత్యాది అగ్నులను స్థాపింతును.

6. ఈ అగ్ని ప్రత్యక్షముగా దర్శనమిచ్చువాడు, యజ్ఞము కొరకు గాను ఇతడు యజమాని ఇంట జ్వాలారూపము ధరించి నిలిచినాడు. స్వర ప్రకారముల ఆహవనీయ గార్హపత్య, దక్షిణాగ్ని స్థానములందు కాలు మోపినాడు. అట్లే పూర్వదిశన పృథ్విని చేరినాడు. ఆదిత్య రూపమున పితరులను చేరినాడు.

7. ఈ అగ్ని ప్రాణాపాన కార్యములు నిర్వహించుచు శరీరపు మధ్య భాగమున వర్తిల్లును. ఇది జఠరాగ్నియగును. శరీరమున జీవన రూపియగును. ఆ విధముగా అగ్ని వాయు, సూర్య రూపమున సమస్త లోకములను అనుగ్రహించును. అతడు యజ్ఞానుష్ఠానము కొరకు ప్రకాశితుడగును.

8. ముప్పది ముహూర్తరూప స్థానములందు శోభిల్లునట్టి పూజ్య వాక్కు అగ్ని కొరకు ఉచ్చరించవలెను. నిత్య ప్రియ స్తుతులు ఉచ్చరించయోగ్యమగు వాణియే శ్రేష్ఠకర్మములందు అగ్నిని స్తుతించును. (ఇవి అగ్న్యాధేయ మంత్రములు)

9. అగ్నియే జ్యోతి జ్యోతియే అగ్ని. కొరకే ఈ ఆహుతి. సూర్యుడే జ్యోతి. జ్యోతియే సూర్యుడు. అతని కొరకే ఈ ఆహుతి. అగ్నియే బ్రహ్మ వర్చస్సు. బ్రహ్మ వర్చస్సే అగ్ని అతని కొరకే ఈ ఆహుతి. సూర్యుడే బ్రహ్మ వర్చస్సు. బ్రహ్మ వర్చస్సే సూర్యుడు. అతని కొరకే ఈ ఆహుతి. జ్యోతియే సూర్యుడు. సూర్యుడే జ్యోతి. అతని కొరకే ఈ ఆహుతి. "జ్యోతిః సూర్యః సూర్యోజ్యోతిః స్వాహా"

10. సవితృ దేవుని సహితముగ సమాన ప్రీతి గలవాడు అగ్ని ఇంద్రవతి రాత్రి సహితముగ సమాన ప్రీతి గల వాడు అగ్ని. అతనికి హవి సమర్పించుచున్నాము. అతడు సేవించవలెను. అగ్ని ఈ ఆహుతిని స్వీకరించవలెను. అగ్నికి స్వాహా.

సవితృ దేవుని సహితముగ సమాన ప్రీతి కలవాడు సూర్యుడు. ఉషా సహిత ఇంద్ర సహిత సమాన ప్రీతి గలవాడు సూర్యుడు. అతనికి హవి సమర్పించుచున్నాము. అతడు సేవించవలెను. సూర్యుడు ఈ ఆహుతిని స్వీకరించవలెను సూర్యునకు స్వాహా.

11. యజ్ఞమునకు విచ్చేసిన వాడును- దూరమందున్నను మా విషయము ధ్యానమునందుంచు కొను వాడునగు అగ్ని కొరకు ఈ సుత్తిని ఉచ్చరించు చున్నాము. దూరమందుండియు అతడు వినును. "ఆరే అస్మేచ శృణ్వతే"

12. ఆహవనీయాది వేదస్థుడగు అగ్ని ద్యులోకపు శీర్షమంతటి ఉన్నతుడు. అతడు ఈ పృథ్వికి ప్రభువు. ఇతడు జలములందలి సారమునకు కర్త.

13. ఇంద్రాగ్నులారా! మీ ఉభయులను కలిపి ఆహ్వానించుచున్నాను. ఉభయులు కలసి ప్రసన్నులు కావలెనని వరించుచున్నాను. మీరిద్దరు అన్నముల, ధనముల దాతలు. అన్నలాభము కొరకు మీ ఉభాయులను ఆహ్వానించుచున్నాము.

14. ఆహవనీయ అగ్నీ! ఈ ముందు కనిపించుచున్నది గార్హపత్యాగ్ని. ఇదియే నీకు ఉత్పత్తి స్థానము. ఇచట పుట్టి నీవు దేదీప్యమానుడవగుచున్నావు.

అగ్నీ! నీ ఉత్పత్తి స్థానమును తెలియుము. గార్హపత్య వేది మీద వెలుగుము. మాకు ధనాది అభివృద్ధిని ప్రసాదించుము.

15. ఋత్విక్కులు అగ్ని మూలమున దేవతలను ఆహ్వానింతురు. అగ్ని యజనీయతముడు, సర్వ యజ్ఞములందు స్తుత్యుడు. అట్టి అగ్ని ముఖ్యునిగా స్థాపించబడినాడు. అతడు స్పృహణీయుడు. వ్యాపకుడు. యజమాని గృహమున ఆహవనీయాది రూపముల విరాజితుడు. అట్టి అగ్నిని అందుకొనుటకే భృగు గోత్రజులు సమిధలు అర్పించి అగ్నిని పూర్తిగా ప్రజ్వరిల్ల చేసినారు.

16. అగ్ని పరిశుద్ధుడు. అతనిలో పురానిహిత దీప్తులున్నవి. గోవులు అగ్ని స్వరూపులు. అవి సహస్ర ధనములిచ్చును. దేవతలకు ప్రియములగు దుగ్ధములిచ్చును. ఆ గోవులను పాలుపితుకు ఆహీరులు పితుకుచున్నారు.

17. అగ్నీ! నీవు దేహమును పవిత్రముచేయువాడవు. నా దేహమును పవిత్రము చేయుము. నీవు ఆయువును ఇచ్చు వాడవు. నాకు ఆయువు ప్రసాదించుము. నీవు బ్రహ్మ వర్చస్సును ఇచ్చువాడవు. నాకు బ్రహ్మ వర్చస్సును ప్రసాదించుము.

అగ్నీ! నా శ్రీరామున లోపమున్నచో వానిని సరిచేయుము.

"అగ్నే యన్మే తన్వా ఊనం తన్మ ఆపృణయ"

18. అగ్నీ! నీవు ద్యుతియుక్తుడవు. అన్నప్రదాతవు. శత్రుంజయుడవు. బలప్రదాతవు. శత్రువును అణచువాడవు. అహింస్యుడవు.

మేము హవిరన్న యుక్తులము. శత్రువును జయించువారలము. బల సంపన్నులము. సదా అహింసనీయులము.

అగ్నీ! మేము నీకు సమిధాదులు సమర్పింతుము. నూరేళ్ళ వరకు నిన్ను ప్రజ్వరిల్ల చేయుదుము.

స్పృహణీయరాత్రే! అవినాశ్యులమై మేము నీ యొక్క ప్రాతః కాలపు అందచందాలను దర్శింతుముకాక.

19. అగ్నీ! నీవు సూర్యుని తేజముతోను, ఋషుల స్తవములతోను వర్ధిల్లుచున్నావు. నీవు నీకు ప్రియమగు తేజస్సున అవతరించినావు.

అగ్నీ! నాకు ఆయువు, బ్రహ్మవర్చస్సు, సంతానము, ధనము, అభ్యుదయములచే సాంగత్యము కలిగించుము - విడిపోకుండునట్లు!

సమహమాయుషా సం వర్చసా సం ప్రజయా సంరాయ స్పోషేణ గ్మిషీయ

20. గోవులారా! మీరు దుగ్ధాది అన్నములు గలవారు. నాకు మీ యొక్క దుగ్ధాది అన్నలాభము కలుగవలెను. మీరు పాలు, పెరుగు,నేయి వంటి దశతేజోవంతులు. నాకు మీ యొక్క పాలు పెరుగు, నేయి వంటి దశతేజో లాభము కలుగవలెను. మీరు బలస్వరూపిణులు. నాకు మీ బలపు లాభము కలుగవలెను. మీరు ధనమునకు సృష్టిభూతులు. నాకు ధనపుష్టి లాభము కలుగవలెను.

21. గోవులారా! మీరు ధనవంతులు. ఈ యజ్ఞపు గోదూహన స్థానమున ఆనందించండి. ఇచటనే ఉండండి. దూరము పోకండి. "ఇహైవస్త మాప గాత"

22. (గోవును తాకి) గోవూ! నీవు యజ్ఞకార్య నిమగ్నవు. వివిధ రూపములు గలదానవు. నీవు బలము, గోపతిత్వ రూపమున నాలో ప్రవేశింపుము - నన్ను బలవంతుని గోపతిని చేయుము.

రాత్రి పూట కాపురముండు అగ్నీ! మేము నిత్యము నిన్ను స్తుతులతోసంస్తుతింతుము. హవిరన్నము అర్పింతుము. నిన్ను మాలో చేర్చుకుందుము.

23. యజ్ఞములందు శోభిల్లువాడు, సత్య సంరక్షకుడు, దేదీప్యమానుడు, గార్హ్యపత్యాది యజ్ఞ గృహములందు సదా వర్ధిల్లు వాడగు అగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాము.

24. అగ్నీ! తండ్రి కొడుకు విషయమునందువలె, నీవు మాకు శుభములు కలుగు ఉపాయవంతుడవు అగుము. మాకు నాశము లేకుండునట్లు మాతో స్నేహము చేయుము.

25. అగ్నీ! నీవు మాకు దగ్గరి దేవతవు, రక్షకుడవు. మాకు శుభంకరుడవగుము. మాకు గృహపతివగుము. నీవు ధనస్వరూపుడవు, ధనదాతవని విఖ్యాతుడవు. అభిముఖడవగుము. మాలో వ్యాపింపుము. మాకు అత్యంత ప్రకాషవంతమగు సువర్ణాది ధనమును ప్రసాదించుము.

26. ప్రవృద్ధ జ్వాలావంత అగ్నీ! నీవు దేదీప్యమానుడవు. నా మిత్రుల కొరకు నిన్ను ధనము యాచించుచున్నాను. మమ్ము నీవారినిగా భావింపుము. మా ఆహ్వానమును గ్రహించుము. మమ్ము సమస్త హింసక వర్గము నుండి రక్షింపుము.

27. ఇళా! విచ్చేయుము. దేవమాత అదితీ! విచ్చేయుము. మీరిద్దరు భజించదగినవారు. విచ్చేయండి. మా కోరికలు తీర్చండి.

28. బృహస్పతీ! నీవు సోమాభిషవకర్తవు. సోమయాజివి. నిన్ను స్తుతించువారికి ఉశిపుత్ర కక్షీవంత ఋషి వంటి వాడవు. మమ్ము కరుణించుము.

("కక్షీవాన్నా మకమృషిం దీర్ఘతమః పుత్రం యథాసోమయాగయుక్తం సుత్తియుక్తంచ కృతవానసి తథా మాం కురు" అని ఉవటుని వ్యాఖ్య. కక్షీవంతుడు దీర్ఘతముని పుత్రుడు. అతడు తండ్రిని సోమయాగయుక్తుని, స్తుతియుక్తుని చేసినాడు. అట్లె నన్ను చేయమని బృహస్పతిని ప్రార్థించుచున్నాడు. ఉశిక కక్షీవంతుని తల్లి)

29. అగ్ని ధనవంతుడు. రోగనాశకుడు, ధనప్రాపకుడు. అన్నాదులందు పుష్టి పెంచువాడు. క్షిప్రకారి. అతడు మమ్ము కూడవలెను.

30. మంత్ర రక్షక బృహస్పతీ! అదాతలగువారి నిందలు, హింసల నుండి మమ్ము రక్షింపుము. మమ్ము కాపాడుము.

31. మిత్ర, ఆర్యమ వరుణులు ముగ్గురు మహామహుల ద్యుతియుక్త ధనవంతము మరియు దుష్ట ధర్షణల రక్షణలు మాకు కలుగవలెను.

32. ఆ ముగ్గురు దేవతల రక్షణలందున్న యజమాని సుఖముగా ఇంట ఉండును. బహుళ మార్గములందు దొంగలు బందిపోటులు అతనిని బాధించరు. పాపియగు శత్రువు అతని మీద ఆధిపత్యము చేయడు.

33. ఆ ముగ్గురు అదితి పుత్రులు. మానవుల జీవనార్థము నిరంతరము జ్యోతిని ప్రసాదించువారు.

34. ఇంద్రా! నీవు ఎన్నటికి హింసకుడవు కావు. హవిర్దాత యజమానిని మరల మరల కలసి కొందువు. నీవు ఇచ్చు అధికాధిక దానము అతనికి అందుచునే ఉండును.

35. సవితది వరణీయ తేజము. దానిని మేము ధ్యానింతుము. అతడు మా బుద్ధులను అనుకూలము చేయవలెను.

36. అగ్నీ! నీ రథము దుర్దమనీయము. దాని వలననే నీవు యజమానులను రక్షింతువు. అట్టి రథము మాకు సంప్రాప్తము కావలెను.

బృహదుపస్థానము సమాప్తము.

37. సచ్చిదానందస్వరూప అగ్నీ! నీ దయ వలన నేను ఉత్తమ సంతానము కలిగి సంతానవంతుడను కావలెను. సువీరులవలన వీరులు గల వాడను, అన్నాది పోషకుల వలన సుపోషకుడను కావలెను.

ఆహవనీయాగ్నీ! మానవహితకరా! నీవు నా సంతానమును రక్షింపుము.

స్తుత్యగార్హ్వపత్యాగ్నీ! నా పశువులను హింసారుల నుండి రక్షింపుము.

స్థిర దక్షిణాగ్నీ! నా ధాన్యమునాకు నష్టముకలుగనట్లు రక్షింపుము.

38. సర్వ ధన ప్రాపకూడును - మాకు ధనము అందించు అభిలాషగలవాడును ఆహవనీయ అగ్ని మాకు లభించినాడు. సర్వమునకు అధిపతివగు అగ్నీ! సువర్ణాది ధనము సాధించుటకును శత్రువును ఓడించుటకును సరిపడు బలమును ప్రసాదించుము.

39. ఈ గార్హ్వా పత్యాగ్ని మా గృహపతి అగును. ఇతడు మా సంతానమునకు ధనము అందించువాడగును. గార్హ్వాపత్యాగ్నీ! సువర్ణాది ధనము సాధించుటకును - శత్రువును ఓడించుటకును సరిపడు బలమును ప్రసాదించుము.

40. దక్షిణాగ్ని పశువులకు హితకరుడు. ధనవంతుడు. అన్నాదులను వర్ధిల్లచేయువాడు.

పశుహితకర దక్షిణాగ్నీ! సువర్ణాది ధనము సాధించుటకును శత్రువును ఓడించుటకును తగిన బలమును ప్రసాదించుము.

41. గృహములారా! భయపడకండి. కంపించకండి. మీరు అన్నము గలవారు. మేము తప్పక మిమ్ము చేరుకొందుము. అన్నము పట్టుకొని, ప్రసన్నమనమున సద్బుద్ధితో ఆనందమయులమై మరల మీలో ప్రవేశించగలము.

42. విదేశములందున్నప్పుడు ఎడతెగక గుర్తు వచ్చు గృహము- ఆనందములు నిండిన గృహమునే మేము ఆహ్వానించుచున్నాము. గృహమా! మమ్ము గుర్తింపుము. మాకు స్వాగతము పలుకుము.

43. ఈ ఇంట గోవులు తిరిగినవి. మేకలు - గొర్రెలు సంచరించినవి. ఈ ఇంటనే అన్నము రసవంతమైనది. నీరు మధురమైనది. అట్టి గృహమున సుఖము, శాంతి కలుగుటకు ప్రవేశించుచున్నాను. మాకు ఈ ఇంట సుఖములు, శుభములు కలుగవలెను. భయములు దూరము కావలెను.

"క్షేమాయ వః శాంత్యై ప్రపద్యే శివం శగ్మం శంయోః శంయోః"

ఉపస్థాన మంత్రములు సమాప్తము.

చాతుర్మాస్య మంత్రములు

(చాతుర్మాస్య యాగమున నాలుగు యాగములుండును)

1. వైశ్వ దేవము 2. వరుణ ప్రఘాసము 3.సాక మేధము 4. శునాసీరీయము

44. మరుత్తులు, వరుణ ప్రఘాసయాగమున ప్రఘాస నామక హవిరన్నమును భక్షించువారు. హింసకులగు బందిపోటుల నాశకులు. యవమయ హవిరన్నమునందు ప్రీతి గలవారు.

అట్టి మరుత్తులను మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

45. మరుత్తులారా! మేము గ్రామమున పాపములు చేసినాము. అరణ్యమున పాపములు చేసినాము. సభలందు పాపము చేసినాము. ఇంద్రియ లోలులమై పాపములు చేసినాము. ఏవేవో అశేష పాపములు చేసినాము. వానినన్నింటిని ఈ చాతుర్మాస్య యాగము చేసి వదిలించుకుందుము.

మరుత్తులకు స్వాహా

46. ఇంద్రుడు దేవతలతో యుద్ధము చేసినపుడు విడివడిన హవిరంశము అతని కొరకై ఉండనే ఉన్నది. ఇది సేచన సమర్థుడగు ఇంద్రుని కొరకగు యవసమార్జిత మహాహోమకర్మము.

హవిర్యుక్త పవమానస్తుతి మరుత్తులను నుతించును.

47. పత్నిచే పిలిపించుకొనుట సుఖకరము. అట్టి సుఖకరమగు వచనములతో ఋత్విక్కులు కర్మ నిర్వహించినారు. యజ్ఞము సంపూర్ణము చేసినారు.

దేవతల కొరకు యజ్ఞము పూర్తి చేసిన ఋత్విక్కులారా! మీరందరు కలసి ప్రస్థానము చేయండి.

48. అవభృతయాగమా! నీవు అత్యంత గతిశీలవు. అట్లయ్యు నీ గతి మందగించును. అట్టితరి నీ ద్వారముననే నేను దేవతల విషయమున చేసిన పాపములను దేవతలచేతనే మన్నింపచేసికొన్నాను మానవుల విషయమున చేసిన పాపములను ఋత్విక్కులచే మన్నింపచేసికున్నాను.

ఇంద్రదేవా! ఇది సకల దుఃఖములు కలిగించు లోకము. దానినుండి నన్ను రక్షింపుము.

49. దర్వీ! నీవు స్థాళి యందలి అన్నముతో ఇంద్రుని కొరకు సాగుము. అభీష్టఫలమునందుకొని తిరిగి రమ్ము.

శతక్రతు ఇంద్రా! మూల్య వినిమయము వలె మేము అన్నము వర్షముల వ్యాపారము చేయుదుము.

(మేము నీకు హవిరన్నము సమర్పింతుము. నీవు మాకు వర్షము ప్రసాదించుమము అని తాత్పర్యము. ఇది వినిమయమే అగును కదా! వినిమయము వర్తకమగును కదా!)

50. ఇంద్రుడు అనుచున్నాడు:-

యజమానీ! నీవు ముందు నాకు హవిరన్నాము అర్పించుము. తదుపరి నీ కొరకు నేను వర్షము కలిగింతును. నీవు నాకు హవిరన్నము అక్కడ పెట్టుము. నేను నీకు వర్షము ఇక్కడ ఉంచుదును.

యజమాని అనుచున్నాడు:-

ఇంద్రా! నీవు వర్షమను సరుకును తెచ్చి ఇమ్ము. దాని మూల్యముగా నీకు హవిరన్నము అందింతును.

"ఇంద్రాయ స్వాహా"

51. పితరులు పిండములు భక్షించినారు. ఆనందించినారు. తలలు ఊపినారు.

ఇంద్రా! బ్రాహ్మణులు స్వయందీప్యమానులు - "స్వభానవో విప్రా' వారు నవీన స్తుతులచే నిన్ను నుతించినారు. ఇహ లెమ్ము, రథమునకు హర్యశ్వములను కట్టుము. "యోజాన్విన్ద్రతే హరీ"

52. మఘవా! నీవు సుదర్శనీయుడవు. నీకు వందనము. సంస్తుతించబడిన నీవు ప్రదానము చేయు సరుకులు నింపి యజమానిని చేరుము. "యోజాన్విన్ద్రతే హరీ"

53. మానవ ప్రశంసక స్తవములు చదివి - అన్యగతమైన మా మనస్సును మాలోనికి ఆహ్వానించుచున్నాము. పితరులను స్తుతించు స్తవములతోనూ మా మనమును మాలోనికి ఆహ్వానించుచున్నాము.

(మనసే స్వాధీనమందున్న సమస్యలు చాలావరకు తీరును)

54. యజ్ఞము, బలము, జీవనము కొరకు మా మనసు మరల మాలో చేరవలెను. చిరకాలము సూర్యుని దర్శించుటకు సహితము మా మనసు మరల మాలో ప్రవేశించవలెను.

55. పితరులారా! దేవతలు మరల మా మనసును మాకు ఇవ్వవలెను. వారు మాకు మరల ఇచ్చిన మనసుతో మేము మా భార్యాపుత్రులతో చేరగలము.

56. సోముడా! నీకుగాను అభిషవాది కర్మలు నిర్వర్తించుటకును శరీరమున మనము నిలువ వలసి ఉన్నది. పుత్రాది సంతానయుక్తులమగుటకు సహితము మనసు నిలుచుట అవసరమై ఉన్నది.

57. రుద్రుడా! ఈ అతిరిక్త పురోడాశము నీ హవిరంశము. దానిని అంబికా సహితుడవై ఆరగింపుము. రుద్రాయ స్వాహా. ఇది నీ హవిరన్నము. మూషికము నీ పశువగును.

58. త్ర్యంబక రుద్రునకు వేరుగా భోజము చేయింతుము. అతడు ప్రసన్నుడు కావలెను. మమ్ము వర్ధిల్లు నివాసవంతుని చేయవలెను. వర్ధిల్లు యశోవంతుని చేయవలెను. సర్వకార్య సమర్థులను చేయవలెను.

59. రుద్రదేవా! నీవు స్వయముగా ఓషధి స్వరూపుడవు. మా గోవులు, అశ్వములు, మానవుల కొరకు వైద్యులను ప్రసాదించుము. ఆడ, మగ మేకలకు సుఖము ప్రసాదించుము.

60. త్ర్యంబకుడు సుగంధయుక్తుడు. అన్నాదులకు సమృద్ధి కలిగించువాడు. అతనిని మేము భజింతుము. పక్వమయిన ఖర్జూర ఫలము వలె మమ్ము మృత్యు బంధము నుండి విముక్తులను చేయుము. అమృతత్వము నుండి మాత్రము కాదు.

త్ర్యంబకుడు సుగంధయుక్తుడు, భర్తలను కూర్చువాడు. అతనిని మేము భజింతుము పక్వమయిన ఖర్జూర ఫలము వలె కన్యలను వివాహమైనంత పితృ గృహము నుండి విముక్తలను చేయుము. కాని పతి గృహము నుండి ఎన్నటికి విముక్తలను చేయకుము.

61. రుద్ర దేవా! ఈ అతిరిక్త పురోడాశము నీకు మార్గ భోజనము -చద్దిమూట. దానిని తీసికొనుము. సాగుము. దూరము - మంజు పర్వతము కూడ - దాటి తరలిపొమ్ము. నీ పినాకపు నారిని దింపుము. పినాకమునే చద్దిమూట చేసికొనుము. గజ చర్మము ధరించుము. మమ్ము బాధించక కళ్యాణమూర్తివై అటుగా సాగిపొమ్ము.

62.రుద్ర దేవా! జమదగ్ని మూడు ఆయువులు, కశ్యపుని మూడు ఆయువులు, దేవతల మూడు ఆయువులు మాకు సహితము కలిగింపుము.

(బాల్య, యవ్వన, వార్ధక్యములు మూడు ఆయువులు అగును)

63. (ముండన సమయమున కత్తిని ఉద్దేశించి)

కత్తీ! నీవు "శివము" అను పేరు గలదానవు. నీ తండ్రి వజ్రమగును. నీకు నమస్కారము నీవు మమ్ము బాధించకుము

హింసించకుము.

మంగలి అనుచున్నాడు:-

యజమానీ! నేను నీకు ఆయుష్యము, పాచకత్వము, ప్రజోత్పాదకత్వము, ధన సమృద్ధి, సంతానప్రాప్తి, మంచి బలము కలుగుటకు గాను ముండనము చేయుచున్నాను.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత
శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి
మూడవ అధ్యాయము సమాప్తము.
సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతిం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

నాలుగవ అధ్యాయము

1. ఏదమగన్మదేవ యజనం పృథివ్యా యత్ర దేవసో అజుషన్త విశ్వే |
   ఋక్సామాభ్యాం సంతరన్తో యజుర్భీరాయసోష్షేణసమిషా మదేమ
   ఇమాఆపః శముమేసన్తుదేవీఃఓషధేత్రయాస్వ స్వధితేమైన అహింసీః

యజమాని అనుచున్నాడు:-

భూమిమీద దేవతలను పూజించుచోటు యజ్ఞస్థలము. మేము అచటికి చేరుకున్నాము. అచట విశ్వేదేవతలు ఎంతో ప్రియముగా వానిని ఆరగింతురు. మేము ఋక్కులు, సామగానములు, యజ్ఞవిధానమును బోధించు ఋషి వాక్యములచే కర్మపారావారమును దాటుదుము. అందువలన మాకు ధన సమృద్ధి కలుగవలెను. వర్షము కలిగి మాకు ఉల్లాసము కలిగించవలెను.

(ముండనము చేయునపుడు తలతడుపునీటిని చేతతీసికొని)

ఈజలము ముండవ కార్యమున శుభంకరమగును గాత.

(నీటితో తలను తడిపి వెంట్రుకలు, కుశలను ఒక్కచో చేతపట్టి)

దర్భే! నీవు ఈబాలకుని రక్షింపుము. వజ్రపత్రఛురమా! నీవు ఈబాలుని- ముండన సమయమున- బాధింపకుము.

2. (స్నానము చేయునపుడు నది మున్నగు వానిలో ప్రవేశించిన యజమాని)

మాతృవాత్సల్యముగల శీతలజలము మమ్ము పరిశుద్ధులను చేయవలెను. ఘృతము వలె పవిత్రము చేయుజలము స్వశక్తితో మమ్ము పవిత్రులను చేయవలెను. ద్యుతి మంతమగు ఈజలము శరీరపు సకల మాలిన్యములను ఆత్మకు సంబంధించిన పాపములను కడిగివేయవలెను.

(స్నానము చేసిన తరువాత)

జలము నన్ను పరిశుద్ధుని చేసినది. జలము నుండి బయటికి వచ్చినాను.

(ధోవతిని చేత పట్టుకుని)

ధోవతీ! నేను కర్మమునందు ప్రవృత్తుడనగు దీక్షను - కర్మము వలన కష్టములను నీవు సహించుమూర్తివి. కళ్యాణ కారివి. సుఖప్రదాయినివి. నా శరీరపు శుభవర్గమును ద్విగుణీకృతము చేయుటకు గాను నిన్ను ధరించుచున్నాను. (ధరించవలెను)

(ఘృతం హి అపాం పరమంతేజః పవిత్రం చ అని ఉవటుడు. ఘృతమే జలమునకు పరమ తేజము. పవిత్రము. జలమున ఘృతమున్నట్లున్నది. గ్రహించవలసి ఉన్నది)

3. (చేతిలో వెన్న తీసికొని) నవనీతమా! నీవు మహా గోవుల పాలసరమవు. శరీరమునకు కాంతి కలిగించుదానవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు యొక్క కాంతిని ప్రసాదించుము.

(చేత కాటుక అందుకొని) కాటుకా! నీవు వృత్రుని రాలిన కంటినల్లని పాపవు. నీవు కళ్ళకు వెలుగునిచ్చుదానవు.

కాటుకా! నీవు నాకు కంటిని-కంటివెలుగును-కలిగింపుము.(కాటుక దిద్దుకొన వలెను)

4. మనసునకు స్వామియగు ప్రజాపతి నన్ను పవిత్రుని చేయవలెను. సవిత అచ్ఛిద్ర పావన వాయువున పవిత్రుని చేయవలెను. సూర్యుడు తన కిరణములచే పవిత్రము చేయవలెను.

పవిత్రపతే! అట్టి పావనత్వమున నీవు నాకు పవిత్రత ప్రసాదించినావు. దానితో సంకల్పించిన కర్మను పూర్తి

చేయగల సామర్థ్యము నాకు కలుగవలెను.

5. దేవతలారా! మీరు యజ్ఞమున ప్రవర్తమానులయినపుడు మిమ్ము మేము ధనము యాచింతుము మీ యజ్ఞముల సిద్ధివలన కలిగిన ఆశీర్వాదములు యాచించుచున్నాము.

6. స్వాహా. నేను మనస్ఫూర్తిగా యజ్ఞము ప్రారంభింతును. స్వాహా. నేను విస్తృత అంతరిక్షమునుండి యజ్ఞము ప్రారంభింతును. స్వాహా నేను ద్యావాపృథ్వినుండి యజ్ఞము ప్రారంభింతును. స్వాహా. నేను వాయువు నుండి యజ్ఞము ప్రారంభింతును. స్వాహా.

7. సంకల్పసిద్ధికిని- యజ్ఞసాఫల్యమునకును అగ్నయేస్వాహా' మేధస్సు మరియు మనోప్రాప్తికొరకు అగ్నయేస్వాహా. దీక్ష మరియు తపస్సు కొరకు అగ్నయేస్వాహా. సరస్వతి మరియు పోషించు దేవత పూష కొరకు అగ్నయే స్వాహా. కంటికి కనిపించు మహాజలము విశ్వము కొరకు శాంతి మయమగును. ద్యావాపృథ్వి, విశాల అంతరిక్షము విశ్వముకొరకు శాంతి మయములగును. బృహస్పతికి హవిస్సులు అర్పింతుము స్వాహా.

"బృహస్పతయే హవిషా విధేమ స్వాహా"

8. సవిత విశ్వేదేవతల నేత. అతని మిత్ర భావమును- నరుడు తన కళ్యాణమునకు- వరించవలెను. అందరు ధనమునే యాచింతురు. పోషణ కొరకు ధనమును వరించవలెను. స్వాహా

(ధనము అపరిమితముగా యాచించరాదు. పోషణకు సరిపోవునంత యాచించవలెను అవసరములకు మించిన అర్థము అనర్థమగును)

9. (కృష్ణాజినము మీది తెల్లని చారలను స్పృశించి)

ధారలారా! మీరు ఋగ్వేద, సామవేదములు స్వీకరించిన ప్రతిమూర్తులు. ఆరెండును మాకు చెందును గాత. నిన్ను పరచుచున్నాను. ప్రారంభించిన ఈ యజ్ఞపు చివరి ఋక్కు ముగియు వరకు మీరు నన్ను రక్షించండి.

చర్మమా! నీవు చర్మమవు. నా నమస్కారము అందుకొనుము. నాకు సుఖములు ప్రసాదించుము. హింసించకుము. హింసించకుము.

10. (మేఖలను చేతపట్టి) మేఖలా! నీవు అంగిరసశక్తివి. ఉన్నవంటి కోమలమైన దానవు. నీవు నాలో బలమునింపుము.

(మేఖలలో ముడి వేయుచు) ముడీ! నీవు సోమయాగసంబంధగ్రంధివి. వస్త్రమా! నీవు యజ్ఞదేవతకు గృహము వంటిదానవు.

(కృష్ణమృగపు కొమ్ముఅందుకుని) శృంగమా! నీవు ఇంద్రుని నివాసస్థానమవు. (కొమ్ము తోనేలను త్రవ్వుచు) శృంగమా! నీవు యజమాని ప్రయత్నములను ఫలవంతము చేయుము.

(చేత దండము పట్టి) నీవు నిలువుగా ఉండుము. నీవు ఉన్నతుడవు. నన్ను పాపముల నుండి రక్షింపుము. యజ్ఞమును ఉచ్చరించబడు చివరి ఋక్కువరకు నీవు ఇట్లే నిలిచిఉండుము.

11. (యజమాని అనుచున్నాడు:-)

ఋత్విజాదులాలా! మీరు నాకొరకు దుగ్ధపానము - వ్రతము -సిద్ధము చేయండి. వాగ్రూప అగ్నియే వేదము. కర్ర యజ్ఞసంబంధి (సమిధరహిత అగ్ని యజ్ఞసంబంధి కాజాలదు.) అగ్నియే యజ్ఞము.

వేదవాణి దేవసంబంధి. సుఖదాత్రి. బ్రహ్మ వర్చస్సు ప్రసాదించునది. యజ్ఞమును ముందుకు సాగించునది. అట్టి వేదవాణిని- మావశమందుండమని - యాచించుచున్నాము.

చక్షురాది దేవతలు మనసునుండి పుట్టినవారు మనసుతో సంబంధము గలవారు. యజ్ఞమును ముందుకు సాగించువారు. వారు మమ్ము ఆపదలనుండి కాపాడవలెను. వారు మమ్ము రక్షించవలెను. వారికి స్వాహా "తేభ్యః స్వాహా"

12. జలమా! త్రాగినంత మీరు త్వరగా జీర్ణమగుదురు. మా ఉదరములందు చేరి సుఖములు కలిగింతురు. యక్ష్మరహితము అన్య వ్యాధిరహితము, నిష్పాపము, ద్యోతమానము, అమృత స్వరూపము, సత్యవర్ధకమగు జలము మాకు రుచికరము కావలెను.

13.(మూత్రవిసర్జన చేయునపుడు కృష్ణమృగపు కొమ్ముతో నేలను త్రవ్వి యజమాని మట్టిపెడ్డ చేతితో తీసికొని)

లోష్టమా! ఈ నేల నీ యొక్క యజ్ఞ సంబంధి శరీరమగును. (మూత్రము విసర్జించుచు) నేను మూత్రము విసర్జించుచున్నాను - సంతానోత్పాదక వీర్యమును కాదు. విషాక్త జలమును శరీరము నుండి బయటకు పంపి, క్షీరపానమున ముఖాగ్నిని ఆహుతి ఇచ్చుచు నీవు నేలలోనికి ఎండిపొమ్ము. ఏలననగా నీవు పృథ్వినుండియే పుట్టినావు కదా!

14. (రాక్షసాది బాధానివృత్తి కొరకు అగ్నినే రక్షకుని చేసి పరుండవలెను)

అగ్నీ! నీవు అప్రమత్తుడవై ఉండుము. మేము సుఖముగా నిద్రింతుము. మమ్ము ప్రమాద రహితులను చేయుము. రక్షింపుము. మరల, మరల మమ్ము మేల్కొలుపుము.

(మనము మంత్రము చదువుట లేదు. అగ్నిని దీప రూపమున పెట్టుకొనియే పడుకొను చున్నాము)

15. (మేల్కొనిన యజమాని) మరల - మరల నాకు ఆయువు కలిగినది. మరల మనస్సు మరల ఆత్మ నాకు లభించినవి మరల కన్నులు - మరల చెవులు నాకు లభించినవి.

జఠరాగ్ని రూపమున సకలము జీవించి ఉంచు వైశ్వానరాగ్నీ! నీవు అహింసితుడవు. దేహమును పవిత్రము చేయువాడవు. పాపముల నుండి నన్ను రక్షింపుము.

16. అగ్నీ! మానవులందు మా వ్రతములను రక్షించువాడవు నీవే. యజ్ఞములందు నీవే ఏకమాత్రస్తుత్యుడవు.

(అపేక్షిత ధనమును తాకి) ధనదాత సవిత మాకు ధనము అందించినాడు. సోమదేవా! నీవు మాకు మరిన్ని ధనములను అందించుము.

17. (జుహువుతో ఘృతమును తీసి అందు దర్భ స్వర్ణ ఖండము వేసిన యజమాని)

ఘృతమా!, ఈ ఘృతము నీ శుభ్ర దేహము. ఈ సువర్ణము నీ తేజము. నీవు నీశుభ్ర శరీరముతో ఈతేజమును కూర్చుము. తేజస్సుతో కూడిన సోముని అందుకొనుము.

వాక్కూ! నీవు వేగవంతవు. మనసు నుండి వెడలిన దానవు. యజ్ఞము కొరకు నియుక్తవు.

18. శబ్దమా! నేను నీ ఆజ్ఞానువర్తిని. యజ్ఞసమాప్తి వరకు నాదేహము దృఢముగా ఉండవలెను స్వాహా.

(జుహువు నుంచి బంగరు ముక్కను పైకితీసి యజమాని)

స్వర్ణమా! నీవు తేజోరూపమవు. ఆహ్లాదకమవు. అమృతమవు. సర్వదేవసంబంధివి.

19. సోమమును కొనగల వాక్కూ! నీవే నా చిత్తమవు. మనసువు. ధారణాశక్తివి.

గోవూ! నీవు దక్షిణవు. యజ్ఞమున దక్షినారూపమున ఇచ్చిన ద్రవ్య స్వరూపమవు. నీవు క్షత్రియవర్ణసోమ సంబంధివి.

యజ్ఞసంబంధివి. అఖండమవు. మిత్రుడు నీ పాదములను బంధించును గాత. ఇంద్రుడు అధిపతి యగును గాత. పూష నిన్ను సురక్షితముగా ఉంచును గాత.

20. గోవూ! సోమమును నిన్ను ఇచ్చి కొనవలసి ఉన్నది. అందుకు ఏ చోటికి పోవుటకైనను నీమాత అనుమతించవలెను. నీతండ్రి అనుమతించవలెను. నీ సోదరుడగు ఎద్దు అనుమతించవలెను. ఏకగర్భజనితయై, ఒకే గుంపున ఉండునట్టి నీ మిత్రుడు ఆబోతు నిన్ను అనుమతించవలెను.

దేవీ! సోమక్రయిణీ! నీవు ఇంద్రార్థము సోమునిచేరుము. రుద్రుడు నిన్ను అందుకు ఆజ్ఞాపించును గాత. అట్టినీవు స్వమిత్రుడగు సోమసహితముగ తిరిగి రమ్ము.

21. (సోమము కొనుటకు ఆవును ఉత్తరదిశకు సాగనంపుచు)

గోమాతా! నీవు వసుసంబంధినివి. నీవు అదితివి. నీవు ద్వాదశ ఆదిత్యరూపమవు. నీవు రుద్రరూపవు -చంద్రరూపవు. బృహస్పతి నిన్ను సుఖముగా ఉంచును గాత. వసుసహిత రుద్రుడు నిన్ను అభిలషించవలెను.

22. ఈ భువి అఖండనీయము. ఇది దేవతలను పూజించు ఉత్తమ స్థానము. యజ్ఞమునందు ఉపకరించు ఘృతమా! నేను నిన్ను కాచుచున్నాను.

యజ్ఞస్థలమా! నీవు గోపదచిహ్నావు. ఇది నీకొరకు ఘృతసహిత ఆహుతి.

(అధర్యు స్ఫనతో యజ్ఞస్థానమును మూడుసార్లు త్రవ్వి)

గోపదమా! నీవు మాలో ఉండుము. నీ బంధుత్వము మాతోనే కావలెను. నీలో ఉన్న ధనము నాతో ఉండవలెను.

(త్రవ్విన మట్టిని పాత్రలో నింపి యజమానికి అందించి)

గోపదమా! మేము ఋత్విక్కులము. మేము ధన సమృద్ధి విహీనులము కారాదు.

(యజమాని పాత్రను తన పత్నికి అందించి పత్నీ! ధనము నీవద్దనే ఉండవలెను.)

23. (సోమమును కొను ఆవును చూచుచు యజమానపత్ని)

సోమక్రయిణీ! నేను నిన్ను పవిత్ర బుద్ధితోను- ఉదార కుశల దృష్టితోను దర్శింతును. నీవు నా ఆయువును నష్టపరచకుము. నేను సహితము ణీ ఆయువును నష్టపరచను. గోదేవీ! నీదయవలన నాకు పుత్రుడు కలుగవలెను.

ఆలోచనామృతము

ఇది ఆవును సాగనంపుట! ఎంత ఆర్ద్రముగ ఉన్నది! మనసును కరిగించుచున్నది!!! ఎంతటి కరుణారసభరితము! ఎంతటి వాత్సల్యము!! ఎంతటి అనుబంధము!!!

పశువును సహితము తోటిప్రాణిగా భావించుట వేదసంస్కృతి! భారతసంప్రదాయము!! మన కరుణార్ధ్రత!!!

ఈకరుణార్ధ్ర దృశ్యము కాళిదాసు అభిజ్ఞాన శాకుంతలము నందలి శంకుతలను సాగనంపుటను తలపించుచున్నది. అచట ప్రకృతిసాంతము అశ్రుపూర్ణమగును.

యాస్యత్యద్య శకుంతలేతి హృదయం సంస్పృష్టముత్కంఠయా
కంఠః స్తమ్భిత బాష్పవృత్తి కలుషశ్చింతాజడం దర్శనమ్ |
వైక్లవ్యం మమ తావదీదృశమపి స్నేహాదరణ్యౌకసః
పీడ్యంతే గృహిణః కథంను తనయా విశ్లేషదుఃఖైర్నవైః ||

ఇవ్వాళ శకుంతల వెళ్లిపోతున్నది. ఈమాటయే నాగుండెలో బాధగూడు కట్టినది. గొంతు పూడుకున్నది. కన్నీరునిండి చూపుమందగించినది. నేను అడవిలోని వానిని. మునిని. ఈ స్నేహము అబ్బో! నన్నే ఇంత బాధించుచున్నదే! పాపంబిడ్డను కన్నవారు కూతురును కొత్తగా అప్పగింతలు పెట్టునపుడు ఎంత బాధపడుదురో కదా!

అంటాడు కణ్వుడు శకుంతలను సాగనంపుతూ.

ఇంతటి మానవత, ప్రేమ, అభిమానము, వాత్పల్యము, కరుణ భారతజాతికి ఎన్ని యుగుముల పున్నెపుపంట!

వేదములు, ఉపనిషత్తులు, రామాయణాది మహాకావ్యములు, ఋషులు, మునులు, తాత్వికులు వారి తత్త్వబోధలు భారతీయులలో ఇంతటి అనుబంధమును, అనురాగము నింపి భారత జనజీవనమును అమృతతుల్యము చేసినది.

ఇంతటి మహాతపస్సును మరల పొగగొట్టపు పొగ బూడిదచేసినది. అది మనిషి మనసును పొగతో నింపినది. ఆత్మీయతలు, అనుబంధములు, అనురాగములు అన్నింటిని ఆవిరిచేసినది!

"అదిత్యాః అఖండనీయా పృథివ్యాః" అని మహీధరుడు. ఈపృథ్వి సొంతము ఒక్కటియే. అది ఖండించరానిది. ముక్కలు చేయరానిది అని అర్థము.

భగవంతుడు ఈ సమస్త భూమండలమును ఏకఖండముగా-అఖండనీయముగా సృష్టించినాడు. రాజులు, రాజకీయులు వారి అధికార దాహమునకు ఈనేలను ముక్కలు చెక్కలుగా చేసి పాలించుచున్నారు. గత అర్థశతాబ్దమును అప్పటి భారతదేశము -రాజకీయుల అధికారదాహమునకు బలియై - భారత, పాకిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్ మూడు ముక్కలైనది.

"మృత్పిణ్డోజలరేఖయా వలయితస్సర్వోప్యయం నన్వణుః
స్వాంశీకృత్య సపన సంయుగశతై రాజ్ఞాంగణైర్భుజ్యతే" అన్నాడు భర్తృహరి.

ఈభూమి ఎంత? సముద్రము చుట్టిన మట్టి ముద్ద! ఇది ఈసృష్టిలో ఎంత? అణువంత! ఈ అణువంత కోసం రాజుల యుద్ధాలు! పంచుకోవటాలు! పాలించుటలు!!!

24. యజమాని అనవలసినది:-

అధ్వర్యులారా! సోమము వద్దకు వెళ్లండి. ఇది నీ గాయత్రీ ఛందోభాగము, అని నాసందేశముగా చెప్పండి. అధ్వర్యులారా! ఇది నీ త్రిష్టుప్ ఛందోభాగము, అని నాసందేశముగా చెప్పండి. అధ్వర్యులారా! ఇది నీ జగతీ ఛందోభాగమని నా సందేశముగా చెప్పండి. అధ్వర్యులారా! 'సోమమా! నీవు అశేష ఛందో సామ్రాజ్యమును అలంకరించుము' అని నాసందేశముగా చెప్పండి.

సోమమా! నీవు మావాడవు. ఇంద్రుడు మున్నగు దేవతల పానపాత్రములందు నిండిన నీవు సర్వసమర్థుడవు. ఋత్విక్కులు బుద్ధిమంతులు. వారు మిమ్ము వేరువేరుగా ఉంచగలరు.

25. సవిత ద్యావాపృథ్వులందున్నవాడు కొంత ప్రజ్ఞుడు. సత్యమూర్తి. రత్నదాత. ప్రియతముడు. కవి. బుద్ధికుశలుడు. అట్టి ద్యోత మానుడగు సవితను నేను పూజింతును. సూర్యుని కాంతి బ్రాహ్మణక్షత్రియాదులను వారి పనులకు నియోగించును. సవిత అట్టివాడు. స్పృహణీయుడు. సుప్రజ్ఞుడు, అతడు తన సంకల్పమున స్వర్గమును నిర్మించినాడు.

(సోమపు ముక్కలను తలగుడ్డలో చుట్టుకొని)

సోమమా! నాకు సంతానము కలుగుటకు నిన్ను కట్టుచున్నాను. నా సంతానము నీకు ప్రాణప్రదానము

చేయగలదు. నీవు మా సంతానమునకు ప్రాణప్రదానము చేయుము.

26. సోమమా! నీవు దీప్యమానవు. నిన్ను దీప్యమాన స్వర్ణమున ఖరీదు చేయుదును. ఆహ్లాదకరమును, ఆహ్లాదకరముతోను, అమృతస్వరూపమును అమృతస్వరూపమునను ఖరీదు చేయుదును.

సోమము విక్రయించుదానా! మా గోవులు, బంగారము నీకు చెందవలెను. ఆహ్లాదకర సోమము మాకు చెందవలెను.

(మేకను సోమపు మూల్యముగా ముందుకుజరిపి) నీవు తపోదేహమవు> ప్రజాపతి వర్ణమవు> సోమమా! నీరాక వలన మాపుత్ర, పశ్వాదులు వేయింతలు పెరుగవలెను.

27. మంచిమిత్రులను కూర్చగల సోమమా! నీవు మమ్ము మిత్రుని ద్వారా చేరుకొనుము. నీవు కోరదగిన సుఖకరుడవు. యుజమాని యొక్క సుఖకరమగు కుడితొడమీద కూర్చుండుము. స్వాన. భ్రాజ, అంధారే- వింభారే - హస్త, సుహస్త, కుషానులారా! మీరందరు 'సోమమును' రక్షించువారు. ఇవి సోమము ఖరీదుచేయు గోవులు, మేకలు, స్వర్ణాదులు. మీరు వానిని రక్షించండి.

సోమరక్షకులారా! సోమమును-గోవులు మేకలను రక్షించునపుడు మిమ్ము రాక్షసాదులు పీడించకుండనై నేను నా ఆయుర్దాయము నుండి అమృతత్వమును అందుకొందును.

29. మేము శుభంకరము- పాపరహితమగు మార్గమున ప్రవర్తిల్లుచున్నాము. ఈ మార్గమున మానవుడు దుష్టత్వమును విడుచును. దానితో పాటు తప్పక ధనమును అందుకొనును.

30. కృష్ణమృగచర్మమా! నీవు నేలతోలువంటిదానవు. నేలమీద చాచుకొనుము.

(పరచిన మృగాజినమున సోమమును ఉంచవలెను. అట్లుంచిన సోమము వరుణ స్వరూపమగును)

వరుణుడు వరప్రదుడు. ద్యులోకమున స్తంభింపచేసిననాడు. పృథ్వివ్యంతరిక్షములను విస్తారము చేసినవాడు. శ్రేష్ఠత్వమును కొలిచినవాడు. వరుణ సామ్రాట్టు సమస్త భువనములందు వ్యాపించును స్థిరపడును.

ఇవన్నియు వరుణుని ప్రశంసనీయ కార్యములు.

31. వరుణుడు వృక్షాగ్రములందు అంతరిక్షమును విస్తరించినాడు. అతడు అశ్వములందు వేగమును గోవులందు క్షీరములను-యజమానుల హృదయములందు యజ్ఞమును- ప్రజలందు అగ్నిని - ద్యులోకమునందు సూర్యుని -

పర్వతములందు సోమమును స్థాపించినాడు. అట్టి వరుణుని మేము స్తుతింతుము.

32. కృష్ణాజినమా! నీవు సూర్యుని చక్షువు- అగ్ని యొక్క కంటిపాప అంతటి ఎత్తుకుచేరుము. అచట నీకు రాక్షసాది బాధలుండవు. అచటినుండి అధ్వర్యులు నిన్ను అశ్వముల మీద తీసికోని వెళ్లుదురు.

33. ఎద్దులారా! మీరు అశ్రురహితముగ సంతోషముగ బండిలాగుదురు. మీరు కొమ్ములతో మా శిశువులను క్రుమ్మరు. బ్రహ్మణులను యజ్ఞమునకు ప్రోత్సహింతురు. మీరు శకటమునకు సంయోజితులు కండి. మీకు శుభములు కలుగును గాత. మీరు యజమాని గృహమునకు చేరండి.

34. సోమమా! నీవు నాకొరకు బృహత్ శుభంకరుడవు. నీవు ఋత్విజాదుల స్వామివి. నీవు వెళ్ళు మార్గములన్నింటికి నన్ను చేర్చుము. మార్గమును నిన్ను దొంగలు దొంగిలించరాదు. రాక్షసాదులు హింసించరాదు. బందిపోట్లు, పాపిష్టితోడేళ్లు నిన్ను పట్టరాదు. యజమాని గృహమే అధ్వర్యుడనగు నాకు- నీకు అనుకూలస్థానము.

36. కొలలారా! మీరు సోమమును వహించు బండిన నియంత్రించువారలు. సోమమును వహించు బండికి కట్టిన ఎద్దులను విడిపోకుండ నిలుపువారలు. పీఠమా! నీవు యజ్ఞమున కూర్చుండ స్థానమవు. (పీట మీద మృగ చర్మమును పరచి) మృగచర్మమా! నీవు సోమమును ఉంచుటకు తగిన స్థానమవు. నీవు పీఠము మీద ఆసీనుడవగుము.

37. సోమమా! ఋత్విజులు ఏ ఏ స్థానములందు నిన్ను హవి అర్చించి- పూజింతురో అట్టి అన్ని స్థలములకు యజ్ఞము విస్తరిల్లవలెను. నీవు యజమాని గృహమును వర్ధిల్లచేయుదువు. తరింపచేయుదువు. సుపుత్రులను ప్రసాదింతువు. పుత్రపౌత్రులను హింసించవు.

సోమమా! నీవు యజమాని గృహములందు స్వేచ్ఛగా సంచరించుము.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

శాలాప్రవేశాస్త్ర మంత్రముల నాలుగవఅధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

1. అగ్నేస్తనూరసి విష్ణవేత్వాసోమస్య తనూరసి విష్ణవే
త్వాతిథేరాతిథ్యమసి విష్ణవేత్వాశ్యేనాయ త్వాసోమభృతే
విష్ణవే త్వాగ్నయే త్వారాయస్పోషదే విష్ణవేత్వా ||

గాయత్రీ ఛందమా! సోమ సామ్రాట్టు భృత్యుడగు అగ్నికి నీవు శరీరమవు. హవీ! నేను బహుయజ్ఞ వ్యాపక సోమము కొరకు భూమి మీద స్థాపించుచున్నాను.

త్రిష్టుప్ ఛందమా! నీవు సోమసామ్రాట్టు సేవకుడగు అగ్నికి నీవు శరీరమవు. హవీ! నేను బహుయజ్ఞ వ్యాపక-సోమము కొరకు భూమి మీద స్థాపించుచున్నాను.

త్రిష్టుప్ ఛందమా! నీవు సోమ సామ్రాట్టు భృత్యుడగు అతిథికి అతిథి సత్కారమవు. హవీ! నేను - బహుయజ్ఞ వ్యాపక సోమము కొరకు నిన్ను భూమి మీద స్థాపించుచున్నాను.
స్వర్గము నుండి సోమము కొరకు నిన్ను భూమి మీద స్థాపించుచున్నాను.

స్వర్గము నుండి సోమము తెచ్చు శ్యేన రూపమగు గాయత్రీ ఛందము మరియు బహుయజ్ఞ వ్యాపక సోమము కొరకు హవీ! నిన్ను భూమి మీద స్థాపించుచున్నాను.

సోమసామ్రాట్టు అన్యభృత్యులు- ధనసమృద్ధి నొసంగు అగ్ని - బహుయజ్ఞ వ్యాపక సోమము కొరకు హవీ! నిన్ను భూమి మీద స్థాపించుచున్నాను.

విష్ణవే బహుయజ్ఞవ్యాపినే అనిమహీధరుడు.

2. ప్రస్తరఖండమా! నీవు అగ్నిని పుట్టించువాడవు. (రెండు దర్భలను అందుకొని) దర్భలారా! మీరు అత్యంత సమర్థులు.

అగ్నిని మథించు దిగువ అరణీ! నీవు ఊర్వశివి. అగ్నిని మథించు మీది అరణీ! నీవు పురూరవుడవు.

అగ్నీ! నేను నిన్ను గాయత్రీ ఛందస్సుచే మథించి ప్రకటింతును. అగ్నీ! నేను నిన్ను త్రిష్టుప్ ఛందస్సుచే మథించి ప్రకటింతును. అగ్నీ! నేను నిన్ను జగతీ ఛందస్సుచే మథించి ప్రకటింతును.

(అగ్నిని మూడు సార్లు మథించవలెను)

3. మథించి పుట్టించిన మరియు ఆహవనీయ అగ్నులారా! మీరా మా కొరకు సమానమనస్కులు సమాన చిత్తులు -

నిష్పాపములు కండి. మీరు ఈ యజ్ఞమునకు విఘాతకులు కారాదు. యజ్ఞపతిని బాధించరాదు. ఇకముందు మీ ఉభయ అగ్నులు మాకు శుభంకరులు కావలెను.

4. ఋత్విజులకు పుత్రరూప - వారు మధించి పుట్టించినందున - అగ్నీ! నిందలనుండి రక్షింటు మధిత - ఆహవనీయ అగ్నులందు ప్రవేశింపుము. యజన కార్యమును నిర్వాహించుము.

సుఖకర, అత్యంత యజనీయ అగ్నీ! నీవు ఆలస్యము కానీయక సదాదేవతలకు హవి హోమము చేయుము. అగ్నయే స్వాహా.

5. (పాత్రలో నింపిన ఆజ్యమున జుహువున తీసి)

జుహువునందున్న అజ్యమా! నిరంతరగతి కలిగి -సర్వ వ్యాప్త ప్రజాపతికి పౌత్రుడును సర్వ ఆధార భూత ఆకాశమునకు పుత్రుడును - సర్వకర్మ సమర్థుడు, అత్యంత శక్తిశాలి అయిన వాయువు కొరకు నిన్ను అందుకున్నాను.

(పరస్పరము ద్రోహము చేయకుండుటకు ఋత్విక్కు ఘృతమును తాకి) మేము శపథము చేయు ఋత్విజులము. పూర్వకాలమున నీవు మాచే ఎట్టినిందలు లేనివాడవుగా చేయబడినావు. నేడు సహితము నీవు నిందలు లేనివాడవు అయినావు.

ఘృతము నిందారహితము. నిందలనుండి రక్షించునది. అనిందనీయము. త్రికాల సత్యము. అట్టి ఘృతము మాకు సులభముగా లభించవలెను. ఘృతమా! నీవు నన్ను సుప్రాప్తన్య స్వర్గ లోకమునకు చేర్చుము.

6. అగ్నీ! నీవు వ్రతపాలకుడవు. నేను నిన్నే ఆశ్రయించుచున్నాను.

వ్రతపాలక అగ్నీ! ణీ జ్వాలారూపదేహము నాలో లీనము కావలెను. నా దేహము 'నీలో లీనము కావలెను.

వ్రతపతి అగ్నీ! మనఉభయుల వ్రతములు ఒకేసారి సమాప్తము కావలెను.

దీక్షాపతి సోమమా! నా దీక్షను ఆమోదించుము. తపముల స్వామి సోమము నా ఉపసద్రూప తపమును ఆమోదించవలెను.

7. సోమమా! ఇంద్రుడు ఏకమాత్ర సోమరసధనమును అందుకొనువాడు. అతని కొరకు నీ ప్రత్యంశము అభివృద్ధి చెందవలెను. నిన్ను పానము చేయుటకు ఇంద్రుని శరీరము అభివృద్ధి చెందవలెను. ఇంద్రుని కొరకు రసపూర్ణవమగుము.

సోమమా! నీవు ధనలాభము కలిగించువాడవు. మేము మేధోజీవులము - మిత్రులము- ఋత్విజులము. మాకు అభ్యుదయము కలిగించుము. నాకు శుభములు కలుగవలెను. మేము అభిషవక్రియ పూర్తి చేయకలుగవలెను. మేము సత్యవాదులము. మాకు కోరిన ధనము, సౌభాగ్యము, సత్యము లభించవలెను.

నమోద్యావాపృథివీభ్యాం, ద్యావాపృథ్వులకు నమస్కారము.

8. అగ్నీ! ఈపృథ్వివి మీద అసురుల లోహపురములున్నవి. నీశరీరము అందు ఉన్నది. అది కోరకలు తీర్చునది. నిగూఢము. ఆ శరీరమే దేవతల ఆకలిదప్పుల వలన కలిగిన దారుణ వచనములను శమింపచేసినది. మేము పాపము చేసినామా" మున్నగు అమర్షవచనములను ఉపశమింప చేసినది. ప్రియమగు నీదగు ఆమూర్తికి స్వాహా.(ప్రథమ దిన ఉపసద హోమము చేయవలెను)

అగ్నీ! అంతరిక్షమున అసురుల రజత పురములున్నవి. అచట నీ జ్వాలామయ దేహము ఉన్నది. అది దేవతల ఆకలి దప్పుల వలన కలిగిన దారుణ వచనములను ఉపశమింపచేసినది. పాపములు చేసినామన్న దేవతల అమర్ష వచనములను ఉపశమింప చేసినది. అట్టి నీ దేహమునాకు స్వాహా. (ద్వితీయ దిన ఉపసద హోమము చేయవలెను)

అగ్నీ! ద్యులోకమున అసురుల సువర్ణ పురములున్నవి. అచట నీవు ఉన్నావు. నీవు దేవతల ఉగ్ర, ప్రదీప్త వచనములను ఉపశమింపచేసినావు. అట్టి నీకు స్వాహా.

9. పృథివీ! నీవు నన్ను తపింప చేయుదానవు - జీవిక కొరకు అటునిటు ఉరికించుదానవు. నీవు నాకు విత్తము నిచ్చు దానవు. విత్తము కొరకు ఉరికించుదానవు. నీవు నన్ను యాచనల నుండి రక్షింపుము. దుఃఖముల నుండి రక్షింపుము.

(వేది నిర్మించుటకు మట్టి తీయుటకు గాను తూర్పు, పడమర, ఉత్తర, దక్షిణములకు నేలమీద గీతలు గీయవలెను. స్ఫనతో మట్టిని త్రవ్వి ఎత్తి ఉంచవలెను.)

మృత్తికా! నిన్ను నభనామముగల అగ్నియే ఎరుగును. అంగిరస అగ్నీ! "ఆయువు" అను పేరా నిన్ను ఉత్తర వేది మీద స్థాపించుచున్నాను. నీవు భూమి మీద ఉన్నవాడవు.

అగ్నీ! నీది అఘర్షిత యజనీయ నామము. ఆపేరనే నిన్ను ఉత్తర వేడిన స్థాపించుచున్నాను. (మొదటిసారి మట్టిని తెచ్చిపోయవలెను)

నభనామ అగ్నీ! ఈ తెచ్చిన మట్టిని తెలిసికొనుము. నీవు నీ గతిమయ నామమున ఇచట- ఉత్తర వేదిన స్థిరపడుము. నీవు ద్వితీయ పృథ్వియగు అంతరిక్షమున ఉన్నవాడవు. నీది అఘర్షిత- యజనీయ నామము. ఆనామముతోనే ఉత్తర

వేదిన నిలుపుచున్నాను. (రెండవసారి మట్టి తెచ్చి పోయవలెను)

నభనామ అగ్నీ! ఈ తెచ్చిన మట్టిని తెలిసికొనుము. గతిశీల అగ్నీ! నీవు గతిశీలుడవు అంగిర నామము గల వాడవు. ఆ నామముతోనే నిన్ను ఉత్తర వేదిన నిలుపుచున్నాను. నీవు తృతీయ పృథ్వియగు ద్యులోకమున ఉన్నవాడవు. నీది అఘర్షిత - యజనీయ నామము. ఆ నామముననే నిన్ను ఉత్తర వేదిన నిలుపుచున్నాను. (మూడవ, నాలుగువ సారి మట్టిని తెచ్చి పోయవలెను)

మృత్తికా! నిన్ను దేవతల ప్రీతి కొరకు తెచ్చినాను.

10. (ఉత్తర వేదిని నిర్మించుచు) హే వాక్! నీవు శత్రువులను దునుమాడు సింహినివి. దేవతల కొరకు నీవు వేది రూపము దాల్చుము, (వేదిని శుద్ధి చేసి) హే వాక్! నీవు శత్రువులను దునుమాడు సింహినివి. వేదీ! నీవు శుద్ధివగుము. నీవు శత్రువును దునుమాడు సింహినివి.. వేదీ! నీవు దేవతల కొరకు అలంకృతవగుము. (నీళ్లు చల్లి నేలను చదును చేయవలెను)

11. ఉత్తరవేదీ! వసువుల సహితుడైన ఇంద్ర ఘోష నామ దేవత నీకు తూర్పు దిక్కు నుండి వచ్చు ఆపదలను నివారంచవలెను. ఏకాదశరుద్ర సహితుడై విశేష జ్ఞానము గల వరుణుడు నీకు పడమటి దిక్కు నుండి వచ్చు ఆపదలను నివారించవలెను. పితరుల సహితుడైన యముడు నీకు దక్షిణ దిశ నుండి వచ్చు ఆపదలను నివారించవలెను. (నీళ్లుపోసి వేదిని అలకవలెను) ఇప్పుడు ఈ నీరు మురికియైనది. పారబోయదగినది అయినది. దీనిని యజ్ఞవేది నుండి పరిహరింతును. (నీరు పారబోయవలెను)

12. వేదికా! నీవు సింహినివి. ఇది నీ హవి. నీవు ఆదిత్యుని ప్రసన్నుని చేయు సింహినివి స్వాహా. నీవు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను ప్రసన్నులను చేయు సింహినివి స్వాహా, నీవు మంచి సంతానము, అన్నమును ప్రసాదించు సింహినివి స్వాహా.

వేదికా! నీవు సింహినివి. యజమానికి శుభములు కలిగించుటకు దేవతలను తీసికొని రమ్ము స్వాహా.

హోమ మందున ఆహుతులు ఇచ్చుటకు ఘృతము నిండు జుహువా! సర్వభూత కళ్యాణము కొరకు నిన్ను ఎత్తి ఆహుతులు అర్పింతును.

13. మధ్య పరిధీ! నీవు అత్యంత స్థిరమవు. పృథివిని దృఢపరచుము. దక్షిణ పరిధీ! నీవు అటల యజ్ఞమున స్థిరమవు. అంతరిక్షమును దృఢపరచుము. ఉత్తర పరిధీ! నీవు అగ్ని యజ్ఞమున స్థిరమవు. ద్యులోకమును స్థిరపరచుము.

(గుగ్గులాది యజ్ఞ సంభారము -గొర్రె వెంట్రుకల గుచ్ఛమును వేదిక మధ్యమున వేయవలెను.)

14. యజమాని విద్వాంసుడు, మహామహుడు. అతని ఋత్విజులు విద్వాంసులు. మహామహులు. వారు యజ్ఞ కర్మమున తమ మనసులను లగ్నము చేయుదురు. వీరు తమ బుద్ధులను కూడ యజ్ఞమున లగ్నము చేయుదురు.

'బ్రహ్మ' అను ఒక ఋత్విజుడు ప్రజ్ఞావంతుడు. అతడు ఆరుగురు వషట్కర్తలను యజ్ఞకర్మమున నియోగించును.

ఇది సవితృ దేవుని మహిమాన్వితస్తుతి. సవితాయై స్వాహా.

15. విష్ణువు దీనినంతటిని అతిక్రమించినాడు. అతడు మూడుమారులు తన పాదమును ఉంచినాడు. అతని పాదన్యాసముందే సమస్త లోకములు నిలిచిఉన్నవి. అట్టి విష్ణువునకు స్వాహా

(దక్షిణ హవిర్ధాన శకట మార్గమున బంగారము ఉంచి అధ్వర్యు అచటనే ఆహుతి ఇవ్వవలెను)

16. ద్యావాపృథ్వులారా! మీరు జలవతులు - గోవతులు. యజమానికి యజ్ఞమునకు వలసిన సామగ్రి ప్రసాదించువారు.

విష్ణో! నీవు స్వకిరణములచే ద్యావాపృథ్వులను స్తంభింపచేసినావు. పృథ్విని భరించినావు. అట్టి కిరానాములకు స్వాహా.

(ఉత్తర హవిర్ధాన శకట మార్గమున బంగారము ఉంచి ప్రతిప్రాస్థాత అచటనే ఆహుతులు అర్పించవలెను)

17.(ప్రస్థాత హుత శేష ఘృతమును యజమాన పత్నికి ఇచ్చును. ఆమె ఆ ఘృతమును హవిర్ధాన శకటపు రెండు ప్రక్కలకు పూయును.)

అక్ష, ధురములారా! మీరు దేవతలందు విఖ్యాతలు. మీరు యజ్ఞమును గురించి - దేవతలకు ప్రకటించండి. యజ్ఞమును నిర్వహింపచేయండి. ప్రకర్షమున ముందుకు సాగండి. మీరు యజ్ఞమును పైపైకి దేవతల వద్దకు చేర్చండి. మీరు యజ్ఞమున కుటిలముగా ప్రవర్తించరాదు.

గృహస్వరూప శకటాభిమానినీ దేవతలారా! యజమాని గృహమున గోవులు సంపన్నలై ఉండవలెనని పలుకండి. మీరు యజమాని ఆయువును - అతని సంతానమును నష్టపరచకండి. మీరు ఇచట పృథ్వి యొక్క శ్రేష్ఠ స్థానమగు. యజ్ఞమున ఆనందించండి.

18. నేను విష్ణువు వీర కార్యములను వర్ణించుచున్నాను. విష్ణువు దీర్ఘపాదముల వాడు. అతడు మూడు అడుగులు

వేసినాడు. భూమి, లోకముల కొలతలు వేసినాడు. ఉత్తమ స్థానమగు దేవలోకమును స్తంభింపచేసినాడు. అట్టి విష్ణువునకు స్వాహా. (దక్షిణ శకటపు ముందున్న బండిని ఎత్తి ఉంచు కర్రలను భూమి మీద నిలుపవలెను.)

19. విష్ణో! ద్యులోకము, భూలోకము, మహర్లోకము. విస్తృత అంతరిక్షముల నుండి నీ రెండు చేతులందు ధనము నింపుకొనుము. అట్లు తెచ్చిన దానిని నీ కుడి - ఎడమ చేతులతో మాకు అందించుము. విష్ణవే స్వాహా.

(ఉత్తరమున నిలిచి ఉన్న హవిర్ధాన శకటపు ఎత్తి ఉంచుకర్రలను ఆనించి బండిని నిలుపవలెను.)

20. విష్ణువు అత్యంత బలవీర్యములు గలవాడు. అతడు సర్వత్ర సంపూజ్యుడు. అతడు గుహలో ఉన్న సింహము వలెను, బయటనున్న సింహము వలెను భయంకరుడు. అతని మూడు విక్రమములందే లోక -లోకాంతరములు - నిలిచి ఉన్నవి.

(మధ్య ఛాద్యమును ముట్టుకొనవలెను)

21. (రెండు హవిర్ధాన శకటముల గూళ్ళను ముట్టుకొని) మీరు విష్ణువు లలాటము వంటివారు. (రెండు ఇరుసులను తాకి) మీరు విష్ణువు పెదవుల వంటివారు. (పగ్గమును తాకి) నీవు విష్ణువు సంధాత్రివి. (ముడివేయుచు) నీవు విష్ణువు స్థిరత్వమవు.

హవిర్ధాన మంటపమా! నీవు విష్ణు దేవతాకమవు. నేను నిన్ను విష్ణు దేవుని నిమిత్తము తాకుచున్నాను.

22. అభ్రీ! నేను సవితా దేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. నేను నిన్ను అశ్వినుల బహువులతో పూష హస్తములతోనూ పట్టుకొను చున్నాను. నీపేరు అభ్రి - నేలను త్రవ్వు కర్రసాధనము. నిన్ను చేతపట్టి నాలుగు గుంతలు త్రవ్వి రాక్షసుల గొంతులు కోయుదును.

(తూర్పున ప్రారంభించి దక్షిణ శకటము క్రింద నాలుగు దిశలందు నాలుగు 'ఉపరవము'లను గుంతలు త్రవ్వవలెను)

ఉపరవ నామగర్తలారా! మీరు మహానులు. మహా ధ్వని చేయువారు. బృహద్రవకర్త ఇంద్రుని నిమిత్తము మహా ధ్వనిని ఉచ్చరించండి.

23. స్తోతలారా! రాక్షసులను వధించునదియు - కృత్య రూప అస్థికేశాదులను ధ్వంసము చేయునదియు - విష్ణు సంబంధి స్తుతిని ఉచ్చరించండి. నా శత్రువులు కృత్యమ పాతిపెట్టినారు. నేను దానిని పెరికి పారవేయుదును.

(దక్షిణ శకటము క్రింద త్రవ్విన మొదటి గుంతను నీళ్లతో కడుగ వలెను.)

నాతో సములైన శత్రువులు పూడ్చిన కృత్యాదులను పెరికి పారవేయుదును. (రెండువ గుంతను శుభ్రము చేయవలెను.)

నా బంధువులు - బంధువులు కానివారు పాతిన కృత్యాదులను పెరికి వేయుచున్నాను. (మూడవ గుంతను శుభ్రము చేయవలెను.)

నా సహోదరులును - సహోదరులు కానివారును పాతిన కృత్యాదులను పెరికి వేయుచున్నాను. (నాలుగవ గుంతను శుభ్రము చేయవలెను.)

పరాజయం ప్రాప్య పలాయమానౌ రాక్షసైరింద్రాది వధార్థమభిచార రూపేణ భౌనకానిఖాతా అస్థికేశనఖాది పదార్థాః కృత్యా విశేషాః" అని యాస్కుడు,

రాక్షసులు ఓడినారు. పారునారు. వారు ఇంద్రాది దేవతలను వధించుటకు అభిచారము చేసినారు. ఎముకలు, వెంట్రుకలు గోళ్ళు నేలలో పాతిపెట్టినారు. వానిని 'కృత్య' అందురు.

ఓడినవాడు బలహీనుడు, గెలిచినవాడు బలవంతుడు, బలహీనుడు, బలవంతుని మీద పగ తీర్చుకొనలేడు. కాని అంతవరకు అతని కసి తీరదు. మనశ్శాంతి ఉండదు. కసి తీర్చు కొనుటకు- తనను ఓడించిన వారివే అని భావించి - అస్థికేశాదులను పాతిపెట్టి ఊరట చెందుట మానవ సహజము.

అభిచారము రాక్షసవిద్య అనుచున్నాడు! అయినను ఇది మానవ మనస్తత్వము - మానవ బలహీనతకు సంబంధించినదిగా తోచుచున్నది.

శత్రువులు ఎన్ని విధములో చెప్పినాడు. 1. సాధారణ శత్రువులు 2. సమాన శత్రువులు 3. సహోదరాది శత్రువులు 4. బంధు శత్రువులు.

24. (క్రమముగా ఒక్కొక్క గుంతను స్పృశించి యజమాని అనవలసినది)

ప్రథమగర్తా! నీవు స్వరాటువు. శత్రువును నష్టపరచు దానవు.

రెండవ గర్తమా! నీవు సత్రరాట్టువు. అభిమాన శత్రువును నష్టపరచుదానవు.

మూడవ గర్తమా! నీవు జనరాట్టువు. రాక్షస నాశకవు.

నాలుగవ గర్తమా! నీవు సర్వరాట్టువు. సర్వశత్రునాశకవు.

(స్వకీయమేవ రాజ్యం యస్య సః స్వరాట్ అని ఉవటుడు. తన రాజ్యము కలవాడు స్వరాట్టు. అట్లే సత్రరాట్టు - జనరాట్టు - సర్వరాట్టు)

25. గర్త చతుష్టయమా! మీరు విష్ణుసంబంధులు. రాక్షసాదులను - కృత్యాదులను, కేశాదులను నష్టపరచువారు. మిమ్ములను జలముచే కడుగుచున్నాను.

గర్తచతుష్టయమా! మీరు విష్ణు సంబంధులు, రాక్షసాదులను, కృత్యాదులను- అస్థికేశాదులను నష్టపరచువారు. మీలో ఉన్న అపరిశుద్ధజలమును తొలగించుచున్నాను.

గర్త చతుష్టయమా! మీరు విష్ణుసంబంధులు, రక్షసాదులను - కృత్యాదులను - అస్థి కేశాదులను నష్టపరచువారు. మీ మీద దర్భలు పరచుచున్నాను.

గర్త చతుష్టయమా! రాక్షసఘాతకులగు మీ రెండు రెండింటి మీద రెండు ఫలకములు పెట్టుచున్నాను.

గర్త చతుష్టయమా! మీరు విష్ణుసంబంధులు - రాక్షసాదులను - కృత్యాదులను అస్థికేశాదులను నష్టపరచున్నారు. మీమీద పెట్టిన ఫలకములను మట్టిచే కప్పుచున్నాను.

(ఫలకముల మీది మట్టిమీద కృష్ణాజినమును పరచవలెను)

చర్మమా! నీవు విష్ణుసంబంధివి.

(చర్మము మీద సోమరసము పిండు రాళ్లను ఉంచవలెను)

శిలలారా! మీరు విష్ణుసంబంధులు.

26. అగ్నీ! నేను సవితాదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బహువులతోను- పూష హస్తములతోను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను. నీవు స్త్రీ రూపవు. నీద్వారా ఉదంబర శాఖను నాటుటకు గొయ్యి త్రవ్వుట ద్వారా రాక్షసులను గొంతు వరకు నరుకుచున్నాను.

యవధాన్యమా! నీవు యవవు. వేరుచేయుదానవు. నీవు మమ్ము ద్వేషించరాదు. అదాతలను మానుంచి దూరము చేయుము.

ఉదంబరశాఖ యొక్క అగ్రభాగమా! ద్యులోకప్రాప్తి కొరకు నిన్ను జలముతో శుద్ధిచేయు చున్నాను. మధ్యభాగమా! అంతరిక్ష ప్రాప్తి కొరకు నిన్ను జలమున శుద్ధి చేయుచున్నాను. మూలభాగమా! భూలోక ప్రాప్తి కొరకు నిన్ను జలమున శుద్ధి చేయుచున్నాను. పితృజనులుండు స్థానము క్రవ్యాదుల నుండి పవిత్రమగును.

గర్తమా! నీవు పితృజనుల నివాస స్థానమవు. (గర్తకు పూర్వ, ఉత్తర దిశలందు అగ్రభాగములు ఉండునట్లు దర్భలు పరచవలెను.)

27. ఉదంబరశాఖా! నీవు ద్యులోకమును నిలుపుము. మధ్యభాగమా! అంతరిక్షమును నిలుపుము. మూలమా! పృథ్విని దృఢపరచుము.

శాఖా! వాయువు నిన్ను గుంతలో నాటవలెను. తమ ధారక ధర్మమున మిత్రావరుణులు నిన్ను గుంతలో నాటవలెను. నీవు బ్రహ్మణుని సంతోషపెట్టుదానవు. క్షత్రియుని సంతోష పెట్టుదానవు. ధనము అన్నము ప్రసాదించుదానవు. నిన్ను నేను గుంతలో నాటుచున్నాను.

హేశాఖా! నీవు బ్రాహ్మణుని దృఢపరచుము. క్షత్రియుని దృఢపరచుము. ఆయువును దృఢపరచుము. యజమాని సంతానములను దృఢపరచుము.

28. హేశాఖా! నీవు గట్టిగా నాటుకొనుము. యజమాని తన ఇంట పశువులు, ప్రజలతో వర్ధిల్లవలెను.

(శాఖలో పిల్ల శాఖ సంధివద్ద ఆహుతి అర్పించి) ఘృతమున ద్యావాపృథ్వులను పూరింపుము.

(ఉదంబర శాఖను పాతిన చోట దాని మీద మంటపము నిర్మించువలెను) మంటపమా! నీవు ఇంద్రునకు నీడ ఇచ్చుదానవు యజమాని, ఋత్విజాదులకు నీడనిచ్చుదానవు.

29. స్తుతులచే ప్రాప్యుడవగు ఇంద్రా! మా స్తుతులు నిన్ను నిలువైపులనుండి క్రమ్ముకొనవలెను. స్తుతులు వర్ధన శీలలు -ప్రియంవదలు. అవి నీకు హర్షదాయకములు కావలెను.

30. బంధనరజ్జువా! నీవు ఇంద్రుని బంధకమవు. గ్రంధీ! నీవు ఇంద్రుని నిలిపి ఉంచుదానవు.

మండపమా! నీవు ఇంద్రసంబంధివి. (హవిర్ధాన మండపపు వాయవ్య కోణపు ఉత్తర భాగమున అగ్నీధ్రమను పేరుగల అగ్ని స్థానమును చేసి - దానిని స్పృశించి)

31. అగ్నీధ్రీయ ధిష్ణ్యే! నీవు విభు మరియు ప్రవాహరణ నామము గల దానవు. హోతృధిష్ణ్యే! నీవు వహ్ని లేక హవ్యవాహన నామము గలదానవు. మైత్రావరుణ ధ్విష్ణ్యే! నీవు శ్వాత్ర- ప్రచేత నామము గల దానవు. బ్రాహ్మణచ్ఛంసి ధిష్ణ్యే! నీవు విశ్వవేదనామము గలదానవు.

(అగ్నిని ప్రతిష్ఠించుటకు ఏర్పరచిన మట్టివేదికలను ధిష్ణ్యేలు అందురు)

32. పోతృధిష్ణ్యే! నీవు ఉశిక మరియు కవి నామము గల దానవు. నేష్టృధిష్ణ్యే! నీవు అంధారి మరియు బంభారి నామము గల దానవు. అచ్ఛావాకధిష్ణ్యే! నీవు అవస్యు -దువస్వాన్ నామము గల దానవు.

(ధిష్ణ్యే వేదికల తరువాత ఉత్తరవేది యొక్క దక్షిణ భాగమున మార్జాతీయ వేదికలు నిర్మింపబడును)

మార్జతీయవేదీ! నీవు శున్ధ్యువు. మార్జాతీయమవు. ఉత్తరవేదినున్న ఆహవనీయమా! నీవు సామ్రాట్టువు. కృశానవు. బహిష్పవమాన దేశమా! నీవు పరిషద్యవు. పవమానవు. చాత్వాలమా! నీపేర్లు నభము - ప్రతక్వము. శమిత్రమా! నీవు మృష్ట ం హవ్య సూదన నామకుడవు. ఉదంబరశాఖా! నీవు బుతుధామ - స్వజ్యోతి సంజ్ఞుడవు.

33. బ్రహ్మ ఆసనమా! నీవు సముద్ర - విశ్వవచనామకపు -సమస్త యజ్ఞమును పర్యవేక్షించు బ్రహ్మకూర్చుండు స్థలము.

ప్రాచీన వంశశాలా ద్వారము వద్ద ఉన్న అగ్నీ! నీవు అజసకపదవు.

ప్రజాహిత అగ్నీ! నీవు అహీయమాన, మూలభూత అహిబుధన్యమవు.

సదనమా! నీవు వాక్ స్థానమవు. వాణి ద్వారా కర్మచేయు స్థానము. నీవు ఇంద్రసంబంధివి. సదనమవు.

యజ్ఞద్వారము వద్ద నిలిపిన ఉదంబర ఉభయ శాఖలారా! మీరు నన్ను బాధించరాదు. మార్గపాలక సూర్యా! మార్గమధ్యమందున్న నన్ను వర్ధిల్లచేయుము. దేవలోకమునకు దారి తీయు యజ్ఞమార్గము నాకు శుభంకరము కావలెను.

34. బుత్విజులారా! మీరు నన్ను స్నేహదృష్టితో చూడండి.

దిష్ణ్యలారా! మీరు సుత్తియుక్త దిష్ణ్యనామకులు. సుత్తి సహితులు సమస్తుతులు కండి.

అగ్నులారా! మీరు మీ ఉగ్రతేజోపంజములనుండి నన్ను రక్షించండి. నాకు ధనాదులు అందించండి. నన్ను పరిపూర్ణని చేయండి. నన్ను రక్షించండి. నా నమస్కారములు అందుకొనండి. నన్ను బాధించకండి.

35. ఆజ్యమా! నీవు అనేక రూపజ్యోతివి. దేవతలకు ఉద్దీపకుడవు.

సోమమా! నీవు మమ్ము శరీరచ్ఛేది రాక్షసులనుండి - ద్వేషించువారినుండి -శత్రుకృత దౌర్భాగ్యముల నుండి రక్షించువాడవు. వీటన్నింటినుండి తప్పుకొనుటకు నీవే విశాల రక్షకుడవు. సోమాయ స్వాహా.

ప్రియతములగు సోమ ఘృతములకు స్వాహా.

36.అగ్నిదేవా! నీవు సమస్త ధనమార్గములు తెలిసినవాడవు. మమ్ము సన్మార్గమున ధనప్రాప్తి వైపు నడిపించుము. మానుండి కుటిల పాపములను దూరము చేయుము. మేము నీకు అధికాధికముగా నమస్కరించుచున్నాము. నమస్కారములు చెప్పుచున్నాము.

37. ఈ అగ్ని మా కొరకు ధనము కలిగించవలెను. శత్రుదమనుడై మాకు అగ్రగామికావలెను. అన్నము కొరకగు యుద్ధములందు ఈ అగ్ని మా కొరకు అన్నములను జయించవలెను. అగ్ని అత్యంత ప్రసన్నుడై గెలువవలెను. అగ్నయే స్వాహా. (అగ్నీధ్రీయ దిష్ణ్యలో ఒక ఆహుతి అర్పించవలెను)

38. విష్ణో! నీవు విస్తృతముగ పర్యటించుము. మా నివాసమున విశాల స్థానము ఏర్పరచుము.

ఘృతయోని అగ్నీ! నీవు ఘృతపానము చేయుము. యజ్ఞపతి యజమానిని ఆపదల నుండి దాటించుము. అగ్నయే స్వాహా

(ఆహవనీయగ్నికి ఆహుతి అర్పించవలెను)

39. సవితృదేవా! ఈ సోమము నీ దక్షిణలందున్నది. సోమమును రక్షింపుము. సోమమును రక్షించినపుడు అసురులు నిన్ను హింసించ కుండవలెను.

సోమదేవా! నీవు ఇంద్రాది దేవతలకు వారివారి భాగముల రూపమున అందినావు. (కట్టిపెట్టిన కృష్ణాజినము విప్పి సోమమున తీయవలెను)

యజమానినగు నేను ధన అన్నాదులతో నావారిని చేరుకున్నాను. ఇది దేవతల కొరకగు ఆహుతి - స్వాహా. నేను స్వయముగా- ఇప్పుడు - వరుణ పాశములనుండి విముక్తడనగుచున్నాను. "వరుణస్యపాశాన్ముచ్యే"

40. వ్రతపాలక అగ్నీ! ఇంతవరకు నేను నీ సంరక్షణలందున్నాను. వ్రతమును పూర్తి చేయించగల నీ స్వరూపము నాలో లీనమై ఉండెను. ఇప్పుడు మరల నీ స్వరూపమును నీవే గ్రహించుము ఇంతవరకు నాదేహము నీలో లీనమై ఉండెను. దానిని మరల నాదేహమున ప్రవేశపెట్టుము.

వ్రతముల స్వామీ! మన ఉభయుల వ్రతములు, వ్రతనియమములు సమాప్తమైనవి. దీక్షాస్వామి సోమము నా దీక్షను ఆమోదించినాడు. తపముల స్వామి ఉపసదాగ్ని నా తపములను ఆమోదించినాడు.

41. విష్ణో! నీవు విక్రమింపుము. మా నివాసమునకు విశాల స్థానము ఏర్పరచుము.

ఘృతయోని అగ్నీ! ఘృతపానము చేయుము. యజ్ఞపతి యజమానిని ఆపదలనుండి దాటించుము. అగ్నయే స్వాహా.

(యూపము కొట్టుటకు వెళ్ళుచు ఆహవనీయాగ్నికి ఘృతాహుతి అర్పించవలెను.)

42. (యజ్ఞస్తంభము చేయుటకు అడవిలో చెట్టుకొట్టుటకు వెళ్ళిన వడ్రంగి ఆజ్య శేషసహితుడై అనవలసినది)

యూపయోగ్యవృక్షమా! అడవిలోని అన్ని చెట్లనువిడిచి నేను నీవద్దకు వచ్చినాను. ఇతర వృక్షముల జోలికి పోలేదు. ఇతర వృక్షముల కన్న నీవే నాకు శ్రేష్ఠముగా కనిపించినావు.

వనస్పతిదేవా! ఎంతో ప్రీతితో మేము నిన్ను సేవించుటకు వచ్చినాము. దేవపూజ మరియు యజ్ఞము కొరకు నిన్ను పూజింతుము.

(చెట్టు మీద దర్భలుంచి) దర్భఓషధులారా! మీరు ఈవృక్షమును రక్షించండి. (గొడ్డలిచే కొట్టుచు) పరశూ! నీవు ఈ వృక్షమును బాధించకుము.

43. (తెగి పడుచున్న వృక్షమును సంబోధించి)

నీవు భూలోకమును పెళ్లగించకుము. అంతరిక్షమును బాధించకుము. ఇక నీవు నెల మీద శయనింపుము. పదునైన ఈ పరశువు నిన్ను దేవతలకు ఉపయోగపడు పరమ సౌభాగ్యము కలిగించినది.

వృక్షదేవా! నీవు శతశాఖలు కలిగి పత్రపుష్పములు గల దానవగుము. మేము సహితము పుత్ర, పౌత్రాదుల కూడి సహస్రశాఖసమముగా వర్ధిల్లుదుము.

(చెట్టుపడి ఉన్నచోట ఆహుతి అర్పించవలెను)

అతస్త్వం దేవ వనస్పతే శతవల్శోవిరోహ
సహస్ర వల్శానివ వయం రుహేమ!!

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

ఆతిథ్యాత్ స్థాణుహోమాన్తమను అయిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

1. దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణేహస్తాభ్యాం!
ఆదదే నార్యసీదమహం రక్షసాం గ్రీవా అపి కృన్తామి!
యవోసి యవయాస్మద్వేషో యవయరాతీర్దివేత్వన్తరిక్షాయ
త్వా పృథివ్యైత్వా శున్దన్తాంలోకాః పితృషదనమసి !!

(యజ్ఞస్తంభమును పాతుటకు గుంత త్రవ్వుటకు అభ్రీని ఎత్తి)

అభ్రీ! నేను సవిత ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువుల తోను, పూషహస్తములతోను నిన్ను పట్టుచున్నాను. నీవు స్త్రీరూపవు. గుంత త్రవ్వుటకు నిన్ను మరల మరల నేల మీద పోడుచుచు రాక్షసుల తలలు ఉత్తరించుచున్నాను.

(యవలను నీళ్లలో వేసి) యవలారా! మీరు దూరము చేయు స్వభావము కలవారు. మానుంచి ద్వేషమును దూరము చేయండి. ఆదాతలను దూరము చేయండి.

(యూపమును ప్రోక్షణ చేయుచు) యూపఅగ్రభాగమా! ద్యులోకము కొరకు నిన్ను శుద్ధిచేయుచున్నాను. యూపమధ్యమా! అంతరిక్షము కొరకు నిన్ను శుద్ధిచేయుచున్నాను. యూపమూలమా! పృథ్వి కొరకు నిన్ను

శుద్ధిచేయుచున్నాను.

(గుంతలో నీరు పోయుచు) పితృజనులను ప్రతిష్ఠించు స్థలము పావనమగును గాత.

(గుంతలో తూర్పు, ఉత్తరదిశలకు అగ్రములు ఉండునట్లు దర్భలు పరచవలెను) దర్భయుక్త గర్తమా! నీవు పితృజనులు స్థిరపడు స్థానమవు.

2. (స్తంభమును గుంతలోనికి దింపుచు) యూపమా! నిన్ను పైకి లేపుటకు నిన్ను మధ్యన పట్టిన వారిని నీవు స్వర్గమునకు చేర్చగలదానవు. నీవు సుఖముగా గర్తయందు ప్రవేశించగలదానవు. మేము యూపమును గర్తమున స్థాపించుచున్నామని గర్తము ఎరుగవలెను. గర్తమా! యూపము నీ మీద స్థిరపడును.

యూపమా! సవిత నిన్ను మధుర వర్షజలమున - ఘృతమున- తడుపును గాత. సుఫలయుక్త ఓషధుల కొరకు నేను నిన్ను గర్తలోనికి దించుచున్నాను. నీవు నీ అగ్రభాగమున ద్యులోకమును స్పృశించుము. మధ్యభాగమున అంతరిక్షమును పూరింపుము. మూలభాగమున పృథ్విని దృఢపరచినావు.

3.యూపమా! నీమూలమున మేము ఉత్తమ లోకములకు చేరవలెనని కోరుచున్నాము. ఆ లోకములందు పొడవు కొమ్ముల గోవులు - కలసి వెలుగు కిరణములు ఉండును. అచ్చట ఆ మహాస్థానమున - విష్ణువు పరమపదము పూర్తిగా ప్రకాశించును.

(యూపమును గర్తమున పూడ్చుచు) యూపమా! నీవు బ్రాహ్మణులకు లభించుదానవు. క్షత్రియులకు లభించు దానవు. ధనము, అన్నము మున్నగునవి ప్రసాదించుదానవు. నిన్ను నేను గర్తమున దించుచున్నాను.

యజ్ఞయూపమా! నీవు బ్రహ్మణులను దృఢపరచుము. క్షత్రియులను దృఢపరచుము. ఆయువును దృఢపరచుము. మా సంతానములను దృఢపరచుము.

4. ఋత్విజులాలా! విష్ణువుయొక్క వీరకర్మలను చూడండి. అతడు సమస్త కర్మలను తనయందు ఉంచినాడు. విష్ణువు ఇంద్రునకు పరమ అనుకూలమిత్రుడు.

5.ద్యులోకమందు వ్యాపించియున్న నక్షత్రమండలమును మన చక్షువులు చూచును. అట్లే విద్వాంసులు విష్ణువు యొక్క పరమ పదమును నిత్యము దర్శింతురు - 'సదా పశ్యంతి సూరయః'

6. (కుశలతో పేనిన త్రాటితో స్తంభపు నాభి భాగమును మూడుసార్లు - వరుసలు - చుట్టి) యుపమా! నీవు త్రాటిచే పరివేష్ఠించవలెను.

స్వరములారా! మీరు ద్యులోకపుత్రులు.

యూపమా! పృథివియందు ఇది నీ ఆశ్రయస్థానము. అరణ్యమున పుట్టిన పశువులు నీ భాగపువారు.

7. తృణమా! నీవు సమీపమునుంచి రక్షించు మిత్రుడవు (గడ్డిపోచతో పశువును ముట్టి దేవతల ప్రజవగు పశువా!

స్వర్గమును ఇచ్చునట్టి అగ్ని సోముల హవిర్భాగము దేవతలకు అందవలెను.

త్వష్టదేవా! నీవు యజమానికి ధనము ప్రసాదించుము.

పశువా! హవిర్భూతములగు నీ మాంసాదులను దేవతలు ఆస్వాదింతురుగాక.

8. క్షీరాది ధనములుగల గోవులారా! యజమాని ఇంట సుఖముగా ఉండండి. బృహస్పతీ! నీవు యజమాని ఇంటి గవాది ధనములను భరించుము.

దేవతల పశుహవివగు పశువా! నిన్ను యజ్ఞపు బంధనములచే బంధింతును. (పశువు కొమ్ములకు కుశలత్రాటితో కట్టవలెను) ఇక శమిత నిన్ను వశపరచుకొనును గాత.

(శమిత - యజ్ఞపశువుయొక్క హృదయ స్థాన వపను వండువాడు)

9. పశువా! నేను సవితృదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువులతోనూ, పూషహస్తముల తోను, అగ్నిసోములకు ప్రీతికరుడవగు నిన్ను - యూపమునకు కట్టుచున్నాను. (పశువును యూపమునకు కట్టవలెను) నిన్ను నేను జలము దర్భలు మున్నగు ఓషధులచే ప్రోక్షించుచున్నాను. (దర్భలతో పశువుమీద నీరుచల్లవలెను) దేవతల హవియగుటకు నీతల్లి నిన్ను అనుమతించును గాత. అగ్నిసోములకు ప్రీతికరమవగు నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

10. పశువా! నీవు నీరు త్రాగుదానవు, (పశువు నిమ్న ఉదారాది భాగములను ప్రోక్షించవలెను) నిన్ను జలదేవత పవిత్రము చేయవలెను. (పశువు మీద అంతట జలము చల్లవలెను)

పశువా! నీప్రాణము బ్రహ్మ ప్రాణములందు చేరవలెను. నీ అంగప్రత్యంగములు - యథావిధి ఆయా యజనీయ దేవతలందు చేరవలెను. ఈ యజమాని అభీష్ట స్వర్గది ఆశిషములతో చేరును గాత.

11. (శమిత చేతినుంచి 'అసి', 'స్వరు' లను తీసికొని వానిని ఘృతమున ముంచి) అసి, స్వరు లారా! ఘృతమున

తడిసిన మీరు ఈవధ్య పశువును రక్షించండి.

ధన కామనాయుక్త సుత్తివాణీ! నీవు యజమానికి ప్రియములగు ధనాదులు అందించుము యజమానిలో ప్రవేశింపుము.

స్తుతీ! నీవు వాయుదేవుని ప్రీతికి పాత్రవగుము. ఈ వధ్యపశువును విశాల అంతరిక్షమున ఉండు రాక్షసాదుల నుండి రక్షింపుము. నీవు స్వయముగా ఈ పశుహవితో దేవతలను యజించుము వధ్యపశువు శరీరముతో ఐక్యమగుము.

వర్షము వలన కలిగిన తృణమా! ఈ యజ్ఞస్వామి యజమానిని ఫలయుక్త యజ్ఞమున నిలుపుము. (పశువుక్రింది నేలమీద గడ్డి వేయవలెను) "స్వాహా దేవేభ్యో దేవేభ్యః స్వాహా"

(స్వరు - యూపస్తంభము కొట్టగా మిగిలిన ముక్క)

12. (పశువు చర్మమువిడదీయు పరికరములతో త్రాటిని పశువును కట్టుటకు - నేలమీదవేసి! రజ్జువా! నీవు సర్పాకారమవుకాకుము. అజగర ఆకారము దాల్చకుము.

(చేత నీటికుండ పట్టి నడుచు యజమాన పత్నిని పశువు వద్దకు తీసికొని పోయి ప్రస్థాత ఆమెచే అనిపించునది)

విశాల ఆకాశమును అందుకొను యజ్ఞమా! నమస్కారము. నీవు శత్రురహితుడవై సమాప్తిని చేరికొనుము. యజ్ఞమార్గమున ప్రాప్తమగు ఆహుత ఘృతధారలను అనుసరించిసాగుము. "ఘృతస్య కుల్యాఉపఋుతస్య పధ్యాఅను"

13. కాళ్లు చేతులు కడుక్కొను జలమున్న ఘటమా! నీవు పరిశుద్ధవు. ఈపశువును పరిశుద్ధము చేయుము. దీనిని దేవతలకు చేరు అర్హతా కలిగించుము. దేవతల మధ్యనున్న మేము ఆ దేవతలచే ఎల్లప్పుడు పరివేష్ఠితులము కావలెను.

14. (యజమాన పత్ని మృతపశువు వద్ద కూర్చొని) పశువా! నేను నీ నాలుకను శుద్ధిచేయుచున్నాను. (నీరు ముఖమునకు అంటించవలెను.) పశువా! నేను ప్రాణములను శుద్ధిచేయుదును. (నాసికారంధ్రములకు నీటిని అంటించవలెను.) పశువా! నేను నీ కనులను శుద్ధిచేయుదును. (కనులకు నీరు అంటించవలెను) పశువా! నీచెవులను శుభ్రము చేయుదును. (చెవులకు నీరు తాకించ వలెను) పశువా! నేను నీ నాభిని శుద్ధిచేయుదును. (నాభికి నీరు తాకించవలెను) పశువా! నేను నీ శిశ్నమును శుద్ధిచేయుదును. (పశువు అంగమునకు నీరు తాకించవలెను) పశువా! నేను నీ గుదమును శుద్ధిచేయుదును. (గుదమునకు నీరు తాకించవలెను) పశువా! నేను

నీపాదములను శుద్ధిచేయుదును. (పశువు నాలుగు పాదములకు నీరు ముట్టించవలెను)

15. (కాళ్లు చేతులు కడుగు నీటి కుండలోని నీటితో యజమాని - అధ్వర్యు - యజమానపత్ని కడుగుకొని - పశువును శుద్ధిచేయవలెను. కుండలో మిగిలిన నీటిని పశువుపై చల్లి యజమాని)

పశువా! నీమనసు వికసించవలెను. నీ నాలుక ప్రసన్నము కావలెను. నీ ప్రాణము వికసించవలెను. నీ కన్నులు ప్రఫుల్లములు కావలెను. నీ శ్రవణశక్తి వర్ధిల్లవలెను.

పశువా! బంధనాదులచే నీ విషయమున క్రూరముగా ప్రవర్తించుట జరిగినది. వధాది కృత్యములు నిర్వహించుట జరిగినది. ఆ బాధలన్నియు నిన్ను విడిచిపోవును. హోమీయములగు నీ అంగములన్నియు పరిశుద్ధములు కావలెను. రాత్రింబవళ్లు మొదలుకొని సర్వకాలములు నీకు కళ్యాణ ప్రదములు కావలెను.

(మూడు దర్భలను పశువు రొమ్ముమీద పెట్టి) ఓషధులారా! ఈపశువును రక్షించండి. (కత్తిచేతపెట్టి) ఖడ్గమా! నీవు ఈ పశువు ఆత్మకు దుఃఖము కలిగించకుము. (పశువు రొమ్ము దగ్గరి చర్మమును చీల్చవలెను)

16. (పశువు చర్మము తీయకముందు పశువు రొమ్ముమీద దర్భలు పెట్టి ఉండెను. కత్తితో పశువు చర్మము కోయునపుడు ఆ దర్భలు రెండు ముక్కలు అయినవి. అధ్వర్యు ఆ రెంటిలోని అగ్రభాగములను కుడి చేతను - మూలభాగములను ఎడమచేతను పట్టి పశువు రక్తమున ముంచవలెను.)

రక్త రంజిత తృణములారా! మీరు రాక్షసుల భాగము. (మంత్రము చదివిన అధ్వర్యు రెండు దర్భముక్కలను మట్టి కుప్పమీద వేయవలెను) రాక్షసవర్గము యజ్ఞస్థానమునుండి పారద్రోలబడినది.

(యజమాని అనవలసినది) నేను రాక్షస వర్గమును పాదాక్రాంతులను చేయుచున్నాను. (గడ్డి ముక్కలపై పాదముంచవలెను) నేను రాక్షస వర్గమును పీడించుచున్నాను. (గడ్డిముక్కలను కాలితో తొక్కవలెను) నేను రాక్షసులను అంధకారమయ రసాతలమునకు త్రోయుచున్నాను.

(పశువు ఉదరము నుండి తీసిన మేదలో వపా శ్రపణుల - మేదను తొలగించు దారు ఉపకరణములను - మేదలో ముంచి అధ్వర్యు అనునది) ద్యావాపృథ్వులారా! మీరిద్దరు జలముచే ఆచ్ఛాదితులు కండి. వాయువా! నీవు వపబిందువులను గ్రహించుము. ఆహవనీయగ్నీ! ఘృత ఆహుతులను ఎరుంగుము. అగ్నయే స్వాహా

(గడ్డిముక్కలను, వపాశ్రపణులను ఆహవనీయాగ్నిలో హోమము చేయుచు అధ్వర్యు) వపాశ్రపణులారా! మీరు ఉభయులు అగ్నిలో ఆహుతి చేయబడినారు. ఇక మీరు అంతరిక్షమున ఉన్న పవనమును కలసికొనండి.

17. (ఋత్విజ యజమానాదులందరు జలాశయము వద్ద తమను పవిత్రము చేసి కొనుచు) మాలో ఉన్న ఏ మాత్రపు పాపమునైనను, శరీరమునందలి మలమును ఈ జలము తొలగించవలెను. నేను చేసిన అకారణ ద్రోహమును, పాపభయము ఎరుగని నాకు కలిగిన శాపమును సోమ, జలములు రెండును తొలగించవలెను.

18. (జుహువులో నిండిన నేతిని ముందు పశువు హృదయమున చల్లి పిదప సర్వంగపు మాంసము మీద చల్లవలెను)

పశువా! నీహృదయము దేవతలు హృదయములందును, నీప్రాణము దేవతల ప్రాణము లందును, లీనమగును గాత.

వపా! నీవు ఎంతో చిన్నదానవు. అగ్ని నిన్ను పచనము చేసి, విస్తారము చేయును. జలము మాంసమును వేరుచేయును. వాయుగతి కలిగిన, పూషగతి కలిగిన వపను పానము చేసిన అంతరిక్షముందున్న రాక్షసాదులు వ్యధితులు కావలెను. ఈ విధముగా వపా హోమమున దుర్భాగ్యము దూరమైనది. (ఘృతము మరియు వపను ఖడ్గముచే కలుపవలెను.)

19. ఘృతపానము చేయు దేవతలారా! ఘృతపానము చేయండి. వసాపానముచేయు పితఋులారా! వసాపానము చేయండి.

వసాజ్యమా! వస + ఆజ్యము - నీవు అంతరిక్షమునందలి దేవతలకును పితరులకును హవివి. అగ్నయే స్వాహా. దిశలు - ప్రదిశలు - విదిశలు - అదిశలు - ఉద్దిశలు - దిశలకు స్వాహా.

20.(పశుహవిని స్పృశించి) ఆత్మసంబంధ ప్రాణములు ఈ పశువు ప్రత్యంగమున చేర్చబడినవి. ఆత్మసంబంధ ఉదాన వాయువు సహితము ఈపశువు ప్రత్యంగమున ప్రవేశపెట్టబడినది.

త్వష్టదేవా! నీవు కూర్చిన ఈ పశువు యొక్క అంగములన్నియు పూర్వము వలె సంధించబడినవి. ఛేదనము వలన చెదిరినవి సహితము అతికినవి.

పశువా! ఈవిధముగా మంత్రములచే నీ అవయవములనన్నింటిని సంధించుట జరిగినది. మమ్ము రక్షించుటకును - దేవతలను చేరుటకును నీమిత్రులు, తల్లిదండ్రులు అనుమతింతురు గాత.

21. (వండి ఉంచిన వధ్యపశు గుదను మూడింట ఒకవంతు వంకరగాకోసి - దానిని పదకొండు ముక్కలు చేసి ఒక్కొక్క ముక్కను ఆహుతి ఇవ్వవలెను)

గుడహవీ! నీవు సముద్రమును చేరుము - స్వాహా. గుడహవీ! నీవు అంతరిక్షమును చేరుము - స్వాహా. గుడహవీ! నీవు రాత్రింబవళ్ల రూపమగు కాలమగు కాలమును చేరుము- స్వాహా గుడహవీ! నీవు గాయత్రి మొదలగు ఏడు ఛందములను చేరుము - స్వాహా. గుడహవీ! నీవు ద్యావా పృథ్వులను చేరుము -స్వాహా. గుడహవీ! నీవు యజ్ఞములకు అధిదేవత విష్ణువును చేరుము - స్వాహా. గుడహవీ! నీవు దివ్యాకాశామును చేరుము - స్వాహా.

సముద్రాది దేవసంఘములారా! మీరందరు నా మనసును నా హృదయమందే నియంత్రించండి. (సర్వహోమము చేసి) సర్వములారా! మీరందరు నా మనసును నా హృదయమందే నియంత్రించండి. (స్వరహోమము చేసి) స్వరములారా! మీధూమము ద్యులోకమును చేరవలెను. మీ జ్యోతి స్వర్గమును చేరవలెను. మీరు మీ భస్మమున ఈపృథ్విని నింపుడు - స్వాహా.

22. (పశుహృదయమును పచనము చేసిన శూలమును తడి -పొడి భూమి మధ్య పాతిపెట్టి అధ్వర్యు) హృదయశూలమా! నీవు జలములను హింసించకుము. ఓషధులను హింసించకుము.

(ఋత్విక్కు, యజమానాదులు జలమును తాకి) వరుణరాజా! మేము ఏ ఏ స్థానములందు పాపములకు భయపడుచున్నామో, ఆయా స్థానములనుండి మాకు విముక్తి కలిగించుము. గవాది పశువులు అహంతవ్యములు, అందురు కదా! మేము వాటిని ఈవిధముగా హింసించుచున్నాము. ఆ పాపమునుండి మమ్ము విడిపించుము.

వరుణరాజా! నీకృపవలన మాకు మంచి మిత్రులు లభించవలెను. ఓషధులు సహితము మాకు మంచి మిత్రులు కావలెను. మమ్ము ద్వేషించువారిని - మేము ద్వేషించువారిని జలములు ఓషధులు - మాకు మంచి మిత్రులుగ - దుఃఖములు కలిగించవలెను.

23. సూర్యాస్తమయమునకు ముందు సోమీయ వసతీవరీ నది జలమును తేవలెను. సూర్యాస్తమయమైనంత నూతినుండి తేవలెను. హవియుక్త యజమాని హవిప్రాయములగు వసతీవరీ జలమును పూజించును. యజ్ఞము ఈ వసతీవరీ జలములచే హవిర్యుక్తము కావలెను. సూర్యుడు సహితము వీనివలన హవిర్యుక్తుడు కావలెను.

24. వసతీవరీ జలములారా! నేను మిమ్ము జీర్ణము కాని గృహమున -దక్షిణాగ్ని మండపమున స్థాపింతును.

(కొత్తగా ఏర్పరచిన గార్హ్యపత్యగ్ని స్థలపు పశ్చిమ భాగమున ఉంచవలెను. మరల అచటి నుంచి తొలగించి ఉత్తరవేదియొక్క దక్షిణ కోణమున ఉంచవలెను)

వసతీవరీజలమా! నీవు ఇంద్రాగ్నుల భాగమవు. (మరల జలమును తీసి ఉత్తరవేదియొక్క ఉత్తర కోణమున ఉంచవలెను) వసతీ నదీజలమా! నీవు మిత్రావరుణుల భాగమవు. (మరల తీసి అగ్నీధ్రీయదిష్ణ్యకు వెనుకనిలిపి) వసతీవరీ జలమా! నీవు విశ్వేదేవతల భాగమవు.

ఈ జలదేవతాక గాయత్రి బుక్కులు - ఈవసతీ వరీ జలము - సూర్యుని వెంటగమనించ జలములు - ఆ జలములన్నియు మా ఈ యజ్ఞమును దేవతలకు ప్రీతికరము చేయవలెను.

25. (వేది మీద ఘృతపర్యంత పదార్థములకు కూర్చి చివరకు హవిర్ధాన శకటము వద్దకు చేరి సోమమును కట్టిన త్రాటిని విప్పి - దక్షిణ శకటపు ఈషక్రింద అభిషవ ఫలకములను ఉంచి)

సోమమా! నిన్ను హృదయము, ద్యులోకము, సూర్యునికొరకు ఉపామృతము చేయుదును. నీవు మా హింసా రహిత యజ్ఞమును ద్యులోకపు దేవతలకు ప్రీతి కరము చేయుము. నీవు ఏడుగురు వషట్కర్తలను యజ్ఞకర్మమున నియమింపుము.

26. (సోమమును శిలల మీద పెట్టి) సోమరాజా! నీవు సమస్తప్రజను సమ్మానింపుము. సమస్త ప్రజ నిన్ను అభినందించును.

సమిధలచే జాజ్వల్య మానమగు అగ్నీ! నా ఆహ్వానమును యాచనను వినుము. (అధ్వర్యు ప్రచరణి స్రువముచే అతి ప్రణీతమందు ఆహుతి ఇచ్చి) జలదేవతా! ధనములందించు స్తుతులారా! నా ఆహ్వానము వినండి. సోమమును మర్దించుశిలలారా! మీరు నాఆహ్వానము వినండి. విద్వాంసులు యజ్ఞమును విన్నట్లు - సవిత నాఆహ్వానము వినవలెను -స్వాహా 'సవితాహవం మే స్వాహా'

27. జలదేవతలారా! తరంగములు మీకు అసత్య భూతములు- హవిష్మంతములు - శక్తిశాలినులు- హర్షకారిణులు. వాటితో మీరు సోమరస పానము చేయు దేవతలకు అందుకొనవలసి ఉన్నది. కావున దేవతల భాగములగు మీరు ఆ తరంగములను దేవతలకు అర్పించండి -స్వాహా.

28. (జలములందు హోమము చేసిన ఘృతమును మిత్రావరుణుల చమసమున వేరుగా ఉంచి) ఘృతమా! జలమునుంచి వేరయినావు. వసతీవరీజలమా! మిమ్ము అక్షయత్వము కొరకు సముద్రపు ఆవల తీసికున్నాను. జలము జలమునను - ఓషధులందును కలసినవి.

29. (ప్రచరణి స్రువమందున్న శేషఘృతమును అగ్నిష్టోమమున హోమము చేసి) అగ్నీ! యుద్ధములందు నీవు ఏ మానవుని రక్షింతువో - ఏ మానవుని నీవు అన్నములు ఆర్జించుటకు ప్రోత్సహింతువో - అతనికే శాశ్వతములగు అన్నములు లభించును - స్వాహా.

30. (ఉపాంశు శిలను పట్టి కొంతసేపు మౌనము వహించి)

నేను సవితాదేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువులతోను - పూషహస్తములతోనూ నిన్ను పట్టుకున్నాను. ఉపాంశు సవనశిలా! నీవు ధనప్రదవు. ఈ యజ్ఞమును
గంభీరము చేయుము. ఇంద్రుని కొరకు బలప్రద, మధుర, దుగ్ధాదియుక్త సోమము నీమీదనే అభిషుతమైనది. వసతీ వరీ జలములారా! మీరు మాకు గ్రహణ యోగ్యులు. మీమాట దేవతలు విందురు. జలమా! అభిషుత సోమమున కలవండి. మమ్ము సంతృప్తులను చేయండి.

31. జలములారా! నామనసుకు తృప్తికలిగించండి. వాక్కునకు తృప్తి కలిగించండి. చక్షుద్వయమునకు తృప్తి కలిగించండి. రెండు చెవులకు తృప్తి కలిగించండి. ఆత్మకు తృప్తి కలగించండి. నా సంతానమునకు తృప్తి కలిగించండి. పశువులకు తృప్తి కలిగించండి. సహచరులకు తృప్తి కలిగించండి.

జలమా! నీకృపవలన నా మిత్రుల నానుండి విడిపోరాదు.

32. (ఉపాంశు సవన శిలలను కృష్ణాజినము మీద ఉంచి శిలలమీద అయిదుసార్లు సోమమును వేయవలెను)

సోమమా! ప్రాతః సవనమున సోమరస అంశభాగ యుక్తుడగు ఇంద్రుని కొరకును- మధ్యాహ్నం సవనమున సోమభోక్తరుద్ర సహిత ఇంద్రుని కొరకును - మూడవ సవనమున సోమ భోక్త ఆదిత్య సహిత ఇంద్రుని కొరకును - శత్రునాశక ఇంద్రుని కొరకును నిన్ను అభిషవము నిమిత్తము ఈశిలమీద ఉంచుచున్నాను. (మూడుసార్లు మూడుపిడికిళ్ల సోమము శిలల మీద వేయవలెను) సోమమా! నీవు ద్యులోకపు శ్యేన రూపవు. సోమము అనుసరించిన గాయత్రి కొరకు నిన్ను అభిషవించుచున్నాడు. (నాలుగవ పిడికెడు సోమము శిలమీద వేయవలెను) సోమమా! ధనము, అన్నము ప్రసాదించు అగ్నికొరకు నిన్ను నేను గ్రహించుచున్నాను. (అయిదవ పిడికెడు సోమము శిలలు మీద వేయవలెను)

33. (ఉపాంశు సవనశిల మీద వేసిన అయిదు పిడికిళ్ల సోమమును ముట్టుకోని) సోమమా! ద్యులోకమున నీ జ్యోతిస్వరూపము - విశాల అంతరిక్షమున నీజ్యోతిస్వరూపము వెలుగుచున్నది. దానితో యజమానికి ధనసంపన్నమును, విశాలమును అగు స్థానమును కల్పించుము.

34. గ్రహణీయ జలములారా! మీరు క్షిప్రులు. వృత్ర సంహారకులు. ధనదాతలు. సోమామృత పాలకులు.

మీరు ఈ యజ్ఞమును దేవతలు అందుకొనునట్లు అనుగ్రహించండి. అనుజ్ఞాతులై మీరు సహితము దేవభావమున సోమపానము చేయండి.

35. (ఉపాంశు సవన శిలచే సోమమును దించుచు) సోమమా! నీవు భయపడకుము. కంపించకుము. బలము కలుగుము. ద్యావాపృథ్వులారా! మీరు దృఢపడండి. ఈ శిలలు మున్నగు వానిని దృఢపరచండి. మీరు ఉభయులు

దీనిని ధరించండి. ఈ రాతితో దంచుట వలన యజమాని శత్రువు చచ్చినాడు - సోమము కాదు.

36. సోమమా! పూర్వ, పశ్చిమ, ఉత్తర, దక్షిణ సమస్తదిశలు నీకు అనుకూలములు అగును గాత. దూతా! నీ భాగములతో సోమమును పరిపూర్ణము చేయుము. ఈవిషయము సమస్తజనులు ఎరుంగుదురు గాత.

37. ఇంద్రా! నీవు ప్రీతికరుడవు. బలవంతుడవు. నీవు యజమానిని, గొప్ప గొప్పగా ప్రశంసింతువు. ధనవంత ఇంద్రా! నిన్ను మించి ఎవడును యజమానికి ధనాది సుఖములు ఇవ్వజాలడు. ఇంద్రా! ఇది సత్యవచనము - నీతో చెప్పుచున్నాను.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

అభ్యాదానాద్వాచనాస్తమను ఆరవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్పటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఏడవ అధ్యాయము

1. వాచస్పతయే పవస్వ వృష్ణో అంశుభ్యాం గభస్తిపూతః
   దేవోదేవేభ్యః పవస్వ యేషాం భాగోꣳసి

సోమమా! నీవు అంగుళులతో అభిషుతుడవు. నీ రసస్రావ అంశమున వాణియొక్క స్వామి కొరకు అభిషుతమగును. దశా పవిత్రమున జల్లించబడుము. (ప్రథమ ఉపాంశు గ్రహమును పట్టుకొని) సోమమా! నీవు ఏ దేవతల భాగమవో - ఆ దేవతల కొరకు నీవు దేవతవై జల్లించబడుము. (రెండవ ఉపాంశుగ్రహమును అందుకొనవలెను.)

2. సోమమా! మాకు కలుగు వర్ణములను మధురము చేయుము. (మూడవ ఉపాంశు గ్రహమును అందుకొని) సోమమా! నిన్ను అణచగలవారు లేరు. నీవు సదా జాగృతుడవు. అందుకే నీకు సోమనామము కలిగినది. అట్టి సోమాయ స్వాహా. (రెండవసారి స్వాహా అని బయటికి రావలెను) నేను విశాల అంతరిక్షమును అందుకొందును. "అంతరిక్షమన్వేమి"

3. ఉపాంశుగ్రహమా! సమస్త ఇంద్రియముల కొరకును, దివ్య మరియు పార్థివ దేవతల కొరకును ఉత్పన్నమగుము. నిన్ను మనస్సు- ప్రజాపతి - వ్యాపింప చేయవలెను. స్వాహా. (ఉపాంశు గ్రహమున నిండియున్న సోమమును ఆహుతి ఇవ్వవలెను.)

చక్కగా ఉత్పన్న మైన ఉపాంశు గ్రహమందలి సోమమా! నేను నిన్ను సూర్యునకు ఆహుతి అర్పించుచున్నాను. లేపమా! మరీచుల పాలకులయిన దేవతలకు నిన్ను అర్పింతును. (చేతిలో ఉన్న సోమమును పశ్చిమ పరిధికి పూయవలెను.)

సోమాంశమా! నా శత్రువును వధించవలసినదని నిన్ను వేడుకున్నానే- ఆ శత్రువు వాస్తవముగనే ఊర్ధ్వగామి సోమాభిచారమున హతుడైనాడు. ఫట్ - అభిచార ఆహుతి.

ఉపాంశు గ్రహమా! ఇప్పుడు నిన్ను యథాపూర్వము స్థాపించుచున్నాను. (ఉపాంశు గ్రహమును చేతితో శుభ్రము చేసి యథా స్థానమున ఉంచవలెను.) నిన్ను ప్రాణము కొరకును - న్యాయము కొరకును ఇచట స్థాపించు చున్నాను.

ప్రాణోహవ్యా అస్య (యజ్ఞస్య) 2. అథవా ఉపాంశుః ప్రాణ ఏవ 3. యజ్ఞము ఖం వా ఉపాంశుః 4. ఇయం (పృథివీ) మవ ఉపాంశుః 5. ఉపాంశు పాత్రోవా న్వజాః ప్రజాయన్తే.

ఉపాంశువు ప్రాణము - యజ్ఞముఖము - పృథివీ అగును. ఉపాంశు గ్రహము ఉపాంశముగల పాత్ర. సోమమును ప్రాణముగ భావించి పాత్రయందుంచినట్లున్నారు.

ప్రాణో హి సోమః అని తాద్త్యము.

4. ఉపాంశు గ్రహమా! నిన్ను చేబూనినాము. ఇక నీవు నీలోన సోమమును ధరించుము.

ధనవంత ఇంద్రా! సోమరసమును పానము చేయుము. రక్షించుము. మమ్ము వర్షముతో చేర్చుము. - మాకు వర్షము కలిగించుము.

5. ఇంద్రదేవా! నీ అనుగ్రహమున నేను ద్యావాపృథ్వులను నాలో చేర్చుచున్నాను. అంతరిక్షమును నాలో చేర్చుచున్నాను. నీవు సాధారణ - ఉత్కృష్ణ దేవతలకు సమానుడవు. అంతర్యామ పాత్రయందున్న సోమమును సంతృప్తిగా ఆస్వాదించుము.

మానవుడు మహిమాన్వితుడు. ద్యావాపృథ్వులు, అంతరిక్షము మానవుని యందే ఉన్నవి. మానవుడు లేకున్న ఏమున్నది? తనతోటిదే లోకము. తాను లేకున్న లోకములు లేవు.

ఇంతటివాడు మానవుడు. అయినను తనను తాను తెలియజాలడు. ఇదియే అజ్ఞానము. తనను తాను తెలియుట సామాన్యము కాదు. ఇది అందరకు సాధ్యపడునది కాదు.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతమున ప్రహ్లాదుడు హిరణ్యకశిపునితో అన్న ఈ పద్యము దృష్టాంతము.

లోకములన్నియున్ గడియలోన జయించిన వాడవింద్రియా
నీకము జిత్తము గెలువనేరవు. నిన్ను నిబద్ధు చేయు నీ
భీకర శత్రులార్వుర ప్రభిన్నుల జేసిన బ్రాణి కోటిలో
నీకు విరోధి లేడొకడు నేర్పున జూడుము దానవేశ్వరా!

లోకములను సులభముగా గెలువవచ్చునేమో! ఇంటిని గెలుచుట కష్టము. ఇంటిని సహితము గెలిచినా గెలువ వచ్చునేమో తనను గెలుచుట దుర్లభము!

తనను గెలుచుట చాలా దూరము. తనను తెలియుటయే అసాధ్యము. తనను తనలో నున్న లోకములను గ్రహించుట జ్ఞానమగును. తనలోనున్న పరమాత్మను ఎరుంగుట పరమ జ్ఞానమగును.

తనను తాను భగవానునకు అర్పించుట ప్రపత్తియగును. అదియే పరాకాష్ట!

"అంతర్యామే మఘవన్మాదయస్వ" అన్నాడు ఈ మంత్రమున.

ఇంద్రా! నా ఆత్మను అనుభవించుము- ఆనందించుము అనుచున్నాడు.

6. ఇంద్రవాయుగ్రహమా!- సోమరసపానపాత్రా! సమస్త ఇంద్రియముల కొరకును-దివ్య మరియు పార్థివదేవతల కొరకును ఉత్పన్నమగుము. నిన్ను వనసు- ప్రజాపతి- అందుకొనవలెను.

చక్కగా ఉత్పన్నమైన గ్రహమా! నిన్ను నేను సూర్యుని కొరకు పట్టుకొనుచున్నాను. మరీచులు పాలకులయిన దేవతల కొరకు నిన్ను శుద్ధిచేయుచున్నాను. (గ్రహమును- పాత్రను -చేతితో శుభ్రము చేయవలెను.)

గ్రహమా! దేహమున ఉదాన వాయు పరిపుష్టి కొరకు నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

7. పవిత్ర సోమపాయి వాయువులారా! మీరు ఇటురండి. మావద్దకు వచ్చినిలువండి. మిమ్ము సర్వులు వరింతురు. వేలసంఖ్యలో మీ వాహన మృగములు విరాజిల్లుచున్నవి. నేను మీకొరకు మదకర సోమరసము అర్పించినాను. ఆ

సోమపు ప్రథమ పానమున మీరు వర్థిల్లుదురు.

8. ఇంద్రవాయువులారా! ఈసోమము మీ ఉభయుల కొరకు అభిషుతము చేయబడినది. ఈ ఆహ్లాదకరమగు సోమము మీ ఉభయులను చేరుకొనవలెనను కొనుచున్నది.

ఉపాయామగ్రహమా! వాయువునకు సోమరసపానము చేయించుటకు గాను నిన్ను అందుకొను చున్నాను- ఇంద్రునకు సోమరసపానము చేయించుటకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

పాత్రా! ఇది నీవు స్థిరపడు స్థానము. పాత్రను వేదిమీద యథాస్థానమున ఉంచవలెను) ఉపాయామ గ్రహమ! పరస్పరము సమానప్రీతిగల ఇంద్రాగ్నుల కొరకు మీలో సోమరసము నింపుచున్నాను.

ఉపయామ ఇయం వా ఇదమన్నాద్యనుప యచ్ఛతి పశుభ్యో మనుష్యేభ్యో వనస్పతిభ్యః అని శతపథము. మానవులకు, పశువులకు, మనస్పతులకు అన్నాదులను ఇచ్చునది. ఇది పాత్రపేరు కావచ్చును.

9. (మిత్రావరుణులకు సోమము అందించుపాత్రను చేపట్టి) మిత్రా వరుణులారా! ఈ సోమరసము సత్యమును- యజ్ఞమును వర్థిల్లచేయునది. ఇది మీ కొరకు అభిషవింపబడినది. మీరు మా సోమపాత్ర ఆహ్వానమును ఆలకించండి.

ఉపయామగ్రహమా! మిత్రావరుణుల కొరకు నీలో సోమరసము నింపుచున్నాను.

10.(మిత్రా వరుణుల కొరకు సోమరసము నింపిన పాత్రలో రెండుదర్భలను ఉంచి సోమరసమున పాలు కలుపువలెను) దేవతలకు సోమహవి సమర్పించు ఋత్విగ్యజమానులమగు మమ్ము గోవులు, అశ్వములు మున్నగు ధనములచే సంపన్నులము చేయుము. దేవతలు సోమహవికి ప్రసన్నులు కావలెను. గో, అశ్వాది ధనములచే ఆనందించవలెను.

మిత్రావరుణులారా! మాకు మార్పు ఎరుగని గోవును- నిత్యము పాలిచ్చుదానిని - అనుగ్రహించుము.

పాత్రా! ఇది నీ స్థిర నివాసము. నేను నిన్ను మిత్రా వరుణుల కొరకు ఇచట ఉంచుచున్నాను.

11. (అశ్వినుల కొరకగు సోమపాత్రను పట్టుకుని) అశ్వినులారా! మీ మాట మధురము సత్యము. ఆ మాటతో మీరు మాయజ్ఞమును ఆసించితము చేయండి.

ఉపయామగ్రహమా! నేను నిన్ను అశ్వినుల కొరకు పట్టుచున్నాను. ఇది నీ స్థానము. మధువిద్యావంతులగు అశ్వినుల కొరకు నిన్ను ఇక్కడ పెట్టుచున్నాను.

12. ఇంద్రుడు సర్వకాలములందు ఋషిసమాన జ్యేష్ఠుడు - శ్రేష్ఠుడు. యజ్ఞమున దర్భాసనమున ఆసీనుడగువాడు. స్వర్గమును ఇచ్చువాడు. శత్రువు మీదకు దండెత్తువాడు. శత్రుంజయుడు. బలశాలి. శత్రుధనమును జయించువాడు.

సోమమా! యజ్ఞములందు యజమాని యజ్ఞక్రియలందు మిశ్రణాదులద్వారా నీవు వర్ధిల్లుదువు. అందువలన ఆ యజమానికి సమస్తము సమకూర్చమని ఇంద్రుని ప్రార్థింతువు.

శుక్రగ్రహమా! నీవు ఉపయామము ద్వారా శండుని పారద్రోలుటకు గ్రహించబడినావు. ఇది నీ స్థానము. నీవు యజమాని కొరకు వీరునివలె ఆచరింపుము.

(అధ్వర్యు, ప్రతిస్థాత రెండు యూపఖండములను ప్రోక్షించవలెను. అధ్వర్యు శుక్రగ్రహమును ప్రతిస్థాత మన్థిత గ్రహమును శుద్ధిచేసి మూతపెట్టవలెను) శుక్రని పుత్రుడు - అసురుల పురోహితుడు - శండుడు బహిష్కరించ బడినాడు.

(అధ్వర్యు, ప్రతిస్థాత హవిర్ధావ మండపము నుంచి బయటకు రావలెను)

శుక్రగ్రహమా! శుభ్రసోమరసమును నీద్వారా పానము చేయుదేవతలు నిన్ను యజ్ఞస్థానమునకు కొనిపోవలెను.

(వేది దక్షిణభాగమున అధ్వర్యు శుక్రగ్రహమును ఉత్తర భాగమున ప్రస్థాత మంథిత గ్రహమును స్థాపించవలెను)

ఉత్తరవేది శ్రోతలారా! మీరు సర్వథా అహింసితులగుడు.

శుక్రగ్రహము అనగా శుక్రమను పాత్ర. గ్రహములందలి శుక్రుడుకాదు.

శుక్రడనువాని పుత్రు్రడు శండుడు. అతడు అసుర పురోహితుడు.

పురాణశుక్రుడు- శుక్రాచార్యుడు అసురుల గురువు అతని కూతురు దేవయాని. కచదేవయాని కథ, యయాతి కథ ప్రసిద్ధములు.

13. (దక్షిణ భాగమున ఉన్న శుక్రగ్రహమును తాకి అధ్వర్యు) శుక్రగ్రహమా! నీవు ఎంతో వీరుడవు. యజమానికి వీరపుత్రులను - గోవులు అశ్వములు మున్నగు ధనములు ప్రసాదించుచు అతనిని చేరుకొనుము. శుక్రగ్రహము- తన శుద్ధదీప్తిచే- ద్యావాపృథ్వులతో సంగతమై - సర్వమును భరించి - శండుని యజ్ఞమునుంచి బహిష్కరించినది. (అధ్వర్యు ప్రోక్షించిన యూపఖండమును బయటవేయవలెను)

యూపశకలమా! నీవు శుక్రగ్రహమును నిలుపుస్థానమవు (అధ్వర్యు ప్రోక్షిత యూపశకలమును ఆహవనీయాగ్నిలో వేయవలెను)

14. సోమదేవా! మేము యజమానులము. నిన్ను అజస్రధారాయుక్తుని చేయగల వారలము కావలెను. దేవతలకు సోమరసము అందచేయువారలము కావలెను. దేవతల వలన ధనము అన్నము పొందువారలము కావలెను.

(యూపపు ఒకపక్కనిలిచిన అధ్వర్యు శుక్రగ్రహమునందలి సోమమును ఆహుతి ఇవ్వవలెను. మరొక ప్రక్క నిలిచినా ప్రతి ప్రస్థాత మంథన గ్రహమునందలి సోమమును ఆహుతి ఇవ్వవలెను_ ఇది అందరు కోరుకొను ప్రథమ సోమక్రియ - శుద్ధిక్రియ. వరుణ, మిత్ర, అగ్నులు సోమమును రక్షించవలెను - పానము చేయవలెను.

15. బృహస్పతి ఈ సోమరసమును అందరికన్న ముందు తెలిసికొన్నవాడు. అధ్వర్యులారా! ఇంద్రునకు అభిషుత సోమపు ఆహుతి అర్పించండి. ఇది ఇంద్రునకు సోమరస ఆహుతి. ఛందములను అభిమానించు దేవతలు తృప్తులు అగుదురు గాత. ఏఛందో దేవతలు సోమరస యాగమును ఆపేక్షించువారో - ఎవరు ఈసోమరసయాగమందు ప్రీతిగలవారో - వారిద్వారా ఈ ఆహుతి దేవతలకు అందుచున్నది. (అధ్వర్యు, హోతపక్కన పశ్చిమాభిముఖుడై నిలిచి) హోతా! అగ్ని సోమరసమునకు పరిచితుడైనాడు. (అనవలెను)

16. (మంథనగ్రహమును పట్టి) విద్యుజ్యోతి గర్భకాంతి పరివేష్టించిన కమనీయ చంద్రరూపము సోమము. ఈ సోమము ద్యులోక గర్భమందు విరాజిల్లుజలమును వర్షముగా మార్చుటకు ప్రోత్సహించును. ఈసోమము స్తుతులతో అర్చింతురు.

సోమరసమా! ఉపయామ గ్రహమున నింపి అందుకొనుచున్నాను. అసుర పురోహితుడగు మార్కుని, యజ్ఞమునుండి పారద్రోలుటకు నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

మర్కొసురః అని ఉవటుడు. మర్కః శుక్రపుత్రోసుర పురోహితఃఅని మహీధరుడు. ఇంతకు ముందు శణ్డుడు శుక్రపుత్ర అసుర పురోహితుడని చెప్పినాడు. ఇతడు శుక్రుని మరొక పుత్రుడు కావచ్చును.

17. (మంథనగ్రహమున యవలు, సత్తు కలుపవలెను) యజ్ఞకార్యములంది ఆరాటపడువారు అధ్వర్యు ప్రతిప్రస్థాతలు. వారికి సోమయోగము తెలియును. వారు స్వకర్మమున మనసు వంటి ఉత్సాహము గల శుక్ర, మంథన గ్రహములను తీసికొందురు. ప్రభూత దక్షిణ గల పాత్రలో ఏ అధ్వర్యుడు సోమము మరియు సత్తును సర్వదిశలందు కలుపునో అతడు ప్రధానఋత్విక్కు.

మంథనగ్రహమా! ఇది నీ స్థానము. నీవు ఇచట ఉండి యజమాని ప్రజలను పాలింపుము. (ప్రతిప్రాస్థాత మంథన

గ్రహమును ప్రోక్షిత యూపశకలమున మూయవలెను. అప్రోక్షిత యూపశకలమును శుద్ధిచేయవలెను)

అసుర పురోహిత మర్కుని అపవిత్రతను యజ్ఞమునందు పవిత్రము చేయనైనది. (ప్రతిప్రస్థాత హవిర్ధాన మండపమునుండి బయటికి రావలెను)

మంథనగ్రహమా! సోమరసపానము చేయు దేవతలు యజ్ఞస్థానమున నిన్ను గ్రహించవలెను. ఉత్తరవేదిశ్రోదే! నీవు సర్వథా అహింసితవగుము.

18. (ప్రతిప్రస్థాత ఉత్తర యూపస్థానమునకు వెళ్లవలెను) మంథగ్రహమా! నీవు సుప్రజాయుక్తుడవు. నీవు ఉత్తమప్రజను సృష్టించుము. ధనమును, అన్నమును యజమానికి అందించుము. ఈ మంథగ్రహము ద్యాహపృథ్వులచే సంగతమగును. మంథ జ్యోతి రూపమున యూపమున చేరును. (ప్రతిప్రస్థాత యూపశకలమును బయటవేయవలెను) అసురపురోహిత మార్కుడు యజ్ఞమునుండి బహిష్కృతుడైనాడు. (ప్రతిప్రస్థాత యూపశకలమును ఆహవనీయమున వేయవలెను)

యూపశకలమా! నీవు మంథగ్రహపు ఆధారమవు.

19. దేవతలు ద్యులోకమున పదకొండుమంది భూలోకమున పదకొండు మంది. అంతరిక్షమున స్వమహిమచే నిలిచినవారు పదకొండుమంది. ఆ దేవతలందరు ఈ మా యజ్ఞమును ప్రీతిపూర్వకముగ గ్రహించవలెను.

20. (ఆగ్రాయణ గ్రహమును తీసికొని) ఆగ్రాయణ గ్రహమా! ఉపయామ గ్రహము ద్వారా నిన్ను అందుకున్నాను. నీవు ముందుకు నడిపించుదానవు. నీ శ్రేష్ఠత్వమున మమ్ము రక్షింపుము యజ్ఞదేవత విష్ణువు. అతడు తన బలమున నిన్ను రక్షించవలెను. యజ్ఞమును కాపాడుము. యజ్ఞ స్వామి యజమానిని కాపాడుము. నీవు విష్ణువును కాపాడుము. మూడు సవనములను కాపాడుము.

21. ("హింకార త్రయం కృత్య" 'హిం' కారమును మూడుసార్లు జపించి)

సోమము దశాపవిత్రమున పావనమగును. అది పాత్రయందు చేరును. ఇది బ్రాహ్మణుని కళ్యాణము కొరకు - క్షత్రియుని కళ్యాణము కొరకు- అభిషవించు ఈ యజమాని కొరకు పావనమగును. అది వర్షము కొరకును - కాంతి కొరకును పావనమగును - జలములు ఓషధులు కొరకు పావనమగును. ద్యావాపృథ్వుల కొరకు పావనమగును. ఇంతెందుకు సకలము చక్కగా ఉద్భవించుటకు పావనమగును.

ఆగ్రాయణ గ్రహమా! నిన్ను నేను విశ్వేదేవతల కొరకు అందుకొనుచున్నాను. ఇదిగో ఇది నీ స్థానము. విశ్వేదేవతల ప్రీతికొరకు నిన్ను నేను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

22. సోమమా! నిన్ను ఉపయమా గ్రహమునగైకొన్నాను. ఉక్థ్యగ్రహమా! ఇంద్రుడు ఉక్థరక్షకుడు. బృహత్సామ, సోమాన్న యుక్తుడు. నిన్ను ఆ ఇంద్రుని కొరకు పట్టుకున్నాను.

ఇంద్రా! నీది మహత్ సోమాన్నము. ఆ సోమపానము కొరకు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాను.

సోమమా! యజ్ఞాదిదేవత విష్ణువు కొరకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! ఇది నీ స్థానము. నిన్ను సర్వ ఉక్థముల కొరకు గ్రహించుచున్నాను. నీవు దేవతలకు ఆనందము కలిగించు దానవు. సకలదేవతల ఆనందము నిమిత్తము నిన్ను గ్రహించుచున్నాను. యజ్ఞపు దోషరహిత సమాప్తి కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

అగ్నిద్వ్యుక్తిస్యాహుతయ ఏవథమ్ అని శతపథము.

అగ్నిఉక్త + ఆహుతులు థమ్ = ఉక్థమ్.

23. సోమమా! నీవు దేవతలకు తృప్తినిచ్చుదానవు. మిత్రావరుణుల కొరకును - దోషరహిత యజ్ఞ సమాప్తి కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలకు ప్రీతులను చేయుదానవు. ఇంద్రుని కొరకును - దోషరహిత యజ్ఞసమాప్తికొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలకు ఆనందము కలిగించుదానవు. ఇంద్రాగ్నుల కొరకును - దోషరహిత యజ్ఞసమాప్తికొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలను సంతోషపెట్టుదానవు, ఇంద్రావరుణుల కొరకును - దోషము లేకుండ యజ్ఞసమాప్తికొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలను తృప్తులను చేయుదానవు. ఇంద్రబృహస్పతుల కొరకును- దోషరహిత యజ్ఞసమాప్తి కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

సోమమా! నీవు దేవతలకు ముదము చేకూర్చుదానవు. ఇంద్ర విష్ణువుల కొరకును- లోపములేకుండ యజ్ఞసమాప్తి కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

24. వైశ్వానరాగ్ని ద్యులోకమున సూర్యభూతుడు. శిరము వంటివాడు. భూమిని త్రిప్పువాడు. యజ్ఞపు అరణి స్థానమున ఉత్పన్నుడు. క్రాంత ద్రష్ట. సామ్రాట్టు. యజ్ఞాదులందు అతిథిస్వరూపుడు. ముఖమందు సర్వదా నిలిచినవాడు. స్రువ స్వరూపఖాద్యపాత్రగలవాడు.

అట్టి వైశ్వానరాగ్నిని దేవతలు సృజించినారు.

25. సోమమా! నీవు ఉపయాన గ్రహమున తీసి కొనబడినావు. ధ్రువగ్రహమా! నీవు ధ్రువ సంకేతమవు. వైశ్వదేవీ శంసన ప్రస్థానము వరకు సదా ధ్రువభావమున స్థిరముగా ఉండుదానవు. నీవు అత్యంత స్థిరత గలదానవు. ధ్రువపాత్రమా! ఇది నీ స్థానము. వైశ్వానరాగ్ని నిమిత్తము నిన్ను ఇచట ఉంచుచున్నాను. (ధ్రువపాత్ర మందలి సోమరసారమును హోతయొక్క చమసమున పోయవలెను) నేను స్థిమితమనస్కుడనై ధ్రువపాత్రమందున్న సోమమును హోత యొక్క చమసమున గుమ్మరించుచున్నాను. ఇక ఇంద్రుడే మన ప్రజలను శత్రురహితులను - పరస్పరప్రేమగల వారిని చేయవలెను.

26. (తొణికిన సోమరసమునకు ప్రాయశ్చిత్తమునకు గాను చేయు ఘృతహోమమునకు విప్రుట్ హోమము, అని పేరు. ఆ హోమము చేయు అధ్వర్యు.)

సోమమా! నీ బిందువు ద్రోణ, ఘటాదులనుండి రాలును. నీ లతాఖండములు అభిశవ శిలల ప్రక్కన పడిపోవును. అధ్వర్యుచేతి నుండి జారిపడును. దశాపవిత్రమున జల్లించునపుడు క్రిందపడును. అట్లుపడిపోయిన భాగముల పూర్తి కొరకు ఘృతహోమము చేయుచున్నాను. ఇది ఘృతాహుతి అగును. (అధ్వర్యు తెచ్చిన రెండు గడ్డిపరకల నుండి ఒకటి చాత్వాలమున వేసి) చాత్వాలమా! నీవు దేవతలు ఎక్కు స్వర్గమునకు సోపానభూతమవు.

27. ఉపాంశుగ్రహమా! నీవు బ్రహ్మవర్చస్సును ఇచ్చుదానవు. కావున నీవు నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు, ప్రాణములను. ప్రసాదించుటకు స్వకర్మమున ప్రవర్తితవగుము.

ఉపాంశు సవనమా! నీవు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు - ధ్యానపుష్టి కలిగించుటకు స్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లుము.

అంతర్యామగ్రహమా! నీవు బ్రహ్మవర్చస్సుప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు - ఉదాన పుష్టి కొరకు స్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లుము.

మైత్రావరుణ గ్రహమా! నీవు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతవు. నాకు యజ్ఞము- బలము. బ్రహ్మవర్చస్సును ఇచ్చుటకు స్వకర్మమున ప్రవృత్తమగుము.

అశ్వినిగ్రహమా! నీవు బ్రహ్మవర్చస్సును ఇచ్చుదానవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు -శ్రోత్రపుష్టిని కలిగించుటకు స్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లుము.

శుక్ర మంథనగ్రహమా! మీరు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతలు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సును -నేత్రముల పుష్టిని ప్రసాదించుటకు స్వకర్మమున ప్రవర్తిల్లండి.

(ఇవి యజమానితో అనిపించవలసిన మంత్రములు)

28. ఆగ్రాయణగ్రహమా! నీవు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు - భూతాత్మపుష్టి కలిగించుటకు స్వకర్మమున ప్రవర్తితవు అగుము.

ధ్రువగ్రహమా! నీవు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు - ఓజోబల, ఆయుష్య పుష్టి కొరకు స్వకర్మమున ప్రవర్తితవు అగుము.

ధ్రువగ్రహమా! నీవు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతావు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు - ఓజోబల, ఆయుష్య పుష్టి కొరకు స్వకర్మమున ప్రవర్తితవు అగుము.

పూతభృద - ఆహవనీయగ్రహములారా! మీరు బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రదాతలు. మీరు నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు- అక్షయ ప్రజల పుష్టి కొరకు స్వకర్మమున ప్రవర్తితలు కండి.

29. (యజమాని ద్రోణ. కలశమును ఉద్దేశించి) ద్రోణ కలశమా! నీవు ప్రజాపతివి. ప్రజాపతి తమవు. ప్రజాపతి సంబంధివి. ప్రజాపతి నామకవు. అట్టి ప్రజాపతి భూతుడగు ప్రజాపతినాథుని మేము తెలిసికొనవలెను.

ద్రోణకలశమా! ప్రజాపతి రూపవగు నిన్ను సోమరసమున సంతుష్ట పరచుచున్నాము. భూర్భువస్వః - అగ్నీ, వాయు, సూర్యులారా! మేము చక్కని సంతానవంతులము కావలెను. మంచి వీరులను కలిగి వీర్యవంతులము కావలెను. సమృద్ధి అన్నము గలవారమై - గొప్ప అన్నదాతలము కావలెను.

30. అధ్వర్యు మరియు ప్రతిప్రస్థాత 12 ఋతువుల హోమము చేయవలెను. మొదటి ఋతువును అధ్వర్యు, రెండవ దానిని
ప్రతిప్రస్థాత వచించుచు పన్నెండింటిని హోమము చేయవలెను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను మధు చైత్ర - మాసము నిమిత్తము

గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను మధు వైశాఖ - మాసము నిమిత్తము గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను శుక్ర - జ్యేష్ఠ - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామ గ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను శుచి - ఆషాఢ - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను నభస్య - భాద్రపద - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను ఆశ్వయుజ మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను ఊర్జ కార్తీక - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను సహస మార్గశీర్ష - మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను సహస్య పుష్య- మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను తపస మాఘమాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను తపహమ - ఫాల్గుణ మాసము కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

ఋతుగ్రహమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను అంహసస్పతి - పదమూడవ- మాసము

కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

మొదట చెప్పినవి వేదినామములు. తరువాత ఇచ్చినవి ప్రస్తుత వ్యవహార మాసనామములు.

అంహః పాపం తస్య పతిః అహం సస్యపతి. దీనిని పదమూడవనెల అధికమాసముగా పేర్కొనుట జరిగినది. ప్రస్తుత పద్ధతిన అధిక మాసమునకు వేరు పేరులేదు.

31. ఇంద్రాగ్నులారా! మీరు ఈ యజ్ఞమునకు సోమపానము చేయుటకు విచ్చేయండి. ఈ సోమము సూర్యసమము. వాంఛించ దగినది. దీనిని మీరు స్వీకరించుటకు అభిషవించినాము. మేము మిమ్ము స్తుతించుచున్నాము. ప్రార్థించుచున్నాను. మీరు మేమిచ్చు సోమరసమును ఆస్వాదించండి.

సోమరసమా! నిన్ను ఇంద్రాగ్నుల నిమిత్తము ఉపయామ గ్రహమున స్వీకరించినాము. ఇది నీ స్థానము. ఇంద్రాగ్నుల నిమిత్తము నిన్ను ఈ స్థానమున నిలుపుచున్నాము.

32. అగ్నిని ప్రజ్వలితము చేయువారును - యజ్ఞవేది మీద దేవతలు ఆసీనులు అగుటకు దర్భాసనములు పరచునట్టి యజమానులు - నిత్య యవ్వన ఇంద్రునకు మిత్రులు అగుదురు.

సోమరసమా! నిన్ను ఉపయామగ్రహమున సేకరించినాము. ఇది నీ స్థానము. ఇంద్రాగ్నుల నిమిత్తము నిన్ను ఈ స్థానమున నిలుపుచున్నాను.

(ఇంద్రాగ్ని సంబంధ గ్రహమును తీసికొనవలెను)

33. విశ్వే దేవతలారా! మీరు రక్షకులు. ప్రజలను భరించువారు. మీరు యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. మీకు సోమహవి సమర్పించు యజమానికి వివిధ రత్నములు ప్రసాదించండి. ఇచట అభిషుత సొమము సిద్ధముగా ఉన్నది. మీరు త్వరత్వరగా విచ్చేయండి.

సోమరసమా! నిన్ను విశ్వే దేవతల నిమిత్తము ఉపయామ గ్రహమున సేకరించినాము. ఇది నీ స్థానమగును. నిన్ను విశ్వే దేవతల కొరకు ఈ వేది మీద నిలుపుచున్నాను.

34. విశ్వేదేవతలారా! మీరు నా ఆహ్వానమును ఆలకించండి. ఇచటికి విచ్చేయండి. ఈ దర్భాసనము మీద ఆసీనులు కండి.

సోమమా! నేను నిన్ను విశ్వేదేవతల కొరకు ఉపయామ గ్రహమున సేకరించినాను. ఇది నీవు నిలుచుస్థానము

అగును. నిన్ను విశ్వేదేవతల నిమిత్తము ఈ వేదిమీద స్థాపించుచున్నాను.

(విశ్వేదేవగ్రహమును అందుకొనవలెను.)

ప్రాతఃకాల సవనమున గ్రహించదగిన గ్రహముల మంత్రములు ముగిసినవి.

35. మరుత్తుల సహితుడవగు ఇంద్రా! నీవు ఇచటికిరమ్ము. శర్యాతి యజ్ఞమున అభిషుత సోమరసమును ఎగబడి త్రాగినావే- అట్లే ఈ యజ్ఞమున సోమరసమును సేవింపుము.

శౌర్యోపేత ఇంద్రా! కవిజనులు - సుయజ్ఞము చేయు యజమానులు - నీ అనుగ్రహముననే సుఖముగా కాలము గడుపుచున్నారు.

సోమమా! నిన్ను నేను మరుద్యుక్త ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామ గ్రహమున స్వీకరించినాను. ఇది నీవు నిలుచుచోటు అగును. మరద్యుక్త ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను ఇచట నిలుపుచున్నాను.

శర్యాతి వృత్తాంతము శతపథమ్ జైమినీయ బ్రాహ్మణములందున్నది. చ్యవనుడు శర్యాతిపై అలిగినాడు. శర్యాతి తన కూతురు సుకన్యను చ్యవనునకు ఇచ్చినాడు. అప్పుడు చ్యవనుడు ప్రసన్నుడైనాడు. అశ్వినులు చ్యవనునకు యవ్వనము ప్రసాదించినాడు.

చ్యవనప్రాశమను ఆయుర్వేద ఔషధము ఈ చ్యవనుని పేరనే వెలసినది.

పురాణములందు సుకన్య కథ విఖ్యాతము.

36. మరుద్యుక్త ఇంద్రా! నీవు జలవర్ధకుడవు. అభివర్ధన శీలుడవు. దివ్యుడవు. శాసకుడవు. సర్వజిత్తువు. మహాబలివి. బలదాతవు. అట్టినిన్ను - ఈవేళ - ఈ నవీన యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాను. యజ్ఞమును రక్షింపుము.

సోమమా! నిన్ను మరుద్యుక్త ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామ గ్రహమున సేకరించినాను. ఇది నీ స్థానము. మరుద్యుక్త ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను ఇచట నిలుపుచున్నాను. (మరుద్వతీ గ్రహమును అందుకొనవలెను)

మరుద్వతీగ్రహమా! నిన్ను నేను ఉపయామగ్రహమున తెచ్చినాను. నిన్ను నేను మరుత్తుల ఓజస్సు కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

(మూడవ మరుద్వాతీ గ్రహమును తీసికొనవలెను)

37. శూరఉంద్రా! నీవు మరుత్తుల విషయమున ప్రీతి గలవాడవు. మరుద్గణయుక్తుడవు. ఇది మధ్యందిన సవనపు అభిషుత సోమము - స్వీకరించుము. శత్రువులను బాధించుము. హింసక రాక్షస, అసురులను వధించుము. మాకు నలువైపుల అభయమిమ్ము.

సోమమా! నేను నిన్ను మరుద్యుక్త ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామ గ్రహమున నింపినాను. ఇది నీ స్థానమగును. ఇచట నిన్ను మరుద్యుక్త ఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

38. మరుద్యుక్త ఇంద్రా! నీవు అభీఎష్టవరదుడవు. యుద్ధమందును. ఉల్లాసమందును పురోడాశాది యుక్తమగు ఈ సోమరసమును సేవింపుము. ఈ మధుర సోమరస తరంగములను జఠరమున చేర్చుము. పాడ్యమి మొదలుకొని అభిషవించిన ఈ సోమమునకు నీవు ఏకమాత్ర స్వామిని.

సోమమా! నేను నిన్ను మరద్యుక్త ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహముణ పోసినాను. ఇది నీ స్థానమగును. ఇచట నిన్ను మరుద్యుక్త ఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

39. ఇంద్రుడు మహానుడు. యజమానులవాడు. ప్రజలను అన్నధనాదులతో నింపువాడు. ద్యులోకభూలోకములను మించిన వాడు. శత్రుదమనుడు. బలశాలి. శత్రుంజయుడు. మాకు అభిముఖుడగువాడు. ఉదారుడు, విస్తరించువాడు. అతడు వర్షరూప వీరకృత్యముల కొరకు వర్ధిల్లినాడు.

సోమమా! నిన్ను నేను ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామ గ్రహమున నింపినాను. ఇది నీ స్థానము. ఇంద్రుని కొరకు ఇచట నిన్ను స్థాపించినాను.

40. ఇంద్రుడు మహానుడు. బలియుతుడై పెరుగువాడు. పర్జన్యుడు తన ఓజస్సుతో వర్షయుక్తుడైనట్లు - వత్సఋషి స్తోత్రములచే ఇంద్రుడు అత్యంత అభ్యుదయమునందినాడు.

సోమమా! నీవు ఉపయామ గ్రహమున స్వీకరించబడినావు. ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను నేను అందుకొనుచున్నాను. ఇది నీ స్థానము. ఇచట నిన్ను ఇంద్రుని కొరకు స్థాపించుచున్నాను.

41. సూర్యుడు జ్ఞాతవ్యుడు స్వప్రకాశమున సర్వము కనబరచువాడు. అగుపించు సూర్యుని ప్రజ్ఞాపక కిరణములు - అందరు దర్శించు కొనుటకు ఊర్ధ్వాకాశమున నిలిచినవి. అట్టి సూర్యునకు ఆహుతి - సూర్యాయ స్వాహా.

(దక్షిణ హోమమున ప్రథమ ఆహుతి ఇవ్వవలెను.)

42. (బుట్టలో బంగారము కట్టి స్రువమునందుంచుకొనవలెను)

అగుపించు కిరణముల విచిత్ర పుంజమగు సూర్యుడు పైకి వచ్చినాడు. అతడు మిత్ర, వరుణ, అగ్నులకు నేత్రరూపుడు. సూర్యుడు ద్యావాపృథ్వులను - అంతరిక్షములను పూరించినాడు. ఈ భానుమూర్తి చరాచరజగత్తుకు ఆత్మ అగును. 'సూర్యాయ స్వాహా' (రెండవ ఆహుతి అర్పించవలెను)

43. అగ్నీ! నీవు సన్మార్గమున ధనము పొందుమార్గమున మమ్ము నడిపించుము. నీకు సమస్త దానధారలు తెలియును. కుటిల పాప- మార్గములనుండి మమ్ము తొలగింపుము.

అగ్నీ! మేము నీ యెడల అత్యంత భక్తియుక్తులము. వినమ్ర నమస్కారయుక్త స్తవములు పాడుచున్నాము. 'అగ్నయేస్వాహా' (అగ్నీధ్రమున ఆహుతి అర్పించవలెను)

44. ఈ అగ్ని మేము కోరిన ధనము లభించునట్లు చేయవలెను. అగ్ని - హింసక రాక్షసులను అసురులను పరిమార్చుచు- మమ్ము రక్షించుటకు మాకు అగ్రగామి కావలెను. ఎంతో ప్రసన్నుడైన అగ్ని శత్రువులను జయించవలెను. అగ్నయేస్వాహా (ఆహుతి అర్పించవలెను)

45. (ఋత్విజులకు దక్షిణగా ఇచ్చుగోవులను సంబోధించి)

గోవులారా! నేను నా స్వరూపసహితముగా మీ స్వరూపమును పొందినాను. సర్వధనములకు ప్రభువు పరబ్రహ్మ - ప్రజాపతి. అతడే ఋత్విజులమగు మాకు మిమ్ము మా భాగముగా ప్రసాదించినాడు. సువర్ణ దక్షిణయుక్తలగు గోవులారా! ఈ యజ్ఞమార్గమున మీరు మాతో చేరండి. నేను స్వర్గపథము పితృయానము, అంతరిక్షమును దర్శించుచున్నాను.

(యజమాని అనవలసినది) దక్షిణధనమగు గవాదులారా! మిమ్ము యజ్ఞసదస్యులగు ఋత్విజులకు సమర్పించినాను. అయినను మీరు మరింత మరింత ఆదిక్యత పొందండి.

46. (యజమాని అగ్నీధ్రము వద్దకుచేరి)

అగ్నీధ్రబ్రహ్మణుడు ఉత్తమ పిత, పితామహవంతుడు. మంత్రార్థకర్త. ఋషికులీనుడు. దక్షిణలందు సదాస్వర్ణము పొందువాడు. అట్టిబ్రహ్మణునకు దక్షిణ సమర్పించుచున్నాను. దక్షిణ యందు ఇచ్చిన ధనమా! మేము నిన్ను దానము చేసినాము. దానము యొక్క పుణ్యము కొరకు నీవు దేవతలను చేరుము. తిరిగి వచ్చి దాతయగు యజమానిని - అభివృద్ధి చెంది - చేరుము.

(యజ్ఞఫలము సాధించి తిరిగి యజమానిని చేరునని అర్థము)

47. సువర్ణమా! వరుణదేవుడు నిన్ను - అగ్ని స్వరూపుడగు - నాకు దానము చేసినాడు. నిన్ను అందుకొని నేను అమృతత్వమునందు కొందును. యజమానికి నీవు ఆయుష్యమగుము - ప్రతిఫలము కలుగచేయుము. అందుకున్న నాకు సుఖస్వరూపవై ఫలించుము.

గోమాతా! వరుణ దేవుడు నిన్ను- రుద్రస్వరూపుడనగు - నాకు దానము చేసినాడు. నిన్ను అందుకున్న నేను అమృతత్వమును అందుకొందును. నీవు దాతయగు యజమానికి ప్రాణరూపునివై ప్రతిఫలము కలుగచేయుము. అందుకున్న నాకు పాలుపెరుగు మున్నగు ఖద్యపదార్థములు ఇచ్చిఫలింపుము.

వస్త్రమా! వరుణదేవుడు స్వయముగా నిన్ను- బృహస్పతిరూపుడనగు నాకు దానము చేసినాడు. నేను నిన్ను పోందినాను. అమృతత్వము పోందినాను. దాత యజమాని కొరకు నీవు అతని త్వచారూపమవై ప్రతిఫలము ప్రసాదించుము. అందుకున్న నాకు సుఖస్వరూపమవై ఫలించుము.

అశ్వమా! నిన్ను వరుణదేవుడు స్వయముగా - యమస్వరూపుడనగు - నాకు దానము చేసినాడు. నేను నిన్ను అందుకున్నాను. అమృతత్వమునందుకున్నాను. దాతయజమాని కొరకు నీవు మరల అశ్వమై ప్రతిఫలమునందించుము. అందుకున్న నాకు సుఖరూపమవగుము.

(ఈవిధముగా దేవతలను తలచుకోని దానములు ఇవ్వవలెను)

48. ఇచ్చువాడెవడు? ఎవరికి ఇచ్చును? కోరికయే ఇచ్చును. కోరికకే ఇచ్చును. కోరికయే దాత. కోరికయే గ్రహీత.

కోరికా! అట్లుదాత- గ్రహీతలు ఇరువురు నీ రూపమే అయినారు. ఇచ్చిపుచ్చుకొనుట వలన సర్వధనాదులు నీవే అయినవి కదా!

కోఽదాత్కస్మా అదాత్కామోఽ దాత్కామాయాదా
త్కామోదాతా కామః ప్రతిగ్రహీతా కామైతత్తే.

ఎంత చక్కగా చెప్పినాడు! కోరికలే కదా అన్నింటికి కారణము!! ఈ లోకములు కోరికల వలననే నిలిచి ఉన్నవి!!!

మోక్షము సహితము కోరికయేగదా!

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

ఉపాంశ్వాది ప్రదానాన్తమగు ఏడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఎనిమిదవ అధ్యాయము

1. ఉపయామగృహీతో౽స్యాదిత్యేభ్యస్త్వా విష్ణో |
ఉరుగా యైష తే సోమస్త్వం రక్షస్వమాత్వా దభన్ ||

(ఇది తృతీయ సవన విధానము ద్రోణకలశమునుండి ఆదిత్యగ్రహమున సోమరసము నింపి -ప్రతిప్రస్థాత)

సోమరసమా! నీవు ఉపయామగ్రహము ద్వారా గ్రహించబడినావు. (ద్విదేవత్య ఆహుతులు అగ్నికి అర్పించి -శేష సోమ రసమును స్థాలిలో పోసి, ఆదిత్యస్థాలి మూతపెట్టి) సోమరసమా! ద్వాదశ ఆదిత్యుల కొరకు నేను ఈ స్థాలిలో పోయుచున్నాను.

ఉరుక్రమవిష్ణో! ఇది నీ సోమరసము. దీనిని రాక్షసాదుల నుంచి రక్షింపుము. సోమమా! ఇక నిన్ను రాక్షసాదులు హింసించజాలరు.

2. ఆదిత్య ఇంద్రా! నీవు ఎన్నటికిని హింసకుడవుకావు. హవిర్దాత యజమాని హవిరన్నమును సర్వదా చేరుకొందువు.

ధనవాన్ ఇంద్రా! నీ యొక్క అధికాధిక దానము మాకు లభించుచునే ఉండును.

సోమరసమా! నేను నిన్ను ఆదిత్యుల కొరకే అందుకొందును.

3. (పూతభృతఘటము నుంచి సోమరసమును ఆదిత్యగ్రహమున నింపవలెను)

ఆదిత్యా! నీవు ఎన్నటికిని ప్రమాదము కలిగించవు. నీవు దేవతలను, మానవులను రక్షించెదవు. ఇది తృతీయసవనము. దీనికి చెందిన సోమము బలకరము.ఇది నీ కొరకు వేదిమీద వేచిఉన్నది. నీ యొక్క అమృతమయ రూపము ద్యులోకమందున్నది.

సోమమా! నేను నిన్ను ఆదిత్యుల కొరకు అందుకొనుచున్నాను.

4. (ఆదిత్య గ్రహమున నింపిన సోమరసమున పెరుగు కలుపువలెను)

దేవతలకు సుఖము కొరకు యజ్ఞము జరుగును. ఆదిత్యులారా! మీరు మాకు సుఖములు కలిగించుచు విచ్చేయండి.

దేవతలారా! మీబుద్ధి అనుగ్రహము గలది. అది మావైపు మరలవలెను. మీ అనుగ్రహాత్మకమగు బుద్ధి పాపులకు ధనము కలిగించరాదు.

5. (ప్రతిప్రస్థాత రాతిచే సోమమును దధితో కలుపవలెను)

అంధకారనాశక ఆదిత్యా! ఇది దధిమిశ్రిత సోమరసము. నీ పానము కొరకు అర్పించుచున్నాము. పానము చేయుము. పరిపూర్ణతృప్తుడవగుము.

(యజమాన పత్ని పూతభృతఘటమును దర్శించి ఋత్విజులతో ఇట్లనును)

బ్రహ్మాది ఋత్విజులారా! మీరు ఆశీర్వదించగల సమర్థులు. మమ్ము ఆశీర్వదించుటయందు శ్రద్ధవహించండి.

(ఋత్విజులు అనవలసినది)

ఈ యజమాన పతిపత్నులు కోరిక ధనమును అనుభవింతురు గాక. వీరికి పురుషత్వోపేత పుత్రులు కలుగుదురు గాక. ఆ పుత్రులకు అధిక ధనము లభించునుగాక. వారు తమ ఇంటనే ఉండి పుత్ర- ధనాదులచే వర్ధిల్లుదురుగాక.

6. (సాయంసవన సంబంధశేషకర్మను పూర్తిచేసి- ఉపయామ గ్రహమును సవిత కొరకు సోమము గ్రహించవలెను)

సవితాదేవా! మాకు నేడు కోరిన ధనము లభించవలెను. గుర్తుంచు కొనదగిన ఆ ధనము మాకు రేపుకూడ లభించవలెను. మాకు నిత్యము వరణీయ ధనస్రోతస్సును అందించుము. మేము అధికము - అధికమేమి? అత్యధిక ధనపూర్ణ గృహమునకు ప్రభువులము కావలెను.

దేవా! మేము ఈస్తుతిచే ధనభాజనులము కావలెను.

7. సోమరసమా! నీవు ఉపయామ పాత్రలో గ్రహించబడినావు. నీవు సవితా దేవుని పానమవు. అన్నము

ప్రసాదించుదానవు. అన్నదాతా! మాకు అన్నము అందించుము. ఈయజ్ఞమును దేవతల కృపా పాత్రము చేయుము. ఈ యజ్ఞస్వామి యజమానిని ప్రసన్నుని చేయుము.

సోమరసమా! నిన్ను ఐశ్వర్యవంతుడగు సవిత కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

8. (అధ్వర్యు పూతభృత ఘటము నుంచి మహావైశ్వదేవ పాత్రలోనికి సోమరసము తీసికొనవలెను)

వైశ్వదేవ గ్రహమందలి సోమమా! నిన్ను ఉపయామ పాత్రలో తీసికున్నాము. నీవు చక్కని సుఖదాతవు. సుందర రూపవు.

బృహత్ సేక్త - ప్రజాపతికి నమస్కారములు.

సోమరసమా! నిన్ను విశ్వేదేవతల కొరకు అందుకొనుచున్నాను. ఇది నీ స్థానము. విశ్వే దేవతల కొరకు నిన్ను ఈ వేది మీద స్థాపించుచున్నాను.

9. (ప్రతిప్రస్థాత పత్నీవద్గ్రహమును అందుకొనవలెను).

సోమరసమా! నిన్ను ఉపయామగ్రహమున తీసికొన్నాము. నీవు ఆహ్లాదకమవు. యజ్ఞస్వామి యజమాని నిన్ను వీర్యశాలిగా అభిషవించినాడు. నేను పత్నీవ్రత గ్రహమునందలి సోమమున ప్రతి ప్రస్థాత కలుపవలెను.)

(మంత్రద్రష్ట ఋషి పలుకుచున్నాడు.)

పరలోకమును అందుకున్నవాడను నేనే. నేనే అధోలోకగత పృథివ్యాది స్వరూపుడను. ఈ అంతరిక్షము నాకు తండ్రి అయినాడు. నేను సూర్యుని అభయదిశల నుండి దర్శించినాను. దేవతలు నివసించు పరమ గుహ్యా స్థానమును నేను చూచినాను.

అహంపరస్తాదహమవస్తాద్యదన్తరిక్షం తదుమే పితాభూత్|
అహం సూర్యముభయతో దదర్శాహం దేవానాం పరమంగుహా యత్|

10. (పత్నీవ్రతగ్రహపు అగ్నికి ఉత్తర భాగమున హోమము చేయవలెను)

పత్నీయుత అగ్నీ! నీవు త్వష్ట సహితముగా ప్రీతుడవగుము. ఈ సోమరసమును సేవించుము. అగ్నయేస్వాహా

(నేష్ట పేరుగల ఋత్విక్కు ఉత్తరద్వారము నుండి యజమానపత్నిని తెచ్చి 'ఉద్గాత ఋత్విజుని' ఉత్తర దిశను కూర్చుండ పెట్టవలెను. యజమాన పత్ని ఉద్గాతను చూచుచు అనవలసినది)

ఉద్గాతా! నీవు సంతానముల స్వామిని. వీర్యము ధరింపచేయగలవాడవు. నీవు నాలో వీర్యమును నిలుపుము. నీవు ప్రజాపతివి. సేక్తవు. వీర్యాధారమవు. నీ వీర్యము వలన వీర్యధారి పుత్రుని కనగలను.

11. (ఆగ్రాయణ ఘటము నుంచి హరియోజన గ్రహమును సోమరసమున నింపవలెను)

సోమరసమా! నీవు ఉపాయమ పాత్రమున గ్రహించబడినావు. నీవు హరితవర్ణవు. హర్యశ్వములను తన రథమున కూర్చు ఇంద్రుని భాగమవు. నిన్ను నేను ఋక్, సామ మంత్రముల కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

యవలాజలారా! మీరు ఇంద్రుని హర్యశ్వములకు మేత అగుదురు. సోమసహితముగా ఇంద్రునకు ఖాద్యము కండు.

12. (ఋత్విజులందరు యవల పేలాలను అందుకొని వాసన చూచి - ఉత్తరవేది మీద చల్లుదురు)

యవయుక్త సోమరసమా! దేవతలు భక్షించు నీవు ఆశ్వములు, గోవులు ఇచ్చుదానవు. యజువులకు ప్రీతికరమై- ఉద్గాతలు స్తుతించునదై - హోతలు ప్రశంసించునదై - అనుజ్ఞాత అనుజ్ఞాతమైన నిన్ను నేను భక్షించుచున్నాను.

13. (ఋత్విజులందరు ఆరేసి చొప్పున యూపఖండములను అగ్నిలో వేయవలెను)

యూపఖండమా! యజ్ఞాదులు చేయక దేవతల విషయమున చేసిన పాపమును నశింపచేయగల దానవు. మానవుల విషయమున నిందాదుల వలన పాపములను నశింపచేయగల దానవు. పితృదేవతలకు పిండాదులు అర్పించని పాపమును నశింపచేయగల దానవు. స్వయం నిందా- శ్లాఘముల పాపమును నశింపచేయగల దానవు. ఇతర పాపములన్నింటిని నాశనము చేయగలదానవు. నేను తెలిసి చేసిన పాపములను, తెలియక చేసిన పాపములను నశింపచేయగలదానవు.

14. (చాత్వాలమున ఉన్న నిండు కుండలను వాటివాటి చమసములచే తాకవలెను)

మేము బ్రహ్మవర్చస్సు-బలము-పుష్టిగల అవయములు-నిర్మల మనస్సు గలవారము కావలెను. దాత త్వష్ట మాకు మహాధనములు ఈయవలెను. మాయందున్న పాపమును - వికారమును దూరము చేయవలెను.

15. ('సమిష్టయజు'వను ఆహుతులచే హోమము చేయవలెను)

ఇంద్రా! నీవు మాకు మనసున నుంచి కోరికలను గోవులను-విద్వాంసుల స్వస్తి వచనములను దేవతలనిమిత్తము యజ్ఞమును - యజనీయదేవతల సద్బుద్ధిని కలిగించుము. ఇంద్రాయ స్వాహా (తొలి ఆహుతి అర్పించవలెను)

16. మేము బ్రహ్మవర్చస్సు-జలము-పుష్టి కల అవయములు నిర్మల మనస్సు గలవారలము కావలెను. దాత త్వష్టమాకు ధనములు ప్రసాదించవలెను. మాయందున్న పాపములను - వైకల్యమును దూరము చేయవలెను. (రెండవ ఆహుతి అర్థించవలెను)

17. దానశీలధాతయు, సవితయు, ధనపాలప్రజాపతియు, ద్యోతమాన అగ్నియు ఈ యజ్ఞమును స్వీకరించవలెను. త్వష్టయు, దానములిచ్చి ప్రజలను సమృద్ధులను చేయు విష్ణువును యజమానికి ధనములు అందించవలెను -స్వాహా (మూడవ ఆహుతి అర్పించవలెను)

18. ఈ యజ్ఞమును ప్రీతికరము చేయుటకు వచ్చిన వారలారా! మీ అందరి కొరకు సులభముగా లభించు సుఖాసములు పరచినాను.

నివసింపచేయు దేవతలారా! మీరు హవ్యవాహకులు. హవిస్సులను స్వముఖాదులందు ధరించిపోవువారు. మీరు మాకు ధనములను అందించండి - స్వాహా (నాలుగవ ఆహుతిని అర్పించవలెను)

19. ద్యోతమాన అగ్నీ! హవిస్సులు కోరుదేవతలను - హవిస్సులు అందుకొనుటకు -ఇచట తీసికొని వచ్చినావు. ఇక నీవు వారందరిని తమతమ స్థానములకు సాగనంపుము. వారు చరు, పురోడాశాదులను ఆరగించినారు. సోమరసపానము చేసినారు. వారు వాయు, ఆదిత్య, ద్యులోకములందలి వారివారి స్థానములకు ప్రస్థానము చేయవలెను -స్వాహా (అయిదవ ఆహుతిని అర్పించవలెను.)

20. అగ్నీ! నిన్ను ఇచటికి మా యజ్ఞమునకు - ఆహ్వాత రూపమున విచ్చేయామని ప్రార్థించినాము. నీవు యజ్ఞమందు సమృద్ధి కలిగించు దేవతలను యజించినావు. యజ్ఞమున జరిగిన లోపములను ఉపశమింపచేసినావు. ఇక మా యజ్ఞము సంపూర్ణమైనట్లుగా భావించి స్వస్థానమునకు విచ్చేయుము. (ఆరవ ఆహుతి అర్పించవలెను)

21. యజ్ఞసమాప్తి తెలిసిన దేవతలారా! మీరు మీ మీ స్థానములకు ప్రస్థానము చేయండి. మా మనసునందలి యజ్ఞసంకల్పమును పాలించు ప్రజాపతీ! ఈ యజ్ఞమును నేను నీకు అర్పించుచున్నాను. నీవు దీనిని వాయువును ధరించుము. స్వాహా (ఏడవ ఆహుతి అర్పించవలెను)

22. యజ్ఞమా! నీవు నీ స్వస్థానమగు యజ్ఞదేవత విష్ణువును చేరుకొనుము. నీఉత్పత్తికి నిమిత్త భూతము - క్రియాశక్తికి మూలభూతమగు వాయువును చేరుకొనుము. (ఎనిమిదవ ఆహుతి అర్పించవలెను)

స్తోత్రస్తవన - చరుపురోడాశ- వధ్యపశుయుక్త ఈ యజ్ఞమునకు స్వామియగు యజమానీ! ఈ యజ్ఞమునీది. దీనిని ప్రీతియుక్తముగ సేవింపుము. స్వాహా (తొమ్మిదవ ఆహుతి అర్పించవలెను)

23. (యజమాని తనచేతనున్న మృగశృంగమును, నడుముకు ఉన్న మేఖలను తీసి చాత్వాలమున పారవేయవలెను)

మేఖలా! నేను నిన్ను విసరివేసినాను. నీవు సర్పము, అజగరము కాకుము.

(అధ్వర్యు చాత్వలపు తూర్పువైపు ముఖము ఉండునట్లు నిలిచి అవభృత స్నానమునకు సిద్ధపడిన యజమానితో అనిపించవలసినది)

వరుణుడు విశాల అంతరిక్షమున సూర్యుని కొరకు మార్గము నిర్మించినాడు. అడుగు పెట్టరాని అంతరిక్షమున సూర్యుడు అడుగుపెట్టి సంచరించుటను సంభవము చేసినాడు. అతడు సాధారణులకు దుఃఖము కలిగించుటను - చాడీలు చెప్పుటను సహితము సహించడు. శిక్షించును.

(అవభృతస్నానమునకు యజమాని జలప్రవేశము చేసి అనవలసినది)

24. (వెలిగించిన సమిధను నీళ్లలో వేసి దాని మీద ఆజ్యము వేయవలెను)

అగ్నీ! నీవు అపాంపాత నామము గలవాడవు. అసురులు కల్పించిన విఘ్నములను భంగము చేసినావు. జలమునందు ప్రవేశించినావు. నీవు ఇంటింట విరాజిల్లుము. ఘృత ఆహుతులను స్వయముగా స్వీకరింపుము. నీ జిహ్వ జ్వాలా రూపమగును. ఘృతమున ఉన్నతమై వెలుగొందుము. అగ్నయే స్వాహా.

25. (ఋజీషకుంభమును నీళ్లలో వేయవలెను)

సోమమా! నీ హృదయము జలములలోన - సముద్రమందు ఉన్నది. అచట నీ లోనికి జలమును, ఓషధులును ప్రవేశించవలెను. యజ్ఞమునందు శుభవచనములు ఉచ్చరించియు- నమస్కరించియు - నిన్ను ప్రతిష్ఠించుచున్నాను. సోమాయ స్వాహా.

26. (నీటిలో ఋజీష కుంభము నీ గర్భస్వరూపము. రుచికరమును- చక్కనిదగు ఈ ఋజీషమును స్వీకరించుము.

ఋజీషప్రాయమగు సోమమా! ఇక ఇదియే నీలోకము. ఇందులో ఉండి మాకు సుఖశాంతులు కలిగించుము. మా

ఆపదలన్నింటిని - ఇచటినుండి - అచటికి చేర్చుము.

27. అవభృతయాగమా! నీవు మెల్లగా నడువుము. నీవు సదావేగగతి గలదానవు. అయినను మెల్లగా కదులుము.

యజ్ఞమా! దేవతల యెడల చేసిన పాపములను ప్రవహింపచేసి తెచ్చినాను. మనుష్యుల చేత - మనుష్యుల విషయమున చేసిన పాపములను నీటపారించి తెచ్చినాను. విపరీత పరిణామముల హింసలనుంచి మమ్ము రక్షింపుము.

(యజమాని స్నానము చేసి జలము నుండి బయటికి వచ్చి, వస్త్రము ధరించి, ఆహవనీయాగ్నికి సమిధను సమర్చించవలెను)

సమిధా! నీవు దేవతల సమిధవు. "దేవానాం సమిధాసి"

28. (యజ్ఞార్థము పదినెలల పిండము కంపించవలెను. వాయువు వలెను, సముద్రతరంగముల వలెను కంపించవలెను. దశమాస గర్భపిండము కంపించవలెను.

29. గర్భిణి గోవూ! నీగర్భము యజ్ఞయోగ్యమైనది. నీయోని స్వర్ణమయమైనది నీపిండము వికలము కాని అవయవములు కలది. ఈ గర్భమును తల్లికి కలుపుచున్నాను.

(గర్భపు రక్తముచే హోమము చేయవలెను)

30. బహుదర్శనీయము- అనేకరూపవంతము. గర్భరూపసోమము గర్భమందు మహిమను పొందునుగాక. గర్భిణి గోవును ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు మరియు ఎనిమిది పాదములు గల దానిగా భావించి సర్వభూతములందు వ్యాపించును గాత - స్వాహా

31. మరుత్తులారా! ఏ యజమాని ఇంట -ద్యులోక విశిష్టప్రకాశముగల - మీరు సోమపానము చేయుదురో ఆయజమానియే సురక్షితుడు అగుచున్నాడు.

32. ద్యావాపృథ్వులారా! కరుణించండి. మీకరుణారసమున ఈ యజ్ఞమును తడపండి. మాకు జీవనయోగ్య ధనములు ప్రసాదించండి.

33.వృత్రహంతా! విచ్చేయుము. వేదస్వరూపులగు నీ హర్యశ్వములను ఆహ్వానించినాము. వాటికి యజ్ఞకాలము తెలియును అది స్వయముగా రథమున తగులుకొనును. సోమాభిషవ శిలలు - రథమునెక్కిన - నీమనసును

మాయజ్ఞము వైపు మరలించవలెను.

సోమమా! సోమాభిషము నుండి నీవు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించబడినావు.

34. హర్యశ్వములు పొడుగు జూలు గలవి. హరిత వర్ణలు, వర్షము కలిగించునవి. తరుణలు. సోమపాయి ఇంద్రా! సూర్యాశ్వములను రథమునాకు కట్టుము. స్తుతిరూపవాణి వినుము. మా గృహామునకు విచ్చేయుము.

35. ఇంద్రా! నీవు అప్రతిహత బలశాలివి. హర్యశ్వములు నిన్ను మాత్రమే సహించును. అవి నిన్ను వసిష్ఠాది ఋషుల వద్దకును - మానవుల యజ్ఞముల వద్దకును కొనిపోవును.

36. ప్రజాపతి ఈ సమస్తలోక, లోకాంతరములందున్నాడు. అతడు సమస్త ప్రజలతో ఆనందించును. అతడు సూర్యుడు, అగ్ని, విద్యుత్ అను మూడు జ్యోతులతో కూడి ఉండును. అట్టి ప్రజాపతియే 'షోడశి' అగును. "త్రీణిజ్యోతీంషి సచతే సషోడశీ"

37. (షోడశిగ్రహము నందలి సోమమును సేవించవలెను)

షోడశిగ్రహమందలి సోమమా! ఇంద్రరాజు - వరుణ సామ్రాట్టు - వారిరువురు నిన్ను సర్వప్రథమముగా సేవించినారు. వారి తరువాతనే నేను సేవించినాను. నా ప్రాణములతో పాటు నాలో ఉన్న సరస్వతియు - ఈ సోమమున - సంతృప్తి చెందవలెను స్వాహా.

(షోడశియాగము పూర్తి అయినది)

38. (ద్వాదశాహము ప్రారంభము)

అగ్నీ! నీవు శుభకర్మలవాడవు. మాలో బ్రహ్మవర్చస్సు, సువీర్యమును నింపుము. మాకు అన్నము, అశ్వగోధనములను ప్రసాదించుము.

సోమరసమా! నీవు ఉపయామ గ్రహమున తీసికొనబడినావు. నిన్ను తేజస్వి అగ్ని కొరకు పరిగ్రహించుచున్నాను. ఇది నీ స్థానము. తేజస్వి అగ్ని కొరకు నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

తేజస్వి అగ్నీ! దేవతలందు నీవు పరమ తేజోవంతుడవు. నీ ప్రసాదమున నేను మానవులందు బ్రహ్మతేజస్విని కావలెను.

39. ఇంద్రా! నీవు ఓజస్సుతో లేచినావు. అధిషవణ చర్మము మీద అభిషవించిన సోమపానము చేసినావు. ఆనందమున తేలియాడి క్రింది పెదవిని చప్పరించినావు.

సోమమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున తీసికొనబడినావు. నిన్ను ఓజస్వి ఇంద్రుని కొరకు పరిగ్రహించినాను. ఇదిగో ఇది నీస్థానము. ఇచట నిన్ను ఓజస్వి ఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

ఇంద్రా! దేవతలందు అత్యంత ఓజస్విని. నీ అనుగ్రహమున నేను మానవులందు ఓజస్విణి కావలెను. (ద్వితీయ అతిగ్రాహ్య గ్రహమును పట్టుకొని)

40. (మూడవ అతిగ్రాహ్య గ్రహమును పట్టుకొని)

సూర్యకిరణములు మానవునకు అనుకూలములై ప్రజ్ఞాపికలై కనిపించినవి. అవి అగ్నికిరణముతో సమానముగా మెరయుచున్నవి.

సోమమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున తీసికొనబడినావు. నిన్ను తేజస్వియగు సూర్యుని కొరకు పరిగ్రహించినాను. ఇదిగో ఇది నీ స్థానము. ఇచట నిన్ను తేజస్వి సూర్యునికొరకు స్థాపించినాను.

తేజస్వితమ సూర్యా! నీవు ప్రకాశమానులందు అత్యంత ప్రకాశమానుడవు. నీ అనుగ్రహమున నేను మానవులందు ప్రకాశమానుడను కావలెను.

(ద్వాదశాహ యజ్ఞము ముగిసినది)

41. (గవామయనామక సంవత్సర సత్రము యొక్క విషువన్నామ మధ్యాహ్నమున సూర్యునకు పశువును బలిఇచ్చి అతిగ్రాహ్యగ్రహమును తీసికొనవలెను)

సూర్యుడు విశ్వమును వీక్షించదలచినాడు. అతని కిరణములు కాంతిమయములు. సర్వమును చూపగలవు. ఆ కిరణములు భానుమూర్తిని పై అంతరిక్షమునకు తెచ్చినవి.

సోమమా! నీవు ఉపయామగ్రహమున తీసికొనబడినావు. నిన్ను తేజస్వియగు సూర్యుని కొరకు పరిగ్రహించినాను. ఇదిగో ఇది నీ స్థానము. ఇచట నిన్ను తేజస్వి సూర్యుని కొరకు స్థాపించినాము.

42. (గార్గత్రిరాత్ర సవనమున వేయిగోవులను దక్షిణగా ఇచ్చు విధానము ఉన్నది. ఆ వేయింటిలో చివరి ఆవుపేరు రోహిణి. దానిని హవిర్ధానము మధ్యణ నిలిపి ద్రోణకలశమును వాసన చూపించవలెను)

మహిమగల రోహిణీ! ఈద్రోణకలశమును మూర్కొనుము. ద్రోణకలశమున నిండిన సోమము నీలో ప్రవేశించవలెను. దానిని నీవు ఓజస్వరూపిణి చేసి మాకు తిరిగి ఇమ్ము. మేము మిమ్ము పూజించి వేయిగోవులను ఇచ్చినాము. అందుకు ప్రతిఫలముగా ఆ వేయిగోవులను మాకు తిరిగి ఇమ్ము. ఆ గోవులు దుగ్ధధారావంతములు కావలెను. నీ అనుగ్రహమున నాకు మరింత గో అశ్వధనము లభించవలెను.

43. (రోహిణిగోవు కుడిచెవిలో యజమాని చెప్పవలెసినది)

నీవు అహంతవ్యవు. మనుపుత్రి ఇళవలె స్తుత్యవు. ఆనందము నిచ్చుదానవు. ఆహవనీయవు. కోరదగిన దానవు. ఆహ్లాదికవు. ద్యుతియుక్తవు. అదీనదేవమాత అదితికి సాటివచ్చు దానవు. క్షీరవతివి. మహిమాన్వితవు. విశేషఖ్యాతి గల దానవు. ఇంతటిదానవు నీవు దేవతల ముందునన్ను సుకృతుడను - కృతవ్రతుడను అని వివరింపుము.

44. (గవామయన యాగపు చివరిరోజున పశువధ తుర్వాత ఇంద్రసంబంధి గ్రహమును గ్రహించుటకు మూడుమంత్రములున్నవి)

ఇంద్రా! నీవు మా హింసక శత్రువును వధించుము. మామీద సేనతో దండెత్త దలచినవానిని మట్టి కలిపించుము. మాకుహాని తలపెట్టిన దుష్టుని రసాతలమున కంపుము.

సోమరసమా! నిన్ను ఉపయామ గ్రహమున - విశిష్టయుద్ధకారి ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించినాను. ఇది నీస్థానము. విశిష్ట యుద్ధకారి ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను స్థాపించినాను.

45. (రెండవ మంత్రము)

ఇంద్రుడు వాక్పాలకుడు. సర్వకర్మ. మనోవేగముగల వాడు. మమ్ము నేటి అన్నపు యుద్ధమున రక్షించమని ఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాను. సమస్తలోకములకు కళ్యాణకర్త, సుకర్ముడగు ఇంద్రుడు మా సకల ఆహ్వానములను మన్నించవలెను.

సోమరసమా! నిన్ను ఉపయామగ్రహమున సర్వకర్మ ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించినాను. ఇది నీస్థానము. ఇచట నిన్ను సర్వకర్మ ఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

46. (మూడవ మంత్రము)

విశ్వకర్మా! నీవు ఇంద్రుని హవిస్సుతో వర్ధిల్లచేసినావు. రక్షక ఇంద్రుని సర్వ వధరహితుని చేసినావు. ఇంద్రుని

ముందు పూర్వకాల ప్రజలు తలలు వంచినారు. బలశాలి ఇంద్రుడు. అందువలన అందరిచే ఆహ్వానించబడువాడు అయినాడు.

సోమరసమా! నిన్ను ఉపయామ గ్రహమున - విశ్వకర్మ ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీస్థానము. ఇచట నిన్ను విశ్వకర్మ ఇంద్రుని కొరకు స్థాపించినాను.

47. (ఔదుంబర కలశమున సోమము నింపవలెను. హోత చమసమందున్న 'నిగ్రామ్య' జలమును అందులో కలుపవలెను. మూడు సోమలతలను అందులో వేయవలెను. 'అగ్నయేత్వా' మొదలగు మూడు మంత్రములు చదివి 'అదాభ్య' గ్రహమును అందుకొనవలెను)

సోమరసమా! నిన్ను ఉపయామ గ్రహమును తీసికున్నాను. గాయత్రీ ఛందోవంతవగు నిన్ను ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించినాను.

సోమరసవరా! నిన్ను ఉపయామగ్రహమున తీసికున్నాను. జగతీ ఛందమవగు నిన్ను విశ్వదేవతల కొరకు గ్రహించినాను.

సోమరసమా! ఈ అనుష్టుప్ ఛందము సాక్షాత్తు నీ స్తవమే అగును.

48. (ఆహవవీయవేది వద్దకు వెళ్లుచు 'అధాభ్య' జలమును సోమవల్లి ఖండముల మీద చల్లవలెను)

సోమమా! కదలాడు మేఘముల గర్భమందు శయనించు వర్ణజలమును రాల్చుటకు నిన్ను కంపింపచేయుదును.

అత్యంత గర్జనకారి మేఘముల ఉదరములందు శయనించు వర్షజలమును రాల్చుటకు దానిని కరింతును. సుఖకరవర్షము కలిగించుటకు నేను నిన్ను ద్రవింపచేయుదును. అత్యంత ఆనందకర జలముల వర్షము కొరకు నిన్ను ద్రవింపచేయుదును. శుద్ధమగునిన్ను శుద్ధ 'నిగ్రాభ్య' జలములందు కలుపుదును.

సోమమా! నిన్ను పగటియందును -సూర్యుని కిరణములందును - లీనము చేయుదును.

49. సోమమా! నీవు శ్రేష్ఠమవు. ఆదిత్యస్వరూపవు. ఎంతో శోభిల్లుదానవు. మహానుడును శుద్ధఆదిత్యుడు నీకు పురోగామి.

సోమః సోమస్య పురోగాః - సోమమే సోమమునకు పురోగామి

సోమమా! నీపేరే అహింసనీయము - జాగరణ శీలము - అందుకే నిన్ను నేను పూజించుచున్నాను. సోమాయ స్వాహా. (అదాభ్యమున ఉన్న సోమమునకు ఆహుతి ఇవ్వవలెను.)

50. (రోటియందున్న సోమఖండములను సోమమున వేయవలెను)

సోమమా! నీవు అందరిని వశమునందు ఉంచుకొనుదానవు. ఇంద్రునకు ప్రియ భోజనమవగుము. (మూడవ ఖండమును వేయవలెను)

51. (దీక్షగొను యజమానులచే అధ్వర్యు గార్హ పత్యాగ్నిలో ఘృతము అర్పింపచేయవలెను)

గోవులారా! మీరు ఈ యజమానులందే ప్రసన్నులు కావలెను. మీరు ఇచటనే ఆనందించండి. మీరు ఈ యజమానులందే ఆనందించవలెను. మీ దూడలు మున్నగునవి సహితము ఈ యజమానులందే సంతోషించవలెను. స్వాహా (రెండవ ఆహుతి అర్పించవలెను)

మాత పృథ్వి మాకు లభించవలెను. భూమి మీది అగ్ని మాకు లభించవలెను. అశ్వ గోధనములు మాకు లభించవలెను - స్వాహా (మూడవ ఆహుతి అర్పించవలెను)

52. ఇది యజామానుల ఆత్మస్తుతి)

సోమమా! నీవు యజ్ఞపు సాక్షాత్ సమృద్ధివి. మేము నీవలన ఆదిత్యరూప జ్యోతిని చేరుకున్నాము. ఇప్పుడు మేము ఆజన్మాంతము ధర్మాచరణులము అయినాము. మేము పృథ్వి నుండి ఎగిరినాము. స్వర్గమును. ఆరోహించినాము. దేవతలమ తెలిసికున్నాము. దివ్యజ్యోతిని దర్శించినాము.

53. (ఒకే యజ్ఞపు పెక్కురు యజమానులు హవిర్ధాన శకటము క్రింద దూరి తూర్పు ముఖముగా బయటికి రావలెను)

ఇంద్రావజ్రమా! మీరు శత్రువు ముందునిలిచి పోరాడగలవారు. మామీద సేనను నడిపించు శత్రువును వధించండి. వానిని వజ్రమున హతమార్చండి. మాకు శత్రువైనవాడు గహనాటవినదాగినను జలము లందు దాగినను - ఇంద్రా! వానిని పరిమార్చుము.

ఇంద్రా! మాకు నలుదిశల ఉన్న శత్రువును నాశము చేయుము.

వజ్రమా! సర్వత్రసంచరించు శత్రువులను హతమార్చుము.

భూమి, స్వర్గము, అంతరిక్షములందు ఆనందమయుడవై ఉన్న పరమాత్మా! మేము సుప్రజలము. మేము సుప్రజావంతులము కావలెను. అన్నాదుల సమృద్ధికలిగి స్వప్రజను పోషించువారలము కావలెను.

54. (సోమము దేవతా స్వరూపము. ఉపయోగమునుసరించి పేర్లు మారును)

1. యజమాని 'సోమరసమున యజ్ఞము చేయుదును' అనిన సోమము 'పరమేష్ఠి' అగును.

2. 'ఇప్పుడు నేను సోమరసమున యజ్ఞము చేయుచున్నాను' అని యజమాని అన్నప్పుడు 'ప్రజాపతి' అగును.

3. ఇంద్రాది దేవతల నిమిత్తమైన సోమము 'అంధస్సు' అగును.

4. దానము చేయు సోమము 'సవిత' అగును.

5. దీక్షనందుకున్నప్పటి సోమము 'విశ్వకర్మ' అగును.

6. గోవును ఇచ్చి ఖరీదు చేసిన సోమము 'పూష' అనబడును.

(పరమేష్ఠి, ప్రజాపతి, అంధస, అంధస-సవిత- విశ్వకర్మ- పూషాలకు ఆహుతులు అర్పించవలెను)

55.7. కొనుటకు ఎత్తినసోమము 'ఇంద్రమరుత్' అగును.

8.క్రయముచేయబడుచున్న సోమము 'అసురము' అగును.

9. ఖరీదు చేసిన సోమము 'మిత్ర' అగును.

10. యజమాని తొడపై నిలిచిన సోమము 'శిపివిష్ఠి' విష్టువు' అగును.

11. బండిమీద కొనిపోబడు సోమము 'జగత్పాలక' 'విష్ణువు' అగును.

(ఇంద్ర, మరుత - అసుర - మిత్ర - శిపివిష్ఠివిష్ణు - జగత్పాలక విష్ణువులకు ఆహుతులు అర్పించవలెను)

56. 12. బాణలి నుండి దింపిన సోమము 'వరుణ' అనబడును.

13. అటక మీద ఉన్న సోమము 'అగ్ని' అనబడును.

14.అగ్నీధ్రమునందలి సోమము 'ఇంద్ర' అనబడును.

15. 'హృదయేత్వా, మనస్తేత్వా' అనుమాంత్రమున ముక్కలు చేసి తెచ్చిన సోమము "అధర్వ" అనబడును.

(వరుణ - అగ్ని -ఇంద్ర - అధర్వలకు ఆహుతి అర్పించవలెను)

57.16. ముక్కలు ముక్కలుగా తరిగిన సోమము 'విశ్వదేవ' నామకము.

17. వర్థిల్లి తన భక్తులను పాలించు సోమము 'విష్ణు' నామకము.

18. అభిషవించబడు సోమము 'యమ' నామకము.

20. దశాపవిత్రమున పవిత్రమను సోమము "వాయు" నామకము.

21. పావనము చేయబడిన సోమము'శుక్ర' నామకము.

22. పాలతో కలసిన సోమము కూడ 'శుక్ర' నామకము.

23. సత్తుచే కలసిన సోమము 'మంథ' నామకము.

(విశ్వదేవ - వర్ధనవిష్ణు - యమ - పోషకవిష్ణు - వాయు - పావన శుక్ర - దుగ్ధశుక్ర - మంథిలకు ఆహుతి అర్పించవలెను)

58.24. గృహపాత్రములందున్న సోమము 'విశ్వేదేవ' సంజ్ఞకము.

25. హోమము కొరకగు సోమము 'అసు' సంజ్ఞకము.

26. హోమము చేయునప్పటి సోమము 'రుద్ర' సంజ్ఞకము.

27. హుతశేషమై - భక్షణార్థము - సభామండపమునకు తెచ్చిన సోమము 'వాత' సంజ్ఞకము.

28. ఆహ్వానాదులచే - ఆరగించుటకు అర్పించిన సోమము 'నృచక్ష' సంజ్ఞకము.

29. పానము చేయుబడుచున్న సోమము 'భక్ష' సంజ్ఞకము.

30. పానము చేసిన తరువాత 'జఠర' మందున్న సోమము 'నరాంశంస' సంజ్ఞకము.

(విశ్వదేవ -అసు- రుద్ర - వాత- నృచక్ష - భక్ష- నరాశంసములకు ఆహుతులు అర్పించవలెను)

59.31. అపభృత స్నానమునకు సిద్ధమైన సోమము 'సింధు' సంజ్ఞకము.

32. జలాభిముఖముగా తెచ్చినసోమము 'సముద్ర' సంజ్ఞకము.

33. జలనిమగ్నసోమము 'సలీల' సంజ్ఞకము.

(సింధు - సముద్ర - సలిలములకు ఆహుతులు అర్పించవలెను)

విష్ణువు మరియు వరుణుని ఓజోబలముననే ఈ లోకములు - లోకాంతరములు నిలిచిఉన్నవి. వారు తమ బలవీర్యములచే అందరిని మించిన బలవంతులైనారు. వారిని శత్రువు ఏనాడును ఓడించలేదు. తమ శక్తివలన వారు శత్రువు యొక్క సమస్త సంపదలను సాధించినారు.

విష్ణు, వరుణులారా! యజ్ఞమునకు శీఘ్రముగా విచ్చేయండి. ఇదే మిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

60. ఈ యజ్ఞము ద్యులోకమున దేవతలకు అందినది. ఆ దేవతల దయవలన యజ్ఞఫలమగు విశేషధనము మాకు అందవలెను.

అంతరిక్షమునకు చేరిన యజ్ఞము మానవులకు - వర్షరూపమున -అందినది. అంతరిక్షమునుండి నాకు వర్షధనము లభించవలెను.

యజ్ఞము భూమినుండి సాగిపితరులను చేరినది. ఆపృథ్వినుండి నాకు స్వర్ణాదిధనములు లభించవలెను.

ఇంత ఏల! యజ్ఞము ఏ లోకమునకు చేరిన ఆ లోకపు శుభములు యజమానికి అందవలెను.

61. (యజ్ఞమున జరిగిన లోపములకు గాను 54 నుండి 60 వ మంత్రము వరకు 34 దేవతల పేర ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనుట జరిగినది. ఇది మహావీరఘటము పగిలినందుకు ప్రాయశ్చిత్తము)

ప్రాయశ్చిత్త శమనము జరిగినది. ముప్పది నలుగురు దేవతలు ఫలదాయక తంతువులను విస్తరింతురు. ఈ యజ్ఞము నందలి అన్నమున ఆ దేవతలు సంతృప్తులయినారు. మహావీరఘటము పగులుట వలన విచ్ఛిన్నమైన యజ్ఞమును - ఆ దేవతలకు సమర్పించు ఈ ఘృత ఆహుతివలన సంధించుచున్నాను - స్వాహా. ఇక ఈ మహావీర ఘటము సూర్యస్వరూపమై దేవతలందు చేరవలెను.

62. (యజమానిచే అనిపించవలసినది)

యజ్ఞమునందు ఆహుతులు ఇచ్చినాము. అట్టి ఆహుతుల శుభఫలము వివిధరూపముల వ్యాపించినది. అది-ఆ ఫలము -దిశాభేదమున- ఎనిమిది ప్రకారములు అయినది.

యజ్ఞమా! నీవు నాప్రజలకు మహాధనమును ప్రసాదించుము. మేము ధనమును- పోషణ సాధనములగు అన్నాదులను- ఆయుష్యమును అందుకుముగాక. స్వాహా "సయజ్ఞధుక్ష్య మహిమే ప్రజాయాం రాయస్పోషాం విశ్వమాయురశీయ స్వాహా".

ఆపవస్వ హిరణ్యవదశ్వవత్సోమ వీరవత్
వాజంగోమన్త మాభరస్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

గ్రహగ్రహాన్నిమిత్తాంతమగు ఎనిమిదవ అధ్యాయము ముగిసినది.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

తొమ్మిదవ అధ్యాయము

1. దేవసవితః ప్రసువ యజ్ఞం ప్రసువ యజ్ఞపతిం భగాయ |
దివ్యోగంధర్వః కేతపూః కేతం నః
పునాతు వాచస్పతి ర్వాజం నః స్వదతు స్వాహా ||

(ఈ అధ్యాయమున 34వ మంత్రము వరకు వాజపేయ భాగము. ఈ యజ్ఞాంగములకు ఆహుతులు అర్పించబడును)

సవితృదేవా! నీవు దయ ఉంచి వాజపేయ యజ్ఞమును అనుమోదింపుము. యజ్ఞస్వామి యజమానికి సంపదలు కలిగించుము.

సూర్యదేవా! నీవు ద్యులోకమునందు ఉన్నవాడవు. కిరణములు గలవాడవు. అన్నమును పావనము చేయువాడవు. మా హవిరన్నమును పావనము చేయుము. ప్రజాపతి మా హవిరన్నమును ఆస్వాదించును గాత స్వాహా.

2. (ప్రాతస్సవనమున ఆగ్రాయణ గ్రహమును తీసికొన్న తరువాత మూడు అతిగ్రహములను తీసికొనవలెను. తదుపరి షోడశీగ్రహమును తీసికొని ఇంద్రదేవతాక గ్రహమును అందుకొనవలెను)

సోమమా! నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు. నిన్ను ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించుచున్నాను. నీవు ధ్రువమగు పృథ్విలోకమున ఉండుదానవు. మానవులందు ఉండుదానవు. మనసులందు ఉన్నదానవు. అటువంటి సోమమవగు నిన్ను నేను అందుకొనుచున్నాను. ఇదినీవు నిలుచు స్థానము.

సోమమా! నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు. నిన్ను ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామగ్రహమున గ్రహించుచున్నాను. నీవు ధ్రువమగు పృథ్విలోకమున ఉండుదానవు. మానవులందు ఉండుదానవు. మనసులందు ఉన్నదానవు. అటువంటి సోమమవగు నిన్ను నేను అందుకొనుచున్నాను. ఇదినీవు నిలుచు స్థానము.

సోమమా! నీవు ఇంద్రునకుప్రియతమవు. నీవు జలములందు ఉండుదానవు. ఘృతమునందు ఉండుదానవు. అంతరిక్షమందు ఉండుదానవు. అట్టి సోమమవగు నిన్ను నేను అందుకొనుచున్నాను. నీవు ఉపయామ గ్రహమునందు ఉన్నావు.

సోమమా! నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు. నిన్ను న్నెఉ ఉపయామగ్రహమున గ్రహించుచున్నాను. నీవు పృథ్వియందు - అంతరిక్షమున - ద్యులోకమున - దేవతలందు -స్వర్గమునందు ఉండుదానవు. ఇది నీ స్థానము.

సోమమా! నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు. నిన్ను నేను గ్రహించుచున్నాను.

3.వాయువు జలములకుసారభూతుడు. అన్నమును పచనము చేయువాడు. అతడు సూర్యుని యందు ఉన్నాడు. జలములకు సారము - వాయువునకు సారము అతిశ్రేష్ఠ ప్రజాపతి. దేవతలారా! మీ కొరకు ప్రజాపతి - రూపసోమమును -గ్రహించుచున్నాను.

సోమమా! నీవు ఇంద్రునకు ప్రియతమవు. ఇంద్రుని కొరకు నిన్ను ఉపయామగ్రహమున గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీ స్థానము. ఇంద్రునకు ఎంతో ప్రియమైన నిన్ను గ్రహించుచున్నాను.

4. (నాలుగవ ఇంద్ర గ్రహమును తీసికొనవలెను)

అన్న, బలములను ఆహ్వానించువాడు విప్రుడగు యజమాని. అతనికి బుద్ధి ప్రసాదించువాడు ఇంద్రుడు. ఇంద్రుని ప్రియతమ గ్రహమునందలి అన్నమును - సారమును నేను స్వీకరించుచున్నాను. ఇంద్రునకు అత్యంత ప్రీతికరమగు సోమమా! నిన్ను ఇంద్రుని కొరకు ఉపయామ గ్రహమున గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీ స్థానము. ఇంద్రునకు అత్యంత ప్రీతికరమగు సోమమును నేను గ్రహించుచున్నాను.

(సోమ గ్రహమును అధ్వర్యు అక్షము మీద - నేష్ఠసురా గ్రహమును అక్షము క్రింద పెట్టవలెను.)

సోమ, సురాగ్రహములారా మీరు ఒకే చోట కలసిపోయినారు.

(అధ్వర్యు, నేష్ఠ రెండు గ్రహమలకు తమ వద్దకు తెచ్చుకొనవలెను.)

సోమ, సురాపాత్రలారా! ఇక మీరు విడిపోయినారు. మీరు నన్ను పాపములనుండి వేరుచేయండి.

5. (మహామరుద్వతీయపు చివరన మహేంద్రగ్రహమును అందుకొనుటకు ముందు - రథమును తెచ్చిన బండినుండి రథమును దింపవలెను)

రథమా! నీవు ఇంద్రుని వజ్రమవు. నీవు జన్మనిచ్చు దానవు. నీవలన ఈజయమానికి అన్నము లభించవలెను. అన్నప్రాప్తి కొరకు మాహామాత అదితిని వేదమంత్రములచే ప్రసన్నను చేయుచున్నాను. ఈసమస్తలోకములు అదితి ద్యావాపృథ్వి - యందు ఇమిడి ఉన్నవి. ఈభూమి మీద సూర్యభగవానుడు నాకు నివాసము ప్రదానము చేయవలెను.

6. జలములందు అమృతము ఉన్నది. జలములందు ఓషధులు ఉన్నవి. అశ్వములారా! మీరు జలపు పాశస్త్యమున చేరుదు. వేగవంతులు కండు.

జలమా! నీ తరంగములు వేగవంతములు. నీవు సమున్నత జలసముచ్చయ యుక్తవు. అన్నము కలుగజేయుదానవు.

అన్నదులను ఈయజమానికి సమకూర్చుము.

(అశ్వములు స్నానమాడించవలెను)

7. వాయువు మనస్సగును - ఇరువదియేడు నక్షత్రములు గంధర్వులు. అవియే భూమిని భరించునవి. అవియే ముఖమును ముందు ఏర్పరచినవి. అశ్వములందు వేగమును కల్పించినవి.

(అశ్వమును కుడివైపు కట్టవలెను)

8. అశ్వములారా! మీరు రథమున చేర్చబడినారు. వాయుసమవేగము గలవారలు కండి. దక్షిణమున నిలిచిన మీకు ఇంద్రుని వంటి శోభకలుగును గాత. సర్వధన మరుద్గణములు మిమ్ము పూన్చుదురు గాత. త్వష్ట మీ పాదములకు వేగము కలిగించును గాత. (రెండవ అశ్వమును కట్టవలెను)

9. అశ్వములారా! మీ వేగము మనసునందున్నది. మీ వేగము శ్యేనయానమందున్నది. మీ వేగము వాయువు నందు ఉన్నది. ఈమూడు విధముల వేగములు కలుపుకోని బలవంతులు కండి. మా అన్నములను గెలుచువారలు కండి.

(బృహస్పతి చరును అశ్వమునకు ఆఘ్రాణింప చేయవలెను)

అశ్వములారా! మీరు అన్నమంత్రములు అందుకొనండి. బృహస్పతి చరును ఆఘ్రాణించండి.

(రథపు దక్షిణ దిశన మూడవ గుర్రమును కట్టవలెను. ఒకప్రక్క ఒక అశ్వమును మరొక ప్రక్క రెండు అశ్వములను కట్టినట్లున్నారు. 'తృతీయమశ్వం యునక్తి' అన్నాడు.

10. అనుల్లంఘనీయ - సత్యసవసో - ఆదేశములిచ్చు సవిత అనుజ్ఞవలన బృహస్పతి యొక్క ఉత్తమ స్వర్గమును ఆరోహింతును.

నేను సత్యాదేశ సవితా దేవత అనుజ్ఞవలన ఇంద్రుని ఉత్తమ స్వర్గమును ఆరోహింతును.

(బ్రహ్మాయను ఋత్విక్కు యజమానిని రథము మీద ఎక్కించవలెను. పదిహేడు ధనువుల దూరమునకు విసరిన ఔదుంబరశాఖను ప్రదక్షిణము చేసిన పదిహేడు రథముల మీద ఉన్న యజమానులను యజ్ఞస్థలమున బ్రహ్మా దించవలెను)

సత్యాదేశ సవితృదేవత అధీనమున ఉన్న నేను బృహస్పతి యొక్క ఉత్తమస్వర్గమును అధిరోహించినాను.

సత్యాదేశ సవితృదేవత అధీనమున ఉన్న నేను ఇంద్రుని ఉత్తమస్వర్గమును అధిరోహించినాను.

11. (వేది పక్కన నాటి ఉన్న స్తంభమునకు 17 దుందుభులు వ్రేలాడుచుండును. వానినుంచి ఒకదానిని తీసి వాయించవలెను.)

బృహస్పతీ! నీవు అన్నములను జయించుము. దుందుభులారా! మీకు బృహస్పతి కొరకు ధ్వనించండి. (ఇది బ్రాహ్మణవాజపేయి కొరకైనది)

ఇంద్రా! నీవు అన్నములను జయింపుము. దుంధుభులారా! మీరు ఇంద్రుని కొరకు మ్రోగండి. ఇంద్రుని అన్న విజయుని చేయండి.

(ఇది క్షత్రియ వాజపేయి కొరకైనది)

12. దుందుభులారా! మీ ధ్వని- వాణి - యథార్థమైనది. మీరు ఇంద్రుని అన్న విజేతను చేసినారు. కర్రతో చేసిన దుందుభులారా! మీరు ఇంద్రుని అన్నవిజేతను చేసినారు. మీరు కట్లనుండి విడిపోండి.

(స్తంభపు దుందుభులను విప్పవలెను)

13. నేను సత్యశాసకుడగు సవిత అధీనమున ఉన్న యజమానిని. బృహస్పతి జయించిన అన్నములను గెలిచినాను. అన్నమును జయించు అశ్వములారా! మీరు కల్లోలము కలిగించుచు- యోజములు లెక్క వేయుచు - అంతిమసీమ వరకు చేరండి.

(సిద్ధమైఉన్న రథము మీద యజమాని ఎక్కవలెను)

14. ఈ గుర్రపు మెడ, నడుము, ముఖమునకు పటకాలు కట్టి ఉన్నవి. ఇది కొరడా చూపగానే వేగముగా పరిగెత్తును. నడుపువాని మనసెరిగి నడుచు గుర్రము గుర్తులను బట్టి దారిమీద సాగిపోవును. అశ్వమునకు ఆహుతి.

15. గుర్రము దారిమీద త్వరితగతిని సాగుచున్నది. లక్ష్యము చేరవలెనని ఉరుకుచున్నది. అప్పుడు దానికి ఉన్న పక్షిరెక్కల అలంకరణముల కదలిక స్వచ్ఛముగా కనిపించుచున్నది. ఇది గద్దవలె ఎగిరిపోవుచున్నది. బలము ప్రదర్శించుచు సాగుచున్నది. దానికి గల చామరాది అలంకారముల కదలిక స్పష్టముగా అగుపించుచున్నది -స్వాహా.

16. అశ్వములు యజ్ఞపు ఆహ్వానములందు పరిమిత వేగవంతములు సుందరవర్ణలు. పాములు, తోడేళ్లు,

రాక్షసులను తప్పుకొనిపోగునవి. సర్వరోగములను వ్యధలను దూరము చేయునవి. అట్టి అశ్వములు మాకు శుభంకరములు కావలెను.

17. అశ్వములు మా ఆహ్వానమును వినునవి. పరిమితగాములు. వేలధనములు ఇచ్చునవి. యజ్ఞము లందు బహుమూల్యరత్నాదులు ఇచ్చునవి. అట్టి అశ్వములన్నియు మాఆహ్వానములు వినవలెను.

18. అశ్వములారా! మీరు మెతుకు, మెతుకు అందించువారు. ధనము కలిగించువారు. విప్రులు అమృతములు. ఋతజ్ఞులు. మీరు మమ్ము రక్షించండి. ఈ నీవారచరును పానము చేయండి. ఆనందించండి. తృప్తులు కండి. దేవమార్గమున గమ్యము చేరుకొండి.

19. (యజమాని రథముదిగి నీవారచరును మూర్కొనవలెను)

అన్నపు అపార ఉత్పత్తి మాకు లభించవలెను. అనేక రూపముల ద్యావాపృథ్వులు మాకు లభించవలెను. మాతాపితరుల వాత్సల్యము మాకు లభించవలెను. సోమము అమృతమై మాకు లభించవలెను.

అన్నములను గెలుచు- పావనము చేయు- లభించునట్టి అశ్వములారా! మీరు-బృహస్పతి భాగమగు- ఈ నీవారచరును ఆఘ్రాణించండి.

(గుర్రములకు నీవారచరువాసన చూపవలెను)

20. (ఇది సంవత్సరాభిమాని ప్రజాపతి స్తుతి. ఆహుతులు ఇవ్వవలెను)

అందరియందున్న ప్రజాపతికి స్వాహా. అందరకు శుభముల నిచ్చు ప్రజాపతికి స్వాహా. మరల పుట్టునట్టి ప్రజాపతికి స్వాహా. యజ్ఞస్వరూప ప్రజాపతికి స్వాహా. నివాసకారణుడు- దినముల స్వామి- దినములందు, ముగ్ధపదార్థము లందు- వినాశ్యా వస్తువులందు ఉన్నవాడు- అంత్యస్థానమున ఉత్పన్నుడు- భువనములస్రష్ట- భువనస్వామి- జగముల అధిపతి ప్రజాపతికి స్వాహా.

21. యజ్ఞమున ఆయువు కలుగవలెను. ప్రాణము కలుగవలెను. నేత్రములు కలుగవలెను. శ్రోత్రములు కలుగవలెను. వెన్ను కలుగవలెను. యజ్ఞమునుండి యజ్ఞము కలుగవలెను. యజ్ఞమున యజ్ఞపతి కలుగవలెను.

(యజమానియు, అతని పత్నియు మెట్ల మీద నుంచి యూపము ఎక్కవలెను)

మేము ప్రజాపతి ప్రజలము అయినాము.

(గోధుమ పిండితో చేసిన అప్పమును యజమాని తాకవలెను)

దేవతలారా! మేము స్వర్గమునకు చేరుకున్నాము. మేము అమరులము అయినాము.

(యూపము మీది శిరమును తొలగించవలెను)

22. (యూపము మీద ఉన్న యజమానులుదిశలను చూచుచు)

దిశలారా! మీయందున్న బలవీర్యములు మాకు కలుగవలెను. మీయందున్న ధనము, సంకల్పము, అనేక తేజస్సులు మాకు కలుగవలెను. (యూపమునుండి నేలను చూచి) తల్లీ భూమీ! నీకు నమస్కారము. వందనము. (చర్మము మీద ఔదుంబర ఆసనమును ఉంచవలెను) అసనమా! ఇది నీ రాజ్యము. (ఆసనము మీద యజమానిని ఆసీనుని చేయవలెను) యజమానీ! నీవు అందరిని నియమించువాడవు. స్వయముగా నిన్ను నియమించుకొనువాడవు. నీవే ధ్రువమవు ధారకుడవు. నీవు కృషి- వ్యవసాయము- చేయుటకు నిన్ను ఈ ఆసనము మీద ఆసీనుని చేయుచున్నాను. పరిపాలనా లబ్ధికొరకు-ధనము కొరకు -పుత్ర, పశువుల కొరకు నిన్ను ఈ ఆసనము మీద కూర్చుండపెట్టుచున్నాను.

23. (ఔదుంబర పాత్రలోని పాలు, యవలు మున్నగువానిని స్రువముతో ఆహవనీయగ్నిలో హోమము చేయవలెను)

అన్నములను కల్పించిన వాడు ప్రజాపతి. అతడు సృష్టి ఆదిన సోమమును జలమునుండి, ఓషధులనుండి- సృజించినాడు. ఆ జలములు, ఓషధులు మాకు మధురములు కావలెను. మేము పురోహితుల సహితులమై స్వరాజ్యమున అప్రమత్తులము కావలెను స్వాహా.

24. అన్నములను కల్పించినవాడు ప్రజాపతి. ఈలోకములను - సమస్త భూతములను అతడే కల్పించినాడు. హవి ఇవ్వని నావంటివానితో సహితము హవి ఇప్పించును. అతడు మాకు సమస్త వీరుల సహితమగు ధనము ప్రసాదించవలెను -స్వాహా.

25. అన్నములను కల్పించినవాడు ప్రజాపతి. అతడు సమస్త భూతమాత్రలను సృష్టించినాడు. అతడు నిత్య సామ్రాట్టు. తన అధికారమును ఎరిగినవాడు. స్వేచ్ఛగా సర్వత్ర సంచరించువాడు. అతడు మాకు సంతానపుష్టి - ధనపుష్టి కలిగించుచు సర్వత్ర వ్యాపించవలెను- స్వాహా.

26. మమ్ము రక్షించుమని రాజగు సోమమును- ద్వాదశ ఆదిత్యులను- సూర్యుని- బ్రహ్మను- బృహస్పతిని ఆహ్వానించుచున్నాము. స్వాహా.

27. అగ్నీ! ఇది మా యజ్ఞము. ఇందు మా హితము పలుకుము - శుభములు సంకల్పించుము. వేలధనముల విజేతా! అగ్నీ! మాకు ధనాదులు ప్రసాదించుము - స్వాహా.

27. ఆర్యమ, ఇంద్ర, బృహస్పతి, ఈశ్వరులారా! మీరు దానములను ప్రోత్సహించండి. వాగ్దేవి సరస్వతి, విష్ణు, సవిత, అన్నవంత ప్రజాపతికి స్వాహా.

28. అగ్నీ! ఇది మా యజ్ఞము. ఇందు మాహితము పలుకుము. మాకు శుభములు సంకల్పించుము. వేల ధనముల విజేతా! అగ్నీ! మాకు ధనాదులు ప్రదానము చేయుము. నీవే కదా ధనస్వామివి స్వాహా.

29. ఆర్యమ, పూష, బృహస్పతి, వాగధిదేవత సరస్వతి మాకు ధనము ప్రసాదించవలెను స్వాహా.

30. (హుతశేషము యజమాని మీద చల్లవలెను)

నేను సవిత అధీనపువాడిని, అశ్వినుల బాహువులతోను, పూషహస్తములతోను, వాక్కును నియంత్రించు సరస్వతి అనుగ్రహముతోను, యజమానివగు నిన్ను ధనములందు. ప్రతిష్ఠంచుచున్నాను. నిన్ను బృహస్పతి సామ్రాజ్యమునకు పట్టాభిషిక్తుని చేయుచున్నాను.

31. (ఇవి 'ఉజ్జితి' మంత్రములు వీనిచే ఘృతాహుతి ఇవ్వవలెను)

అగ్ని ఏకాక్షర ఛందమున పంచప్రాణములను గెలిచినాడు. యజమానినగు నేను నా పంచప్రాణములను గెలిచెదను. అశ్వినులు రెండక్షరముల ఛందమున రెండు కాళ్లుగల మానవులను జయించినారు. నేను కూడా ఆ మానవులను గెలువవలెను. విష్ణువు మూడక్షరముల ఛందమున ముల్లోకములను గెలిచినాడు. నేను కూడ ఆ మూడు లోకములను గెలువవలెను. సోమము నాలుగక్షరముల ఛందమున చతుష్పాత్త పశువులను గెలిచినది. నేను సహితము చతుష్పాద జంతువులను గెలువవలెను.

32. పూషదేవత అయిదక్షరముల ఛందములచే 4 దిక్కులను + 1అవాంతరదిశ = అయిదింటిని గెలిచినాడు. నేను సహితము ఆ అయిదింటిని గెలువవలెను. సవితా దేవత ఆరక్షరముల ఛందమున ఆరు ఋతువులను గెలిచినాడు. నేను సహితము ఆరు ఋతువులను గెలువవలెను. మరుత్తులు ఏడక్షరముల ఛందమున ఏడుగ్రామ్య జంతువులను గెలిచినాడు. నేను సహితము ఆ ఏడింటిని గెలువ వలెను. బృహస్పతి అష్టాక్షర ఛందమున గాయత్రిని గెలిచినాడు. నేను సహితము గాయత్రిని గెలువవలెను.

33. మిత్రుడు నవాక్షర ఛందమున త్రివృత్తమును గెలిచినాడు. నేను కూడ దానిని గెలువవలెను. వరుణుడు

దశాక్షరఛందమున "విరాజము"ను గెలిచినాడు. నేను కూడ దానిని గెలువవలెను. ఇంద్రుడు ఏకదశాక్షర ఛందమున "త్రిష్టుప్". ను గెలిచినాడు. నేను కూడ దానిని గెలువవలెను. విశ్వేదేవతలు ద్వాదశాక్షర ఛందమున "జగతి"ని గెలిచినారు. నేను కూడ దానిని గెలువవలెను.

34. వసువులు పదమూడు అక్షరముల ఛందమున త్రయోదశస్తోమమును గెలిచినారు. నేను సహితము వానిని గెలువవలెను. రుద్రులు పదునాలుగు అక్షరముల ఛందమున చతుర్దశస్తోమమును గెలిచినారు. నేను సహితము వానిని గెలువవలెను. ఆదిత్యులు పదిహేను అక్షరముల ఛందమున పంచదశ స్తోమమును గెలిచినారు. నేను సహితము దానిని గెలువవలెను. అదితి పదహారు అక్షరముల ఛందమున షోడశస్తోమమును గెలిచినది. నేను సహితము దానిని గెలువవలెను. ప్రజాపతి పదిహేడు అక్షరముల ఛందమున సప్తదశస్తోమమును గెలిచినాడు. నేను సహితము దానిని గెలువవలెను.

వాజపేయ యజ్ఞము సమాప్తము.

ఆలోచనామృతము

వేదము సనాతనము. పురాతనము. మహత్తమము. పవిత్రము. విశాలము. గహనము. ఉపమానమునకు అందనది.

వేదము అను పదము ఒక్కటి. కాని వేదము అనంతము. ఈ అనంత వేదమును ఆరాధించిన ఆరాధించుచున్న - ఆరాధించనున్న వారు అనేకానేకులు. ఒకసూర్యుదే ఒక్కొక్క పరిశోధకుని ఒక్కొక్క రీతిగా కనిపించును. ఒక్కవేదమనునది లెక్కకు మించిన పరిశోధకులకు లెక్కకు మించినరీతిగా అగుపించును.

వేదమును పరిశీలించిన - వ్యాఖ్యానించిన విమర్శించినవారు అనేకులు. వీరిలో వేదమును అధ్యయనము చేసి సద్విమర్శలు - దుర్విమర్శాలు చేసినవారున్నారు. అధ్యయనము చేసి దుర్విమర్శించిన వారిని అధ్యయనము ఖండించవచ్చును.

కాని వేదమును అధ్యయనము చేయకయే వేదమును గురించి ఒక అభిప్రాయమును ప్రచారము చేసిన వారిని ఖండించుట అసంభవము. ఏలనన వారు ఎవరో తెలియదు. వారు ఏ ఆధారమున అపోహలు కలిగించినారో తెలియదు.

వేదమును గురించి అవ్యాఖ్య కువ్యాఖ్య చేసిన వారు రెండురకములు. ఒకరు సనాతనులము

అనిపించుకొనవలెనను కొను స్వప్రయోజనపరులు. వీరు వాస్తవముగ సనాతనులు కారు. సనాతనపు ముసుగు వేసుకున్నవారు. వేదము వారిస్వంత ఆస్తిఅని భావించువారు. వీరికి ఏమియు తెలియదు. సర్వము వేదములందే ఉన్నది అనువారు రెండవరకము. పాశ్చాత్యుల మెప్పుపొందదలచి ఆదునికులము అనిపించు కొనవలెనను ఉబలాటము గలవారు. వీరిలో వామపక్షాల వారలమనిపించు కొనవలెనని జబ్బలు చరచువారు. మీరు వేదమును పనికిరాణి దానిగను- అందులో ఏదో ఒకవర్గానికి ఉపయోగపడేది ఉందని ఒకప్రమాదకర అభిప్రాయాన్ని - వారికి తెలియకుండగనే - కనిపించినారు.

వేదము పాతకాలపు బొంత అని చెప్పడం విప్లవముగా భావించుచున్నారు.

ఇది ఒక వస్తువును చూడకయే దానిని గురించి వ్యాఖ్యనించుట. వీరు. తమను తాము Rationalists అనుకుంటారు! ఇదొక వింత!!

వేదమందంతట వైరాగ్యమున్నదని - ఈ లోకమునకు సంబంధించినది లేదని, సమస్తము పరలోకము గురించియే ఉన్నదని ఒకభ్రమ భారతదేశమున బహుళ ప్రచారమున ఉన్నది. ఇది వట్టిభ్రమ మాత్రమే! వైరాగ్యము మాత్రమే ఉపదేశించునది భారత సాహిత్యమున లేదనునది నా దృఢవిశ్వాసము.

భారతసాహిత్యము, తాత్త్వికము సొంతము మానవుని ఇహలోక జీవితమును సుఖశాంతులతో గడుపు ఉపాయములనే బోధించుచున్నవి. వేదమునందు ఇహలోకమును గురించియే వివరించి ఉన్నది. ఇది వాస్తవసత్యము.

వేదము మానవుని మహిమాన్వితునిగ దర్శించినది. మానవుని ఒక్కొక్కసారి దేవతలను మించిన వారిని చేసినది. వాస్తవమేమన్న దేవతలందరు మానవుని సుఖజీవనమునకు ఉపయోగ పడువారే!

సత్రస్య ఋద్విరస్యగన్మ జ్యోతిరమృతా అభూమ
దినం పృథివ్యా అధ్యారుహామావిదామ దేవాన్స్వర్జ్యోతిః 8-52

సోమమా! నీవు సాక్షాత్తు యజ్ఞసమృద్ధివి. నీ వలన మేము ఆదిత్య రూపజ్యోతిని అందుకున్నాము. ఇక మేము మరణాంతము ధర్మపరులము అయినాము. మేము భూమి నుంచి లేచినాము. స్వర్గమును ఆరోహించినాము. ఇంద్రాది దేవతలను పరంజ్యోతిని తెలిసికున్నాము.

మానవుడు ఇన్ని సాధించగలడు! అందుకు ఒకటే షరతు - అతడు లోకమునకు కళ్యాణమును కూర్చుధర్మమును ఆజీవ పర్యంతము అవలంబించవలెను.

ఇది దైవత్వము సాధించు ఉపాయము. దైవత్వము ఆకాశమున కాదు. మానవుని యందున్నది, దానిని గుర్తించవలసి ఉన్నది. అది దుస్సాధ్యము కావచ్చును. అసాధ్యము మాత్రముకాదు.

ఈ అధ్యాయమున 31 నుండి 34 వరకు మంత్రములందు సమస్త దేవతలు గెలిచినా వాటిని మానవుడు తాను ఒక్కడే గెలువవలెనని సంకల్పించుచున్నాడు. మానవుని ఇంతకన్న మహామహునిగా కల్పించుటసాధ్యమా!

35. (రాజసూయమంత్రములు ప్రారంభము)

ఫాల్గుణశుక్ల దశమినాడు - అనుమతికిగాను - ఎనిమిది పాత్రలందు వండిన బియ్యపు హవిస్సు అర్పించబడును. అందుకు బియ్యమును రాతిమీదనూరవలెను. పడిపోయిన బియ్యమును స్రువమున నింపి దక్షిణాగ్నికి ఆహుతి ఇవ్వవలెను.

పృథివీ! ఈ పిష్టచరు నీభాగపుది. దీనిని స్వీకరించుము -స్వాహా.
(పంచవతీయ కర్మచేయుటకు దిశలందు ఆహవనీయాగ్నిని స్థాపించి ఆహుతులు అర్పించవలెను)

పూర్వదిశన ఆసీనులైన అగ్నినేతృక దేవతలకు స్వాహా.
దక్షిణదిశన ఆసీనులైన యమనేతృక దేవతలకు స్వాహా.
పశ్చిమదిశన ఆసీనులైన విశ్వేదేవతనేతృక దేవతలకు స్వాహా.
ఉత్తరదిశన ఆసీనులైన మిత్రావరుణ నేతృక దేవతలకు స్వాహా.
పైన ఉండి, పరిచర్యలందు కొను సోమనేతృక దేవతలకు స్వాహా.

36. (అయిదు చోట్ల ఏర్పరచిన ఆహవనీయాగ్నిని ఒక చోటచేర్చి ఆహుతులు ఇవ్వవలెను)

పూర్వదిశన ఆసీనులైన అగ్నినేతృక దేవతలకు స్వాహా.
దక్షిణదిశన ఆసీనులైన యమనేతృక దేవతలకు స్వాహా.
పశ్చిమదిశన ఆసీనులైన విశ్వేదేవతనేతృక దేవతలకు స్వాహా.
ఉత్తరదిశన ఆసీనులైన మిత్రావరుణ నేతృక దేవతలకు స్వాహా.
పైన ఉండి, పరిచర్యలందు కొను సోమనేతృక దేవతలకు స్వాహా.

37. (తండుల హోమము దక్షిణాగ్నిలో చేయవలెను)

అగ్నీ! నీవు శత్రుసేనను పరాభవించుట కాదు. దూరదూరములకు పారద్రోలుము. శత్రువులను దూరము చేసిన నీవు యజ్ఞమును నిర్వహించు యజమానికి బ్రహ్మవర్చస్సు ప్రసాదించుము.

38. నేను సవిత అనుశాసనమున ఉన్నవాడను. అశ్వినుల బాహువులతోనూ, పూషహస్తములతోను తండులములారా! ఉపాంశుగ్రహపుబలమున సోమముచే హోమము చేయుచున్నాను. స్వాహా.

(హోమము చేసిన దిశకు స్రువము త్రిప్పవలెను)

స్రువమా! నిన్ను రాక్షసుల వధకు త్రిప్పుచున్నాను. నేను ఈ రాక్షసవర్గమును హతమార్తును. ఇప్పుడు సమస్త రాక్షస వర్గము హతమారినది.

39. (ఎనిమిది దేవస్ హవిస్సులు ఇవ్వవలెను)

యజమానీ! సవితా దేవత నిన్ను అనుశాసనములకు అధిపతిని చేయవలెను. అగ్ని నిన్ను గృహస్థులకు అధిపతిని చేయవలెను. సోమసామ్రాట్టు నిన్ను వనవృక్షాదులకు అధిపతిని చేయవలెను. బృహస్పతి నిన్ను వాణికి అధిపతిని చేయవలెను. ఇంద్రుడు నిన్ను జ్యేష్ఠత్వమునకు అధిపతిని చేయవలెను. రుద్రుడు నిన్ను పశువులకు అధిపతిని చేయవలెను. సత్యానుశాసన మిత్రా వరుణులు నిన్ను ధర్మాధికారుల అధిపతిని చేయవలెను.

యజమానీ! ఈఅష్టదేవస్ హవిస్సుల దేవతలు నిన్ను సకల పదార్థముల అధిపతులను చేయవలెను.

(యజమాని వద్దకు వెళ్లి- స్రువమును కుడిచేత, యజమాని బాహువులను ఎడమ చేతపట్టుకొనవలెను. మంత్రము చెప్పునపుడు యజమాని తల్లిదండ్రులు, దేశకాలములను పెర్కొనవలెను.)

40. దేవసహవిర్భాగ దేవతలారా! మీరు ఈ యజమానిని శత్రురహితువి చేయండి. మహారాజ్య కార్యమున నిలుపండి. మహాజనరాజ్య కార్యమున నిలుపండి. ఇంద్రుడు పరమోత్కృష్ట బలమును ప్రసాదించును గాత. యజమాని పుత్రుని దేశవాసుల ఆధిపత్యమున నిలుపండి. కాని 'సోమ్కోస్మాకం బ్రహ్మణానాం రాజా' మా బ్రాహ్మణులకు మాత్రము సోమసామ్రాట్టే ప్రభువు అగును.

ఆలోచనామృతము

ఈమంత్రమున రాజకీయశాస్త్రజ్ఞులు ఆలోచించవలసినవి ఉన్నవి.

1. మహతేక్షత్రాయ, మహతేజ్యేష్ఠ్యాయ అన్నది ఇప్పటి రాష్ట్రపతి-గవర్నరు పదవుల వంటివలె ఉన్నది.

2. "జనరాజ్యాయ" అనిన ప్రజారాజ్యమునకు అని అర్థము. ఇదినేటి ప్రజాస్వామ్యము వంటిది కావచ్చును.

3. రాజు కొడుకును రాజును చేయుటకు దేశవాసుల అనుమతి అక్కర అయినట్లున్నది. ఇది నేటి ఎన్నికల వంటిది కాకున్నను ప్రజామోదము అవసరమైనట్లున్నది.

రామాయణమున రాముని యౌవరాజ్య పట్టాభిషేకమునకు దశరథుడు ప్రజల అనుమతి కోరినాడు. ప్రజలు ఆమోదించినారు:-

"రామమిన్దీవరశ్యామం సర్వశత్రు నిబర్హణమ్|
పశ్యామో యౌవరాజ్యస్థం తవ రాజోత్తమాత్మజమ్ ||

రాజు నిరంకుశుడు కాకుండుటకు ఈ నియమములు విధించినట్లున్నారు.

4. "సోమ్యోస్మాకం బ్రహ్మణానాం రాజా" అని మంత్రము ఎవరికి ఎవడు రాజయినాను బ్రాహ్మణులకు మాత్రము రాజు కాడని అర్థము.

నేను శ్రీ మహాభారతము రచించినపుడు బ్రాహ్మణుడనగా మేధావి అని అర్థము చెప్పినాడు.

మేధావులు రాజకీయశాసనమునకు లొంగక స్వతంత్రులైనపుడే తమ ఆలోచనలు అన్వేషణల వలన సమాజమునకు మేలుచేయగలరు.

నేడు సహితము రాజ్యసభకు జరుగు నిష్ణాతుల, మేధావుల ఎన్నికలందు ప్రజలు పాల్గొనరు.

శ్రీమహాభారతమున పాండవులు లక్క ఇంటినుంచి తప్పించుకోని ఏకచక్రపురమను అగ్రహారమునాకు చేరుకున్నారు. అక్కడ దుర్యోధనుని రాజ్యము సాగదు. ఏలనన బ్రాహ్మణ అగ్రహారములు రాజశాసనములోనివి కావు. ఈవిషయములు తెలిసియే పాండవులు భద్రతకొరకు అగ్రహారమునకు చేరినారు.

రాజులకు జరుగు సంధులు మున్నగు వాని నుండి దేవాలయభూములు, బ్రాహ్మణ అగ్రహారములకు మినహాయింపు ఉండెడిది.

బ్రహ్మణులను ఒకజాతిగా కాక మేధావులనుగా చెప్పుకున్నపుడు వేదము మేధావులగు వారికి ఎంతో స్వాతంత్ర్యము ప్రసాదించినది.

"బ్రహ్మణోవై సర్వేదేవతాః" మేధావులే కదా అందరు దేవతలు - అందరి దేవతలు.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత
శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి
వాజపేయో రాజసూయరంభాన్తమును
తొమ్మిదవ అధ్యాయము ముగిసినది.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పదవ అధ్యాయము

1. అపోదేవా మధుమతీరగృభ్ణన్నూర్జస్వతీ రాజస్వశ్చితానః|
యాభిర్మిత్రా వరుణా వభ్యషించిన్యాభిరింద్రమనయన్నత్యారాతీః||

(అభిషేకమునకు గాను ఔదుంబరపాత్రలందు సరస్వతి మున్నగు నదుల జలము తెచ్చిఉంచవలెను. గోసంబంధములను వేరు పాత్రలో ఉంచవలెను. వానిని యూపపు ఉత్తరభాగమున ఉంచవలెను.)

దేవతలు మధురములు - శక్తిమంతములు - రాజస్వములు - చైతన్య వంతములగు జలములను తెచ్చినారు. మిత్రావరుణులను దేవతలకు రాజునుగా అభిషేకించిన జలమును తెచ్చినారు. ఇంద్రుని శత్రుంజయుని చేయుటకు అభిషేకించిన జలమును తెచ్చినారు.

2.(ఈమంత్రములకు రెండు పాఠములు ఉన్నవి. స్వాహాంతమున ఆహుతినీయవలెను. మరొక పాఠమున జలమును గ్రహించవలెను. మనుష్యులు లేక పశువులు నదిలో ప్రవేశించినపుడు కలిగిన తరంగముల జలమును స్వీకరించవలెను)

1. తరంగమా! నీవు సేచన సమర్థవు. రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యమును ప్రదానము చేయుము. స్వాహా. 2. తరంగమా! నీవు సేచన సమర్థవు. రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు. దేవదత్తుదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

3.1. జలమా! నీవు అభిషేకార్థము యజ్ఞభూమికి చేరుకొనుదానవు. నీవు రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము - స్వాహా. 2. జలమా నీవు అభిషేకార్థము యజ్ఞభూమికి చేరుకొనుదానవు. రాజ్యము

ఇచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. జలమా! నీవు అభిషేకార్థము యజ్ఞభూమికి చేరుకొనుదానవు. నీవు రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము - స్వాహా. 2. జలమా నీవు అభిషేకార్థము యజ్ఞభూమికి చేరుకొనుదానవు. రాజ్యము ఇచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించు.

1. జలమా! నీవు ఓజోయుక్తవు. రాజ్యము ఇచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము స్వాహా. 2. జలమా! నీవు ఓజోయుక్తవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. జలమా! నీవు సర్వత్ర గమనము గలదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము - స్వాహా. 2. జలమా! నీవు సర్వగమనవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. సముద్రజలమా! నీవు నదులు మున్నగు జలములకు స్వామివి. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. సముద్రజలమా! నీవు నదులు మున్నగు జలములకు స్వామివి. రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. జలభ్రమణమా! నీవు జలముల గర్భమవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యమును ప్రసాదించుము. స్వాహా. 2. జలభ్రమణమా! నీవు జలముల గర్భమవు. రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు. దేవాదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

4. 1. స్థిర ధర్మయుక్తజలమా! నీవు సూర్యుని తేజస్సు గలదానవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. స్థిర, ధర్మయుక్త జలమా! నీవు సూర్యుని తేజస్సు గలదానవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(యూపమునుంచి వచ్చు జలమును సేకరించి- యూపమునకు ఉత్తరమున స్థాపించిన జలములందు హోమము చేయుచు)

1. యూపమునుండి కురిసిన జలమా! నీవు సూర్యతేజస్సు గలదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. యూపమునుండి కురిసిన జలమా! నీవు సూర్యతేజస్సుగల దానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. తాటకజలమా! నీవు పశుపక్ష్యాదులకు ఆనందము కలిగించుదానవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. తటాకజలమా! నీవు పశుపక్ష్యాదులకు ఆనందము కలిగించుదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1.కూపస్థ జలమా! రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము. స్వాహా 2. కూపస్థజలమా! నీవు రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. అవశ్యాయజలమా! నిన్ను సర్వజనులు కోరుదురు. నీవు రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము - స్వాహా. 2. అవశ్యాయజలమా! నీవు సర్వకామ్యవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1. మధురూపజలమా! నీవు బలమును, రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యాము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. మధురూపజలమా! నీవు బలమును, రాజ్యమును ఇచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

1.శక్వరజలమా! నీవు గోవుల వలన లభించినదానవు. నీవు రాజ్యమునిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము. స్వాహా. 2. శక్వరజలమా! నీవు గోవుల వలన లభించినదానవు.

(నదులు గోముఖము నుండి బయలుదేరినవని విశ్వాసము)

(పాలలో హోమము చేయుచు)

1. దుగ్ధజలమా! నీవు ప్రజల పానాదులకు ఉపయుక్తవు. నీవు రాజ్యము నివ్వగలదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము - స్వాహా. 2. దుగ్ధజలమా! నీవు ప్రజల పానాదులకు ఉపయుక్తవు. రాజ్యమునివ్వగలదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(ఘృతమున హోమము చేయుచు)

1. ఘృతరూపజలమా! నీవులోకములను పోషించు దానవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యమును ప్రసాదించుము - స్వాహా. 2. ఘృతరూపజలమా! నీవు లోకములను పోషించుదానవు. రాజ్యమునిచ్చుదానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(ఈ పదహారు హోమజలములు. మరీచి- ఎండకు కాగిన మరియు సరస్వతీ జలముల వేరుగా హోమము ఉండదు. మరీచి జలమును దోసిలితో తీసి మిగిలిన నీట కలుపువలెను)

మరీచిజలమా! నీవు స్వయంశోభితవు. రాజ్యము నిచ్చుదానవు. మాకు రాజ్యము ప్రసాదించుము- స్వాహా. 2. మరీచిజలమా! నీవు స్వయంశోభితవు. రాజ్యమునిచ్చు దానవు. దేవదత్తాదులకు రాజ్యము ప్రసాదించుము.

(సరస్వతి మున్నగు నదుల జలమును ఔదుంబర పాత్రలో కలిపి)

మధురజలము మధురజలమున కలసినది. ఈ మహారాజ్యము క్షత్రియుని వారించవలెను)

(ఔదుంబరపాత్ర యందలి జలమును మిత్రా వరుణ సంబంధి ధిష్ణ్య ముందుంచవలెను)

జలములారా! ఈక్షత్రియ యజమానికి రాక్షసులు పరాభవించలేని బలమును కలుగజేసి, అతనికి రాజ్యము వప్పగించి మీరు స్థిరపడండి.

జలములేమిటి? రాజ్యము లిచ్చుటేమిటి అబ్బురమా ఇది!! ఏమాత్రముకాదు .రాజ్యములను నిర్మించునవి, రక్షించునవి, కూల్చునవి జలములే! జలములు 18 కలసి ఈ పనులు చేయగలవు. ఒక్కొక్కటి కాదు.

జలము అనుపదము ద్రవము అను అర్థమున వాడినట్లున్నది.

5. (మిత్రావరుణుల ధిష్ణ్యముందు స్థాపించిన పలాశాది నాలుగు పాత్రలకు తూర్పున పులిచర్మము పరచవలెను)

చర్మమా! నీవు సోమపు దీప్తివి. నాకు నీవంటి కాంతి లభించవలెను.

(పన్నెండు ఆహుతులందు ఆరు అభిషేకమునకు ముందు ఆరు అభిషేకము తరువాత అర్పించవలెను)

అగ్నయేస్వాహా సోమాయస్వాహా. సవిత్రే స్వాహా. సరస్వత్యైస్వాహా. పూష్ణేస్వాహా. బృహస్పతయే స్వాహా.

ఇంద్రాయస్వాహా. ఘోషాయస్వాహా. శ్లోకాయస్వాహా. భగాయ స్వాహా. అంశాయస్వాహా. ఆర్యమ్ణే స్వాహా.

6. (దర్భలతో రెండు పవిత్రములు చేసి వానిలో బంగారము పెట్టవలెను. మిత్రావరుణ సంబంధ దిష్ణ్యముందున్న పాత్రలలోని జలమును పవిత్రములచే పవిత్రము చేయవలెను)

పవిత్రములారా! మీరు ఇరువురు విష్ణుసంబంధులు. నేను సర్వప్రేరక సవిత అధీనపువాడను. నేను మీతోను, ఛిద్రరహిత సూర్య కిరణములతోను అభిషేకజలమును పవిత్రము చేయుచున్నాను.

రాక్షసులచే బాధింపరాని జలమా! నీవు అగ్నియందు పుట్టినావు. సోమమునకు దానము చేసినావు. స్వాహా. అభిషేకమున రాజును చేయుదానవు.

7. (నాలుగు పాత్రలందలి అభిషేక జలమును తేవలెను)

ఈజలమును ఒక్కొక్క పాత్రలో హర్షించునది. యశోవంతము. అన్నవంతము. రాక్షసులు పరాభవించలేనిది. కర్మసమర్థము. పాత్రలందు పవిత్రము. గృహస్థ జలము పుత్రిక కాగా వానికి తల్లిఅగునది. ఈ జలములందు వరుణుడు ప్రవేశించినాడు.

8. (వస్త్రము దాల్చుచు)

పట్టు లేక నూలు వస్త్రమా! నీవు యజమానిని నీగర్భమున వలె దాల్చుము. కంబళమా! గర్భమందున్న యజమానిని కప్పునట్టి చర్మమవు. కంచుకమా! నీవు యజమానిని గర్భమునందు దాల్చుయోనివి. శిరోవేష్టమా! నీవు యజమాని శిరోరక్షవు.

(ధనుస్సు రెండు కొనలను శుభ్రము చేయవలెను)

దక్షిణకోటీ! నీవు మిత్రసంబంధివి. ఉత్తరకోటీ! నీవు వరుణసంబంధివి.

(అధ్వర్యు యజమానికి ధనుస్సును ప్రదానము చేయవలెను)

ధనువా! నీవలన ఈయజమాని తన శత్రువును వధించుశక్తి గలవాడు కావలెను.

(అధ్వర్యు మంత్రము ఉచ్చరించుచు మూడు బాణములను- శరములను- యజమానికి అందించవలెను)

బాణమా! నీవు యజమానిని తూర్పుదిక్కున రక్షించుము. బాణమా! నీవు యజమానిని పశ్చిమ దిశన రక్షించుదానవు. బాణమా! యజమాని ఉన్నచోటనల్ల రక్షింపుము. బాణమా! యజమానిని సకల దిశలందు రక్షింపుము.

9. మానవులారా! యజమాని అందరిముందు ప్రకటించబడినాడు. గృహస్వామి అగ్నిముందు ప్రకటించబడినాడు. యశోవంతుడగు ఇంద్రుని ముందు ప్రకటించబడినాడు. దేవశాసకులగు మిత్రావరుణుల ముందు ప్రకటించబడినాడు. విశ్వధనస్వామి పూషముందు ప్రకటించబడినాడు. లోకకల్యాణకారులగు ద్యావాపృథ్వుల ముందు ప్రకటించబడినాడు. అనేక సుఖముల అదితి ముందు ప్రకటించబడినాడు.

10. (సోమమును అభిషవించుచు- యజమానిచే మంత్రములు చెప్పించుచు- ఒక్కొక్క దిక్కునక

తీసికొనివెళ్లవలెను)

యజమానీ! నీవు తూర్పుదిక్కున సంచరించుము. గాయత్రి నిన్ను రక్షించును గాత. ఋక్కు పై నిలిచినా రథంతరము నిన్ను రక్షించును గాత. త్రివృత్ సామము నిన్ను రక్షించును గాత. వసంతఋతురు నిన్ను రక్షించును గాత. ధనురూపబ్రహ్మణము నిన్ను రక్షించును గాత.

11. యజమానీ! నీవు దక్షిణదిశన సంచరించుము. త్రిష్టుప్ ఛందము నిన్ను రక్షించును గాత. ఋక్కుపై నిలిచిన బృహత్ సామము నిన్ను రక్షించును గాత. పంచదశస్తోమము నిన్ను రక్షించును గాత. గ్రీష్మఋతువు నిన్ను రక్షించును గాత. ధనురూప క్షాత్రము నిన్ను రక్షించును గాత.

12. యజమానీ! నీవు పశ్చిమదిశన సంచరించుము. జగతీ ఛందనము నిన్ను రక్షించును గాత. ఋక్కు పైనిలిచిన వైరూపసామము నిన్ను రక్షించును గాత. సప్తదశస్తోమములు నిన్ను రక్షించును గాత. వర్షఋతువు నిన్ను రక్షించును గాత.

13. యజమానీ! నీవు ఉత్తరదిశన సంచరించుము. అనుష్టుప్ ఛందము నిన్ను రక్షించును గాత. ఋక్కుపై నిలిచిన వైరాజసామము నిన్ను రక్షించును గాత. ఏకవింశతిస్తోమము నిన్ను రక్షించును గాత. శరదృతువు నిన్ను రక్షించును గాత. యజ్ఞఫలస్వరూప ధనము నిన్ను రక్షించునుగాత.

14. యజమానీ! నీవు ఊర్ధ్వదిశన సంచరించుము. పంక్తిఛందము నిన్ను రక్షించవలెను. ఋక్కుపై నిలిచినా శాక్వర సామము నిన్ను రక్షించును గాత. త్రినవ, త్రయస్త్రింశ సామము నిన్ను రక్షించును గాత. హేమంత, శిశిర ఋతువులు నిన్ను రక్షించునుగావుత. తేజోరూపమగు ధనము నిన్ను రక్షించును గాత.

(పులిచర్మము క్రింద ఉంచిన పీసమును కాలితో తొక్కి దూరమునకు పారవేయవలెను)

సీసపురూపమున ఉన్న 'నముచి' శిరము దూరమునకు విసరబడినది.

15. (స్నానము కొరకు యజమానిని పులిచర్మము మీదకూర్చుండపెట్టవలెను)

పులిచర్మమా! నీవు సోమపు కాంతివి. నీవంటి కాంతి నాకు లభించవలెను.

(యజమాని బంగారమును త్రొక్కవలెను)

స్వర్ణమా! నీవు నన్ను మృత్యువునుండి రక్షింపుము. నీవు ఉత్సాహరూప ఓజస్సువు. శారీరక బలమవు.

'అమృతమసి' అమృతమవు.

16. మిత్రావరుణులారా! ఉషఃకాలము దాటును. అప్పుడు పరమైశ్వర్యవంతులగు మీరు ఉదయింతురు- సూర్యుడు కూడ ఉదయించును. మీరు బంగరు రంగువారు. మీరు రథమును ఎక్కండి. దేవమాత అదితిని, దైత్యమాత దితిని దర్శించండి. దక్షిణ బహువా! నీవు మిత్రుడవు. వామ బహువా! నీవు వరుణుడవు.

(యజమాని రెండుచేతులను పైకి ఎత్తవలెను)

17. (యజమాని తనచేత బంగారము పట్టుకొని పులిచర్మము మీద తూర్పుముఖముగా కూర్చండవలెను. అతని ముందు పలాశ, ఔదుంబర, న్యగ్రోధ, పిప్పలపాత్రలలో జలము ఉండవలెను. ఒక్కొక్క పాత్రతో ఒక్కొక్కరు యజమానిని మంత్ర యుక్తముగా స్నానము చేయించవలెను)

1. (పురోహితుడు పలాశపాత్ర జలముతో స్నానము చేయించుచు) నిన్ను చంద్రుని కీర్తి కాంతులతో అభిషేకము చేయుచున్నాను. క్షత్రియుల ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. రాజువై మమ్ములను శత్రువుల శస్త్రముల నుండి రక్షించుచు పాలింపుము.

"సోమస్యత్వామ్నేనాభిషించామి. క్షత్రాణాం క్షత్రపతిరేధ్యతిదిద్యూన్పాహి"

2. (రాజుసోదరుడు ఔదుంబర పాత్రజలమున స్నానము చేయించవలెను) యజమానీ! నిన్ను నేను అగ్నియొక్క తేజమున అభిషేకించుచున్నాను. క్షత్రియులకు ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. శత్రువుల బాణాది అస్త్రములనుండి మమ్ము రక్షించి ప్రజలను పాలింపుము.

"అగ్నేర్భ్రాజసా త్వమభిషించామి. క్షత్రాణాంక్షత్రపతిరేధ్యతిదిద్యూన్పాహి"

3. (రాజుమిత్రుడు న్యగ్రోధపాత్ర జలమున అభిషేకము చేయించవలెను) యజమానీ! నిన్ను సూర్యవర్చస్సున అభిషేకించుచున్నాను. క్షత్రియులకు ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. శత్రువుల బాణాది అస్త్రములనుండి మమ్ము రక్షించి ప్రజలను పాలింపుము.

"సూర్యస్యవర్చసాత్వాభిషించామి. క్షత్రాణాంక్షత్రపతిరేధ్యతి దిద్యూన్పాహి"

4. (వైశ్యుడు రాగి పాత్రజలమున అభిషేకము చేయించవలెను) యజమానీ! నిన్ను నేను ఇంద్రుని విపుల శరీరబలమున అభిషేకించుచున్నాను. క్షత్రియులకు ఏకమాత్ర క్షత్రపతివై వర్ధిల్లుము. శత్రువుల బాణాది అస్త్రములనుండి మమ్ము రక్షించుచు ప్రజలను పాలింపుము.

18. (యజమానికి స్నానము చేయించు నపుడు పురోహితుడు చదువవలసినది)

దేవతలారా! మీరు ఈ యజమానిని శత్రురహితుని చేయండి. మహారాజ్యమున, మహాజ్యేష్ఠమున నిలుపండి. మహాజనరాజ్యమున నిలుపండి. ఇంద్రుడు ఇతనికి పరమోత్కృష్ట బలమును ప్రసాదించును గాత. యజమాని పుత్రుని దేశవాసుల ఆధిపత్యమున నిలుపండి. కాని "సోమ్యోస్మాకం బ్రహ్మణానాం రాజా" మా బ్రాహ్మణులకు మాత్రము సోముడే రాజగును.

19. సూర్యుడు స్తుత్యుడు గమనశీలుడు, సేచనకారి. జలవర్షణశాలి. అతడు పర్వతపుచాటున జారుచున్నాడు. సూర్యుడు జలమును అంతరిక్షమేఘమున చేర్చును. ఆ జలమే వర్షముగ మారి సూర్యుని దిగువకు చేరును.

(యజమానిని వ్యాఘ్రచర్మము మీద మూడడుగులు నడిపించవలెను)

ప్రథమపాదక్షేపమా! సర్వవ్యాపి, యజ్ఞపురుష జగదీశ్వరుడు తొలిపాదము మోపిన భూమివినీవు. ద్వితీయ పాదక్షేపమా! నీవు- యజ్ఞపురుషుడు రెండవకాలు మోపి గెలిచినా- అంతరిక్షమవు. తృతీయ పాదక్షేపమా! యజ్ఞపురుషుడగు విష్ణువు మూడవపాదము మోపి గెలిచిన వైకుంఠమవు

20. (సభాభవనము నుండి యజ్ఞశాలకుచేరి ద్యావాగ్నిలో హోమము చేయవలెను)

ప్రజాపతీ! నీవు కాక మరొక దేవత ఈ భూత- భవిష్యత్- వర్తమానములందలి వివిధ ప్రాణులను సృష్టింప, సంహరింపగలవాడు లేడు. ఏ ఏ పదార్థములను కోరి మేము హోమము చేయుచున్నామో అవన్నియు మాకు లభించవలెను. ఇతడు తండ్రి. ఇతని తండ్రి ఇంకొకడు. మేము మాత్రము ధనస్వాములము కావలెను. స్వాహా.

(పలాశాఘటమున మిగిలిన జలముల ఆహుతులు అగ్నీధ్రవాదుల ఉత్తరమున అర్పించవలెను)

రుద్రగ్నీ! నీవు సర్వభక్షకనామకుడవు, హావీ! ఆ సర్వభక్షక అగ్నికి ఆహుతివి ఆగుము. నీవు మాఇంటి వైపు వెడలుము - స్వాహా.

21. (వాజపేయ యాగము వంటి రథమును వేదికి దక్షిణ భాగమున నిలిపి మంత్రయుక్తముగ అశ్వములను దూర్చవలెను)

రథమా! నీవు ఇంద్రుని వజ్రమవు. శాసించు మిత్రావరుణుల అనుమతిచే నీకు అశ్వములను పూన్చుచున్నాను. నేను హింసింపనలవికాని ఇంద్రతుల్యుడను. అన్నప్రాప్తి కొరకు నిన్ను అధిరోహించుచున్నాను.

(రథసారథి కుడివైపు గుర్రమును కొరడాతో కొట్టి నడుపవలెను)

అగ్రభాగపు అశ్వమా! నీవు మరుత్తుల అనుజ్ఞచే మాశత్రువులను జయించుము. మేము మనసా ప్రారంభించిన కర్మఫలమును అందుకున్నాము.

(అంతకుముందే అచట ఉంచిన గోవును యజమాని ధనుస్సు యొక్క అల్లెత్రాటితో తాకవలెను)

22. (రథమును వేదికి తూర్పున- గోవుప్రక్కన - నిలుపవలెను)

వజ్రహస్త ఇంద్రా! నీవు ఆసీనుడవగు రథమున్నది. దానికి జోడించు అశ్వములున్నవి. అట్టి రథమును- అశ్వములును ఇక్కడ సిద్ధముగా ఉన్నవి.

ఇంద్రా! నీవు శత్రువులను రౌద్రముగా పరాజితులను చేయుదువు. పరమైశ్వర్యయుక్తుడవు. మేము నీభక్తులము. యజమానులము. మేము అయాచకములను కావలెను. నీరథము నుండి విడిపోరాదు. శత్రువు బారిన పడిపోరాదు.

23. (రథవిమోచన ఆహుతులు ఇవ్వవలెను)

అగ్నయే గృహపతయో స్వాహా. సోమాయ వనస్పతయోస్వాహా. మరుతామోజసే స్వాహా. ఇంద్రస్యేంద్రాయ స్వాహా.

(రథమునందున్న యజమాని భూమిని చూడవలెను)

అమ్మాభూమీ! నీవు నన్ను-నీ అన్నపానాదులు- లేనివానిని చేయకుము. తల్లీ! అనవసరమగు త్రవ్వుటలు మున్నగు వాని వలన నిన్ను నేను బాధించకుండవలెను.

24. అతడు అహంకారహంత. పవిత్రుడు. మానవ ప్రవర్తకుడు, వాయురూపమున అంతరిక్షమున ఉండువాడు. దేవతల ఆహ్వానకర్త. అగ్నిభాగమున వేదిపై ఉండువాడు. పూజ్యుడు. ఆహవనీయాది రూపమున యజ్ఞగృహమున నివసించువాడు. ప్రాణభావమున మానవు లందుండువాడు. ఉత్కృష్ట స్థానవాసి. యజ్ఞస్థితుడు. మండలాకారమున ఆకాశమున ఉండువాడు. మత్స్యాదిరూపమున జలములందు ఉద్భవించువాడు. స్వేదజ- అండజ-పిండజ-ఉద్భజ్జ రూపమున పృథ్విపై ఉత్పన్నుడగువాడు. సత్యమున పుట్టినవాడు. అద్రిన పుట్టినవాడు. అతడే మహాసత్యము- ఋతమ్ బృహత్"

25. (యజ్ఞశాల దక్షిణభాగమున రథమును వహించు శకటమును నిలుపవలెను. ఆ శకటపు కుడిచక్రమునకు నూరునూరు మాషముల బంగారము కట్టి ఉండవలెను. దానిని యజమాని స్పృశించి)

శతమాషసువర్ణమా! నీవు జీవన స్వరూపవు. నాకు వంద సంవత్సరముల ఆయువును ఇమ్ము. నీవు దక్షిణరూపమవు. కావున నీవే యజ్ఞమును నిర్వహించుదానవు. అందువలన తేజోరూపము గలదానవు. నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు కలిగింపుము.

(యజమాని రెండు స్వర్ణములను బ్రహ్మయను ఋత్విజునకు ఇవ్వవలెను. రథ వాహనమున ఉన్న ఔదుంబర శాఖను యజమాని స్పృశించవలెను)

ఔదుంబరశాఖా! నీవు స్వయముగా అన్నమయమవు. నీవు నన్ను అన్నమున స్థాపించుము.

(వ్యాఘ్రచర్మము మీద ఉన్న ఔదుంబరపాత్రలో యజమాని తనరెండు చేతులను ఉంచవలెను)

యజమాని బాహువులారా! మీరు పరాక్రమవంతులు. పరమైశ్వర్యవంతులు. అధ్వర్యుడనగు నేను మిమ్ము ఈపాత్రలో వంచుచున్నాను.

26. (చంద్రకర్రతో చేసిన ఆసందికి నులుక అల్లి వ్యాఘ్రచర్మము మీద మిత్రావరుణుల ధిష్ణ్యముందు ఉంచవలెను)

ఆసందీ! నీవు సుఖము నిచ్చుదానవు. సుఖాసీనయోగ్యవు. (ఆసందిమీద బట్టపరచి) వస్త్రమా! నిన్ను యజమాని ధరించినందున దాని ఉత్పత్తికి కారణమవు. (ఆసందిమీద యజమానిని ఆసీనుని చేయవలెను) యజమానీ! నీవు ఈ సుఖకర ఆసనమున ఆసీనుడవగుము. క్షత్రియయోని భూతమగు ఈ ఆసనమున కూర్చుండుము.

27. (ఆసంది మీద కూర్చున్న యజమాని హృదయమును అధ్వర్యు తాకవలెను)

యజమాని యజ్ఞరూప కర్మమును స్వీకరించువాడు. అనిష్టనివారకుడు. శుభ సంకల్పముల వాడు. ప్రజ్ఞావంతుడు. ఇతడు ఆసనమున కూర్చొని ప్రజల వరించిన వాడయినాడు. ఈ ఆసనమున సార్వభౌమ సామ్రాజ్యమునందే ఆసీనుడయినాడు.

28. (కృత' నామము గల నాలుగు 'కలి' నామముగల ఒకటి మొత్తము అయిదుపాచికలు అధ్వర్యుయజమాని చేత ఉంచవలెను)

సర్వవిజయ 'కలి' అక్షముగల యజమానీ! నీవు సర్వత్ర వ్యాపింపుము . అయిదు పాచికల రూపముగల అయిదు

దిశలు మీ సర్వకార్యములకు సిద్ధి కలిగించవలెను.

(ఇది యజమాని బ్రహ్మమధ్య సంభాషణ రూపము)

యజమాని:- బ్రహ్మే! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ:- యజమానీ! నీవు సత్యపరమవు. నీ ఆజ్ఞ అనుల్లంఘనీయము.

యజమాని:- బ్రహ్మే! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ:- యజమానీ నీవు సత్యపరాక్రమవరుణుడవు.

యజమాని :- బ్రహ్మే! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ:- యజమానీ! నీవు ప్రజలలో వ్యాపించిన తేజమగు ఇంద్రుడవు.

యజమాని:- బ్రహ్మే! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ:- యజమానీ! నీవు మంచి సేవలను అందుకొను రుద్రుడవు.

యజమాని :- బ్రహ్మే! నీవు బ్రహ్మవు.

బ్రహ్మ:- యజమానీ! త్వంబ్రహ్మేసి

యజమాని:- బహు కార్యములు చేయు సజ్జనులారా!

(జూదభూమి సిద్ధము చేయుటకు అధ్వర్యు యజమానికి స్థ్య ఇవ్వవలెను.)

స్థ్యా! నీవు ఇంద్రుని వజ్రాంశమవు. నా శత్రువులను నాకు వశపరచుము.

(యజమాని జూద భూమిని సమతలను చేయవలెను.)

29. (సిద్ధమైన జూద భూమి మీద సువర్ణము ఉంచి ఘృతాహుతులు ఇవ్వవలెను.)

మహానుడు - ధర్మపాలకుడగు అగ్నికి స్వాహా

మహానుడు - ధర్మపాలకుడగు అగ్నికి స్వాహా

(అగ్నిని ఆదరించుటకు పునరుక్తి)

(యజమాని ద్యూత రంగమున అయిదు పాచికలు వేయవలెను.)

పాచికలారా! మీరు ఆహుతులచే పునీతులై సూర్య తేజము కలవారలయినారు. నాకు మా జనుల మధ్యన ఉత్తమ స్థానము కల్పించుటకు ప్రయత్నించండి.

౩౦. (భోజనమునకు బయలుదేరిన వందమంది బ్రహ్మణులలో ఒకడు అనవలసినది.)

ఆదేశకారి సూర్యుడు - వాగ్రూప సరస్వతి - రూపముల త్వష్ట - పశు సంపన్న పూష - ప్రత్యక్ష ద్రష్ట ఇంద్రుడు - దేవయాగ బ్రహ్మ బృహస్పతి - ఓజస్వి వరుణుడు - తేజస్వి అగ్ని రాజాసోముడు - పదవ యజ్ఞ దేవత విష్ణువు ఆదేశములను అందుకొని సాగుచున్నాను.

31. (రాజసూయాంతమున చదువు ఈ నాలుగు మంత్రములు "చరక సౌత్రామణి" అనబడును. పట్టు బట్టలో మొలకలు వచ్చినవి, రానివి ధాన్యము కట్టి ఉంచవలెను.)

మొలకలు వచ్చినవాటిని ఉడికించి రాని వాటిని పిండి చేసి అందులో కలుపువలెను.

సురా! నీవు అశ్వినుల కొరకు పచనమగుము. సరస్వతి కొరకు పచనమగుము. చక్కగా రక్షించు ఇంద్రుని కొరకు పచనమగుము. వాయువుచే పవిత్రము చేయబడినదియు కుశలచే వడగట్టబడి - కిందకు దిగినదియునగు సోమము ఇంద్రునకు యోగ్యమగు మిత్రమగును.

32. సోమమా! యజమానులు దర్భాసనముల మీద ఆసీనులై సమంత్రకముగా యజించుచున్నారు. యవల పొలమున కోత కోసి ధాన్యమును వేరు చేసినట్లు - నీవు ఇతర యజమానుల భోజనాది పదార్థములను - ఇచట ఆసీనులైన - యజమానులకు అందించుము.

సోమమా! నిన్ను ఉపయామ గ్రహమున గ్రహించినాను. నిన్ను అశ్వినుల కొరకు గ్రహించినాను అశ్విభ్యాం త్వాగృహ్ణామి నిన్ను సరస్వతి కొరకు గ్రహించినాను - సరస్వత్యై త్వా గృహ్ణామి. చక్కని రక్షణలిచ్చు ఇంద్రుని కొరకు

నిన్ను గ్రహించుచున్నాను - ఇంద్రాయత్వాసుత్రామ్ణే గృహ్ణామి.

33. అశ్వినులారా! మీరు వివిధ రూప సోమములను పరీక్షించి ఆస్వాదించువారు. శుభములగు యజ్ఞాది కర్మలను పవిత్రము చేయువారు. అసుర నముచితో కలసి మీరు సుష్ఠుగా సోమపానము చేసినారు. అట్లు పానము చేసిన దానిని శుద్ధి చేసి ఇంద్రునకు ఇచ్చినారు. ఆ విధముగా ఇంద్రుణి స్వకర్మ క్షమ గలవానిని చేసినారు.

నముచి అసురుడు. అతడు ఇంద్రునకు విశ్వాస పాత్రుడైనాడు. అతడు ఇంద్రుని కూడి సోమపానము చేయుచు ఇంద్రుని బలమును కూడ త్రావినాడు. ఇంద్రుడు వీతవీర్యుడు అయినాడు. అప్పుడు అశ్వినులును, సరస్వతియు ఇంద్రునకు ఫేన రూప వజ్రము నిచ్చినారు. దానిచే ఇంద్రుడు నముచి తల నరికినాడు. తల తెగిన నముచి ఉదరము నుంచి సోమము ప్రవహించినది. దానిని అశ్వినులు త్రావినారు. ఆ సోమమును శుద్ధి చేసి ఇంద్రునకు ఇచ్చినారు. ఇది తైత్తరీయ వృత్తాంతము.

34. ఇంద్రా! అశ్వినులు ఋషుల మంత్రములచేతను - దర్శనీయ కార్యముల చేతను పూర్వకాలమున - నిన్ను - తల్లిదండ్రులు ఆపదలందున్న బిడ్డలను వలె రక్షించినారు. అప్పుడే నీవు ఎంతో రమణీయమగు సోమమును అందించినావు. అందుకే సోమపాయివగు నిన్ను సరస్వతి సేవించుము.

శ్రీమాన్ దాశరథి లక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబల పౌత్రుండును, విద్వాన్ దాశరథి వేంకటాచార్య వేంకటాంబల పుత్రుండును - ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఆస్థాన కవి దాశరథి
కృష్ణమాచార్య అనుజుండును - కమలానామ్ని ధర్మ పత్నీ సమేతుండును శ్రీమదాంధ్రవచన ఋగ్వేద సంహిత, శ్రీమద్రామాయణము, సీతాచరితము, శ్రీమహా భారతము, హరివంశము, శ్రీమహాభాగవతము మున్నగు మహాగ్రంథ రచయితయునగు దాశరథి రంగాచార్య విరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యుజుర్వేద సంహితయందలి దాశరథి రంగాచార్య విరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యుజుర్వేద సంహితయందలి

రాజసూయాన్త వర్ణనమను పదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేపి సుఖినస్సంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పదకొండవ అధ్యాయము

1. యుఞ్జానః ప్రథమం మనస్తత్త్వాయ సవితాధియః

అగ్నే ర్జ్యోతిర్నిచాయ్య పృథివ్యా అధ్యాభరత్

సర్వ ఉత్పాదక సవిత తనమనమున వేది చయనమును నిశ్చయించినాడు. వేది యొక్క నిర్మాణ ప్రకారాదులను గురించి ఆలోచించినాడు. అగ్ని జ్యోతి యొక్క సర్వఫలసాధకమును గురించి సహితము నిశ్చయించినాడు. అప్పుడు అతడు మట్టి వేది నిర్మాణపు - ఇటుకలు మున్నగు వానిని సేకరించినాడు.

2. సవితృ దేవుని ఆజ్ఞానువర్తులమగు మేము - స్వర్గ గమనకాంక్షచే - యథాశక్తి వేది నిర్మాణము చేయుదుము.

3. సర్వప్రేరక సవిత అగ్ని కర్మమున సంయోజితుడు అయినాడు. అగ్ని స్వర్గగామి. ద్యులోకచింతనుడు. సర్వ ఫలసాధకుడు. అతని జ్యోతిని యజ్ఞమున ప్రజ్వలింపచేయదలచినాడు సవిత. అందుకుగాను దేవతలను వేద చయనమునకు ఆహ్వానించినాడు.

4. యజమాని మహానుడు, విద్వాంసుడు. అతని ఋత్విజులు వేదిచయన విప్రులు. వారు ఏకాగ్రచిత్తులై వేదిచయన కర్మ, పరిమాణ నిర్మాణాదులందు సంలగ్నులగుదురు. యజ్ఞకర్మ విషయక సర్వ విజ్ఞానములు తెలిసినవాడు సవిత మాత్రమే. ఆ సవితయే ఈ యజమాన, ఋత్విజులందు ప్రవేశించును. సవిత ఒక్కడే ఋత్విగ్యజమానులను స్వామి సేవక సంబంధమున నియమించును. ఆ సవితా దేవునకు ఇది పరమస్తుతి అగును.

5. యజమాన - యజమాన పత్నీ! మీ ఉభయులకు శుభములు కలుగుటకు విప్రశ్రేష్ఠుని సంతృప్తిపరతును. ఉభయలోకప్రాప్తి కలిగించు ఆహుతి వంటి ఋత్విజులను యజ్ఞము నందు నియమించిన యజమాని కీర్తి ఉభయ లోకములకు వ్యాపించవలెను. అమృతమూర్తి ప్రజాపతి యొక్క, దేవ పుత్రులందరు ఈ యజమాని కీర్తిని వినవలెను. వారు తాము అధిష్ఠించిన దివ్య స్థానములందుండి ఇతని కీర్తిని ఆకర్షించవలెను.

6. ఎవని గమనమును సకల దేవతలు అనుసరింతురో, ఎవని మహిమ వలన సకల దేవతలకు ఓజో తేజములు కలుగునో - ఎవడు సకల పార్థివ పదార్థములను సృష్టించినాడో అతడే మహిమాన్వితుడగు సవితృ దేవత - "సవితా మహిత్వనా"

7. సవితా! యజ్ఞమును కలిగించుము. యజ్ఞ కర్త యజమానికి సౌభాగ్యములు కలిగించుము. నీవు దేవతల జ్ఞానమును పునీతము చేయువాడవు. వేదవాణిని ధరించు వాడవు. మా జ్ఞానమును పావనము చేయుము. వాచస్పతి వగు నీవు మా స్తుతులను ఆలకింపుము.

8. సవితా! నీవు దేవతలను సంప్రీతులను చేయువాడవు. యజమానిని మిత్రునివలె ఎరుగువాడవు. సత్యజిత్తువు. ధనజిత్తువు. స్వర్గజిత్తువు. ప్రవర్తమానమగుచున్న ఈ యజ్ఞమును నిర్విఘ్నముగ పరిసమాప్తి చేయించుము. ఋచాదుల ద్వారా మా త్రివృదాది స్తోత్రములను సంపూర్ణముగా వికసింపచేయుము.

9. అభ్రీ! నేను సవిత అధీనపు వాడను. అశ్వినుల బాహువులతోను - పూషహస్తములతోను పూర్వజ అంగిరుల వలె - గాయత్రి ఛందము పఠించి నిన్ను పట్టుకొనుచున్నాను.

అభ్రీ! అంగిరుల కొరకు వలె నా కొరకును నేల దిగువన త్రిష్టుప్ ఛందమున జలయుక్త అగ్నిని అగపరచుము.

10. అభ్రీ! నీవు వెదురుతో చేయబడిన దానవు - స్త్రీలింగమవు. అంగిరులకు వలెనే మాకును జగతీ ఛందమున నేలదిగువనగలఅగ్నిని త్రవ్వితీయు శక్తిని ప్రసాదించుము.

(అభ్రి కర్రతో చేసిన త్రవ్వు కోల)

11. సవిత తన స్వర్ణ హస్తములచే అభ్రిని పట్టినాడు. అతడు అంగిరుల వలెనే అనుష్టుప్ ఛందమున పృథ్వి క్రింద అగ్నిజ్యోతిని కనుగొనుటకు నిశ్చయించినాడు. అగ్నిని అచట నుండి వెలువరించినాడు.

12. (చేత అభ్రిని పట్టి) అశ్వమా! ఇది పాషాణాదులు లేని భూమి. త్రవ్వుటకు సులభ సాధ్యమైనది. దీని మీదికి నీవు వేగముగా విచ్చేయుము.

అశ్వమా! నీ జన్మము ద్యులోకమునందైనది. నీ నాభి ఉత్కృష్ట అంతరిక్షమున ఉన్నది. నీ యోని ఈ పృథ్వి మీద ఉన్నది.

13. ధన వర్షక పత్నీ, యజమానులారా! ఈ కర్మ విశేషమున అగ్నిని ఆహరించునదియు- మీ హితము కోరునదియు అగు గార్దభమును బంధించుడు. (గార్దభమును బంధించవలెను.)

14. ఆయా కర్మములందు దేవతలకు హవిరన్నము అర్పించుటకు అత్యంత ఉత్సాహము కనబరచు మేకను - ఋత్విజ యజమానులము హవిష అభావరూపము నుండి రక్షించుటకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

15. (అశ్వ, గార్దభములను ముట్టకుండ)

అశ్వమా! మా శత్రువులు మాకు అపకీర్తులు కలిగించినారు. అట్టి శత్రువులను నీ పాదము చే త్రొక్కుచు వారిని హింసించుచు ముందడుగు వేయుము. నీవు మూడు సుఖములను సంభవము చేయుము. రుద్రుని గణపతిత్వమును అందుకొను కోరికతో - ముందడుగు వేయుము.

గార్దభమా! నీ మార్గములు శుభంకరములు. నీవు మా భయములను దూరము చేయుము. సహాయోగిని పృథ్వి

సహితముగ విశాల ఆకాశమును చేరుకొనుము.

16. అభ్రీ! భూమిలో నుండి జలసహిత అగ్నిని - అంగిరుల కొరకువలె - వెలువరింపుము.

(యజమానాదులు అశ్వ, గార్దభ, అజ సహితులై అగ్నిత్రయమును ప్రజ్వరిల్లచేసిన పిదప మట్టి ముద్దలవద్దకు చేరవలెను.)

ఇప్పుడు మేము - అంగిరులవలె - పశువులకు హితకారియగు అగ్నివద్దకు చేరినాము. అంగిరుల వలెనే ఈ పశుహితకారి అగ్నిని సేకరింతుము.

17. అగ్ని సకల సృష్టిని ఎరిగిన వాడు. వేదిపై సర్వ ప్రథమముగా నిలుచువాడు. అగ్ని ఉషస్సుల అగ్ర భాగములను వీక్షించువాడు. సూర్యుని తొలి కిరణములు నానా విధములై ప్రసరించుటను చూచువాడు. చివరకు అగ్ని స్వయముగా- ద్యావాపృథ్వులకు అనుకూలడై విస్తరించును.

18. (మట్టి కుప్ప వద్ద నిలిచిన అశ్వ సంబోధన)

ఈ అశ్వము మార్గములు గడచి వచ్చును. ఇక్కడి బాధించువారినందరిని గడగడలాడించును. తదుపరి పృథ్వియందున్న అగ్నిని తన కంటితో చూచును.

(వేది నిర్మాణమునకు అనుకూలమగు స్థలమునకు గుర్రమును తీసికొని పోవలెను)

వేగవంత అశ్వమా! యజ్ఞవేది అగ్ని స్థానమగును. అందుకు అనుకూలమగు భూమిపై అడుగు పెట్టుము. దానిని నిశ్చయించుము.

(గుర్రపు కుడికాలు ఆ స్థలముపై పెట్టించవలెను)

అశ్వమా! ఈ నేలను తాకుము. ఆ మట్టిని మాకు సూచింపుము. మేము దానిని పరిశుద్ధమని గ్రహింతుము. త్రవ్వుదుము.

20. (త్రవ్వుటకు అనుకూలమగు నేలమీద నిలిచిన అశ్వపు వీపు మీద అధ్వర్యు చేతితో దువ్వవలెను)

అశ్వమా! ద్యులోకము నీ వెన్ను, పృథ్వి నీ సహస్థానము. అంతరిక్షము నీ ఆత్మ, సముద్రము ఉత్పత్తి స్థానము. అట్లు స్తుతించబడు అశ్వమా! నీ కంటి చూపున త్రవ్వతగిన నేలను గుర్తింపుము. ఆ మట్టిలో ఉన్న శత్రు భావమును -

రాక్షసాదులను నీ కాళ్ళతో త్రొక్కి వేయుము.

21. (అశ్వమును ఆ నేల తొలగించవలెను)

అశ్వమా! నీవు వేగవంతవు. శుభములు కలిగింపుము. ఈ మట్టి నుంచి తొలగుము. మేము అధ్వర్యు యజమానాదులము. ఈ మట్టిని త్రవ్వెదము. నేల తల్లి మమ్ము. అనుగ్రహ దృష్టితో చూడవలెను.

22. ఈ అశ్వము వేగవంతము, ధనమును ఇచ్చునది. మట్టి త్రవ్వ వలసిన చోటు నుంచి దిగినది. దానిని పుణ్యవంతము చేసినది. ఇక అచటి నుండియే - సుముఖుడగు అగ్ని యొక్క వేది కొరకు - మట్టిని త్రవ్వుదుము. పరమపదము చేరు కోరిక గల వారమై త్రవ్వుదుము.

23. (మట్టి గడ్డమీద కూర్చుని ఆహుతులు ఇవ్వవలెను)

అగ్నీ! సర్వ భూతములు నీయందే ఉన్నవి. నేను శ్రద్ధగల మనసుతో నీకు ఘృతాహుతి అర్పింతును. నీ జ్యోతి వంకరలు గలది. దానితో నీవు ఎంతో వ్యాపింతువు. ధూమముతో నింగిని చేరుదువు. ఘృతాదుల ఆహుతులచే అత్యంత ప్రకాశవంతుడవు అగుదువు. అట్టి నీవేగదా ప్రత్యక్ష దైవమవు! స్వాహా.

24. అగ్ని ప్రత్య గాత్మ. సర్వత్ర ప్రతీయమా నుడు. అట్టి అగ్నికి ఘృతాహుతి అర్పించుచున్నాను. అగ్ని దానిని - క్రోధము లేని మనమున స్వీకరించవలెను.

అగ్ని మానవులకు ఆశ్రయనీయుడు. స్పృహణీయ వర్ణుడు. జ్వాలామయ దేహుడు. ఇటునటు తిరుగువాడు. ఎంతటివాడును అంటలేని వాడు -అగ్నయే స్వాహా.

25. అగ్ని అన్నపాలకుడు. క్రాంత ద్రష్ట. హవిర్దాత యజమానికి వివిధ రమణీయ ధనములను ఇచ్చువాడు. అగ్ని హవిభక్షణార్థము విచ్చేయవలెను.

(అభ్రితో ఆ ప్రదేశమును త్రవ్వవలెను)

26. అగ్ని బలమున మథించిన ఉత్పన్నమగువాడు. సర్వ రక్షక పురమునందున్నవాడు. విప్రుడు, అసాధ్యుడు. నిత్యమూ రాక్షసాదులను వధించువాడు. అతనిని మేము నిశ్చల చిత్తమున ఆరాధింతుము.

(మరికొంత దూరమున త్రవ్వవలెను)

27. అగ్నీ! నీవు ఘర్షణమున రోజురోజు జన్మించువాడవు. జలమున విద్యుద్రూపామున జన్మించువాడవు. రాళ్ళ రాపిడికి జన్మించువాడవు. అరణులందు జన్మించువాడవు. మానవ పోషకుడవు. నీ వెలుగున తిమిరాదులను ధ్వంసము చేయువాడవు. ఓషధుల నుంచి జన్మించువాడవు. పావకుడవు.

(మరికొద్ది దూరమున త్రవ్వవలెను)

28. (అభ్రితో మట్టిని త్రవ్వ వలెను)

అభ్రీ! నేను అంగిరులతో సమానుడను. సవితా దేవుని అధీనపువాడను. అశ్వినుల బాహువులతోను, పూషహస్త ములతోను నిన్ను పట్టినాను. నేలను త్రవ్వుచున్నాను.

అభ్రీ! నీవు జ్వాలాయుక్తుడవు. సుందరముఖివి. సతత తేజోవంతవు. ప్రకాశమానవు. ప్రజలకు నిరంతర కళ్యాణకారివి. అహింసకవు. నిన్ను పశువుల హితకర అగ్నికొరకు -అంగిరసములమై - త్రవ్వుచున్నాము.

29. (మట్టిగడ్డ ప్రక్కన - ఉత్తర దిక్కున - కృష్ణాజినము పరచవలెను. దాని మీద తామరాకును ఉంచవలెను)

కమలినీ పత్రమా! నీవు జలముల ప్స్పష్టమవు. ఈ నేలను మేము అగ్ని కొరకు త్రవ్వుచున్నాము. ఆ మట్టికి నీవే కారణ భూతమవు. సమస్త దిశలందు వృద్ధి చెందు సముద్రమునే వృద్ధి చేయు నీవు మహానుడవు. ద్యులోకపు పరిమాణము ననుసరించి విస్తరించుము.

30. (కృష్ణాజినము, కమలినీ పత్రము రెండింటిని తాకవలెను.)

కృష్ణాజిన, కమలినీ పత్రములారా! మీరు ఉభయులు అగ్ని కొరకు సుఖావహులు కండు. కవచ సమాన రక్షకులు కండు. మీరు చిద్ర రహిత ఆకాశసములు. పశుహిత కారి అగ్నిని చక్కగా ఆచ్ఛాదించండి. మీ యందు ఉంచుకొనండి.

31. స్వర్గమును తెలిసినవాడు - ఏక మనస్కుడు - జ్యోతిష్మంతుడు- అనుపేక్షనీయుడగు అగ్నిని మీలో దాచుకొనండి - స్వదేహములచే అగ్నిని చక్కగా ఆచ్ఛాదించండి.

32. అగ్నీ! నీవు పశుహితకరుడవు. సమస్త విశ్వమును నిలుపువాడవు - పోషించువాడవు. మొట్ట మొదట నిన్ను అథర్వ ఋషి మథించి సృష్టించినాడు.

(యజమాని మట్టిని తామరాకు మీద ఉంచవలెను)

అగ్నీ! మొట్ట మొదట అతర్వార్షి నిన్ను జలమును మథించి సృష్టించినాడు. నేడు లోకహితము కోరు ఋత్విజుడు

నిన్ను - అరణిని మథించి - కలిగించుచున్నాడు.

33. అగ్నీ! ఆ అథర్వుని పుత్రుడు - దధ్యంగుడనువాడు- వృత్రహంతవు, పురవిదారకుడవగు నిన్ను - ప్రజ్వలితుని చేయుచున్నాడు.

34. అగ్నీ! నీవు శత్రుహంతవు. యుద్ధములందు ధనవిజేతవు. మేము సన్మార్గగాములము. సన్మనస్కులము. నిన్ను సందీప్తుని చేయుచున్నాము.

35. అగ్నీ! నీవు యజ్ఞములకు దేవతలను ఆహ్వానించు వాడవు. నీ అధికారము - కర్తవ్యములను తెలిసినవాడవు. దీప్తిమంతుడవు. నీవు నిర్దిష్ట స్థానమగు కృష్ణాజినమున ఆసీనుడవగుము. శుభకర్మలకు మూలస్థానమగు కృష్ణాజినముపై యజ్ఞమును స్థాపించుము.

36. అగ్నీ! నీ యజ్ఞముల హవిని దేవతలకు చేర్చువాడవు. నీ అధికారమువు, విధులను తెలిసినవాడవు. దీప్తిశాలివి. హోతృ దిష్ణ్యాదులందు చేరువాడవు. క్షిప్రకారివి. అహింసత స్వకర్మవు. ప్రకృష్ణమతివి. నీ స్థానమున నిశ్చలముగా ఉండువాడవు. వేల ఋత్విక్కుల, యజమానులను భరించి పోషించువాడవు. పావక జిహ్వవు. అగ్నియజ్ఞమునకు సంపన్న రూపమగు ఉత్తర వేదిన ప్రతిష్ఠించబడినావు.

37. అగ్నీ! నీవు ఉత్కృష్టుడవు. కమల పత్రము మీద స్థిరముగా ఆసీనుడవగుము. నీవు అనేక యజ్ఞములకు కారణభూతుడవు. నిత్య మహామహుడవు. దేవతలను కంపించేయగల నీవు ప్రదీప్తుడవగుము. నీవు దర్శనీయుడవయ్యు నిన్ను చూడనీయని ధూమమును వెలువరింపుము.

38. అధ్వర్యులారా! భూమి త్రవ్వుచోటున ఉన్న జనులు రోగములు లేని ఆరోగ్యవంతులు కావలెను. అందుకొరకు మధుర, ప్రశస్త జలములను కలిగించండి. ఆ మధుర జలములచే ఈ నెల తడువవలెను. ఫలప్రదములగు వృక్షములు మొలకలెత్తి ఫలించవలెను.

39. నేలతల్లీ! నిన్ను త్రవ్వుచున్నాము. నీ హృదయము పగిలినట్లు ఇది కనిపించుచున్నది. దానిని అంతరిక్ష సంచారివాయువు, జలాదులు పూరించుదురు గాత.

వాయువా! నీవు దేవతలకు ప్రాణసముడవు. ఉపకారివి. సర్వత్ర సంచారివి. నీవు ప్రజాపతి రూపుడవు. నీకు స్వాహా.

40. (పరచి ఉన్న కృష్ణాజినము, తామరాకు కొనలను అధ్వర్యు ఎత్తవలెను.)

ఈ అగ్ని చక్కగా ఉత్పన్నుడైనవాడు. అతడు - తన తేజమున - సుఖముగా కృష్ణాజిన భావనమున వసించవలెను.

అలంకార అగ్నీ! ఇది కృష్ణాజిన రూప వస్త్రము. దీనిని నీవు - ఇష్టముగా - ధరించుము.

41. (మట్టి ముద్దను చేత పట్టి అధ్వర్యు లేచి నిలబడవలెను.)

శుభయజ్ఞవంత అగ్నీ! ప్రజ్వరిల్లుము. నీవు దయాపరుడవు. మమ్ము రక్షింపుము. ఋత్విక్కుల స్తుతులకు ప్రసన్నుడవగుము. మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. నీ విశాల తేజమున అందరకు దర్శనము ఇచ్చుటకు ప్రజ్వరిల్లుము. నీవు కిరణములచే వెలుగొందుచు విచ్చేయుము.

42. (అధ్వర్యు మట్టి పట్టిన తన చేతిని ఎత్తవలెను)

అగ్నీ! మమ్ము రక్షించుటకుగాను నీవు ఆకాశమునకు చేరుము. సూర్యుని వలె నభమున నిలిచిన నీవు మాకు అన్నము కలిగించువాడవు. నిన్ను అభివ్యక్తుని చేయువారు ఋత్విజులు. వారి ద్వారా నిన్ను మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

43. (అధ్వర్యు పైకి ఎత్తిన మట్టి ముద్ద ఉన్న చేతిని దించి అతని నాభి వద్ద నిలుపవలెను. అశ్వమును తెచ్చి - దానిని అగ్నిగా భావించి-)

అగ్నీ! అశ్వమా! నీవు దర్శనీయుడవు. వివిధ ఓషధులు ధరించినవాడవు. అనేక వర్ణముల వాడవు. ప్రశంసనీయుడవు. రాత్రి చీకట్లను పారద్రోలువాడవు. ఇప్పుడు అంతరిక్షపు నాభియందు నిలిచినావు. ఇక నీవు నీ సకిలింపుల తుముల నాదములచే ఓషధులను సమార్జింపుము.

44. (అధ్వర్యు గార్దభమును తేవలెను)

గార్దభమా! నీవు గమనశీలవు. స్థిరపడుము. దృఢ అంగములు కలుగుము. శ్రీఘ్రగామివగుము. మాకు అన్నము కలిగించుదానవగుము. నీవు మృత్తిక సుఖముగా కూర్చుండు ఆసనమువు. మట్టి మోయుదానవు.

45. (అధ్వర్యు మేకను తేవలెను)

అగ్నిరూప అజమా! నీవు మానవ ప్రజకు శుభంకరివగుము. ద్యావాపృథ్వులను తపింప చేయకుము. అంతరిక్షమును - ఓషధులను తపింపచేయకుము.

46. (అధ్వర్యు వరుసగా అశ్వము, గార్దభము, అజము మీదకు మట్టి ముద్దలను ఎత్తవలెను.)

సకిలించి శబ్దించు అశ్వమా! నీవు సంతసముగా ముందుకు సాగుము. తన ఓండ్రుతో సకల దిశలను గర్జింపచేయుచు గార్ధభము మెల్లగా సాగవలెను. పశుహిత కారియగు అగ్ని రూప మృత్పిండమును ధరించిన నీవు యజ్ఞ సమాప్తి వరకు ఆయుష్యము కలుగుము. ఫలాభివర్షణ సమర్థ గార్దభము సహితము జీవించవలెను.

(మట్టి ముద్దను గార్ధభము మీది నుంచి దించి మేక మీద పెట్టవలెను.)

47. అంగిరసములగు ఋత్విక్కులు ఆదిత్యుని - పశు హితకారి అగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నారు.

(నీటితో తడిపి చేసిన మట్టి ముద్దను తూర్పు దిక్కున పెట్టవలెను.)

ఓషధులారా! మీ ముందు మృద్రూపఅగ్ని నిలిచిఉన్నది. దానిని ప్రసన్నను చేయండి.

అగ్నీ! ఇట నిలిచిన నీవు మా దుర్బుద్ధులను - ఈతి బాధలను - వ్యాధులను దూరము చేసి వానిని నష్ట పరచుము.

48. ఓషధులారా! మీరు సుందర పుష్పవంతులు. స్వాదిష్ట ఫలవంతలు. ఈ అగ్నిని స్వీకరించండి. మీరు ఋతువులను బట్టి పుష్పించువారు - ఫలించువారు. ఈ అగ్ని మృత్తిక గర్భమున చేరండి.

49. (అధ్వర్యు మేకను, గాడిదను, గుర్రమును తూర్పు దిక్కున వదల వలెను.)

అగ్నీ! నీవు విశాలుడవు. తేజో బలసంపన్నుడవు. దీప్తిమంతుడవు. మా శత్రువులను రాక్షసులను - వ్యాధులను దూరము చేయుము చేయుము. నీవు శరణ్యుడవు. సుఖదుడవు. ప్రౌఢుడవు. ఆవాహవీయుడవు. మేము నీకు పరిచర్యలు చేయుచున్నాము. మాకు సుఖములను ప్రసాదించుము.

50 (అధ్వర్యు ఈ మూడు మంత్రములు చదువుచు మోదుగు పుల్లలతో కాలిన నీటిని మట్టి ముద్దల మీద పోయవలెను.)

జలమా! నీవు సుఖ సంపదల కలిగించు దానవు. మహామహుడు - అతి సుందరుడగు బ్రహ్మను దర్శించుటకుగాను మాకు అన్నమును - బలమును ప్రసాదించుము.

51. జలమా! నీవు ఎన్నో శుభములు కలిగించు రసభూతమవు. తల్లులు తమ శిశువులకు వలె మాకు నీ యొక్క రసమును పంచి ఇమ్ము.

52. జలమా! ఇది యజ్ఞ గృహము. ఇచట నీవు మా అందరను సంప్రీతులను చేయుచున్నావు. ఈ యజమానికి స్వర్గమందును సంపూర్ణముగ అనుగ్రహించుము. మమ్ము సహితము స్వర్గయోగ్యులను చేయుము.

53. సూర్యుడు సర్వమిత్రుడు. అతడు తన ప్రకాశమున ద్యులోక భూలోకములకు సంబంధము కలిగించుచున్నాడు.

అజ లోమ రూపాగ్నీ! నీవు చక్కగా ఉత్పన్నమైనవాడవు. జాతప్రజ్ఞుడవు. నీచే ఈ మృత్పిండమునకు సంతృప్తి కలిగించుచున్నాను. (మేకవెంట్రుకలను మట్టిముద్దలో కలుపువలెను.)

54. (మట్టిముద్దలో ఇనుపరజను - రాతిపొడి కలుపవలెను.)

రుద్రులు భూమండలమున ఖనిజములను - శిలలను సృష్టించినారు. అగ్నికి మహాజ్యోతిని కలిగించినారు. ఆ రుద్రుల అజస్రశుభ్ర తేజము నేటికి దేవతలందు కనిపించుచున్నది.

మృత్పిండము భూగోళమునకు సంకేతము ఖనిజాదులు ఉన్నవనుటాకు ఇనుపరజను రాతి పొడిని కలుపుట. వీటిని కలుపుట వలన మట్టికి గట్టితనము కలుగును. అసలు ఈ భూమి ఖనిజనులు - శిలలవలననే నిలిచి ఉన్నదేమో!

55. ఈ మృత్పిండము వసురుద్ర రూపసైకతాదులచే కలుపుబడినది. శుక్ల పాడ్యమి అభిమాన దేవత యగు సినీ వాలి స్వయముగా తన కోమల హస్తములచే మెత్తగా చేయవలెను.

56. శుక్లపాడ్యమి అభిమాన దేవత 'సినీవాలి' సుందరి - సుశోభిత - సర్వాభరణాలంకృత. ఆమె తన చేతులలో ఉఖ - కుండ - ను దేవమాత అదితికి అందించును గాత.

57. అదితి తన బుద్ధి, శక్తి సామర్థ్యములచే - తన హస్తములచే కుండను ఏర్పరచవలెను. అదితి నిర్మించిన ఉఖ - తల్లి తన బిడ్డను గర్భమందు వలె - అగ్నిని దాల్చవలెను.

(యజమాని - అతనిపత్ని తమ చేత మట్టి ముద్దగైకొని ఉఖను చేయవలెను.)

మృత్పిండమా! నీవు కీర్తి శిఖరమవగుము.

అగ్నినిదాల్చుట కుండను కాల్చుట కావచ్చును.

58. (కుండకు అడుగు చేయుటకుగాను మట్టిని అరచేతి వెడల్పు చేయవలెను)

ఉఖా! అంగిరుల వంటి వసుగణములు నిన్ను గాయత్రీ ఛందమున నిర్మించినారు. వసువులచే నిర్మించబడిన నీవు ఎంతో గట్టిదానవు- విస్తారమవు. యజమానివగు నా యందు సంతానమును ధన సమృద్ధిని - గోస్వామిత్వమును అత్యంత బలమును చేర్చుము.

(మట్టి ఫలకమును ఎత్తి తొలి 'ధాతువు' నుంచి - ప్రథమం ధాతుమాదధాతి)

ఉఖా! అంగిరుల వంటి రుద్రులు నిన్ను త్రిష్టుప్ ఛందమున నిర్మించినారు. రుద్రులచే నిర్మించబడిన నీవు గట్టిదానవు- విస్తారమవు- యజమానినగు నాయందు సంతానమును ధన సమృద్ధిని - గోస్వామిత్వమును - వీరకృత్యములను చేర్చుము.

(ఉఖను నీటితో నున్నగా చేసి రెండవ ధాతువును ఉంచవలెను)

ఉఖా! అంగిరుల వంటి ఆదిత్యగణము జగతీ ఛందమున నిన్ను నిర్మించినారు. ఆదిత్య గణములచే నిర్మించబడిన నీవు గట్టిదానవు - విస్తారమవు - యజమానినగు నాయందు సంతానమును ధన సమృద్ధిని గోస్వామిత్వమును అత్యంత బలమును చేర్చుము.

(యజమాని ఉఖను నీటితో తడిపి అన్నివైపుల సమముగా చేయవలెను.)

అంగిరుల వంటి విశ్వే దేవతలు నిన్ను 'అనుష్టుప్' ఛందమున నిర్మించినారు. విశ్వే దేవతలచే నిర్మించబడిన నీవు గట్టిదానవు- విస్తారమవు - యజమానినగు నాయందు సంతానమును ధనసమృద్ధిని గోస్వామిత్వమును వీరత్వమును చేర్చుము. నా వారినందరిని నావశమున ఉండునట్లు చేయుము.

59. (యజమాని ఉఖ మూతికి అంచును ఏర్పరచవలెను)

మేఖలా! నీవు ఉఖకు వడ్డాణము వంటిదానవు. (యజమాని మూతిని తాకవలెను)

ఉఖా! దేవమాత అదితి నీయొక్క మధ్య భాగమును స్వీకరించవలెను.

(కుండను నేలమీద పెట్టవలెను.)

అదితి ఉఖను అందుకుని 'పుత్రులగు దేవతలారా! అగ్నిని యోనిని చేసి దీనిని కాల్చండి' అని అందించవలెను.

60. (ఎండిన గుర్రపు లద్దెచే ఉఖకు ఏడుసార్లు ధూపము వేయవలెను)

అంగిరుల వంటి వసుగణము నీకు గాయత్రీ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి రుద్ర గణము నీకు త్రిష్టుప్ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి ఆదిత్య గణము నీకు జగతీ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి - విశ్వనేతలు - విశ్వే దేవతలు నీకు అనుష్టుప్ ఛందపు ధూపము వేయవలెను. అంగిరుల వంటి ఇంద్ర, వరుణ, యజ్ఞాధిదేవత విష్ణువు - నీకు ధూపము వేయవలెను.

61. (కుండను కాల్చుటకు గాను అభ్రితో గొయ్యితీయవలెను)

గర్తా! విశ్వే దేవయుక్త అదితి, అంగిరుల సమానమగు నేల పైపొర నిన్ను త్రవ్వవలెను.

(గుంతలో కుండను బోర్లించవలెను.)

ఉఖా! దేవపత్నులు, ఓషధులు, అంగిరసమమగు పృథ్వి పైపొర నిన్ను గుంతలో పెట్టవలెను.

(బోర్లించిన కుండ ఉన్న గోతిని మూసి- దక్షిణాగ్ని నుంచి తెచ్చిన అగ్నిచే అంటించవలెను.)

ఉఖా! విశ్వే దేవతల యుక్తవాణి - దేవపత్నులు - ధిష్ణలు - అంగిరసమీ పృథ్వి పై పొర గుంతలో నిన్ను చక్కగా కాల్చవలెను.

(మూతలో కన్నము చేసి ఉఖను చూడవలెను.)

ఉఖా! విశ్వే దేవతల యుక్త అహోరాత్రులు, దేవపత్నులు - అంగిరసమగు పృథ్విపై పొర నిన్ను పరిపక్వమగునట్లు చేయవలెను.

ఉఖా! ఛందస్సుల అభిమాన దేవేరులు - అంగిరసమ పృథ్విపై పొర - నక్షత్రముల అభిమాన దేవేరులు -నిన్ను గుంతలో చక్కగా కాలునట్లు చేయవలెను.

62. (కుండకాలిన తరువాత మూతను తీసివేయవలెను.)

మిత్రుడగు సూర్యుడు మానవ ప్రజను పోషించువాడు. దర్శనీయుడు. దేవతల సనాతన సంరక్షకుడు. అతనిని మేము ధనము, అన్నము యాచించుచున్నాము.

63. ఉఖా! సుందర హస్తములు, సుందర అంగుళులు, సుందర బాహువులు గల సూర్యుడు నిన్ను గర్తమునుండి బయటికి తీయునుగాత.

(ఉఖను తీసి ఊర్ధ్వ ముఖముగా నిలుపవలెను.)

ఉఖా! నీవు సూర్య దేవతచే తీయబడినావు. నీవు పృథ్వీమీద అచలముగా నిలువుము. అన్ని దిశలు - విదిశలను ఆహుతులచే పూరింపుము.

64. ఉఖా! నీవు గుంత నుంచి బయటికి వచ్చినావు. మహిమగలదానవగుము. నీవు నీ కర్మమున నిమగ్నవగుము. నీవు స్వయముగనే గట్టిదానవు. పటుత్వము గల దానవు.

సర్వోపకారివగు సవితృ దేవా! పగులకుండ చేయుటకు ఈ కుండను నీకు అర్పించుచున్నాను. దేవా! దీనిని పగులనీయకుము.

65. (ఉఖ మీద మేకపాలు చల్లవలెను.)

ఉఖా! అంగిరుల వంటి వసుగణము గాయత్రీ ఛందమున నీపై రస సేచనము చేయవలెను. అంగిరసములగు రుద్ర గణములు త్రిష్టుప్ ఛందమున నీపై రస సేచనము చేయవలెను. అంగిరసములగు ఆదిత్య గణములు జగతీ ఛందమున నీపై రస సేచనము చేయవలెను. అంగిరసములగు విశ్వే దేవతలు అనుష్టుప్ ఛందమున నీపై రససేచనము చేయవలెను.

66. (నాలుగవ అధ్యాయము యొక్క 7వ మంత్రమగు "ఆకూత్యే నుండి 5 ఔద్గ్రిభణ ఆహుతులు ఇచ్చి ఈ ఏడు అగ్నిచయనసంబంధి ఔద్గ్రిభణ ఆహుతులు ఇవ్వవలెను.)

అగ్నిచయన సంబంధి అనుష్ఠానము మా సంకల్పమును స్వకర్మమున ప్రయుక్తము చేయు అగ్నికి స్వాహా. మనసును, ధారణబుద్ధిని స్వకర్మమున ప్రయుక్తము చేయు అగ్నికి స్వాహ చిత్తమును, విజ్ఞానమునకు ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా. వాణి, విధృతికి ప్రేరణ కలిగించు అగ్నికి స్వాహా. ప్రజాపతి మరియు మనువునకు స్వాహా. విశ్వనేత అగ్నికి స్వాహా.

67. ఫలప్రదుడగు సవితా దేవుని మైత్రిని అందరు కోరుదురు గాత. అందరు ధనమును యాచింతురు. పోషకుడు. అన్నములు ప్రసాదించు సవితకు స్వాహా.

68. (తూర్పునకు ముఖము చేసి నిలిచినా యజమాని ముంజి పరచిన అహవనీయ వేది మీద ఉఖను

స్థాపించవలెను.)

ఉఖమాతా! నీవు పగిలి ముక్కలు, ముక్కలు కాకుము. నలిగిపోకుము. నీవు దృఢపడి అగ్నిధారణ రూపమగు వీరకర్మము నివర్తించుము. మా అభీష్ట కర్మ ముగియు వరకు నీవు అగ్ని ధారణ శక్తి కలిగి ఉండుము.

69. ఉఖా! నీవు మట్టిచే చేయబడినదానవు. మాకు శుభములు కలిగించుటకు నీవు గట్టి పడుము. అన్నమును ఆశించి, ప్రాణములు నిలుపు మాయచే నీవు నిర్మించబడినావు. నీలోన ఆహుతిఅర్పించిన ద్రవ్యము దేవతలకు ప్రీతిపాత్రము కావలెను. నీవు ఈ యజ్ఞమున సర్వదా అక్షతవై నిలువుము.

70. (ఉఖలో అగ్ని ప్రజ్వలితమైనంత 13 సమిధలను వేయవలెను.)

వృక్షము అన్నముగా కలవాడును. ఘృతమున తృప్తి చెందువాడును - సనాతనుడు - దేవతల ఆహ్వాత - వరణీయుడు - బలపుత్రుడు -సర్వథా అద్భుతమగు అగ్ని ఈ సమిధలను భస్మము చేయును గాత.

71. (వికంకత వృక్ష సమిధలచే హోమము చేయవలెను.)

అగ్నీ! శత్రువుతో జరుగు యుద్ధమున మా వీరుల నీరసించినపుడు వారికి జయము కలిగించుము. నేను స్వయముగా ఉన్న చోట వారిని రక్షింపుము.

72. (ఉఖలో ఔదుంబర సమిధలు వేయవలెను.)

అగ్నీ! నీవు రోహిత అశ్వములను ఎక్కుము. సుదూర స్వర్గాదుల నుండి శీఘ్రముగా మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. నీవు పశుహితకారివి. ఋత్విజ, యజమానాదులకు ప్రియుడవు. ఇటకు వచ్చి మమ్ము రాక్షసాది హింసకుల బారి నుండి రక్షింపుము.

73. (ఎండికూలిన చెట్టు యొక్క సమిధలచే హోమము చేయవలెను.)

అగ్నీ! ఎండి కూలిన సమిధలను నీకు సమర్పించు చున్నాము. అవి నీకు ఘృతము వంటివి కావలెను. నిత్య తరుణ అగ్నీ! నీవు వానిని ఘృతమును వలెనే స్వీకరించుము.

74. (నేల మీద పడిన సమిధలు వేయవలెను.)

అగ్నీ! చీమల వంటి కీటకములు తిన్నవియు చెదలు పట్టినదియునగు సమిధలు నీకు ఘృత సమములు కావలెను.

నిత్య తరుణ అగ్నీ! వాటిని ఘృతమునువలెనే స్వీకరింపుము.

75. (పలాశ సమిధలు వేయవలెను.)

అశ్వశాలలో కట్టిన అశ్వములకు నిత్యము - ఆలస్యము చేయక - గడ్డి, దాణా వేయబడును. అగ్నీ! అదే విధముగా నీకు సమిధలు సమర్పించుచున్నాము. మేము ధనపుష్టి - అన్న సమృద్ధి కలిగి - ణీ ముందు కూర్చున్నాము. మేము ఎన్నటికిని బాధించబడరాదు.

76. అగ్ని, పృథ్వి యొక్క నాభి యగు ఆహవనీయ వేది మీద నున్న ఉఖయందు సమిద్ధుడు. హవిరన్నమున తృప్తి చెందువాడు. మహాస్తుతిమంతుడు. యజనీయుడు - యజనశీలుడు, యుద్ధములందు శత్రువులను పరాభవించువాడు.

అట్టి అగ్ని దేవుని - మాకు విస్తృత ధనలబ్ధికిగాను ఆహ్వానించుచున్నాము.

77. మా మీద దాడి చేయు శత్రుసేనలను - మా శరీరములను భేదించి బాధించు అస్త్ర శాస్త్రములను - బలశాలి సేనా నాయకుల శత్రుసేనలను - దొంగలను - బందిపోట్లను అగ్నీ! నీ నోట పడ వేయుదుము.

78. మహాభాగ్యవంత అగ్నీ! దవడ పండ్లతో బందిపోట్లను - కోరలతో దొంగలను - మునిపండ్లతో తస్కరులను కొరికి ఉన్నప్పటికి చక్కగా నములుము.

79. గ్రామాదులందు ప్రవేశించి జనులను కొట్టి, నరికి, బంధించువారలను - అడవులందు దోపిడి దొంగలను - చెట్టు పుట్ట చాటున దాగి దాడి చేయు పాపాత్ములను అగ్నీ! నీ దవడలకు అందించెదను.

80. మా మీద శత్రుత్వము కలవారలున్నారు. మమ్ము ద్వేషించు వారలున్నారు. మమ్ము నిందించు వారలున్నారు. వీరు కాక మమ్ము హింసించగోరు రాక్షసాధులున్నారు. అగ్నీ! అట్టివారిని అందరిని భస్మము చేయుము.

81. అగ్నీ! నేను పురోహితుడను. మంత్ర బలము కల వాడను. నీ దయ వలన నేను తీక్ష్ణుడను అయినాను. బాల వీర్యములందు కూడ తీక్ష్ణుడను అయినాను. నేను ఏ రాజునకు పురోహితుడనో ఆ క్షత్రియరాజు సహితము నా మంత్రాదుల వలన తీక్ష్ణుడ అయి సర్వదా విజయవంతుడైనాడు.

82. నేను నా మంత్రబలమును నారాజు యొక్క సేనలందలి వీరుల బహుబలమును ఎంతో పెంచినాను. వారి వర్చస్సును పెంచినాను. వారి బలమును పెంచినాను. అదికాక మంత్ర బలమున శత్రువును క్షీణింపచేసినాను. నేను నా వారిని ఉన్నతులను చేయువాడను.

(సమిధామంత్రములు సమాప్తము)

83. అగ్నిదేవా! నీవు అన్నపాలకుడవు. అన్నదాతావు. రోగ రహితము, పుష్టికరమగు అన్నమునందలి నా భాగమును నాకు ప్రదానము చేయుము. అన్నదాతలున్నారే - వారిని ఆపదల నుండి దాటించుము. మానవులకు, పశ్వదులకు అన్నాది ఖాద్య పానములను ఏర్పరచుము - బలవీర్యములను బుద్ధిని ప్రసాదించుము.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

ఉఖాది సమిధాద్యంతమను పదకొండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పన్నెండవ అధ్యాయము

1. దృశానో రుక్మా ఉర్వ్య వ్యద్యౌ ద్దుర్మర్షమాయుః శ్రియే రుచానః|
అగ్నిరమృతో అభవద్వయోభిర్యదేనం ద్యౌరజనయత్సురేతాః||

(యజమాని 'రుక్మము' అను బంగారు హారమును మెడలో వేసుకుని ఈశాన్య ముఖుడై నిలుచును)

సూర్యుడు మహాజ్యోతి. ప్రకాశమానుడు. దృశ్యమానుడు. అదిగో సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించినాడు. ఇతని దినాంత జీవనము సర్వదా దుర్ధర్షము ఇతడు శోభించుటకు దీప్తిని దాల్చును. సువీర్య ద్యులోకము సూర్యుని ప్రకటించినపుడే అగ్ని అమృతుడైనాడు.

2. సమచిత్తము, సమభావమున తమతమ కాలయాత్రను జరుపువారును. తెలుపు, నలుపు పరస్పర విరుద్ధవర్ణముల వారును అగు రాత్రింబవళ్లు ఒకఅగ్ని శిశువునకు తమస్తన్యమును ఇత్తురు. ఈ వెలుగులు ఎగజిమ్ము సూర్యుడు ద్యావాపృథ్వుల మధ్య వెలుగును. అప్పుడు ధనములను ఇచ్చు దేవగణములు ఈ అగ్నిని తమలో దాల్చెదరు.

3. సూర్యుడు క్రాంతద్రష్ట స్వకిరణములచే వివిధ రూపముల వెలుగొందువాడు. ఇతడు ద్విపాదమనుష్యుల కొరకును, చతుష్పాద గోవుల కొరకును ఉదయించును. ఈ వరణీయ సూర్యుడు స్వర్గమును తేజోవంతము చేయును. ఉష తరలిపోయినంత సూర్యుడు ఆకాశమున శోభిల్లును.

(ఉఖను ఇనుపచట్రమున చేర్చి - ఆ చట్రమును ఆరుత్రాళ్లతో కట్టి యజమాని మెడకు తగిలించుకొనవలెను.)

సవితృదేవా! నీవు గరుడస్వరూపడవు. త్రివృత్సామము నీ శిరమగును. గాయత్రీసామము నీ నేత్రములగును. బృహత్సామ, రథంతర సామములు నీపక్షములగును. పంచదశస్తోమము నీ అంతఃకరణమగును.

ఏడుఛందములు నీ అవయవములు, సర్వయజుస్సులు నీ నామము, నామదేవ్య సామము నీ దేహము, యజ్ఞాయజ్ఞీయ సామము నీ వాలము, హోత్రాది ధిష్ణ్యలందున్న అగ్నులు నీ పంజాలగును.

సవితృదేవా! న్వ్బ్వి కళ్యాణగతుల గరుడుడవు. నీవు ద్యులోకమునకు వెళ్లుము. స్వర్గమున ఎగురుము.

(యజమాని ఉఖాస్థితాగ్నిని పైకిలేపి పట్టును)

5. (యజమాని తూర్పునకు నాలుగు అడుగులు వేయును)

నా ప్రథమపదన్యాసమా! నీవు అగ్ని రూపుడగు విష్ణువు పదన్యాసమవు. నీవు శత్రువులను నాశము చేయుదానవు. గాయత్రీ ఛందమును ఆరోహింపుము. ఈపృథ్విని వికసింపచేయుము.

ద్వితీయ పదన్యాసమా! నీవు విష్ణువుయొక్క పరాక్రమవవు. శత్రువును నాశనము చేయుదానవు. త్రిష్టుప్ ఛందమును ఆరోహించుము. అంతరిక్షమును ఆక్రమించుము.

తృతీయ పదన్యాసమా! నీవు విష్ణువు యొక్క విక్రమవవు. అదాతలను దెబ్బతీయుదానవు. జగతీ ఛందమును ఆరోహించుము. ద్యులోకమును ఆక్రమించుము.

చతుర్థపదన్యాసమా! నీవు విష్ణువు యొక్క నాలుగవ పదన్యాసమవు. శత్రుత్వము చేయువారిని వధించుదానవు. అనుష్టుప్ ఛందమున ఆరోహించుము. నాలుగు దిశలను ఆక్రమించుము.

6. (యజమాని తనచేతులతో ఎత్తిఉంచిన ఉఖాగ్నిని తూర్పుదిక్కునకు చూపవలెను)

అగ్ని మేఘమువలె గర్జించి నినదించుచున్నది. మేఘము వలెనే అగ్ని పృథ్విని తాకుచున్నది లతాగుల్మాదులందు

వ్యాపించుచున్నది. అగ్ని అరణి మంథనమున అంటుకొనుచున్నది. అత్యంతప్రదీప్తమగుచున్నది. అగ్ని తన ప్రకాశమున సమస్తవస్తువులను ప్రకాశవంతము చేయుచున్నది. అగ్ని ద్యావాపృథ్వులందు - మేఘమండలి విద్యుత్తువలె - స్వప్రకాశమున మెరయుచున్నది.

7. (ఈ నాలుగు మంత్రములచే యజమాని పైకి ఎత్తిన అగ్నిని తనకు దగ్గరగా తెచ్చుకొనును)

మా దగ్గరకు వచ్చుచున్న అగ్నీ! మాకు ఆయువు- బ్రహ్మవర్చస్సు - సంతానము - ధనము - అభీష్టలబ్ధి - ధారణగల బుద్ధి - సువర్ణ ఆలంకారములు - గోవులు అశ్వములు మున్నగు వానితో కూడిన పుష్టి కలిగించుము.

8. ప్రత్యంగమున రసము నిండిన అగ్నీ! మాకు నీ విషయమున ఎంతో భక్తి ఉన్నది. కావున ఈ యజ్ఞస్థలమునందలి ఒక్కొక్క ఆహుతి వందలు, వందలు కావలెను. నీవు మాకు కలుగజేసిన ధనపశ్వాదులు వందలు వందలై వర్ధిల్లవలెను. నీ ఆవృత్తులు- ఉపావృత్తులు రెండింతలు-నాలుగింతలు కావలెను. అందువలన మేము కోల్పోయిన ధనము, పశువులు మున్నగునవి మరల లభించవలెను.

9. అగ్నీ! మమ్ము మరల మరల బలవీర్యములచే సంపన్నులను చేయుము. మరల మరల మమ్ము అన్నము, ఆయువులచే సంపన్నులను చేయుము. రమ్ము. ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. మమ్ము మరల మరల పాపముల నుండి రక్షింపుము.

10. అగ్నీ! నీవు ధనసహితుడవై మమ్ము చేరుము. అందరి దాహము తీర్చు వర్షధారలచే సమస్త విశ్వములను తడుపుము.

11. (యజమాని ఉఖాగ్నిని నాభివద్దకు తేవలెను)

అగ్నీ! నేను నిన్ను సమార్జించినాను. నీవు ఈ ఉఖయందు స్థిరపడుము. ఇందు సంపూర్ణముగా అచంచలముగ స్థిరభావమున నిలువుము. సకలప్రజ నిన్నే వాంఛించవలెను. సమస్త దేశము నీ పరిచర్యలను కోల్పోరాదు.

12. (మెడయందలి రుక్మమును - అగ్నిని తొలగించవలెను)

వరుణదేవా! నాతల కట్లను విడదీయుము. కాళ్ల కట్లనువిడదీయము. రొమ్ముకు ఉన్నకట్లను సడలింపుము. ఇప్పుడు మేము పాపరహితులమై యజనకర్మయోగ్యులము కావలెను. అతిథి విషయమున సహితము ఆసక్తులము కావలెను.

13. (ఉఖాగ్నిని పైకి ఎత్తవలెను)

ఉషస్సుల కన్న మున్నే మహాజ్యోతి ప్రజ్వరిల్లి నిలిచినది. రాత్రుల చీకట్లను దాటివచ్చినది. అతడు జ్యోతిర్మూర్తియై సూర్యరూపమున ప్రత్యక్షమైనాడు. శోభనాంగముల అగ్ని - తమస్సులను నశింపచేయుచు - ప్రకాశరూపమున వెలువడినాడు. అతడు పుట్టినాడో లేడో సమస్తలోక, లోకాంతరములను వ్యాపించినాడు.

14. (ఉఖాగ్నిని పీటమీద పెట్టవలెను)

అగ్ని గమనశీలుడు. పవిత్రస్థానస్థితుడు. స్వయంధన స్వరూపుడు. అంతరిక్షస్థితుడు. దేవతల ఆహ్వానకర్త. వేదియందుండువాడు. అతిథిస్వరూపుడు. యజ్ఞగృహస్థితుడు. మానవులకు ప్రాణస్వరూపుడు. శ్రేష్ఠస్థానములందు వసించువాడు. ఆకాశమున విద్యుద్రూపమున నిలిచినవాడు. జలములందు, గోవులు మున్నగు వానియందు, ఘృతమునందు ఉత్పన్నుడు. అతడు పరమసత్యము "ఋతం బృహత్".

15. అగ్నీ! నీవు సమస్త ప్రజ్ఞానమార్గములను ఎరిగిన వాడవు. తల్లివడివంటి ఈ ఆసనమున ఆసీనుడవగుము. నీ వేడిచే ఈ ఆసనమును కాల్చకుము. నీకున్న వేడితో శుభ్రజ్యోతి రూపమున దేదీప్యమానుడవగుము.

16. అగ్నీ! ఉఖ నీకు గృహము వంటిది. దీనిలో నీవు స్వకాంతిచే సంపూర్ణముగ ప్రకాశింపుము. నీ తేజస్సున దానిని తపింపచేసినను కళ్యాణప్రదుడవగుము.

17. అగ్నీ! నావిషయమున సహితము నీవు కళ్యాణ ప్రదుడవగుము. శివస్వరూపుడవై ఉఖయందు ఉండుము. నీవు సర్వదిశలను శుభప్రదములను చేయుము. నీకు యోనిభూతమగు ఉఖయందు వసింపుము.

18. తొలుత అగ్ని ఆదిత్యరూపమున ద్యులోకమున అవతరించినాడు. అరణిమంథనమున రెండవసారి అవతరించినాడు. మానవ కళ్యాణకారియై మేఘమందు వైద్యుతాగ్ని అయి అవతరించినాడు. జలమునందున్న బడబాగ్ని సమిద్ధమానమగుచు నిత్యము ఆ జలమునకు వర్షరూపము కలిగించును.

19. అగ్నీ! మేము నీయొక్క -ఆదిత్య, పార్థివ, వైద్యుతములను - మూడు జన్మలను ఎరిగిన వారలము. అవి ద్యులోక, అంతరిక్షములందుండును. అట్లయిన కట్టెలు మున్నగు వానియందలి నీ సూక్ష్మవ్యాపితను సహితము మేము ఎరుగుదుము. నీ ప్రాణస్వరూపమగు అత్యంత నిగూఢ స్వరూపమున్నదే - దానిని కూడ మేము ఎరుగుదుము. నీ ప్రాణ స్వరూపమగు అత్యంత నిగూఢ స్వరూపమున్నదే- దానిని కూడ మేము ఎరుగుదుము. నీవు ఈ సకల స్వరూపములతో అవతరించుటకు మూల స్వరూపమగు పరమస్థానమును సహితము మేము ఎరుగుదుము.

20. అగ్నీ! అంతరిక్షమందు నిన్ను ఆప్రజాపతియే సమింధితుని చేయుచున్నాడు. జలమధ్యమున బడబాగ్ని రూపమున ప్రజాపతియే నిన్ను ప్రజ్వలితుని చేయుచున్నాడు. ఆదిత్యరూపమున ద్యులోకపు స్తనము వలె నీవు వ్రేలాడుచుండుటకు సహితము ప్రజాపతియే కారణమగును.

తృతీయముగ భూలోకమునందు, నీటి ఎదలో ఉన్న నీవు వానికి ప్రాణ రూపమగు ఇంధనము సమకూర్తువు.

21. అగ్ని మేఘము వలె గర్జించి నినదించుచున్నది. మేఘము వలెనే అగ్ని పృథ్విని తాకుచున్నది. లతాగుల్మాదులందు వ్యాపించుచున్నది. అగ్ని అరణి మంథనమున అంటుకొనుచున్నది. అత్యంత ప్రదీప్తమగుచున్నది. తన ప్రకాశమున సమస్త వస్తువులను ప్రకాశవంతము చేయుచున్నది. అగ్ని ద్యావాపృథ్వులందు - మేఘమునందలి మెరుపు వలె - స్వప్రకాశమున మెరయుచున్నది.

(అరవ మంత్రము పునరావృతము)

22. అగ్ని సంపదల దాత. ధనములు ధరించువాడు. అభిలషిత స్వర్గాదులు కలిగించువాడు. సోమరక్షకుడు. సకలమునందుండువాడు. బలపుత్రుడు. జలములందు వరుణ రూప ప్రభువు. అత్యంత ఉగ్రస్వభావుడు. అతడు ఉషస్సులను ప్రజ్వలింపజేసి భాసించును.

23. నలుగురు ఋత్విక్కులు - అయిదవవాడగు యజమాని అగ్నిని పూజించినపుడు అగ్నివిశ్వప్రజ్ఞాపకుడగును - భవనములకు గర్భస్వరూపుడగును - పుట్టగనే స్వప్రకాశమున ద్యావాపృథ్వులందు వ్యాపించును - ఇంద్రరూపమున పర్వతములను విదీర్ణము చేయును.

24. అగ్ని కమనీయుడు. పావకుడు. దుష్టులందు ప్రేమరహితుడు. మేధావి. అమరుడు. మానవుల కోరికలు తీర్చువాడు. అగ్ని ఆహవనీయాది రూపములచే ప్రతిష్టించబడును. ఈ అగ్ని ఆరోచనమాన ధూమమును పైకి పంపును. వర్షాదులు కలిగించుట వలన అగ్ని సకలలోకములను భరించిపోషించుచున్నాడు. అగ్ని తన దీప్తిని ద్యులోకము వరకు వ్యాపింపచేయును.

25. సూర్యుడు మహాజ్యోతి. ప్రకాశమానుడు. దృశ్యమానుడు. అదిగో సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించినాడు. ఇతని దినాంత జీవితము సర్వదా దుర్ధర్షము. ఇతడు తాను శోభించుటకు గాను దీప్తిని ధరించును. సువీర్యద్యులోకము సూర్యుని ప్రకటించినపుడే - అగ్ని అమృతుడైనాడు.

(ఒకటవ మంత్రము పునరావృతము)

26. ద్యోతమాన శుభదీప్త అగ్నీ! నేడు యజామని నీకొరకు ఘృతమున మునిగిన పురోడాశము వండినాడు. తరుణతమ అగ్నీ! అట్టి యజమానికి దేవతలు అనుభవించునట్టి స్వర్గాది సుఖములు కలిగింపుము.

27. అగ్నీ! ఆ యజమానిని స్తోత్రాదులందు నియమింపుము. యజ్ఞాది కర్మములందు నియుక్తుని చేయుము. అట్లు

నీచే నియమించబడిన ఈ యజమాని సూర్యునకు ప్రీతిపాత్రుడగును. అగ్నికి ప్రీతిపాత్రుడగును. అతనికి సంతానవృద్ధి కలుగును. పౌత్ర, ప్రపౌత్రాదుల అభివృద్ధి కలుగును.

28. అగ్నీ! నిన్ను నిత్యము ఆరాధించు యజమానికి వరణీయ రత్నాది ధనప్రాప్తి కలుగును. 'ఉశిక' జనులు నిన్ను అర్చించినారు. గోధనము కోరినారు. వారు - పూర్వకాలమున పణులచే అపహరించబడి దాచబడిన - గోష్టములను సహితము తెరచినారు.

(ఉశిజోమేధావినః జ్ఞానకర్మ సముచ్చయ కారిణః అని ఉవట - మహీధర వ్యాఖ్య)

29. అగ్ని మానవులచే సుఖముగా సేవనీయుడు. అతడు జ్ఞానులగు ఋత్విజాదులచే స్తుతించబడువాడు. అతడు సర్వనేత - సోమసంరక్షకుడు. ద్యావాపృథ్వులు ద్వేషరహితులు. వారిని మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

దేవతలారా! మీరు మాకు వీరులగు పుత్రులను గో, అశ్వాది ధనమును ప్రసాదించండి.

౩౦. (ఉఖాగ్నికి ఉత్తరదిశన శకటముఙు నిలిపి యజమాని వనీవాహనము' న సమిధలు వేయును)

ఋత్విక్కులు, యజమానులారా! సమిధలు సమర్పించి ఈ అగ్నికి పరిచర్యలు చేయండి. అతిథివంటి పూజ్యునకు ఘృతాదులు అర్పించండి. పరిపూర్ణముగ ప్రజ్వలితుడైన అగ్నియందు వివిధ హవిరన్నములచే హోమము చేయండి.

31. (సమిధలు వేసిన తరువాత యజమాని పీఠసహిత ఉఖాగ్నిని కుడిప్రక్క నుండి శకటము మీద పెట్టవలెను)

అగ్నీ! ప్రాణస్వరూపులగు విశ్వేదేవతలు వారిచిత్త వృత్తులతో నిన్ను పైన నిలుపవలెను. సుందర ముఖుడవు కాంతిధనుడవగు అగ్నీ! మాకు శుభంకరుడవగుము.

32. (బండికి ఎడ్లను కట్టి ముందు తూర్పుదిశగా సాగి తదుపరి కోరినచోటికి తీసికొని వెళ్లవలెను)

అగ్నీ! శుభప్రదములగు నీజ్వాలలచే ఇచటి నుండి ప్రస్థానము చేయుము. మహాజ్వాలలచే ప్రకాశించు నీ జ్వాలలు మాసంతానములను హింసించకుండును గాత.

33.అగ్ని మేఘమువలె గర్జించి నినదించుచున్నది. అగ్ని - మేఘమువలెనే - భూమిని తాకుచున్నది లతాగుల్మాదులందు వ్యాపించుచున్నది. అగ్ని అరణి మంథనమున అంటుకొను చున్నది. అత్యంత ప్రదీప్తమగుచున్నది. తన ప్రకాశమున సమస్త వస్తువులను ప్రకాశవంతము చేయుచున్నది. అగ్ని ద్యావాపృథ్వులందు -

మేఘము నందలి మెరుపువలె -స్వప్రకాశమున మెరిసిపోవుచున్నది.

(ఆరవ, ఇరవది ఒకటవ మంత్రములు పునరావృతములు)

34. (శకటమును ఉత్తరదిశన నిలిపి - నీళ్లుచల్లి పవిత్రము చేసిన స్థలమున ఉఖాగ్నిని దింపి సమిధలు వేయవలెను)

ఈ అగ్ని మహో, మహోకాంతులచే - సూర్యసముడై - జాజ్వల్య మానముగ ప్రకాశించుచున్నాడు. అతడు ఈ యజమాని పిలుపును వినగలడు. అగ్ని యుద్ధములందు పురురాజుకు సహాయకుడు అయినాడు. అగ్ని మాకు శుభముల నొసంగు దైవీ అతిథి. అతడు ఎంతో దేదీప్యమానుడై వెలుగుచున్నాడు.

35. (నది లేక తటాక జలమున ఉఖభస్మమును వేయవలెను)

జలదేవతలారా! ఈ భస్మమును సహర్షముగ స్వీకరించండి. దీనిని సుఖకర, సుగంధ స్థలమున ఉంచండి. వరుణుని సుపత్నులు దీని సేవకు నియమితులు కావలెను. తల్లులు బిడ్డలను వలె - వారు దీనిని జలములందు ధరించవలెను.

36. (మిగిలిన బూడిదను నీటవేయవలెను)

అగ్నీ! జలములందు నీకు సమాన స్థానమున్నది. జలములతో కూడ నీవు బీజములందు ప్రవేశింతువు - మొలకెత్తుదువు - పెరుగుదువు - మాకు లతాగుల్మాదుల రూపమున మరల దర్శనమిచ్చెదవు.

37. అగ్నీ! నీవు ఔషధుల గర్భమవు - వనస్పతుల గర్భమవు - సమస్త భూతములకు గర్భరూపమవు. అంతేకాదు నీవు జలములకు సహితము గర్భమవు. 'గర్భోఅపామసి.'

38. (నీట వేసిన బూడిదను అనామిక అంగుళితో కొద్దిగా తీసి కొనవలెను)

అగ్నీ! సకలమునకు కారణభూతములగు నేల నీరు ఈభస్మమును గ్రహించవలెను. నీకు మాతృస్వరూపలగు ఆపఃపృథ్వులందు నీవు ప్రవేశింపుము. తిరిగి జ్యోతిర్మయ రూపము దాల్చి ఉఖాస్థానమున చేరుము.

39. అగ్నీ! స్వస్థానములగు పృథ్వీజలములందు చేరిన నీవు అత్యంత శుభంకరుడవై ఉఖయందు తల్లివడిలో బిడ్డవలె - శయనించుము.

40. పునరూర్జా నివర్తస్వ పునరగ్న ఇషాయుషా|

పునర్నః పాహ్యంహసః

9వ మంత్రము పునరావృతము.

41. సహ రయ్యె నివర్తస్వాగ్నే షిన్వస్వ ధారయా|

విశ్వ ప్న్యయా విశ్వతస్పరి

(10 వ మంత్రము పునరావృతము)

42. (అనామికతో తీసిన భస్మమును ఉఖలోవేసి ఉఖాగ్ని ఉపస్థానము చేయవలెను)

అన్నవంత, యువతమ అగ్నీ! నీవు వినవలెనని నేను నీ స్తుతులను ఉచ్చరించుచున్నాను. నీవు వానిని వినవలెను. గ్రహించవలెను. ఒకడు నిన్ను దూషించును. మరొకడు నిన్ను స్తుతించును. నేను మాత్రము నీ దేహమునకు నమస్కరింతును- "తన్వం వందే"

43. అగ్నీ! నీవు ధనవంతుడవు. ధనస్వామివి. విద్వాంసుడవు. మాఅభిమతములను ఎరుంగుము. మానుండి - ద్వేషములను, ద్వేషించువారిని దూరము చేయుము. సర్వకర్మణ అగ్నయే స్వాహా.

44. (ఘృతహోమము తరువాత లేచి నిలుచుని ఉఖాగ్నిలో సమిధలు వేయవలెను)

అగ్నీ! శాంతించిన నిన్ను ఆదిత్య, రుద్ర, వసుగణములు మరల ప్రజ్వలింపచేయవలెను. యజ్ఞమూలమున - యజమాని, ఋత్విజాదులు - నిన్ను మరల మరల ప్రవృద్ధుని చేయవలెను.

ఘృతమున నీవు నీ జ్వాలా శరీరమును పెంపొందించుము. యజమాని సకల కామనలు తీరవలెను. "సత్యాః సన్తు యజమానస్య కామాః"

45. (ఇది గార్హ్యపత్యాగ్నిని వేదిమీద చయనమొనర్చు క్రమము. వాకిలిని మోదుగు కొమ్మలతో ఊడ్చవలెను)

యమదూతలారా! జరగండి. దూరము జరగండి. బహుదూరము జరగండి. ఇచటినుండి పారిపొండి. ఏలనన యముడు స్వయముగా ఈస్థానమును యజమానికి దత్తము చేసినాడు. పితరులు ఇతని కొరకే భూమి మీది ఈ స్థానమును నిశ్చయించినారు.

46.(గార్హపత్యాగ్ని ముందు ఊడ్చిన మోదుగు కొమ్మను పారవేయవలెను. చవుడు మట్టిని యజ్ఞకుండము వద్ద వేయవలెను.)

ఉషా! నీవు గోవులు మున్నగు పశువులకు జ్ఞాన సాధనమవు. నీవు కోరికలు తీర్చుదానవు. కోరకలు తీర్చునట్టి నీగుణము యజమానినగు నాకు కలుగును గాత.

(అగ్ని స్థానమున ఇసుక వేయవలెను)

సికతమా! నీవు అగ్నియొక్క భస్మమవు. అగ్ని విడిచి పుచ్చిన దానవు.

(ఇసుక మీద ఇరువది ఒక్క గీతలు గీయవలెను)

సికతరేఖలారా! మీరు భూతలము మీద పరచబడినారు మీరు పైన నిలిచి గార్హ పత్యాగ్నిని ఆశ్రయించండి.

47. (అధ్వర్యు మండలపు దక్షిణభాగమున ఉత్తరాభిముఖుడై కూర్చుండవలెను. 'అర్ధబృహతి' అను నాలుగు ఇటుకలను ఉత్తరము నుంచి ప్రారంభించి ఉత్తర= దక్షిణమునకు పేర్చవలెను)

ఇది గర్హపత్యాగ్ని చయన కుండము. ఇది సిద్ధమైనంత అత్యంత అభిలాషియగు ఇంద్రుడు వేల విలువకలదియు - ఎంతో మందికి తృప్తినిచ్చునదియునగు అన్నము పొందును. త్రాగినంత మత్తునిచ్చునదియు, తృప్తికర అభిషుత సోమము ఉదరమునందు చేర్చును.

జాతవేదాగ్ని వేలమందిని పోషించువాడు. బలస్వరూపుడు. అతడు అశ్వమువంటి వేగవంతమగు సోమహవిని అందుకొని, యజమానిచే స్తుతించబడుచున్నాడు.

48. యజనీయ అగ్నీ! నీ తేజము ద్యులోకమున ఆదిత్యరూపమున - పృథ్విపైన అగ్నేయరూపమున ఓషధులందు - మేఘమున ఉన్నది. నీవు నీ తేజమున విస్తృత అంతరిక్షమును మరింత విస్తరింపచేసినావు. అట్టి నీ భాసమానము, గమనశీలము, మానవదర్శనీయమగు నీతేజము- మేము కూర్చిన ఇటుకలందు - ఉన్నది.

49. అగ్నీ! నీవు ద్యులోకసంబంధి జలమును అందుకొనువాడవు. ప్రాణస్వరూపులు, మా బుద్ధులను వికసింపచేయు నీలో దాల్చి మాకు హితము సమకూర్చెదవు. సూర్యునిపైన ద్యులోకమునందున్న జలమును సూర్యుని అధోభాగమున ఉన్న జలమును గ్రహించి వర్షము కురిపించెదవు.

50. పశుహితకారిణులును - మనోవేగవంతములు - ద్రోహ రహితములును -క్షుత్పిపాసములకు అతీతములు - మహావర్షకారకములగు అగ్నికుండనిర్మాణ ఇష్టికలు ఈ యజ్ఞమును ప్రీతిగా సేవించవలెను.

51. అగ్నీ! బహుకర్మసాధన భూతమగు అన్నము - గోసంబంధమగు పాడిని ఈయజమానికి కలిగింపుము ఇతనికి వంశమును ఉద్ధరించువాడును, విజయుడగు పుత్రుడు కలుగవలెను. నీకు ఉన్నటువంటి కళ్యాణబుద్ధి మాకు కలుగవలెను.

(అధ్వర్యు ఇటుకను పశ్చిమ దిశన దక్షిణాభిముఖముగా పేర్చవలెను)

52. అగ్నీ! ఈ వేది అన్ని ఋతువులందు నీకు జన్మ ఇచ్చునదగును. దీన పుట్టి నీవు ప్రజ్వలితుడవగుము. ఈవిషయములను ఎరుగుము. ఆరోహించుము. మా దానములను వర్ధిల్ల చేయుము- "వర్ధయా రయిమ్"

(రెండవ ఇటుక పశ్చిమ దిశన ఉత్తరాభిముఖముగా ఉంచవలెను)

53. ఇష్టికా! ఇప్పుడు నీవు స్థాపించబడినావు. దేవతచే స్థాపించబడిన నీవు ప్రత్యంగము నందలి ప్రాణము వలె - గార్హపత్యాగ్ని కుండమున మిక్కిలి గట్టిపడుము.

(ఒక ఇటుకను ఉత్తరమున పెట్టవలెను)

ద్వితీయ ఇష్టికా! నీవు స్థాపించబడినావు. దేవతచే స్థాపించబడిన నీవు మిక్కిలి గట్టిపడుము ప్రత్యంగమునందలి ప్రాణమువలె గార్హపత్యాగ్ని వద్ద స్థిరపడుము.

(రెండవ ఇటుకను దక్షిణమున పెట్టవలెను)

54. లోకమ్పృణ ఇష్టికలారా! ఇదివరకటి ఇటుకలు తప్పి పోయినచోట మీరు నిలువండి మిగిలిన ఛిద్రములను పూరించండి. అట్లు ఛిద్రములను పూరించిన ఇష్టికలారా! మీరు దృఢపడి ఇక్కడ స్థిరపడండి. మిమ్ము గార్హపత్యాగ్ని యందు ఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులు నిలిపినారు. (మొదలు 3 + తదుపరి 10 + పిదప 8 ఇటుకలు పేర్చవలెను.)

55. ద్యులోక సంబంధ - నానావిధజలయుక్త - అన్నమును దేవతలు ఈయజమానికి ప్రతి సంవత్సరము కలిగింతురు గాత. వారు ఈ యజమాని యొక్క ప్రతిసవనము నందును సోమమును పరిపక్వము చేయుదురు గాత.

56. (మట్టిని గార్హపత్య అగ్నిగుండము వద్ద పోయవలెను)

ఇంద్రుడు అంతరిక్షమంతటి వ్యాపకుడు. రథిక యోద్ధలందు అత్యంత వీరుడు. అన్నస్వామి. సన్మార్గులను పాలించువాడు. అతనిని ఋగ్యజుస్సామవాణి పరివర్ధితుని చేయును.

57. (గార్హ్వపత్య అగ్ని కుండమును మట్టితో సమముచేసి ఈనాలుగు మంత్రములతో ఉఖాగ్నిని స్థాపించవలెను)

కుండము మరియు ఉఖయందున్న అగ్నులారా! మీకు ప్రీతియుక్తులు- దీప్తియుక్తులు ప్రసన్నచిత్తలు - అన్నధారులై - ఏకమనస్కులు కండి.

58. ఉభయ అగ్నులారా! మీ మనసులు - కార్యములు - బుద్ధియు ఒకే విధముగా ఉండునట్లు చేసినాము. పశుహిత కారులగు మీరు మమ్ము పాలించండి. ఈయజమానికి అన్నము, జలము ప్రసాదించండి.

59. అగ్నీ! నీవు పశుహితకారివి - ధనవంతుడవు - పుష్టివంతుడవగుము. దిశలన్నింటిని మాకు శుభంకరములు చేయుము. నీవు గార్హ్వపత్యాగ్నిచితియందు ప్రతిష్ఠతుధవగుము.

60. అగ్నులారా! మేరు మాకొరకు సమచిత్తలు -సమానబుద్ధులు-పాపరహితులు కండి. మీరు ఈయజమానిని చలింపచేయరాదు- హింసించరాదు. మీరు పుట్టినంతనే వెలుగువారు. మావిషయమున శుభములు కోరువారలు కండి.

61. (రిక్త ఉఖయందు ఇసుక నింపవలెను. దానిని చట్రము నుండి విడదీయవలెను. అగ్నికి ఉత్తర దిశన బెత్తెడు దూరమున గార్హ్వపత్యాగ్ని మీద పెట్టి అందు పాలు పోయవలెను.)

మట్టితో చేయబడిన ఉఖ, పశుహితకారి అగ్నిని తల్లి బిడ్డనువలె - తనలో దాల్చును. సృష్టికార్యము చేయు ప్రజాపతి విశ్వేదేవతలు, ఋతువులు సహితుడై ఉఖకు (చట్రమునుండి) విముక్తి కలిగించినాడు.

62. (నైర్రుతి నామ ఇటుకలు పచ్చివి. నల్లనివి. దక్షిణముఖముగ ఒకటి ఉత్తరమునను, రెండు దక్షిణమునను పేర్చవలెను)

నైర్రుతే! సోమయాగము చేయనివారిని - హవిర్యాగము చేయనివారిని - గుప్తచోరులను - ప్రకటచోరులను వెంబడించి పట్టుకొనుము. మానుండి దుష్టబుద్ధిని దూరము చేయుము. నమో దేవినైర్రుతే తుభ్యమస్తు" నైర్రుతిదేవీ! నీకు నమస్కారము.

63. దుస్సహ తేజోవంత నైర్రుతే! నీకు నమస్కారము ఇనుమును మించిన జననమరణ బంధము నుండి విడిపింపుము. నీవు అగ్నిని - మట్టిని ఒక చోట చేర్చిన దానవు. ఈయజమానిని ఉత్తమ స్వర్గలోకమున అధిరోహించుము.

64. కఠిననైర్రుతే! ఈ యజమాని స్వర్గము చేరుటకు బంధనములగు పాశములను త్రెంచుటకే నీకు ఆహుతి అర్పించుచున్నాను. జనులు నిన్ను భూమిగా ఎరిగి పూజింతురు. నేను మాత్రము నిన్ను విశ్వము సర్వము తెలిసినదానిగా ఆరాధింతును.

65. (యజమాని మెడకు తగిలిఉండిన పాశములను తీసివేయవలెను)

యజమానీ! నీమెడలో ఎన్నటికి వీడని బంధమును నైర్రుతిదేవి వేసినది. వానిని నేను మంత్రములచే విడగొట్టినాను. గార్హ్వపత్యాగ్ని యందే ఈ బంధనములను కాల్చివేసెదను. పాశములు విడిపోయిన యజమానీ! నైర్రుతిదేవిచే అనుజ్ఞాతుడవై హవిరన్నమును స్వీకరించుము.

(నైర్రుతి పేరుగల ఇటుకల మీద చమసముచే నీరు చల్లి అందరు లేచిపోవలెను)
ఈకార్యము చేసిన భూతమునకు నమస్కారము. "నమో భూత్యై యేదంచకార"

66. (తిరిగి చూడక అందరు అగ్నిశాలకు చేరుదురు. మొట్టమొదలు అధ్వర్యు శాలాద్వారము వద్దనున్న గార్హ్వపత్యాగ్ని కుండమును ఉపస్థానము చేయవలెను)

అగ్ని యజమానిని స్వగృహమున నిలుపువాడు. ధనములు ఇచ్చువాడు. స్వర్గఫలప్రాప్తి కలిగించువాడు. అగ్నిహోత్రాది గుణములు కలవాడు. సూర్యసముడు. స్మకర్మయుక్తుడై - ఆహవనీయ అతిప్రణీత - అగ్నీధ్ర-ధిష్ణ్యాది అగ్నులందు దర్శనమిచ్చును. శత్రువులతో యుద్ధము కలిగినంత అగ్ని - ఇంద్రుని వలె సాయపడును.

67. (ప్రతిప్రస్థాతయను అధ్వర్యు-కుండవు దక్షిణకోణమందు పశ్చిమాభిముఖుడై నిలిచి ఆరు, పది లేక ఇరువది నాలుగు ఎద్దులు కట్టిన నాగలిని ఈ రెండుమంత్రములచే ఉపస్థానము చేయవలెను)

అగ్నిక్షేత్రమును ఎరిగినవారును కృషికర్మకుశలురగు జనులు నాగటికి ఎద్దులను కట్టెదరు. దేవతల వలన సుఖము అభిలషించు కృషీవలురు మడులను దూర దూరముగా దున్నెదరు.

68. కృషికులారా! మీరు హలములకు ఎద్దులను కట్టండి. మడులు సిద్ధమైనంత విత్తనములు వేయండి. వేదవాణియు, పంటలును ఫలించవలెను. స్వల్పకాలమున పంటపండుట -కోతలు, నూర్పిడులగుట-పంట ఇంటికి చేరుట జరుగవలెను.

"షడ్భిర్వా దశభిశ్చతుర్వింశత్యా" అని మహీధరుడు. నాగలికి 6 లేక 10 లేక 24 ఎద్దులను కట్టుటను సూచించినాడు. ఇది నేలలోతుగా దున్నుటకు ఉపయోగపడినట్లున్నది.

69. నేలమీద చక్కని చాళ్లు మృదువుగా ఏర్పడవలెను. పొలము దున్నువాడు ఎద్దులను మృదువుగా తోలవలెను.

వాయు - ఆదిత్యులారా! మా హవిసస్సులు అందుకొనండి. సంతృప్తులు కండి. పంటలను చక్కగా పండించండి.

70. విశ్వేదేవతలు, మరుత్తులు ఆదరించిన నాగటిచాళ్లు మధుర వర్షజలమున నిండిపోవలెను. ఆ చాళ్లు మాకు ఘృతదుగ్ధాది యుక్త అన్నమును అందించవలెను.

71. హలము నేలమీద చాళ్లను ఏర్పరచును. సుఖములు కలిగించును. యజమానికి ప్రగతిశీలమగును. ఈ హలము పంటలనిచ్చునది. మంచిజాతి గోవులను, గొర్రెలను, వేగవంతములగు రథాశ్వములను ప్రదానము చేయునది యగును.

72. హలమా! నీవు మాసమస్త కోరికలను తీర్చుదానవు. నీవు కరుణించుము. మిత్ర, వరుణ, ఇంద్ర, అశ్వినులు - పూష- సంతానము, ఓషధులను మా నిమిత్తము సంతృప్తులను చేయుము.

73. (నాగటికి కట్టిన ఎద్దులను విడిచి - మేయుటకు ఈశాన్యదిశకు పంపవలెను. వానిని హలయుక్తముగ అధ్వర్యుకు దక్షిణగా ఇవ్వవలెను)

దేవయాన మార్గమును అనుసరించు, అహింసనీయ వృషభములారా! హలము నుండి విముక్తులగుడు. మేము ఆకలిదప్పుల అంధకారమును దాటినాము. మాకు మహాజ్యోతి - పరమాత్మ లభించినది.

74. (కుశస్తంభమును యజించవలెను)

పక్షములకు - మాసములకు, వర్షమునిచ్చు సంవత్సరమునకు - అరుణ కిరణ ఉషకు అశ్వినులకు -సూర్యునకు - అగ్రగామి అగ్నికి స్వాహా.

75. (ఈ అయిదు మంత్రములచే చమసముతో కుండమునందు సర్వౌషధములు అర్పించవలెను.)

పూర్వకాలమున మూడు యుగములు - ఋతువులందు అనేక ఓషధులు ఉత్పన్నములైనవి. పరిపక్వమై - ధూమ్రవర్ణలయినట్టి ఆ ఓషధుల నూరును -ఏడును అగు స్థానములను నేను ఎరుంగుదును.

"త్రియుగం త్రికాలమిత్యర్థః" అని ఉవటుడు. ఇవి చలికాలము, ఎండకాలము, వర్షకాలములగును. శతాయుః ...... ఏతాని శతధామం. ఇది వందసంవత్సరాముల ఆయువు. సప్తచప్రాణాః ఆ ఏడు ప్రాణములగును.

76. తల్లులగు ఓషధులారా! మీ శత- శత తేజస్సులను నేను బాగుగా ఎరుగుదును. నీ సహస్ర సహస్ర జన్మస్థానములను చక్కగా ఎరుంగుదును.

శతప్రభావ ఓషధులారా! మీరు నదేహమును సర్వదా రోగరహితము చేయండి.

77. ఓషధులారా! మీరు ఫలవంతలు. పుష్టవంతలు. యుద్ధమందు అశ్వములవలె వ్యాధిపుంజములను జయించు వారు వ్యాధులను వివిధ రీతులుగా నిరోధించువారు. మమ్ము దరిచేర్చువారు. మీరు ఎల్లప్పుడు ప్రసన్నలగుడు.

78. ఓషధులారా! నేను యజమానిని. మీ పరిచారకుడను. మిమ్ము ప్రార్థించుచున్నాను:-

నేను స్వయజ్ఞము పూర్తిచేయునట్లును - గోవులు, అశ్వములు వస్త్రములు, ఆత్మబలము కలుగునట్లును చేయండి.

79. ఓషధులారా! ఆహుతి ఇచ్చునపుడు అశ్వత్థచమసము మీ శయనమునకును. పలాశపర్ణ జుహువు నీ నివాసము కొరకును కల్పించబడినది. మీకు పరిచర్యలు చేయు యజమానిని గోభాజనుని చేయండి.

80. రాజులు విజయులగుటకు యుద్ధములు చేసినట్లు మేధావులు వ్యాధులను జయించ ప్రయత్నింతురు. ఓషధులారా! మీరు వారికి రోగనివారణ శక్తి కలిగించండి. అప్పుడు వారిని విద్వాంసులు "వైద్యులు" అందురు. అట్టి వైద్యులు రాక్షసులను నష్టపరచి - రోగములను నాశము చేయగలరు.

81. ఏ ఓషధులు తమ ఆహుతులచే అశ్వదాయను లగునో - పివి సోమమున సంగతములగునో- ఏవి బలమునిచ్చునో - ఏవి రసస్వరూపలగునో వాటినన్నింటిని - ఈ యజమానికి కలుగు అమంగళముల నివారణార్థము - నేను ఎరుంగుదును.

82. గోశాలయందలి గోవులు లేచినడచినట్లు - రోగనాశక ఓషధులు బలమును లేపినిలుపును. యజమానీ! ఈ ఓషధులు ధనప్రదలు. తమ సేవకులకు ధనములిచ్చును. ఈ ఓషధుల ప్రభావము సర్వదా నీకు అనుకూలమగును గాత.

83. ఓషధులారా! 'నిష్కృతి' మీకు తల్లియగును. వ్యాధిని నివారించుట వలన మీరు నిష్కృతులు అగుదురు. మీరు దేహమున సర్వత్ర సంచరించండి. శరీరమునందలి ఏభాగమున రోగజాతము ఉన్నను దానిని తీసి పారవేయండి.

84. ఓషధులు రోగములను సర్వదా ఆక్రమించును. దొంగ గోశాలలో ప్రవేశించి. గోవులను వశపరచుకున్నట్టు- ఓషధులు వ్యాధులను వశపరచుకొనును. శరీరమున మలిన రూపమున ఉన్న వానిని అన్నింటిని ఓషధులు శుభ్రపరచును.

85. మంత్రములచే ఓషధులను వాజీకరించి అరచేత నిలిపినంతమాత్రమున - ఉరిశిక్షపడిన వాడు ఉరితీయకముందే చచ్చునట్లు - రోగములన్నియు నశించును.

86. ఓషధులారా! మీరు ఏరోగి దేహమందు - అతని అంగ అంగమున, నరనరమున ప్రవేశింతురో అట్టివాని దేహమందు రోగమును - నిపుణుడగు విలుకాడు శత్రువీరులను వలె - నష్టపరతురు.

87. యక్ష్మరోగమా! వాత, పిత్త, కఫముల సహితముగా ఈ దేహమునుండి పారిపోండి. సర్వశరీరపీడక వ్యాధిసహితముగా నీవు నష్టపడుము.

88. ఓషధులారా! మీలో ఒక ఓషధి రెండవ దానికి అనుకూలము కావలెను. రెండవది మొదటి దానివంటి ప్రభావము చూపవలెను. రోగనాశన విషయమున మీరందరు ఒక్కపలుకు మీదనిలిచి "ఓషధులు రోగములను నష్టపరచగలవ" ను నా మాట నిలపెట్టవలెను.

89. ఓషధులు ఫలములు ఇచ్చునవి కావచ్చును. ఇవ్వనివి కావచ్చును. పుష్పించునవి కావచ్చును. పుష్పించనివి కావచ్చును. బృహస్పతిచే సృష్టించబడిన మీరు నన్ను రోగరూపములగు పాపములనుండి రక్షించవలెను.

90. వాగ్దానము చేసియు వ్యతిరేక కార్యము చేసినందున కలుగు కుఫలము వలన వచ్చు వ్యాధులనుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను. వరుణదేవుని జలోదరాదుల నుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను. యముని బంధనములు గల యక్ష్మాదిరోగముల నుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను. అందరు సంబంధదేవతల రోగముల నుండి ఓషధులు నన్ను రక్షించవలెను.

91. ద్యులోకమునుండి భూలోకమున అవతరించు ఓషధులు ఇట్లు మాట్లాడుకున్నవి:-

"ఏ జీవి శరీరమున మనము వ్యాపింతుమో ఆ జీవికి మృత్యువు కలుగదు"

92. సోమరాజుచేత వందల వందల ప్రభావములు కల అనేక ఓషధులున్నవి. వానినుంచి ఎంచబడిన ఓషధులారా! మీరు ఓషధులన్నింట శ్రేష్ఠులు. మీరు నాకోరికలు ఫలింపచేయు సమర్థులు కండి. హృదయమున శాంతిని ప్రసాదించువారలు కండి.

93. సోమరాజు చేతి అనేక ఓషధులు భూమి మీద వ్యాపించి ఉన్నవి. అవన్నియు - బృహస్పతి చేత అనుజ్ఞాతలై - తమతమ ప్రభావమును నేను తీసికొను ఓషధియందు ప్రవేశపెట్టవలెను.

94. నా మాట వినుచున్నట్టియు దూరమునకు సాగిపోయినట్టి ఓషధులారా! నేను స్వీకరించు ఈ ఓషధియందు మీ మీ ప్రభావములను చేర్చండి.

95. ఓషధులారా! ఉపచారము కొరకు మిమ్ము త్రవ్వువాడును - త్రవ్వబడునదియు నష్టపోరాదు. రెండు కాళ్లమానవులు - నాలుగుకాళ్లగోవులు మున్నగు జంతువులు ఆరోగ్యవంతులు కావలెను.

96. ఓషధులు రాజగు సోమునితో ఇట్లన్నవి:-

రాజా! బ్రాహ్మణుడు మమ్ము ఏరోగికి వాడునో ఆ రోగిని మాత్రమే మృత్యువు నుండి దరి చేర్చెదము. అంతే - అందరిని కాదు.

97. నేను వాడుచున్న ఓషధీ! నీవు వాతనాశనివి. మూల వ్యాధినాశనివి. వ్రణాదుల నాశనివి. ముఖక్షత - మందాగ్నుల నాశనివి. వేయేల యక్ష్మభేదములు గల వందలాది రోగముల నాశనివి.

98. ఓషధులారా! మిమ్ము గంధర్వులు త్రవ్వినారు - ఇంద్రుడు త్రవ్వినాడు - బృహస్పతి త్రవ్వినాడు. వేయేల! విద్వాంసుడగు సోమరాజు సహితము మిమ్ము త్రవ్వి తన యక్ష్మమునుండి విముక్తి పొందినాడు.

99.ఓషధి! నీవు శత్రురూపరోగమును జయించుదానవు. ఈనా అదాతయగు రోగమును జయించుము. యుద్ధముకోరు రోగమును జయించుము. పాపములన్నింటిని నీవే జయించుము.

100. ఓషధి!నిన్ను త్రవ్వితీయుచున్న నేను దీర్ఘాయుష్మంతుడను కావలెను. నిన్ను ఏరోగి కొరకు త్రవ్వుచున్నానో అతడు దీర్ఘాయుష్మంతుడు కావలెను. నీవు సహితము దీర్ఘాయుష్మంతవు కమ్ము. వందలకాండ ప్రకాండములతో వర్ధిల్లుము.

101. ఓషధీ! నీవు ఓషధులన్నింట శ్రేష్ఠమవు, సకల వృక్షములు నీ సహాయకులు మాత్రమగుదురు. నీ ప్రభావమున - మమ్ము హింసించదలచువాడును - మాకు సేవకుడు కావలెను.

90 నుండి 101 వరకు అనారభ్యాధీతలు సమాప్తము.

102. ఎవడు పృథ్విని సృష్టించినాడో ఎవడు సత్యధర్మములను కలిగించినాడో - ఎవడు ద్యులోకమున

వ్యాపించినాడో - ఎవడు ప్రథమజాతయో అట్టిఎవనికి హవిస్సులు అర్పించవలెను. "కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ"

103. పృథివీ! నీవు మేము సంకల్పించిన యజ్ఞరూపమునను - యజ్ఞసాధన భూతములగు దుగ్ధాదిరూపమునను మాకు లభించుము. అగ్ని - కోమలమగు - నీ పృష్ఠభాగమును అధిరోహించును గాత.

104. అగ్నీ! నీ ఒకరూపము శుభ్రము. ఒకటి ఆహ్లాదకరము. ఒకటి పవిత్రము. వేరొకటి యజనీయము. ఇటువంటి - నీయొక్క - అన్ని రూపములను దేవతల కొరకని మేము సమర్జింతుము.

105. అన్నమును - దాని ఉపసేచనములగు దుగ్ధఘృతాదులను - సత్యమును - అగ్నిని నేను ఉత్తర దిశన పొందుచున్నాను. ఈ పురోడాశాదులన్నియు నాదేహమున - పుత్రాదులదేహమున గవాది పశువుల దేహమున - ప్రవేశింపవలెను.

(ఉత్తరభాగపు నేలను ఊడ్చవలెను)

అన్నపు అభావము - వ్యాధిగ్రస్తతను నేను పారద్రోలుచున్నాను.

106. ప్రభాధన అగ్నీ! నీవు యజమాని కీర్తి పరలోకమునకు చేర్చువాడవు. నీ ధూమము, నీ జ్వాలలచే నీవు అందములు సంతరించు కొనుచున్నావు.

మహాప్రకాశవంతఅగ్నీ! నీవు నీకు గల మహాబలమున యజమాని యజ్ఞము కొరకు పర్యాప్త అన్నమును ప్రసాదించుము.

107. అగ్నీ! నీవు పరిశుద్ధుడవు. ప్రదీప్తుడవు. నిర్మలుడవు. జ్యోతిర్మయుడవు. నీవు నీప్రకాశమున పైకి ఎదుగుదువు. వార్ధక్యమున పుత్రులు తల్లిదండ్రులను వలె - నీవు యజమానిని స్వర్గమున పోషింతువు. ద్యావాపృథ్వులను హవితోను - వర్షముతోను పూరింతువు.

108. జలముల పుత్రికలు ఓషధులు. ఓషధులపుత్రా అగ్నీ! నీవు జాతవేదవు. అవస్థానాది కార్యములచే అగ్నికుండమున ఉండువాడవు. శోభన స్తుతులచే పరిపుష్టుడవగుము. నానా స్వరూపలు, నానా తర్పణలు, విశిష్టకుల గోత్రోత్పన్నుడగు యజమాని నీయందు వివిధ చరు పురోడాశ హవిస్సులచే హోమము చేయును.

109. అగ్నీ! నీవు అమరుడవు. అధ్వర్యాదులు అర్పించు హవిరాదులచే దేదీప్యమానుడవు. మాయందు ధనములను విస్తరింపచేయుము. దర్శనీయములగు జ్వాలాసమూహములచే అగ్నికుండమున విరాజిల్లుచున్నావు. మా చిరకాల యజ్ఞమును సర్వదా పూర్తి చేయుచున్నావు.

110. అగ్నీ! నీవు యజ్ఞమును సఫలము చేయువాడవు. ప్రకృష్ట జ్ఞానవంతుడవు. విశిష్ట వేదస్థాన నివాసివి. యజమానికి వరణీయమగు మహాధనమును ప్రసాదించుము. మహావర్షమును కలిగించుము. అశ్వ, గోసంపదను ప్రదానము చేయుము.

111. అగ్ని సత్యశీలుడు. మహానుడు. విశ్వదర్శనీయుడు. పూర్వకాలమున ఋష్యాదులు ధనప్రాప్తి కొరకు - అగ్నినే యజించినారు. కారున నేటి యజమాని సహితము విన్నపము వినువాడు, అతిశయకీర్తిశాలి యగు దైవీ అగ్నినే - పూర్ణిమ అమావాస్యదులందు వేదవాణిని ఆశ్రయించి యజింతురు.

112. సోమమా! నీవు వర్ధిల్లుము. నీకు సర్వదిశలందు బలము లభించవలెను. మాకు అన్నము లభించుటకు సాయపడుము.

113. శత్రుహింసక సోమమా! నీకు వసతీవరీ మున్నగు జలములు లభించును గాత. సర్వశక్తులు లభించును గాత. మా పుత్రాది సంతతుల అభివృద్ధి. కొరకు నీవు ద్యులోకము నుండి మంచి మంచి అన్నములను తెచ్చిఇమ్ము.

114. అత్యంత తృప్తికర సోమమా! నీవు సమస్త అవయవములచే వృద్ధిచెందుము. అతిశయకీర్తిశాలి సోమమా! మా మిత్రమా! నీవు మమ్ము వర్ధిల్లచేయుము.

115. అగ్నీ! యజమాని నీకు పుత్రుని వంటివాడు. అతడు వేదవాణిచే నిన్ను స్తుతించునపుడు స్వర్గము సహితము తలచడు.

116. (తెల్లని గుర్రము లేక ఎద్దును ఎక్కిన హోత ఈ మంత్రము చదువవలెను)

అత్యంత అంగార వంత అగ్నీ! తమతమ కోరికలు తీర్చుకొనుటకు సమస్తజాతులు భిన్నభిన్న విధులచే - నిన్ను ఆరాధింతురు.

అగ్నిః ప్రియేషు ధామసు భవ్యస్య|
సామ్రాడేకో విరాజతి ||

స్వర్గాది ప్రియధామములందు సమస్త భూతభవిష్యత్తులకు అగ్ని ఒక్కడే సామ్రాట్టుగా విరాజిల్లుచున్నాడు.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

రుక్మాది వచనాన్తమను పన్నెండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పదమూడవ అధ్యాయము

1. మయిగ్నహ్ణామ్యగ్నే అగ్నిం రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ
మాము దేవతాః సచన్తామ్||

(త్రయోదశే పుష్క రపర్ణాద్యుపధానమన్త్రాణి ఉచ్యతే - పదమూడవ అధ్యాయము కమలపత్ర ఉపధానమంత్రములు చెప్పబడినవి. ఉత్తరవేది వెనుక కూర్చుని యజమాని జపించును.)

గోధన, అశ్వధన పుష్టికొరకును -సుసంతాన ప్రాప్తికొరకును- శుభములకు గాను బలవీర్యముల కొరకును సర్వప్రథమమున అగ్నిని స్థాపించుచున్నాను. ఇప్పుడు యజనీయ దేవతలందరు హవిరాదులను స్వీకరించవలెను.

2. (పుష్కర పర్ణముపదధాతిస్తమ్భే - దర్భల కూర్చమీద కమల పత్రమును ఉంచవలెను)

కమలపత్రమా! నీవు జలముల పృష్టమవు. అగ్నికొరకు తేబడిన మట్టికి కారణకన్న ముందు వెలువడినాడు. వెలువడిన ఆదిత్యుడు అంతరిక్షమున విరాజిల్లు సత్ - అసత్ లను స్వప్రకాశమున అభివ్యక్తము చేయును.

4. అతడు సృష్టికన్న ముందే హిరణ్యగర్భుడై అవతరించినాడు. సృష్టి జరిగినంత అతడే భూతజాతమునకు అధిపతిఅయినాడు. అతడే ద్యులోక భూలోకములను ధరించినాడు. అట్టి ఏ దేవతకు హవిస్సు అర్పించవలెను?

కస్మైదేవాయ హవిషా విధేమ?

5. సూర్యుడు మహాప్రకాశమునకు కేంద్ర బిందువు. అతడు ద్యులోక, భూలోక, అంతరిక్షములను మొట్టమొదటి ప్రకాశింపచేసినాడు ఈముల్లోకములు ఎల్లరకు సమాన స్థానములు. సూర్యుడు అట్టిముల్లోకములందు సంచరించువాడు. అతనిని - సప్తదిశలకు ప్రతీకలగు -సప్తఋత్విజుల సహితుడనై యజింతును.

6. (యజమానో హిరణ్యపురుషం పశ్యన్నక్త్రయం పఠేత్ యజమాని హిరణ్యపురుషుని దర్శించి మూడు

మంత్రములను చదువవలెను)

భూమి మీద అన్ని దిశలందున్న సర్పములకు వందనము. అంతరిక్షమున, ద్యులోకమున ఉన్న సర్పములకు వందనము.

7. యాతుధానుల బాణస్వరూపములగునవియు - వనస్పతులందు దాగి ఉన్నవియు -గుంతలందు పడినిద్రించినవియునగు సర్వసర్పములకు నమస్కారము.

8. వెలుగులు నిండిన ద్యులోకమందున్నవియు - సూర్యకిరణములందున్నవియు - జలములే నివాసముగాగల సర్వసర్పములకు నమస్సులు.

9. (హిరణ్యపురుషునకు ఘృతాహుతులు అర్పించవలెను)

అగ్నీ! నీ బలమును వ్యక్తపరచుము. దుష్టులను సంతప్తులను చేయుటకుగాను - రాజు మంత్రుల సహితుడై గజము మీద సర్వత్ర సంచరించునట్లు - భూమి యందంతటను వల వలె వ్యాపింపుము. క్రోధము కలిగినంత రాక్షసాదులమీద నిశిత శరములు కురిపించువాడవు - నీవు రాక్షసులు మండిపోవు నీ మంటలందు కాల్చుము.

10. అగ్నీ! నీ జ్వాలలు వాయుప్రేరితములు. శీఘ్రసంచారలు. వానిని మరింత తీవ్రము చేయుము. ఆ తీవ్రజ్వాలలందు రాక్షసులను భస్మము చేయుము. పిశాచములను భస్మముచేయుము. అగ్నీ! నీ విస్ఫులింగములను నలుదిశలకు చిమ్ముము.

11. అగ్నీ! మమ్ము రక్షించుటకు నలుదిశల నీ అనుచరులను నిలుపుము. నీవు అత్యంత వేగవంతుడవు. అహింస్యుడవు. మా ప్రజలకు పాలకుడవగుము. నిందించువారు మాకు దగ్గరలో ఉన్నారు. దూరమందున్నను నిన్ను బాధించరాదు. బాధించలేరు.

12. అగ్నీ! నీవు నీ మంటలచే మండిపడుము. ఆ మంటలను వ్యాపింపచేయుము. మాశత్రువులను పూర్తిగా దహనము చేయుము.

అగ్నీ! నీ ఆయుధములు - జ్వాలలు - అతి తీక్ష్ణములు. కొందరు మా విషయమున అదాతలు అయినారు. అట్టివారిని- నీవు ఎండుగడ్డినివలె - కాల్చి బూడిద చేయుము.

13. అగ్నీ! నీవు నీజ్వాలలను పైపైకి పంపుము - పెంచుము. మమ్ము పొంచి ఉన్న శత్రువును నీజ్వాలలచే కాల్చివేయుము. రాక్షసులు ఎక్కుపెట్టిన బాణములను పడవేయుము. మా శత్రువు వంటరియైనను -

సంఘీభూతుడైనను వారిని మెలిపెట్టుము. జుహువా! అగ్ని తేజము సన్నిహితముగా నిన్ను స్థాపించుచున్నాను.

14. ఈ అగ్ని పగటిపూట ఆదిత్యరూపుడై ద్యులోకపు శీర్షమగును. ఆకాశపు ఉన్నతస్కంధమగును. పృథ్వికి పాలకుడగును. ఇతడు జలముల బలములను వర్ధిల్లచేయును.

(ఔదుంబరం దధిపూర్ణాం స్రచముత్తరే దధాతి - ఔదుంబర స్రువమున దధిని నింపి ఉత్తరమున నిలుపుము)

ఔదుంబరస్రువమా! ఇంద్రుని ఓజస్సు సహితముగా నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

15. అగ్నీ! నీవు జ్వాలా జిహ్వుడవు - నీ జిహ్వాలు హవ్యవాహికలు. నీవు వాయువు యొక్క కళ్యాణవంత ఆడు గుర్రములను అధిరోహింతువు. అప్పుడు యజ్ఞములకును వర్షజలములకును నేతవగుదువు. స్వర్గప్రదమగు జ్వాలా శిఖరమును ద్యులోకమున విస్తరింపచేసెదవు.

16. (స్వయమాతృణ్ణాం పృథిసంస్తుతా మిష్టకాముపదధాతి - విరిగిన మట్టి ఇటుకను కుండమున వేయవలెను)

ఇష్టకా! నీవు పృథ్విని ధరించుదానవు. అత్యంతస్థిరరమవు. నీవు విశ్వాకర్మచే ఇచట స్థాపించబడినావు. ఇక నిన్ను ఈ సముద్రముగాని, హిరణ్మయుడు గాని బాధించజాలరు. ఎత్తిబాధలు లేనిదానవై కుండమును దృఢపరచుము.

17. ఇష్టకా! నీవు అవకాశయుక్తవు. విస్తారయుక్తవు. జలముల పృష్ఠభాగమునను- సముద్రమార్గమునను ప్రజాపతియే నిన్ను స్థాపించును గాత. నీవు ఎంతో విస్తరించుము - నీవు నేలవుకదా!

18. ఇష్టకా! నీవు భువమవు. భూమివి-భూరసి భూమిరసి' ఆదిత్యస్వరూపవు. సమస్త విశ్వమును ధరించు దానవు- భరించుదానవు. పృథ్విని సంయమితము చేయుము. ఈ కుండమును దృఢమొనర్చుము. ఈ కుండమును బాధించకుము.

19. స్వయమాతృణ్ణఇష్టకా! లోకములన్నింటి ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదానములు - కీర్తి - శాస్త్రీయ ఆచరణసిద్ధి కొరకు నిన్ను స్థాపించుచున్నాను. మహాయోగ క్షేమ సంపత్తితోను, సుఖ కరమగు గృహముతోను అగ్ని నిన్ను రక్షించును గాత. అగ్నిద్వారా సురక్షితవైన నీవు- అంగిరుల యజ్ఞమందు వలె - మా యజ్ఞమును స్థిరపడుము.

20. (అగ్నినా ద్రష్టాం దూర్వేష్టకాముపదధాతి - అగ్నికి చూపిన దూర్వాను ఇటుకపై వేయవలెను)

దూర్వమా! ఈ మట్టి - ఇటుక - లో నాటుకొని పర్వపర్వములుగా పెరిగినట్లు మమ్ము సహితము శతసహస్ర పుత్ర, పౌత్రులతో వర్ధిల్లచేయుము.

21. దూర్వమా - గారికా! నీవు నీ వందలకొలది ప్రేళ్లను వ్యాపింపచేయుదువు. తదుపరి వేలవేల మొక్కలుగా నెల నుండి బయటపడుదువు. అట్టి నిన్ను ఈ స్థానమున హవి అర్పించి సేవింతుము.

22. అగ్నీ! నీవు నీ సకల జ్యోతియుతుడవై సూర్యుని యందు చేరినావు. నీ కిరణములతోనే ద్యులోకమును ప్రకాశవంతము చేసినావు. అట్టి నీ సమస్త ప్రకాశములచే సమస్తజనులను ప్రకాశింపచేయుము.

23. దేవతలారా! మీకాంతులు సూర్యునందున్నవి - గోవులందున్నవి. అశ్వములందున్నవి. ఇంద్రాగ్ని బృహస్పతులారా! మమ్ము అట్టి సమస్త కాంతులచే కాంతిమంతులను చేయండి.

ఈ భూలోకము ఎంతో శోభాయమానము. అది జ్యోతిరూపమగు అగ్నిని ధరించును. ద్యులోకము స్వయంప్రకాశము. అట్లయ్యు ఆదిత్యరూపమగు అగ్నిని ధరించును.

(రెండవ ఇటుకను పేర్చవలెను)

ఇటుకా! నీపేరు విశ్వజ్యోతి. నిన్ను ప్రజాపతి స్వయముగా స్థాపించును గాత. నీవు మాకు జ్యోతిని ప్రసాదించుము. అగ్నియే నీకు స్వామి యగును. అంగిరుల యజ్ఞమును స్థిరముగ నిలిచినా రీతి - అగ్నిద్వారా స్థాపించబడిన నీవు ఈ కుండమందు యథాస్థానమున దృఢముగా స్థిరపడుము.

25. (ఋతవ్యే ఉపదధాతి - ఋతవీ అను ఇటుకను పేర్చవలెను)

చైత్ర - వైశాఖములు వసంతఋతువగును. వసంతమా! కుండమందు చేరిన ఈ అగ్నిని మధ్యనుంచి సంధించుదానవు. ద్యావాపృథ్వులను అనుకూల పరచుము. జలములను, ఓషధులను అనుకూలము చేయుము. నాపెత్తనము నిమిత్తము ఇష్టికారూప అగ్నులను అనుకూలము చేయుము. ఇతరులు సహితము ద్యావాపృథ్వులకు మధ్య వేదికలను ఏర్పరచినారు. అన్యదేవతలు ఇంద్రుని సేవించుటకు చుట్టుముట్టినట్లు -వసంతమా! ఆ వేదికల సహితముగా మా వేదికి సమాహితమగుము.

ఇష్టకా! అగ్ని నీకు అధిపతి. నీవు అగ్నిచే ఈ కుండమున స్థాపించబడినావు. అంగిరుల యజ్ఞమున స్థిరపడి నిలిచినట్లు - ఈ కుండమందు యథాస్థానమున దృఢముగా స్థిరపడుము.

26. (కూర్మం దధిమధుఘృతైరభ్యనక్తి - తాబేలును పెరుగు, తేనే, నేతులతో స్నాన మాడించవలెను)

27. యజ్ఞసంకల్పముగల యజమానికి వాయువు మధురమై వీచును. నదులు మధురములై ప్రవహించును. మాకు

ఓషధులు మధురములు కావలెను.

28. మాకు రాత్రులు మధురములు అగును గాత. పగళ్లు మధురములగును గాత. ఈభూలోకము మధుయుక్తమగును గాత. మనలనందరను పాలించు ద్యులోకము మధురమగును గాత.

29. వనస్పతులు మధురములు అగును గాత. సూర్యుడు మధుతముడు అగును గాత. గోవులు మధురములగు దుగ్ధఘృతములు ఇచ్చునవి అగును గాత.

30. (ఆషాఢమను ఇటుకను మూరెడు దూరమున ఉన్న మూడవ పద్య ఇటుక దగ్గరి శేవల తృణమందు తాబేలును వదలవలెను)

కూర్మమా! జలపు గంభీరదేశమగు రవిమండలమున ప్రవేశింపుము. అచట సూర్యుడు నీకు తాపము కలిగించకుండవలెను. విశ్వనేత అగ్ని నిన్ను కాపాడవలెను. అనఖండిత అవయవములు గల ఇటుకలను ప్రజను నీవు వీక్షించుము. నిన్ను దివ్యవృష్టి తడుపుచుండును గాత.

త్వాదివ్యావృష్టిః సచతామ్.

31. (కూర్మమును చేతితో రుద్దవలెను)

ఈకచ్ఛపము జలములకు అధిపతి. ఇటుకల అభివర్షకము. ఇది ముల్లోకములు దాటిపోవును. కూర్మమా! ఆహుతి ఇచ్చిన పశువు వలె పుణ్యలోకమునకు చేరుము. అక్కడ పూర్వకాలమున కుండములందు మరణించిన కూర్మములు ఉన్నవి. నీవు కూడ అచటికి చేరుము.

32. మహీద్యౌః పృథివీ చ న ఇమం యజ్ఞమిమిక్షితామ్|
పితృతాంనో భరీమంభిః

8వ అధ్యాయపు 32వ మంత్రము పునరావృతము.

33. (ఉలూఖలమూసలే ఉపదధాతి. రోలురోకలిని ఒక చోట పెట్టవలెను.)

విష్ణువు కర్మలను చూడండి! ఏ విష్ణువు యజ్ఞకారకుడో అతడు ఇంద్రునకు అనుకూల మిత్రుడగుచున్నాడు!

34. (రోటి మీద రోకలిని పెట్టవలెను)

ఉలూఖలమా! నీవు జగములు ధరించుదానవు. అత్యంత స్థిరమవు. అగ్ని తొలుత రోలు- రోకలి నుండియే పుట్టినది. తదుపరి రెండు అరణులందు ఆవిర్భవించినది. అట్టి అగ్నికి తన విధులు తెలియును. గాయత్రి, త్రిష్టుప్, అనుష్టుప్ ఛందముల ద్వారా అర్పించిన ఆహుతులను దేవతలకు చేర్చును.

35. ఉఖా! మాకు వర్షము, గోధనము, అశ్వ ధనము, బలము, యజ్ఞము, సంతానము కలుగుటకు నీవు ఇచటనే విశ్రమింపుము. నీవు సామ్రాట్టువు - స్వరాట్టువు - "సామ్రాడసి స్వరాడసి" సరస్వతి యొక్క రెండు స్రోతములు నిన్ను రక్షించును గాత.

36. (ఋగ్ద్వయేనోఖామధ్యే ఆహుతీ జుహోతి. ఈ రెండు మంత్రములచే ఉఖామధ్యమున రెండు ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

అగ్నీ! నీ అశ్వములు వినయవంతలు. అవి నిన్ను దేవ యజ్ఞములకు గొనిపోవును. వానిని త్వరగా నీ రథమునకు పూన్చుము.

37. అగ్నీ! రథస్వామి తన రథమునకు అశ్వములు పూన్చిన రీతి - నీవు సహితము త్వరగా - దేవతలను ఆహ్వానించుటకు - నైపుణ్యము గల అశ్వములను నీ రథమునకు పూన్చుము. మానవ హోత కన్న ముందే నీవు ఈ వేదిమీద ప్రతిష్టితుడవగుము.

38. (ముఖప్రభృతి సప్తను ప్రాణాయతనేషు సప్త హిరణ్య శకలాన్ప్రత్యస్యతి - ఏడు పశువుల ముఖములందు ఏడు బంగారు ముక్కలు ఉంచవలెను.)

ఇవి హృదయమందుండి - మనసు నుండి పవిత్రముగా వెలువడిన హవిరన్నములు. ఇవి హిరణ్మయుని మీద నదుల వలె పడుచున్నవి. కుండ మధ్యమున విరాజిల్లుచున్న హిరణ్మయుని మీద పడుచున్న ఘృతాహుతి ధారలను నేను దర్శించుచున్నాను.

39. (నాసికయోః ప్రాశ్యతిః పశువు ముక్కునకు చూపవలెను.)

హిరణ్యఖండమా! బుక్కు కొరకు నిన్ను ఎడమ ముక్కున ఉంచుదును. కాంతి కొరకు నిన్ను కుడి ముక్కున - నాసికా రంధ్రమున ఉంచుదును.

(పశువు కన్నులకు చూపవలేను)

స్వర్ణఖండమా! వెలుగు కొరకు నిన్ను పశువు ఎడమ కంటి వద్ద ఉంచుదును. కాంతి కొరకు నిన్ను పశువు కుడి కంటి వద్ద ఉంచుదును.

(పశువు చెవులకు చూపవలెను)

ఈ సువర్ణ ఖండము ఈ సమస్త లోకములకు - అగ్నికి బలము ప్రదానము చేయునది. కావున దీనిని పశువుయొక్క ఎడమ - కుడి చెవుల వద్ద ఉంచుదును.

40. (దక్షిణశ్రోతే శకలం ప్రాశ్యతి. కుడిచెవి వద్ద బంగారం ముక్కను ఉంచవలెను.)

పశువు చెవి యందు స్వర్ణము పడినది. అందువలన అగ్ని తేజోవంతుడు అగుచున్నాడు. కాంతిమంత అగ్ని సువర్ణ కాంతివలన మరింత కాంతిమంతుడు అయినాడు.

(పురుషశిర ఉద్గ్రు హ్ణాతి - మానవ శిరస్సును ఉఖ యందు ఉంచవలెను.)

మానవ శిరమా! నీవు వేనవేల సంపదలు ఇచ్చుదానవు. వేనవేల సంపదలు కలుగవలెనని నిన్ను ఉఖయందుంచుచున్నాను.

(ముందు మానవ శిరమున తదుపరి అశ్వ, గో, అజములందు సువర్ణఖండములు ఉంచవలెను)

41. (పురుష శిర ఉద్గ్రుహ్ణాతి - మానవ శిరమును కుండము నందుంచవలెను.)

అగ్ని వేలమందికి దాత యగును. నానా రూపములుగ అవతరించువాడగును. మానవ శిరమా! నీవు ఈ గ్రహణశీల నీటితో తడుపుము. అగ్నీ! తేజమున ఈ యజమానిని రక్షించుము. ఇతనిని బాధించనీయకుము. కుండమునందు నిలిపిన శిరమా! ఈ యజమానిని "శాతాయుషం కురుహి"

42. (అశ్వశిర ఈశానే ఉపదధాతి - అశ్వశిరమును ఈశాన్యమున ఉంచవలెను)

అగ్నీ! నీవు వాయు వేగవంతుడవు. వరుణునకు నాభివంటి వాడవు. జలమధ్యమున ఉత్పన్నుడగు వాడవు. సముద్ర పత్నులగు నదులకు శిశువు వంటి వాడవు. హరిత వర్ణడవు. అగ్ని సంభూతుడవు. ఈ అశ్వము జలముల సంతతి. దీనిని పరమాకాశమున బాధించకుము.

43. (గోశిర ఆగ్నేయ్యాముపదధాతి)

అగ్ని అనుపేక్షనీయుడు. ఐశ్వర్యోపేతుడు. రోషరహితుడు. పూర్వ ఋషులచే పూజించ బడినవాడు. అన్నములందించి అందరను పోషించువాడు. స్వయంభరణీయుడు. అట్టి అగ్నిని స్తుతించుచున్నాను.

పర్వములు, ఋతువులననుసరించి విధివిధానమున ప్రజ్వరిల్లచేయబడునట్టి అగ్నీ! అఖండనీయము - విశేష రూపమున శోభితమగు ఈ గోవును బాధించకుము.

44. (వాయువ్యే౽వి శిరముపదధాతి. వాయవ్యమున గొర్రె తలను ఉంచవలెను)

ఈ గొర్రెస్వరూపములు నిర్మించు త్వష్ట అనుగ్రమున కంబళాదుల ద్వారా ఈ లోకములను ఆచ్ఛాదించునది. వరుణనాభి వంటి రక్షణీయ పరమ దిశలందు ఉత్పన్నమగునది. గొప్పది. వేల విలువ చేయునది. ప్రాణులకు ప్రజ్ఞ ప్రదానము చేయునది. అగ్నీ! అట్టి గొర్రెను పరమాకాశమున బాధించకుము.

45. (నైర్రుత్యే౽జముపదధాతి - అజము -మేక)

ఆగ్నేయ ఆజము ప్రజాపతి శోకమున పుట్టినది. ద్యులోక, భూలోక శోకములందు పుట్టినది. ప్రజాపతి వాగ్రూపమున మేకను, ప్రజలను సృష్టించినాడు.

అగ్నీ! అట్టి మేక విషయమున నీ క్రోధమును అతి దూరముగ విడువుము. బాధించకుము.

46. చిత్రం దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః
ఆప్రా ద్యావాపృథివీ అంతరిక్షం సూర్య ఆత్మాజగతస్తస్థుషశ్చ

(7వ అధ్యాయపు 42 వ మంత్రము పునరావృతము)

47. (అధ్వర్యు వేదికి దక్షిణమున ఉత్తరాభిముఖుడై అయిదు మంత్రములచే అయిదుతలలను ఉపస్థానము చేయును.)

అగ్నీ! నీవు హిరణ్యశకల రూపుడవు. వేల కన్నుల వాడవు. యజ్ఞము కొరకు చయనము చేయబడువాడవు. ఈ రెండు కాళ్ళ పురుష పశువును హింసించకుము. యజ్ఞీయతురంగ ముఖ పశువును నీవు ఇష్టముగా భక్షించుము. నీ జ్వాలా శరీరమును పెంచుము. ఇచట స్థిరపడుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించునట్టి - కిన్నెర మృగమును చేరునుగాక.

48. అగ్నీ! ఇది అశ్వము -సకిలించునది. వేగవంతులందు వేగవంతము. దీనిని నీవు హింసించకుము. నీకు నేను అరణ్యమునందలి గౌర మృగమును చూపుదును. దానిని భక్షింపుము. నీ జ్వాలా దేహమును పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు మేము ద్వేషించునట్టి - గౌర మృగమును చేరును గాత.

49. ఇది గోవు. సహస్రమూల్యము. సహస్ర ఉపకారకము. ఘృత దుగ్ధముల శతధార కూపము. జీవనార్ధము అనేకానేక మానవులచే ఆశ్రయించబడునది. యజమానికి ఘృతము అందించునది అదీన. అగ్నీ! ఈ గోరూప పశువును పరమాకాశమున బాధించకుమా! నేను నీకు అరణ్యమందలి గోవు వంటి గవయ మృగమును చూపుదును. దానిని భక్షించుము. నీ జ్వాలా దేహమును పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు - మేము ద్వేషించు - గవయ మృగమును చేరవలెను.

50. ఇది గొర్రె. ఉన్ని నిచ్చునది. వరుణ నాభి వలె రక్షణీయ, ద్విపాద, చతుష్పాద పశువులను చలి నుండి రక్షించునది. కంబళాది త్వచల సృష్టించునది. పశురూప ప్రజను సృష్టించు త్వష్ట తొలుత సృష్టించినది. అగ్నీ! అట్టి గొర్రెను పరమాకాశమున హింసించకుమీ. అగ్నీ! నేను నీకు అరణ్యమునందలి ఒంటెను చూపుదును. దానిని భక్షింపుము. నీ జ్వాలా దేహమును పెంచుము ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు మేము ద్వేషించు- ఒంటెను చేరును గాత.

51. ఇది మేక. ప్రజాపతి శోకమున పుట్టినది. ఆ మేక తనను సృష్టించిన ప్రజాపతిని మొట్ట మొదలు చూచినది. ఆ మేక యజ్ఞము చేసిన దేవత దేవతలందు అగ్రగణ్యుడైనాడు. ఆ మేక మూలముననే యాగయోగ్య యజమాని స్వర్గాదులను ఆరోహించును. అగ్నీ! నేను నీకు అరణ్యమునందలి శరభమును చూపుదును. దానిని భక్షింపుము. నీ జ్వాలా దేహము పెంచుము. ఇచట సుఖముగా వసింపుము.

అగ్నీ! నీ మంటలు - మేము ద్వేహించు - శరభ మృగమును చేరును గాత.

52. (బహిర్వేదేరాగత్యాగ్ని సమీపేఽర్ధచిత్యాముపతిష్ఠతి| వేది నుంచి బయటికి వచ్చి అగ్ని సమీపమున అర్ధచితిను౭ ఏర్పరచును.)

అత్యంత యువఅగ్నీ! నీవు మా స్తుతులను వినుము. మేము ఋత్విజులను. హవిర్దాత యజమాని వారలము. మమ్ము

రక్షింపుము. యజమాని అతని పుత్ర పౌత్రాదులను కూడ రక్షింపుము.

53. అపస్య ఇష్టకా! నేను నిన్ను జలమార్గమున వాయువు నందు స్థాపింతును. జలముల ఓద్మి ఉషయందు స్థాపించెదను. జలముల భస్మమునందు స్థాపింతును. జలముల జ్యోతి యందు స్థాపింతును. జలముల అయనము భూమి యందు స్థాపింతును. జలముల స్థానము - ప్రాణము నందు స్థాపింతును. జలముల చక్షువులందు స్థాపింతును. జలముల సధిశోత్రము లందు స్థాపింతును. జలముల సదనమగు ద్యులోకమున స్థాపింతును. జలముల సహస్థానము అంతరిక్షమున స్థాపింతును. జలముల యోని సముద్రమున స్థాపించును. జలము అన్నమున స్థాపింతును. జలముల మలము ఇసుక యందు స్థాపింతును.

(అపస్య అను ఇటుకలను అయిదింటింని పేర్చవలెను.)

ఛందస్య ఇష్టకా! నేను నిన్ను గాయత్రీ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. త్రిష్టుప్ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. జగతీ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. అనుష్టుప్ ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను. పంక్తి ఛందమున కుండమున చేర్చుచున్నాను.

54. (ప్రాణభ్రుత్ ఇటుకలు పదిపది చొప్పున వరుస పేర్చవలెను.)

ప్రాణభృత ఇష్టకే! ఇదిగో ముందట సమ్ముఖభువ అగ్ని విరాజిల్లుచున్నది. నీవు ఈ అగ్ని స్వరూపుడవు. అగ్ని స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! భువ అగ్ని సంతానము. భౌవౌయనమను ప్రాణము. నీవు ఆ అగ్ని స్వరూపవు. అగ్ని స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! ప్రాణపు సంతానము. ప్రాణాయనమను వసంత ఋతువు. నీవు వసంత ఋతురూపవు. వసంతర్తు రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! వసంత సంతానము వాసంతియను గాయత్రి. నీవు వాసంతీ గాయత్రీ స్వరూపవు. వాసంతి గాయత్రీ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! గాయత్రి సంబంధమున గాయత్రి సామము ఉత్పన్నమైనది. నీవు గాయత్రీ సామ స్వరూపవు. గాయత్రీ సామ స్వరూపవగు కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! గాయత్రి సామము నుండి ఉపాంశు గ్రహము ఉత్పన్నమైనది. నీవు ఉపాంశుగ్రహ స్వరూపమవు.

ఉపాంశుగ్రహ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! ఉపాంశు గ్రహమునుండి త్రివృత్సోమము ఏర్పడినది. నీవు త్రివృత్సోమ రూపవు. త్రివృత్సోమ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! రథంతర పృష్టసామము నుండి సర్వధార ప్రాణ వసిష్ఠము ఉత్పన్నమైనది. నీవు సర్వాధార ప్రాణ వసిష్ఠమవు. సర్వాధార ప్రాణ వసిష్ఠ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రాణభృత ఇష్టకే! నీవు ప్రజాపతి చే నిర్మించబడిన దానవు ప్రజలందరి ప్రాణ సిద్ధి కొరకు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

55. (రెండవ పది ఇటుకలను వరుస పేర్చవలెను)

సర్వస్రష్టయగు ఈ వాయువు దక్షిణదిశ యందు అత్యంత వేగశాలి యగును. ఇష్టకా! నీవు విశ్వ కర్మవే అగుదువు. విశ్వకర్మ ఇష్టకవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఆ విశ్వకర్మ వాయువు నుండి మనస్సు ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టికా! నీవు మనోరూపిణివి. మనోరూపిణివగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

మనసు నుండి గ్రీష్మఋతువు ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు గ్రీష్మ ఋతు రూపిణివి. గ్రీష్మ ఋతు రూపిణివగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

గ్రీష్మ ఋతువు నుండి ప్రజాపతి త్రిష్టుప్ ఛందమును చేసినాడు. ఇష్టకా! నీవు స్వార నామక సామరూపమవు. స్వారనామ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

స్వారము నుండి అంతర్యానుగ్రహము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టికా! నీవు అంతర్యానుగ్రహ రూపమవు. అంతర్యాను గ్రహ రూపవగు నిన్ను చితిలో పేర్చుచున్నాను.

అంతర్యానుగ్రహము నుండి ప్రజాపతి పంచదశ స్తోమమును కల్పించినాడు. ఇష్టకా! నీవు పంచదశస్తోమ రూపమవు. పంచదశ స్తోమ రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

పంచదశ స్తోమము నుండి బృహత్పృష్టసామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టికా! నీవు బృహత్పృష్ట సామరూపవు. బ్రహత్పృష్ట సామ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

బృహత్పృష్ఠ సామము నుండి భరద్వాజ ఋషి ఉత్పన్నుడైనాడు. ఇష్టికా! నీవు భరద్వాజ స్వరూపవు. భరద్వాజ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు ప్రజాపతిచే నిర్మించబడినదానవు. ప్రజలందరి మనస్సిద్ధి కొరకు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

56. (మూడవ పది ఇటుకల వరుస పేర్చవలెను.)

పడమటికి వెళ్ళు సూర్యుడు ఉదయించినప్పటి నుంచి విశ్వము నందలి పదార్థములను కనిపింప చేయువాడు. ఇష్టం! నీవు అట్టి విశ్వవ్యచ సూర్యుని రూపమవు. విశ్వవ్యచ సూర్య రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

విశ్వ వ్యచ సూర్యుని నుండి చక్షువు ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టికా! రూపమవు. వర్ష స్వరూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

వర్షము నుండి జగతీ ఛందము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు జగతీ చంధ స్వరూపమవు. జగతీ ఛంద స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

జగతీ ఛందము నుండి ఋక్సమ సామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు ఋక్సమసామ స్వరూపవు. ఋక్సమసామ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఋక్సమ సామము నుండి శుక్రగ్రహము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు శుక్ర గ్రహరూపమవు. శుక్రగ్రహ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతి శుక్ర గ్రహమునుండి శుక్రగ్రహము ఉత్పన్నమైంది. ఇష్టకా! నీవు శుక్ర గ్రహరూపమవు. శుక్రగ్రహ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతి శుక్ర గ్రహమునుండి సప్త దశస్తోమము ఉత్పత్తి చేసినాడు. ఇష్టకా! నీవు సప్తదశ స్తోమ స్వరూపవు. సప్తదశస్తోమ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

సప్తదశస్తోమము నుండి వైరూప పృష్ఠ సామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! వైరూప పృష్ఠసామరూపమవు. వైరూప పృష్ఠ సామరూపమవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

వైరూప పృష్ఠ సామము నుండి జమదగ్ని ఋషి కలిగినాడు. ఇష్టకా! నీవు జమదగ్ని స్వరూపవు. జమదగ్ని

స్వరూపవగు నిన్ను కుండము నందు చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతిచే నిర్మించబడిన ఇటుకను కుండమున చేర్చి సకల ప్రజల కొరకు చక్షువును గ్రహింతును.

57. (నాలుగవ పది ఇటుకలను వరుసను పేర్చవలెను.)

ఉత్తర దిశను ఆద్యోపాంతమగు స్వర్గము విరాజిల్లు చున్నది. ఇష్టకా! నీవు స్వర్గ స్వరూపవు. స్వర్గ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

స్వర్గమునుండి శ్రోత్రము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు శ్రోత్ర స్వరూపవు. శ్రోత స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

శ్రోత్రము నుండి శరద్ ఋతువు ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు శరదృతు స్వరూపవు. శరదృతు స్వరూపవగు నిన్ను కుండమునందు చేర్చుచున్నాను.

శరదృతువు నుండి అనుష్టుప్ ఛందము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు అనుష్టుప్ ఛందోరూపమవు. అనుష్టుప్ ఛందో రూపమగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

అనుష్టుప్ ఛందము నుండి ఐడసామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు ఐడసామ స్వరూపమవు. ఐడ సామ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఐడ సామము నుండి మంథగ్రహము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు మంథ గ్రహ స్వరూపమవు. మంథ గ్రహ రూపమవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

మంథ గ్రహము నుండి ఏకవింశత్సోమము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు ఏకవింశత్సోను రూపమవు. ఏకవింశత్సోమ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఏక వింశత్సోమము నుండి వైరాజ సామము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా నీవు వైరాజససామ స్వరూపవు. వైరాజస సామ స్వరూపవగు నిన్ను చితిలో పేర్చుచున్నాను.

వైరాజ సామము నుండి సర్వ జగన్మిత్రుడు విశ్వామిత్రుడు కలిగినాడు. ఇష్టకా! నీవు విశ్వామిత్ర స్వరూపమవు. విశ్వామిత్ర స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతి నిర్మించిన ఇటుకను కుండమున చేర్చి సకల ప్రజల కొరకు శ్రోతమును గ్రహించుచున్నాను.

మతి నుండి హేమంతము ఉత్పన్నమైనది. ఇటుకా! నీవు హేమంత స్వరూపమవు. హేమంత స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

హేమంతము నుండి పంక్తి ఛందము ఉత్పన్నమైనది. ఇటుకా! నీవు పంక్తి ఛందోరూపమవు. పంక్తి ఛందోరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

పంక్తి ఛందము నుండి నిధనవత్సామము ఉత్పన్నమైనది. ఇటుకా! నీవు నిధనవత్సామ స్వరూపమవు. నిధనవత్సామ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

నిధనవత్సామము నుండి ఆగ్రాయణ గ్రహము ఉత్పన్నమైనది. ఇష్టకా! నీవు ఆగ్రాయణ గ్రహ స్వరూపమవు. ఆగ్రాయణ గ్రహ స్వరూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఆగ్రాయణ గ్రహము నుండి త్రిణవ మరియు త్రయ, స్త్రింశస్తోమములు ఉత్పన్నములయినవి. ఇష్టకా! నీవు త్రిణవ, త్రయస్త్రింశ స్తోమరూపవు. త్రణవ, త్రియస్త్రింశస్తోమ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

త్రిణవ, త్రయస్త్రింశ స్తోమముల నుండి వరుసగా శక్వర మరియు రావత్సామము ఉత్పన్నములయినవి ఇష్టకా! నీవు శక్వర, రైవత్సామ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

శక్వర, రైవత్సామములనుంచి విశ్వకర్మ ఉత్పన్నుడైనాడు. ఇష్టకా! నీవు విశ్వ కర్మ రూపమవు. విశ్వకర్మ రూపవగు నిన్ను కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ప్రజాపతిచే నిర్మించబడిన ఈ ఇటుకను కుండమున చేర్చి ప్రజలందరి కొరకు వాణిని గ్రహించుచున్నాను.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

పుష్కరాద్యాది చిత్యంతమను పదమూడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పదునాలుగవ అధ్యాయము

1. ధ్రువాక్షితిర్ధ్రువాయోనిర్ధ్రువాసి ధ్రువంయోనిమాసీద సాధుయా|
ఉఖ్యస్య కేతుం ప్రథమం జూషాణాధ్వర్యూసాదయతామిహ త్వా.

(చతుర్దశ్కేధ్యాయే ద్వితీయాది చితిత్రయం వక్ష్యతే. పదునాలుగవ అధ్యాయమున రెండవది ఆదిగా మూడు కుండములు చెప్పబడినవి. అశ్వినులను పేరుగల అయిదు ఇటుకలను రెండవ కుండమున చేర్చవలెను)

ఇటుకా! నీవు అచలనివాసివి. అచల కారణవంతవు. కావున 'రేతఃసిగ్వేల' యను శుభంకరమగు, అచలస్థానమున ప్రతిష్ఠితవగుము. దేవయజ్ఞమున అధ్వర్యభావమున నిలుచు అశ్వినులు ఇద్దరు నిన్ను ఈ స్థానమున ప్రతిష్ఠించవలెను.

2. అశ్వినీఇష్టకా! గూటినుండి 'రేతఃసిగ్వేల' స్థానమున నిలుచుదానవు. హోమఘృతసంగతవు. అనేక ఇటుకలను భరించుదానవు. అట్టినీవు రెండవకుండమున సుఖదస్థలమున స్థిరపడుము. రుద్ర, వసుగణ ప్రభృతి దేవతలు - నీవు ఈకుండమున చేరినందుకు- నుతింతురు గాత, నీవు మామంత్రములను సఫలముచేయుము. వర్ధిల్లచేయుము. యజమానికి సౌభాగ్యము కలుగునట్లు ఇచట స్థిరపడుము.

అధ్వర్యులగు అశ్వినులు నిన్ను ఇచట స్థాపింతురు గాత.

'అశ్వినాధ్వర్యూదయతామిహత్వా.'

3. ఇష్టకా! నీవు బలమును సురక్షితముగా ఉంచు దానవు. నీయొక్క సకల సామర్థ్యములచే దేవతల సుఖము - అత్యంతసౌందర్యము కొరకు రెండవ కుండమున స్థానమును గ్రహించుము. నీవు సుఖసేవనీయవు. తండ్రి కొడుకునకు సమకూర్చునట్టి సుఖములను పోలు ఈ స్థానమున నిలిచి వర్ధిల్లుము. సుఖప్రవేశనీయమగు నీదేహముచే ఈరెండవచితియందు ప్రవేశించుము.

అశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహత్వా.

4. ఇష్టకా! నీవు రెండవ కుండపు పూరకమవు. అశ్విని ఇటుకవగు నిన్ను సమస్త దేవతలు ప్రశంసింతురు గాథ. నీవు త్రివృదాది స్తోమవంతవు. రథంతరాది పుష్టివంతవు. అమృత ఘృత సంగతవు. ఈరెండవ కుండమున స్థానము

గ్రహించుము. మాకు సంతానముతో పాటు ధనమును ప్రసాదించుము.

అశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతామిహత్వా.

5. అశ్వినీఇష్టకా! నీవు అంతరిక్షమును భరించుదానవు తూర్పుమున్నగు దిక్కులను నిలిపి ఉంచినదానవు. భూతమాత్రలకు స్వామినివి. నిన్ను ప్రథమచితి మీద స్థాపించుచున్నాను. నీవు జలతరంగమవు. ఆ తరంగముల సారభూతరసమవు. విశ్వకర్మప్రజాపతియే నీ స్రష్టయగును.

అశ్వినాధ్వర్యూ సాదయతా మిహత్వా.

6. (ఋతవ్య ఉపదధాతి - ఋతవ్యములను -రెండు - ఇటుకలను కుండమున చేర్చవలెను)

జ్యేష్ఠ, ఆషాఢమాసములు గ్రీష్మఋతువగును. ఋతవ్య ఇష్టకలారా! మీరు ద్వితీయ కుండమునందు ఉండువారు. మీరు ద్యావాపృథ్వులను మాకు అనుకూలము చేయండి. జలములను, ఓషధులను అనుకూలము చేయండి. మీరు ఏకమనస్కులై నా శ్రేష్ఠత్వము కొరకు నిలువండి. ఏకమనస్కులగు అగ్నులన్నియుద్యావాపృథ్వుల మధ్య నిలిచి ఉన్నవి. అవి ఋతవ్యములగు రెండు ఇటుకలను గ్రీష్మర్తువుగా భావించి - దేవతలందరు ఇంద్రుని చేరినట్లు - ఆ ఇటుకలతో చేరవలెను. మీరు దేవతలచే నిర్మించబడినారు. పూర్వము మీరు అంగిర శాయనమున ధ్రువముగా నిలిచినారు అట్లే మీరిద్దరు నిశ్చలముగా ఇచట స్థిరపడండి.

7. (వైశ్వదేవియను అయిదు ఇటుకలను కుండమున చేర్చవలెను.)

వైశ్వేదేవి ఇష్టకా! నీవు ఋతువులందు సమాన ప్రీతిగలదానవు. జలములందు సమాన ప్రీతికలదానవు. దేవతలందు సమాన ప్రీతికలదానవు. బాల్య, యౌవన, వార్ధక్యముల కార్యమగు ప్రాణదేవతలందు సమాన ప్రీతికలదానవు.

వైశ్వానరుని కొరకు అధ్వర్యులగు అశ్వినులు నిన్ను ఇచట స్థాపింతురు గాత- వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వార్యూ సాదతామిహత్వా.

వైశ్వదేవి ఇష్టకా! ఋతువులందు సమాన ప్రీతిగలదానవు. జలములందు సమాన ప్రీతికలదానవు. వసువులందు సమాన ప్రీతిగలదానవు బాల్య, యౌవన, వార్ధక్యాముల కారణమగు ప్రాణదేవతలందు సమాన ప్రీతి కలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదతామిహత్వా.

వైశ్వదేవి ఇష్టకా! ఋతువులందు సమాన ప్రీతిగలదానవు. జలములందు సమాన ప్రీతిగలదానవు. రుద్రులందు

సమానప్రీతిగలదానవు. బాల్య, యౌవన, వార్ధక్య కారణములగు ప్రాణ దేవతలందు సమాన ప్రీతికలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదతామిహత్వా.

వైశ్వదేవిఇష్టకా! నీవు ఋతువులందు సమాన ప్రీతిగలదానవు. జలములందు సమాన ప్రీతిగల దానవు. ఆదిత్యులందు సమాన ప్రీతి గలదానావు. బాల్య, యౌవన, వార్ధక్య కారకములగు ప్రాణదేవతలందు సమాన ప్రీతిగలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదతామిహత్వా.

వైశ్వదేవి ఇష్టకా! నీవు ఋతువులందు సమాన ప్రీతి గలదానవు. జలములందు సమాన ప్రీతిగలదానవు. విశ్వేదేవతలందు సమాన ప్రీతిగలదానవు. బాల్య, యౌవన, వార్ధక్య కారణములగు ప్రాణదేవతలందు సమాన ప్రీతిగలదానవు.

వైశ్వానరాయాశ్వినాధ్వర్యూ సాదతామిహత్వా.

8. (అయిదు ప్రాణభృత్, ఇటుకలను ద్వితీయ కుండమున చేర్చవలెను)

ప్రాణభృత్ ఇష్టకా! నాప్రాణమును రక్షింపుము. అపానమును రక్షింపుము. వ్యానమును రక్షింపుము. నాకనుల దూరమును చూచునట్లు చేయుము. చెవులకు శబ్దము వినుశక్తి కలిగింపుము. జలములను పెంచుము ఓషధులందు ప్రాణము చేర్చుము. రెండు కాళ్ళమనుష్యులను రక్షింపుము. నాలుగు కాళ్ల గవాది జంతువులను రక్షింపుము. ద్యులోకము నుండి వర్షము కలిగించుము.

9. (దక్షిణోత్తర పశ్చిమేష్వను కాన్తేషు పంచపంచ పూర్వేతు చతుస్రో వయస్యా సంజ్ఞకా ఇష్టకా ఉపదధాతి - దక్షిణ, ఉత్తర పశ్చిమములందు ఐదేసి, తూర్పున నాలుగు వయస్య నామక ఇటుకలను పేర్చవలెను.)

పశువు మూర్ధప్రదానము. అది గాయత్రిఛందో రూపము ధరించినది. పారిపోయినది. ఆ పశువును మరియు గాయత్రీ ఛందమును వానివయసువాడై ప్రజాపతి మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! నీవు గాయత్రీ ఛందమున ఆయాఅవస్థల పశురూప ప్రజాపతివి. నిన్ను రెండవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

మయంద ఛందోరూపమున - బలప్రధాన - ప్రజాపతి ఆ వయసువాడై మయంద పశువును మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! మయంద ప్రజాపతి రూపమవగు నిన్ను రెండవచితియందు చేర్చుచున్నాను.

అధిపతి ఛందోరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసువాడై అధిపతి పశువును మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! అధిపతి ఛందోరూప ప్రజాపతి రూపమవగు నిన్ను ద్వితీయకుండమున చేర్చుచున్నాను.

పరమేష్ఠి స్వరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసువాడై పరమేష్ఠిపశువును మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! పరమేష్ఠిప్రజాపతి రూపమగు నిన్ను ద్వితీయ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఏకపద ఛందోరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసును దాల్చి అజపశువును మరల సాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! మేష విశాల ఛందోరూపమవగు నిన్ను రెండవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

విశాలఛందోరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసును దాల్చి మేషపశువును మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! పురుషతంద్ర ఛందోరూపమవగు నిన్ను రెండవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

తంద్రఛందోరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసువాడై పురుషపశువును మరల సాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! పురుషతంద్ర ఛందోరూపమవగు నిన్ను రెండవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

అనాధృష్ణ ఛందోరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసు దాల్చి వ్యాఘ్రపశుసును మరల సాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! పురుషతంద్ర ఛందోరూపమవగు నిన్ను రెండవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఛది చందోరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసు దాల్చి సింహ పశువును మరలసాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! సింహఛది ఛందోరూపమున ఉన్న నిన్ను రెండవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

వయశ్ఛది ఛందోరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసుదాల్చి నేపృష్ఠవాహ పశువును మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! నేపృష్ఠ వాహ వయశ్ఛది ఛందోరూపవగు నిన్ను రెండవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

కురుప్ ఛందోరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసువాడై సేచన సమర్థపశువులను మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! సేచన సమర్ధ పశు, కకుప్ ఛందో రూపవగు నిన్ను ద్వితీయ చితి యందు చేర్చుచున్నాను.

బృహతీ ఛందో రూపమున ప్రజాపతి పూర్ణాయువై మరల ఆవిర్భావించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! ప్రజాపతి స్వరూపమవగు నిన్ను రెండవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

10. పంక్తి ఛందోరూపమున ప్రజాపతి పూర్ణాయువై మరల ఆవిర్భవించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! పంక్తి ఛందోరూపమగు నిన్ను రెండవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

జగతీ ఛందోరూపమున ప్రజాపతి ఆ వయసువాడై ధేనువును మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! జగతీ ఛందోరూపమవగు నిన్ను రెండవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

త్రిష్టుప్ ఛందోరూపమున ప్రజాపతి తదాయువై త్ర్యవిపశువును మరల సాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! త్రిష్టుప్ ఛందోరూపవగు నిన్ను రెండవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

విరాటఛందోరూపమున ప్రజాపతి రెండేళ్లవాడయి ద్వివర్షీయ పశువును మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! విరాటఛందోరూపమవగు నిన్ను రెండవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

గాయత్రీ ఛందోరూపమున ప్రజాపతి రెండున్నర యేళ్లవాడై రెండున్నరయేళ్ల పశువును మరల సాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! గాయత్రీ ఛందోరూపమగు నిన్ను రెండవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఉష్ణిక్ ఛందోరూపమున ప్రజాపతి మూడేండ్లవాడై మూడేండ్ల పశువును మరల సాధించినాడు. వయస్యఇష్టకా! ఉష్ణిక్ ఛందోరూపమగు నిన్ను రెండవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

అనుష్టుప్ ఛందోరూపమున ప్రజాపతి నాలుగేండ్లవాడై నాలుగేండ్ల పశువును మరల సాధించినాడు. వయస్య ఇష్టకా! అనుష్టప్ ఛందోరూపమావగు నిన్ను రెండవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

రెండవచితి - కుండము - సమాప్తము

11. (స్వయమాతృణ్ణ నామక ఇటుకను అందుకొనవలెను.)

ఇంద్రాగ్నులారా! అచలమగు ఈ ఇటుకను మూడవ కుండమున చేర్చండి.

స్వయమాతృణ్ణ ఇష్టకే! నీవు చితిలో చేర్చబడుదానవు. నీమీద గల ఇతర ఇటుకలను భరించుదానవు. ద్యావాపృథ్వీ అంతరిక్షములను వహించు దానవగుదువు.

12. స్వయమాతృణ్ణ ఇష్టకే! నీవు అవకాశముగల దానవు. విస్తారమవు. స్వయముగా ప్రజాపతియే నిన్ను మూడవ కుండమున స్థాపించును గాత. నీవు ఈ మూడవ చితికి నియంతవు. ఈ మూడవ కుండమును దృఢపరచుము. ఈ మూడవ కుండమును ముక్కలు కానీయకుము. సమస్త ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదాన సమానములందును - గృహస్థిత, యజ్ఞాది కర్మములందును ప్రతిష్ఠింపబడుదానవు. ఈ మూడవ చితి యందు ప్రతిష్ఠించబడిన నిన్ను అంతరిక్షదేవతయగు వాయువు సర్వదా రక్షించును గావుత. అతడు సకల యోగక్షేమయుక్తుడై శాంతతేజమున

నిన్ను రక్షించును గావుత.

ఇష్టకే! నీవు వాయు దేవతచే రక్షించబడుదానవు. పూర్వము అంగిరుల మూడవకుండమున దృఢముగా నిలిచినావు. అట్లే మా తృతీయ చితియందు దృఢముగా నిలువుము.

13. (పంచ దిశ్యాసంజ్ఞకా ఇష్టకా ఉపదధాతి, 'దిశ్య' యను పేరుగల అయిదు ఇటుకలను పేర్చును)

దిశ్య ఇష్టకే! నీవు ప్రాగ్దిశకు రాజ్ఞివి. ఆ రూపమున నిన్ను మూడవ కుండమున చేర్చుచున్నాను. నీవు దక్షిణ దిశకు సామ్రాజిజ్ఞివి. ఆ రూపమున నిన్ను మూడవ కుండమున చేర్చుచున్నాను. పశ్చిమదిశకు స్వరాట్టువు, నిన్ను ఆ రూపమున మూడవ కుండమున చేర్చుచున్నాను. పశ్చిమదిశకు దిగధిపత్నివి. నిన్ను ఆ రూపమున మూడవ కుండమున చేర్చుచున్నాను. ఊర్ధ్వ దిశకు అధిపత్నివి. నిన్ను ఆ రూపమున మూడవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

14. (ప్రథమోపహితాయా విశ్వాజ్యోతిషఉపరి విశ్వజ్యోతిషమిష్టకాముపదధాతి. మొదట పేర్చిన విశ్వజ్యోతిషమను ఇటుకమీద మరొక విశ్వజ్యోతిష ఇటుకను చేర్చవలెను)

మూడవ కుండమున విశ్వజ్యోతిష ఇష్టకా! స్వయముగా ప్రజాపతియే నిన్ను విశ్వజోతిష ఇటుక వీపుమీద చేర్చునుగావుత. సమస్త ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదాన, సమానములను దృఢపరచుటకు నీవు ఈ మూడవకుండమున గట్టి పడుము. దీనిని పూర్తిగా నియంత్రించుము. వాయువు నీకు అధిదేవతయగును. ఆ వాయుదేవతచే అనుజ్ఞాతవై పూర్వము నీవు అంగిరుల తృతీయ కుండమున స్థిరపడినావు. అట్లే మా ఈతృతీయ కుండమున స్థిరపడుము.

15. శ్రావణ భాద్రపదములు వర్ష్మర్తువులు. ఇష్టకా! నీవు ఈ కుండమును కూర్చుదానవు. గట్టి పరచుదానవు. ఈ కుండమున చేయు యజ్ఞములను సఫలము చేయుము. ద్యావాపృథ్వులను జలములను - ఓషధులను మాకు అనుకూలము చేయుము. ఇందలి ఇటుకలన్నియు యజమానికి ఒకేరీతిగా శుభములు సమకూర్చవలెను. అవి నాజ్యేష్ఠతకు అనుకూలములు కావలెను. ద్యావాపృథ్వు లందు - సమానప్రీతి గల - అగ్నులు ఉన్నవి. అవి యజమాని యొక్క ఇటుకలను వర్షర్తు సమముగా భావించవలెను. దేవతలు ఇంద్రుని శ్రేష్ఠునిగా భావించి శరణువేడుదురు. అట్లే ఆ ఇటుకలు యజమానినగు నాలో ప్రవేశించవలెను. దేవతలచే అనుజ్ఞాతవై ఇష్టకా! పూర్వము నీవు అంగిరుల కుండమున స్థిరపడినావు. అట్లే మా ఈ తృతీయ కుండమున స్థిరపడుము.

16. (అపరే ఋతవ్యే పూర్వయోపరి దధాతి - తదుపరి పూర్వపు వానిపైన ఋతవ్య ఇటుకలను పేర్చును)

అశ్వీయుజ కార్తీకములు శరదృతువగును. ఋతువ్య ఇటుకలారా! మీరు ఈకుండమును కూర్చువారలు. శరదృతువు వలె ద్యావాపృథ్వులను మాకు అనుకూల పరచుడు. జలములను, ఓషధులను అనుకూలపరచండి. ఇటుకలు సమాన శుభకర్మలై - నాజ్యేష్ఠతను బలపరచవలెను. ఒకేవిధమగు ఇటుకలు ప్రథమ, ద్వితీయ

కుండములందు ఉన్నవి. అవి ఈ ఋతవ్య ఇటుకలను శరదృతువు వలె ఆశ్రయించవలెను. అదెట్లన సకల దేవతలు ఇంద్రుని ఆశ్రయించినరీతి.

ఋతవ్య ఇటుకలారా! శరదధిష్ఠాత దేవత వలన అనుజ్ఞాతులై - అంగిరుల కుండమున స్థిరపడిన రీతి మా తృతీయ కుండమున స్థిరపడండి.

17. దశ ప్రాణభృత ఇష్టకలారా! నా ఆయువును రక్షించండి. నాప్రాణమును రక్షించండి. నా అపానమును రక్షించండి. నావ్యానమును రక్షించండి. నా కన్నులను రక్షించండి. నాచెవులను రక్షించండి. నా వాక్కును సఫలము చేయండి. నా మనసును ప్రసన్నము చేయండి. నా ఆత్మను రక్షించండి. నాకు జ్యోతిని ప్రసాదించండి - "జ్యోతిర్మేయచ్ఛ"

18. (పక్ష, పృచ్ఛసంధులందు పన్నెండేసి ఛందస్య ఇటుకలను పేర్చవలెను)

ఇష్టకా! ఈభూలోకము 'మా' ఛందము. అంతరిక్షము 'ప్రమా' ఛందము ద్యులోకము 'ప్రతిమా' ఛందము. లోకత్రయమునుండి లభించు అన్నమే 'అస్రీ వయ' ఛందము - ఉష్ణిక్ ఛందము - పంక్తి ఛందము - బృహతీ ఛందము - అనుష్టుప్ ఛందము - విరాట్ ఛందము - గాయత్రీ ఛందము -త్రిష్టుప్ ఛందము - జగతీ ఛందము. నీవు మా, ప్రమా, ప్రతిమా మున్నగు ఛందమవు. నిన్ను తృతీయ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

19. పృథ్వివీ చంద్నోన్తరిక్షం ఛందో ద్యౌశ్ఛందః సమాశ్ఛందో నక్షత్రాణి ఛన్దో వాక్ ఛందో మనశ్ఛందః కృషిశ్ఛందో హిరణ్యం చన్దో గౌశ్ఛన్ధ్గోజా చ్ఛన్దో శ్వశ్ఛన్దః

20. అగ్నిర్దేవతా వాతోదేవతా సూర్యోదేవతా చన్ద్రమాదేవతా వసవో దేవతారుద్రా దేవత్కాదిత్యా దేవతా మరుతోదేవతా విశ్వేదేవా విశ్వేదేవా దేవతా బృహస్పతిర్దేవతేన్ద్రో దేవతా వరుణోదేవతా.

21. (వెంట్రుకంత ఎడము ఉండకుండునట్లు ఏడు 'అపర' ఏడు 'పర' ఇష్టకములను పేర్చును)

రెండుచేతులు + రెండు భుకములు + ఒకమెడ + ఒకతల + ఒకనాభి అను ఏడు ప్రాణము 'అపర' అగును. రెండు ఊరువులు + రెండు జంఘులు + రెండు జానువులు - ఒకనాభి కింది భాగమను ఏడు ప్రాణములు 'పర' అగును.

వాలఖిల్య ఇష్టకా! నీవు మూర్ధవు. నీవు దృఢమవు. నీవు లోకములను భరించుదానవు. భూమిని ఆయుష్యము కొరకు - బ్రహ్మావర్చస్సు కొరకు - కృషి కొరకు - యోగక్షేమముల కొరకు నిన్ను తృతీయ కుండమున పేర్చుచున్నాను.

(వెంట్రుకంత సందులేకుండ చేయునది వాలఖిల్యము)

22. ఇష్టకా! నీవు నియమయుక్తముగా విరాజమానవు. నియంత్రించబడిన నీవు అన్యులను నియంత్రించు దానవు. స్థిరపడుము. అచలవగుము. అన్నము కొరకు - బలముకొరకు - అశ్వగోధనము కొరకు - పోషణ కొరకు నిన్ను తృతీయ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

23. (నాలుగవ చితి చయనము ప్రారంభము. పద్ధెనిమిది యజుస్సులచే పద్ధెనిమిది ఇటుకలను చేర్చుదురు)

ఇష్టకా! నీవు వ్యాపనశీల త్రివృత్ స్తోమవు. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు వజ్రరూపమగు పంచదశస్తోమవవు. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సంవత్సరమే సప్తదశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! ఆదిత్యుడే నవదశస్తోమము. ఆ రూపమగు నిన్ను చతుర్థచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! 12నెలలు + 5 ఋతువులు + ఒక స్నయముతో కూడిన సంవత్సరమే అష్టాదశస్తోమము. ఈ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! పందొమ్మిది అంగములు తపనశీల సంవత్సరమే నవదశస్తోమమగును ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సర్వమును ఆవర్తనము చేయించు ఇరువది అవయవముల సంవత్సరమే సవింశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అత్యంత బలశీలయై ఇరువది రెండుఅవయవముల సంవత్సరమే ద్వావింశస్తోమమగును. ఆరూపవగు నిన్ను చతుర్ధచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అందరిని పోషించి పాలించు ఇరువది మూడు అవయవముల సంవత్సరమే త్రయోవింశత్సోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సకల ఉత్పత్తికి కారణ భూతమగు కాలమునకు ఆధార భూతమగు ఇరువది నాలుగు అవయవముల సంవత్సరమే చతుర్వింశ స్తోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధ చితి యందు పేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సోమమునకు గర్భ స్వరూపమై పదమూడవ మాసమై సకల ఋతువులకు గర్భ స్వరూపమగు సంవత్సరమే పంచ వింశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అత్యంత తేజస్వి. వజ్ర స్వరూపమగు ఇరువది యేడు అవయవముల సంవత్సరమే త్రినవ స్తోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధ చితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సర్వభూతకర్తయగు సంవత్సరనమే యజ్ఞములందు అత్యంత ఉపయోగకారకమగు ఏకత్రింశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! అందరను తనయందు చేర్చుకొను ముప్పదిమూడు అవయవముల సంవత్సరమే త్రయస్త్రింశ స్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధచితి యందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! సూర్యునకు స్వరాజ్యపట్టము కట్టునదియు ముప్పదినాలుగు అవయవములు గల సంవత్సరమే చాతుస్త్రింశ స్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్ధకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! దుఃఖము నెరుగని ముప్పదియారు అవయవముల సంవత్సరమే పట్త్రింశస్తోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! భూతములను ఆవర్తన - వివర్తనము చేయు నలుబదిఎనిమిది అవయవముల సంవత్సరమే అష్టాచత్వారింశస్తోమము. ఆ రూపవగు నిన్ను చతుర్థకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! జగములకు ఆధారభూతమును - నాలుగుదిక్కులచే స్తుతించబడునట్టి త్రివృత్, పంచదశ, సప్తదశ, ఏకవింశత్సోమ సమూహమే చతుష్టోమమగును. ఆ రూపవగు నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

25. ఇష్టకా! నీవు వసువుల భాగమవు. నీపై రుద్రుల ఆధిపత్యము కలదు. చతుర్వింశస్తోమమున నీవు గవాది చతుష్పాత్తులను రక్షించినావు. అటువంటి నిన్ను నాలుగవ కుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు ఆదిత్యుల భాగమవు. నీపై మరుత్తుల ఆధిపత్యము ఉన్నది. త్రిణవస్తోమమున నీవు ఓజోబలమును రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు అదితి - పృథ్వి- భాగమవు. నీపై పూష ఆధిపత్యము ఉన్నది. త్రిణవస్తోమమున నీవు ఓజోబలమును రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు సవిత భాగమవు. నీపై బృహస్పతి ఆధిపత్యము ఉన్నది. నీవు చతుష్టోమ సోమమున సర్వసంచారయోగ్య దిశలను రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

26. ఇష్టకా! నీవు పూర్వపక్షముల భాగమవు. నీపై అపరపక్షముల ఆధిపత్యము ఉన్నది. చతుశ్చత్వారింశ స్తోమమున నీవు ప్రజలను రక్షించినావు. అట్టి నిన్ను నాలుగవకుండమున చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు ఋతువుల భాగమవు. నీపై విశ్వేదేవతల ఆధిపత్యము ఉన్నది. త్రయస్త్రింశ స్తోమమున నీవు భూతజాతములను రక్షించినావు. అట్టినిన్ను నాలుగవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

27. (రెండు ఋతవ్య ఇటుకలను పేర్చును)

మాఘపుష్యములు హేమంతపు అవయవములు. ఋతవ్య ఇష్టకా! నీవు చితిలోపలి భాగమును దృఢపరచుదానవు. ద్యావాపృథ్వులను, జలములను, ఓషధులను నాకు అనుకూలములను చేయుము. మిగతా అన్ని ఇటుకలతో కలసి ప్రీతికరమవగుము. నాకు జ్యేష్ఠత్వమును సిద్ధింపచేయుము. మూడవ, నాలుగవ కుండములందున్న ఇటుకలన్నియు ఈ రెండు ఋతవ్య ఇటుకలను హేమంత ఋతువుగా భావించి ఇతర దేవతలు ఇంద్రునివలె - వీనిని ఆశ్రయించవలెను. ఇష్టకలారా! మీరు హేమంతాభిమాన దేవతచే అనుజ్ఞాతలై - పూర్వము అంగిరుల చితియందు స్థిరపడిన రీతి ఈ నాలుగవ కుండమున స్థిరపడండి.

28. ('సృష్టి' యనుపేరుగల పద్దెనిమిది ఇటుకలను పేర్చవలెను)

ప్రజాపతి ఒకేవాణిచే పరమాత్మను స్తుతించినాడు. అప్పుడు ప్రజలు పుట్టినారు. అప్పుడు ఆ ప్రజలకు ప్రజాపతి స్వామి అయినాడు.

ప్రజాపతి ప్రాణ, ఉదాన, వ్యానములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు బ్రాహ్మణులు పుట్టినారు. బ్రాహ్మణుల అధిపతి బ్రాహ్మణస్పతి అయినాడు.

ప్రజాపతి నాలుగు ప్రాణములచే ఒకమనస్సును స్తుతించినాడు. అప్పుడు ఇతర ప్రాణులు పుట్టినవి. ఆ ప్రాణులకు అధిపతి భూతపతి అయినాడు.

ప్రజాపతి ఏడుతలల ప్రాణులచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు సప్తర్షులు అవతరించినారు. వారి అధిపతి ధాత అయినాడు.

29. ప్రజాపతి ఏడుతలల - రెండు నిమ్నస్థప్రాణులచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు పితరుల సృష్టిజరిగినది. వారి అధిపతి అదితి అయినది.

ప్రజాపతి పదకొండు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ఋతువులు ఉత్పన్నములు అయినవి. వాని అధిపతి ఋతువుల అధిష్టాన దేవత అయినాడు.

ప్రజాపతి పదమూడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు పన్నెండుమాసములును, అధికమాసము ఉత్పన్నములైనవి. వానికి అధిపతి సంవత్సరము అయినది.

ప్రజాపతి పదిహేను ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు క్షత్రియులు పుట్టినారు. వారికి అధిపతి ఇంద్రుడు అయినాడు.

ప్రజాపతి పదిహేడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు గ్రామ్యపశువులు పుట్టినవి. వాటికి అధిపతి బృహస్పతి అయినాడు.

30. ప్రజాపతి పందొమ్మిది ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు శూద్రులు, వైశ్యులు పుట్టినారు. వారికి అధిపతి అహోరాత్రములు అయినవి.

ప్రజాపతి ఇరువదియొక్క ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ఏకఖుర - ఒకేగిట్టగల జంతువులు పుట్టినవి. వానికి అధిపతి వరుణుడు అయినాడు.

ప్రజాపతి ఇరువది మూడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు క్షుద్ర పశువులు పుట్టినవి. వానికి అధిపతి పూష అయినాడు.

ప్రజాపతి ఇరువది అయిదు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు క్షుద్ర పశువులు పుట్టినవి. వానికి అధిపతి వాయువు అయినాడు.

ప్రజాపతి ఇరువది ఏడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ద్యావాపృథ్వులు వేరైనవి. వసు, రుద్ర, ఆదిత్యులు వేరగుటకు తోడ్పడినారు. వారే ద్యావాపృథ్వులకు అధిపతులైనారు.

31. ప్రజాపతి ఇరువది తొమ్మిది ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు అశ్వత్థము మున్నగు వనస్పతులు పుట్టినవి. వానికి అధిపతి సోమము అయినది.

ప్రజాపతి ముప్పదియొక్క ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు ప్రజలు. పుట్టినారు. వారికి అదిపతులు పూర్వ, అపరపక్షములు అయినవి.

ప్రజాపతి ముప్పదిమూడు ప్రాణములచే స్తుతించినాడు. అప్పుడు సకల భూతములు సుఖశాంతులు పొందినవి. పరమ స్థానమున నిలిచిన ప్రజాపతియే వానికి అధిపతి అయినాడు.

(తదుపరి మూడు లోకంపృణ ఇటుకలు పేర్చవలెను)

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

వర్ణ్య ద్విత్రిశ్చతుశ్చితమను పదునాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

1. అగ్నే జాతా న్ప్రణుదా నః సపత్నా న్ప్రత్యాజాతాన్నుద జాతవేదః|
అధి నో బ్రూహి సుమనా అహేడస్తవ స్యామశర్మం స్త్రివరూథ ఉద్భౌ ||

(ఈ అధ్యాయము అయిదవ కుండమునకు సంబంధించినది. తొలుత అయిదు అసపత్న, ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అగ్నీ! ఇప్పటికే పుట్టిన మా శత్రువులను సప్రకర్షముగ నష్టపరచుము. జాతవేద అగ్నీ! పుట్టనున్న మా శత్రువులను సహితము నష్టపరచుము. క్రోధములేని ప్రసన్న మనమున మాకు యజ్ఞవిద్యను ఉపదేశించుము. మేము నీ పరిచర్య చేయుచు సదః - హవిర్ధాన - అగ్నీధ్రములను త్రిభాగయుక్తమగు, సుఖసమృద్ధులు కలిగించు- నీ యొక్క యజ్ఞగృహమున నిత్యనివాసము చేయుదుము గాక.

2. అగ్నీ! సాహససేనలు గల మాశత్రువును నష్టపరచుము. జాతవేదాగ్నీ! పుట్టనున్న మాశత్రువులను సహితము నష్టపరచుము. నీవు ప్రసన్నుడవగుము. మమ్ము నీ వారలమని వచింపుము. మేము సుమనస్కులము కావలెను. సుమనస్యమానో వయం. మా శత్రువులనందరను తపింపచేయుము.

3. ఇష్టకా! నీవు పదహారు కళలపక్షమవు. బలధనస్వరూపవు. నిన్ను ఈ అయిదవ కుండమునందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు చతుశ్చత్వారింశస్తోమవవు. బ్రహ్మవర్చో రూపధనమవు. నిన్ను ఈ అయిదవ కుండమునందు

చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు అభక్షక అగ్నివి. చంద్రునకు పదహారుకళలు కలిగించుదానవు. నిన్ను ఈ అయిదవ చితియందు చేర్చుచున్నాను.

ఇష్టకా! నిన్ను విశ్వేదేవతలు సంస్తుతింతురు గాత. స్తోమములు, పుష్ఠములు, హోమములందు ఉపయుక్తమగు ఘృతయుక్తవై ఇచట స్థిరపడుము. మమ్ము పుత్రవంతులను, ధనవంతులను చేయుము.

4. (ప్రతిదిశం దశదశ విరాట సంజ్ఞా ఇష్టకా ఉపదధాతి. ప్రతివైపు పదిపది చొప్పున విరాటములను ఇటుకలను చేర్చును)

ఇష్టకా! సకల ప్రాణుల రాకపోకల ఈ భూలోకమే ఏక ఛందస్సు . నీవు ఏవ ఛందస్వరూపవు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ప్రభామండలమున విరాజిల్లు అంతరిక్షలోకమే 'వరివ' ఛందము నీవు 'వరివ' ఛందస్వరూపవు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! సకలమునకు సుఖకారకమగు ద్యులోకమే 'శంభూ' ఛందము. నీవు ఆ ఛందస్వరూపవు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! పరితమున విరాజిల్లు దిశలే 'పరిభూ' ఛందము. నీవు ఆ ఛందస్వరూపవు. నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! తనరసమున శరీరమును నిలుపు అన్నమే 'ఆచ్ఛ' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ప్రజాపతియే మన శ్ఛందము. ఆ 'ఛందో రూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! సర్వజగములను వ్యాపించిన సూర్యుడే 'వ్యచ' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! శరీరమును నిలుపు ప్రాణమే 'సింధు' ఛందము ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! మనసే 'సముద్ర' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! నాలుకనుండి వెలువడు 'వాక్కు' 'సరిర' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ప్రాణమే 'కకుప్' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! త్రాగిన నీటిని మూడు విధములుగా ధరించు ఉదానమే 'త్రికతుప్' ఛందము ఆఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! వేదత్రయియే 'కావ్య' ఛందస్సు. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! వంకర నడకల జలమే 'అంకుప్' ఛందము. ఆ ఛందో రూపమగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! క్షయరహితమగు ద్యులోకమే 'అక్షరపంక్తీ' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! ఈభూలోకమే 'పదపంక్తి' ఛందము. ఆ ఛందోరూపవగు నిన్ను చయననము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! వస్తువుల విస్తారయుక్త దిశలే 'విస్తారపంక్తి' ఛందము. తచ్ఛందో రూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

5. అన్నమే ఆచ్ఛచ్ఛందము. అన్నమే ప్రచ్ఛశ్ఛందము. రాత్రియే సంమచ్ఛచ్ఛందము. పగలే వియచ్ఛందము. ద్యులోకము బృహచ్ఛందము. భూమండలమే రథన్తరచ్ఛందము. వాయువు నికాయచ్ఛందము. అంతరిక్షమే వివిధచ్ఛందము. అన్నమే గిరశ్ఛందము. అగ్నియే భ్రజశ్ఛందము. వాక్కు సంస్తుప్ - అనుష్టుప్ ఛందము. పృథ్వియే ఏవశ్ఛందము. అంతరిక్షము బరివశ్ఛందము. అన్నమే వయశ్ఛందము. జఠరాగ్నియే వయస్కృచ్ఛందము. భూతలమే విశాలచ్ఛందము. అంతరిక్షము ఛదిశ్ఛందము.ఆదిత్యుడే దురోహణశ్ఛందము. పంక్తియే తంద్రచ్ఛందము. జలమే అంకాంకచ్ఛందము.

ఇష్టకా! తత్స్వరూపవగు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

6. (సర్వదిక్షు స్తోమభాగా సంజ్ఞాఇష్టకా ఉపదధాతి - నలుదిక్కులందు స్తోమభాగమను ఇటుకలను పేర్చును)

ఇష్టకా! తేజోవృద్ధిచేయు అన్నము ద్వారా సత్యము కొరకని వేదియందు చేర్చబడినావు. సత్యమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ధర్మము కొరకు చేర్చబడినావు. ధర్మమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ద్యులోకము కొరకు చేర్చబడినావు. ద్యులోకమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా అంతరిక్షము కొరకు చేర్చబడినావు. అంతరిక్షమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా పృథ్వి కొరకు చేర్చబడినావు. పృథ్విని కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా సృష్టి కొరకు చేర్చబడినావు. సృష్టిని ప్రోత్సహించుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా దినము కొరకు చేర్చబడినావు. దినమును కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా రాత్రి కొరకు చేర్చబడినావు. రాత్రిని కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా వసువుల కొరకు చేర్చబడినావు. వసువులను కాపాడుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ఆదిత్యుల కొరకు చేర్చబడినావు. ఆదిత్యులను కాపాడుము.

7. ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా గో-అశ్వధనము కొరకు చేర్చబడినావు. గో-అశ్వధనమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా శాస్త్రజ్ఞానము కొరకు చేర్చబడినావు. శాస్త్రజ్ఞానమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా ఓషధుల కొరకు చేర్చబడినావు. ఓషధులను వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా శరీరము కొరకు చేర్చబడినావు. శరీరమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా అధ్యయనము కొరకు చేర్చబడినావు. అధ్యయనమును వర్ధిల్లచేయుము.

ఇష్టకా! అన్నము ద్వారా తేజస్సు కొరకు చేర్చబడినావు. తేజస్సును వర్ధిల్లచేయుము.

8. ఇష్టకా! నీవు అన్నస్వరూపవు. అన్నము కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు అనుపదస్వరూపవు. అనుపదము కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు సంపత్ స్వరూపవు. సంపదకొరకు నిన్ను చయనము

చేయుచున్నాను. నీవు తేజోస్స్వరూపవు. తేజస్సు కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

9. ఇష్టకా! నీవు 'త్రివృద్' స్వరూపవు. త్రివృద్ నిమిత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు ప్రవృద్ స్వరూపవు. ప్రవృద్ కొరకు నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు వివృద్ స్వరూపవు. వివృద్ నిమిత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు సువృద్ స్వరూపవు. సువృద్ నిమిత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు 'అక్రమ్' స్వరూపవు. అక్రమ్ నిమిత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను. నీవు సంక్రమ్ స్వరూపవు. సంక్రమ్ నిమిత్తము నిన్ను చయనము. చేయుచున్నాను. నీవు ఉత్క్రాన్తి స్వరూపవు. ఉత్క్రాన్తి స్వరూపవు. ఉత్క్రాన్తి నిమిత్తము నిన్ను చయనము చేయుచున్నాను.

ఇష్టకా! నీవు అధిపతివై మాబల వీర్యములను వర్ధిల్లచేయుము.

10. (తూర్పును వదలి మిగిలిన మూడు దిశలందు 'నాకసద్' నామక ఇటుకలను కూర్చవలెను)

ఇటుకా! శోభనమనస్కవగు నీవు ప్రాచీదిశవు. నిన్ను పాలించు వారు వసువులు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శాస్త్రాస్త్రముల నివారణ కర్త అగ్ని అగును. త్రివృత్సోమము. నిన్ను పృథ్వీమీద నిలుపుము. రథన్తరసామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. సప్తప్రాణములు - ద్యులోకమును విస్తరించినరీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారకవాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. వీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపవలెను.

11. ఇష్టకా! శోభన మనస్కవగు నీవు దక్షిణదిశవు. నిన్ను పాలించువారు రుద్ర గణములు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రాస్త్రముల నివారణకర్త ఇంద్రుడగును. పంచదశ స్తోమము నిన్ను పృథ్వి మీద నిలుపును. నీ నిశ్చలత కొరకు 'వాయురాగ్రేగా' ప్రఉగ ఉక్థము నిన్ను దృఢపరుచవలెను. బృహత్సామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. ప్రథమోత్పన్న ప్రాణము - ద్యులోకమును విస్తరించిన రీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారక వాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. వీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను -యజమానిని స్వర్గ లోకమున నిలుపవలెను.

12. ఇష్టకా! శోభన మనస్కవగు నీవు పశ్చిమ దిశవు. నిన్ను పాలించువారు. ఆదిత్యగణములు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శాస్త్రాస్త్రముల నివారణ కర్త వరుణుడగును. సప్తదశస్తోమము నిన్ను పృథ్వీమీద నిలుపును. నీ నిశ్చలత కొరకు 'త్వారథం యథోవయే' ఉక్థశస్త్రము నిన్ను ధృఢపరచును గాత. వైరూపసామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. ప్రథమోత్పన్నప్రాణము ద్యులోకమును విస్తరించిన రీతి- నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారకవాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను ద్యులోకమును విస్తరించిన రీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారకవాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. వీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపుదురు గాత.

13. ఇష్టకా! స్వయం ప్రకాశమానవగు నీవు ఉత్తరదిశవు. నిన్ను పాలించు అధిష్టాన దేవతలు మరుద్గణములు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడిన శస్త్రాస్త్రముల నివారణకర్త సోముడగును. ఏకవింశత్సోమము నిన్ను పృథ్వీమీద నిలుపును. నీ నిశ్చలత కొరకు "అభిత్వాశూరనోనుమః" నిష్కెవల్య శస్త్రము నిన్ను దృఢపరచవలెను. వైరాజస సామము నిన్ను అంతరిక్షమున నిలుపును. ప్రథమోత్పన్న ప్రాణము - ద్యులోకమును విస్తరించిన రీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారకవాక్కు - అధిపతి మనస్సు నిన్ను నిలుపవలెను. వీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపవలెను.

14.ఇష్టకా! నీవు సర్వపాలన కర్త్రి ఊర్ధ్వదిశవు. విశ్వేదేవతలు నీకు అధిష్టాన దేవతలు. శత్రువుచే ప్రయోగించబడు శాస్త్రాస్త్రముల నివారణ కర్త బృహస్పతి అగును. త్రిణవ -త్రయస్త్రింశత్సోమము నిన్ను పృథ్వీమీద నిలుపును. 'తత్సవితుర్వృణీమహే' వేశ్వదేవ శాస్త్రము మరియు 'వైశ్వానరాయ పృథుసాజసా' అగ్ని మారుత శాస్త్రము నిన్ను దృఢపరచవలెను. ప్రథమోత్పన్న ప్రాణము -ద్యులోకమును విస్తరించిన రీతి - నిన్ను దేవతలందు నిలుపవలెను. ధారక వాక్కు - అధిపతి మనసు నిన్ను నిలుపవలెను. వీరందరు ఐకమత్యమున నిన్ను - యజమానిని స్వర్గలోకమున నిలుపుదురు గాత.

15. (నాకసద ఇటుకల మీద చత్వాలమృత్తువేసి ఆస్తి పంచచూడ ఇటుకలను యథాస్థానమున ఉంచవలెను)

అగ్ని సమ్ముఖమున రగులునది. అగ్నియొక్క కేశముల వంటి జ్వాలా కిరణములు సూర్యకిరణ సదృశములు. అగ్నియొక్క రథమును వహించుట యందు నిపుణుడగు రథగృత్సుడు, రథయుద్ధ కుశలుడు రథౌజుడు దేవసేనానియు గ్రామణియు అగుదురు. వారిరువురు వసంతఋతు సంబంధ ఫాల్గుణ - చైత్రములను రెండు మాసములు. దిక్, ఉపదిక్ రూపలగు పుంజికస్థల ఇరువురు అప్సరలు పరిచారికలు. దశనశీలలగు వ్యాఘ్రాది మృగములు అగ్నికి వజ్రాయుధములు. అగ్ని యొక్క పౌరుషేయ వధ - ఒకరినొకరు కొట్టుకొనుటయే - హననమగును.

ఇష్టకా! నీవు అంతటి అగ్ని స్వరూపవు. ఆ అగ్నికి - ఆ సేనాని, గ్రామణులకు - ఆ అప్సర పరిచారికలకు - ఆయుధాదులకు నిత్య నమస్కారములు. వారందరు మమ్ము సుఖవంతులను చేయవలెను. వారందరు మమ్ము రక్షించవలెను. మేము అహితము కోరు మానవులను మా అహితము కోరువారిని - ఈ అగ్ని మున్నగు వారినోటి కోరలందు ఇరికింతుము.

16. ఇయ్యది దక్షిణదిశలో అతిశయత్వమును ప్రాప్తించునట్టి వాయువు. అతని రథపు రథస్వనము వాయువునకు సేనాపతి యగును. రథము నందు ఆసీనుడై విచిత్రరీతుల యుద్ధము చేయు రథచిత్రుడు వాయువునకు గ్రామణియగును. మేనక, సహజన్యలు ఆ వాయువునకు అప్సరలు. యాతుధానుడు హేతి - రక్షసుడు ప్రహేతి అగుదురు.

నమో అస్తుతే నోకవస్తు తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టి తామేషాం జమ్భేదధ్మః - వారందరకు

నమస్కారము. వారు మమ్ము రక్షించవలెను. మేము అహితము కోరువారిని, మాకు అహితము కోరువారిని నోటికోరలందు నలుపుదుము.

17. సూర్యుడు పశ్చిమమునకు సాగువాడు. సర్వత్రవ్యాపనశీలుడు. విశ్వవాక్కు, రథప్రోతము ఇతని సేనాని. అసమ రథము ఇతని గ్రామణి. అనుమ్లోచన్తి, ప్రమ్లోచన్తి ఇతని అప్సరలు. వ్యాఘ్రము ఇతని హేతి. సర్పము ఇతని ప్రహేతి.

నమోఅస్తుతే న్కోవస్తుతే తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితమేషాం జమ్భేదధ్మః

18. యజ్ఞము ఉత్తరదిశన ప్రసిద్ధినొందినది. ధనము కొరకు ఆశ్రయించుదగినది. గరుడుడు ఇతని సేనాని. అరిష్టనేమి ఇతని గ్రామణి. విశ్వాచి, ఘృతాచులు ఇతని అప్సరలు. నీరు ఇతని హేతి యగును. వాతము ఇతని ప్రహేతి అగును.

నమోఅస్తుతే న్కోవస్తుతే తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్మో యశ్చనో ద్వేష్టి తమేషాం జమ్భే దధ్మః

19. ఇతడు పర్జన్యుడు, పైన - పైన ఉండువాడు. అట్లయ్యు క్రిందకు వర్షము దింపువాడు. సేనజిత్తు ఇతని సేనాని. సుషేణుడు ఇతని గ్రామణి. ఊర్వశి, పూర్వచితి ఇతని అప్సరలు. వజ్రనిర్ఘోషము ఇతని హేతి. విద్యుత్తు ఇతని ప్రహేతి.

నమో అస్తుతే న్కోవస్తుతే తేనో మృడయన్తు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితమేషాం జమ్భేదధ్మః

20.ఇతని అగ్ని. ద్యులోకమునకు శీర్షము వంటివాడు. ఎంతోమహత్తు కలవాడు. పృథ్వికి స్వామి. జలముల కారణముగా మేఘములను కలిగించువాడు.

21. ఇతడు అగ్ని. శత సహస్రమూల్యక అన్నములకు నాథుడు. ధనములకు శీర్షము. క్రాంతదర్శి.

22. అగ్నీ! అథర్వర్షి సకల ఋత్విజులందు శ్రేష్ఠుడు. అతడు నిన్ను సర్వప్రథమముగా కమలపత్రము మీద మథించినాడు.

23. (పూర్వదిశి రేతః సిగ్వేలాయాం త్రిష్టుప్ సంజ్ఞా ఇష్టకా ఉపదధాతి. తూర్పుదిక్కున రేతః సిగ్వేలయందు త్రిష్టుప్ నామక ఇటుకలను పేర్చును)

అగ్నీ! నీవు హవ్యవాహన జ్వాలలను ప్రకటించినపుడు యజ్ఞములకు నేతవగుదువు. యజ్ఞఫలస్వరూప వర్షమునకు నేతవగుదువు. వాయువుకు శుభంకరములగు అశ్వములు నియతములు. నీవు వానితో కూడినపుడు వర్షమును ధరించువాడవగుదువు. ద్యులోకమున సూర్యుని నిలిపిన వాడవగుదువు.

24. ఉష ఉదయించిన రీతి సమిధలతో కూడిన అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నది. వత్సము గోవు కొరకు వలె జనులు నిరీక్షించుచున్నారు. సమర్థమగు పక్షి ఉదయమున రెక్కలుచాచి ఆహారము కొరకు ఆకాశమున వ్యాపించిన రీతి - ప్రజ్వలిత అగ్ని కిరణములు ఆకసమునకు ఎగిరి వ్యాపించుచున్నవి.

25. అగ్ని క్రాంతదర్శి. యజ్ఞయోగ్యుడు. శ్రేష్టుడు. ఉద్గాతలమగు మేము వందన వాక్యములు పలుకుచున్నాము. బహుగమనశీల సూర్యకిరణములు ద్యులోకమున సంగతలైనట్లు - హోతలు పావన వచనములచే అన్నమును అగ్నికి సంగతము చేయుచున్నాను- హోమము చేయుచున్నారు.

26. (జగతీచ్ఛందములను మూడు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అగ్ని దేవతల ఆహ్వాత. అత్యంత యజనశీలుడు. యజ్ఞములందు ఎంతో ప్రశంసనీయుడు. అట్టి అహవనీయగ్నిని అగ్న్యాధానము చేయు ఋత్విజులు ప్రతిష్ఠించినారు. ఈ అగ్నినే భృగుగణములు పుత్ర పౌత్రాదుల సహితులై పూర్వము ప్రతిష్ఠించినారు.

27. అగ్ని భక్తులగు యజమానులను రక్షించువాడు. యజ్ఞములందు జాగరణశీలుడు. బలశాలి. ఘృతమును జ్వాలారూపముఖమున ధరించువాడు. పావకుడు. అగ్ని యజ్ఞము నిమిత్తము వర్ధిల్లుచున్నాడు. ఋత్విజులకు శుభములు కలిగించుటకుగాను అగ్ని ద్యులోకమునంటు తన వెలుగుచే ప్రకాశించుచున్నాడు.

28. అగ్నీ! నీవు పారిపోయి గహన జలమున దాగినావు. అప్పుడు అంగిర ఋషులే నిన్ను అందుకున్నారు. నీవు మరల పారిపోయి కర్రలందు దాగినావు. అప్పుడు సహితము అంగిరులే నిన్ను సాధించినారు. బలముగా మథించుట వలన సహితము నీవు అవతరింతువు. అందుకే అంగిరులు నిన్ను 'బలపుత్రుడు' అన్నారు.

29. త్రిస్రోఽనుష్టుప్ సంజ్ఞేష్టకాః ప్రాఙ్ముఖ ఉపదధాతి - అనుష్టుప్ పేరుగల మూడు ఇటుకలను తూర్పున పేర్చవలెను.

అగ్ని మానవులకు పూజ్యుడు. జలములనేత బలయుతుడు., ఋత్విజమిత్రులారా! అగ్ని కొరకు హవిస్సులు - పంచదశ ప్రభృతి స్తోమములు -సమర్పించండి.

30. అగ్నీ! సేచన సమర్థా! స్వామీ! నీవు యజమానికి సమస్త సత్ఫలితములను సమకూర్చుము. నీవు ఉత్తర వేది యందు ప్రజ్వలితుడగు వాడవు. మాకు బహువిధ ధనములను అందించుము.

31. ఎంతో కీర్తి గల అగ్నీ! నీవు బహుజన ప్రియుడవు. జ్వాలా కేశివి. ఋత్విక్కులు, యజమానులు దేవతలకు హవి అందించమని కోరుచు నిన్ను ఆహ్వానింతురు.

32. ఋత్విక్, యజమానులారా! నేను బ్రహ్మను మీ హవిస్సులు అందుకున్నాను. జలములకు పౌత్రుడు, చైతన్యవంతుడు, విశ్రామరహితుడు, యజ్ఞవంతుడు, విశ్వదూత, అమృతస్వరూపుడగు అగ్నిని ఆహ్వానించుచున్నాను.

33. అగ్ని విశ్వస్యదూత. అమృతమయుడు. విశ్వస్యదూత మమృతం. అగ్ని లోకములన్నింటికి అన్నము సమకూర్చగల సమర్థుడు. అతడు రక్తవర్ణములగు తన రెండు అశ్వములను రథమున కూర్చును. ఆ రథమునధిరోహించిన అగ్ని ఆహుతులు అందుకొనుటకు గాను త్వరత్వరగా విచ్చేయును.

34. సమ్యగాహూత అగ్ని యజ్ఞస్థానమునకు ఉరుకులు పెట్టును. సదుద్రవత్స్యాహుతః. ఎచట బ్రహ్మాది ఋత్విజులు ఉందురో, ఎచట యజ్ఞము జరుగుచుండునో, ఎచట వివిధ యజ్ఞకర్మలు పూర్తి అగునో, ఎచట సంపన్న యజమానికి దేవధనమగు హవిస్సుచేరునో, ఆ యజ్ఞస్థానమునకు అగ్ని పరుగులిడును.

35. అగ్నీ! నీవు గోయుక్త ధనస్వామివి. బలపుత్రుడవు. జ్ఞానవంతుడవు. మాకు మహదన్నమును ప్రసాదించుము.

36. అగ్నిదేవా! నీవు జ్వాలాముఖివి. సమిధస్వామివి. ధనస్వరూపుడవు. క్రాంతదర్శివి. ప్రశంసనీయుడవు. మా ఆహుతులందుకొనుము. మాకు ధనములు ప్రసాదించుము.

37. అగ్నీ ! నీవు శోభాయమానుడవు. వాడికోరల వాడవు. రాక్షసనాశకు. రాత్రింబవళ్లు రాక్షసులను దగ్ధము చేయుము.

38. కుండమునందలి అగ్నీ! ఆహ్వానించబడిన నీవు శుభంకరుడ వగుము. నీవు అందించు ధనము శుభంకరము కావలెను. అగ్ని కొరకు మేము సముపార్జించు స్తుతులు, ప్రశస్తులు శుభంకరములు అగును గాత.

39. అగ్నీ! జనులు నిన్ను కీర్తించుటలు శుభంకరములు కావలెను. నీవు యుద్ధములందు శత్రువులను నాశనము చేయువాడవు. అట్టి దృఢమనస్కుడవై వృత్రనాశనమునకు పూనుకొనుము.

40. అగ్నీ! నీవు శత్రుంజయ వ్రతుడవు. ఆ దీక్షతోనే మామీద ఎక్కుపెట్టిన - బలిశాలి -శత్రువు బాణములను పడగొట్టుము. మమ్ము సముచిత మార్గముల ధనమును ఆర్జించునట్లు చేయుము.

41. (దక్షిన దిశన పంక్తినామక మూడు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

ఎవడు ధనస్వరూపుడో, ఎవని హోమము కొరకు గోవులు పాలిచ్చుటకు ఇంటికి వచ్చునో, శీఘ్రగామి అశ్వములు

ఇంటికి తిరిగి వచ్చునో, నిరంతరము సంచరించు అశ్వములు సహితము ఇంటికి తిరిగి వచ్చునో, అట్టివానిని మాత్రమే అగ్నిగా భావింతుము. అగ్నీ! స్తోతలకు వర్షము, అన్నము కలిగించుము.

42. ఏ అగ్ని ధనస్వరూపుడగునో, ఎవని కొరకు గోవులు, వడిగల గుర్రములు గృహమునకు చేరునో, ఎవని కొరకు సత్కుల సంజాత ఋత్విక్కులు యజమాని ఇంటికి చేరుదురో, అట్టి అగ్నినే మేము సంస్తుతింతుము. అగ్నీ! స్తోతలకు అన్నము కలిగించుము.

43. ఆహ్లాదకారక అగ్నీ! నీ నోటికి ఘృతాహుతులు అందుకొనుటకు శిశువు మాతృస్తనమును అందుకొనుటకు వలె - చేతుల వంటి రెండు జుహువులను ఆశ్రయింతువు. బలముల స్వామీ! మా యజ్ఞములందు ప్రసన్నుడవగుము. మాకు ధనధాన్యములు సమకూర్చుము. అగ్నీ! స్తోతలకు వర్షము, అన్నము కలిగించుము.

44. (ఉత్తరదిశన పదపంక్తి పేరిటి మూడు ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అశ్వమేధయజ్ఞమున అశ్వమును స్తుతులచే అధిక మేధ్యము చేసి మనసునందలి సంకల్పములను సమృద్ధము చేయుదురు. అగ్నీ! అట్లే మేము నిన్ను సంస్తుతించి ధనధాన్యములను మరింత వృద్ధించెందించుకొందుము.

45. అగ్నీ! ప్రసన్నుడవగుము. రథసారథి కోరిన చోటునకు చేర్చినట్లు - ఫలమునిచ్చునదియు, స్వర్గాది సాధకమును అగు మహాయజ్ఞ నిర్వాహకుడవు అగుము.

46. హే అగ్నీ! మాస్తుతులను వినుము. మిక్కిలి ప్రసన్నుడవగుము. ఉదయించుచున్న సూర్యుడు అందరకు అనుకూలుడు అయినట్లు - నీయొక్క పరిపూర్ణ జ్వాలా ముఖమున మాకు అనుకూలుడవు ఆగుము.

47. దేవతల ఆహ్వాత - దాత- వాసహేతువు - బలపుత్ర - జాతజ్ఞాన - బ్రహ్మణసమ - జాతప్రజ్ఞుని మాత్రమే నేను అగ్నిగా భావింతును. అట్టి అగ్ని సుయజ్ఞుడు. ద్యోతమానుడు ఊర్ధ్వముఖ జ్వాలలవాడు. హోమములందు దేవతల కందించు ఘృతమును అందుకొనువాడు అగును.

48. (మూడు ద్విపద ఇటుకలను పేర్చవలెను)

అగ్నీ! నీవు నిత్యము మాకు దగ్గరి వాడవగుము. రక్షకుడవు - శుభంకరుడవు- గృహస్వరూపుడవు అగుము. ధనముననందించుట వలన కీర్తిశాలి అగ్ని వాసహేతువగుచున్నాడు.

అగ్నీ! మాకు అనుకూలుడవు అగుము. మాకు అత్యంత దీప్యమాన ధనమును ప్రసాదించుము మిత్రులకు ధనప్రాప్తి కలుగుటకుగాను దేదీప్యమానుడవగు నిన్ను సంస్తుతించుచున్నాము.

49. మునులు ఏకాగ్రచిత్తులైనారు. తాపమాచరించినారు. అగ్నిని ప్రజ్వలితుని చేసినారు. యజనము యజమానిని ఏకాగ్రచిత్తుడనగుదును. ఏ అగ్నిని మేధావులు యజనీయము అన్నారో - అట్టి అగ్నిని స్వర్గము కొరకు ఆధానము చేయుదును.

50. పుణ్యముద్వారా లభించునదియు ప్రకాశమానమగు ద్యులోకమున కన్నా మూడవ అంతరమున ఉన్నదియునగు స్వర్గమును స్వీకరించుచు, మేము మాసోదరులు, పుత్రులు ధనము, భార్యా సహితులమై అగ్నికి పరిచర్యలు చేయుదుము.

51. అగ్ని ముల్లోకములను భరించువాడు. శ్రేష్ఠజనులకు స్వామి. తన ఉపాసకులను గుర్తించువాడు. అతను ఆ అగ్ని చయన స్థానమున ఆరూఢుడు అయినాడు. వేది మధ్యనున్న ఆ అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు. మాపై సేనాసహితులై దండెత్తకోరు శత్రువులను అగ్ని కాలి కిందవేసి నలిపివేయవలెను.

52. వీరతముడు - అన్నదాత - అనేకదాతయగు అగ్ని ప్రమాదరహితుడై వెలుంగును గాత అగ్నీ! నీవు ముల్లోకములందు ప్రకాశించువాడవు. దివ్యస్థానములకు చేరుము.

53. యాజమాన- ఋత్విక్కులారా! అగ్నిని సముపార్జించండి. అగ్నికి అనుకూలురై సాగండి.

అగ్నీ! నీవు దేవతలను చేరుకొనవలసిన మార్గములను ఏర్పరచుము. మాట తడబడి మనసు నిలకడ లేని తల్లిదండ్రులకు యౌవనము ప్రసాదించిన ఋషులు నిన్నే ఈ యజ్ఞసూత్రమున విస్తారపరచినారు.

54. అగ్నిదేవా! నీవు ప్రజ్వలితుడవు అగుము. యజమానిని అప్రమత్తుని చేయుము. ఈ యజమానికి ఇష్టఫల ప్రాప్తి కలిగించుము.

విశ్వేదేవతలారా! ఈయజమాని కల్మషములేని మనసువాడు. ద్యులోకరూప సమస్థానమున ఇతనిని చిరకాలము ఉండునట్లు చేయండి.

55. అగ్నీ! నీవు సర్వసమర్థుడవు. సహస్రదక్షిణ యజ్ఞమును పూర్తి చేయగలవాడవు. సర్వస్వదక్షిణ యజ్ఞమును పూర్తిచేయగలవాడవు. ఆ సామర్థ్యముననే మేము స్వర్గమున దేవతల మధ్యకు చేరుటకు ఈ యజ్ఞభారమును వహింపుము.

56. అగ్నీ! ఇది నీయొక్క ఋతుప్రాప్త జన్మభూమి. ఇచటనే నీవు అవతరింతువు. ప్రకాశింతువు. నీ జన్మభూమిని ఎరుగుము. ఈ వేదిమీద స్థానము గ్రహించుము. గో-అశ్వమయమగు మా సంపదను వర్ధిల్లచేయుము.

57. (విశ్వజ్యోతి ఇటుకల మీద యజమాని చేసిన విశ్వజ్యోతి ఇటుకలను పేర్చవలెను)

58. పరమేష్ఠి, ప్రజాపతి ఇష్టకా! నీవు జ్యోతిష్మతి ఇష్టకను సంపూర్ణ ప్రాణ, అపాన, వ్యానము నిమిత్తము -ద్యులోకపు ఉత్తమ స్థానమున స్థాపించుము. నీవు మాకు విశ్వజ్యోతిని ప్రసాదించుము విశ్వంజ్యోతిం ప్రయచ్ఛ.

ఇష్టకా! సూర్యుడు నీకు అధిష్ఠాన దేవతయగును. అతనిచే అనుజ్ఞాతవై - పూర్వము అంగిరుల కుండమున ధ్రువపడిన రీతి ఈ యజ్ఞ కుండమున స్థిరపడుము.

59. (లోకమ్పృణ ఇటుకను మరల పేర్చవలెను)

లోకమ్పృణ ఇష్టకా! నీవు ఈ కుండమునందలి అవశిష్ట స్థానములు ఎచట ఉన్నను వానిని పూడ్చుము. రంధ్రాదులు ఎచట ఉన్నను వానిని పూడ్చుము. తదుపరి ఈకుండమునందు స్థిరముగా నిలువుము. ఇంద్ర అగ్ని బృహస్పతులు నిన్ను ఈవేదియందు స్థాపించినారు.

60. వార్షిక సోమయాగము దేవతల జన్మభూతము. ఈ యజమాని యజ్ఞము చేయుచున్నాడు. అందలి త్రిసవనసోమరసము జలయుక్తము, అన్నమిశ్రితము చేయబడుచున్నది.

61. ఇంద్రుడు రథికులందు అత్యంత వీరుడు. అన్నదాతలందు శ్రేష్టుడు. సముద్రమందటి గంభీర హృదయుడు. ఆ ఇంద్రునే సమస్తస్తుతులు వర్ధిల్లచేయును.

62. (స్వయమాతృణ్ణమను రెండు ఇటుకలను పేర్చి, వాని మధ్య విరిగిన ఇటుకను చేర్చవలెను)

ఈ అగ్ని కర్రయందు పుట్టినపుడు గుర్రము గ్రాసము నందుకొని సకిలించినట్లు, సుఁయి, సుఁయి మని ధ్వనిచేయును. పిదప గాలి అనుకూలము కాగా జ్వాలసాగును.

అగ్నీ! అప్పుడు నీగమన మార్గము నల్లనిదగుట నిశ్చయము. పొగసాగుట నిశ్చయము.

63. (మరొక స్వయమాతృణ్ణ ఇటుకను పేర్చవలెను)

సూర్యుడు జగత్పాలకుడు, దేదీప్యమానుడు. ఇది సూర్యునకు ఆశ్రయభూతమగు నివాసస్థానము రశ్మియుక్త భాసమానమగు ఇటుకను ఇచ్చట చేర్చుచున్నాను. ఇష్టకా! నీవు ద్యులోకమును, పృథ్విని, అంతరిక్షమును భాషింపచేయుదానవు.

64. ఇష్టకా! పరమేష్ఠి ప్రజాపతియే నిన్ను సావకాశమును, విస్తారశీలమునగు ద్యులోకపు ఉత్తమస్థానమున స్థాపించును గాత. నీవు మాకు ద్యులోక ప్రాప్తి కలిగించుము. ద్యులోకమును దృఢపరచుము. సమస్త ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదానముల కొరకు ద్యులోకమును హింసించ కుండుము. మహా కళ్యాణపరంపరల ఛాయయందును - శామతి సహితముగను సూర్యుడు నిన్ను రక్షించును గావుత. నీవు సూర్యునిచే అనుజ్ఞాతవై -పూర్వము అంగిరుల కుండమునందువలె మా ఈ కుండమున ధ్రువపడుము.

65. (అగ్నింప్రోక్షతి - అగ్నిని ప్రోక్షించవలెను)

వేదికా! నీవు సహస్ర ఇష్టక యుక్తవు. సహస్ర ఇష్టక ప్రతినిధివి. సహస్ర తుల్యవు. సహస్రమూల్యవు. సహస్ర ఫలప్రదాతవు. నేను నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

సహస్రస్య ప్రమాసి సహస్రస్య ప్రతిమాసి సహస్రస్యోన్మాసి సహస్కోసి సహస్రాయ త్వా

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

పంచమీచితిని గూర్చిన పదిహేనవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పదహారవ అధ్యాయము

1. నమస్తే రుద్ర మన్యవ ఉతో త ఇషవే నమః |
   బాహుభ్యాముత తే నమః

(శతరుద్రీయ హోమమంత్రములు చెప్పుచున్నాడు)

రుద్రదేవా! నీదేహమునకు వందనము. ఎక్కుపెట్టిన నీబాణమునకు వందనము. నీ బాహువులకు వందనము.

2. రుద్రదేవా! నీదేహము శుభప్రదము. ఘోరపాపనాశని. అత్యంత శాంతిప్రదము. పర్వతనివాసివగు నీవు నీ

శాంతదృక్కులచే మమ్ము కావుము.

3. గిరీశా! నీవు బాణము పట్టినావు. దానిని శాంతింపచేయుము. గిరిత్రాతా! ఆ బాణమున మానవునిగాని జంగమమును గాని హింసించకుము.

4. గిరీశా! మేము నీకు అభిముఖులమై శాంతి కారక స్తవములచే నిన్ను నుతించుచున్నాము. ఈలోకములను రోగరహితములను చేయుము. ప్రసన్నలను చేయుము.

5. రుద్రుడు అందరకు ప్రధానుడు. దేవలోకమునకు ఏకమాత్ర భిషక్కు. అధివక్త. రుద్రదేవా! సకల సర్పములను స్తంభింపచేయుము. సకల రాక్షసులను జాడీభూతులను చేయుము. వారిని అధోముఖముగ పారచేయుము.

6. ఈ శివుడు సూర్యరూప తామ్రవర్ణుడు. రక్తవర్ణడు. బభ్రువర్ణుడు. ఈ రుద్రాంశమున వేల రుద్రచరుల సమస్త దిశలందున్నారు. వారి క్రోధము శమించవలెనని ప్రార్థించుచున్నాము.

7. రుద్రుడు నీలకంఠుడు. విశిష్టరూపుడు. రక్తాభుడు. అతడు మెల్లమెల్లగా ముందుకు జరుగుచున్నాడు. అతనిని సాధారణ గోపాలురు చూచుచున్నారు. నీరు తెచ్చు దాసీజనులు చూచుచున్నారు. మాచే సహితము భయపూర్వకముగ చూడబడునట్టివాడు మమ్ము సుఖవంతులను చేయవలెను.

8. నీలకంఠునకు నమః సహస్రాక్షునకు నమః సేచన సమర్థునకు నమః అతడు కాక రుద్రగణములున్నవి. వానికి సహితము నమస్కరించుచున్నాను.

9. రుద్రాదేవా! నీ ధనుస్సు ఉన్నదికదా! దానిరెండు కొనలకు కట్టిన నారిని విప్పివేయుము. నీచేతికి తీసుకున్న బాణమున్నదే! దానిని దూరముగ పారవేయుము.

10. కపర్దియొక్క ధనుస్సు జ్యారహితమైనది. అతడు శల్యరహిత ధనుర్ధారి అయినాడు. అతని శరములన్నియు నిష్ఫలములైనవి. అతని తూణీరము సహితము రక్తమైనది.

11. అత్యంత సేచన సమర్థరుద్ర దేవా! నీచేతులందు ధనుస్సున్నది. బాణములున్నవి. అవి మమ్ము రోగరహితులను చేయవలెను. నీవు మమ్ము పాలించవలెను.

12. రుద్రదేవా! నీవు ధరించిన ధనుర్బాణములు మమ్ము సర్వదిశలందు రక్షించును గాత. ఇప్పుడు నీవద్ద నున్న శరములు నిండిన తూణీరమును, మాకు దూరముగా ఉండుచోట ఉంచుము.

13. సహస్రాక్ష, శతతూణీర రుద్రా! మాకు కృపాళుడవగుము. బిగించిన ణీ ధనుస్సును సడలించుము. శరముల మొనలను వదిలించుము.

14. ఎక్కుపెట్టని ణీ ఆయుధమునకు నమస్కారము. ణీ ఉభయ బాహువులకు నమస్కారము ణీ ధనురాయుధమునకు నమస్కారము.

15. రుద్రదేవా! మాకు సంబంధించిన మహామహులను హింసించకుము. ఏ శిశువునైనను హింసించకుము. గర్భాదానము చేయు యువకులను హింసించకుము. గర్భామునందలి శిశువును హింసించకుము. మా తండ్రిని హింసించకుము. తల్లిని హింసించకుము. ప్రియములగు మా దేహములనుహింసించకుము.

16. రుద్రదేవా! నీవు - మాపౌత్రుల, పుత్రుల, ఆయువు, గోవులు, అశ్వముల విషయమున మాటిమాటికి క్రోధము వహించకుము. క్రోధలగు మావీరులను బాధించకుము. మేము హవిర్యుక్తులమై సదా నిన్ను ఆహ్వానించుచుందుము.

17. బంగారు బాహువుల సేనానిగల రుద్రునకు నమస్కారము. దిశలస్వామి రుద్రునకు నమస్కారము. పచ్చ పచ్చని ఆకులకేశములు గల వృక్షములకు నమస్కారము. పశుపాలకునకు నమస్కారము. లేతగరిక వంటి పీతవర్ణ తేజస్వి రుద్రునకు నమస్కారము. మార్గరక్షకుడగు రుద్రునకు నమస్కారము. నీలకేశి, జరారహిత, యజ్ఞోపవీతధారి, గుణవంతులగు మానవుల ప్రభువగు రుద్రునకు నమస్కారము.

18. బభ్రువర్ణ రుద్రునకు నమస్కారము. శత్రువును వధించు రుద్రునకు నమస్కారము. అన్నములస్వామికి నమస్కారము. భవుని ఆయుధమునకు నమస్కారము. సకల చరాచర ప్రాణుల అధిపతికి నమస్కారము. ఆతతాయి రుద్రునకు నమస్కారము. కేదార రాక్షకునకు నమస్కారము అహంతయు, జీవనచాలకుడగు రుద్రునకు నమస్కారము. అరణ్యస్వామికీ నమస్కారము.

19. లోహిత వర్ణునకు నమః స్థపతికి నమః వృక్షస్వామికి నమః భూమండల విస్తారకునకు నమః ధనకర్తకునమః ఓషధస్వామికి నమః మంత్రి, వణిక్కు, లతాగుల్మాది రాక్షకునకు నమః తుముల ధ్వనికారికి నమః ఆక్రందనకారికి నమః పదాతి సేనానాయక రుద్రునకు మా నమస్సులు.

20. ఆకర్ణాంతము లాగిన ధనుస్సుతో యుద్ధములకు పరుగులిడు రుద్రునకు వందనము. సాత్వికులను, శరణాగతులను పాలించు రుద్రునకు వందనము. శత్రువులను పరాభవించు రుద్రునకు వందనము. చోరపాలకునకు వందనము. దోపిడిదారి బందిపోట్లకు వందనము. అడవుల స్వామి రుద్రునకు మా వందనము.

21. వంచక, పరివంచక, చోరుల స్వామి రుద్రునకు వందనము. ఖడ్గధారి, బాణవంత రుద్రునకు వందనము. ఆయుధదారి, బాణధారి, హింసేచ్ఛుక దొంగల, దోపిడి దారుల పాలక రుద్రునకు వందనము. ఆయుధధారుల,

రాత్రించరుల, దేహకాముల స్వామి రుద్రునకు వందనము.

22. తలపాగలవారు, కొండలందు తిరుగువారు, క్షేత్ర గృహాదులు అపహరించు వారి ప్రభువు రుద్రునకు నమస్కారము. ధనుర్ధార, బాణధార రుద్రులకు నమస్కారము. ధనుస్సునకు జ్యాను ఎక్కుపెట్టునట్టియు, బాణము సంధించునట్టియు రుద్రులకు నమస్కారము. ధనుస్సులాగువారును, శరములను విడుచువారును అగు రుద్రులకు నమస్కారము.

23. శరముల సంధించునట్టి, బాణములు విడుచునట్టి రుద్రులకు నమః నిద్రించువారును, మేల్కొనువారును అగు రుద్రులకు నమః పడుకున్నట్టియు, కూర్చున్నట్టియు రుద్రునకు నమః నిలిచి నట్టియు, పరిగెత్తునట్టియు రుద్రునకు నమః.

24. సభలకు దండము. సభాపతులకు దండము. అశ్వములకు దండము. అశ్వస్వాములకు దండము. వీరులైపోరు సేనలకు దండము. వివిధ రూపముల వేధించు సేనలకు దండము. ఉత్కృష్ట సేవికల యుక్త బ్రహ్మి మున్నగు మాతృకలకు దండము. బాధించుసామర్థ్యము గల దుర్గమున్నగు మాతృకలకు దండము.

25. గణములకు నమోనమః గణపతులకు నమోనమః వివిధజాతుల సంఘములకు నమోనమః ఈ సంఘముల అధిపతులకు నమోనమః లంపటులకు నమోనమః లపంటుల అధిపతులకు నమోనమః జడల, కొప్పుల విరూపులకు నమః హయవదన, హయగ్రీవ ప్రభృతి విశ్వరూపగణములకు నమోనమః.

26. సేనలకు నమస్సులు. సేనాపతులకు నమస్సులు. రథారూఢులకు నమస్సులు. రథహీనులకు నమస్సులు. రథ అధిష్ఠాతలకు నమస్సులు. రథపు అశ్వచాలకులకు నమస్సులు. మహావీరులకు నమస్సులు. వీరపుత్రులకు నమస్సులు.

27. వడ్రంగులకు నమోవాకములు. రథములు చేయువారికి నమోవాకములు. కుమ్మరులకు నమోవాకములు. కమ్మరులకు నమోవాకములు. నిషాదులకు నమోవాకము. వ్యాధులకు నమోవాకములు. వేటకుక్కలకు నమోవాకములు. వేటకుక్కల యజమానులకు నమోవాకములు.

28. కుక్కలను నమస్కారము. కుక్కలా స్వాములగు కిరాతాదులకు నమస్కారము. రుద్రునకు నమస్కారము. శర్వునకు నమస్కారము. పశుపతికి నమస్కారము. నీలకంఠునకు నమస్కారము. శిత కంఠునకు నమస్కారము.

29. జటాజూటధారి శివునకు వందనము. బోడిగుండు రుద్రునకు నమస్కారము. సహస్రాక్షరుద్రునకు వందనము. బహుధనుర్ధారి శివునకు వందనము. గిరిశయన శివునకు వందనము. శిపివిష్ఠ శివునకు వందనము. అత్యంత సేక్త, బాణయుక్త శివునకు వందనము.

30. అల్పశరీర రుద్రునకు దండము. వామనరుద్రనకు దండము. మహారుద్రునకు దండము. వృద్ధరుద్రునకు దండము. అనుభవ రుద్రునకు దండము. అగ్రునకు దండము. ప్రధాన పురుషునాకు దండము.

31. జగద్వ్యాప్తునకు నమః గతిశీలునకు నమః క్షిప్రకారికి నమః జలప్రవాహికి నమః తరంగయుక్తునకు నమః స్థిరజల వంతునకు నమః నందులందు పుట్టిన వారికి నమః ద్వీపసంభవులకు నమః.

32. పెద్దలకు నమస్సు. చిన్నలకు నమస్సు. పూర్వజులకు నమస్సు. పుట్టనున్న వారికి నమస్సు మధ్యములకు నమస్సు. అప్రగల్భులకు నమస్సు. జఘన్యులకు నమస్సు. నిమ్నస్థులకు నమస్సు.

33. గంధర్వులోకమున పుట్టిన వారికి నమోనమః శ్లోకయోగ్యులకు నమోనమః వైరాగ్య సంబంధులకు నమోనమః క్షేత్రములందు ఫలించు ధాన్యాదులకు నమః కుప్పలందు పుట్టువానికి నమోనమః.

34. అరణ్య ఉత్పత్తులకు నమోవాకము. వృక్షగుల్మాదులందు పుట్టువానికి నమోవాకము. శబ్ద, ప్రతిశబ్దరూపమునకు నమోవాకము. శీఘ్రగతి సేనలవారికి నమోవాకము. శీఘ్రరథికి నమోవాకము. శూరునకు నమోనమః శత్రువిభేదకునకు నమోనమః.

35. శిరస్త్రాణము గలవారికి నమస్కారము. కవచధారికి నమస్కారము. ఇనుప కచ్ఛడముల వారికి నమస్కారము. గజముపై వేయు ఇనుపకవచము వారికి నమస్కారము. ప్రసిద్ధవీరునకు నమస్కారము. ప్రసిద్ధసేనల సేనాపతికి నమస్కారము. దుందుభి శబ్దమునకు నమస్కారము. వాదన దండమునకు నమస్కారము.

36. ధృష్ణునకు నమస్తే. విమర్శక విద్వాంసునకు నమస్తే. ఖడ్గధారికి నమస్తే. బాణధారికి నమస్తే. తీక్ష శరవంతునకు నమస్తే. ఆయుధము పట్టిన వీరునకు నమస్తే. శోభన ఆయుధవంతునకు నమస్తే. శోభన ధనుష్పాణికి నమస్తే.

37. క్షుద్రమార్గముల వారికి నమః విశాల మార్గములవారికి నమః కాలువలందు పుట్టువానికి నమః పర్వతముల క్రింద మొలుచువానికి నమః నందులందు మొలుచు వానికి నమః సరస్సులందు మొలుచువానికి నమః తటాక ఉత్పన్నములకు నమః.

38. కూప ఉత్పన్నములకు వందనము. ఛాయ ఉత్పన్నములకు వందనము. ఎండలో పుట్టువానికి వందనము. మేఘ ఉత్పన్నములకు వందనము. విద్యుదుత్పన్నములకు వందనము. వర్షోత్పన్నములకు వందనము. వర్షరహిత ఉత్పన్నములకు వందనము.

39. వాయుచక్ర ఉత్పన్నములకు దండము. ప్రళయ నిలయరుద్రనకు దండము. గృహభూమిలో పుట్టిన వానికి దండము. గృహభూమి పాలకునకు దండము. సోమమునకు దండము. రుద్రునకు దండము. తామ్రునకు దండము.

అరుణునకు దండము. "నమః సోమాయచ రుద్రాయచ నమస్తామ్రాయ చారుణాయచ"

40. సుఖములు కలిగించు వారికి నమోవాకము. పశుపతికినమోవాకము. ఉగ్రునకు నమోవాకము. భీమస్వభావునకు నమోవాకము. ఎదుట వధించువానికి నమోవాకము. దూరము నుండి వధించువానికి నమోవాకము. హంతకు నమోవాకము. అత్యంత హంతకు నమోవాకము. హరిత వృక్షములకు నమోవాకము. తరింపచేయు రుద్రునకు నమోవాకము.

41. సుఖస్వరూపునకు నమస్కారము. కళ్యాణమయునకు నమస్కారము. సుఖకరునకు నమస్కారము. శుభంకరునకు నమస్కారము. శివస్వరూపునకు నమస్కారము. అత్యంత శివస్వరూపనకు నమస్కారము. "నమః శివాయ చ శివతరాయ చ"

42. లోకములకు ఆవల జీవన్ముక్త రూపమున అవతరించిన వారికి నమస్కారములు. లోకములందు సాధారణ మానవ రూపమున జన్మించిన వారికి నమస్కారము. మంత్ర జపాదులచే తరించువారికి నమస్కారము. ఉత్కృష్ట తత్వ జ్ఞానమున ముక్తి పొందువారికి నమస్కారము. తీర్థములకు నమస్కారము నదులకు నమస్కారము. కుశలకు నమస్కారము. నురుగునకు నమస్కారము. నమస్తీ ర్థాయచ కుల్యాయచ నమః శష్పాయచ ఫేన్యాయ.

43. సైకత ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. స్రోతోత్పన్నములకు నమస్కారము. చిన్న చిన్న రాళ్ళలో మొలిచిన వానికి నమస్కారము. స్థిర జల ప్రదేశమునకు నమస్కారము. సర్వన్తర్యామికి నమస్కారము. ఊసర ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. ఉత్కృష్ట మార్గ సంభూతులకు నమస్కారము.

44. వ్రజ సంభవులకు నమస్కారము. గోష్ఠ సంభవులకు నమస్కారము. శయ్యా సంభవులకు నమస్కారము. గృహ ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. హృదయోత్పన్నములకు నమస్కారము. నీహార ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. దుర్గమ ప్రదేశ ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. గహ్వరోత్పన్నములకు నమస్కారము. 'నమః కాట్యాయచ గహ్వరేష్ఠాయ'

45. శుష్కోత్పన్నములకు నమస్కారము. హరిత ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. దుమ్ములో పుట్టువానికి నమస్సులు రజోకణ ఉత్పన్నములకు నమస్కారము. అగమ్య ప్రదేశములందు పుట్టువానికి నమస్కారము. తృణోత్పన్నములకు నమస్కారము. బడబానలమున పుట్టిన వానికి నమస్కారము. కల్పానలమున పుట్టిన వారికి నమస్కారము. 'నమ ఊర్వ్యాయ సూర్వ్యాయచ"

46.పత్రములకు నమస్కారము. పత్రములు రాల్చువారికి నమస్కారము. ఉద్యమవంతునాకు నమస్కారము. కట్టెదుట వధించువారికి నమస్కారము. సర్వదుఃఖములు కలిగించువారికి నమస్కారము. మిక్కిలి దుఃఖములు కలిగించువానికి నమస్కారము. బాణములు చేయువారికి నమస్కారము. ధనుస్సులు చేయువారికి నమస్కారము.

వర్షము మున్నగు వానిచే జగదుత్పత్తి కారకులకు నమస్కారము. దేవతల హృదయములకు నమస్కారము. పాపపుణ్యవిచక్షణ గలవారికి నమస్కారము. పాపములను వివిధ రూపముల నష్టపరచువారికి నమస్కారము. స్వర్గాదిలోక నిర్గతులకు నమస్కారము.

47. పాపులకు దుర్గతి కలిగించువాడా! సోమపాలకా! మహా అకించినా! నీలకంఠా! ఈ ప్రజయందు - ఈ పశువులందు ఏ ఒక్కరిని భయభీతులు చేయకుము. ఏ ఒక్కరికిని వ్యాధి కలిగించకుము. మా పశువులలో ఏ ఒక్కదానికి విశూచికాది వ్యాధులు కలుగనీయకుము.

48. రుద్రుడు బలవానుడు. జటాజూటధారి. శత్రువీర వినాశకుడు. అతని కొరకే మేము ఈ స్తుతులను సమర్జించినాము. ఇందువలన ద్విపద మానవులకు, చతుష్పద గవాది జంతువులకు శుభములు కలుగును గాత. ఈ గ్రామము పరిపుష్ఠమై కల్లోలము లేనిది అగును గాత.

49. శివస్వామీ! నీ దేహము అతిశాంతము. సదా శాంతము. ఔషద స్వరూపము. అదే సర్వ రోగములకు ఏకమాత్ర ఔషధము. నీ దేహమున మా జీవనమును ప్రసన్నము చేయుము. 'శివా రుతస్య భేషజీ తయానో మృడ జీవసే'

50. మేము రుద్రుని ఆయుధమునకు దూరముగా ఉందుము గావుత. రుద్రుని రౌద్ర హింసక బుద్ధి మాకు దూరమగును గావుత.

రుద్రా! సేచనసమర్థా! సంపన్న యజమానుల విషయమున నీ ధనువును సడలింపుము మా పుత్ర, పౌత్రాదులను కరుణించుము.

51. సేచనసమర్థ! కళ్యాణకర, శుభస్వరూప శివస్వామీ! మాకు ప్రసన్నుడవగుము. "నః సుమనాభవ. నీవు నీ ధనురాయుధమును, ఒక ఉన్నత వృక్షమున ఉంచి విచ్చేయుము. చర్మము ధరించి విచ్చేయుము. పినాకమున దాల్చి మా వద్దకు విచ్చేయుము.

52. భగవన్! నీవు శరవర్షము కురిపించువాడవు. విలోహితుడవు. నీకు నమస్కారము. నీ వద్ద వేన వేల వ్యాధులు ఉన్నవి. వానిని మా శత్రువుల మీద ప్రయోగించుము.

53. రుద్రమూర్తీ! నీచేత వేనవేల రోగములు ఉన్నవి. వానిపై నీ పెత్తనము ఉన్నది. కావున వాటిని ఇటుకాక వేరువైపు మళ్ళింపుము.

54. ఈ భూమి మీద వేల కొలది అసంఖ్యాక రుద్రులున్నారు. మా వద్ద ఉన్న మంత్రబలమున వారి ఆయుధములను అన్నింటి తల వంచుదుము.

55. విశాలమును, మేఘాధామగు అంతరిక్షమున అసంఖ్యాక రుద్రులు ఉన్నారు. మేము వారి ధనువులను వేల యోజనుముల దూరమున వాల్చివేయుదుము.

56. నీలగ్రీవ, శితికంఠ రుద్రులు భూమి అడుగున సంచరింతురు. మేము వారి ధనువులను వేల యోజనముల దూరమున వంచి వేయుదుము.

57. నీలగ్రీవ, శితికంఠ రుద్రులు భూమి అడుగున సంచరింతురు. మేము వారి ధనువులను యోజనముల దూరమున వంచి వేయుదుము.

58. రుద్రులు వృక్షములందు ఉన్నారు. వారు లేత గరిక వంటి రంగువారు. నీలగ్రీవులు. రక్తలోచనులు. మేము వారి ధనువులను వేల యోజనముల దూరమున వంచివేయుదుము.

59. రుద్రుడు రుద్రమార్గ రక్షకుడు. అన్న ధారకుడు. యావజ్జీవ యుద్ధకర్త. మేము అతని ధనుస్సులను వేల యోజనములు దూరమున వంచివేయుదుము.

60. రుద్రుడు రుద్రమార్గ రక్షకుడు. అన్న ధారకుడు. యావజ్జీవ యుద్ధకర్త. మేము అతని ధనుస్సులను వేల యోజనముల దూరమున వంచివేయుదుము.

61. ఉరిత్రాడు చేతపట్టి. కరవాలము ధరించి రుద్ర తీర్థములందు భ్రమించు వారి ఆయుధములను వేల యోజనములు దూరమున తలలు వంచునట్లు చేయుదుము.

62. అన్నము తినుచున్నవారిని హతమార్చు రుద్రుల యొక్కయు, పాత్రలందుంచిన పాలు మున్నగునవి త్రాగి పోవు రుద్రుల యొక్కయు ఆయుధములను వేల యోజనముల దూరముననే వాల్చివేయుదుము.

63. ఇంతటి వారును - ఇంతకు రుద్రులు ఈ భూమండలముల దిశ, విదిశలందు వ్యాపించి ఉన్నారు. వారందరి ఆయుధములను వేలయోజనముల దూరముననే రాల్చి వేయుదుము.

64. ఎవరు ద్యులోకమున ఉన్నవారో, ఎవరి బాణవర్షము బిందు రూపమగునో ఆ రుద్రులకు నమస్కారము. తూర్పున నిలిచి వారికి నా దశాంగుళులను జోడించుచున్నాను. దక్షిణమున నిలిచి నా దశాంగుళులను జోడించు చున్నాను. పశ్చిమమున నిలిచి నా దశాంగుళులను జోడించుచున్నాను. ఉత్తరమున నిలిచి నా దశాంగుళులను జోడించుచున్నాను ఊర్ధ్వ దిశకు నా దశాంగుళులు జోడించుచున్నాను. ఆ రుద్రులకు నమస్కారము. వారు మమ్ము రక్షించవలెను - మాకు సుఖములు కలిగించవలెను. మేము ద్వేషించువారిని మమ్ము ద్వేషించువారిని, మేము ఆ

రుద్రుల నోట. పడవేయుదుము.

65. ఎవరు అంతరిక్షమునందున్నారో - ఎవరి బాణము వాయువులగునో వారికి తూర్పు దక్షిణ. పశ్చిమ, ఉత్తర, ఊర్ధ్వ దిశలకు మా దశాంగుళులు జోడించి నమస్కరించుచున్నాము. వారు మమ్ము రక్షింతురు గాత. మాకు సుఖములు కలిగింతురు గాత. మేము ద్వేషించువారిని, మమ్ము ద్వేషించు వారిని, మేము రుద్రుల నోట పడవేయుదుము.

66. ఎవరు భూమండలమున ఉన్నారో, ఎవరి బాణములు అన్నమగునో అట్టి రుద్రులకు నమస్కారము. వారికి తూర్పు, దక్షిణ, పశ్చిమ, ఉత్తర, ఊర్ధ్వ దిశలకు మా దశాంగుళులు జోడించుచున్నాము. వారు మమ్ము రక్షింతురు గాత. మమ్ము సుఖవంతులను చేయుదురు గాత. మేము ద్వేషించువారిని - మమ్ము ద్వేషించు వారిని రుద్రుల నోట పడవేయుదుము.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

శతరుద్రియమను పదహారవ అధ్యాయము ముగిసినది.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పదిహేడవ అధ్యాయము

1. అశ్మన్నూర్జం పర్వతే శిశ్రియాణామద్భ్య ఓషధీభ్యో వనస్పతిభ్యోఽధి సంభృతం పయః|
   తాంనఇషమూర్జం ధత్తమరుతః సం రరాణా అశ్మంస్తే క్షుణ్మయి త్కఊర్గ్యం
   ద్విష్మస్తం తేశుగృచ్ఛతు||

(నిండు కుండలోని నీటిని వేదికి నలువైపుల చల్లవలెను.)

మరుత్తులారా! సారవంతమగు వృష్టి పర్వతములను ఆశ్రయించి ఉండును. వృష్టి వలన వనస్పతులు, ఓషధులు వర్ధిల్లును. వానిని గోవులు మేయుట వలన కలుగు దుగ్ధాదులను మాకు ప్రసాదించండి. మీరు ఉదారులగు దాతలు. మాకు వర్షమును, బల స్వరూపములగు ఘృతాదులను ప్రసాదించండి.

అగ్నీ! మా హవి ఆరగించుటకు నీకు ఎంతో ఆకలి కావలెను. నీ తేజము నాలో ప్రవేశించవలెను. మమ్ము

ద్వేషించువారికి నీ మంటలు తాకవలెను.

(కడవను బయట ఉంచవలెను)

2. అగ్నీ! ఈ ఇటుకలు మాకు కామధేనువులు అగును గాత. అవి ఒకటికి పది - పదికి వంద - వందకు వేయి వేయికి ఆయుతము, ఆయుతమునకు నియుతము, నియుతమునకు ప్రయుతము, ప్రయుతమునకు అర్బుదము, అర్బుదము సముద్రము, మధ్యము, అంతము, పరార్థములై నీ కృప వలన నాకు ఇహ పరలోకములందు కామధేనువులు అగును గాత.

3. ఇష్టకలారా! మీరు వసంతాది ఋతుస్వరూపలు. యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేయువారు. విశేష ఋతు యజ్ఞమున స్థిరపడువారు. ఘృతమును కరిగించువారు. మధువును సేవించువారు. విరాజ నామకములు - అక్షయ లోకమాతృణ్ణ ఇష్టకలగు మీరు సాక్షాత్తు కామధేనువులు.

4. (మండూకము - శేవల, వేంత శాఖలను వెదురు బొంగుకు కట్టి వేడి మీద దక్షిణ దిశన ప్రారంభించి లాగవలెను.)

అగ్నీ! మేము నిన్ను నీటి శేవలమున చుట్టుదుము. నీవు మా విషయమున ఉదారుడవు. శాంతుడవు అగుము.

5. అగ్నీ! మేము మంచువంటి శేవలమున నిన్ను చుట్టుదుము. నీవు మావిషయమున ఉదారుడవు, శాంతుడవు అగుము.

6. అగ్నీ! నీవు నేలమీద - వేంతశాఖ యందు - నదులందలి శీతల శేవలములకు దిగిరమ్ము. నీవు జలములకు వెలుగువుకదా!

మండూకమా! నీవు ఈ శేవల, వేంత సహితుడవై మాకు లభింపుము. నీవు మాయజ్ఞమును అగ్నివంటి తేజస్విగను - శాంతమును చేయుము.

7. ఇది జలములు నిండిన స్థానము. సముద్రపు మహాస్థలము. అగ్నీ! ఇక నీ జ్వాలలు మమ్ము కాక ఇతరులను కాల్చవలెను. నీవు మా విషయమున మాత్రము నిత్యము శాంతుడవగుము.

8. శోధక అగ్నీ! నీయొక్క మందజ్వాలా జిహ్వలతో మమ్ము చేరుకొనుము. ఈ యజ్ఞమునకు దేవతలను ఆహ్వానించుము. వారిని పూజింపుము.

9. దేదీప్యమానశోధక అగ్నీ! నీవు దేవతలను ఇచటికి కొనిరమ్ము. వారికి మా హవిని అందించుము.

10. అగ్ని తన ప్రకాశవంత, చైతన్యకారక దీప్తిచే - ఉషః కాలము తనదీప్తిచే వలె శోభిల్లును. అగ్ని అశ్వయుద్ధమున శత్రువులను హింసించుచు మహాజ్వాలలచే మహాజ్వాలలచే అజరుడగును నిత్యయౌవనుడగును. మేము అట్టి అగ్నిని మండూక, శేవల, వేంతసములచే ప్రశమింపచేయుదుము.

11. హరించు అగ్నికి నమస్కారము. శోషింపచేయు అగ్నికి నమస్కారము. అర్చిష అగ్నికి నమస్కారము. నీ జ్వాలాతోరణములు మమ్ము కాక ఇతరులను తపింపచేయును గాత. మాకు మాత్రము కళ్యాణకారివి అగుము.

(బంగారు ముక్క సహితముగా ఘృతము నిండిన స్రువము దధి, మధు, కుశముష్టి యుక్త పాత్రను పట్టుకొని అధ్వర్యుచితాగ్నిని చేరవలెను)

12. (స్వయమాతృణ్ణ ఇటుకల మీద అయిదు ఆహుతులు అర్పించవలెను)

జఠరాగ్ని రూపమున మానవులందు ఉండునట్లు అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. జలములందు ఔర్వాగ్ని రూపమున ఉన్న అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. ఆహవనీయాది భావమున కుశల యందున్న అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. వృక్షములందు దావాగ్ని రూపమున ఉన్న అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి. స్వర్గమందు ఆదిత్యరూపమున విరాజిల్లు అగ్నికి ఇది పరోక్ష ఆహుతి.

13. (పాత్రయందలి ఘృతబిందువులను కుశలచే తుడువవలెను)

దేవతలందు యజనయోగ్యులు ఉన్నారు. యజనయోగ్యులందు పరిపక్వ అన్నాది భాగములు అందుకొనువారున్నారు. అట్టిప్రాణాది దేవతలు పత్యక్షరూపులై ఈ యజ్ఞమున ఘృతములు ఆరగించవలెను.

14. ఏ ప్రాణాది దేవతలు ఇంద్రాదుల శరీరములందు ప్రవేశించు దేవత్వమునొందినారో, ఎవరు జీవితమునకు అగ్రగాములు అగుదురో, ఎవరు లేకున్న శరీరచలనము సాగాదో, అట్టి ప్రాణాది దేవతలు ద్యులోకమున ఉండరు. భూలోకమున ఉండరు. వారు ముక్కు, కన్నులు మున్నగు అవయవములందు వసింతురు.

15. అగ్నీ! ప్రాణ, అపాన, వ్యాన బ్రహ్మవర్చస్సులనిచ్చు నీజ్వాలలు మాకు శాంతములగును గాత. అవి ఇతరులను కాల్చును గాత. శోధక అగ్నీ! మాకు నీవు శాంతమూర్తివి అగుము.

16. (యజ్ఞశాల ద్వార మందున్న అగ్నికి ఆహుతులీయవలెను)

భక్షక రాక్షసులనందరను అగ్ని తన తీవ్రతేజమున పారద్రోలవలెను. అగ్ని మాకు ధనము నీయవలెను. "అగ్నిర్నో

వనతేరయిమ్"

17. (పంచమందలి ఘృతముచే హోమము అయిన తరువాత షోడశమందున్న ఘృతమునందలి అర్ధభాగముచే యజ్ఞశాల ద్వారామందలి అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించవలెను)

విశ్వకర్మ - ఆదిఋషి - సృష్టియజ్ఞపు హోత - మా పితరులు వీరినందరిని విలయము చేసిన వాడె విశ్వసృష్టిరూప సంపదను కోరి సృష్టిరూపమున ఈ బ్రహ్మాండమును ఏర్పరచును. అతడు సృష్టిచేసి సృష్టియందలి భూతజాతములందు ప్రవేశించును.

18. బ్రహ్మాండమును సృష్టించనపుడు విశ్వకర్మ నిలిచినా స్థానమెయ్యది? అతని క్రియ ఏమి? అతని ఉపకరణములేవి? సర్వద్రష్టవిశ్వకర్మ తన మహిమచే భూలోకమును సృష్టించి దానికి ద్యులోకపు ఆచ్ఛదన ఏర్పరచినప్పటి స్థితిఏమి?

19. విశ్వకర్మ విశ్వచక్షువు. విశ్వతోముఖుడు. విశ్వతో బాహువు. విశ్వపాత్తు. అతడు ఒక్కడే తనబాహువులచే భూలోక ద్యులోకములను సృష్టించినాడు. అతనికి బాహ్య ఉపకరణములతో పనిపడలేదు.

20. విశ్వకర్మ ద్యావాపృథ్వులను నిర్మించుటకు ఉపయోగపడిన అరణ్యము ఏది? వృక్షము ఏది? విద్వాంసులారా! భువనములను సృష్టించినవాడు ఎచట నిలిచి సృష్టించినాడని మనసున ఆలోచించండి.

(జగదాధారునకు ఆధారము అవసరమా అని)

21. విశ్వకర్మా! నీకు ఉత్తమ, మధ్యమ, అపర తేజస్సులున్నవి. వానిని నీ మిత్రుడగు యజమానికి ప్రసాదించుము. ఏలననగా ఆయజమానులు సమర్పించిన హవిస్సుల వలననే నీవు అన్నవంతుడవగుచున్నావు. నీవు విశ్వాకర్మవు. విశ్వరూపవు. ఈ యజ్ఞమున నిన్ను వర్థిల్లచేసికొనుము. నీ యజనము నీవే చేసికొనుము.

(నీ యజ్ఞము చేయగల సమర్థుడు లేడుకదాఅని)

22. విశ్వకర్మా! హవిస్సులచే వర్థిల్లుము. నీవు స్వయముగా ద్యులోక, భూలోక భూతముల యజనము చేయుము. నీవు ఆ విధముగా చేయుటను చూచి మాశత్రువులు నివ్వెరపోవుదురు. ఈ యజ్ఞమున ఇంద్రుదే మాకు ఉపదేశకుడు అగును గాత.

23. విశ్వకర్మ వేదవాణి పాలకుడు. విశ్వవిధాత. మనో వేగవంతుడు. నేడు మేము మా రక్షణకు గాను విశ్వకర్మను ఈ యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము. రక్షించుటలో అత్యంత నైపుణ్యము కలవాడును అందరకు శుభములు

కలిగించువాడును అగు విశ్వకర్మ మేము సమర్పించు సకల సామగ్రిని ఆస్వాదించవలెను.

24. విశ్వకర్మ! హవిద్వారా వర్ధిల్లిన నీవు ఇంద్రుని అవధ్యుని చేసినావు. అందువలన సకల యుద్ధములకు ఇంద్రుడు ఆహ్వానించబడువాడు అయినాడు. ఆ ఇంద్రుని యందు పూర్వ ప్రజలందరు తలలు వంచినారు.

25. విశ్వకర్మ చక్షుషః పితా మనసాహిధీరో - చక్షుపాలకుడు. మనోధీరుడు. చంచలములగు ద్యావాపృథ్వులను దృఢపరచుటకు అతడు జలమును సృష్టించినాడు.

పూర్వ ఋషులగు వసిష్ఠాదులు ద్యావాపృథ్వులను దృఢపరచగా విశ్వకర్మ వానిని విస్తరింప చేసినాడు.

26. విశ్వకర్మ విశిష్టమనస్కుడు. వ్యాపకుడు. ధారణకర్త. పరమద్రష్ట. భక్తులను అనుగ్రహించువాడు. అతని భక్తుల కొరకు అభిమతపదార్థములు - సప్తర్షులు విశ్వకర్మతో ఏకత్వము పొందినచోట- అమృతరసమున రుచికరములగును.

27. అతడు మనపాలకుడు. ఉత్పాదకుడు. విధాత. సమస్తలోకజ్ఞాత. అతడు ఒక్కడే సమస్తదేవతల పేర్లు గలవాడు. ప్రశ్నవ్యుడు. అంత్యకాలమున అన్నిభూతములు అతని యందే చేరుచున్నవి.

28. వసిష్ఠాదులు పదిహేడు అవయవముల లింగశరీరమున ప్రేరితులై, విస్తీర్ణ అంతరిక్షమున నిలిచి, ఈ సమస్త భూతములను ఉత్పన్నము చేసినారు. పూర్వకాలమందు వసిష్ఠాది సప్తర్షులు ప్రథమస్తోతలు అయినారు. వారు విశ్వకర్మ సృష్టించిన బ్రహ్మాండరూపజలమును యజించినారు.

29. దివికి పరము, పృథ్వికి పరము, దేవాసురులకు పరమైనది ఏది? పూర్వము దేవగణములు దర్శించిన మహాజలమును గర్భమున దాల్చినది ఎవరు?

30. ఆ జలమే విశ్వకర్మను తొలిసారిగా గర్భమున దాల్చినది. అందునుండియేసమస్త దేవతలు అవతరించినారు. పుట్టుక లేని - అజస్య - అతని యందు అంత్యకాలమున సమస్త భూతములు చేరినవి. అతని నాభినుండియే సకల దేవతలు, భూతములు వెడలినవి.

31. జీవులు సమస్తము సృష్టించిన విశ్వకర్మను తెలిసికొనరు. తమలోనే ఉన్న అతనిని కానలేరు. వారిని మాయ మంచు వలె ఆవరించి ఉన్నది. అది అజ్ఞానము. అందువలన వారు తమను మాత్రము ఎరుగుచున్నారు. యజ్ఞయాగాదులు చేయుచు ఇహ, పర భోగములందు తృప్తి చెందుచున్నారు.

32. విశ్వమునందు సర్వప్రథమముగా విశ్వకర్మయే ఆవిర్భవించినాడు. రెండవవారుగా గంధర్వులు, మూడవ

వారుగా ఓషధులు వానిని పోషించు పర్జన్యుడు అవతరించినారు. పర్జన్యుడు వివిధ జలములను తన గర్భమున దాల్చినాడు.

వైశ్వకర్మణహోమః సమాప్తః
విశ్వకర్మహోమము సమాప్తము.

33. (ఈ 12మంత్రములు జపించుచు బ్రహ్మ యజ్ఞశాల యొక్క దక్షిణదిశకు సాగవలెను)

ఇంద్రుడు శీఘ్రగామి. తన వజ్రమునకు పదును పెట్టుకొనువాడు. ఆబోతు వంటి భయంకరుడు. శత్రుఘాతకుడు. శత్రువులను అల్లకల్లోలము చేయువాడు. నినదించువాడు. రెప్పవాల్చనివాడు. ఎంతో వీరుడు. తాను ఒక్కడే నూరింతల శత్రుసేనలను గెలుచువాడు.

34. ఇంద్రుడు కేకవేయువాడు. అనిమేషుడు. జయశీలుడు. యుద్ధకారి. అజేయుడు. ప్రగల్భుడు. నిర్భయుడు. బాణహస్తుడు. వరదుడు. జనులారా! ఇంద్రుని ద్వారా మీ శత్రువుల తలలు వంచండి.

35. ఇంద్రుడు యుద్ధకారి. బాణహస్తుడు. కరవాలధారులగు మరుద్గణములతో కలసి శత్రుమాత్రులను వశపరచుకొనును. ఇంద్రుడు తుముల యుద్ధవిజేత. సోమపాయి. తన బాహువులచే శత్రువును హింసించువాడు. ఉగ్రధన్వి. బాణవర్షము కురిపించువాడు.

36. బృహస్పతీ! నీవు రథమును అధిరోహించుము. సర్వత్ర సంచరించుము.

ఇంద్రా! నీవు రాక్షసనాశకుడవు. శత్రువధశాలివి. శత్రుసేనా భంగకుడవు. సంహారకుడవు. యుద్ధములందు శత్రుపరాజయకర్తవు. నీవు మా రథములను రక్షింపుము.

37. ఇంద్రా! నీవు శత్రుబల జ్ఞాతవు. చిరంతనుడవు. ప్రకృష్టవీరుడవు. బలశాలివి. అన్నవంతుడవు. శత్రుసంహారకుడవు. ఉగ్రుడవు. వీరపరివేష్ఠుడవు. సేవకులు చుట్టున్నవాడవు. బలోత్పన్నుడవు. స్తుతివాణిజ్ఞాతవు.

ఇంద్రా! నీవు జయశీల రథమునధిరోహించుము.

38. ఇంద్రుడు పణుల కొట్టములను కొట్టినవాడు. స్తుతులను గ్రహించువాడు. వజ్రబహువు. యుద్ధవిద్యను ఎరిగిన వాడు. స్వబలమున పగతురను విరుచువాడు.

మిత్రులారా! ఇంద్రుని స్తుతించండి. అతనిని ఉత్తేజితుని చేయండి. యుద్ధము కొరకు ఆరాటపడునట్లు చేయండి.

39. ఇంద్రుడు అసురులను అల్లకల్లోలము చేయువాడు. అదయుడు. వీరుడు. శతశః క్రోధి. అప్రచ్యావ్యుడు. సేనలను పరభవించువాడు. ఎదురులేనివాడు.

ఇంద్రా! యుద్ధములందు మా సేనలను రక్షింపుము.

40. ఇంద్ర! బృహస్పతులు మాసేనలకు నేతలు. యజ్ఞఅధిష్ఠాత విష్ణువు దక్షిణ పార్శ్వమున నిలుచును. సోముడు అగ్రేసరుడగును. మాసేనను ఖండఖండములు చేయగలది. విజయము సాధించగలది. ఈ దేవసేనకు అగ్రమున మరుత్తులు సాగుదురు.

41. కోరికలు తీర్చు ఇంద్రుడు - రాజావరుణుడు -ఆదిత్య మరుత్తుల మహాబలము మహామనులు, లోకపాలకులు, జయప్రదులగు దేవతలు వీరందరు ఒకేమారు తుముల నాదము చేసినారు.

42. ధనవంత ఇంద్రా! ఉత్సాహము ఉడిగిన మా వీరుల మనోబలము పెంచుము. వారు మరల ఆయుధములు ఎత్తునట్లు చేయుము. వేగవంత అశ్వముల, జయశీల రథముల నాదములు పెల్లుబుకవలెను.

43. ఎగురుచున్న మాధ్వజములు శత్రువుల ధ్వజములతో తలపడినపుడు ఇంద్రుడు మాకు రక్షకుడు అగును గాత. ఇంద్రుని కృపవలన మా శరములు శత్రువును గెలుచును గాత. మావీరులు శత్రువులకు భారమగుదురు గాత.

దేవతలారా! మాఆహ్వానములందే మమ్ము రక్షించండి. - "దేవా అవతా హవేషు"

44. అప్వదేవతా! నీవు శత్రువుల మనస్సులను కలచి వేయువాడవు. శత్రువుల మనసులను కల్లోలపరచి, వారి అవయవములు అందుకొని పారిపొమ్ము. మరల శత్రువుల అవయవములు కొనిపోవుటకే ఇచటికి రమ్ము. శత్రువుల హృదయములను పుత్రాది శోకములచే నింపుము. మాశత్రువులు గాఢంధకారమున కలసి పోవుదురు గాత.

(వ్యాధిభయము, మనో దౌర్బల్యము కలిగించునది అప్వ)

45. మంత్రములచే తీక్ష్ణము చేయబడిన శరవృష్టీ! ఒనిన్ను విడిచినంత శత్రువు మీదకు పొమ్ము. శత్రువును తాకుము. మాశత్రువులందు ఒక్కడు సహితము బ్రతికి పోకుండునట్లు చేయుము.

46. మా సేనలారా! శత్రువు మీద విరుచుకు పడండి. వారిని ఓడించండి. ఇంద్రుడు మీకు సుఖములను

ఇచ్చునుగావుత. మీ భుజములందు మిమ్ము ఎంతటివాడును ఓడించరానంతటి బలముకూడును గావుత.

47. మరుత్తులారా! శత్రుబలములు పగబట్టి మామీదకు దండెత్తినవి. ఏదేని ఉపయమున వారికి గాఢాంధకారము కలిగించండి. వారికి ఎటు తోచకుండ చేయండి. వారిలోనే ఒకరినొకరు గుర్తించకుండ చేయండి.

48. ఏయుద్ధమున బాలుర శిరోజముల వంటి చక్కని బాణములు వర్షించునో అచట ఇంద్రుడు, బృహస్పతి, అదితి మాకు శాంతిని, సుఖమును ప్రసాదింతురు గాత.

49. (యుద్ధమునకు ఉద్యమించిన రాజునకు అధ్వర్యు కవచము ప్రదానము చేయును)

వీరుడా! నీ మర్మస్థానములను కవచముచే కప్పుచున్నాను. రాజగు సోముడు నిన్ను అమృతమున నిలుపును గాత. వరుణరాజు నీ ఉరమును రాతికన్న గట్టిది చేయును గాథ. దేవతలు నిన్ను ప్రోత్సహించుచు జయము కలిగింతురు గాత.

50. (ఔదుంబరపు మూడు సమిధలను నేతిలో ముంచి యజ్ఞశాల ద్వారామందలి అగ్నికి ఆహుతులు సమర్పించవలెను)

ఘృతాహుత అగ్నీ! మాయజమానికి ఉత్కృష్టస్థితి కలిగింపుము. ధనసమృద్ధి కలిగింపుము. సంతానము ద్వారా ఇతనిని బహుసంఖ్యాకుని చేయుము. "సృజ ప్రజయాచబహుంకృధి"

51. ఇంద్రా! ఈయజమానిని అత్యంత ప్రకృష్టుని చేయుము. ఇతని సజాతీయులు ఇతని వశమున మసలునట్లు చేయుము. ఇతనిని బ్రహ్మవర్చస్సు కలవానిని చేయుము. ఇతడు యజ్ఞములందు దేవతలకు వారి భాగములు ఇచ్చువాడు కావలెను.

52. అగ్నీ! ఏ యజమాని గృహమందు మేము దేవతలకు హవి అర్పించుచున్నామో అతనిని వర్ధిల్లచేయుము. దేవతలందరు ఇతడు మాకు ఇష్టుడు అందురు గాత. ఇతడు మంత్రములకు స్వామి అగును గాత.

53. అగ్నీ! విశ్వేదేవతలు నిన్ను సంజ్ఞానములచే పోషింతురుగాక. జ్వాలాముఖ, ప్రభాధన అగ్నీ! మాకు శుభంకరుడవగుము.

54. అయిదు దివ్యదిశలు అయిదుగురు దేవతల అధిష్ఠానమున ఉన్నవి. అవి మాకు బుద్ధులను, దుష్టవిచారములను పోగొట్టి మమ్ము రక్షించవలెను. దిగ్దేవతలు యజమానికి ధన సమృద్ధిని కలిగించి మాయజ్ఞమున ధనపుష్టి

కలిగించవలెను.

55. అగ్ని సమిద్ధమైనంత మాహత్తు కలిగించునదియు, శాస్త్రములచే వాహనీయమును, స్తుత్యము అగు యజ్ఞము అధ్వర్యు చే పరిసమాప్తి నొందును. తప్తమహావీర ఘటమును పట్టుకొని ఋత్విజుడు యజ్ఞమును పూర్తిచేయును.

56. అగ్ని దేవతల హితకారి. యజ్ఞముద్వారా జగత్తును పాలించువాడు. హవ్యవాహనుడు. దేవతలను తృప్తిపరచువాడు. దేవతలు యజమానిని అనుగ్రహించుట వలన శతసంఖ్యక హవిస్సుల యజ్ఞము కలుగును. ఇట్టియజ్ఞమును దేవతలు పరిగ్రహింతురు. స్వయముగా ఋత్విజుడే దేవతల నిమిత్తము యజ్ఞకార్యమును నిర్వహించును.

57. దేవతలను ప్రియమగు హవిని యజనము చేయుటకు ఋత్విజుడు సమంత్రకముగా చతుర్థ యజ్ఞ హవిని అర్పించును. అట్లుయజ్ఞము సమాప్తమైనంత మాకు ఆశీర్వచనములు లభించును.

(ఆధ్వర్యుః పురస్తాద్యజూంషిజపతి హోతా పశ్చాదృచ్చోన్వహ బ్రహ్మా దక్షిణ త్కోప్రతిరథంజపత్యేష ఏవ తురీయోయజ్ఞః ఇతిశ్రుతిః. తొలుత అధ్వర్యుయజుస్సులు జపించును. తదుపరి హోత ఋక్కులు వచించును. బ్రహ్మా దక్షిణముగా అప్రతిరథమును జపించును. అట్లు ఇది తురీయ నాలుగవ యజ్ఞమగును)

58. అగ్ని సూర్యుని వంటి కిరణములవాడు. బంగారు వంటి జ్వాలల వాడు. ప్రాణులను వారి వారి పనులకు పురి కొల్పువాడు. జ్యోతిస్స్వరూపుడగు అగ్ని ప్రజ్వరిల్లుచున్నాడు. అగ్ని క్షయము ఎరుంగడు.

పూష దేవత విద్వాంసుడు. ధర్మ రక్షకుడు, అతడు జగములను వీక్షించును. అగ్ని అను శాసనము నందుండును.

59.(అగ్నీధ్రగృహమునకు దక్షిణమున అధ్వర్యు ఒక శిలను ఉంచవలెను.)

భ్రమించునట్టి సూర్య రూపమున ఉన్న ఈ శిల ద్యులోక అంతరిక్ష మధ్యభాగమున సంచరించును. ఇది తన తేజమున ద్యావాపృథ్వులను నింపుచున్నది. ఈ శిల సర్వవ్యాపక వేదిని ఘృతసించిత స్రువమును వీక్షించుచున్నది. అది ద్యులోక భూలోకములను-అందలి జనులను వారి చిత్తములను దర్శించును.

(అగ్నులందు అహవనీయము ద్యులోకము గార్హపత్యము భూలోకము. అగ్నీధ్రము అంతరిక్షము అగును. శిల అగ్నీధ్రము వద్ద ఉన్నందున మధ్యస్థానము అయినది.)

60. సూర్యుడు వర్షము నిచ్చి పంటలు పండించును. ఉదయమున తుహిన బిందువులచే లోకములను తడిచేయును. ఎరుపు రంగు కలిగి - శుభములనిచ్చు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించును. నానా కిరణ సంకులుడగు

సూర్యుడు ద్యులోకపు మధ్యన విరాజిల్లుచున్నాడు. ద్యులోకస్థుడగు సూర్యుడు లోకత్రయమును రక్షించును.

61. సాగర సమవ్యాపకుడు - రథికులందు శ్రేష్ఠరథికుడు - అన్నవంతులందు శ్రేష్ఠ అన్న పాలకుడగు ఇంద్రునే సమస్త స్తుతులు వర్ధిల్లచేయుచున్నవి.

62. దేవతలను ఆహ్వానించు యజ్ఞము దేవతలను యజ్ఞమున వహించునుగాక. సుఖములను ఇచ్చు యజ్ఞము దేవతలను యజ్ఞమున వహించును గాత. అగ్ని దేవతల యజనము చేయును గాత. యజ్ఞమునకు దేవతలను అగ్ని వహించి తెచ్చును గాత.

63. అన్నము దానము చేయునపుడు నా చేయి పైది అగును. ఆ ఊర్ధ్వహస్తము నన్ను ఉన్నతుని చేయవలెను. మా శత్రువులకు ఇంద్రుడిచ్చు ధనము క్రిందిచేయి భిక్షగా తీసికొనును. అది వారిని నీచపరుచవలెను.

64. నాది పై చేయి అగును. శత్రువుది క్రింది చేయి అగును. దేవగణములు నన్ను, వేదత్రయిని వర్ధిల్లచేయవలెను. మా శత్రువులను ఇంద్రాగ్నులు చిందర వందర చేసి పారగొట్టవలెను.

65. ఋత్విజులారా! ఉఖాగ్నిని చేత బూని స్వర్గమునకు సాగండి. ద్యులోకపు వెనుక భాగమున ఉన్న స్వర్గమునకు చేరండి. అక్కడ దేవతలతో కలసిమెలిసి స్థిరపడండి.

66. విద్వాంసుడగు ఉఖాగ్నీ! తొలుత నీవు నీ ప్రభావమును గుర్తించుము. తూర్పునాకు సాగుము. అచట చిత్యగ్ని ఉన్నది. నీవు దానికి ముఖ్యాగ్నివి అగుము. సమస్త దిశలను భాసింపచేయుచు విశేషముగా దీపించుము. తదుపరి మా ద్విపాద మానవులకు అన్నము, చతుష్పాద గవాదులకు గడ్డి మున్నగునవి కలిగించుము.

67. నేను భూమినుండి పైకి లేచినాను. అంతరిక్షమునకు చేరినాను. అంతరిక్షము నుండి ద్యులోకమునకు ఆరోహించినాను. ద్యులోకపు ఉత్తుంగ శిఖరమునుండి ఎగిరినాను. ఆదిత్య జ్యోతిని చేరుకున్నాను.

68. విశ్వమును భరించు యజ్ఞమును విస్తార పరచు విద్యాంసులు స్వర్గమునకు సాగునపుడు ఎటువంటి లౌకిక పదార్ధములను అపేక్షించరు. వారు ద్యావాపృథ్వులను ఆదిత్య మండలమును ఆరోహింతురు.

69. అగ్నీ! నీవు దేవతలకు నేత్ర స్థానమవు. మానవులకు నీవే సాక్షాత్తు నేత్రమవు. భృగు బ్రాహ్మణుల విషయమున ప్రీతి గలవారును - యజనశీలురగు యజమానులకు శుభములు కలిగి స్వర్గము ప్రాప్తించవలెను.

70. (ప్రతి ప్రస్థాత చేత స్వయమాతృణ్ణ ఇటుక వద్ద అగ్నిని స్థాపింప చేయవలెను. దాని మీద తెల్లని దూడగల నల్లని ఆవు పాలచే ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

సమ మనస్కులై విపరీత రూపములు కలిగి వెంట వెంట నడచునట్టి రాత్రి, ఉషలు ఒక అగ్ని రూప శిశువును ప్రజ్వలింపచేయుదురు. ద్యావాపృథ్వుల నడుమ నిలిచినా ఈ అగ్ని విశేష రూపమున శోభిల్లును. ధనదాతలగు దేవతలు అగ్నిని ధరించినారు.

71. అగ్నీ! నీవు సహస్రాక్షుడవు. శత మూర్ధనుడవు. నీవి నూరు ప్రాణములు. వేయి వ్యానములు. నీవు వేల సంఖ్యలో గో అశ్వధనములు దానము చేయగలవాడవు. అట్టి నిన్ను అన్నార్థినై యజనము చేయుచున్నాను - స్వాహా.

72. అగ్నీ! నీవు చక్కని రెక్కల గరుడుడవు. నీవు పృథ్వి యొక్క పృష్ట భాగమున ఉన్న వేది మీద స్థిరపడుము. నీ ప్రకాశమును అంతరిక్షమున నింపుము. నీ జ్యోతిచే ద్యులోకమును వెలిగించుము. నీ తేజస్సున దిశలను దృఢపరచుము.

73. అగ్నీ! నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము. నీవు జ్వాలావంతుడవగుము. తూర్పున స్వస్థానమున స్థిరపడుము. ఇది ఉత్కృష్టమగు దేవతలతో కూర్చుండు స్థానము. ఇచట విశ్వేదేవతలు యజమాని కూర్చుందురు గాత.

74. రవి వరనీయుడు.సర్వప్రేరకుడు. సుమతి. అతని తేజస్సు బహురూపకము. సర్వోత్పాదకము నేను ఆ సూర్యతేజమును భజింతును. సూర్యుడు -దుగ్ధ పూర్ణము, సహస్ర ధారాయుక్తము బహుదుగ్ధయగు - మహా గోరూపుడు. పూర్వము కణ్వుడు ఆ సూర్యుని తేజస్సును భజించినాడు.

75. అగ్నీ! ఉత్కృష్ట ద్యులోకమున ఆదిత్య రూపమున ఉన్న నిన్ను భజింతుము. అంతరిక్షపు దిగువన విద్యుద్రూపమున ఉన్న నిన్ను భజింతుము. ఇటుకల కుండ రూప స్థానమున నీవు వాస్తవముగా స్థిరపడినావు. అట్టి నీ యొక్క యోని రూపమగు వేదిని సహితము భజింతును. సమిధలతో కూడిన నీ యందు ఋత్విక్కులు హవిస్సులచే హోమము చేయుదురు.

76. యువతమ అగ్నీ! నిరంతర సమిధాదానము వలన ఎంతో ప్రజ్వరిల్లువాడవు. నీవు మా యందు పరిపూర్ణముగ దేదీప్యమానుడవు అగుము. మా సమస్త హవిరన్నములు సదా నిన్నే చేరుచుండును.

77. అశ్వమేధ అశ్వమును మంత్రములచే మరింత మేధ్యము చేయుదురు. అగ్నీ! అట్లే మేము నిన్ను హవిస్సులతోను, స్తోత్రములతోను వర్ధిల్ల చేయుదుము.

78. యజ్ఞమును కోరువారును యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేయువారును అగు దేవతలు యజ్ఞమునకు విచ్ఛేయుటకు గాను మనసా ఘృతమున ఋత్విగ్యజమానుల కుండమునందు అగ్నిని స్థాపించుచున్నాను. ఈ విశాల విశ్వపాలకుడగు విశ్వకర్మ కొరకు సదా హోమము చేయుదును.

79. అగ్నీ! నీవు ఏడు సమిధలు- ప్రాణములు- కలవాడవు. నీకు ఏడు జ్వాలా జిహ్వలు కలవు. ఏడుగురు ఋషులున్నారు. గాయత్రి మున్నగు ఏడు చంధస్సులున్నవి. ఏడుగురు ఋత్విజులు నిన్ను ఏడు అగ్నిష్టోమాది యజ్ఞ విధులచే యజింతురు. ఏడు కుండములు కల వేదిని ఘృతముచే నింపుము. స్వాహా.

80. (వైశ్వానర పురోడాశమున యజ్ఞము చేసి మారుత పురోడాశమున హోమము చేయవలెను.)

శుక్రజ్యోతి, చిత్రజ్యోతి, సత్యజ్యోతి, జ్యోతిష్మంతులగు శుక్ర, ఋతపా మరియు పాపములను అతీతులై ఉండు మరుత్తులు తమ తమ సప్త గణములతో మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను.

81. ఈదృజ్ - అనాదృజ్ - సదృజ్ - ప్రతి సదృజ్ - మిత - సమిత - సభరములను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను.

82. ఋత - సత్య, ధ్రువ - ధరుణ - ధర్త విధర్త - విధారయములను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను.

83. ఋతజిత్ - సత్యజిత్ -సేనజిత్ - సుషేణ - అన్తిమిత్ర - దూరే అమిత్ర - గణములను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయ వలెను.

84. ఈదృక్షస - ఏతాదృక్షాస - ఊషణ - సదృక్షాస - ప్రతిసదృక్షాస - మితాస- సమ్మితాసులను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను.

85. స్వతవాన్ - ప్రఘాసి- సాన్తపన - గృహమేధి - క్రీడి - శాకి - ఉజ్జేషి యను మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను.

86. ఉగ్రశ్చ భీమశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధునిశ్చ|
సాసహ్వాశ్చాభియుగ్వాచ విక్షిపః స్వాహా

దేవరూపప్రజ మరుత్తులు, ఇంద్రునకు అనుకూలముగా నడుచుకొనును. అట్లే ఈ యజమానికి దైవీ ప్రజ, మానవ ప్రజా అనుకూలురు కావలెను.

87. (రానున్న 13 మంత్రములను అధ్వర్యు యజమానిచే అనిపించవలెను.)

అగ్నీ! ఇది స్రుక్ రూపస్తనము. ఇది విశిష్టము. - రసవంతము - ఘృత యుక్తము. ఈ స్రుగ్రూపస్తనమును కుడుపుము.

లోకముల మధ్య ఈ మధుమయ స్తోత్రమున్నది. దానిని ఆస్వాదించుము. తృప్తుడవగుము. సముద్ర సంబంధమగు నీ గృహమున ప్రవేశింపుము.

88. అగ్ని జ్వాలాముఖుడు. నేను అతని ముఖమును ఘృతమున ఆసించితము చేయదలచినాను. ఘృతమేలయనిన ఘృతమే అగ్నికి ఉత్పత్తి స్థానము. అగ్ని ఘృతమునే ఆశ్రయించి ఉండును. అగ్ని యొక్క తేజస్సు ఘృతమే యగును.

అధ్వర్యులారా! హవిరన్నము సముపార్జించండి. అగ్నిని ఘృత భక్షణకు ఆహ్వానించండి. అగ్ని విచ్చేసినంత అతనిని పూర్తిగా తృప్తుని చేయండి.

కోరికలు తీర్చు అగ్నీ! స్వాహా అని నీకు అర్పించిన హవ్యములను దేవతల కొరకు వహించుము. నీవు అందుకొనుము.

89. గోవు యొక్క స్తన రూప సముద్రము నుండి దుగ్ధ రూపము అగు మధుర తరంగములు లేచును. ఆ దుగ్ధములకు అగ్ని సంయోగము కలిగినంత వానికి అమృతత్వము కలుగును. (కాగిన పాలు, పాల ఉత్పత్తులు అమృతమని) దేవతల నోళ్లు ఊరుటకు ఘృతనామము మాత్రము చాలును. ఘృతము అమృతత్వ కారకము.

(ఆయుర్వైఘృతమ్. ఘృతము వలన ఆయుర్వృద్ధి కలుగును. ఘృతముచే యజ్ఞము చేయుట వలన అమృతత్వము కలుగును.)

90. మేము ఘృతనామమును ఉచ్చరించుచున్నాము. ఈ యజ్ఞమున అన్న సహితముగా ఘృతము అర్పించుచున్నాము. మేము ఘృతమును ప్రశంసించుటను బ్రహ్మ వినును గాత. ఈ యజ్ఞ రూప గౌర మృగమునకు ఋత్విజులను నాలుగు శృంగములున్నవి. ఆ యజ్ఞ రూప గౌరము ధ్యానము చేయుచున్నది.

91. ఇది యజ్ఞ వృషభము. నలుగురు ఋత్విజులే దీని నాలుగు శృంగములు. (బ్రహ్మ, ఉద్గాత, హోత - అధ్వర్యులను నలుగురు ఋత్విజులు) మూడు వేదములు దీని మూడు పాదములు హవిర్ధాన, ప్రావర్గ్యములను రెండు శిరస్సులు. ఏడు ఛందస్సులు ఏడు హస్తములగును. మూడు సవనములందు ప్రతి బద్ధమగు ఈ వృషభము తుముల వేదనాదము చేయును. ఈ విధముగా ఈ మహాయజ్ఞ దేవత మానవులందు ప్రవేశించినాడు. "మహో దేవో మర్త్యాం ఆవివేశ"

92. ఘృతము యజ్ఞ పరిణామ భూతము. అది మూడు విధములుగా ముల్లోకములందు ఉన్నది. దానిని పణులు దాచినారు. అప్పుడు దేవతలు గోవు నుండియే ఘృతమును సముపార్జించినారు. ఈ ఘృతము ఒక భాగమును ఇంద్రుడు రెండవ భాగమును సూర్యుడు ఉత్పత్తి చేసినారు. మూడవ భాగమును ద్విజన్ములు స్వధద్వారా యజ్ఞ సాధన అగ్ని సాయమున సముపార్జించినారు.

93. ఈ దుగ్ధధారలు గోవు హృదయ సముద్రము నుండి ఉప్పొంగును. శతవ్రజములగు ఈ దుగ్ధ ధారలను శత్రువు తిరస్కరించిన జాడకానరాదు.

నేను ఘృత ధారలను దర్శించుచున్నాను. ఈ ఘృత ధారల మధ్యనే కదా బంగారు రంగు అగ్ని వసించునది!

94. హృదయమునందలి మనసు వంటి పవిత్రములు గోవులు. ఆ గోవులు నదుల జలధారలనువలె ఘృత ధారలను స్రవింపచేయుచున్నవి. వేటగానికి భయభీతలై మృగములు ఉరుకులు పెట్టినట్లు ఈ ఘృత తరంగములు గంతులు వేయుచున్నవి.

95. పల్లపు ప్రదేశములందు మహానదుల జలతరంగములు విరిగి దూకినట్లు - గుర్రపు పందెమునందు గుర్రములు హద్దు దాటి ఎగిరినట్లు ఈ ఘృతపు మహాధారలు తరంగములై ఉప్పొంగిపడుచున్నవి.

96. శుభకాములు, మందస్మిత వదనలు, ప్రసన్నచిత్తలై యువతులు తమ ప్రియులను చేరినట్లు ఘృతధారలు అగ్నిని చేరుకొనుచున్నవి. ఘృత ధారలు సమిధలందు ఇముడును. జాత ప్రజ్ఞుడగు అగ్ని వానిని కలుసుకొని అత్యంత ప్రసన్న చిత్తుడగును.

97. భర్త ఇంటికి వెళ్ళు కన్యలు కాటుక మున్నగు వానిచే అలంకరించు కొన్నట్లు - నాకు ఘృతధారలు కనిపించుచున్నవి. "యత్ర సోమఃసూయతే యత్ర యజ్ఞో ఘృతస్య ధారా అభితత్పవన్తే" ఎచట సోమము స్రవించునో - ఎచట యజ్ఞము ప్రవర్తిల్లునో - అచట ఘృత ధారలు ప్రవహించును.

98. దేవతలారా! మా యొక్క సుమనస్క స్తుతులు ఆలకించండి. ఘృతమయ యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. విచ్చేసి మాకు ధనములను అందించండి. మా 'సౌత్రామణి' యాగమును దేవతలకు అందించండి. "ఘృతస్య ధారా మధుమత్పవంతే" ఘృతపు మధుర ధారలు ప్రవహించుచున్నవి. వానిని సహితము దేవతలకు అందించండి.

99. అగ్నీ! నీవు సమస్త బ్రహ్మాండమున వ్యాపించి ఉన్నావు. సముద్రమున వ్యాపించి ఉన్నావు. హృదయమందు వ్యాపించి ఉన్నావు. ఆయుష్యమందు వ్యాపించి ఉన్నావు. జలముల ముఖము నందును - యుద్ధమునందున తేజో రూపమున నిండియున్న - నీ మధుర తరంగ ఘృతమును మేము ఆస్వాదింతుము గాక.

ధామంతే విశ్వం భువనమధిశ్రితమన్తః సముద్రే హృదయాన్తరాయుషు|
అపామనీకే సమిథేయ ఆభృతస్తమశ్యామ మధుమంతం త ఊర్మిం

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

పేకాది జపపర్యన్తమను పదిహేడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వే భవన్తు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పద్దెనిమిదవ అధ్యాయము

1. వాజశ్చమే ప్రసవశ్చ మే ప్రయతిశ్చమే ప్రసితిశ్చమేధీతిశ్చమే క్రతుశ్చమే స్వరశ్చమే శ్లోకశ్చ మే శ్రవశ్చమే శ్రతిశ్చమే స్వశ్చమే యజ్ఞేన కల్పంతాం||

యజ్ఞము వలన మాకు అన్నము కలుగును గాత. అన్నదానపు అనుజ్ఞ కలుగును గాత. శుద్ధి కలుగును గాత. ఉత్సాహము కలుగును గాత. ధ్యానము కలుగును గాత. సంకల్పము కలుగును గాత. సాధు శబ్దము కలుగును గాత. శ్లోకము కలుగును గాత. యశస్సు కలుగును గాత. శృతి కలుగును గాత. జ్యోతి కలుగును గాత. స్వర్గము కలుగును గాత.

2. యజ్ఞము వలన మాకు ప్రాణము కలుగును గాత. అపానము కలుగును గాత. వ్యానము కలుగును గాత. వాయువు కలుగును గాత. చిత్తము కలుగును గాత. బాహ్య విషయ జ్ఞానము కలుగును గాత. వాక్కు కలుగును గాత. మనసు కలుగును గాత. నేత్రములు కలుగును గాత. శ్రోత్రములు కలుగును గాత. జ్ఞానేంద్రియ కౌశలము కలుగును గాత. కర్మేంద్రియ కౌశలము కలుగును గాత.

3. యజ్ఞము వలన మాకు ఓజస్సు కలుగును గాత. బలము కలుగును గాత. ఆత్మ శక్తి కలుగును గాత. పుష్టి కల శరీరము కలుగును గాత. సుఖము కలుగును గాత. కవచము కలుగును గాత. అంగ ప్రత్యంగములు కలుగును గాత. అస్థులు కలుగును గాత. సర్వము కలుగును గాత. శరీరములు కలుగును గాత. ఆయువు కలుగును గాత. వార్ధక్యము కలుగును గాత.

4. యజ్ఞము వలన మాకు జ్యేష్ఠత్వము కలుగును గాత. ఆధిపత్యము కలుగును గాత. క్రోధము కలుగును గాత. తేజస్సు కలుగును గాత. బలము కలుగును గాత. జలము కలుగును గాత. జయము కలుగును గాత. మహిమ కలుగును గాత. విశాలత్వము కలుగును గాత. గృహక్షేత్రాది విస్తారము కలుగును గాత. దీర్ఘ జీవనము కలుగును గాత.

అవిచ్ఛిన్న వంశము కలుగును గతా. ప్రభూత అన్న ధనాదులు కలుగును గాత. విద్యాది గుణోత్కర్ష కలుగును గాత.

5. యజ్ఞము వలన మాకు సత్యము కలుగును గాత. శ్రద్ధ కలుగును గాత. జగత్తు కలుగును గాత. ధనము కలుగును గాత. విశ్వము కలుగును గాత. తేజస్సు కలుగును గాత. క్రీడ కలుగును గాత. మోదము కలుగును గాత. సంతానము కలుగును గాత. వంశ పరంపర కలుగును గాత. సూక్తము కలుగును గాత. పుణ్యము కలుగును గాత.

6. యజ్ఞము వలన మాకు ఋతుము కలుగును గాత. అమృతము కలుగును గాత. అరోగత్వము కలుగును గాత. అనామయత్వము కలుగును గాత. జీవనము కలుగును గాత. దీర్ఘాయుష్యము కలుగును గాత. అశత్రుత్వము కలుగును గాత. అభయము కలుగును గాత సుఖము కలుగును గాత. నిద్ర కలుగును గాత. శుభమార్గములు కలుగును గాత. సుదినము కలుగును గాత.

7. యజ్ఞము వలన మాకు అశ్వదుల నియంత్రణ కర్త కలుగును గాత. పోషకుడు కలుగును గాత. క్షేమము కలుగును గాత. ధృతి కలుగును గాత. విశ్వము కలుగును గాత. తేజము కలుగును గాత. సంవిదము కలుగును గాత. విజ్ఞాన సామర్థ్యము కలుగును గాత. ప్రేరణ సామర్థ్యము కలుగును గాత. జనన శక్తి కలుగును గాత. ధాన్యాదులయు, కృషి ప్రతిబంధకుల నివృత్తి కలుగును గాత.

8. యజ్ఞము వలన మాకు ఐహిక సుఖములు కలుగును గాత. పారలౌకిక సుఖములు కలుగును గాత. ప్రియము కలుగును గాత. ప్రియ పదార్థము కలుగును గాత. విషయ సుఖము కలుగును గాత. ప్రేమ భావము కలుగును గాత. సౌభాగ్యము కలుగును గాత. ధనము కలుగును గాత. ఇహ శుభములు కలుగును గాత. పరశుభములు కలుగును గాత. గృహాదులు కలుగును గాత. యశస్సు కలుగును గాత.

9. యజ్ఞము వలన మాకు అన్నము కలుగును గాత. సత్యవాణి కలుగును గాత. దుగ్ధము కలుగును గాత. దధి కలుగును గాత. మధువు కలుగును గాత. సహ భోజనము కలుగును గాత. సహపానము కలుగును గాత. కృషి కలుగును గాత వృష్టి కలుగును గాత. జయము కలుగును గాత. శత్రుభేదనీతి కలుగును గాత. ఉద్భిదము కలుగును గాత.

10. యజ్ఞము వలన మాకు గోఅశ్వ ధనము కలుగును గాత. ముక్తామణి కలుగును గాత. ధన సమృద్ధి కలుగును గాత. పుష్టి కలుగును గాత. విభుత్వము కలుగును గాత. ప్రభుత్వము కలుగును గాత. పూర్ణత కలుగును గాత. పరిపూర్ణత కలుగును గాత. క్షుద్ర ధాన్య సంపన్నత కలుగును గాత అక్షయత కలుగును గాత. అన్నము కలుగును గాత. అన్నము లేని బాధ కలుగకుండును గాత.

11. యజ్ఞము వలన మాకు ప్రాప్త ధనము కలుగును గాత. ప్రాప్తవ్య ధనము కలుగును గాత. పూర్వ సిద్ధ క్షేత్రాదులు కలుగును గాత. ప్రాప్తవ్య క్షేత్రాదులు కలుగును గాత. సుఖ గమ్య ప్రదేశము కలుగును గాత. సమృద్ధి యజ్ఞ ఫలము

కలుగును గాత. యజ్ఞాది సమృద్ధి కలుగును గాత. ద్రవ్యాదులు కలుగును గాత. స్వకర్మ సామర్థ్యము కలుగును గాత మతి కలుగును గాత. సుమతి కలుగును గాత.

12. యజ్ఞము వలన మాకు ధాన్యము కలుగును గాత. యవలు కలుగును గాత. మినుములు కలుగును గాత. తిలలు కలుగును గాత. పెసలు కలుగును గాత. శనగలు కలుగును గాత. కాకునులు కలుగును గాత. సాంవలు కలుగును గాత. కోదలు కలుగును గాత. నీవారములు కలుగును గాత. గోధుమలు కలుగును గాత. మసూరరములు కలుగును గాత.

13. యజ్ఞము వలన మాకు శిలలు కలుగును గాత. మృత్తిక కలుగును గాత. పర్వతములు కలుగును గాత. మహా పర్వతములు కలుగును గాత సైకతము కలుగును గాత వనస్పతులు కలుగును గాత. బంగారము కలుగును గాత. వెండి కలుగును గాత. రాగి కలుగును గాత. ఇనుము కలుగును గాత. సీసము కలుగును గాత రంగము కలుగును గాత.

14. యజ్ఞము వలన మాకు అగ్ని కలుగును గాత. జలము కలుగును గాత. లతలు కలుగును గాత. ఓషధులు కలుగును గాత. వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు కలుగును గాత. వ్యవసాయేతర ఉత్పత్తులు కలుగును గాత గ్రామీణ పశువులు కలుగును గాత. అరణ్య పశువులు కలుగును గాత. విత్తము కలుగును గాత. భావిలాభము కలుగును గాత. పూర్వ లాభము కలుగును గాత. స్వార్జిత ఐశ్వర్యము కలుగును గాత.

15. యజ్ఞము వలన మాకు గోవులు మున్నగు ధనము కలుగును గాత. మంచి వసతి కలుగును గాత. అగ్నిహోత్రాది కర్మలు కలుగును గాత. శక్తి కలుగుము గాత. అర్థము కలుగును గాత. ప్రాప్తవ్య అర్థము కలుగును గాత. ఇష్ట ప్రాప్తికి ఉపాయము కలుగును గాత.

16. యజ్ఞము వలన మాకు అగ్ని కలుగును గాత. ఇంద్రుడు కలుగును గాత. సోమమే కలుగును గాత. సరస్వతి కలుగును గాత. పూష కలుగును గాత. బృహస్పతి ఇంద్ర యుగ్మము కలుగును గాత.

17. యజ్ఞము వలన మాకు మిత్రుడు కలుగును గాత. వరుణుడు కలుగును గాత. ధాత కలుగును గాత. త్వష్ట కలుగును గాత. మరుత్తు కలుగును గాత విశ్వేదేవతలు కలుగుదురు గాత. వారితో కూడిన ఇంద్ర యుగ్మము కలుగును గాత.

18. యజ్ఞము వలన మాకు పృథ్వి కలుగును గాత. అంతరిక్షము కలుగును గాత. ద్యులోకము కలుగును గాత. వర్షము కలుగును గాత. నక్షత్రములు కలుగును గాత. దిశలు కలుగును గాత.

19. యజ్ఞము వలన మాకు అంశుగ్రహము జలుగును గాత. రశ్మి కలుగును గాత. అదాభ్యము కలుగును గాత.

అధిపతి కలుగును గాత. ఉపాంశువు కలుగును గాత. అంతర్యామము కలుగును గాత. ఐన్ద్రి వాయువు కలుగును గాత. మైత్రా వరుణము కలుగును గాత. అశ్వినము కలుగును గాత. ప్రతి ప్రస్థానము కలుగును గాత. శుక్రము కలుగును గాత.

20. యజ్ఞము వలన మాకు అగ్రాయణము కలుగును గాత వైశ్వ దేవము కలుగును గాత. ధ్రువము కలుగును గాత. వైశ్వానరము కలుగును గాత. ఐన్ద్రాగ్ని కలుగును గాత. మహావైశ్వదేవయు కలుగును గాత. మరుత్వతీయము కలుగును గాత. నిష్కెవల్యము కలుగును గాత. సావిత్రము కలుగును గాత. సారస్వత్యము కలుగును గాత. పత్నీవ్రతము కలుగును గాత. హారియోజనము కలుగును గాత.

(19, 20 మంత్రములందలివి గ్రహములు - అనగా యజ్ఞమునందు ఉపయోగపడు పాత్రలు)

21. యజ్ఞము వలన మాకు స్రువము కలుగును గాత. చమసము కలుగును గాత. వాయవ్యము కలుగును గాత. ద్రోణ కలశము కలుగును గాత. గ్రావణము కలుగును గాత. అధిషవణ ద్వయము కలుగును గాత. పూతభృతము కలుగును గాత. ఆహవనీయ సోమ కలశము కలుగును గాత. వేది కలుగును గాత. కుశములు కలుగును గాత. అవభృథము కలుగును గాత. శమ్యువాకము కలుగును గాత.

(ఇవి యజ్ఞపరికరములు)

22. యజ్ఞము వలన మాకు అగ్ని కలుగును గాత. ప్రవర్గ్యము కలుగును గాత. యజ్ఞ విశేషము కలుగును గాత. సూర్యము కలుగును గాత. ప్రాణము కలుగును గాత. అశ్వమేధము కలుగును గాత. పృథ్వి కలుగును గాత. దితి కలుగును గాత. ద్యౌ కలుగును గాత. అంగుళి కలుగును గాత శక్తులు కలుగును గాత. దిశలు కలుగును గాత.

23. యజ్ఞము వలన మాకు వ్రతము కలుగును గాత. ఋతువులు కలుగును గాత. తపము కలుగును గాత. సంవత్సరములు కలుగును గాత. అహోరాత్రులు కలుగును గాత. జంసము కలుగును గాత. జానుని కలుగును గాత. బృహద్రథన్తర సామము కలుగును గాత.

(కండికాద్వయేన యజ్ఞక్రతు హోమాః 22,23 మంత్రములందలివి యజ్ఞ క్రతు హోమములు)

24. యజ్ఞము వలన మాకు ఒకటి కలుగును గాత. మూడు మూడు కలుగుగాత. అయిదు అయిదు కలుగునుగాత ఏడు ఏడు కలుగునుగాత. తొమ్మిది తొమ్మిది కలుగునుగాత. పదకొండు పదకొండు కలుగునుగాత. పదమూడు పదమూడు కలుగునుగాత. పదిహేను పదిహేను కలుగునుగాత. పదహేడు పదిహేడు కలుగునుగాత. పందొమ్మిది పందొమ్మిది కలుగునుగాత. ఇరువది ఒక్కటి ఇరువది ఒక్కటి కలుగునుగాత. ఇరువదిమూడు ఇరువదిమూడు కలుగునుగాత. ఇరువది అయిదు ఇరువది అయిదు కలుగునుగాత. ఇరువది ఏడు ఇరువది ఏడు కలుగునుగాత.

ఇరువది తొమ్మదిఇరువది తొమ్మిది కలుగునుగాత. ముప్పది ఒక్కటి ముప్పది ఒక్కటి కలుగునుగాత. ముప్పదిమూడు ముప్పది మూడు కలుగునుగాత.

(అయుగ్మస్తోమ హోమార్థమన్త్రాః బేసి సంఖ్యగల స్తోమ హోమ మంత్రములు ఆదరాతిశయ ద్యోతనార్థా సర్వత్ర పునరుక్తిః ఒక్కొక్క సంఖ్య రెండు మారులు చెప్పుట ఆదరాతి శయము వ్యక్త పరచుటకు)

25. చతుస్రశ్చ 4 మేష్టేచ మ్యేష్టౌ చ 8 మేద్వాదశచమే ద్వాదశచ 12 మేషోడశచమే షోడశచ 16. మే వింశతిశ్చమే వింశతిశ్చ 20 మే చతుర్వింశతిశ్చ మే చతుర్వింశతిశ్చ 24 మ్యే ష్టావిశతిశ్చమ్యేష్టావింశతిశ్చ 28. మేద్వాత్రింశచ్చ 32 మేషట్ త్రింశచ్చ మేషట్ త్రింశచ్చ 36 మే చత్వారింశచ్చ మే చత్వారింశచ్చ 40 మే చతుశ్చత్వరింశచ్చమే చతుశ్చత్వారింశచ్చ 44 మే అష్టాచత్వారింశచ్చ మే అష్టాచత్వారింశచ్చ 48. మే యజ్ఞేన కల్పన్తామ్

(మంత్రములు సంఖ్యాసూచకములు. సంఖ్యలు సూచించినాను. ఇవన్నియు యజ్ఞము వలన కలుగవలసినవి.)

26. యజ్ఞము వలన మాకు సంవత్సరన్నర వత్సము కలుగును గాత. సంవత్సరన్నర దూడ కలుగును గాత. రెండు సంవత్సరముల దూడ కలుగును గాత. రెండున్నర సంవత్సరముల దూడ కలుగును గాత. మూడేళ్ళ ఆవు, ఎద్దు, ఆబోతు కలుగును గాత. మూడున్నర సంవత్సరముల ఆవు, ఎద్దు. ఆబోతు కలుగును గాత.

27. యజ్ఞము వలన మాకు నాలుగేళ్ళ ఆవు, ఎద్దు కలుగును గాత. పరిపూర్ణ వృషభము కలుగును గాత. వంధ్య గోవు కలుగును గాత. యువ వృషభము కలుగును గాత. గర్భపాతమైన గోవు కలుగును గాత. బండిలాగు ఎద్దు కలుగును గాత. నవ ప్రసూత గోవు కలుగును గాత.

28. అన్నప్రధాన చైత్ర మాసమునకు స్వాహా. ప్రేరక వైశాఖమునకు స్వాహా, జ్యేష్ఠమునకు స్వాహా, యాగప్రధాన ఆషాఢమునకు స్వాహా, యాత్రానిషేధక వాసకారి శ్రావణమునకు స్వాహా, సూర్యతాపక భాద్రపదమునకు స్వాహా, మూఢదివస ఆశ్వయుజమునకు స్వాహా, పొట్టి పగళ్ళ కార్తీకమునకు స్వాహా, విష్ణు స్వరూప మార్గశీర్షమునకు స్వాహా, పుష్టి కలిగించు పుష్యమునకు స్వాహా, చివరిదగు ఫాల్గుణమునకు స్వాహా. భువనపతికి స్వాహా. అధిపతికి స్వాహా, ప్రజాపతికి స్వాహా.

అగ్నీ! ఇది నీ రాజ్యమగును. నీవు నియంతవు. యజమానిని నియమించువాడవు. విశిష్ట అన్నరసము నిమిత్తము నిన్ను అభిసించితము చేయుచున్నాను. మాకు వర్షము, ప్రజాధిపతుఅము కలిగించుమణి నిన్ను ఘృతధారలచే తడుపుచున్నాను.

29. యజ్ఞము వలన ఆయువు కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన ప్రాణము కలుగును గాత యజ్ఞము వలన నేత్రములు

కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన చెవులు కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన మాట కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన మనసు కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన ఆత్మ కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన బ్రహ్మ కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన జ్యోతి కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన స్వర్గము కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన స్తోత్రము కలుగును గాత. యజ్ఞేన కల్పతాం యజ్ఞో- యజ్ఞము వలన యజ్ఞము కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన స్తోమము కలుగును గాత. యజ్ఞము వలన ఋగ్యస్సామములు, బ్రహద్రథన్తర సామము కలుగును గాత.

దేవతలారా! మేము యజ్ఞము చేసి స్వర్గము చేరినాము. మేము అమరులము అయినాము. మేము ప్రజాపతికి ప్రజలమైనాము -స్వాహా.

వసోర్ధారాహోమ మంత్రములు సమాప్తము.

30. మేము అన్నపు అధీనమున ఉన్నవారము. జగన్నిర్మాత్రియు, మహనీయము, అఖండనీయము, సమస్త భూతములను నిలిపినదియు అగు భూమాతను మేము వేద వచనములచే అనుకూలను చేసికుందుము. ఆ భూమి యందు ఉండునట్లు సవితా దేవత మమ్ము ప్రోత్సహించవలెను.

31. నేడు విశ్వ మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయుదురు గాత. హవిరన్నమునకు ఆకర్షితులై విశ్వేదేవతలు విచ్చేయుదురు గాత. వారందరు మమ్ము రక్షింతురు గాత. ఆ దేవతల కృప వలన సమస్త అగ్నులు ప్రజ్వరిల్లును గాత. యజ్ఞపు ఫల స్వరూపముగ మాకు సకల ద్రవ్యములు లభించును గాత. 'విశ్వమస్తు ద్రవిణం వాజో అస్మే.'

32. మాకు అన్నము, ఏడు లోకములు, నాలుగు దిశలు, దూరమున ఉన్న స్వర్గము లభించవలెను. ఈ యజ్ఞమందు ధన ప్రాప్తి కలుగుటకు గాను విశ్వేదేవతలు సహితముగా అన్నము సహితము మమ్ము కరుణించవలెను.

33. నేడు అన్నదానమునకు మాకు అనుమతి లభించును గాత. అన్నమే ఋతువులను కల్పించుచున్నది. అన్నమే దేవతలను కల్పించుచున్నది. అన్నమే నన్ను పుత్ర, పౌత్రాదులు కలుగువానిని చేయుచున్నది. నాకు సమృద్ధాన్నము కలిగినంత అన్నదానము చేసి సకల దిశలను జయించగలను.

34. అన్నము మాముందు ఉండును గాత. అన్నము మా వెనుక ఉండును గాత. అన్నము మాకు మధ్యన ఉండును గాత. అన్నమే హవిద్వారా దేవతలను వర్ధిల్ల చేయుచున్నది. అన్నమే నన్ను వీరపుత్ర, పౌత్ర వంతుని చేసినది. నేను అన్నపతినై సకల దిశలందు వ్యాపింతును.

(అన్నమున దిశలను జయించుట - దిశలకు వ్యాపించుట ఎంత ఉన్నత, ఉదాత్త ఆశయము! ఆయుధమున కాదు అన్నమున జయించుట!! పుచ్చుకొని కాదు ఇచ్చి జయించుట!!!)

35. అగ్నీ! నేను స్వయముగా పృథ్వి సంబంధ రసమున సంయోజితుడనగుదును. నేను స్వయముగా ఓషధులు, జలములచే సంయోజితుడనగుదును. అటువంటి నాకు నీ దయవలన అన్న ప్రాప్తి కలుగవలెను.

36. అగ్నీ! నీవు ఈ భూమి యందు రసమును ప్రవేశపెట్టుము. అంతరిక్ష, ద్యులోకములందు జలమును స్థాపించుము. నీ దయవలన నాకు సమస్త దిశలకు రసపూర్ణములు కావలెను "పయస్వినః ప్రదిశః సన్తు మహ్యమ్"

37. అధ్వర్యునగు నేను సవితా దేవుని ఆజ్ఞానువర్తిని. అశ్వినుల బాహువులలతోను - పూష హస్తములతోను- సరస్వతి వాక్కునను - ప్రజాపతి నియమమునను - అగ్ని యొక్క సామ్రాజ్య సహితముగా యజమానివగు నిన్ను అభిషించించుచున్నాను.

38. అగ్ని సత్య స్థానపువాడు - సత్యమును సహించగలవాడు. అగ్నియే గంధర్వుడు. ఓషధులు అతని అప్సరలు. ఆ అప్సరల పేరు 'ముద్' అగును. ఆ గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. గంధర్వులకు స్వాహా, ఓషధులకు స్వాహా.

39. రాత్రింబవళ్ళ సంధ్యలను కల్పించువాడు సూర్యుడు. సూర్యుడే సంహిత అగును. సూర్యుడే సర్వ సామమగును. సూర్యుని కిరణములే అతని అప్సరలు అగుదురు. వారి పేరు 'ఆయువ' అగును. సూర్య రూప గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. సూర్య గంధర్వునకు స్వాహా. సూర్య కిరణములకు స్వాహా.

40. చంద్రుడు ఆనందకరుడు. చంద్రుడు సూర్య కాంతి వలన ప్రకాశించువాడు. చంద్రుడే గంధర్వుడు, నక్షత్రములు అతని అప్సరలు. వారి పేరు 'భాకురి' ఆ చంద్ర గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. చంద్రునకు స్వాహా. నక్షత్రములకు స్వాహా.

41. వేగవంతుడు - సర్వగామి వాయువే గంధర్వుడు. జలములు అతని అప్సరలు. వారి పేరు "ఊర్జ" అగును. వాయు రూప గంధర్వుడు. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. వాయువునకు స్వాహా, జలములకు స్వాహా.

42. సమస్త దేవతలకు మానవులకు అన్నము పెట్టువాడును - అర్వత్ర సంచరించువాడగు యజ్ఞమే గంధర్వుడు అగును. దక్షిణలు అతని అప్సరలు అగును. వారి పేరు 'స్తావ' అగును. యజ్ఞరూప గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. వాయువునకు స్వాహా, దక్షిణలకు స్వాహా.

43. ఇంద్రియ ప్రజకు ప్రభువు - సమస్త నిర్మాణ కారకమగు మనస్సే గంధర్వుడు. ఋక్కులు, సామ గానములు మనసునకు అప్సరలు. వారి పేరు. 'ఏష్టయః' మనో రూప గంధర్వుడు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులను పాలించును గాత. మనసునకు స్వాహా. ఏష్టియులకు స్వాహా.

44. భవనముల స్వామీ! ప్రజాపాలకా! నీకు పైలోకమున గృహములున్నవి. ఈ లోకమున గృహములు ఉన్నవి. నీవు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులకును, నాకును మహా సుఖములు కలిగించుము. స్వాహా.

45. వాయుదేవా! నీవు తడిచేయు సముద్రమవు. నక్షత్రములను కూడిన నభస్వభావుడవు.

వర్ష నీహారాదులచే సర్వమున ఆర్ద్రము చేయు ఆర్ద్రదనువు. ఐహిక సుఖములనిచ్చు శంభుడవు. పరలోక సుఖములనిచ్చు మయోభుడవు. అట్టి నీవు నన్ను అభివహించుము.

వాయువా! నీవు మరుత్సమూహముడవు. ఇహలోక, పరలోక సుఖములను ఇచ్చువాడవు. నీవు నన్ను అభీష్టము కొరకు అభివహింపుము. మా సేవలు అందుకొను నీవు మాకు రక్షకుడవు. నీవు ఇహ పర సుఖములనిచ్చు వాడవు. నీవు నన్ను పాలింపుము స్వాహా.

46. అగ్నీ! నీ కిరణములు సూర్యుని చేరినవి ఆ కిరణములు ద్యులోకమంతటికి పాకినవి. ఆ కిరణములతోనే మమ్ము ప్రతి వ్యక్తికి అనుకూలమగునట్లు చేయుము.

47. దేవతలారా! మీ ప్రకాశము సూర్యుని యందున్నది. మీ శోభ గోవులందును, అశ్వములందును ఉన్నది. ఇంద్రాగ్నీ బృహస్పతులారా! ఆ శోభను, ఆ ప్రకాశమును మాలో ప్రవేశపెట్టండి.

48. అగ్నీ! బ్రహ్మణులందు ప్రకాశము ప్రవేశపెట్టుము . క్షత్రియులందు - వైశ్యులందు - శూద్రులందు ప్రకాశమును ప్రవేశపెట్టుము. నాయందు ప్రకాశమును ప్రవేశపెట్టుము.

49. వరుణదేవా! యజమాని నీకు హవిస్సులు అర్పించినాడు. కొన్నింటిని కోరినాడు. నేను మంత్రములచే నిన్ను స్తుతించి యజమాని కోరిన వానినే యాచించుచున్నాను. యశోవంతవరుణా! నీవు వాటిని - కోపించక - యజమానికి ప్రసాదించుము. మా ఆయువును సమాప్తము చేయకుము.

50. (అర్క అశ్వమేధ సంతతియను అయిదు ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

స్వర్ణధర్మునకు స్వాహా. స్వర్ణార్కునకు స్వాహా. స్వర్ణ శుక్రనకు స్వాహా. స్వర్ణ జ్యోతికి స్వాహా. స్వర్ణ సూర్యునకు స్వాహా.

51. అగ్ని దివ్యుడు, సుగమనుడు, స్వధూముడు. నేను అగ్నిని ఘృత, బలయుక్తిని చేయుచున్నాను. ఆ అగ్ని ద్వారామున మేము ఆదిత్యుని ఉత్తమ లోకము చేరుకుందుము. అచటి నుంచి స్వర్గమునకు ఆరోహింతుము. అచటి నుండి ' అధి నాకముత్తమం చేరుదుము.

52. అగ్నీ! నీకు ఉత్తర దక్షిణములను రెండు - జరారహిత - పక్షములున్నవి. వానితో నీవు రాక్షసులను హతమార్తువు. ఆ పక్షములతోనే మమ్ము ఋషులు చేరి అమరులైనట్టి పుణ్యలోకములకు చేర్చుము.

53. అగ్ని ఆహ్లాదకుడు, ఉత్సాహవంతుడు. శ్యేనము వంటి వాడు. సత్యవంతుడు. బంగరు రెక్కల పక్షి. అందరకు అన్నము కలిగించువాడు. మహామహుడు. స్థిరుడు. యజ్ఞశాలస్థితుడు. అట్టి అగ్నికి నమస్కరించుచున్నాను. అతడు మమ్ము బాధించకుండవలెను.

54. అగ్నీ! నీవు ద్యులోకమునకు తలవు - భూలోకమునకు నాభివి. జలములకు, ఓషధులకు బలమవు. ప్రాణులందరకు జీవనమవు. అందరకు ఏకమాత్ర శరణమవు. సర్వత్ర అవిచ్ఛిన్న ప్రభావుడవు. నీకు నమస్కారము.

55. అగ్నీ! నీవు విశ్వమునకు గల తలమీద ఉన్నావు. అంతరిక్షమున నీ హృదయము ఉన్నది. జలములందు నీ జీవనము ఉన్నది. అగ్నీ! మాకు జలములను ఇమ్ము. సాగరములను తెంపుము. ద్యులోక, అంతరిక్ష, భూలోకముల నుండి వర్షము తెమ్ము, మమ్ము పాలించుము.

56. ఏ యజమాని యజ్ఞము భృగువులు, వసువులచే సముపార్జించబడినదో - ఆ యజమాని ఇంటికి సకల పదార్థములు చేరును గాత. ఈ యజ్ఞము అభీష్టప్రదము.

57. చేసిన యాగమును - నిత్యము తర్పించిన అగ్నియు మాకు కోరిన స్వర్గాదులను ఇచ్చును గాత. ఈ స్వయంగమన శీల హవి దేవతలను చేరును గాత.

58. ఋత్విజులారా! ఈ యజ్ఞకర్మ ప్రజాపతి విధించినది. దీనిని మీరు స్థిర సంకల్పమునను సహృదయముతోను - మనసు, చక్షురాది జ్ఞానేంద్రియములచే నిర్వహించండి. అందువలన పూర్వర్షులు చేరి అమరులైన పుణ్యలోకమునుకు చేరుకొనండి.

59. సహస్థాన స్వర్గమా! నేను ఈ యజమానిని నీకు అందించుచున్నాను, అతనితో పాటు అగ్ని పూర్తి చేసిన సుఖనిధి యగు యజ్ఞమును కూడా అర్పించుచున్నాను. ఇక ఈ యజ్ఞపతి నీవద్దకు స్వర్గమునకు రానున్నాడు. అతడు అచటికి చేరినంత - ఆకాశమందు - మీ దేవతలందరు సమ్మానించండి.

60. స్వర్గస్థ దేవతలారా! పరమాకాశమందలి స్వర్గమునకు చేరిన ఈ యజమానిని గుర్తించండి. ఈ యజమాని దేవ మార్గమున స్వర్గమునకు వచ్చినపుడు పరిచయము చేసికొనండి. అతనికి సుఖము కలుగునట్లు అతని కర్మముల శుభ ఫలితములు ప్రకటించండి.

61. అగ్నీ! ప్రజ్వలితుడవగుము. జాగృతుడవగుము. నీవే కర్మలను సృష్టించినావు. యజ్ఞమును సృష్టించినావు - ఈ ఉత్తమమగు యజ్ఞ స్థానమున విశ్వే దేవతలు, యజమాని కూర్చుండవలెను.

62. అగ్నీ! నీ సామర్థ్యమున నీవు సహస్ర దక్షిణ యజ్ఞమును నిర్వహింతువు నీ సామర్థ్యముననే సర్వస్వ దక్షిణ యజ్ఞమును నిర్వహింతువు. ఆ సామర్థ్యముననే మేము దేవతల స్వర్గమునకు చేరుటకు వీలు కలిగించు - ఈ యజ్ఞమును నిర్వహించుము.

63. అగ్నీ! శిల, పరిధి, స్వచ, వేదిని, మంత్రములతో మా యజ్ఞమును ఫలింపజేయుము. మమ్ము దేవతల వద్దకు స్వర్గమునకు చేర్చుము.

64. భార్యా పుత్రులకు ధనము ఇవ్వబడినది. పరోపకారార్థము కుంటి, గ్రుడ్డి, మున్నగు వారికి ధనము దానము చేయబడినది బ్రాహ్మణ భోజనాదులకు దక్షిణలకు - యజ్ఞ యాగాదులందు ధనము ఇవ్వబడినది. అగ్నీ! మేము స్వర్గము చేరుట కొరకు - వాటినన్నింటిని స్వర్గమున దేవతలకు అందించుము.

65. విశ్వకర్మ అగ్నీ! ఘృత మధుధారలు నిరంతరము ప్రవహించు స్వర్గమందలి దేవతలకు మా యజ్ఞ యాగాది పుణ్యమును తెలియపరచుము.

66. నేను అగ్నిని. జన్మతోనే జ్ఞానిని. ఘృతము నా నేత్రము - ముఖము అమృతము - నేనే ఋగ్యజుస్సామత్రిధాతు యజ్ఞమునకు నేనే జలనిర్మాతను. అక్షయ ఆదిత్యుడను నేనే! నేనే హవిస్సును.

67. ఋగ్వేదమును నేనే. యజుర్వేదమును నేనే. నేనే సామవేదమును.

అగ్నీ! పృథ్వి మీద ఉపకార అగ్నులందు నీవు ఉత్తముడవు. నీవు మమ్ము జీవించు ప్రేరణ కలిగించుము.

68. ఇంద్రా! వృత్రవధ శత్రుసేన పరభవమునకు గాను నిన్ను మేము యుద్ధములకు లాగుచున్నాము.

69. పురుహూత ఇంద్రా! దానవులతోటి వానిని -చేతులు లేని వానిని - కుశబ్దకారియగు దైత్యుని నీవు నలిపివేసినావు. వర్ధమానుడు, దేవఘాతకుడు అగు పాదరహిత వృత్రుని నీవు నీ స్వంత బలమున పరిమార్చినావు.

70. ఇంద్రా! మా శత్రువులను హింసించుము. మాపై దండెత్త దలచిన సేనను త్రుంచుము. మమ్ము దాసులనుగా చేయదలచిన వారిని అడుగున అంధకారమున త్రోయుము.

71. ఇంద్రా! నీవు సింహము వంటి భయంకరుడవు. సంచారివి. పర్వతములందు తావరము కలవాడవు. ఎంతో

దూరము నుండి ద్యులోకము నుండి వచ్చినవాడవు. సృకమును, వజ్రమును పదును పెట్టుము. శత్రువులను కొట్టుము. హింసకులను తరిమికొట్టుము.

72. అగ్ని మా స్తుతులను ఆలకించవలెను. యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను. వైశ్వానరాగ్నీ! సుదూర అంతరిక్షమునుండి మమ్ము రక్షించుటకు విచ్చేముము.

73. ద్యులోకమున ఆదిత్య భావమున ఉన్నవాడెవడు? అగ్నియే. అంతరిక్షమున విద్యుద్రూపమున ఉన్నవాడెవాడు? అగ్నియే. ఓషధులందు రసభావమున ప్రవేశించువాడెవాడు? అగ్నియే. బలమున మథింపగా ప్రకటించబడువాడెవడు? అగ్నియే. అట్టి వైశ్వానరాగ్ని మమ్ము రాత్రింబవళ్ళు రక్షించవలెను.

74. అగ్నీ! నీ రక్షణ యందు మేము మా అభీష్టములు అనుభవింతుము గాత. ధనవంతులమగు మేము పుత్ర సహితులమై ధనమును అనుభవింతుము గాత. దేవతలను పూజించుచు మేము అన్నమును అనుభవింతుము గాత. నీ జరారహిత తేజమును సహితము అనుభవింతుము గాత.

75. అగ్నిదేవా! మేము నీకు చేతులెత్తి నమస్కరించుచు నీ వద్దకు వచ్చి నీకు హవి సమర్పించుచున్నాము. నీ యజనీయ, మహనీయ, అహింసనీయ మనమున దేవతలను యజింపుము.

76. ధామచ్ఛదగ్నియు - ఇంద్రుడును - బ్రహ్మయు - బృహస్పతియు - జ్ఞానవంతులగు విశ్వేదేవతలును మా యొక్క ఈ శుభ యజ్ఞమును రక్షించవలెను.

ధామచ్ఛదగ్నిరిన్ద్రో బ్రహ్మా దేవో బృహస్పతిః|
సచేతసో విశ్వేదేవా యజ్ఞం పావన్తు నః శుభే ||

77. త్వం యవిష్ఠ దాశుషో నౄః పాహి శృణుధీ గిరః|
రక్షాతోకముత త్మనా||

యువతను అగ్నీ! మా స్తుతులను వినుము. హవిర్దాత యజమాని మనుష్యులను రక్షింపుము. మా పుత్రులను మమ్ము రక్షింపుము.

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

వసుర్ధారాదికమగు పద్ధెనిమిదవ అధ్యాయం సమాప్తము.

సర్వేభన్తు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

పందొమ్మిదవ అధ్యాయము

1. స్వాద్వీం త్వా స్వాదునా తీవ్రాం తీవ్రాం తీవ్రేణామృతామమృతేన|
మధుమతీం మధుమతా సృజామి సంసోమేన||
సోమ్యో స్యాశ్విభ్యాం పచ్యస్వ సరస్వత్యై పచ్యస్వేంద్రాయ
సూత్రమ్ణే పచ్యస్వ

(ఇవి సౌత్రామణి యాగమంత్రములు. మూడు అధ్యాయముల వరకు సాగును.)

సురా! రుచిగల నిన్ను రుచిగల సోమమున కలుపుదును. త్రీవమగు నిన్ను తీవ్ర సోమమున కలుపుదును. అమృతమయమగు నిన్ను అమృత సోమమున కలుపుదును మధుమతి వాగు నిన్ను మధుమయ సోమమున కలుపుదును.

సోమ సంయోజిసురా! నీవు అశ్వినుల కొరకు పచనమగుము. సరస్వతి కొరకు పచనమగుము. సురక్షకుడగు ఇంద్రుని కొరకు పచనమగుము.

2. ఋత్విజులారా! ఏది యజమానిని ధరించినదగునో, ఏది మానవులకు హితకరమగునో దేనిని అధ్వర్యులు జలమునందు రాళ్ళతో దంచి తీసినారో, అట్టి అభిషుత సోమమున ఆవుపాలను కలపండి. అది సర్వోత్తమ సోమహవి అగును.

3. ఉదరాంతర్వర్తియగు వాయువుచే దశాపవిత్రమున పావనము చేయబడిన సోమము ప్రవహించుచు దిగువకు చేరును. అది ఇంద్రునకు అనుకూల మిత్రము అగును.

4. (అధ్వర్యు యజమానితో అనవలసినది)

యజమానీ! అభిషుతమైన నీ సోమమును గో అశ్వవాలమున -సూర్యపుత్రి శ్రద్ధ పవిత్రము చేయును.

5. సోమమా! అభిషుతమగుము. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియులందును, ఇంద్రియములందును తేజస్సు పుట్టించుము. సురతో కలసిన నీవు మదకారివి అగుదువు. నీ శుద్ధమగు బలమున అగ్ని మున్నగు దేవతలను ప్రసన్నులను చేయుము. ఘృతాది సహిత యజమానికి అన్నము ప్రసాదించుము.

6. మిత్రమా అగ్నీ! విత్తుటకు ముందు రైతు ధ్యానమును గడ్డి నుంచి వేరు చేయును. అట్లే ఈ లోకమందు కుశలు అందుకొని నీకు నమస్కరించు యజమానుల వేరు చేసి వారి కొరకు అన్నపానాదులు ఏర్పరుచుము.

(పయోగ్రహాన్ గృహ్ణాతి, పాలపాత్రను అందుకొనును)

పయోగ్రహమా! నీవు ఉపయామ పాత్ర ద్వారా గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను అశ్వినులు, సరస్వతి, సురక్షక ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీ స్థానము. తేజము, బలము కొరకు నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

7. (సురాగ్రహాన్ గృహ్ణాతి - సురాపాత్రలను అందుకొనవలెను)

సురా సోమములారా! మీ ఇరువురి కొరకు వేరు వేరు స్థానములు ఏర్పరచబడినవి. ఆ స్థానములు దేవతలకు హితక రములు. ఉత్తమ వేడి స్థానములందు మీరిరువురు కలసిపోకండి.

సురా! నీవు బలశాలివి సురవు. ఇది శుద్ధ సోమరసము. నీవు నీ స్థానమున నిలుపుము ఏనాడును సోమమును బాధించకుము.

8. ఉపయామగ్రహమున సేకరించబడినావు. నీవు అశ్వినులకు తేజస్సువు. సరస్వతికి బలమవు. ఇంద్రునకు శక్తివి. ఇది నీ స్థానము. ప్రమోదము, ఆనందము, తేజస్సు కలుగవలెనని నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

9. (దుగ్ధ పాత్రను అందుకొని అందు గోధుమ పిండి - గంగరేగు పొడి వేయవలెను.)

దుగ్ధపాత్రా! నీవు తేజస్సువు. నాలో తేజస్సు నింపుము. నీవు వీర్యమవు. నాలో వీర్యము నింపుము. నీవు బలమవు. నాలో బలము నింపుము. నీవు ఓజస్సువు. నాలో ఓజస్సు నింపుము. నీవు కోపమవు. నాలో కోపము నింపుము. నీవు సాహసమవు. నాలో సాహసము నింపుము.

10. విషూచిక వ్యాఘ్రమును, వృకమును రక్షించును. ఎగురునట్టి శ్యేన పక్షి సింహమున రక్షింపును. ఆ విషూచిక యజమానిని పాపములనుండి రక్షించును గాత.

11. తల్లిపాలు తాగునప్పుడు బిడ్డ తల్లిని తన్నును. అగ్నీ! నేను ఆ ఋణము తీర్చుకున్నాను. నేను తలిదండ్రులను బాధించలేదు.

(యజమాని సోమపాత్రలను తాకవలెను)

సోమ పాత్రలారా! మీరు కూర్చు స్వభావము కలవారు. నాకు శుభములు కూర్చండి.

(యజమాని సురాపాత్రలను తాకవలెను)

సురాపాత్రలారా! మీరు వేరు చేయువారు. నన్ను పాపముల నుండి వేరు చేయండి.

12. ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రియ బలము సముపార్జించునపుడు దేవతలు యజ్ఞమును విస్తారపరచినారు. అశ్వినులు యజ్ఞమున వైద్యము చేసినారు. వాణి ద్వారా సరస్వతియు వైద్య అయినది.

13. నవయవాంకురము దక్షిణీయ ఇష్టి స్వరూపము. లేచిగురు యవాంకురము ప్రాయణీయ ఇష్టి స్వరూపము. లాజలు సోమక్రియ స్వరూపలు, సోమఖండము మధుర సోమరస స్వరూపము.

14. 'మాసరము' ఆతిథ్యేష్టి స్వరూపము, 'నగ్నహు' మహావీర ఘట స్వరూపము. మూడు రాత్రులు అభిషుతము చేసి మూడు రాత్రులు గుంతలో ఉంచిన సుర 'ఉపనద్' ఇష్టక స్వరూపమగును.

15. ఒకటి, రెండు, మూడు గోవుల పాలచే చిలికి పరిసించితము చేయబడిన సుర సోమక్రియా స్వరూపమగును. అశ్వినుల కొరకు ఒక ఆవు పాలచే మొదటి రోజు - సరస్వతి కొరకు రెండు ఆవుల పాలచే రెండవ రోజు - ఇంద్రుని కొరకు మూడు ఆవుల పాలచే మూడవ రోజు ఆసించితము చేయబడును.

16. సోమమును ఉంచు పీఠము రాజు యొక్క సింహాసన స్వరూపము. సురను ఉంచు కుంభము 'సౌమికి వేది' స్వరూపము. రెండు వేదిల మధ్య భాగము ఉత్తర వేది స్వరూపము. సురను శుభ్రముగా చేయుజల్లెడను ఇంద్రుడు మరియు యజమాని వైద్యముగా తెలియవలెను.

17. వర్తమాన వేది వలన 'సౌమికీ' వేది లభించును. బర్హి నుండి కుశరూప బలము ప్రాప్తించును. యూపమున యూపము అగ్నివలన అగ్ని లభించును.

18. ఈ సౌమిత్రాణి యాగమందు అశ్వినులు సద్భావమున హవిర్ధానము, సరస్వతి ఉపస్థితి వలన అగ్నీధ్రము ఇంద్రునకు అర్పించు హవి గర్హాపత్యము, పత్నీశాలమని భావించవలెను.

19. ప్రేషణమున ప్రేషణము- అప్రియజ్ఞము వలన అప్రియజ్ఞము - ప్రయజనుముల వలన ప్రయజము అను యాజముల వలన అనుయాజము వషట్కారము వలన వషట్కారము- ఆహుతుల వలన ఆహుతులు సంప్రాప్తించును.

20. పశువులవలన పశువులు, పురోడాశము వలన పురోడాశము, హవిస్సులవలన అన్య హవిస్సులు, ఛందముల వలన ఛందములు, సామిధాని ఋక్కుల వలన సామిధాని ఋక్కులు, యాజ్యల వలన యాజ్యలు, వషట్కారముల వలన వషట్కారములు లభించును.

21. వేపినధాన్యము, కరంభము, సత్తు, హవిష్పంక్తి, పాలు, పెరుగు, వీనిని సోమమునకు ప్రతినిధులుగా తెలియవలెను. దుగ్ధ సంబంధములు, మధు సంబంధములు హవి రూపములగును.

22. పెద్దరేగు ధాన్య ప్రతీక. గోధుమలు హవిష్పంతి ప్రతీకలు. రేగు సత్తు ప్రతీక. యవలు జలమంథ ప్రతీకలని తెలియవలెను.

23. యవలు దుగ్ధ రూపలు. రేగు దధి రూపము. కర్కంధము సోమరూపము - మధువు సౌభ్య చరు రూపములగును.

24. 'ఆశ్రవాయ' స్తోత్రియము' 'అస్తువౌషధ' ప్రత్యాశ్రావము, 'యజ', ధాయ్యా - 'యేయజామహే' ప్రగాథ ప్రతినిధులని ఎరుంగవలెను.

25. అర్ధర్చల నుండి ఉక్థలు- పదములనుండి నివిదలు - ఓం నుండి శాస్త్రములు - పాల నుండి సోమము - కలుగునని గ్రహించవలెను.

26. అశ్వినుల సద్భావమున ప్రాతః సవనము - ఇంద్రుని సద్భావమున మధ్యాహ్న సవనము- సరస్వతి సద్భావమున సాయం సవనము సిద్ధించును.

27. సోమ పాత్రల వలన సకల సోమ పాత్రలను, వైతస పాత్రల వలన ద్రోణ కలశమును, సురను చేర్చుకోను కుంభము వలన అభిష్టుత సోమము కొరకు పూతభూత - ఆహవనీయ ఘటములు - పళ్ళెముల వలన పళ్ళెములు ప్రాప్తించును.

28. యజువుల నుండి యజుస్సులు, గ్రహముల నుండి గ్రహములు, స్తోమముల నుండి స్తోమములు, స్తుతులనుండి స్తుతులు, ఛందముల నుండి ఛందములు, సోమము నుండి సోమము అవభృధము నుండి అవభృధమును పొందవచ్చును.

29. ఇడ నుంచి ఇడను సూక్తవాక్కు నుండి సూక్తవాక్కును, ఆశీర్వచనము నుండి ఆశీర్వచనమును, శంయు నుండి శంయును పత్నీ సంయోజముల నుండి పత్నీ సంయోజములను సమిష్ట యుజుస్సు నుంచి సమిష్ట యజుస్సును, సంస్థ నుండి సంస్థను పొందవచ్చును.

30. వ్రతము వలన దీక్షను, దీక్ష వలన దక్షిణను, దక్షిణ వలన శ్రద్ధను, శ్రద్ధ వలన సత్యమును ప్రాప్తించ వచ్చును.

31. ఏతావద్రూపం యజ్ఞస్య యద్దేవైర్బ్రహ్మణాకృతమ్|
తదేతత్సర్వమాప్నోతి యజ్ఞేసౌత్రామణీ సుతే||

ఇది సోమ యజ్ఞ స్వరూపము. దీనిని దేవతలు, బ్రహ్మ దర్శించినారు. సౌత్రామణి యజ్ఞమున సురాసోమము అభిష్టుతమైనంత యజమానికి ఇవన్నియు ప్రాప్తించును.

32. సౌత్రామణియాగము సురాయుక్తము. దేవతల ఆసనమగు దర్భాసన యుక్తము. దీనిని మహా ఋత్విజులు నమస్కారయుక్తులై కొనసాగింతురు. మేము అర్చించువారలము. ఋత్విజు యజమానులము. మంత్రములచే సోమమును దేవతల కంపుచున్నాము. ఇంద్రుని మదోన్మత్తుని చేయుచున్నాము.

33. సురా! ఓషధులందున్న ణీ యొక్క రసము కూర్చుబడినది. నీతో కూడి సోమమునకు బలము చేకూరినది. మదాకమగు రసమున యజమానిని, సరస్వతిని, అశ్వినులను, ఇంద్రుని అగ్నిని తృప్తిపరచుము.

34. ఏ సోమమును అశ్వినులు అసురుడగు నముచి నుండి తెచ్చినారో దేనిని ఇంద్రియముల కొరకు సరస్వతి పరిశుద్ధము చేసినదో అట్టి శుద్ధమును, మధురమును, ఆనందకరమును, రాజగునట్టియు సోమమును నేను ఈ యజ్ఞమును సేవింతును.

35. ఆ సోమపు కొంత భాగము సురలో చేరినది. ఈ సురను ఇంద్రుడు ఉపాయముగ శుద్ధి చేసి సేవించినాడు. రాజగు ఆ సోమపు అంశముగల సురను సుమనస్కుడనై యజ్ఞమునందు సేవింతును.

36. స్వధాప్రియులగు పితరులకు స్వధాన్నము సమర్పించుచున్నాము. వారికి నమస్కారము. స్వధా ప్రియ పితామహులకు స్వధాన్నము సమర్పించుచున్నాము. వారికి నమస్కారము. స్వధాప్రియులగు ప్రపితామహులకు స్వధాన్నము సమర్పించుచున్నాము. వారికి నమస్కారము.

(సురాభాండములను సురలకు అర్పించి అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించవలెను.)

పితరులు సురాపానము చేసినారు. మత్తులయినారు. తృప్తులయినారు. పితరులారా! మీరు చేతులు కడుక్కొని పరిశుద్ధులు కండి.

37. (ఈ మంత్రములను జపించవలెను.)

సోమప్రియులగు పితరులు నన్ను పవిత్రుని చేయవలెను. ప్రపితామహులు మమ్ము పవిత్రులను చేయవలెను. శతాయుష పవిత్రమున ప్రపితామహులు నన్ను పావనము చేయవలెను. పితామహులు శతాయుషమగు పవిత్రమున నన్ను పావనము చేయవలెను. ప్రపితామహులు శతాయుషమగు పవిత్రమున నన్ను పావనము చేయవలెను. వారిచే పావనము చేయబడిన నేను సంపూర్ణ ఆయుష్మంతుడ నగుదును గాత.

38. అగ్నీ! ఆయుష్యము కలుగు పనులను మాచే చేయింతువు. మాకు ఆయుష్యము కలుగునట్టి బలము గల అన్నమును తెచ్చి ఇమ్ము. దుష్ప్రవృత్తి గలవారిని మానుండి దూరము చేయుము.

(ఆయుష్యము కలుగుటకు బలమును ఇచ్చు ఆహారము. దుష్టులకు దూరముగా ఉండుట అవసరమని)

39. దేవజనుల నన్ను పావనుని చేయుదురు గాత. వారు నా మనసు ద్వారా నా బుద్ధిని పావనము చేయుదురు గాత. సర్వ భూతములు నన్ను పావనుని చేయును గాత. జాతవేద అగ్ని నన్ను పావనము చేయును గాత.

40. అగ్నిదేవా! దీప్యమానుడవగు నీవు నన్ను శుద్ధ పవిత్రమున పావనము చేయుము. యజ్ఞము లక్ష్యముగా ణీ స్వకర్మమున నన్ను పావనము చేయుము.

41. అగ్నీ! నీ జ్వాలలందు పావనము చేయు శక్తి పరివ్యాప్తమై ఉన్నది. అ మహాపవిత్ర శక్తిచే మమ్ము పావనులను చేయుము.

42. సోమము సర్వదర్శి. దానికి పావనము చేయు శక్తి కలదు. ఆ శక్తిచే మమ్ము పావనులను చేయవలెను. పావనము చేయగల వాయువు సహితము మమ్ము పవిత్రులను చేయవలెను.

43. సవితృ దేవా! నీవు నీ పవిత్రము మరియు అనుజ్ఞ రెండింటితోను మమ్ము పావనులను చేయుము.

44. సవితృ దేవా! నీవు నీ పవిత్రము మరియు అనుజ్ఞ రెండింటితోను మమ్ము పావనులను చేయుము.

44. విశ్వేదేవతలకు సంబంధించినదియు- పవిత్ర కారకమగు సురాకుంభము లభించినది. ఇందు అనేక మధుధారలు చేరినవి. ఆ సురాకుంభము వలన యజ్ఞము నందు దేవతల సహితులమై కూర్చుండు ఆనందము

కలిగినది. అందువలన మేము ధనస్వాములము అగుదుము గాత.

45. పితరులు సమ మనస్కులు. పదవి, అధికారములందు సమానులు. వారు యమాలోకమున విరాజిల్లుచున్నారు. ఆ పితృలోకమున పితరులకు స్వధ లభించును గాథ. యజ్ఞమును దేవతలేకదా కల్పించినారు. యజ్ఞమునకు నమస్కారము.

46. నా తోటి ప్రాణులు సమాన మనస్కులు. పదవి అధికారములందు సమానులు. వారు ఈ లోకమున ఉన్నవారు. వారందరి సిరిసంపదలు నూరేళ్ళ వరకు నాకు చేరవలెను.

47. మర్త్యులగు మానవులకు రెండే మార్గములున్నవి. ఒకటి దేవయానము. రెండవది పితృయానము. ఈ రెంటితోనే ఈ లోకమున రాకపోకలు జరుగుచున్నవి. మాటా పితృలకు భేదమేమనిన ద్యులోకము పితరుడు, భూలోకము మాతయగును.

48. (శేషం యజమానో భక్షతి. దేవ పితరులకు సమర్పించగా మిగిలినది యజమాని సేవించును.)

ఇది పాల హవి. ఇది నాలో ప్రజనన శక్తి కావలెను. ప్రాణ, అపానాదులకు - సమస్త అంగములకు బలము కలిగించవలెను. శుభములను కలిగించవలెను. ఈ హవి ఆత్మ బలము నిచ్చునది. సంతానము నిచ్చునది. పశువులను ఇచ్చునది. లోకమునిచ్చునది. స్వర్గము నిచ్చునది అగును గాత.

అగ్ని నా ప్రజలను బహు సంఖ్యాకులను చేయును గాత.

ఋత్విజులారా! మీరు మాకు అన్నము, పాలు, బలము కలిగించండి.

49. సోమము సముపార్జించు మా పితరులు నిమ్న లోకములందు ఉన్నచో వారు ఉన్నత మధ్యమ లోకమునకు చేరుకుందురు గాత. మధ్యమలోకమున ఉన్న పితరులు ఉత్తమ లోకమునకు చేరుకుందురు గాత. ఉత్తమ లోకములందున్న పితరులు విముక్తులగుదురు గాత. కపటము తెలియని - సత్యము వాయవ్య శరీర ధారులగు పితరులు ఆహ్వానముల నుండి రక్షింతురు గాత. "న్నోవన్తు పితరో హవేషు"

(ఈ ఆహ్వానము పై నుంచి వచ్చునది. దానిని తప్పించమనుట)

50. సోమ సముపార్జకులగు అంగిరులు, నవగ్వ, దశగ్వ అధర్వులు, భృగువులే మాకు పితరులు. ఆ యజనశీల పితరుల మంచిమనసులందు మేము నిలువవలెను. వారి శుభ సంకల్పములందును మాకు స్థానము లభించవలెను.

51. వసిష్ఠులు మా పూర్వజులు. సోమపాయులు. వారు సోమ యాగము చేసినారు. దానిని దేవతలకు అందించినారు. అట్టి మా పితరుల తోడుగా అభిలాషల యముడు హవిస్సులను స్వేచ్ఛగా స్వీకరించవలెను. మాకు అభీష్ట వరములనీయవలెను.

52. విశిష్ట చైతన్యవంత సోమమా! నీవు మనీషవు. మమ్ము సన్మార్గమున నడిపించుము. మా పితరులకు నీవే మార్గదర్శివైనావు. అందువలన వారికి యజ్ఞ ఫలప్రాప్తి కలిగినది. వారు స్వర్గమందున్నారు.

53. పావక సోమమా! మా పూర్వజ పితరులు నీ అనుగ్రహముననే జ్ఞానవంతులైనారు. సోమయాగాది కర్మలు నిర్వర్తించినారు. నీవు వాయువు మున్నగు ఉపద్రవములకు అతీతుడవు. ఈ యజ్ఞమును ఉపద్రవములనుండి రక్షింపుము. మాకు వీరపుత్రులను, అశ్వములను ప్రసాదించి మా విషయమున ధనప్రదుడవగుము.

54. సోమమా! మా పితరులతో ఏకత్వము పొంది నీవు ద్యావాపృథ్వులను విస్తారపరచినావు. అట్టి నిన్ను హవిస్సులచే సేవించుచున్నాము. నీ దయ వలన మేము ధనస్వాములము కావలెను.

(ఇంతవరకు సోమపాయులగు పితరుల మంత్రములు ముగిసినవి. కుశాసనములపై ఆసీనులగు పితరుల మంత్రములు మొదలు)

55. కుశాసనాసీన పితరులారా! మీరు మమ్ము రక్షించుటకుగాను చక్కగా యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. మేము మీకుగాను హవిస్సులు సముపార్జించినాము. విచ్చేయండి. వీనిని సేవించండి. ఎంతో శాంతి నిచ్చు అన్నమున తృప్తి చెందండి. మాకు కలుగుచున్న దుఃఖములను నివారించండి. కలుగనున్న దుఃఖ భయమును నివారించండి.

56. కుశాసన పితరులు ఎంతో జ్ఞానవంతులు. వారిని నేను బాగుగా ఎరుంగుదును. యజ్ఞపు దేవయాన, పితృయాన మార్గములను కూడా ఎరుంగుదును. ఆ మార్గములందు రాకుండుట ఉన్నది. తిరిగి వచ్చుట ఉన్నది. ఏ బర్హిషదులగు పితరులు సోమపు తమ భాగమును స్వధ ద్వారా సేవింతురో వారు ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను.

57. సోమపాయి పితరులను - కుశాసనమున - స్థాపించిన ప్రియధన సోమ రసమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము. వారు మా ఆహ్వానములను వినవలెను.మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను. పక్షపాతయుతముగా మమ్ము తమవారిగా చెప్పుకొనవలెను. వారు ప్రసన్నులై మమ్ము దుఃఖములనుండి కాపాడవలెను.

(ముందు వచ్చునని అగ్నిష్వాత్త పితరుల మంత్రములు)

58. సోమరస పానము చేయు అగ్ని ష్వాత్తులగు మా పితరులు దేవయాన మార్గమున ఇచటకి ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయ వలెను. వారు ఈ యజ్ఞము నందలి స్వధాన్నము సేవించి ఉన్మత్తులు కావలెను. వారు పక్షవాత యుతముగా

మమ్ము తమ వారిగా చెప్పుకొనవలెను. మమ్ము దుఃఖములనుంచి కాపాడవలెను.

(అగ్ని స్వధాహవిస్సులు ఆస్వాదింప చేయునట్టి పుణ్యకర్మ పితరులు అగ్నిష్వాత్తులు.)

59. అగ్నిష్వాత్త పితరులారా! మీరు సన్మార్గగాములు. ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. మీ కొరకు ఏర్పరచిన విశిష్ట స్థానమును అలంకరించండి. కుశల మీద ఉంచిన స్వధా హవిస్సులను ఆరగించండి. ప్రసన్నులై మాకు పుత్రయుక్త గో, అశ్వధనమును ప్రసాదించండి.

60. అగ్నిష్వాత్త పితరులకును - ద్యులోక మధ్యమున స్వధచే ఆనందించు అగ్నిష్వాత్త పితరులకును స్వయంశోభాయమానుడగు యమరాజు తగు రీతిని శరీరములు ఏర్పరచును.

61. ఆయా ఋతువులందు జరుగు యజ్ఞములందలి తమ భాగమును అందుకొనువారును నరాశంస చమసమున సోమరస పానము చేసిన వారునయిన అగ్నిష్వాత్త పితరులను ఆహ్వానించుచున్నాము. విద్వాంసులగు మా పితరులు మాకు మంచి ఆహ్వానవంతులు కావలెను. సహనాభవన్తు, వారి దయ వలన మేము ధనస్వములమగుదుము గాత.

62. పితరులారా! దక్షిణదిశన కుడి తొడ బలము మీద ఆసీనులు కండి. ఆసీనులై మా యజ్ఞమును ప్రశంసించండి. మానవ సహజ చాంచల్యమున చేసిన ఏ అపరాధ కారణముననూ మమ్ము బాధించకండి.

63. ఎర్రని గొర్రెల మీద ఆసీనులైన పితరులారా! హవిర్దాత యజమానికి ధనము ప్రసాదించండి. పుత్రులకు ఆ ధనము నందలి భాగమును అందించండి. మాకు బలము కలిగించండి.

(కుతప ప్రియులగు పితరులకు ఎర్ర గొర్రె ఆసనమని - కుతప ప్రియాశ్చపితరః ఎర్రని ఆదిత్య లోకపు వారనియు అర్థము. ఆదిత్య లోక జితః పితర ఉచ్యన్తే అని ఉవటుడు)

64. అగ్నీ! నీవు పితరులకు స్వధాన్నము అందించువాడవు. నీవు ఉత్తమముగా భావించునదియు వాణిచే స్తుతించబడునదియు అందుకొనుటకు యోగ్యమైన దనమును దేవతలకు అందించుము.

65. అగ్ని పితృ భోజనమగు కవ్యమును వారి వద్దకు చేర్చును. సత్యమును వర్ధిల్ల చేయును. పితరులను యజించును. అగ్నియే ఆయా దేవతలకు హవిని అందించి అందును గురించి చెప్పును. పితరులకు సహితము అందించుము.

66. కవ్యవాహకఅగ్నీ! ప్రశంసితుడవైన నీవు హవిని సుగంధితము చేసి వహించినావు. స్వధను పితరులకు

అందించినావు. పితరులు దానిని ఆరగించినారు. ఇక నీవు సహితము నీకు సమర్పించిన హవిస్సులను ఆస్వాదించుము.

67. అగ్నిదేవా! పితరులు ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేసినవారున్నారు. విచ్చేయనివారున్నారు. మేము ఎరిగినవారున్నారు. ఎరుగని వారున్నారు. నీవు జతవేదివిగదా! పితరులందరిని బాగుగా ఎరుగుదువు. స్వధల ద్వారా మా ఈపుణ్యయజ్ఞమును ఆస్వాదించుము.

68. పితరులందు చెల్లిపోయినవారున్నారు. కర్మలను త్యజించి పరబ్రహ్మను చేరినవారున్నారు. ఈలోకమందే ఉన్నవారు కలరు. యజ్ఞయాగాదులు చేయుచు మానవులందున్నారు. అట్టి పితరులందరకు నేడు హవిరన్నము అందును గాత.

69. అగ్నీ! మా పూర్వులగు ఉత్కృష్ట పితృజనులు యజ్ఞములు నిర్వహించి, ఉక్థములు పఠించి, అంతమున పవిత్ర ప్రకాశమును చేరినారు. పృథ్విని ఛేదించినారు. ఎరుపుగోవులను విడిచిపుచ్చినారు.

(అంగిరులు పూర్వపితరులు. వారు నవగ్వ - దశగ్వయజ్ఞములు చేసినారు. వేదిమున్నగు వానికొరకు నేలను త్రవ్వినారు. వారు ప్రకాశమును చేరుకున్నారు. అప్పుడు వారు పణుల అధీనమున ఉన్న గోష్ఠములను విరిచినారు. గోవులను విముక్తము చేసినారు)

70. అగ్నీ! కోరికలతోనే నిన్ను వేదిమీద ప్రతిష్ఠించుచున్నాము. కోరికలతోనే నిన్ను ప్రజ్వలింపచేయుచున్నాము. కోరికలు గల నీవు హవిస్సులను కోరుచున్న పితరులను హవిభక్షణకు ఇచటికి తీసికొనిరమ్ము.

71. సర్వయుద్ధములందు జయించిన ఇంద్రుడు నీటినురగతో అసుర నముచి శిరమును ఛేదించినాడు.

(నముచి ప్రస్తావన ఋగ్వేదమందున్నది. ఇతరగ్రంథలందును ఉన్నది. నముచి వృత్రుని వంటివాడు. ఇంద్రుడు వృత్రుని వజ్రాయుధమునను, నముచిని నీటినురగతోను వధించినాడని వృత్తాంతము)

72. అభిషుత సామ్రాట్టు సోమము అమృతస్వరూపుడు అయినాడు. ఏలనన అతడు ఋజీషమున మృత్యువును త్యజించినాడు. దశాపవిత్రమున శుద్ధమైన సోమమును పానము చేసిన సత్యబలము నిచ్చును. ఈపాలు సహితము ఇంద్రునకు మధుర అమృతప్రాయము కావలెను.

(ఋజీషం నీరసం సోమలతా చూర్ణం అని మహీధరుడు)

73.అవయవముల సారము ప్రాణమగును. హంస తనకున్న నైపుణ్యమున క్షీర నీరములను విడదీసి పానము

చేయును. అట్లే సోమమును శుద్ధిచేసి పానము చేసినంత అది సత్యజలము అగును. ఇంద్రుని ఇంద్రియము కూడ అమృతమగును.

74. సూర్యుడు జలములను శుద్ధిచేసి వానిని సోమరూపమున పానము చేయును. అట్లే దశాపవిత్రమున శుద్ధిచేయబడిన పానము చేసిన సోమము అమృతమగును.

(నీరు ఎంతటి కలుషితమైనను సూర్యుడు శుద్ధజలమును మాత్రమే గ్రహించును)

75. సురాసోమమిశ్రము నుండి ప్రజాపతి గాయత్రి ద్వారా సోమమును వేరు చేయించినాడు. అతడు అట్లు శుద్ధి చేసిన సోమమును పానము చేసినాడు. అతడు క్షత్రియులను వశపరచుకున్నాడు. ఇందువలన శుద్ధిచేసి పానము చేసిన సోమమే ఇంద్రియములకు బలము నిచ్చునను సత్యము విదితమైనది.

76. పురుషుని లింగము యోనియందు ప్రవేశించినపుడు వీర్యము విడుచును. అట్లు కానపుడు మాత్రము విడుచును. గర్భము నందున్నప్పుడు మాయకప్పిన శిశువు జన్మించినంత దానిని వదిలివేయును. ఇదియే సత్యమగును.

77. ప్రజాపతి ఎంతో విచారించి సత్యమును అసత్యమును వేరుచేసినాడు. సత్యమునకు శ్రద్ధను అసత్యమునకు అశ్రద్ధ జోడించినాడు. ఇదియే సత్యమగును.

78. ప్రజాపతి తనజ్ఞానమున విచక్షించి శుద్ధిచేసిన సోమమును శుద్ధిచేయని పాలను త్రావినాడు ఇదియే సత్యము.

79. ప్రజాపతి అభిషుత సోమ సురలను పరిశీలించినాడు. సోమమును మాత్రమే త్రావినాడు. అట్లు పరిశీలించియే పాలను సహితము త్రావినాడు. ఇది సత్యమగును.

80. మనీషులు తమ మనోబలమున తంత్రమును సీసమున దించుదురు. మరల దానిని ఊలుదారమున గ్రుచ్చుదురు. అట్లే అశ్వినులు, సవిత, సరస్వతి, వరుణుడు ఇంద్రునకు వైద్యము చేయుటకు యజ్ఞతంత్రము ఏర్పరచెదరు. ఆయంత్రమును సోమసూత్రమున గ్రుచ్చుదురు.

81. ఇద్దరు అశ్వినులు, సరస్వతి ముగ్గురు తమ యుక్తులచే అవలీలగా ఇంద్రుని శరీరమును నిర్మించినారు. మొలకెత్తిన ధాన్యమును రోమములు, యవలమొలకలతో చర్మము, లాజలతో మాంసము నిర్మించినారు.

82. అశ్వినులును, రుద్రమార్గావర్తి సరస్వతి ఇంద్రుని శరీరపు లోపలి భాగమును నిర్మించినారు. గరికపొడి

మున్నగు వానిని కర్రకు కట్టి ఎముకలు చేసినారు. గోవు తిత్తిలో మధువు నింపి 'గలనవాసము' న మూలుగును చేసినారు.

83. సరస్వతి నాసత్యులతో మనసు కలిపి మాంసిలము, చూడముచ్చటైన దేహమును అల్లుచున్నది. చిలికిన సుర రసమున ఎర్రని ద్రవము చేసినది. 'నగ్నహు' ను నేయుటకు పడుగు, పేకలు తీర్చినది.

84. పాలచే జయశీలము, అవినాశ్యము, శ్వేతమగు వీర్యమును చేసినది. సురతో మూత్రము చేసినది. ఆమాశయమునందలి అపక్వ అన్నరూపమును, పక్వాశయము నందలి అన్నమును చేసినది. ఆసమాయమున అశ్వినులును, సరస్వతియు దుర్బుద్ధిని హింసించినారు.

85. సురక్షణల ఇంద్రుడు హృదయమును హృదయముచే నిర్మించినాడు. సవిత పురోడాశముచే సత్యమును ఏర్పరచినాడు. ఇంద్రునకు చికిత్స చేయుచు వరుణుడు 'యకృత్' 'క్లోమము', లను చేసినాడు. సౌమిక యాగపు ఊర్ధ్వ పాత్రలచే మతస్న మరియు పిత్తము చేసినాడు.

86. మధువు చిలుకు స్థాళులు ఆంత్రములైనవి. పాలు పితుకు పాత్ర, పాడియావు, గుదము అయినవి. శ్యేనపు రెక్క ప్లీనము, మాతృస్థానీయ ఆసంది మరియు యుక్తి యులనుండి నాభి, ఉదరము ఏర్పడినవి.

87. సురాభాండము గర్భము అయినది. నూరుచిల్లుల కల్లుకుండ శిశ్నమైనది. సురాభారడము పితరుల కొరకు స్వధ కలిగించును.

88. సతమను పాత్రనుండి ఇంద్రుని ముఖము ఏర్పడినది. దానితోనే తల ఏర్పడినది. పవిత్రజిహ్వా ఏర్పడినది. చప్యగుదమైనది. సుర వడకట్టు వస్త్రము ఇంద్రుని లింగమైనది. ఆ లింగము వీర్యమున అత్యంత వేగవంతమైనది.

89. అశ్వినియను పాత్రలు ఇంద్రుని అమర నేత్రములైనవి. ఛాగము నేత్రగత తేజమైనది. గోధుమలచే నేత్రలోమము ఏర్పడినది. కువలములతో రుతములు, పేశములచే కనులందలి నలుపు తెలుపు ఏర్పడినవి.

90. మేకయు - సరస్వతి మేకయు ఇంద్రుని నాసిక యందలి శక్తిగా నిలిచినది. సారస్వత గ్రహములు ప్రాణముల అమరమార్గములైనవి. యవాంకురముచే సరస్వతి ఇంద్రుని వ్యానవాయువు చేసినది. కుశలు - రేగులతో వెంట్రుకల చేసినది.

91. ఋషభుడు ఇంద్రుని బలము కొరకు తన రూపము ఏర్పరచినాడు. ఐంద్రగ్రహములు త్రికాలశబ్ద సమర్థములగు ఇంద్రుని కర్ణములైనవి. యవాంకురములు కుశలు కనుబొమలైనవి. తేనెవంటి రేగు చీమిడి అయినది.

92. తోడేలు వెంట్రుకలు రోమములు - అంగము మీది వెంట్రుకలైనవి. పులివెంట్రుకాలు గడ్డము, మీసములయినవి. సింహపు వెంట్రుకలు శిరోజములు - తలకొప్పు -తేజస్సు, ఇంద్రియాదులైనవి.

93. వైద్యులగు అశ్వినులు ఇంద్రునిరూపము, నూరేళ్ల ఆయువు, చంద్రుని నుంచి అమృతజ్యోతి యగు మనసు ఏర్పరచి వివిధ అవయవములను కూర్చినాడు. చివరకు సరస్వతి అవయవములకు ఆత్మనుచేర్చినది.

94. సరస్వతి అశ్వినుల పత్నియై ఇంద్రలక్షణుని గర్భమున ధరించినది. జలముల రాజగు వరుణుడు సంపదల నిమిత్తము ఇంద్రుడు పుట్టగా జలములందు ధరించినాడు.

95. పశువుల తేజస్సు, వీర్యవంతహవి, చిలికిన సుధ, అనభిషుత దుగ్ధము, పట్టుతేనె మున్నగు వానిచే వైద్యులగు అశ్వినులు సరస్వతి ద్వారా ఇంద్రుని కొరకు తేజస్సును కల్పించినారు. అభిషుత అనభిషుతములచే అమృతము, ఆహ్లాదక సోమము కూడ ఏర్పరచినారు.

(ఇవివైద్యసంబంధములట్లున్నవి. భిషగ్వరులు పరిశీలించవలెను)

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

సుగదీంద్రాభిషేకాన్తమను పందొమ్మిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేభవన్తు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువదవ అధ్యాయము

1. క్షత్రస్యయోనిరసి క్షత్రస్యనాభిరసి|
మాత్వా హింసీన్మా మా హింసీః ||

(ఉత్తర దక్షిణవేదుల మధ్య ఒక ఎత్తుపీఠమును వేయవలెను)

పీఠమా! నీవు క్షత్రియుల యోనివి. క్షత్రియుల నాభవి.

(పీఠముపై కృష్ణాజినము పరచవలెను)

కృష్ణాజినమా! నీవు పీఠమును బాధించకుము. పీఠము నిన్ను బాధించకుండును గాత.

2. వ్రతధారియు, సుకర్మయు అగు వరుణరాజు రాజ్యము నిమిత్తము ప్రజలయందు ప్రవేశించినాడు.

(యజమాని పీఠము మీద కూర్చుండవలెను. అతని ఒకపాదము క్రింద వెండి ముక్క మరొక పాదము క్రింద బంగారు ముక్క పెట్టవలెను)

రుక్మమా! నన్ను అకాలమరణము నుండి కాపాడుము. స్వర్ణరుక్మమా! నన్ను విద్యుద్ఘాతము నుండి కాపాడుము.

3. (ఆసందిపై కూర్చున్న యజమానిని అధ్వర్యు నీటితో తడుపవలెను)

యజమానీ! నేను సవితృని అనుజ్ఞలో ఉన్నవాడను. అశ్వినుల బహువులతోను, పూషహస్తములతోను నిన్ను సించితము చేయుచున్నాను. అశ్వినుల వైద్యము నీకు తేజస్సును బ్రహ్మవర్చస్సును కలిగించవలెనని ఆశించితము చేయుచున్నాను. ఇంద్రుని ఇంద్రియబలము కొరకును సిరి మరియు యశము కొరకును నిన్ను ఆసించితము చేయుచున్నాను.

4. (అధ్వర్యు యజమానిని తాకవలెను)

యజమానీ! నీవు ప్రజాపతివి అగుదువు. ప్రజాపతితముడవగుదువు. ప్రజాపతి పదము కొరకును - ప్రజాపతివి అగుటకొరకును నిన్ను స్పృశించుచున్నాను.

(యజమాని ఇట్లు పిలుచును)

సుశ్లోకా! సుమంగళుడా! సత్యరాజా! విచ్చేయుము నావద్దకు విచ్చేయుము - "సుశ్లోకసు మఙ్గల సత్యరాజన్!"

నా శిరము శ్రీ యుక్తము అగును గాత. నా ముఖము యశోయుక్తమగును గాత. వెంట్రుకలు, గడ్డమీసములు దీప్తి యుక్తములు అగును గాత. నాప్రాణము సామ్రాట్టును, అమృతమయుడును అగును గాత. చక్షువులు ప్రభువులు - శ్రోత్రములు విరట్టులు అగుదురు గాత.

6. నా జిహ్వాభద్రమగును గాత. మాట మహత్తు అగును గాత. మనసు మన్యుపూర్ణమగును గాత. క్రోధము స్వరాట్టు అగును గాత. అంగుళులు మోదము. అంగములు ప్రమోదములు అగును గాత. మిత్రుడు శత్రుంజయుడు అగును గాత.

7. నా బహువులకు ఇంద్రుని బలము కలుగును గాత. నాచేతులందు వీరకర్మము చేరును గాత. ఆత్మయందును హృదయమునందును క్షత్రియకర్మము వ్యాపించును గాత.

8. నా నాభి చిత్తమగును గాత. గుదుము విజ్ఞానమగును గాత. యోజి పూజ అగును గాత. అండకోశము ఆనందనందన మగును గాత. భగము సౌభాగ్యమగును గాత.

నేను నాతొడలు మరియు పాదముల మీద ప్రజలకు రాజునై నిలిచినాను. (స్వబలమున అని)

(చిట్ట విజ్ఞానయోః కోవిశేష ఇతి. విజ్ఞానం విజ్ఞప్తిః తజ్జః సంస్కారం చిత్తం ఇతి ఉవటః)

9. (యజమాని కృష్ణాజినము మీద ఆసీనుడగును)

నేను క్షాత్రమునందు ప్రతిష్టతుడనైనాను. నేను రాజ్యమునందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను అశ్వములందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను గోవులందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను అంగ ప్రత్యంగములందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను ఆత్మయందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. న్నేఉ ప్రాణమందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను సమృద్ధియందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను ద్యావాపృథ్వులందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను. నేను యజ్ఞమునందు ప్రతిష్ఠితుడనైనాను.

(వశ్య విశ్వః విశ్వమే తనవశమునందున్నది అనుచున్నాడు మానవుడు. అంతటి బలమతనిది! అంతటి విశ్వాసమతనిది. అంతటి విశ్వాసమున్న అసాధ్యమేది?)

11. సుధనసంపన్నులగు దేవతలు ముగ్గురు - పదకొండుగురు - ముప్పది ముగ్గురు. వారికి బృహస్పతి పురోహితుడు అగును. వారందరు సవితాదేవుని ఆజ్ఞాను వర్తులు. ఆ దేవతలు నన్ను దుఃఖముల నుండి రక్షింతురు గాత.

(ముగ్గురు భూలోక, ద్యులోక, అంతరిక్షములందు ఉన్నవారు. ఒక్కొక్క చోట పదకొండు మంది చొప్పున ముప్పది ముగ్గురు)

12. ప్రథమ దేవత ద్వితీయ దేవతతోను, ద్వితీయదేవత తృతీయదేవతతోను, తృతీయ దేవత సత్యముతోను, సత్యము యజ్ఞముతోను, యజ్ఞము యజుస్సులు సామముతోను, సామము ఋచలతోను, ఋచలు పురోఅనువాక్యములతోను, పురోఅనువాక్యములు యాజ్యావుల తోను, యాజ్యావులు వషట్కారములతోను, వషట్కారము ఆహుతులతోను కూడి నన్ను వర్ధిల్లచేయవలెను. ఆహుతులు నా మనో రథములను సమృద్ధము చేయవలెను, 'భూః స్వాహా'

(భూః భువనం అని ఉవటుడు)

13. నాలోమాములు ప్రయత్నము. త్వచ ఆనతి. మాంసము ఉపనతి. ఆస్థికలు ధనము. మూలుగు ఆనతి అగును.

14. దేవతలారా! మేము మిమ్ము గురించి అపరాధములు చేసి ఉండినచో అగ్ని ఆపాపములనుండి మమ్ము విముక్తులను చేయవలెను.

15. పగలుగాని రాత్రిగాని పాపములు చేసిఉన్నచో వాయువు ఆపాపముల నుండి మమ్ము విముక్తులను చేయవలెను.

16. మేలుకొని ఉన్నప్పుడుగాని, నిద్రలోగాని పాపములు చేసి ఉన్నచో సూర్యుడు మమ్ము ఆపాపాములనుండి విముక్తులను చేయవలెను.

17. గ్రామమందును, అరణ్యమందును, సభలందును, శూద్ర, వైశ్యుల విషయమునను పాపము చేసినాము. భార్యా భర్తలను ఏకధర్మమున పాపములు చేసినాము. ఘటమా! నీవు ఆపాపము లన్నింటికి నాశకమవు.

(ఘటమని మహీధర వ్యాఖ్య. ఘటమనగా జీవితము కావచ్చును. జీవితమే అన్నింటిని నశింపచేయగలది. దానికి అంతటిశక్తి ఉన్నది.)

18. వరుణదేవా! జలము అహింస్యము. మేము అహింస్యులము. అట్లయిన పాపవశమున అభిశప్తులమగుచున్నాము. ఆ పాపముల నుండి నన్ను కాపాడుము.

నిచుంపుణమను యజ్ఞవిశేషమా! నీవు వేగగమనవు. అయినను ప్రస్తుతము మందగమన వగుము. ఏలనన నేను ఇంద్రియలోలుడనై దేవతల విషయమున చేసిన పాపములను, నా మనుష్యులచే అన్యమానవులకు చేసిన పాపములను ఇక్కడి వరకు తెచ్చినాను. యజ్ఞదేవా! ఆపాపముల క్రోధమునుండి నన్ను రక్షింపుము. విపరీత ఫలితముల నిచ్చు సంసారబంధనముల నుంచి సహితము నన్ను రక్షింపుము.

19. సాగరమందు జలగర్భమున నీహృదయము ఉన్నది. నీలో ఓషధులు, జలములు ప్రవేశించును గాత. మాకు జల ఓషధులు సుమిత్రులు కావలెను. మేము ద్వేషించువారికి, మమ్ము ద్వేషించువారి జలఓషధులు దుష్టమిత్రులు కావలెను.

(యజమాని అవభృత ప్రదేశమునుండి ఉత్తర దిశకు రెండడుగులు వేసి చేతిలోనికి నీరు తీసికొని శత్రువులున్న

దిక్కున్న చల్లవలెను)

(జీవితము మిత్రుల మీద ఆధారపడినది అనుచున్నాడు. ఈ విషయము భర్తృహరి:-

మొదల జూచిన గడుగొప్ప పిదపగురుచ
యాది కొంచెము తర్వాత నధికమగుచు
దనరు దినపూర్వపరభాగ జనితమైన
ఛాయపోలిక గుజనసజ్జనులమైత్రి

20. వడిగల నడకలవానికి పాదుకలు వదులుట వలనను - చెమటవంటి వానికి స్నానము వలన శుభ్రత కలిగినట్లును - ఘృతము జల్లించుట వలన శుద్ధమైనట్లును - జలము నన్ను పాపములనుండి విముక్తుని చేయవలెను.

21. (ఈమంత్రము చదువుచు జలమునుంచి బయటకు రావలెను)

ఉత్తమ సూర్యప్రకాశమును దర్శించి మేము అంధకారమును అధిమించినాము. దేవలోకమందున్న సర్వోత్తమ జ్యోతియగు సూర్యుని పొందినాము.

22. (ఆహవనీయ ముపతిష్ఠ - యజమాని ఆహవనీయ అగ్నిని ఉపస్థానము చేయును)

అగ్నీ! నేను జలస్నానము చేసినారు. నేను నీట తడిసినాను. తడిసియే నీవద్దకు చేరినాను. నిన్ను చేరిన నాకు బ్రహ్మవర్చస్సు, సంతానము, ధనము కలిగించుము.

23. (సమిధమాదత్తే - యజమాని అగ్నిలోసమిధ వేయును)

సమిధా! నీవు ఇంధనమవు. నీప్రభావమున మేము వర్ధిల్లుదుము గాత.

నీవు సమిధవు. నీవు నీతేజస్సువు. నీతేస్సును నాలో ప్రవేశపెట్టుము.

(యజమాని ఘృతాహుతులు ఇచ్చును)

పృథివి సమ్యగా వర్తితమగును. ఉష, సూర్యుడు, విశ్వము, జగత్తులు సమ్యగా వర్తితములగును. నేను వైశ్వానర జ్యోతినగుదును గాత. నేను సమస్త అభిలాషలను అందుకొందును గాత. 'భూ! స్వాహా'

(ఇదే అహం బ్రహ్మాస్మి అగును)

24. (యజమాన ఆహవనీయే తిస్రః సమిధ్కోఽభ్యాదధాతి. యజమాని ఆహవనీయమున మూడు సమిధలు సమర్పించును)

యజ్ఞపాలక అగ్నీ! నేను నీయందు సమిధలు సమర్పించుచున్నాను. నీ దయవలన నాకు యజ్ఞమునందు శ్రద్ధకలుగును గాత. నేను నిన్ను ప్రజ్వలితుని చేయుచున్నాను. సమిధాధానమున నేను దీక్షవహించిన వాడనయినాను - "దీక్షితో అహమ్"

25. ఏ బ్రహ్మలోకమున బ్రహ్మణక్షత్రియులు కలసి సాగుదురో. ఎచట అగ్ని సహితులై సమస్త దేవతలు విరాజమానులగుదురో, అపుణ్యలోకములు నాకు తెలియును గాత. "లోకం పుణ్యం ప్రజ్ఞేషం".

26. ఎచట ఇంద్రవాయులు కలసి సంచరింతురో, ఎచట ఆకలి దప్పులుండవో అట్టి "లోకం పుణ్యం ప్రజ్ఞేషం".

27. సురా! సోమాంశమున నీ అంశము సంయుక్తమగును గాత. పర్వము పురుషునితో సంయుక్త మగును గాత. నీ సుగంధము మత్తునకుగాను సోమమును ఆలింగనము చేయును గాత. అవినాశ్యమగు నీయొక్క రసము సోమముతో సంయుక్తమగును గాత.

28. సోమరసమును సురచే సించితము, పరిసించితము, ఉత్సించితము చేయుదురు - పవిత్రము చేయుదురు. ఇంద్రుడు - బభ్రువర్ణసుర యొక్క - మత్తులో శత్రువును 'నీవెంత నీబలమెంత' అని దూషించును.

29. ఇంద్రా! ఇచట వేసిన యవలు - కరంభము- అప్పులు, శస్త్రయుక్త సోమరసము ఉన్నది. వీనిని నీవు ప్రాతః కాలమున సేవించుము.

30. ఋత్విజులారా! దేవతలు సామమున యజ్ఞమును వర్ధిల్లచేసినారు. సామముననే దేవతలు ఇంద్రుని కొరకని జాగరణశీల జ్యోతిని కల్పించినారు. మరల మరల వృత్రుని హతమార్చు ఇంద్రునికొరకు బృహత్సామ గానము చేయండి.

31. అధ్వర్యులారా! సోమమును రాళ్లతో దంచండి. అభిషవించండి. దశాపవిత్రముణ జల్లించండి. దానిని ఇంద్రుని పానము కొరకు అర్పించండి.

32. ఎవడు సమస్త భూతములకు అధిపతియో, ఎవనిని సమస్త భూతములు ఆశ్రయించి ఉన్నవో, ఎవడు మహిమాన్వితులలో మహిమాన్వితుడో, ఎవడు సర్వసమర్ధుడో, అట్టి వాని అనుమతి తోనే ఈగ్రహమును, పాత్రను, గ్రహించుచున్నాను. పరమాత్మ స్వరూపమున నేను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

33. నీవు ఉపయామము ద్వారా గ్రహించబడినావు. నిన్ను అశ్వినులు - సరస్వతి - సుత్రాత ఇంద్రుని కొరకు అందుకొనుచున్నాను. గ్రహమా! ఇది నీస్థానమగును. నేను నిన్ను అశ్వినులు సరస్వతి - సుత్రాతి ఇంద్రుని కొరకు ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

34. (ఋత్విజః ప్రాణభక్షం భక్షయంతి)

గ్రహమా! నీవు నాప్రాణపాలకుడవు. నా అపానపాలకుడవు. నేత్ర పాలకుడవు. నా కర్ణపాలకుడవు. నీవు నావాణికి భేషజమవు. నా వాక్కును అనృతము నుండి మార్చి సత్కర్మలు చేయించుదానవు. నీవు నామనసునకు సత్ప్రేరకమవు.

35. అశ్వినులు, సరస్వతి, సూత్రాత ఇంద్రునిచే దర్శించబడి ఋత్విజులచే ఉహూతమగు నిన్ను నేను భక్షించుచున్నాను.

36. ఇంద్రుడు అపూర్వ కర్మలు చేయువాడు. సోమపానమున వర్ధిల్లువాడు. ఉషఎగిసి ఉడిగినపుడు, తూర్పున మహాజ్యోతి దర్శనము ఇచ్చినపుడు ఇంద్రుడు మేల్కొన్నాడు. ముప్పది ముగ్గురు దేవతల సహితుడై వజ్రబహువగు ఇంద్రుడు వృత్రుని వధించినాడు. నదుల ద్వారములు తెరచినాడు.

37. యజమాని ఋత్విజులచే ప్రశంసింపబడువాడు. శూరుడు. పుత్రాదులచే వంశము నిలపెట్టువాడు. పశువపాయుక్తుడు ఆవుపాలు, తేనె హవిస్సులందు కలుపువాడు. స్వర్ణఖండములు దక్షిణగా ఇచ్చి ఆనందింప చేయువాడు. విశాలహృదయుడు. అతడు ఇంద్రుని యజించును.

38. ఇంద్రుడు ఋత్విజులచే స్తుతించబడువాడు. సుఖప్రదుడు. అతడు వసువులతోను ఆదిత్యులతోను విచ్చేసినాడు. దర్భాసమున ఆసీనుడు అయినాడు. వేదిపూర్వభాగమున స్థిరపడినాడు.

40. యజ్ఞద్వారములారా! ధ్వనిచేయండి. ఉరకండి. ముత్తైదువుల వలె ముందుకు సాగండి. ఇంద్రునకు స్వాగతము పలకండి. మీరు వీర రుతుయుక్తలు. ఉత్సవములందు విస్తృతినొందువారు. వీరుడగు ఇంద్రుని కొరకు పూర్తిగా తెరుచుకొనండి.

41. ఉషారాత్రులు మహత్తులు. తుహినయుతలు. ఫలప్రదాతలు. సుందర కిరణవంతలు. విశాల కాలతంతువును నలుపు, తెలుపురంగులతో నేయువారు. వారు శూరుడు దేవదేవుడగు ఇంద్రుని యజింతురు.

42. దేవహోతలు యజ్ఞము చేయువారు మానవ హోతలకన్న ప్రథములు, ప్రధానభూతులు. ఇంద్రుని యజ్ఞపు ప్రధాన అంగమున స్థాపించువారు. సురుచిర వాక్కుగలవారు. వారు అగ్ని వాయువులకు పూర్వదిశయందున్న ఆహవనీయ జ్యోతిని మధుఘృతధారల హవిస్సుచే అర్చింతురు.

43. హవివలన వర్ధిల్లువాడు ఇంద్రుడు. అతనిని సాధ్వులగు పత్నుల వలె సేవించువారు సర్వగమనలగు ఇడ, సరస్వతి, భారతి. ఆముగ్గురు దేవేరులు యజ్ఞతంతువును అవిచ్ఛిన్నము చేయుదురు గాత.

44. చతురుడు, యశస్వి, ఇంద్రునకు బలము కలిగించువాడు, సర్వత్రగామి, వర్షకుడు, వర్షక ఇంద్రుని పూజించువాడు, బలవంతుడునగు త్వష్ట యజ్ఞమునకు శిరస్థానమగు ఆహవనీయమున దేవతలను యజించును గాత.

45. యూపము - కసాయివలె - తనకు కట్టిన పశువులను దేవతలకు అర్పించును. అది యజ్ఞపశువుచే ఇంద్రుని కడుపు నింపును. అట్లే మధురఘృతమున యజ్ఞమును సుస్వాదువొనరించును.

46. వృషాయమానుడు, వర్షణశూరుడు, శత్రుపీడకుడగు ఇంద్రుడు వపాబిందురూప సోమపానము చేసి ప్రసన్నుడగును గాత. ఘృతబిందు మాత్రమున ప్రసన్నచిత్తులగు వారును, అమరులను అగు దేవతలు సహితము వపాసోమమున ఆనందమున తేలియాడుదురు గాత.

47. మమ్ము రక్షించుటకు ఇంద్రుడు ఇచటికి విచ్చేయును గాత. మాప్రశంసలు అందుకొను శూరఇంద్రుడు మాతో కలసి సోమపానము చేయును గాత. ఇంద్రుని పూర్వకర్మములు ద్యులోకము వలె స్తవనీయములు. అట్లు ఇంద్రుడు మమ్ము రక్షించుటకు దూరఅంతరిక్షము నుండి గాని సమీప పృథ్వినుండి గాని మావద్దకు రావలెను.

48. ఇంద్రుడు అభీష్టప్రదుడు. ఉగ్రుడు. మానవపాలకుడు. వజ్రబాహువు. యుద్ధమందు శత్రువును సత్వరమే నష్టపరచువాడు. అట్టి ఇంద్రుడు మమ్ము రక్షించుటకు దూరఅంతరిక్షము నుండి గాని సమీప పృథ్వినుండి గాని మావద్దకు రావలెను.

49. మమ్ము రక్షించుటకును హవిస్సులు అందుకొనుటకును, ఇంద్రుడు మాకు అభిముఖుడై త్వరత్వరగా విచ్చేయవలెను. ఇది అన్నప్రాప్తి కొరకగు యుద్ధము. వజ్రధారి, ధనవంతుడు, మహామహుడగు ఇంద్రుడు ఇచట ఉండవలెను. దీనిని రక్షించవలెను.

50. రక్షక ఇంద్రుని యుద్ధములకు ఆహ్వానించబడు ఇంద్రుని శూరఇంద్రుని పురుహోత ఇంద్రుని ఆహ్వానించుచున్నాను. అతడు మాకు శుభములు కలిగించవలెను.

51. ఇంద్రుడు సురక్షకుడు. సర్వజ్ఞుడు. సంపన్నుడు. రక్షించువాడు. అతడు మాకు సుఖములు కలిగించవలెను. అతడు ద్వేషులను వధించవలెను. మాకు నిర్భయత కలిగించవలెను. అతని దయచే మేము బలశాలురము కావలెను.

52. మేము ఇంద్రుని సద్బుద్ధియందును ప్రసన్నమనమునందును ఉండవలెను. సురక్షక, ధనశాలియగు ఇంద్రుడు మా శత్రువులను వేరుచేసి నష్టపరచవలెను.

53. ఇంద్రా! మయూర రోమముల మందగమనల హర్యశ్వములపై మాయజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. మార్గమున దుష్టరాక్షసాదులు వేటకాడు పక్షిని పట్టినట్లు నిన్ను పట్ట కుండును గాత. వర్తకుడు త్వరత్వరగా ఎడారిని దాటి మంచి స్థలమునకు చేరినట్లు నీవు ఆటంకములను అధిగమించి మా యజ్ఞమును విచ్చేయుము.

54. వసిష్ఠగోత్రజులగు ఋషులు వర్షక, వజ్రబహు ఇంద్రుని మంత్రములచే సంస్తుతింతురు. ఇంద్రుడు మా స్తుతులను అందుకుని వీరపుత్ర యుక్త, గోయుక్త ధనమును ప్రసాదించవలెను. అతడు మమ్ము ఎల్లవేళల శుభములిచ్చి పాలించును గాత.

55. అశ్వినులారా! అగ్ని ప్రజ్వలితుడైనాడు. మహావీరఘటము కాలి సిద్ధమైనది. సోమరసము అభిషుతమైనది. ఇచట - ఈ యజ్ఞమునందున్న - సరస్వతి శుద్ధము, ఇంద్రునకు బలకారకమగు ఆవుపాలు పితుకుచున్నది.

56. ఆరోగ్య రక్షకులును, వైద్యులగు అశ్వినులిద్దరు మరియు సరస్వతి సోమము అభిషుతమైనంత జగములను మధువుచే పూరింతురు. వారు యజ్ఞమార్గమున ఇంద్రునకు బలము కలిగింతురు.

57. ఋత్విజులచే ప్రశంసనీయమైన యజ్ఞము ద్వారా సరస్వతి ఇంద్రునకు అభిషుతసోమము, సురాభాండము అందించినది. సోమము అభిషుతమైనంత వైద్యులగు అశ్వినులు ఇంద్రునకు మధురసరూపమును ప్రదానము చేసినారు.

58. ఇంద్రుని ఆహ్వానించునట్టి సరస్వతి ఇంద్రునకు నేత్రాది అవయవములను అందించినది.అశ్వినులు పశువుల అన్నము, ఓజస్సు ధనము ప్రదానము చేసినారు.

59. అశ్వినులు - ఇంద్రుని కొరకు - నముచి రక్తమును శుద్ధముచేసి, సోమరసమును అభిషుతము చేసినారు. సరస్వతి ఇంద్రుని దర్భాసనము మీద కూర్చుండ పెట్టినది. సోమరసమందు చిలికిన సురను చేర్చి ఇంద్రునకు - పానమునకు - అందించినది.

(ఒకసారి నముచి ఇంద్రునితో కలిసి సోమము సేవించినాడు. అప్పుడు అతని రక్తము సోమమైనది. ఇంద్రుడు

నముచిని వధించినాడు. అతని రక్తము పారినది. అశ్వినులు దానిని శుద్ధము చేసి సోమమును చేసినారని వృత్తాంతము)

60. శబ్దము, అవకాశముతో కూడిన ద్వారము. దిశలు, అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుడు ద్యావాపృథ్వ్యుల నుండి సకల మనోరథములను పితికినారు.

61. జ్ఞానియు, సుస్వరూపియునగు సరస్వతి సహితముగా ఉషోరాత్రులు, రాత్రింబవళ్లు, ఇంద్రునకు ఇంద్రియ బలము కలిగించుచుందురు.

62. అశ్వినులారా! మీరు మమ్ము పగళ్లందు రక్షించండి. సరస్వతీ! నీవు మమ్ము రాత్రులందు రక్షింపుము. అభిషుత సోమరసపాన నిమగ్న ఇంద్రుని దైవీహోతయు, అశ్వినూలును రక్షింతురు గాత.

63. అశ్వినులారా! మధ్యస్థానపు సరస్వతి - ద్యుస్థానపు భారతి - పృథివీస్థానపు ఇడయను ముగ్గురు దేవేరులు చిలికిన సురసహిత సోమమున ఇంద్రునకు అందించినారు.

64. సోమరసము అభిషుతమైనది. అప్పుడు అశ్వినులు, సరస్వతి, త్వష్ట అందు ఓషధులు, మధురూపభేషజము, యశస్సు, మున్నగునవి కలిపినారు. ఇంద్రునకు అందించినారు.

65. ప్రశంస్యమాన మనస్పతులు ఇంద్రునికొరకు అప్పుడప్పుడు వడకట్టిన సోమము మరియు మధువును సిద్ధము చేయును. అశ్వినులకు, ధేనుభూతయగు సరస్వతి తోడై మధుర దుగ్ధములను ఇంద్రునకు అందించును.

66. అశ్వినులారా! గోవు మున్నగు పశువులను 'మాసరము'ను జల్లించిన సురను అభిషుత సోమమును ఇంద్రునకు సమర్పించండి. వనస్పతులారా! మీరు సహితము సరస్వతి సహితులై ఇంద్రునకు సోమరసము సమర్పించండి.

67. అశ్వినులును సరసత్వియు తమ బుద్ధి బలమున నముచి శరీరము నుండి ఇంద్రుని కొరకు ఇంద్రియ బలము, పరిశుద్ధ సోమరసము, మహాధనమును తీసినారు.

68. అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రునకు హవిఅందించి అభివృద్ధిని చేసినారు. ఇంద్రుడు నముచిని వధించినాడు. నముచి తోటివాడగు ధనిక బలదైత్యుని ఇంద్రుడు వధించినాడు.

69. పశువులు, అశ్వినులు, సరస్వతి యజ్ఞములందు హవి అందించి ఇంద్రునకు బలము కలిగింతురు. ఇంద్రుని స్తుతింతురు.

70. సవిత, వరుణుడు, భగుడు, ఇంద్రునకు ఇంద్రియ బలము కలిగించినారు. ఇంద్రుడు చక్కని రక్షకుడు, హవిస్సులకు స్వామి. అతడు యజమానికి కోరిన వరములనీయవలెను. యజమానితో చేరవలెను.

71. సురక్షణల ఇంద్రుడు నముచి నుండి గుంజుకోని వచ్చిన బలధనాదులను హవి ప్రదాత యగు యజమానికి. సవిత మరియు వరుణుడు ప్రదానము చేయవలెను.

72. యజమాని కొరకు వరుణుడు క్షాత్రబలమును, సవిత సంపదలను, సురక్షణ గల ఇంద్రుడు యశముతోటి బలమును - అందించుచు యజ్ఞమునకు విచ్చేయుదురు.

73. అశ్వినులును, సరస్వతియు గోవుల వలన ఇంద్రియ బలమును, అశ్వముల వలన వీర్య బలమును హవి వలన ఇంద్రుని, యజమానిని వర్ధిల్లచేసినారు.

74. సుస్వరూపులు, సువర్ణ మార్గవర్తనులు, నరాకారులగు అశ్వినులు హవియుక్త సరస్వతి ఇంద్రుడును యజమానికి ఇంద్రియ బలము ప్రసాదింతురు గాత.

75. సుకర్మనులును, సరస్వతియు నముచిలో ఉన్న సురను పానము చేయుచు - యజ్ఞాది కర్మ రక్షకుడును, వ్యాపకుడును అగు ఇంద్రుని రక్షించవలెను.

76. అశ్వినులును, సరస్వతియు నముచిలో ఉన్న సురను పానము చేయుచు - యజ్ఞాది కర్మ రక్షకుడును, వ్యాపకుడును అగు ఇంద్రుని రక్షించవలెను.

77. ఇంద్రా! మాతాపితృలు బిడ్డలను రక్షించినరీతి - స్వకర్మ కౌశలమున అశ్వినులు నిన్ను రక్షించినారు. అంతియకాదు సరస్వతియు సరస్వతియు నిన్ను సేవించినది. నీవో సురమణీయ సోమరసమును స్వశక్తిచే పానము చేసినవాడవు!

78. అగ్ని యందు అశ్వములున్నవి. గోవులున్నావి. వృషభములున్నవి. మేషములున్నవి. ఆహ్వానములు ఉన్నవి. అగ్ని అన్నరసపాయి. సోమహుతివంతుడు. బుద్ధి ప్రదాత. ఉత్పాదకుడు. అట్టి అగ్నికి బుద్ధియందు నిలుపండి. హృదయమున శుద్ధి చేయండి.

79. శుద్ధి ఘృతము వలెను చర్మము పై సోమము వలెను అగ్నీ! ణీ జ్వాలా ముఖములందు హవిని ఆహుతి చేసినాము. నీవు ప్రసన్నుడవగుము. మాకు అన్నము, వీరపుత్రులను, గో, అశ్వ ధనమును, మహాకీర్తిని ప్రసాదించుము.

80. అశ్వినులు వెలుగు తోటి నేత్రములను, సరస్వతి ప్రాణము తోటి వీర్యమును, ఇంద్రుడు బలముతోటి ఇంద్రియ

బలమును యజమానికి ప్రసాదించినారు.

81. నాసత్య అశ్వినులారా! రుద్రమార్గమున రాకపోకలు సాగించువారలారా! మీరు గో, అశ్వయుక్త ధనసహితులై ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి.

82. అశ్వినులారా! ఆ ధనము అన్యులకు అందనట్టిదియు శత్రువుల చేతికి చిక్కనట్టిదియు కావలెను.

83. బుద్ధిమాన్ అశ్వినులారా! బంగరు రంగుదియు, ధనమిచ్చునట్టిదియునగు అశ్వ, గోధనమును మాకు తెచ్చి ఇవ్వండి.

84. పవిత్ర కర్మలు కలదియు అన్నములు గల అన్నవతియు, బుద్ధి యందు ధనమును దాల్చునట్టి సరస్వతి మా యజ్ఞమును ఆశించవలెను.

85. సూనృతములకు ప్రేరణ కలిగించునదియు - సుబుద్ధిని చైతన్యవంతము చేయునట్టి సరస్వతి మా యజ్ఞమును భరించును గాత.

86. సరస్వతి తాన్ జ్ఞానమున మహాబలమును వెల్లడించును. సమస్త ప్రాణులందున్న బుద్ధిని ప్రదీప్తము చేయును.

87. విచిత్ర దీప్తుల ఇంద్రా! నిన్ను నిత్యము ఆశించు సోమరసము అభిషుతమైనది - అంగుళులు, దశా పవిత్రమున పవిత్రమైనవి. నీవు త్వరత్వరగా ఈ యజ్ఞమునకు రావలసినది.

88. ఇంద్రా! నీవు కర్మాభిప్రేతవు. స్తోత్రముల ప్రేరణ గల వాడవు. సోమాభిలాషిని. స్తోత్రాభిలాషివి. నీవు త్వరత్వరగా ఈ యజ్ఞమునకు రావలసినది.

89. హర్యశ్వఇంద్రా! అతి శీఘ్రముగా హవిరన్నముల కొరకు యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. సోమరసము అభిషుతమైనంత మా సోమరసమును ణీ పొట్టలో పోసుకొనుము.

90. అశ్వినా పిబతాం మధు సరస్వత్యా సజోషసా|
ఇంద్రః సుత్రామా వృత్రహా జుషన్తాం సోమ్యాంమధు||

అశ్వినులారా! సరస్వతి అభిమానముగల మీరు సోమరస పానము చేయండి. సుత్రాత, వృప్రహంత ఇంద్రుడు సహితము సోమరసమును సేవించును గాత.

విద్వాంసుడు, బహుభాషా వేత్త, కవి, కథకుడు, నవలాకారుడు, నాటకకర్త, బాల సాహిత్య రచయిత, విమర్శకుడు, చలన చిత్ర రచయిత, వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు, వక్త, కార్మికోద్యమ కార్యకర్త, స్వాతంత్ర్యం సమరయోధుడు, ప్రగతి పథగామి, ప్రపన్నుడగు, దాశరథి రంగాచార్య విరచిత శ్రీమదాంధ్ర శుక్ల యుజుర్వేద సంహిత యందలి సేకాద్యాసందీహౌత్రాంతమగు ఇరువదవ అధ్యాయము ముగిసినది.

సర్వేభవస్తు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువది ఒకటవ అధ్యాయము

1. ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్య చ మృడయ
   త్వామవస్యురాచకే||

వరుణదేవా! నేడు నీవు మా ఆహ్వానమును ఆలకింపుము. నన్ను రక్షించుమని నేను నిన్నే పిలుచుచున్నాను.

2. నేను నిన్ను మంత్రయుక్తముగ నమస్కరించి ఆహ్వానించుచున్నాను. యజమాని హవి సహితుడై నీ రాకను ఆకాంక్షించు చున్నాడు.

వరుణా! నీవు కోపింపకుము. మా వద్దకు రమ్ము, మమ్ము తెలిసికొనుము.

అత్యంత ప్రశంసిత వరుణా! మా ఆయువును నష్టపరచకుము. "మాన ఆయుః ప్రమోషీః

3. అగ్నీ! నీవు పరమ విద్వాంసుడవు. నీవే వరుణ దేవుని క్రోధమును నివారింపుము. అత్యంత యజన కుశల, హవ్యవాహక, జాజ్వల్యమాన అగ్నీ! మమ్ము ద్వేషించువారి నుండి మమ్ము విడిపింపుము. మా పాపములను దూరము చేయుము.

4. అగ్నీ! నేడు ఉష వెడలినంత నీవు నీ రక్షణలచే మమ్ము రక్షించుటకు మా వద్దకు విచ్చేయుము. విశేష సాధన ఘృతమును ఆహ్వానించుము... వరుణుని అర్చింపుము. సుఖముల నిచ్చు వరుణునకు కడుపునిండుగ సోమాన్నము తినిపించుము. ఆదరణీయ ఆహ్వానము నీవు సహితము సమిధాదులచే అభివర్ధిల్లుము.

5. అదితి మహతి. శుభకర్మ జనయిత్రి. యజ్ఞపాలిక. ప్రభూత రక్షణవతి. జరహీన. ప్రభూత గమన. శుభ ఆశ్రయ.

శుభనీతివతి. అట్టి అదితిని మేము నేడు మమ్ము రక్షించమని ఆహ్వానించుచున్నాము.

6. ఓ యజ్ఞమయీ నౌకా! నీవు సురక్షణశీలవు. విస్తారవతివి. ప్రభాయుక్తవు. పాపరహితవు. ఆశ్రయవతివి. అదితి రూపవు. సునీతివి. ఛిద్ర రహితవు. దేవసంబంధివి. మాకు శుభములు కలుగవలెనని నిన్ను ఎక్కుచున్నాను. "ఆరోహేమాస్వస్తయే"

7. అచ్ఛిద్ర, అపాప, శతారిత్ర యజ్ఞరూప సునావను స్వశుభలకు ఆరోహించుచున్నాను.

8. మిత్రా వరుణులారా! మా మార్గములను ఘృత దుగ్ధములచే నింపుడు. నా లోకములను మధువుతో తడుపుడు.

9. మిత్రా వరుణులారా! మా జీవనమునకు గాను మీ దీర్ఘ బహువులను చాచండి. మా క్షేత్రములను ఘృత స్వరూప వర్ష జలమున తడపండి. నన్ను జనులందు గొప్పవాడని ప్రకటించండి. "మేమిత్రావరుణ హవేమ" మిత్రా వరుణులారా! మా ఆహ్వానమును ఆలకించండి.

10. అశ్వములు దేవరక్షక యజ్ఞమందు అపరిమిత గమనలు, స్వర్గీయలు, స్వర, వృక, రాక్షసుల నుంచి రక్షకులు, వాధ్యులను మా నుంచి నిర్మూలించునవి. అవి మాకు సుఖ కారకములు కావలెను.

11. అశ్వములారా! అన్నప్రాప్తికగు యుద్ధములందు మమ్ము రక్షించండి. ధనప్రాప్తి కగు యుద్ధములందును రక్షించండి. మీరు "విప్రా అమృతా ఋతజ్ఞః" మీరు ఈ మధు భాగమును పానము చేయండి. మదోన్మత్తులు కండి. చివరకు దేవమార్గమున స్వర్గమున పయనించండి.

12. అగ్ని వెలిగినాడు. వరణీయుడగు వాడు సమిధలచే సంపూర్ణముగా ప్రదీప్తుడయినాడు. గాయత్రి ఛందము మరియు సంవత్సరన్నర గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినవి.

13. పవిత్రకర్మ తనూనపాద అగ్ని దేహమును పవిత్రము చేయు సరస్వతి - ఉష్ణిక్ ఛందము, దివ్య హవిని వహించు గోవు ఇంద్రునకు బలముస, ఆయువు కలిగించినారు.

14. వనస్పతులతో కూడిన స్తుత్య అగ్ని, అమరము, ద్యోతమానమగు సోమము - అనుష్టుప్ - ఛందము, రెండున్నర ఏండ్ల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

15. పూషతో పాటు దర్భాసనముగల అగ్ని - మరణము లేని స్త్రీణిబర్హి - బృహతీ ఛందము మూడేండ్ల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

16. ద్యోతమాన ద్వారము, మహాదిశలు, బ్రహ్మ, బృహస్పతి, పంక్తి ఛందము, నాలుగేండ్ల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

17. గొప్పవారును శోభస్కర రూపులును. అగు ఉషారాత్రులు, అమరులగు విశ్వేదేవతలు త్రిష్టుప్ ఛందము, పూర్ణ వయసు గల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

18. దివ్యహోతవైద్యులు - ఇంద్రయుతులు, పరస్పర సంయుక్తలగు ఇంద్ర వాయువులు జగతీ ఛందము, పూర్ణ వయసు గల గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

19. ఇడ, సరస్వతి, భారతి యను ముగ్గురు దేవేరులు, ఇంద్రుని ప్రజయగు మరుత్తులు, విరాట్ ఛందము, ధేనువు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

20.క్షిప్రవ్యాపియగు అద్భుత త్వష్ట - పుష్టిని పెంచు ఇంద్రాగ్నులు - ద్విపాద ఛందస్సు- సేచన సమర్థ గోవు ఇంద్రాగ్నులు - ద్విపాద చంధస్సు - సేచన సమర్థ గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

21. సుఖములనిచ్చు వనస్పతులు, ధనోత్పన్నసవిత, కకుప్ ఛందము, వంధ్య గోవు ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

22. మంచి రక్షణల వరుణుడు ఇంద్రునకు యజ్ఞవైద్యము చేసినాడు. స్వాహా ఆకృతి గల వనస్పతులు, అతిచ్ఛందము, పెద్ద వృషభము ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

23. వసంతర్తువు, త్రివృత్ సోమము, రథన్తర పృష్ఠ సంస్తుతులగు వసువులు, వపారూపహవి ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

24. గ్రీష్మ ఋతువు, పంచదశ స్తోమము, బృహత్పృష్ఠ సంస్తుత రుద్ర దేవతలు యశముతోటి హవి ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

25. వర్ష ఋతువు. సప్త దశ స్తోమము, వైరూపపుష్ఠ సంస్తుత ఋభువులు, సిరితోటి హవి ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

26. శరదృతువు, ఏకవింశత్సోమము, శ్రీ, వైరాజ పుష్ఠ సంస్తుత ఋభువులు, సిరితోటి హవి ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

27. హేమంతము, త్రిణవస్తోమము, శక్వర పృష్ఠ సంస్తుత మరుత్తులు, బలముతో కూడిన హవి ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

28. శిశిరము, త్రయస్త్రింశ స్తోమము, రైవత పృష్ఠస్తుత అమర దేవతలు, సత్యయుక్త క్షాత్రము హవి ఇంద్రునకు బలము, ఆయువు కలిగించినారు.

29. గోష్పాదమందున్న ఆహవనీయాగ్నియు, దైవీ హోత అగ్నియు, అశ్వినులును, సరస్వతియు ఇంద్రుని సమిధలచే యజింతురు గాత. ఆ యజ్ఞమున అజ, మేష, ధూమ్ర, మధు గోధుమ, బదరి, యవాంకురములు భేషజములగును. తేజస్సు, బలము, పాలు, సోమరసము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

30. దైవీహోత తనూనపాదగ్ని, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. ఆ మధుమయ పథ యాగమందు అజ, మేష, బదరి, యవాంకుర, వ్రీహ్యంకురములు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

31. దైవీహోత తనూనపాదగ్ని, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాథ. ఆ మధుమయ పథ యాగమందు అజ, మేష, బదరి, యవాంకురములు భేషములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

32. ఋత్విజుల ప్రశంసలందుకొను దైవీ హోత ఇడ, సరస్వతి, అశ్వినులు ఇంద్రాదులను గోవృషభముల ద్వారా వర్ధిల్ల చేయుచు యజింతురు గాత. యవలు, బదరి, మధు; కర్కంధు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

33. దైవీ హోత, ఉన్ని వంటి కోమల బర్హి - వైద్యులు, నాసత్యులగు అశ్వినులు - సరస్వతి యజింతురు గాత. బలోపేత అశ్వము, సద్య ప్రసూత గోవు భేషజములగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

34. దైవీహోతలగు దిశల వంటి, అవకాశముగల, శబ్దాయమాన ద్వారములు, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. ద్యావాపృథ్వుల సహితముగా సరస్వతి గోవై శుద్ధ జ్యోతి స్వరూప భేషజమగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

35. దైవీహోత సురూప ఉష, రాత్రి, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. వారు చిత్తము, శ్రీసహితులై మాసర రూప ఓషధి, శ్యేన పత్రము మరియు కాంతిని ఇంద్రుని యందు చేర్చెదరు. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము,

మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

36. దైవీ హోతలు, దివ్యహోతలగు ఇడ, భారతి, సరస్వతి, అశ్వినులు ఇంద్రుని యజింతురు గాత. సరస్వతి దేవవాణిచే త్రిధాత్రు భేషజమగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత హోతా! యజింపుము.

37. దైవీహోతలగు ఇడ, భారతి, సరస్వతి, అశ్వినులు ఇంద్రుని యజింతురు గాత. సరస్వతి దేవవాణిచే త్రిధాత్రు భేషజమమగును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

38. దైవీహోత, బలవంతుడు, సర్వహితుడగు త్వష్ట, అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని- వృక, సుర, మాసరములచే యజింతురు గాత. ఈ యజ్ఞము వలన ఇంద్రునకు ఓజస్సు. వేగము, వీర్యము, సిరి, యశస్సు కలుగును గాత. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రాది దేవతలందు వ్యాపించును గాత. హోతా! యజింపుము.

39. దైవీహోత, పశుసంస్కర్త యూపము- భయంకరుడు, క్రోధి, వ్యాఘ్రము వంటివాడు, శతక్రతువగు ఇంద్రుడును అన్నమున సరస్వతిని యజింతురు గాత. సరస్వతి ఇంద్రునకు కోపము, బలము కలిగించును. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రుని యందు చేరును గాత. హోతా! యజింపుము.

40. దైవీ హోత అగ్నిని యజించును గాత. ఘృతమునకు స్వాహా. మేధలకు వేరువేరుగా స్వాహా. అశ్వినులకు అజ స్వాహా. సరస్వతికి మేష స్వాహా. సింహ బల ఇంద్రునకు వృషభ స్వాహా. భేషజులకు స్వాహా. సోమశక్తికి స్వాహా. ఘృత భక్షక దేవతలకు స్వాహా. వైద్యులను సేవించు అగ్నికి స్వాహా. దుగ్ధము, సోమము, సుర, ఘృతము, మధువు ఇంద్రునందు చేరును గాత. హోతా! యజింపుము.

41. దైవీహోత అశ్వినులను యజించును గాత. అశ్వినులు ఛాగపు వపచే మేదను సేవింతురు గాత. హోతా! హవిని హోమము చేయుము.

దైవీ హోత సరస్వతిని యజించును గాత. సరస్వతి మేష వపచే మేదను ఆస్వాదించును గాత. హోతా! హవిని హోమము చేయుము.

దైవీ హోత ఇంద్రుని యజించును గాత. ఇంద్రుడు వృషభాపు వపచే మేదను ఆస్వాదించును గాత. హోతా! హవిని హోమము చేయుము.

42. దైవీ హోతలు అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని యజింతురు గాత. అధ్వర్యులారా! ఓహో! మీ సోమము ఎంతో

బాగున్నది. అది ఛాగ, మేష, వృషభములచే అభిషుతమై ఉన్నది. అది తృణ, యవాంకుర, లాజలతో తేజరిల్లుచున్నది. అది మసరములచే శుద్ధి చేయబడి మరింత మత్తు కలిగించునదై ఉన్నది. ఓహో! ఇహ పాలు కలసి ఇది అమృతమైనది. దేవతలు ఇటువైపు తరలినారు. అశ్వినులు, సరస్వతి- సుత్రాత, వృత్రహంత ఇంద్రులారా! మీరు ఈ మధుర రసమును పానము చేయండి, సకల దేవతలారా! దీనిని సేవించండి. మదోన్మత్తులు కండి. హోతా! యజింపుము.

43. దైవీహోత అశ్వినులను యజించును గాత. నేడు అశ్వినులు ఛాగమాంసమును తినవలెను. అది మధ్య నుంచి మేద తీయబడినది. రాక్షసాది శత్రువులు భక్షించక మున్నే మాంసాహార మానవులు ఎగబడక మున్నే అశ్వినులు దీనిని భక్షించవలెను.

ఇది - ఈ ఆడ మేక- పచ్చని గడ్డిమీద సంచరించినది. యవల తొలి మొక్కలను మేసినది. అది స్వయముగా కరిగినది. వందల స్తుతులచే స్తుత్యుడగు అగ్నిచే పచనము చేయబడినది. ప్రతి అంగమును బయటకు తీసి ఒక్కొక్క దానిని కోసి చేసిన మాంస వపా ఖండములను అశ్వినులు ఆస్వాదించవలెను. ఆనందించవలెను. హోతా! యజింపుము.

44. దైవీహోత సరస్వతిని యజించును గాత. నేడు సరస్వతి మేక మాంసమును భక్షించవలెను.

అది మధ్య నుండి మేద తీయబడిన మాంసము. రాక్షసాది శత్రువులు భక్షించక మున్నే, మాంసాహార మానవులు ఎగబడక మున్నే సరస్వతి దానిని భక్షించవలెను.

ఈ మేక పచ్చని గడ్డిమీద సంచరించినది. యవల తొలి మొక్కలు మేసినది. అది స్వయముగా కరిగినది. వందల స్తుతులచే స్తుత్యమగు అగ్నిచే పచనము చేయవబడినది. ప్రతి అంగమును బయటకు తీసి ఒక్కొక్క దానినికోసి చేసిన మాంసవపా ఖండములను సరస్వతి ఆస్వాదించవలెను. ఆనందించవలెను. హూతా! యజింపుము.

45. దైవీ హోత ఇంద్రుని యజించును గాత. ఇంద్రుడు వృషభ మాంసమును భక్షించవలెను.

అది మధ్య నుండి మేద తీయబడిన మాంసము. రాక్షసాది శత్రువులు భక్షించక మున్నే మాంసాహార మానవులు ఎగబడక మున్నే ఇంద్రుడు దానిని భక్షించవలెను.

ఈ ఎద్దు పచ్చని గడ్డిమీద సంచరించింది. యవల తొలి మొక్కలు మేసినది. అది స్వయముగా కరిగినది. వందల స్తుతులచే స్తుత్యుడగు అగ్ని దానిని పచనము చేసినాడు. ప్రతి అమ్గామును బయటికి తీసి ఒక్కొక్క దానిని కోసి చేసిన మాంస వపా ఖండములను ఇంద్రుడు ఆస్వాదించవలెను. ఆనందించవలెను. హోతా! యజింపుము.

46. దైవీహోత యూపమును యజించును గాత. ఈ యూపము గట్టి త్రాళ్ళతో పశువులను హనకు కట్టి ఉంచునది. ఈ యూపము దేవతలకు ఉపకారము చేయునది. ఈ యూపమే అశ్వినుల ఛాగ హవి లభ్యస్థానము. సరస్వతి మేషహవి లభ్యస్థానము. ఇంద్రుని వృషభ హవి లభ్య స్థానము.

ఈ యూపము అగ్ని యొక్క హవికి ప్రియస్థానము. సోమపు, సుత్రాత ఇంద్రుని, సవిత యొక్క, వరుణుని హవికి ప్రియ స్థానము. ఇది యూపమునకు అన్న స్థానము. ఘృత పాయి దేవతలకు - హోత అగ్నికి ప్రియస్థానము.

వనస్పతి రూపయూపమా! పశువులను అత్యంత విక్షుబ్ధము చేసి - స్తుతి, ఉపస్తుతులచే వానిని ఆయా స్థానములందు స్థాపించుము. వనస్పతి దేవత హవిని ఆరగించును గాత. హోతా! యజింపుము.

47. దైవీహోత కళ్యాణకారి అగ్నిని యజించును గాత. అగ్ని అశ్వినుల ఛాగ మాంసపు ప్రియ స్థానమును యజించినాడు. అగ్ని - సరస్వతి మేష మాంసపు ప్రియస్థానమును యజించినాడు. అగ్ని - ఇంద్రుని వృషభమాంసపు ప్రియస్థానమును యజించి నాడు.

అగ్ని తన ప్రియ స్థానములను యజించినాడు. సోమపు ప్రియస్థానములను యజించినాడు. సవిత ప్రియస్థానములను యజించినాడు, సుత్రాత ఇంద్రుని ప్రియ స్థానములను యజించినాడు. వరుణుని ప్రియ స్థానములను యజించినాడు. వనస్పతి యూపపు ప్రియ అన్న స్థానములను యజించినాడు. ఘృతపాయి దేవతల ప్రియ స్థానమును యజించినాడు. స్వయముగా తన మహిమను యజించినాడు.

అగ్ని యజ్ఞములను సేవించును గాథ. హోతా! యజింపుము.

48. దర్భయే దేవత. అశ్వినులు, సరస్వతి, ఆ దర్భచేతనే ఇంద్రుని కనులకు వెలుగును, చూపును కలిగించినారు. ధనము సమకూర్చుటగాను అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుడు హవిని ఆరగించవలెను. హోతా! యజింపుము.

49. యజ్ఞశాలకు ద్వారా దేవేరున్నారు. వారితో కలసి వైద్య అశ్వినులు, సరస్వతియు, ఇంద్రునకు బలము సమకూర్చినారు. ఇంద్రుని నాసిక యందు ఘ్రాణేంద్రియమును, ప్రాణమును ఏర్పరచినారు. ఇంద్రునకు ధనము కలుగుటకు గాను అతనికి శక్తి కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హవిని గ్రహించవలెను. హోతా! యజింపుము.

50. ఉషాయు రాత్రియు యుగళ దేవతలు, అశ్వినులు, సరస్వతి ఉషారాత్రులతో కలసి ఇంద్రునకు బలము కలిగించినారు. వారు ఇంద్రుని నోట వాగింద్రియమును కూర్చినారు. ఇంద్రునకు ధనము కలుగుటకు గాను అతనికి శక్తి, స్తోమతలు కలిగించినారు. హోతా యజింపుము.

51. ద్యావాపృథ్వులతో కలసి అశ్వినులు, సరస్వతి ఇంద్రుని అభివర్ధితుని చేసినారు. ఇంద్రుని కర్ణమున

శ్రోత్రేంద్రియమును ఏర్పచినారు. అతనికి కీర్తి కలిగించినారు. ఇంద్రునకు ధనలాభము కలిగించుటకు అతనికి శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఆ ఇంద్రాదులు హవిని ఆరగింతురు గాథ. హోతా! యజింపుము.

52. శక్తి, ఆహుతి అను దేవేరులు దుధ, సుదధలగుదురు. వారితో కూడి అశ్వినులు- సరస్వతి ఇంద్రునకు రక్షణలు కలిగించినారు. ఇంద్రునిలో తేజము, హృదయ బలము కలిగించినారు. ధనలాభము కలిగించుటకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హవిని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

53. దేవతల ఇద్దరు దేవహోతలు అగ్ని - వాయువులు. వారితో కూడి అశ్వినులు సరస్వతి, వషట్కారములు ఇంద్రుని యందు తేజస్సు ప్రవేశపెట్టినారు. హృదయమున మతిని కలిగించినారు. ధనలాభము కలిగించురకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హవిని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

54. ఇడ, భారతి, సరస్వతిలో కూడి అశ్వినులు, సరస్వతి బలమును కలిగించినారు. నాభియందు అగ్నిని స్థాపించినారు. ధనలాభము కలిగించుటకు ఇంద్రునకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించినారు. ఇంద్రాదులు హవిని ఆరగింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

55. ఇది ఋత్విజులు చేయు ప్రశంసనీయ యజ్ఞము. ఇది సత్ హవిర్ధానము గలది. ఇది అగ్నీధ్రనామక యజ్ఞము. దీని రథమును అశ్వినులు, సరస్వతి లాగుదురు. ఈ యజ్ఞము ఇంద్రుని యందు వీర్యము, అందము, అమృతము, ఉత్తమ జన్మము కలిగించును గాత. ఈ యజ్ఞమే జగత్ స్రష్టయగు త్వష్ట అగుచున్నది. హోతలారా! ఇంద్రాదులు హవిభక్షణ చేయునట్లు యజించండి.

56. దేవతలు బంగారు పత్రముల వృక్షమునుకు అశ్వినులును, సరస్వతి సుందర ఫలములగుదురు. వారును, వనస్పతి యూప దేవతయు ఇంద్రునకు సోమాది హవి ఫలములను ఇచ్చినారు. వారు మాకు తేజము, ఓజము, వేగము, సామర్థ్యము కలిగింతురు గాత.

ఆ దేవతలు ధనలాభము కొరకు శక్తి స్తోమతలు కలిగించుటకు ఇంద్రాదులు హవిని భక్షింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

57. దర్భ ఓషధ సంబంధి ఉన్ని వలె కోమలము, సుఖకరము - అశ్వినులును, సరస్వతి దర్భాసనము పరచినారు. ఇంద్రా! యజ్ఞమున ఇది నీకు సుఖకరమగును గాత. అశ్వినులు, సరస్వతి దర్భతో కూడి సంపద, దీప్యమానమన్యు, శక్తిని కలిగించుటకు ఇంద్ర సహితులై హవిని భక్షింతురుగాక. హోతా! యజింపుము.

58. శుభయాగ కుశల అగ్ని - దైవీ హోత అగ్ని, వాయువు, ఇంద్రుడు, అశ్వినులు సరస్వతి మరియు సోమమును యథాక్రమము యజించినారు. వారు వాణిని వాణిచే పూజించినారు. సుత్రాత ఇంద్రుడు చక్కగా పూజింపబడినాడు.

సవిత, వరుణుడు, వనస్పతి యూపదేవుడు సహితము చక్కగా పూజించబడినారు. దైవీ అగ్ని భౌతిక అగ్నిచే చక్కగా పూజించబడినది. మంచి పూజలందుకొను దేవహోత మానవ హోతకు కీర్తి, శక్తి, బలము, పూజ, పితరులకు అన్నము ప్రసాదింతురు గాత. ఇంద్రునకు ధనము కలిగించుటకు ఈ దేవతలందరు హవిని భక్షింతురు గాత. హోతా! యజింపుము.

59. యజమాని - పక్వయోగ్య హవిస్సులను పచనము చేయుచు పురోడాశమును వండుచు అశ్వినుల కొరకు భాగమును, సరస్వతి కొరకు మేషమును, ఇంద్రుని కొరకు వృషభయమును యూపమునకు బంధించుచు అశ్వినులు, సరస్వతి, ఇంద్రుని కొరకు సోమము అభిషుతము చేయుచు నేడు వాస్తవముగా అగ్నిని పూజించుచున్నాడు.

60. అశ్వినులు కొరకు ఛాగము, సరస్వతి కొరకు మేషము, ఇంద్రుని కొరకు వృషభములను ధరించి వాస్తవయూపముగ వనస్పతి దేవత యజ్ఞమునకు ఉపస్థితుడు అగుచున్నాడు. అశ్వినులు మున్నగు దేవతలు పశువుల మేదచే ప్రారంభించి శేషాంగములను భక్షించినారు. వండిన పశు శరీర భాగములను కూడా వారు స్వీకరించినారు. అశ్వినులు, సరస్వతి, సుత్రాత ఇంద్రుడు వానిని భక్షించి వర్ధిల్లినారు. వారు సురా, సోమములను సహితము పాణము చేసినారు.

61. ఋషిపుత్రా! ఋత్విజ అగ్నీ! నేడు ఈ యజమాని ఇందరు ఋత్విజులు ఉండగా నిన్నేల వరించినాడు? ఏలననగా ఈ అగ్ని దేవతలు అందించు వరణీయ ధనమును యజమానికి అందించును, యజమాని సమర్పించు హవిస్సులను దేవతలకు అందించును.

ద్యోతమాన అగ్నీ! దేవతలు యజమానికి దానములు ఇచ్చునట్లు ప్రయత్నించుము. దేవతలు ఇచ్చిన దానములను పలుకుటకు మానవహోత కూడ పంపబడినాడు. హోతా! నీవు సూక్తములు పలుకుము. "సూక్తాబ్రూహి"

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

యాజ్యాది ప్రేషణమంత్ర యుక్తమగు

ఇరువది ఒకటవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేభస్తు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువది రెండవ అధ్యాయము

1. తేజోऽసి శుక్రమమృతమాయుష్పా ఆయుర్మేపాహి|
దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేऽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే||

(అథాశ్వామేధశ్చతుర్భిరాధ్యాయైః తస్యఫాల్గుణశుక్లష్ట మ్యామారమ్భః నిష్కం ప్రతి ముంచన్వాచయతి. ఈనాలుగు అశ్వమేధ అధ్యాయములు ఇది ఫాల్గుణశుక్ల అష్టమినాడు ఆరంభమగును. నాలుగు బంగారునాణెముల హారము నిష్కమగును. అధర్యు దానిని యజమాని మెడలో వేయును.)

నిష్కమా! నీవు తేజస్సువు. పరిశుద్ధమవు. అమృతమవు. ఆయువును. రక్షించుదానవు. ఆయుర్మేపాహి - నాఆయువును రక్షింపుము.

(అశ్వమును కట్టు త్రాడు తీసికొనవలెను)

రజ్జువా! సవితాదేవుని అనుజ్ఞలో వర్తిల్లు నేను అశ్వినుల బాహువులతోను పూషహస్తములతోను నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

2. యజ్ఞముల చరిత్రలో పూర్వకాలమందలి యజ్ఞములందు కూడ ఈరజ్జువునే అందుకున్నారు. యజ్ఞము ప్రారంభమై సోమము అభిషుతమై యజ్ఞము ముందునకు సాగినపుడు మేము ఈత్రాటిని అందుకున్నాము.

3. (గుర్రమునకు కట్టమని బ్రహ్మ ఆదేశించును. అధ్వర్యు ఆ త్రాటిని గుర్రమునకు కట్టును.)

అశ్వమా! నీవు 'స్తుత్య' నామకవు. నీవు అందరకు ఆశ్రయమవు. అందరను నియంత్రించు దానవు. భరించుదానవు. స్వాహా అన్నంత నీవు సర్వహితకారియు విస్తరించు వాడగు - అగ్నిని చేరుకోనుము

4. అశ్వమా! నేను దేవతలు మరియు ప్రజాపతి కొరకు నిన్ను తెచ్చినాను. నిన్ను స్వయముగా దేవతలు, ప్రజాపతి వద్దకు చేరునట్లు చేయుదును.

(అధ్వర్యు అనుచున్నాడు) బ్రహ్మే! నేను దేవతలు మరియు ప్రజాపతి కొరకు ఈ అశ్వమును బంధింతును.

(బ్రహ్మ అనుచున్నాడు) నీవు అశ్వమును దేవతల కొరకును ప్రజాపతికొరకును బంధించుము. యజ్ఞసిద్ధిని పొందుము.

5.(ప్రోక్షత్యశ్వమ్. అశ్వమును ప్రోక్షించవలెను)

అశ్వమా! నీవు ప్రజాపతికి ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు వాయువునాకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు ఇంద్రాగ్నులకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు విశ్వేదేవతలకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను. నీవు సకల దేవతలకు ప్రియమవు. నిన్ను ప్రోక్షించుచున్నాను.

(అధ్వర్యు ఆదేశమున శూద్రునకు వేశ్య వలన పుట్టినవాడు, నాలుగు కనుల కుక్కను చంపవలెను. అప్పుడు అధ్వర్యు యజమానిచే అనిపించవలసినది)

'యో అర్వన్తం జిఘాంసతి తమభ్యమీతి వరుణః' అశ్వమును చంపదలచిన వానిని వరుణుడు వధించును.

(చచ్చిన కుక్కను ఎదురు చాపమీద పెట్టి గుర్రపు క్రింది నీటిలో తేల్చవలెను)

చంపువాడు దూరమైనాడు. కుక్క దూరమైనది - "పరోమర్తః - పరాశ్వ"

(యస్య శునశ్చక్షుషోసమీపే పుణ్డ్రేస్తః సచతురక్ష ఉచ్యతే. కనుల వద్ద నామమున్న కుక్కను నాలుగు కనులది అందురు.)

6. (గుర్రమును నీటినుండి తెచ్చి స్తోకీయమను పదిలేక వేయి ఘృతాహుతులు ఇవ్వవలెను)

అగ్నయే స్వాహా, సోమాయ స్వాహా. అపాంమోదాయ - జలములముదమునకు స్వాహా. సవిత్రే స్వాహా. వాయువే స్వాహా. విష్ణవే స్వాహా. ఇంద్రాయ స్వాహా. బృహస్పతయే స్వాహా. మిత్రాయస్వాహా. వరుణాయ స్వాహా.

7. హింకారాయ స్వాహా. హింకృతాయస్వాహా. క్రన్దనే స్వాహా. అవక్రందాయ స్వాహా. ప్రొథతే స్వాహా. ప్రప్రోథాయ స్వాహా. గంధాయ స్వాహా. ధాత్తాయ స్వాహా. నివిష్ఠాయ స్వాహా. ఉపవిష్ఠాయ స్వాహా. సందితాయ స్వాహా. వల్గతే స్వాహా. ఆసీనాయ స్వాహా. శయనాయ స్వాహా. స్వపతే స్వాహా. జాగ్రతే స్వాహా. కూజతే స్వాహా. ప్రబుద్ధాయ స్వాహా. విజృంభమాణాయ స్వాహా. విచృతాయ స్వాహా. సంహానాయ స్వాహా. స్వాహూపస్థితాయ స్వాహా. స్వాహాయనాయ స్వాహా ప్రాయణాయ స్వాహా.

8. పరిగెత్తు వారికి స్వాహా. వేగవంతునకు స్వాహా. క్షిప్రగతికి స్వాహా. కూర్చున్నవారికి స్వాహా. లేచినవారికి స్వాహా. తిరుగువారికి స్వాహా. తిరుగని వారికి స్వాహా. బలమునకు స్వాహా. వేగమునకు స్వాహా. కుండ కదిలించువానికి స్వాహా. వాడకువానికి స్వాహా. సేవితునకు స్వాహా. వినువానికి స్వాహా. చూచువానికి స్వాహా. చూడబడువానికి స్వాహా. రెప్పవేయువానికి స్వాహా. తిన్నదానికి స్వాహా. త్రాగినదానికి స్వాహా. మూత్రించుటకు స్వాహా. కర్మకారికి స్వాహా. కర్మ చేసినవానికి స్వాహా.

9. తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి|
ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ||

సవితృ దేవత పాపభర్జనకారి. వరణీయుడు. మేము అతని తేజమును దాల్తుము. ఆ తేజము మా బుద్ధులను సత్కర్మలకు ప్రేరేపించును గాత.

10. హిరణ్యసవితను నన్ను రక్షింపుమని ఆహ్వానించుచున్నాను. అతడు జ్ఞానియగు దేవత. స్వర్గాది ఉత్తమ పదములు అతనికే తెలియును.

11. సవిత సర్వజ్ఞుడు. అతని చిత్తము మహత్తము, సత్యసాధకము. మేము సవిత మంచి మనసును యాచించుచున్నాము.

12. సవిత సుమతిని పెంచువాడు. అందరి చిత్తములను ఎరిగినవాడు. మేము అతనిని చక్కగా స్తుతింతుము. అతని దానమును యాచింతుము.

13. సవిత శ్రేష్ఠజనుల పాలకుడు. శుభకర్మ ప్రేరకుడు. దేవతల తర్పణకు గాను సవిత దానమును యాచించుచున్నాము.

14. సకల దేవతల తర్పణకుగాను ప్రేరక సవితా దేవుని సంపదను సద్బుద్ధిచే యాచించుచున్నాము.

15. అధ్వర్యులారా! అమర అగ్నికి సమిధలు అర్పించండి. ప్రబుద్ధుని చేయండి. జాగృతుడగు అగ్ని మాహవిస్సులను దేవతలకు చేర్చును గాత.

16. అగ్ని హవ్యవాహనుడు. అమరుడు. కోరదగినవాడు. దూత. హితుడు. స్తుతులు అందుకొనును. దేవతల వద్దకు చేర్చును.

17. అగ్నిదూత. అతనిని ణా ముందు స్థాపించుచున్నాను. ఈ యజ్ఞమును దేవతలను తెమ్మని హవ్యవాహుని ప్రార్థించుచున్నాను.

18. పవిత్రకారి సోమమా! నీవు శక్తిమంతుడవు. సూర్యుని వెల్లడించినావు. ధారాగతిగల నీవు గోవులు మున్నగు పశువులకు జీవనమునిచ్చు వర్షము కలిగింతువు.

19. అశ్వమా! నీవు భూమాత సంబంధమున ఎంతో సమర్థుడవు. ద్యుపిత సంబంధమున ఎంతో

ప్రభుతవంతుడవు. అశ్వ, హయ, అర్వ, సప్తి, వాజి, వృష, యాజమాన, యయు, శిశు నామములు గలదానవు. నీవు దేవ మార్గము చేరుకోనుము.

దిక్పాలదేవతలారా! ఇది అశ్వము. దేవతల నిముత్తము జలముచే పవిత్రము చేయబడినది. దీనిని మీరు ఎల్లవేళల రక్షించండి.

అశ్వమా! ఇది నీవు ఆనందించుచోటు. ఇచట ఆనందించుము. ఇది నీవు నిలుచు స్థలము. ఇచట నిలుపుము. సుఖంపుము - స్వాహా.

20. ప్రజాపతయే స్వాహా. కస్మైస్వాహా. కతమస్మైస్వాహా. స్వాహాధిమాధీతాయస్వాహా. మనః ప్రజాపతయేస్వాహా. చిత్తం విజ్ఞాతాదిత్యై స్వాహా. ఆదిత్యైమహ్యై స్వాహా. ఆదిత్యైసుమృడీకాయైస్వాహా. సరస్వత్యై స్వాహా. సరస్వత్యై పావకాయై స్వాహా. సరస్వత్యై బృహత్యై స్వాహా. పూష్ణేస్వాహా. పూష్ణేప్రపథ్యాయ స్వాహా. పూష్ణే నరధిశాయస్వాహా. త్వష్ణేస్వాహా. త్వష్ణే తురీపాయస్వాహా. త్వష్ణే పురురూపాయస్వాహా. విష్ణవేస్వాహా. విష్ణవే నిభూయపాయస్వాహా. విష్ణవే శిపివిష్టాయ స్వాహా.

(ఇవి ఔద్గాభణ మంత్రములు)

21. మానవనేతలందరు సవితాదేవుని మైత్రి కోరుకుందురు. అందరు ధనము కోరుకుందరు. సంతానాదుల పోషణకు అన్నాదులు కోరుకుందురు. సవితాయస్వాహా.

22. బ్రహ్మ! మాదేశమున యజ్ఞమును అధ్యయనశీల బ్రాహ్మణులును జన్మింతురు గాత. శూరులు, లక్ష్యభేదులు, ధరుర్ధారులు మహారథులగు క్షత్రియులు జన్మింతురు గాత. పాడియావులు, బరువులు మోయు ఎద్దులు, వ్యాపనశీల అశ్వములు, మనోహరస్త్రీలు, ఈయజమానికి జయశీల, రాథారోహి, సభాకుశల, సేచన సమర్థపుత్రులు జన్మింతురు గాత. నికామే నిజామే నః పర్జన్యోవర్షతు. కోరినంత పర్జన్యుడు వర్షము కలిగించును గాత. ఓషధులు ఫలించును గాత. యోగక్షేమో నః కల్పతామ్ - మాకు యోగక్షేమములు కలుగును గాత.

(యోగక్షేమం వహామ్యహమ్ అన్నాడు శ్రీ కృష్ణభగవానుడు శ్రీ మద్భగవద్గీతలో)

23. ప్రాణాయ స్వాహా. అపానాయ స్వాహా. వ్యానాయస్వాహా. చక్షుషేస్వాహా. శ్రోత్రాయస్వాహా. వాచే స్వాహా. మనసే స్వాహా.

24. ప్రాచ్య దిశకు స్వాహా. అర్వాచిదిశకు స్వాహా. దక్షిణ దిశకు స్వాహా. ఆర్యాచ్య దిశకు స్వాహా. ప్రతీచ్యదిశకు స్వాహా. అర్యాచ్యదిశకు స్వాహా. ఉదీచిదిశకు స్వాహా. అర్వాచిదిశకు స్వాహా. ఊర్ధ్వదిశకు స్వాహా. అర్వాచ్యదిశకు

స్వాహా. అర్వాచ్యదిశకు స్వాహా. ఆర్యాచ్యదిశకు స్వాహా.

25.అద్భ్యః స్వాహా. వాభ్యః స్వాహా. స్వాహూదకాయ స్వాహా. తిష్టన్తీ భ్యః స్వాహా. స్రవన్తీభ్యః స్వాహా. స్యన్దమానేభ్యః స్వాహా. కూప్యాభ్యః స్వాహా. సూద్యాభ్యః స్వాహా. ధార్యాభ్యః స్వాహా. అర్ణవాయస్వాహా. సముద్రయస్వాహా. సరిరాయ స్వాహా.

26. వాతమునకు స్వాహా. ధూమమునకుస్వాహా. స్వాహాభ్రాయస్వాహా. మేధకు స్వాహా. విద్యోతమానమునకు స్వాహా. స్తనయతమునకు స్వాహా. స్ఫూర్జితమునకు స్వాహా. వర్షమునకు స్వాహా. వవర్షమునకు స్వాహా. అగ్రవర్షమునకు స్వాహా. శీఘ్రవర్షమునకు స్వాహా. ఉద్గ్రిహణమునకు స్వాహా. ప్రుష్ణతమునకు స్వాహా. శీకాయతమునకు స్వాహా. పుష్పములకు స్వాహా. హ్లాదునిలకు స్వాహా. నీహారాయ స్వాహా.

27. అగ్నయే స్వాహా. సోమాయస్వాహా. ఇంద్రాయస్వాహా. పృథివ్యై స్వాహా. అంతరిక్షయస్వాహా. దివేస్వాహా. దిగ్భ్యాం స్వాహా. ఆశాభ్యః స్వాహా. ఉర్వ్యై స్వాహా. దిశే స్వాహా. అర్యాచ్యైదిశే స్వాహా.

28. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. నక్షత్రిభ్యః స్వాహా. అహూరాత్రే భ్యః స్వాహా. అర్ధమాసేభ్యః స్వాహా. మాసేభ్యః స్వాహా. ఋతుభ్యః స్వాహా. అర్తవేభ్యః స్వాహా. సంవత్సరాయ స్వాహా. ద్యావాపృథివీభ్యాం స్వాహా. చంద్రయస్వాహా. సూర్యాయస్వాహా. రశ్మిభ్యః స్వాహా. వసుభ్యః స్వాహా. రుద్రేభ్యః స్వాహా. ఆదిత్యైభ్యః స్వాహా. మరుద్భ్యః స్వాహా. విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః స్వాహా. మూలేభ్యః స్వాహా. శాఖాభ్యః స్వాహా. మనస్పతిభ్యః స్వాహా. పుష్పేభ్యః స్వాహా. ఫలేభ్యః స్వాహా. ఓషధీభ్యః స్వాహా. పుష్పేభ్యః స్వాహా, ఫలేభ్యః స్వాహా ఓషధీభ్యః స్వాహా.

29. పృథివ్యై స్వాహా. అంతరిక్షాయ స్వాహా. దివేస్వాహా. సూర్యాయ స్వాహా. చన్ద్రాయస్వాహా. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. అద్భ్యః స్వాహా. ఓషధీభ్యః స్వాహా. వనస్పతీభ్యః స్వాహా. పరిప్లవేభ్యః స్వాహా. చరాచరేభ్యః స్వాహా. సరీసృపేభ్యః స్వాహా.

30. అసవేస్వాహా, వసవేస్వాహా, విభువేస్వాహా. వివస్వతేస్వాహా. గణశ్రయేస్వాహా, గణపతయేస్వాహా, అభిభువేస్వాహా. అధిపతయేస్వాహా, సూషాయస్వాహా. సంసర్పాయస్వాహా. చన్ద్రాయస్వాహా. జ్యోతిషేస్వాహా. మలిమ్లుచాయస్వాహా. దివాపతయేస్వాహా.

31. మఘవేస్వాహా. మాధవాయస్వాహా, శుక్రాయస్వాహా. శుచయేస్వాహా. నభసేస్వాహా. నభస్యాయస్వాహా. ఉషాయస్వాహా. ఊర్జాయస్వాహా. సహసేస్వాహా. సహస్యాయస్వాహా. తపసేస్వాహా. తపస్యాయస్వాహా. అ హసస్పతయే స్వాహా.

32. వాజాయ స్వాహా. ప్రసవాయ స్వాహా. ప్రసవాయ స్వాహా. అపిజాయిస్వాహా. క్షతవే స్వాహా. స్వః స్వాహా.

మూర్ధ్నే స్వాహా, వ్యశ్నువనే స్వాహా. అన్త్యాయ స్వాహా. భౌవనాయస్వాహా. భువనస్యపతయే స్వాహా. అధిపతయే స్వాహా. ప్రజాపతయే స్వాహా.

33. యజ్ఞము వలన ఆయువు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞము వలన ప్రాణము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞము వలన అపానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞము వలన వ్యానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞము వలన ఉదానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞము వలన సమానము లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞము వలన నేత్రము లభించును గాత. స్వాహా యజ్ఞము వలన శ్రోత్రములు లభించును గాత. స్వాహా యజ్ఞము వలన వాక్కు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞము వలన మనసు లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞము వలన జ్యోతి లభించును గాత. స్వాహా. యజ్ఞము వలన పృష్టము లభించును గాత. స్వాహా.

34. ఒకటికి స్వాహా. రెండటికి స్వాహా. నూటికి స్వాహా. నూటొక్కటికి స్వాహా. దివారాత్రములకు స్వాహా. స్వర్గమునకు స్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

అశ్వమేధాహుతియను ఇరువది రెండవ అధ్యాయం సమాప్తము.

సర్వేభస్తు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువది మూడవ అధ్యాయము

1. హిరణ్యగర్భః సమవర్త్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ |
సదాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హవిషా విధేమ||

సృష్టికి ఆదికాలమున ఒక్క హిరణ్యగర్భుడు మాత్రము ఉండెను. అతడే సకల భూతజాతములకు అధిపతి యైనాడు. అతడే ఈ ద్యావాపృథ్వులను భరించినాడు. అట్టి ప్రజాపతికి హవిస్సులు సమర్పింతుము.

2. (మహిమ గ్రహమును అందుకొనవలెను)

గ్రహమా! నీవు ఉపయామ పాత్రద్వారా గ్రహించబడినావు. ప్రజాపతికి ప్రియమవగు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

(గ్రహమును వేదిపై ఉంచవలెను) ఇది నీ స్థానము.

నీ మహిమ దినములందు. సంవత్సరములందు. వాయువునందు. అంతరిక్షమునందు. ద్యులోకమందు. సూర్యునియందున్నది. అట్టి నీ మహిమకు, ప్రజాపతికి, అన్యదేవతలకు స్వాహా.

3. ఏ ప్రజాపతి తన మహిమ వలన సమస్త జగత్తునకు స్వామి అయినాడో - ఎవడు సమస్త ద్విపాద చతుష్పాద సంపదకు స్వామియో అట్టి ప్రజాపతికి హవిస్సులు అర్పింతుము.

4. గ్రహమా! నీవు ఉపయామ పాత్రద్వారా గ్రహించబడినావు. నీవు ప్రజాపతికి ప్రియమవు. అట్టి నిను అందుకొనుచున్నాను. (గ్రహమున వేదిపై ఉంచవలెను_ ఇది నీ స్థానము.

గ్రహమా! చంద్రుడు నీ మహిమయే. నీ మహిమ రాత్రులందును - సంవత్సరములందును నక్షత్రచంద్రులందును - ఉత్పన్నమైనది. అట్టి నీ మహిమకు - ప్రజాపతికి - అన్యదేవతలకు స్వాహా.

5. సూర్యుడు ఈ మహాజగత్తుమీద రోషరహితుడై భ్రమించుచున్నాడు. ఋత్విజులు సూర్యుని నుతించుచున్నారు. స్వకార్యరతుని చేయుచున్నారు. ఆ సూర్యుని వలననే ద్యులోకము గ్రహనక్షత్రాదులు వెలుగొందుచున్నవి.

6. సూర్యుని అశ్వములు కమనీయ రథమున పూన్చబడునవి. శోణవర్ణలు. శత్రుదమనలు. సూర్యుని వహించుసమర్థలు. అట్టి వానిని ఋత్విజులు తమ స్తుతులచే రాతుమున పూన్చెదరు.

7. (అధ్వర్యు యజమాని రథమున కూర్చుందురు. రథమ యజ్ఞభూమిదాటి నీటిలో నిలుచును. యజమాని అధ్వర్యుతో ఇట్లనును)

అధ్వర్యులారా! ఈ అశ్వములు ఇంద్రుని దేహము. ఇవి ఎంతో దూరము నీటి వరకు వచ్చినవి. వీనిని మరల అదే మార్గమున మరలించండి.

8. (రథము తిరిగి వచ్చును. గుర్రమును విప్పుదురు. అప్పుడు యాజమాన పత్ని అశ్వపు తల, మధ్యభాగము, పృష్ట భాగమునకు ఆజ్యము అంటించును)

అశ్వమా! వసుగణములు గాయత్రీఛందమున నీ తలకు నేయి అటుందురు గాత.

అశ్వమా! రుద్రగణములు త్రిష్టుప్ చంధమున నీ మధ్యభాగామునకు నేయి అంటుదురు గాత.

అశ్వమా! ఆదిత్యగణములు జగతీ ఛందమున నీ వెనుక భాగమునకు నేయి అంటుదురు గాథ.

అశ్వమా! భూర్భువస్వః పేలాలు, పిండి, యవలు, దధి మున్నగునవి తినుము.

ప్రజపతీ! దేవతలారా! భుక్తశేషమును ఆరగించండి.

9. (బ్రహ్మహోతల మధ్య సంభాషణ)

బ్రహ్మఅడుగుచున్నాడు:-

హోతా! వంటరిగా పరిభ్రమించువాడెవడు? మరల పుట్టునట్టి వాడెవడు? చలికి మందు ఏది? మహా ఆవపనమేది?

10. హోత చెప్పుచున్నాడు:-

బ్రహ్మా! వంటరిగా ఆకాశమున భ్రమించువాడు సూర్యుడు. మరల పుట్టునట్టి వాడు చంద్రుడు. చలికి మందు నిప్పు అగును. మహా ఆవపనము చేయునది భూమి.

11. బ్రహ్మ అడుగుచున్నాడు:-

హోతా! పూర్వచిత్తి ఏది? బృహత్ పక్షి ఏది? పిలిప్పిలా ఏమి? పిశంగిల ఏమి?

12. హోత చెప్పుచున్నాడు:-

బ్రహ్మా! ద్యులోకము, వర్షము, పూర్వచిత్తి యగును. అశ్వము బృహత్ పక్షియగును పృథివి పిలిప్పిల యగును. రాత్రి పిశంగిల యగును.

13. అశ్వమా! వాయువు నిన్ను పచనము నుండి రక్షించును గాత. ధూమగ్రీవాగ్ని నిన్ను మేకల నుండి రక్షించును గాత. మర్రి సోమపాత్రలతోను, బూరుగు వృక్షవృద్ధితోను, నిన్ను రక్షింతురు గాథ. రథమును లాగునది నాలుగు కాళ్లతో సాగును. చంద్రుడు మమ్ము రక్షించును గాథ నమ్కోగ్నయే - అగ్నికి నమస్సు.

14. రథము కళ్లెమున శోభిల్లును. కళ్లెము గుర్రమును శోభిల్లును. జలములందు పుట్టిన అశ్వము జలములందు శోభిల్లును. బ్రహ్మ సోమమున శోభిల్లి పురోగమించును.

15. అశ్వమేధాశ్వమా! నీవు స్వచ్ఛంముగా శరీరములను ఏర్పరచుకొనుము. స్వచ్ఛందముగా దేవతలను యజింపుము. అభీష్ట పదార్థములను సేవించుము. నీ మహిమ ఇతరులలో కనిపించదు.

16. అశ్వమా! మేము నిన్ను వధించుట నీకు మరణము కాదు - నష్టముకాదు. ఇక నీవు దేవయాన మార్గమున దేవతలను చేరుకుందువు. అచట పుణ్యవంతులు ఉందురు. వారు చేరిన చోట సవితా దేవత నిన్ను చేర్చుకొనును.

17. పూర్వము అగ్నియే పశువైయుండెను. దేవతలు అగ్ని పశువుతోనే యజ్ఞము చేసినారు. అగ్ని భూలోకమును జయించినాడు. అగ్నియే భూమికి అధిపతియైనాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే ఈ పృథ్వి అగును. నీవే ఈ పృథ్విని జయించగలవు. పోక్షణీ జలమును త్రాగుము. (ప్రోక్షణీ జలమును గుర్రపు నోటికి అందించవలెను)

వాయువు పశువై ఉండెను. దేవతలు వాయు పశువుతోనే యజ్ఞము చేసినారు. వాయువు అంతరిక్షమును జయించినాడు. అగ్నియే భూమికి అధిపతియైనాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే ఈ పృథ్వి అగును. నీవే ఈ పృథ్విని జయించగలవు. పోక్షణీ జలమును త్రాగుము. (ప్రోక్షణీ జలమును గుర్రపు నోటికి అందించవలెను)

వాయువు పశువై ఉండెను. దేవతలు వాయు పశువుతోనే యజ్ఞము చేసినారు. వాయువు అంతరిక్షమును జయించినాడు. వాయువే అంతరిక్షమునకు అధిపతియైనాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే అంతరిక్షమగును. నీవే ఈ అంతరిక్షమును జయించగలవు. ఈ ప్రోక్షణీ జలములను త్రాగుము.

సూర్యుడు పశువై యుండెను. దేవతలు సూర్య పశువుతోనే యజ్ఞము చేసినారు. సూర్యుడు ద్యులోకమును జయించినాడు. సూర్యుడే అంతరిక్షమునకు అధిపతి అయినాడు.

అశ్వమా! యజ్ఞమున వధించబడిన నీదే ద్యులోకమగును. నీవే ద్యులోకమును జయించగలవు. ప్రోక్షణీజలము త్రాగుము.

18. ప్రాణాయ స్వాహా. అపానాయ స్వాహా. వ్యానాయస్వాహా. (పత్నులు పరస్పరము అనుకొనుచున్నారు.) అంబ, అంబిక, అంబాలికలారా! ఏ పురుషుడును మమ్ము త్వరగా అశ్వము వద్దకు చేర్చకున్నాడు. నేను ఆలస్యమైనందున ఈ

దుష్ట అశ్వము కాంపీల దేశపు సుభద్రికయను దానిని పెట్టుకొని పడుకున్నది.

19. (పత్నులు అశ్వమును చేరి తొమ్మిది ప్రదక్షిణలు చేయుదురు)

గణములందు శ్రేష్ఠుడవగు గణపతివగు నిన్ను యాచించుచున్నాము. ప్రియులందు ప్రియపతివగు నిన్ను మేము యచించుచున్నాము. సుఖనిధులందు శ్రేష్ఠసుఖముల అధిపతివగు నిన్ను యాచించుచున్నాము.

వసురూప అశ్వమా! నీవే మాపతివి. (అశ్వమహిషి అశ్వము వద్ద పడుకొనును.) గర్భమును కలిగించు ణీ తేజమును గుంజి నా యోనియందుంచుకొనుచున్నాను. నీవు గర్భము కలిగించు నీతేజమును నాయోనియందుంచుము.

20. అశ్వమా! రమ్ము మేము, నీవు మన నాలుగు నాలుగు కాళ్లను చూచుదము.

అధ్వర్యు అనుచున్నాడు: అశ్వమహిషీ! ఇది స్వర్గతుల్యమగు యజ్ఞ భూమి. దుప్పటి కప్పుకొనుము.

(అశ్వశిశ్న ముపస్థే కురుతే, అశ్వశిశ్నమును యోని యందుంచుకొనును.)

నేను రేతము ధరించు దానను. నాలో రేతమును చేర్చుము.

21. యజమాని అశ్వముతో అనుచున్నాడు:-

సేచక అశ్వమా! లేపిన కాళ్లతో ఈ అశ్వమహిషి యోని యందు ణీ లింగమును ఉంచి వెనుకకు ముందుకు కదలించుము. అదియే స్త్రీలను జీవన భోజనములగును. యః స్త్రీణాం జీవభోజనః.

22. (అధ్వర్యు అంగుళ్యా యోని ప్రదర్శన్నాహ అధ్వర్యు కన్య యోనిని వ్రేలుచే చూపి అనుచున్నాడు)

ఈ యోని 'ఆహలగ్' అని శబ్దము చేయుచు గెంతుపక్షియా? భాగమును శిశ్నము కొట్టినపుడు యోని అమ్గామును మింగినట్లనిపించును.

23. (కన్య అధ్వర్యునకు ఇచ్చిన సమాధానము:-)

నీకు ముందు 'ఆహలగ్' అనుచు పాకుచున్న పక్షి ఏది? ఇది నీనోటి వలె ఏదో చెప్పుచున్నట్లున్నది. అధ్వర్యులారా! ఇక మాట్లాడకండి.

24. (బ్రహ్మ మహిషితో అనుచున్నాడు:-)

మహిషీ! నీ తల్లితండ్రులు మంచము మీద ఉందురు. అప్పుడు నీ తండ్రి స్నేహము చేయుదును, అని పిడికిలితో శిశ్నమును పట్టి భగములోనికి త్రోయును.

25. (మహిషి అనుచున్నది:-)

బ్రహ్మా! నీతల్లితండ్రులు కూడా మంచము మీద రతి క్రీడ......నీ నోరు మరేదో చెప్పనున్నది. అధిక ప్రసంగము మానుము. "మాత్వం వదో బహు"

26. (ఉద్గాత వావాతను గూర్చి)

బరువులు మోసి అలసిన వానిని లేపినట్లు - ఈ వావాతను పైకి లేపుము. అందువలన యోని మధ్యభాగము, చలిగాలికి ధాన్యము తూర్పారబట్టు రైతువలె వికసించును.

27. (వావాత ఉద్గాతను గూర్చి)

బరువులు మోసి అలసిన వానిని లేపినిలిపినట్లు, ఈ ఉద్గాతను లేపి నిలబెట్టండి. ఇతని మధ్య లింగాభాగము చలిగాలికి ధాన్యము తూర్పారాబట్టురైతు చేతివలె వడకుచున్నది.

("వావాతాదేహ మధ్యం ఇతిమహీధరః" వావాతమన దేహమధ్యమని మహీధరవ్యాఖ్య)

28. (హోత 'పరివృక్త'ను గూర్చి)

చిన్నయోని గలదాని భగమున చిన్న లింగము దూరినపుడు అండకోశము దానియోనిపై నీటిలోనిగోవు పాదము వద్ద చేపలవలె కదలాడుచుండును.

29. (పరివృక్త హోతను గూర్చి)

దేవతలు శ్లేష్మము స్రవించు లింగమును బలముగా యోని యందు ప్రవేశపెట్టినపుడు స్త్రీసర్వాంగములందు- ఇదికన్ను చూచిన సత్యము వంటిది- ఉరునారి యనిపించుకొనును.

30.(క్షత్తాపాలాగలీమాహ)

రైతు పొలమున జింకదూరి పొలము మేయునప్పుడు రైతు, పశువు పంటతిని బలిసినది అనుకొనడు. పంటపోయినందుకు దుఃఖించును. అట్లే శూద్ర వనిత ధనికుని ఉంపుడు కత్తె అయినపుడు, దాని భర్త ధనము వచ్చునని సంతసించడు. తన భార్య వ్యభిచారిణి అయినందుకు దుఃఖించును.

31. (పొలాగలీ ప్రత్యాహ)

హరిణము పొలము మేసినపుడు పశువు బలిసినదని రైతు సంతసించడు. అట్లే శూద్రుడు ధనిక స్త్రీకి జారుడైనపుడు ధనికుడు సంతసించడు. దుఃఖించును.

32. (అశ్వము వద్ద పడుకొనియున్న మహిషిని లేపవలెను)

ఈ అశ్వము గమనకారి. జయశీలము. వేగవంతము. దీని పవిత్రతకాని మేము అశ్లీల భాషణచేసినాము. ఇప్పుడు మనోళ్లు పవిత్రములగును గాత. మా ఆయువు వృద్ధి చెందును గాత.

33. (ముగ్గురు భార్యలు రాగి, వెండి, బంగారు సూదులచే గుర్రపు చర్మమును ఛేదింతురు)

అశ్వమా! గాయత్రి, త్రిష్టుప్, జగతి, అనుష్టుప్, పంక్తి, బృహతి, ఉష్ణిక్, కకుప్ ఛందములు ఈ సూదులచే అశ్వమును సంస్కరించును గాత.

34. ద్విపద, త్రిపద, చతుష్పద, షట్పద ఛందములును ఛందోభావ, ఛందములును ఛందోభావ, ఛందలక్షణ ఛందములును ఈ సూదులచే అశ్వమును సంస్కరించును గాత.

35. మహానామ్ని శక్వరి ఋచలు, రైవత్సామపు రేవతీఋచ, సమర్థములగు అన్నిదిశలు, మేఘపు వైద్యుతవాణి అశ్వమును ఈసూదులచే సంస్కరించును గాత.

36. అశ్వమా! రాజపత్నులు, అన్యశుభలక్షణ మహిళలు నీ రోమములు పీకుదురు గాత. దేవపత్నులు, దిశలు నిన్ను సూదులచే సంస్కరింతురు గాత.

37. వెండి, బంగారము, రాగి సూదులకట్టలు అశ్వము యొక్క శరీరమును ఛేదించును అశ్వశరీరముతో సంగతులు అగుదురు గాత. వేగవంతమగు అశ్వపు చర్మము ఛేదించుచు సూదులు సంస్కరించును గాత.

38. రైతులు ధాన్యమును గడ్డి నుండి వేరుచేసి కోయుదురు. అట్లే దర్భాసనముల మీద ఆసీనులై స్తుతులచే

దేవతలను యజించు వారి కొరకు ఈ లోకమున భోజనాదులు ఏర్పాటు చేయండి.

39. అశ్వమా! ఎవడు నిన్ను నరుకును? ఎవడు నీ తోలు వలుచును? ఎవడు నీ అవయవములను కోయును? విద్వాంసుడే వీనినన్నింటిని చేయును. మరొకడు కాదు.

40. అశ్వమా! సంవత్సరపు తేజమున ఋతువులను అనుసరించి ఋతువులే ఆస్థి గంధులను కోయును గాత. అవి తమ కర్మములచే నీకు హవిభావము ప్రాప్తింప చేయుదురు గాత.

41. అశ్వమా! మాసములు, అర్ధమాసములు సంస్కరించుచు నీ గ్రంథులను కోయుదురు గాత. దివారాత్రులు మరుత్తులు నీ లఘు అంగములను విడదీయుదురు గాత.

42. దైవీ అధ్వర్యులగు అశ్వినులు నిన్ను కోయవలెను. హవి రూపమున ప్రదానము చేయవలెను. దేవతలు నీ దేహమున సీమా రేఖలు ఏర్పరచవలెను.

43. అశ్వమా! ద్యులోక, భూలోక, అంతరిక్షములు, వాయువు నీ యొక్క ఛిద్రములను పూడ్చవలెను. నక్షత్ర సహిత సూర్యుడు నీకు స్వర్గము ప్రసాదించును గాత.

44. అశ్వమా! నీ శరీరమునందలి శిరము మున్నగు ఉత్తమాంగములు శాంతించును గాత. ఇతర చిన్న అవయవములు శాంతించును గాత. ఎముకలు మూలుగు శాంతించును గాత. సమస్త శరీరము శాంతించును గాత.

45. వంటరిగా భ్రమించువాడెవడు? ఎవడు మరల జన్మించును? మంచుకు మందేది? మహదావ పనమెవరిది?

46. సూర్యః ఏకాకీ చరతి | చన్ద్రమా జాయతే పునః| అగ్నిర్హి మస్య భేషజం| భూమిరావపనం మహత్||

47. సూర్య సమ జ్యోతి ఏది? సముద్ర సమమైన సరస్సు ఏది? పృథ్విని మించినదెవరు? పరిమాణము లేనిదేమి?

48. బ్రహ్మ సూర్య సమజ్యోతి యగును. ద్యులోకము సముద్ర సమాన సరోవరమగును. ఇంద్రుడు పృథ్విని మించిన చిరంజీవి. పరిమాణము లేనిది గోవు.

(గవాహి యజ్ఞోధార్యతే. గోవు యజ్ఞమును ధరించునది అయినందున దీనికి పరిమాణము లేదు)

49. దేవమిత్ర ఉద్గాతా! నా జ్ఞానమునకు నిన్ను అడుగుచున్నాను. విష్ణువు మూడు పదములందు అశ్వవనీయ, గార్హపత్య, దక్షిణాగ్నులందు యజనము చేయగా సమస్త జగము వానిలోనే చేరినవి. ఈ విషయము నీవు ఎన్నడైన

ఆలోచించినావా?

50. (ఉద్గాతా ప్రత్యాహ - ఉద్గాతబదులు చెప్పినాడు)

ఈ లోకములన్నియు చేరిన మూడు స్థానములందు నేను సహితము ఉందును. తక్షణమే భూలోకము తిరిగి వత్తును. ద్యులోకము తిరిగి వత్తును. ఒకే అంగము - మనసున - నేను స్వర్గపు ఉత్తమ స్థానమును ఎరుంగగలను.

51. బ్రహ్మ! నేను స్పర్ధచే నిన్ను ఈ ప్రశ్న అడుగుచున్నాను. ఈ విషయమున నాకు ఎట్టి సమాధానము ఇవ్వగలవు?

పురుషుడు వేని యందు ప్రవేశించి ఉన్నాడు? పురుషుని యందు ఏవి ప్రవేశించి ఉన్నవి?

52. (బ్రహ్మ ప్రత్యాహ)

పంచభూతములందు పురుషుడు ప్రవేశించి ఉన్నాడు. పురుషిని యందు పంచభూతములు ప్రవేశించి ఉన్నవి. నిన్ను నాకు ప్రతిద్వంద్వగా భావించి వివరించినాను. బుద్ధియందు నీవు నన్ను మించిన వాడవుకావు.

53. పూర్వచిత్త ఏమి? పెద్దదియు భారమగు పక్షి ఏది? పిలిప్పిల ఏది? పిశంగిల ఏది?

54. వర్షము పూర్వచిత్తి అయినది. అశ్వము పెద్దదియు భారమగు పక్షి అయినది. పృథ్వి పిలిప్పిల అగును. రాత్రి పిషంగిల అగును.

55. (అధ్వర్యుర్హో తారం పృచ్ఛతి)

పిశింగిల ఎవరు? కురుపిశంగిల ఏది? దుముకుచు నడుచునది ఏది? పాకుచు సాగునది ఏది?

56. (ప్రత్యాహ)

అధ్వర్యూ! రాత్రి పిశంగిల యగును. శ్వావిత్ కురుపిశింగిల యగును. దుమికి నడుచునది కుందేలు. పాకి సాగునది సర్పము.

(పిశం రూపం గిలితి భక్షయతి పిశంగిల. తన రూపమును తాను తినునది పిశంగిల. శ్వావిత్ ఏదుపంది వంద మూలములను తినునది అని అర్థము.)

57. (బ్రహ్మా ఉద్గాతను అడుగుచున్నాడు)

ఉద్గాతా! ఈ యజ్ఞమున అన్నములెన్ని? దీనికి అక్షరములెన్ని? హూమము లెన్ని? సమిధలెన్ని? ఎందరు హోతలు ఋతువులనసరించి యజింతురు?

నీవు యజ్ఞజ్ఞాతవని అడుగుచున్నాను.

58. (ప్రత్యాహ)

బ్రాహ్మన్! ఈ యజ్ఞమున ఆరు అన్నములున్నవి. వంద అక్షరములు. ఎనుబది హోమములు, మూడు సమిధలు కలవు. ఏడుగురు హోతలు ఋతువులననుసరించి యజింతురు. యజ్ఞము నెరిగిన నేను నీకు ఈ విషయములు చెప్పుచున్నాను.

(ఆరురుచులు, ఆరుఅన్నములు, ఛందమునందలి అక్షరములు వంద. ఉష్టిక్ 28+ ధృతిః 72=100. యూపమునకు 20 చొప్పున నాలుగు యూపములు 20 X 4 = 80.1. మృగములు 2. ప్రజాపతులు 3. పశువులు, సమిధలు)

59. (ఉద్గాతా బ్రహ్మాణం పృచ్ఛతి)

బ్రహ్మా! ఎవనికి ఈ భువనపు నాభి తెలియును? ద్యావాప్పృథ్వి అంతరిక్షములను ఎవడు తెలియును? సూర్యుని ఉత్పత్తి స్థానము తెలిసినవాడెవడు? చంద్రుడు పుట్టిన స్థలము తెలిసినవాడెవ్వడు?

60. (ప్రత్యాహ)

వేదాహమస్య భువనస్య నాభిం. నేను భువనపు నాభిని ఎరుంగుదును. ద్యావాప్పృథ్వి అంతరిక్షములను ఎరుంగుదు. సూర్యుని మహా ఉత్పత్తి స్థానమును ఎరంగుదును. చంద్రుడు పుట్టిన స్థలమును ఎరుంగుదును.

61. (అధ్వర్యుం యజమానః పృచ్ఛతి)

అధ్వర్యులారా! మిమ్ము నేను పృథ్వియొక్క పరమ అంతము అడుగుచున్నాను. భువనముల నాభిని అడుగుచున్నాను. సేచక అశ్వపు వీర్యము అడుగుచున్నాను. వాణి యొక్క పరమ వ్యోమమును గురించి అడుగుచున్నాను.

62. (ప్రత్యాహ)

యజమానీ! ఈ వేదియే పృథ్వికి పరమ అంతము. ఈ యజ్ఞమే భువనమునకు నాభి. ఈ సోమమే సేచక అశ్వపు వీర్యము. ఈ బ్రహ్మయే వాణి యొక్క పరమ వ్యోమము.

63. విశ్వమును సృష్టించినవాడు - స్వయముగనే బ్రహ్మాండ శరీరమును దాల్చినవాడగు అనాదినిధన పరమ పురుషుడే సృష్టి మహార్ణవమున కాలప్రాప్త గర్భమును ధరించినాడు. ఆ గర్భము నుండియే ప్రజాపతి ఆవిర్భవించినాడు. యతో జాతః ప్రజాపతిః

64. దైవీ హోత సోమ మహిమవ ప్రజాపతిని యజించినాడు. యజించబడు ప్రజాపతి మహిమాన్విత సోమమును పానము చేయును గాత. మానవహోతా! యజింపుము.

65. ప్రజాపతీ! ఈ భూతజాతము నీకన్న వేరు కాదు. సకల చరాచర ప్రాణులున్నవి. వాణి అన్నింటిపైన నీవే ప్రజపతివి.

ప్రజాపతీ! మేము ఏ కోరికలతో నీ హోమము చేయుచున్నామో అవి మాకు లభించును గాత. మేము ధనపతులమగుదుము గాత.

ఆలోచనామృతము

1. యజ్ఞము ఒక్కడు చేయగలది కాదు. అందుకు అనేకుల సహకార సద్భావములు అవసరము. కలిసి పనిచేసినచో యజ్ఞమగును. ఇందరు ఒకచోట కూడుటయే మహాయజ్ఞము. యజ్ఞఫలము ఇంత మాత్రము చాలదా?

ఈ జీవితము ఒక మహా యజ్ఞము. ఎందరి సహకారమున మన జీవనము సాగుచున్నది. పంట పండుటకు అది మన వద్దకు వచ్చుట మహా యజ్ఞమగును. అందుకే అన్నము పరబ్రహ్మ స్వరూపమగును. దానిని పూజించవలెను. వృథా చేయరాదు.

2. వేదమునకు సకల ప్రాణుల సమములు. పూజ్యములు. ముఖ్యములు. మనకు పనికి వచ్చు చెట్టు, పుట్ట, గుట్ట మున్నగువానిని పూజించుట - ఎంతటి పడమటి గాలి తగిలినను మన ఆచారము సంప్రదాయము, జీవన విధానము.

ఇది మహోన్నతము, ఇందుకు సాటి వచ్చునది ఈనాటికి లేదు. నేడు ఈ విషనాగరికతను దాటుటకు ఇంతకు మించిన దారి లేదు.

ఈ దారి వేనవేల యేండ్లక్రింద వేదములు పరచినది!

3. మానవుల వలెనే అశ్వములకు సహితము కుటుంబము ఉన్నట్లు భావించబడినది.

భార్యలు ఆలస్యముగా వచ్చినారు. అతడు ఆ అశ్వము మరొక సుభద్రతో కులుకుచున్నాడు - 18

భర్త చావమన్నాడు, అతని రూపమున భార్యకు సంతానము కావలెను. ఆమె కామమున ఎగబడినది! - 19.

మనష్యుల కాపురము వంటివే జంతువుల కాపురములు|

4. అశ్వము వద్ద రాణి శయనించినదని ఒక అపోహ ఏర్పడిఉన్నది. 'మహిషే అశ్వము పసంవిశతి' అనగా అశ్వ మహిషి అగును. రాజ మహిషి కాదు. తరువాతి మంత్రములందు అశ్వ భార్యలే కనిపింతురు. 32 మంత్రమున 'మహిషే ముత్థాప్య' మహిషిని లేవదీసి అని అర్థము.

ఇది స్వార్థ పరులు కల్పించిన అపార్థము.

5. మైధునము సకల ప్రాణి సహజము. ఆహార నిద్రా భయ మైధునాని ఎతైహిరేకం పశుభిః నారాణాం. ఇందును గురించి వివరించుటలో దోషము లేదు. నేడు లైంగిక విద్య అవసరమనుచున్నారు గదా! అది ఆనాడే గుర్తించినారు కదా!

6. యజ్ఞమున యాగము, హోమము మాత్రమే కాదు. చెట్టు నీడనో, పందిరి కిందనో కూర్చుని జరుపు తాత్విక చర్చ కూడా అగును. ఇచట - భౌతిక విషయములకు అతీతముగా తాత్విక గంభీర విషయముల చర్చ జరిగినది.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

అశ్వమేధాహుతి యను ఇరువది మూడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వేభస్తు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువది నాలుగవ అధ్యాయము

1. అశ్వస్తూపరో గోమృగస్తే ప్రాజాపత్యాః కృష్ణగ్రీవ ఆగ్నేయా రరాటే పురస్తాత్సారస్వతీ మేష్య దస్తాద్ధాన్వో

రాశ్వినా వధో రామౌ బహ్వాఃసౌమా పౌష్ణః శ్యామో నాభ్యాం సౌర్య యామోశ్వేతశ్చ కృష్ణశ్చ పార్శ్వ యో స్త్వాష్ట్రా లోమసక్ధౌ సక్థ్యోర్వాయవ్యః శ్వేతః పుచ్ఛఇన్ద్రాయ స్వపస్యాయ వేహ ద్వైష్ణవో వామనః||

(అశ్వమేధమున ఇరువది యొక్క యూపములుండును. మధ్య యూపమును 'అగిష్ఠము' అందురు. దానికి పదిహేడు పశువులు కట్టబడును.)

అశ్వము, కొమ్ములు లేని మేక, గోవు ఇవి ప్రజాపతికి సంబంధించిన పశువులు. వానిని మధ్యయూపమునకు కట్టుచున్నాను. నలుపుగొంతు మేక అగ్ని సంబంధము. దానిని అశ్వపు ముఖము వద్ద కట్టుచున్నాను. మేక సరస్వతి సంబంధి దానిని ముందు కట్టుచున్నాను. తెలుపు, నలుపు, తెలుపు పశువులను గుర్రపు కుడి ఎడమ ప్రక్కల కట్టుచున్నాను. త్వష్ట యొక్క రెండు పశువులను గుర్రపు వెనుక కాళ్ళకు ఒక్కొక్కటి చొప్పున కట్టుచున్నాను. వాయుసంబంధి పశువును గుర్రపు తోకకు కట్టుచున్నాను. సుకర్మ ఇంద్రుని కొరకు కడుపుతోనున్న ఆవును - విష్ణువునకు పొట్టి పశువును గుర్రపు తోకకు కట్టుచున్నాను.

(ఇవి పదిహేను పశువులు. వీనిని 'పర్యంగ్య' అందురు. మిగత యూపములందు పదహారేసి పశువులు కట్టుదురు.)

2. లోహితము, ధూమ్ర లోహితము, రేగుపండు ఎరుపు ఇవి సోమదేవతా సంబంధములు. పసుపు పచ్చనిది, చిలక పచ్చనిది, అరుణ బభ్రు వరుణ దేవతాకములు. కృష్ణ ఛిద్రము - శితి ఛిద్రము, సర్వశితి ఛిద్రము, సవితా దేవతాకములు. నల్ల కాళ్ళది, శితి బాహువు, సర్వ శితి బాహువు బృహస్పతి దేవతాకము.

(వీనిని మధ్య యూపమున కట్టవలెను.)

విచిత్ర వర్ణ బిందు, లఘు బిందు, స్థూల బిందు గోవులు మిత్రా వరుణ దేవతాకములు.

(వీనిని రెండవ యూపమున కట్టవలెను.)

3. శుద్ధ వాలము, సర్వ శుద్ధ వాలము, మణి శుద్ధ వాల పశువుల అశ్వినీ దేవతాకములు శ్వేత, శ్వేత చక్షు అరుణ వర్ణ పశువులు పశుపతి రుద్ర దేవతాకములు. తెలుపు చెవులవి యమ సంబంధులు. గర్వయుక్త పశువులు రుద్ర సంబంధములు. నభోరూపలు పర్జన్య సంబంధులు.

(పశవః తృతీయ నియోజ్యాః)

4. విచిత్ర వర్ణలు, వంకర గీతలవి. ఎదురు గీతలు పశువులు మరుద్దేవతాకములు. చిక్కిన దేహములవి, రక్త రోమములవి, తెల్లని ఆడ పశువులు సరస్వతీ దేవతాకములు. ప్లీహ కర్ణలు, హ్రస్వ కర్ణలు, రక్త కర్ణ పశువులు త్వష్ట

దేవతాకములు. నల్లని మెడ గల తెల్లని చంక గల, పుండ్ర జంఘ పశువులు, ఇంద్రాగ్ని దేవతాకములు. కృష్ణపుండ్ర, అల్పాపుండ్ర, అల్పాంజి, మహాంజి పశువులు ఉషా దేవతాకములు.

(చతుర్థే యూపే నియోజ్యాః)

5. విచిత్ర వర్ణలగు మూడు స్త్రీ పశువులు విశ్వే దేవతలవి. రెండున్నర ఏండ్ల ఎర్రని పశువులు వాగ్దేవతవి. విశేష చిహ్నములు లేని మూడు పశువులు అదితి దేవివి. సమాన వర్ణలగు మూడు పశువులు దాతా దేవతని. చిన్న మేకలు దేవ పత్నులవి.

(పంచమే)

6. నలుపు మెడ గల మూడు పశువులు అగ్ని దేవతవి. శ్వభ్రు వర్ణలు మూడు వసువులవి. ఎరుపు రంగు మూడు పశువులు రుద్రులవి. శ్వేత వర్ణ, అధోచ్ఛిద్రములు మూడు ఆదిత్యులవి. నభో రూపములు మూడు పర్జన్యునివి.

(షష్ఠే)

7. ఎత్తువియు, పొట్టివగు మూడు పశువులు ఇంద్ర, విష్ణువులవి. పూర్ణ శ్వేత బాహు, శ్వేత పుష్టములు ఇంద్ర - బృహస్పతులవి. చిలక పచ్చనివి మూడు అశ్వ దేవతవి. మట్టి రంగువి మూడు అగ్ని, మరుత్తులవి. నలుపు వర్ణపు మూడు పూష దేవతవి.

(సప్తమే)

8. కుర్వర వర్ణములగు మూడు పశువులు ఇంద్రాగ్నులవి. రెండు రంగుల మూడు అగ్ని - సోములవి. పొట్టి ఎద్దులు మూడు అగ్ని - విష్ణువులవి. వంధ్య మేషములు మూడు మిత్రా వరుణులవి. మట్టి రంగుని మూడు - వేరుగా- మిత్ర దేవతవి.

(అష్టమే)

9. నలుపు మెడల మూడు పశువులు అగ్ని సంబంధులు. పసుపు పచ్చని మూడు సోమ సంబంధులు. తెలుపు రంగువి మూడు వాయు సంబంధులు. చిహ్న రహితలు మూడు అదితి సంబంధులు. సమాన వర్ణలు మూడు ధాత సంబంధులు. మూడు చిన్న మేకలు దేవపత్ని సంబంధలు.

(తొమ్మిదవ యూపమున కట్టవలెను.)

10. మూడు నల్లని పశువులు భూమి దేవతాకములు. మూడు ధూమ్ర వర్ణలు అంతరిక్ష దేవతాకములు. మూడు పెద్ద పశువులు ద్యుదేవతాకములు. మూడు వివిధ వర్ణలు విద్యుద్దేవ తాకములు. మూడు సిధ్మరోగ పశువులు నక్షత్ర దేవతాకములు.

(పదవ యూపమునకు కట్టవలెను.)

11. ధూమ్ర మేషములు మూడింటిని వసంతమునకు బలిఇత్తుము. తెలుపు మేకలు మూడింటిణి గ్రీష్మ ఋతువునకు బలి ఇత్తుము. నలుపు మేకలు మూడింటిణి వర్ష ఋతువునకు బలి ఇత్తుము. ఎరుపు మేకలు మూడింటిని శరదృతువునకు బలి ఇత్తుము. మచ్చల మూడు మేకలను హేమంతమునకు బలి ఇత్తుము. పసుపు రంగు మూడు మేకలను శిశిరమునకు బలి సమర్పింతుము.

12. ఒకటిన్నర సంవత్సరముల మూడింటిని గాయత్రికి, రెండున్నర సంవత్సరముల మూడింటిని త్రిష్టుప్ నకు, రెండేళ్ళ మూడింటిని జగతికి, మూడేళ్ళ మూడింటిని అనుష్టుప్ నకు, మూడున్నర ఏండ్ల మూడింటిని ఉష్ణిక్ ఛందముల కొరకు బలి సమర్పింతుము.

13. నాలుగేండ్ల మూడింటిని విరాట్ ఛందమునకు, మూడేండ్ల మూడు ఎద్దులను బృహతీ ఛందమునకు, మూడు వృషభములను కకుప్ ఛందమునకు, మూడు ఎద్దులను పంక్తి ఛందమునకు, మూడు గోవులను అతిచ్ఛందమునకు బలి అర్పింతుము.

14. మూడు నల్లని మెడ పశువులు అగ్ని దేవతాకములు. మూడు బభ్రు వర్ణలు సోమ దేవతాకములు. మూడు ధ్వస్త వర్ణలు సవిత్ృ దేవతాకములు. మూడు వత్సతరములు సరస్వతీ దేవతాకములు. మూడు కృష్ణ వర్ణలు పూష దేవతాకములు. మూడు పృశ్ని వర్ణలు మరుద్దేవతాకములు. మూడు అనేక రూపాలు విశ్వే దేవతాకములు. మూడు గొడ్డు ఆవులు ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకములు.

15. వరుణ ప్రఘాస పర్వపు పదిహేను పశువులు చెప్పబడినవి. మూడు కర్వర పశువులు ఇంద్రాగ్ని దేవతాకములు. మూడు కృష్ణ వర్ణ పశువులు వరుణ దేవతాకములు. మూడు చారల పశువులు మరుద్దేవతాకములు. మూడు కొమ్ములు లేని పశువులు ప్రజాపతి దేవతాకములు.

16. (అథ సాకమేధ పశవః)

తొలి చూపు మూడు పశువులను సేనావాన్ అగ్ని కొరకు వధించవలెను. వాత్య పశువులను మూడింటిని సాంతపాన మరుత్తుల కొరకు, మూడు అప్పుడే పుట్టిన పశువులను గృహమేధి మరుత్తుల కొరకు, మూడు సంకల్పిత

పశువులను క్రీడి మరుత్తుల కొరకు, మూడు విడి పశువులను స్తవవాన్ మరుత్తుల కొరకు వధించవలెను.

17. పద్దెనిమిదవ యూపపు హవియను పదిహేను పశువులు చెప్పబడినవి. పందొమ్మిదవ యూపమునకు మూడు కుర్వర వర్ణలు ఇంద్రాగ్నుల కొరకును, మూడు పెద్ద కొమ్ములవి మహేంద్ర దేవత కొరకును, అనేక వర్ణ పశువులు విశ్వ కర్మ కొరకును కట్టవలెను.

18. (పితరుల ఇష్టదేవతా పశువులు)

మూడు కృష్ణవర్ణ ధూమ్రములు సోమపాయి పితరులవి. మూడు పసుపు ధూమ్రములు దర్భాసన పితరులవి.

(ఇరువదవయూపమున)

కృష్ణ బభ్రువర్ణలు అగ్ని ష్వాత్త పితరులవి. మూడు నల్లని పృష్టము - చుక్కలు గలవి త్ర్యంబాకా దేవతాకములు.

19. (శునాసీరీయ పశవః)

అగ్ని మున్నగు వారికి సంబంధించిన పదిహేను పశువులు చెప్పబడినవి. మూడు కుర్వరపశువులు శునాసరీయములు.

(ఇరువది ఒకటవ యూపమున)

మూడు తెల్లని పశువులు వాయు దేవతాకములు. మూడు తెల్లనిచే సూర్యదేవతాకములు.

(ఏవం సమప్తాః యూపాః)

20. (అథారణ్యాః పశవః ఉచ్యన్తే)

వసంతము కపింజలమును, గ్రీష్మమునకు కలర్వికమును, వర్షమునకు తిత్తిరులను, శరత్తుకు వర్తికమును, హేమంతమునకు కకరమును, శిశిరమునకు వికికిరములను బలి ఇవ్వవలెను.

21. సముద్రమునకు శింశుమారమును, పర్జన్యునకు మండూకమును, జలములకు మత్స్యములను, మిత్రునకు కులీపయ మత్స్యములను, నాక్రాస్తజలచరములను వరుణునకు బలి ఇవ్వవలెను.

22. సోమమునకు హంసలను, వాయువునకు కొంగలను, ఇంద్రాగ్నులకు సారసములను, మిత్రునకు మద్గులను, వరుణునకు చక్రవాకములను బలి ఇవ్వవలెను.

23. అగ్నికి కుక్కుటములను, వనస్పతులకు ఉలూకమును, అగ్నిసోములకు చాషలను, అశ్వినులకు మయూరములను, మిత్రావరుణులకు కపోతములను బలి ఇవ్వవలెను.

24. సోమునకు లవపక్షులను, త్వష్టకు కులీకులను, గోపాదులను దేవపత్నులకు, దేవజాతులు మరియు గృహస్పతి అగ్నికి పారుష్ణములను బలి ఇవ్వవలెను.

25. దినములకు కపోతమును, రాత్రికి సీచాపును, రాత్రింబవళ్ల సంధులకు జతూపాత్రమును, మాసములకు జాత్యోహమును, సంవత్సరమునకు గరుడమును బలి ఇవ్వవలెను.

26. భూమికి మూషికమును, అంతరిక్షమునకు పాంకమూషికములను, ద్యులోకమునకు కశమూషిములను, దిశలకు నేవలములను, అవాంతర దిశలకు బభ్రుకులను ఆలంబనము చేయవలెను.

27. వసువులకు బుశ్యలను, రుద్రులకు రురువులను, ఆదిత్యులకు న్యకువులను, విశ్వేదేవులకు పృషతులను, సంధ్యలకు కులుంకులను వధించవలెను.

28. ఈశానునకు పరస్వత మృగమును, మిత్రునకు గౌరమును, వరుణునకు మహిషమును బృహస్పతికి గవయులను బలి ఇవ్వవలెను.

29. ప్రజాపతికి మగ ఏనుగును, వాణికి వక్రతుండమును, నేత్రములకు మశకములను, కర్ణములకు భ్రమరములను బలి ఇవ్వవలెను.

30. ప్రజాపతి, వాయువులకు గౌరమృగమును, వరుణునకు అరణ్యమేషమును, యమునకు కృష్ణ మేషమును, మనుష్యరాజాయ మర్కటః సింహమునకు బుష్యమును, బుషభమునకు, గవయిని, క్షిప్రశ్యేనమునకు వర్తికను, నీలింగమునకు కీటమును, సముద్రమునకు శింశుమారమును, హిమాలయమునకు గజమును ఆలంబనము చేయవలెను.

31. ప్రజాపతికి తురంగవదన కిన్నరము, ఉవమృగము, హలక్షణ సింహములగును. వృషదేవతది బిడాలము, ధాతకు కొంగ, దిశలకు కాకి, అగ్నిదేవతకు చటకము, త్వష్టకు రక్తసర్పము. పుష్కర సాదము. వాక్కునకు సారసమగును.

32. కులంగ, అరణ్యఅజ, నేవలా మయూరి సోమదేవతవి. పూషదేవతది కోష్ఠము. మాయుది నక్క. ఇంద్రునిది గౌరమృగము. పిద్వునిది న్యంగుకము. అనుమతి కక్కటము. ప్రతిశ్రుతిది చక్రవాకము.

33. వలాహక, శార్గములు సూర్యదేవతాకములు. సృజయ, శాయండకములు మిత్రదేవతాకములు. పురుషవాక్కుశారిక సరస్వతీ దేవతాకము. శ్వావిత్ భూమి దేవతాకము. వ్యాఘ్ర, వృక, చిరుత, సర్పములు మన్యు దేవతాకములు - శ్వావిత్ భూమి దేవతాకము. వ్యాఘ్ర, వృక, చిరుత, సర్పములు మన్యు దేవతాకములు - చిలక సముద్ర దేవతాకము.

34. గరుడుడు పర్జన్య దేవతాకుడు. అతిర్వాహస, దర్వాదులు వాయుదేవతాకములు. పైంగరాజ పక్షి వాక్పాలక బృహస్పతి దేవతాకము. అలజము అంతరిక్షదేవతాకము. ప్లవ, మత్స్య, మద్గు నదీపతి సాగర దేవతాకము. కూర్మము ద్యావాపృథ్వీ దేవతాకము.

35. పురుష మృగము చంద్రదేవతాకము. దార్వాఘటములు వనస్పతి దేవతాకములు. తామ్రచూడము సవితృదేవతాకము. హంస వాయుదేవతాకము. నాక్ర, మకర, కులీప,మత్స్యములు సాగరదేవతాకములు. "హ్రియైశాల్యకః".

36. మృగి దిన దేవతాకము. మండూక, మూషక, తిత్తురులు సర్పదేవతాకములు. లోపాశ అశ్వినులది. కృష్ణమృగము రాత్రిదేవతది. ఎలుగు, జతు. సుషీలిక అన్య జనులవి. "జహకావైష్ణవీ".

37. కోకిల అర్ధమాసములది. ఋష్యమృగ, మయూర, సుపర్ణలు గంధర్వులవి. ఉద్రము జనులది. తాబేలు మాసములది. రోహిత్పుణ్డుణాచీ గోలత్తికా త్కేప్సరసాం మృత్యువే అసితః మృత్యువుది నల్లని మృగము.

38. భేకి ఋతుసంబంధి. మూషిక, కశ, మంధాలములు పితృసంబంధులు. అజగరము బలసంబంధి. కపింజలము వసుసంబంధి. కపోత, ఉలూక, శశికము నిర్పతి సంబంధులు. "వరుణాయ అరణ్యో మేషః".

39. శ్వేత ఆదిత్యానాం - ఉష్ణో, ఘృణీవాన్, వాఘ్రీనస్, మత్యా - మతికొరకు, సృమరో అరణ్యాయ రురురౌద్రః - క్వయి, కుటరు, దాత్యైహ వాజినాం. కామాయ పికః.

40. ఖడ్గోమృగః వైశ్వదేవః శ్వాకృష్ణః, కర్ణోగర్దభః, అక్షుః రక్షసా. ఇంద్రాయ సూకరః. సింహోమారుతః కృకలాసః, పిప్పకా, శకునిస్తే శరవ్యాయై. విశ్వేషాం దేవానాం పృషతః.

ఆలోచనామృతము

1. ఇది వేదము. ఇందు విశ్వమంతయు ఇముడును. నేటివంటి వర్గీకృత శాస్త్రములు నాడులేవు. నేటి వర్గీకృతముల వలన శాస్త్రజ్ఞులు ఇబ్బంది పడుచున్నారు. కుడి కన్ను తెలిసినవానికి ఎడమకన్ను తెలియకున్నది. నేటి శాస్త్రజ్ఞులు WHOLISTIC సంపూర్ణ శాస్త్రమును గురించి ఆలోచించుచున్నారు. ఇది మనిషికి అక్కరకు వచ్చునది. వర్గీకరణ డబ్బుకు అక్కర వచ్చునది.

2. ఈ అధ్యాయమున పశు, పక్ష్యాదులను గురించి చెప్పబడినది. వీనిలో ఎన్ని నేడున్నవో, ఎన్ని మృగ్యమైనవో పరిశీలించవలసి ఉన్నది. దేవతల సంబంధ విషయము కూడ పరిశోధించవలెను.

నాకు తెలిసినంతలో భూమికి ఎలుకలను, కంటికి దోమలను, చెవులకు తుమ్మెదలను బలి ఇమ్మన్నాడు. ఇవి వాటి వాటికి నష్టము కలిగించునవి. ప్లవో మద్గుర్మత్స్యస్తే నదీపతమే. ప్లవ, మద్గుర, మత్స్యములు సాగరమునకు ఉపకరించునవి. పరిశీలనలో సర్వము విదితమగును.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

దేవతా పశువాచకమగు ఇరువది నాలువఅధ్యాయము ముగిసినది.

అధనాస్పధనాస్పంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువది అయిదవ అధ్యాయము

1. శాదం దద్భిరవకాం దన్తమూలైర్మృదం బర్స్వైస్తేగాం దంష్ట్రాభ్యం సరస్వత్యా అగ్రజిహ్వం జిహ్వయా ఉత్సాదమన క్రన్దేవ తాలువాజం హనుభ్యామప ఆస్యేన వృషణమాణ్డాభ్యామాదిత్యాం శ్మశ్రుభిః పన్థానం భ్రూభ్యాంద్యావాపృథివీ వర్తోభ్యాం విద్యుతం కనీనకాభ్యాం శుక్లాయస్వాహా కృష్ణాయస్వాహా పార్యాణి పక్ష్మాణ్యవార్యాఇక్షవోఽవార్యాణి సార్యాఇక్షమః

దంతములచే శాదదేవతను, ఇగుళ్లచే భవక దేవతను, దంతముల వెనుక భాగముచే మదదేవతను, దంష్ట్రములచే తేగదేవతను, జిహ్వాగ్రమున సరస్వతిని, జిహ్వచే ఉత్సాదుని, తాలువులచే అవక్రందుణి, హనువులచే వాజమును, ముఖముచే జలదేవతలకు ముదము చేకూర్చదును.

అండకోశములచే వరుణదేవునకు, గడ్డపు వెంట్రుకలచే ఆదిత్యులకు, మీసములచే పన్థానం, కనుబొమలచే

ద్యావాపృథ్వులకు, కంటిపాపలచే విద్యుత్తులకు ముదము కలిగింతును.

శుక్లాయ స్వాహా. కృష్ణాయస్వాహా.

నేత్రలోమములు, కంటిరెప్పలు పారదేవతాకములు. అవార్యాణి పక్ష్మాణి.

2. అశ్వపు ప్రాణమున వాయువును, అపానమున నాసికను, క్రిందిపెదవిచే ఉపయామమును, పై పెదవిచే సత్తును, పైకాంతిచే అంతరమును, దిగువ కాంతిచే బాహ్యమును, మూర్ధమున నివేష్యమును, తలలోని మెదడుచే స్తయత్నను, మస్తిష్కమున అశ్వినులను, కనీనికములచే విద్యుత్తును, కర్ణములచే శ్రోత్రమును, శ్రోత్రములచే కర్ణములను, నిమ్న కంఠముచే తేదనిని, శుష్కకంఠమున జలమును, మెడవెనుక ఉండు మన్య నాడులచే చిత్తమును సంతోషపెట్టుదును.

అదితిని శీర్షమునమ్ నిర్జల్పమున నిరృతిని, సంక్రోశమున ప్రాణమును, స్తుపమున రేష్మణమును ఆనందపరతును.

3. మశకములచే వెంట్రుకలను, స్వపసమున ఇంద్రుని, దుముకుట వలన బృహస్పతిని, ఖురముల కూర్మమును, స్థూలగుచ్ఛములచే ఆక్రమణమును, నాడులచే కపింజలమును, జంఘలచే జవమును, బాహువులచే అధ్వానమును, మోకాళ్లచే అరణ్యమును, ఊరువులచే అగ్నిని, భుజములచే పూషను, స్కంధములచే అశ్వినులను, స్కంధగ్రంధులచే రుద్రుని ఆనందింపచేతుము.

4. (గుర్రపు ప్రక్క టెముకలను 'వంక్రి' అందురు. అవి ఒకవైపు 13 మరొకవైపు 13 ఉండును. ఇది వాటి దేవతానిరూపణ)

అగ్నికి మొదటివంక్రిచే, వాయువునకు క్రింద వంక్రిచే, ఇంద్రుని మూడవ దానిచే, సోమమును నాలుగవ దానిచే, అదితికి అయిదవ దానిచే, ఇంద్రాణిని ఆరవదానిచే, మరుత్తులను ఏడవదానిచే, బృహస్పతిని ఎనిమిదవ దానిచే, ఆర్యమను తొమ్మిదవ దానిచే, ధాతను పదవదానిచే, ఇంద్రుని పదకొండవ దానిచే, వరుణుని పన్నెండవ దానిచే యముని పదమూడవ వంక్రిచే ప్రీతులను చేయుదుము.

5. (రెండవ ప్రక్కనుంచి)

ఇంద్రాగ్నులను తొలివంక్రిచే, సరస్వతిని రెండవదానిచే, మిత్రుని మూడవ దానిచే, నిరృతిని నాలుగవ దానిచే, అగ్ని, సోములను అయిదవ దానిచే, సర్పములను ఆరవదానిచే, విష్ణువును ఏడవదానిచే, అగ్ని, సోములను అయిదవ దానిచే, సర్పములను ఆరవదానిచే, విష్ణువును ఏడవదానిచే, పూషను ఎనిమిదవ దానిచే, త్వష్టను తొమ్మిదవ దానిచే, ఇంద్రుని పదవ దానిచే, వరుణుని పదకొండవ దానిచే, యముని పన్నెండవ దానిచే, జలమును పదమూడవ దానిచే ప్రీతులను చేతుము. ద్యావాపృథివ్యో దక్షిణం పార్శ్వం విశ్వేషా దేవానాముత్తరం.

6. (అథాంగాంతరాణాం దేవతా ఆహ)

మరుత్తులకు స్కంధములచే, విశ్వేదేవతలకు ప్రథమకీకసముచే, రుద్రులకు రెండవదానిచే, ఆదిత్యులకు మూడవ దానిచే, అగ్ని సోములను నితంబములచే, కుంజమును శ్రోణులచే, ఇంద్రబృహస్పతులను ఊరువులచే. మిత్రావరుణులను ఊరుసంధులచే, ఆక్రమణమును నితంబస్థూలభాగముచే, బలమును నితంబస్థ కూపకులచే సంప్రీతులను చేయుచున్నాము.

7. పెద్దపేగులచే పూషను స్థూలగుదమున అంధసర్పములచే నిహుతుని, హస్తిచే జలమును, అండకోశములచే వృషణుని, శేఫమున వాజిని, రేతస్సుచే ప్రజను, పిత్తకోశమున చాషుని, పాయువున ప్రదరుని, విష్ఠపిండములచే కూశ్మానమును సంప్రీతులను చేయుచున్నాము.

8. ఇంద్రుని క్రోడమున, అదితిని పాజస్యమున, దిశలను జత్రువున, ఆదిత్యులను భసతమున, జీమూతమును హృదయస్థ మాంసమున, అంతరిక్షమును ఆంత్రమున, నభమును హృదయస్థ మాంసమున, చక్రవాకములను మతస్నాయువులచే, దివమును వృక్కమున, గిరిని నాడ్యగ్ర భాగములచే, ఉపలములను ప్లీహమున, వాల్మీకములను క్లోమమున, గుల్మములను నవనాడులచే, స్రవంతులను హిరములచే, హ్రదములను కుక్షులచే, సముద్రమును జఠరమున, వైశ్వానరుని భస్మమున సంప్రీతులను చేయుచున్నాము.

9. నాభిచే విధృతిని, రసమున ఘృతమును, పక్వాన్ని రసమున జలమును వసాబిందువులచే మరీచులను, శరీరగత ఊష్మమున నీహారమును, వసచే శీనమును. బాష్పములచే పృష్వను, కంటిపుసులచే హ్లాదునిని, రుధిరమున రాక్షసులను, అనుక్త అంగముల చిత్రదేవులను, రూపమున నక్షత్రములను, చర్మమున పృథివిని ఆనందపరచుచున్నాము. జుమ్భకాయ స్వాహా.

10. హిరణ్య గర్భః సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్|
సదాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హవిషా విధేమ ||

23-1 చూడగలరు.

11. యః ప్రాణతో నిమేషతో మహిత్వైక ఇద్రాజా జగతో బభూవ|
య ఈశే అస్యద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయ హవిషా విధేయ ||

23- 3 చూడగలరు.

12. ఎవని మహిమకు ప్రతీకగా ఈ హిమవత్పర్వతము ఈ హిమవత్పర్వతము నిలిచి ఉన్నదో, ఎవని మహిమను నదుల సహితముగ సముద్రము గానము చేయుచున్నదో, ఎవని భుజములు ఈ విశాల దిశలగునో అట్టి ప్రజాపతికి హవిస్సులు అర్పించుచున్నాము.

13. ఎవడు ఆత్మను, బలమును ప్రసాదించువాడో, ఎవని శాసనమున సకల విశ్వములు ప్రవర్తిల్లునో, ఎవని ఆజ్ఞను సకలదేవతలు అనుసరింతురో, ఎవని కరుణ అమృతస్వరూపమగునో, ఎవని క్రోధము మృత్యువగునో అట్టి ప్రజాపతికి హవిస్సులు అర్పించుచున్నాము.

14. సకల దిశలందు మమ్ము ఆహింసితులను, అనాక్రాంతులను చేయునదియు, శత్రుభేదకమును, శుభప్రదమును అగు యజ్ఞము మాకు లభించును గాత. దేవతలు మాకు సదా అభ్యుదయము కలిగింతురు గాథ. వారు అప్రమత్తులై ప్రతినిత్యము మమ్ము రక్షింతురు గాత.

15. దేవతల శుభప్రదమగు సహృదయము మా విషయమున మరింత నిజమగును గాత. మాకు సదా దేవతల దానము లభించును గాత. మేము నిత్యము దేవతల స్నేహ పాత్రులము అగుదుము గాత. మాజీవనమునకు గాను దేవతలు మా ఆయువులను మరింత పొడిగింతురు గాత, "దేవా న ఆయుః జీవసే".

16. ప్రాచీనస్తుతులచే మేము భగుని, మిత్రుని, అదితిని, అహింసక దక్షుని ఆహ్వానించుచున్నాము. వారితో ఆర్యను, వరుణ, సోమ అశ్వినులను కూడ ఆహ్వానించుచున్నాము. సుభగ సరస్వతి మాకు శుభములు కలిగించవలెను.

17. వాయుదేవత ఔషధము వంటి గాలిని సుఖకరమగునట్లు వీచును గాత. తల్లిభూమి తండ్రి ద్యులోకము అట్లే చేయుదురు గాత. సోమాభిషావకములు, సుఖస్థానములగు శిలలు మాకు అవే సుఖసంతోషములను కలిగింతురు గాత. అశ్వినులారా! మీరు స్వచ్ఛందముగా మాకు ఆ సుఖ సంతోషములనే కలిగించండి.

18. అతడు ఈశానుడు. సమస్త జగత్పతి. బుద్ధిని వికసింపచేయువాడు. సకల ఐశ్వర్య వంతుడు. అతనినే - అతనినే మేము ఆహ్వానించుచున్నాము.

పూష మా ధనములను వృద్ధి పరచును. అతడే రక్షక, పాలక, అనుపహింసిత పూష మాకు శుభములు కలిగించవలెను.

19. స్వస్తిన ఇంద్రో వృద్ధ శ్రవాః స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః |
స్వస్తి నస్తార్క్ష్యోఽరిష్టనేమిః స్వస్తినో బృహస్పతి ర్దధాతు ||

20. పృశ్నిమాతరములగు పృషదశ్వములు శుభగతులు - యుద్ధమునకు సాగువారు మా యజ్ఞమునకు

విచ్చేయవలెను. అగ్ని జిహ్వులు, ఆలోచనాపరులు, సూర్య ప్రకాశులగు మరుత్తులు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయవలెను. తమ సకల రక్షణలచే విశ్వేదేవతలు మా యజ్ఞమును విచ్చేయవలెను.

21. దేవతలారా! భద్రం కర్ణేభిః శ్రుణుయామ. యజనీయ దేవతలారా! భద్రం పశ్యేమ అక్షిభిః | మా సర్వాంగములు స్థిరములు కావలెను. మేము సదా దేవతలను స్తుతించు చుండవలెను. దేవతలు ప్రసాదించిన ఆయువు మా దేములందు నిలువ వలెను.

22. దేవతలారా! శతశరత్తులు గడిచిపోవును. ఈ వ్యవధి లోనే మా దేహములకు వార్ధక్యము ఏర్పరచినారు. అప్పుడే మా పుత్రులు తండ్రులగుదురు. జీవన యానపు ఆయువును మధ్యలో త్రుంచకండి.

(జరసం తనూనామ్, వార్ధక్యము దేహమునకు మాత్రమే! పుత్రాసో యత్ర పితరో భవంతి, తన కొడుకులు తండ్రులైనప్పుడు వార్ధక్యము)

23. అదితి ద్యులోకమగును. అదితి అంతరిక్షమగును. అదితి తల్లియగును. అదితి తండ్రియగును. అదితి పుత్రుడగును. అదితి విశ్వే దేవతలగును. అదితి పంచమానవులగును. ఇంత ఏల అదితియే స్పష్టి. అదితియే ప్రజనన శక్తి. అదితర్జాత మదితిర్జనిత్వమ్.

24. అశ్వము దేవభూతము. సర్పణశీలము. అట్టి అశ్వమును మేము యజ్ఞమున వర్ణించుచున్నాము. కావున మిత్రా వరుణులు, ఆర్యమ, వాయు, ఇంద్ర, ఋభుక్ష, మరుత్తులు మమ్ము నిందించరాదు.

25. అశ్వము స్నానమున పరిశుద్ధమైనది. ధనముచే కప్పబడినది. ఆజ్యసక్తు, ధనధాన్యాదుల సహితముగా అశ్వము ముందు సాగినది. ఆ వంటల పరిమళమునకు వెనుక వచ్చుచున్న ఇంద్ర పూషాదులకు ప్రియ భక్ష్యమును, మేమే అను - మేక ముందుకు ఉరుకుచున్నది.

26. ఈ మేక పూష దేవత యొక్క భాగము. విశ్వేదేవతల హితకర్త. వేగవంత అశ్వము మేకను తన ముందుకు తెచ్చుకొనును. అప్పుడు ప్రజాపతి త్వష్ట దేవతలకు ప్రియమైనదియు, ప్రథమ దేయమును అయిన మేకను అశ్వము దగ్గరకు చేర్చును.

27. అశ్వము హవిర్భూత. ప్రతి ఋతువున దేవయాన పథగామి. ముగ్గురు మానవ హోతలు కుశములచే నీళ్ళు చల్లి అశ్వమును పవిత్రము చేయుదురు. అప్పుడు, పూషకు ప్రథమ యజ్ఞ భాగమగు మేక తన పలుకుణ దేవతలకు యజ్ఞ సూచన ఇచ్చును. ముందునకు వచ్చును.

28. హోతలారా! అధ్వర్యులారా! ప్రతిపస్థాతలారా! అగ్నిమిన్ధులారా! గ్రావస్తోతలారా ! ప్రశస్తలారా! బ్రహ్మా! ఈ

అశ్వమేధము సులక్షణ అలంకృతము, సమ్యక్ హుతము. ఈ యజ్ఞపు పయో, దధి, పయస్య, పురోడాశాదులను దానము చేయండి.

29. యూపము కొరకు చెట్టు కొట్టిన వారున్నారు. కొట్టిన చెట్టును మోసిన వారున్నారు. యూపపు అగ్ర భాగమున కట్టవలసిన ముక్కలను చెక్కినవారున్నారు. అశ్వము కొరకు చేయవలసిన వంటకు కట్టెలు చేర్చినవారున్నారు. వారందరి శ్రమ ఈ యజ్ఞమును సఫలము చేయును గాత.

30. పూజ్యమగు ఈ యజ్ఞఫలము నాకు లభించినది! ఆ యజ్ఞ ఫలము నాలో చేరినది. ఈ అశ్వము దేవతల ఆశలను సఫలము చేయును గాత. దీనివలన విద్వాంసులు, ఋషులు ఆనందింతురు గాత. ఈ అశ్వము దేవతలకు పుష్టి కలిగించుటకు వారికి బంధువగును గాత.

31. వేగవంత అశ్వపు త్రాడు, దాని జీను, తలకు కట్టిన త్రాడు, నోటికి వేసిన కళ్ళెము, దాని గడ్డి మున్నగునవి ఇక దేవతలకు చేరును గాత.

32. ఈగలు ముసిరిన అశ్వమాంసము. నరుకునపుడు కత్తికి అంటిన అశ్వమాంసము. కసాయి వాని చేతులకు, గోళ్ళలో చేరిన అశ్వమాంసము ఇక దేవతలకు చేరును గాత.

33. అశ్వపు పేగులందు సగము అరిగిన గడ్డి ఉండును. అది కోసినంత బయటపడును. పచ్చి మాంసము వాసన ఉండును. దానిని కోయునట్టి పుణ్యాత్ములు వానిని శుభ్రము చేయవలెను. వంటవారు అశ్వపు మేధ మున్నగు మాంసమును, కరిగిపోకుండ, పచ్చి లేకుండ, వండవలెను.

34. అశ్వమాంసము, నిప్పు మీద బాణలిలో వండినపుడు నెల మీద పడును. అది నెలపాలయినట్లు కాని, గడ్డిగాదమున కలసినట్లుగాని కాదు. అది సాంతము దేవతలకు చేరినది.

(భూమి దేవతయే కదా!)

35. అశ్వమాంసము ఉడుకునపుడు ఆహా! ఎంత మంచి పరిమళము అనువారుందురు. ఉడికినది తీసికొని పొండు అనువారుందురు. మాంసపు భిక్ష అడుగువారుందురు. వారందరి సంకల్పములు మా యజ్ఞమును సఫలము చేయవలెను.

36. మాంసము వండునపుడు మాటిమాటికి చూడవలసిన గిన్నె ఉండును. ఉడికినంత గుమ్మరించవలసిన గిన్నె ఉండును. అది చల్లారకుండ పెట్టవలసిన మూత ఉండును. మాంస రూప హృదయాదులను చూపు యష్టి మున్నగు పనిముట్లుండును. కోయుటకు ఉపయోగపడిన కత్తులుండును. అవన్నియు అశ్వమును దేవయోగ్యము చేయును.

37. అశ్వమా! పొగకప్పిన నిప్పు నిన్ను వండునప్పుడు చప్పుడు చేయకుండవలెను. ఉడుకు మాంసము నుండి సద్ బుద్ చప్పుడు రాకుండవలెను. అగ్ని మంట నుండి నీ వాసనను సతతము చూచునప్పుడు కదలకుండవలెను. యాజిత, భక్షిత, ఉద్యమిత, వషట్ కృతమయిన ఈ అశ్వమాంసమును దేవతలు గ్రహింతురు. 'దేవాసఃప్రతిగృభ్ణ్యన్త్యశ్వమ్'

38. అశ్వము వెడలుట, కూర్చుండుట, పోర్లుట, పదబంధము, అది త్రాగిన నీరు, తిన్న గడ్డి సర్వము దేవతలను చేరును గాత.

39. అశ్వమును కప్పిన బట్ట, క్రింద పరచిన బట్ట, అశ్వమునకు కట్టిన స్వర్ణ ముద్రలు శిరో భూషణము, పాద బంధము, ఇవన్నియు ప్రియకర్మపు అశ్వము దేవతలను చేరు ఉపయమగును.

40. అశ్వమా! రౌతు నిన్ను ఉరికించినాడు. నీవు ఉస్సురుమన్నపుడు ఉరికించినాడు. మడమలతో తన్ని, కొరడాతో కొట్టి నీకు బాధ కలిగించినాడు. ఉరికించినాడు. నేను స్రువమున యజ్ఞమున హవి అర్పించియు, మంత్రములు చదివియు నీ యొక్క ఆ బాధను పోగొట్టుచున్నాను.

41. వేగవంతము, దేవప్రియమగు అశ్వపు నలుబది మూడు వంక్రులను కరవాలము ఛేదించును. ఋత్విజులారా! జ్ఞానవంతులై అశ్వపు ఒక్కొక్క అవయవమును ప్రకటించండి. దీని ప్రత్యంగమును దొషరహితము చేయండి. తదుపరి ఛేదించండి.

(4వ మంత్రమున వంక్రులు 26గా చెప్పబడినది. తానిచప్రతి పార్శ్వం త్రయోదశ భవంతి అని ఉవటుడు. 4,5 మంత్రములందు సహితము త్రయోదశి, త్రయోదశీ అని చెప్పబడినది. ఇచట మంత్రమున'చతురస్త్రింశత్' అని చెప్పినాడు)

42. అశ్వమును నరుకువాడు ఒక్క ప్రజాపతి. ద్యావాపృథ్వులు ఉభయులు అతనిని నియంత్రించువారు.

అశ్వమా! నేను అధ్వర్యును. నీ అవయవములను ఛేదించుచున్నాను. అట్లు వేరు చేసిన మాంస పిండములను అగ్నియందు హోమము చేయుచున్నాను.

(దేవతల కొరకు గాని నాకు కాదని చెప్పుట)

43. అశ్వమా! నీవు స్వర్గమునకు ఏగుచున్నావు. అప్పుడు నీ శరీరము నీకు ఆటంకము కాకుండును గాత. ఈ ఖడ్గము నీ శరీరమును ఆపకుండును గాత. ఆశాపరుడు, అకుశలుడు అగు కసాయి సహితము నీ శరీరమును శాస్త్ర

సమ్మతముగా ఛేదించును. కోసి వృథా చేయడు.

44. అశ్వమా! నీవు యజ్ఞము కొరకు వధించబడినావు. నవా ఉపతన్మ్రియతే న ఋష్యసి. అందువలన నీకు మరణము కలుగదు. నష్టము కలుగదు. ఇక నీవు దేవ మార్గములందు సాగుదువు. నీవు పయనించు రథమునకు ఇంద్రుని హర్యశ్వములు, మరుత్తుల పృషతులు పూన్చబడును. అశ్వినుల రాసభము ముందు మరింత వేగవంత అశ్వము సాగును.

45. దేవత్వమునకు చేరుకున్న వేగవంత అశ్వమా! మమ్ము గోయుతులను, అశ్వవంతులను చేయుము. పురుషార్థులగు పుత్రవంతులను చేయుము. వీరినందరిని పోషించతగినంత ధనమును ప్రసాదించుము. అఖండ్య అశ్వమా! మమ్ము పాపరహితులను చేయుము. హవిర్యుక్త అశ్వమా! మాకు రాజ్యప్రదానము చేయుము.

46. మేము అశ్వమేధము చేసినాము. ఈ లోకములను సాధించినాము. విశ్వే దేవతలు, మరుద్గణ, ఆదిత్య సహితుడగు ఇంద్రుడు మాకు వైద్యము చేయుదురు గాత. ఆదిత్యులతో కూడిన ఇంద్రుడు మా యజ్ఞమును, మా దేహములను రక్షించును గాత.

47. అగ్నీ! నీవు మాకు కడు దగ్గరివాడవగుము. మాకు రక్షకుడవు, శరణమవు. శుభంకరుడ వగుము.

అగ్నీ! నీవు వాసకుడవు. ధనదానమున కీర్తిశాలివి. నీవు మా యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. మాకు దీప్తియుక్త ధనము ప్రసాదించుము.

అగ్నీ! నీవు అత్యంత దీప్తివంతుడవు. అందరిని ప్రకాశింప చేయువాడవు. మిత్రుల సుఖము కొరకు నిన్ను ధనము యాచించుచున్నాము.

అగ్నీ! మా ఆహ్వానములు ఆలకించుము. హింసకులందరినుండి మమ్ము రక్షింపుము.

ఆలోచనామృతము

1. ఇది భారత దేశము. సుందర దేశము మహోన్నత దేశము. సనాతన దేశము.

ఇది ఆర్యావర్తము. ఇది పుణ్య భూమి. పునీతన భూమి. పుష్ప పరిమళభూమి.

ఇచటి మునులు, ఋషులు, జిజ్ఞాసువులు, విద్వాంసులు సమస్త మానవ కళ్యాణమునకు నిరంతరము వారి జీవితములను కప్పురములుగ కరిగించినారు. వారు తమ కొరకు ఇసుమంత ఆశించలేదు. సర్వేపి సుఖిస్సంతు,

సమస్త మానవాళి సుఖజీవనమునకు పూలబాటలు పరచినారు!

ఈ అదృష్టము, ఈ భాగ్యము, ఈ సంపద భరత జాతికి మాత్రమే దక్కినది. ఇది ఆర్యావర్తః పుణ్యభూమిః

2. అపౌరుషేయము, భగవత్ప్రసాదము, మునిజన సేవితములగు వేదములు రత్ననిధులు. ఇవి భారతదేశమున అవతరించినవి. కాని సకల మానవాళి హితము కోరునవి. ఇందలి సదాశయములు, మహోన్నత ఆలోచనలు, విశాలతమ దృక్పథములు మరెచ్చటనుకానము.

ఆనోభద్రాః క్రతవో యన్తు విశ్వతోఽదబ్ధాసో అపరితాస ఉద్భితః
దేవానో యథా సదమిద్వృతే ఆసన్నప్రాయువో రక్షితారో దేవేదివి 25 - 14

ఇంతటి ఉదాత్తములగు ఆలోచనములు వేదములు, ఉపనిషత్తులు, భారత సాహిత్యమునకే సాధ్యపడినది.

ఇదంతయు కొంచెపు పాశ్చాత్య నాగరికతకు తాకట్టు పడి ఉండుట భారతజనుల దైన్యము, దుస్థితి, దాస్యమును తెలియపరచుచున్నది.

ఇది సూర్యునకు పట్టిన గ్రహణము మాత్రమే! ఇవి భారత సంస్కృతీ భానుని కాంతి పుంజములను కప్పి ఉంచలేవు. సూర్యుని వెలుగు ప్రసరించకపోదు. ఈ జాతి మరల మానవాళికి మార్గదర్శకము కాకపోదు.

3. యజ్ఞ యాగాది క్రతువులు, హోమ కుండములు, మనసులను కదలించు మంత్రములు, పరాత్పరుని గురించిన చర్చలు, మానవ కళ్యాణపు ఆలోచనలు ఇవన్నియు భారతదేశమునకు, భారత జాతికి మాత్రమే దక్కిన మహా వరములు. వీనిని పాటించిన భారతజాతి మరొకసారి మానవ జాతికి తలమానికమగును.

అశ్వమేధ మంత్రములు మనసును కదలించునవి. కన్నులను తడిచేయునవి. మంత్రములకు ఆ శక్తి ఉన్నది. మనిషి మనసు ఎత్తులను పెంచగలవు. నరుని మానవుని చేయగలవు. మహోన్నతుని చేయగలవు. ఆ నాదమునకు ఆశక్తి ఉన్నది!

అశ్వమేధము యాగములందు ప్రదానము. ఈ విషయము పురాణాదులందు వ్యక్తమయినది. దీనిని గురించి చదివిన, అనువదించిననే మనసు పులకించినది! నేత్రములు బాష్పాకులములయినవి!! కనులారా గాంచిన ఎట్లుండెడిదో!!!

వేదములకు సకల ప్రాణి జాలము అనంతమైన ప్రేమానురాగములు! అశ్వము, అదెంత! దానికి నోరున్నదా? జ్ఞానమున్నదా? కాని వేదము అశ్వమును అట్లు పరిగణించలేదు.

అశ్వమును వధించిన మాట వాస్తవము. ఆ వధ ఎవరి కొరకు జరిగినది? సంకుచిత స్వార్థమునకు కాదు. సమస్త మానవాళి కళ్యాణమునకు! దేవతలను ప్రీతులను చేయుటకు!

అశ్వవధకు ఏర్పడిన అనంత కర్మకాండ మహా మంత్రములు! యాగములు!! అగ్నిహోత్రము!!! ఇది ఒక జంతువునకు జరుగు సంస్కారమా! ఒక దేవతకు జరుగు ఆరాధనయా!

'న వా ఉ ఏత న్మ్రియసే నరిష్యసి' నీకు మరణము లేదు. నష్టము లేదు అనుచున్నాడు.

అశ్వమును స్వర్గమునకు సాగనంపిన తీరు ఆమోఘము!!!

ఇంద్రుని హర్యశ్వములు ఆ అశ్వపు రథమునకు తగులునట! మరుత్తుల పృషతులు తగులునట! అశ్వనుల రాసభములు ముందర సాగునట! వానికి అగ్రమున వేగవంత అశ్వము సాగునట!

మానవుడే అశ్వమును పెంచినాడు! మానవుడే అశ్వమునకు తనంతటి అంతస్థు కలిగించినాడు. మానవుడే దానిని వధించినాడు! మానవుడే దానికి ఎంతయో కర్మ చేసినాడు. మానవుడే అశ్వమును దేవతలందు చేర్చినాడు! మానవుడే దేవత అయిన అశ్వమును ప్రార్థించుచున్నాడు!!!

సుగవ్యం నో వాజీ స్వశ్వ్యయం పుంసః పుత్రంఉత విశ్వాపుషం రాయిమ్ |
అనాగాస్త్వం నో అదితిః కృణోతు క్షత్రంనో అశ్వో వనతాంహవిష్మాన్||

మానవుని మహామహుని చేయుట జంతువును సహితము దేవతను చేయుట ఒక్క వేదమునకు మాత్రమే సాధ్యము. ఇతరమునకు అసాధ్యము! అసాధ్యము!! అసాధ్యము!!!

వేదమునే కాదు, దేనినైనను, కామెర్ల కంటితో చూడరాదు! కామెర్ల కంటికి సకలము పసుపుగనే కనిపించును!! ఎలనన అతని రక్తము పచ్చబారును.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

అశ్వమేధమంత్రముల ఇరువది అయిదవ అధ్యాయము సమాప్తము

"కాలే వర్షతు పర్జన్యః పృథ్వివీ సస్యశాలినీ"

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్పటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువది ఆరవ అధ్యాయము

ఇషేత్వేత్యారాభ్య దర్శ పౌర్ణమాస పితుర్య జ్ఞాగ్నిహోత్రో పస్థాన పశుచాతుర్మాస్యాగ్నిష్టోమ
వాజపేయ రాజసూయగ్ని సౌత్రామణ్యశ్వమేధ సంబద్ధామన్త్రా వ్యాఖ్యాతాః|
ఇదానీం ఖిలాన్యుచ్యన్తే || (మహీధరవ్యాఖ్య నుంచి)

1. అగ్నిశ్చపృథివీచ సంన్నతే తే! మే సంన్నమతామదోవాయుశ్చాన్తరిక్షంచ సంన్నతే తే మే సంన్నమతామద ఆదిత్యశ్చద్యౌశ్చ సంన్నతే తేమే సంన్నమతామద ఆపశ్చవరుణశ్చసంన్నతే తే మే సంన్నమతామదః | సప్త సంసదో అష్టమీ భూత సాధనీ| సకామాఁ అధ్వానస్కురు సంజ్ఞానమస్తు మ్కేమునా||

అగ్నియు భూమియు సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైన వారు మాకు అనుకూల రగుదురు గాత.

వాయువు అంతరిక్షములు సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైనవారు మాకు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

ఆదిత్యులు ద్యులోకము సంగతులగుదురు గాత. సంగతులైనవారు మాకు అనుకూలురు అగుదురుగాత.

అగ్ని, అంతరిక్షము, వాయువు, ఆదిత్యులు, ద్యులోకము, జలము, వరుణుడు ఏడుగురు అధిష్టాతలు.

దేవా! మా మార్గములను అభీష్టపూర్ణము చేయుము. మమ్ము సంజ్ఞానులను చేయుము.

2. నేను జనుల కొరకు శుభవాక్కులు పలుకుచున్నాను. అవి బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులకును, నాఅనుయాయులకును శుభములు కూర్చును గాత. నాఅభీష్టములు వర్ధిల్లును గాత. నేను దానములు ఇచ్చువాడను. దేవతలకు ప్రీతపాత్రుడను కావలెను. దేవదత్తాదులు అనుకూలురు అగుదురు గాత.

3. బృహస్పతీ! ఏవి రమణీయ రత్నాదులగునో, వేటిని సంపన్నులు మిక్కిలి ఆశింతురో, ఏది యజనహేతువగునో, ఏది జనసాధారణులకు కాంతివంతమగునో, ఏది బలమును దీప్తివంతము చేయునో, అట్టివిచిత్ర ధనమును మాకు చేర్చుము.

గ్రహమా! నీవు ఉపయామమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను బృహస్పతి కొరకు గ్రహించినాను. ఇది నీస్థానమగును. బృహస్పతి కొరకుగాను నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

4. గోవంత ఇంద్రా! ఇచటికి, ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞసోమము శిలలచే అభిషుతమై ఉన్నది. ఈ సోమరసమును పానము చేయుము.

గ్రహమా! నీవు ఉపయామమున గ్రహించబడినావు. నేను నిన్ను గోవంతుడగు ఇంద్రుని కొరకు గ్రహించినాను. ఇది నీ స్థానమగును ఇంద్రుని కొరకు నేను నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

5. వృత్రహంతఇంద్రా! నీవు శతప్రజ్ఞవు. ఇచటికి, ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. ఈ యజ్ఞసోమము శిలలచే అభిషుతమైనది. ఆవుపాలు కలుపబడినది. ఈసోమరసమును పానము చేయుము.

ఉపయామగృహీతోఽసీన్ద్రాయ త్వాగోమత ఏషతే యోనిరిన్ద్రాయ త్వాగోమతే.

(పైమంత్రపు రెండవ పరిచ్ఛేదము దీనికి వచనమగును)

6. వైశ్వానరుడు యజ్ఞవంతుడు. సత్యజ్యోతి రక్షకుడు. అనుపక్షీణుడు. అజసం ధర్మమీమహే, అతనిని అక్షయ ధర్మమును యాచించుచున్నాను.

"ఉపయామగృహీతోఽసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోని ర్వైశ్వానరాయత్వా"

7. నేను వైశ్వానరుని సద్భావమున నిలుతును గాత. ఆ రాజు భువనములకు శ్రీ వంతుడు. అతడు ఈ భూమినుండియే పుట్టి ఈ భూమిని వీక్షించుచున్నాడు. వైశ్వానరాగ్ని సూర్యుని యందు చేరి ప్రకాశించును.

"ఉపయామ గృహీతోఽసి వైశ్వానరాయ త్వైషతే యోని ర్వైశ్వానరాయత్వా"

8. మమ్ము రక్షించుటకు వైశ్వానరాగ్ని విచ్చేయవలెను. వహనక్షమ ఉక్థలద్వారా విచ్చేయవలెను. సుదూర ప్రాంతము నుండి విచ్చేయవలెను.

"ఉపయామ గృహీతోఽసి వైశ్వానరాయత్వైషతే యోనిర్వైశ్వానరాయ త్వా"

9. అగ్ని ద్రష్ట, పావకుడు. పంచజనులహితుడు. తమీమహే మహాగయమ్, అతనిని మహాగమనము యాచించుచున్నాము.

"ఉపయామ గృహీతోఽస్యగ్నయే త్వావర్చస ఏషతే యోనిరగ్నయే త్వావర్చసే"

10. మహానుడు, వజ్రహస్తుడు, షోడజ ఇంద్రుడు మాకు సుఖములను ప్రసాదించును గాత. అతడు మమ్ము ద్వేషించుపాపిని హతమార్చును గాత.

"ఉపయామ గృహీతోఽసి మహేన్ద్రాయ త్వైషతే యోనిర్మహేన్ద్రాయత్వా"

11. ఇంద్రుడు దర్శనీయుడు. శత్రుంజయుడు. వాసహేతువు. సోమపానమున మదోన్మత్తుడు. యజమానులారా! ఆ ఇంద్రుని మీ కొరకు మేము, నవప్రసూతగోవు తనదూడ కొరకు అంబారవము చేసినట్లు, స్తుతించుచున్నాము.

12. ఉద్గాతలారా! కాంతి ధనుడగు అగ్ని కొరకు, అత్యంత ప్రాపణీయ, బృహత్సామమును గానము చేయండి.

అగ్నీ! మహిషవలె నీధనము, నీ అన్నము దానార్థమే ఉద్గమితమగును.

యథాప్రథమపరిణీతాస్త్రీ గృహాత్ భోగార్థం పతింప్రతి ఉద్గచ్ఛతి. మొదటి భార్య పతి భోగము కొరకు ఇంటినుండి వెడలును. అగ్నియు అట్లే ధన, అన్నములను దానము కొరకే ధరించును.)

13. అగ్నీ! మేము నీస్తుతులు గానము చేయుచున్నాము. ఇంకను గానము చేయుదుము. విచ్చేయుము. సోమరసము సిద్ధముగా ఉన్నది. సేవించుము. మదోన్మత్తుడవగుము. ఏహి- రమ్ము.

14. యజమానీ! ఋతువులు నీయజ్ఞమును విస్తరించును గాత. మాసములు హవిని రక్షించును గాత. సంవత్సరములు నీ యజ్ఞమును భరించును గాత]. వారందరు మాసంతతిని పాలింతురు గాత.

15. పర్వతముల వద్దను, నదుల సంగమ స్థలములందును, విప్రుల బుద్ధియందును సోమము వర్ధిల్లును.

16. సోమమా! నీ రసాంశము పైకి ఎగిసినది. ఆహుతుల ద్వారా ద్యులోకమునకు చేరినది. అదే వర్షరూపము దాల్చినది. ఉగ్ర, సుఖస్వరూప, మహాకీర్తిమయమై పృథ్వికి చేరినది.

17. సోమమా! నీవు ధనప్రాపకుడవు. యజనీయ ఇంద్ర, వరుణ, మరుత్తుల కొరకు అభిషుతమగుము.

18. మానవుల సమస్త ధనములను సోమస్వామి మావద్దకు చేర్చవలెను. దానిని మేము వితరణ చేయుదుము. అనుభవింతుము.

19. దేవతలు మా యజ్ఞములను ఋతువుల ననుసరించి స్వీకరింతురు గాత. అట్లయిన మేము గోవులు, అశ్వములు, పుత్రులు అన్యపదార్థములందు సమృద్ధులము అగుదుము. ద్విపద, చతుష్పాత్తులచే మేము పరిపుష్టులము అగుదుము.

20. అగ్నీ! మంచిని కోరు దేవపత్నులను, త్వష్టను కూడ సోమపానమునకు తీసికోని రమ్ము.

21.ఋతుదేవతలారా! మాయజ్ఞమును కీర్తించండి.

బహుపత్నుల అగ్నీ! నేష్టా! సోమపానము చేయండి.

మీరే కదా రత్నములిచ్చువారు. త్వంహిరత్నధా అసి.

22. ఋత్విజులారా! అగ్ని ధనదాత. అత్యంత సోమప్రియుడు. అగ్నికి సోమపు ఆహుతులు అర్పించండి. అందుకు సంబంధించిన పనులు చేయండి. నేష్టసహితము దేవతలతో కూడి సోమపానము చేయును గాత.

23. ఇంద్రా! ఇదిగో ఈ సోమరసము నీకొరకే వేచి ఉన్నది. రమ్ము ప్రసన్నుడవగుము. యథేచ్ఛగా సేవింపుము. ఈ దర్భాసనమును కూర్చుండుము. సోమరసమును నీ ఉదరమున పోయుము.

24. దేవపత్నులారా! మీరు ఆహ్వాన సులభులు, రండి. విచ్చేయండి. దర్భాసనము మీద కూర్చొనండి. ముచ్చట్లాడండి. త్వష్టా! దేవపత్నుల సహితుడవై, సచ్ఛీలుడవగునీవు, స్వేచ్ఛగా సోమము సేవించుము. మదోన్మత్తుడవగుము.

25. సోమమా! ఎంతో రుచికరమవై, మాదకమవై ధారగా పవిత్రమగుము. ఇంద్రుని పానమునకు అభిషుతమగుము.

26. సోమమా! రాక్షసహంత. విశ్వద్రష్ట. సోమపాత్ర ఇనుమున మలచబడి సోమము నిలుచునట్లు చేయబడినది. సోమము ద్రోణకలశమున ప్రశాంతముగా చేరును గాత.

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

అనుక్త మంత్రకథనమను ఇరువది ఆరవ అధ్యాయము సమాప్తము.

లోకాస్సమస్తాస్సుఖినోభవంతు.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువది ఏడవ అధ్యాయము

1. సమాస్త్వాగ్న ఋతవో వర్ధయంతు సంవత్సరా ఋషయో యానిసత్యా|
సం దివ్యేన దీదిహి రోచనేన విశ్వా ఆభాహి ప్రదిశాశ్చతస్రః||

అగ్నీ! వర్షము, ఋతువులు, సంవత్సరములు, ఋషులు, సత్యము నిన్ను వర్ధిల్లచేయవలెను. నీవు నీదివ్య ప్రభచే దేదీప్య మానుడవగుము. సంపూర్ణముగ నలు దిశలను ప్రకాశింపచేయుము.

2. అగ్నీ! సమింధితుడవు అగుము. యజమానిని ప్రబోధితుని చేయుము. మహాసౌభాగ్యము కొరకు నిలువుము.

అగ్నీ! యజమాని నీకు దగ్గరగా కూర్చుండును. అతనిని బాధించకుము. నీ ఋత్విజులే యశోవంతులు అగుదురు గాత - ఇతరులు కాదు - మాన్యే.

3. అగ్నీ! ఈ ఋత్విజులు నిన్ను కీర్తించుచున్నారు. వినుము. మాకు కళ్యాణ కారివి ఆగుము.

అగ్నీ! నీవు శత్రుహంతవు. మా శత్రువును జయించువాడవు. నీవు ప్రమాద రహితుడవగుము. యజ్ఞగృహమున నిరంతరము ప్రజ్వరిల్లుము.

4. అగ్నీ! నీవు ఇచట ధనమును వహింపుము. పూర్వము అగ్ని చయనము చేసినవారు నీచే తిరస్కరింపబడకుందురు గాత. క్షత్రియులు నీ అధీనమున ఉందురు గాత. నిన్ను ఉపాసించు యజమానికి బాధలు ఉండరాదు. అతడు వర్ధిల్లవలెను.

5. దీర్ఘాయువు అగ్నీ! క్షత్రియుల ద్వారా ఉద్దీప్తుడవు అగుము. మిత్ర సూర్యుని కలసి నీ మిత్రుడగు యజమానికి హితము చేకూర్చుము.

అగ్నీ! మా సజాతుల మధ్య నిలువుము. వర్ధిల్లుము. నీవు రాజుల యజ్ఞములకు వివిధ రూపముల

ఆహ్వానించబడువాడవు. దేదీప్యమానుడవగుము. "దీదిహీహ"

6. అగ్నీ! నిహంతలను, హింసకులను, అన్య మనస్కులను అదాతలను లంఘింపుము. పాపములను పారద్రోలుము. తదుపరి మాకు వీరపుత్రయుక్త ధనమును ప్రసాదించుము.

7. జాతవేద అగ్నీ! నీవు ఆహింసితుడవు. అక్షయుడవు. విశేషరూపమున శోభాయమానుడవు. క్షత్రియులచే ఉద్దీప్తుడవై దేదీప్యమానుడవగుము. మానవులకు గల మృత్యుభయాదులను సకల దిశలనుండి తొలగించుము. నీ యొక్క శుభంకర జ్వాలలచే మమ్ము పాలింపుము. వర్ధిల్లచేయుము.

8. సవితా, బృహస్పతులారా! ఈ యజమానిని ప్రబోధితుని చేయండి. ఇతడు సుమతి. ఇతనిని మరింత సుమతిని చేయండి. ఇతనిని మహా సౌభాగ్యమున వర్ధిల్లచేయండి. ఇతని యజ్ఞమున విశ్వేదేవతలు తృప్తులు అగుదురు గాత.

9. బృహస్పతీ! పరలోక సంబంధములును, యముని నరకాది పాపముల నుండి మాకు విముక్తి కలిగించుము.

దేవ భిషక్కులు అశ్వినులు తమ యుక్తులచే మానుండి మృత్యువును తొలగింతురు గాత.

10. అగ్నీ! మేము పరంజ్యోతిని దర్శింతుము గాత. అంధకారమును దాటుదుము గాత. దేవతలకు ఒకే దేవతయు ఉత్తమ జ్యోతియు అగు సూర్యుని చేరుకుందుము గాత.

11. ఈ అగ్ని సమిధలు ఉన్నతములు కావలెను. ఇతని స్వచ్ఛకాంతి జ్వాలలు ఉన్నతములు కావలెను. యాజమానపుత్రుల ముందు ఈ దీప్తి శిఖలు ఉన్నతములు అగును గాత.

12. అగ్ని జలములకు పౌత్రుడు. ప్రాణవంతుడు. సర్వ ధనవంతుడు. దేవతలకు ఇతడే ద్యోతమానుడు. అగ్ని మా మార్గములను ఘృత, మధుమయములు చేయును గాత. "పథో అనక్తు మధ్వా ఘృతేన"

13. అగ్నీ! నీవు ఋత్విజులచే స్తుతించబడువాడవు. మధుర ఘృతమూలమున యజ్ఞమున వ్యాపించువాడవు. సవిత పుణ్యవంతుడు. లోకములచే కీర్తించబడువాడగును.

14. యజ్ఞము ప్రారంభమైనది. యజ్ఞ నిర్వాహకుడగు అధ్వర్యు జ్ఞానమూర్తి స్తుతించుచు బయలుదేరినాడు. ఘృతము, హవి, స్రువము మున్నగు వానిచే యజ్ఞమునకు వచ్చుచున్నాడు.

15. అధ్వర్యుడు మహిమాన్వితుడగు అగ్నిని యజించును. అగ్ని హవియుతుడు. వాసయితుడు చేతనాప్రదుడు. ధనదాత. అధ్వర్యు అగ్నికి బాలకార హవిస్సులు అర్పించవలెను.

16. ద్వార దేవేరుల వ్రత ధారిణులు. స్థానము గ్రహించినంత యజ్ఞమును ఐశ్వర్య వంతము చేయుదురు. వారు అగ్నికర్మములు వహించి యజ్ఞమును రక్షింతురు. విశ్వే దేవతలు వీరి కార్యములను రక్షింతురు.

17. ఉషా రాత్రులు దేవతాస్త్రీలు, ఈ అగ్నికి భార్యలు వారు. గార్హ్యపత్యాగ్ని యందున్న మమ్ము శాస్త్రోక్తమగు ఈ యజ్ఞమును రక్షింతురు గాత.

18. దైవీహోతలు, అగ్ని, వాయువులు, మా యజ్ఞమును మహోన్నతము చేయుదురు గాత. వారు అగ్ని జ్వాలలను నుతింతురు గాత. మా యజ్ఞమును సఫలమును చేయుదురు గాత.

19. స్తూయమానలగు ముగ్గురు దేవేరులు - ఇడ, సరస్వతి, భారతి - దర్భాసనమున ఆసీనలగుదురు గాత.

20. శీఘ్రముగా లభించునదియు - అద్భుతమును - అనేక స్థానము లందున్నదియు వీర్యశాలి యగు ధనమును త్వష్టదేవుడు మా నాభి స్థానముల పడవేయును గాత.

21. స్రుకమా! అత్యంత హవిర్దానము చేయుము. దేవతలను హవిర్భుక్తులను చేయుము. శాంతియుత అగ్ని హవిని సంస్కరించుచున్నాడు.

22. జాతవేద అగ్నీ! ఇంద్రునకు హవిన్వేకరింపుము. ఈ హవిని విశ్వే దేవతలు ఆస్వాదింతురు గాత.

23. అన్నమున బలిసినవియు ధనవర్ధకములగు నియుతాశ్వములను సుప్రజ్ఞ, శ్వేత వాయువు అధిష్ఠించును. ఆ నియుతములు వాయువు ముందు వచ్చి నిలుచును. అప్పుడు యజమానాదులందరు, సుపుత్ర ప్రాప్తి కలుగు యజ్ఞాది కర్మలు చేయుదురు.

24. ద్యావాపృథ్వులు ధనము కొరకని వాయువును సృష్టించినారు. ఆ ద్యోతమాన వాయువును వాగ్దేవి స్వయముగా స్వీకరించినది. జనాకీర్ణ మార్గములందు శ్వేత, ధనస్వామి వాయువునకు నియుతాశ్వములు లభించును.

25. జలము లోకములన్నింటిని తన గర్భమున దాల్చినది. అట్లు గర్భము దాల్చిన జలము తనలోన వేడిని పుట్టించినది. అప్పుడు దేవతలకు ఏకమాత్ర ప్రాణమగు హిరణ్యగర్భుడు అవతరించినాడు. అతనికి మేము హవిస్సులర్పింతుము. "కస్మైదేవాయహవిషా విధేమ"

26. ఏ అంతర్యామి తన మహిమచే దక్ష ప్రజాపతిని గర్భమున దాల్చినాడో, ఎవడు యజ్ఞమును కల్పించినాడో -

ఎవడు సమస్తజలమును సర్వదిశల నుండి చూచి తెలిసినాడో, ఎవడు దేవతలకు ఏకమాత్ర దేవతయగువో "కస్మైదేవాయహవిషా విధేమ"

27. వాయువా! నీవు నియుత అశ్వముల మీద యజ్ఞము కొరకని యజమాని ఇంటికి వెళ్ళుదువు. అచటి నుండి వచ్చి మాకు అన్నము, సరిపడునంత ధనము, పుత్రులు అశ్వగోధనమును ప్రసాదించుము.

28. వాయువా! నీవు నీ శత, సహస్రక నియుతములతో యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. ఈ తృతీయ సవనమున తృప్తి చెందుము. దేవతలారా! నిరంతరము శుభములు కలిగించి మమ్ము రక్షించండి.

29. వాయువా! నియుతాశ్వ సహితుడవై విచ్చేయుము. శుక్రమను పానపాత్ర నీ కొరకు వేచియున్నది. నీవు సదా అభిషుత గృహమునకు వెళ్ళువాడవు కదా!

30. ఇది దేవయజ్ఞము. శుక్ర గ్రహము నిండుగా సోమపాత్ర సమర్పించుచున్నాను. వాయువా! నియుతాశ్వయుక్తుడవై సోమపానమునకు, ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము.

31. వాయువు అగ్రగంత, యజ్ఞము వలన సంప్రీతుడు, కళ్యాణకారి. అతడు నియుతాశ్వములను, శుభములను వెంటపెట్టుకొని యజ్ఞమునకు రావలెను.

32. వాయువా! నీకు వేనవేల రథములున్నవి. వానిమీద నియుతవంతుడవై సోమపానమునకు విచ్చేయుము.

33. వాయువా! నీవు జగత్ స్వరూపుడవు. నీవు ఒకటి, రెండు, పది, ఇరువది, మూడువందల అశ్వములపై పాత్రలను, ధనమును యజ్ఞమునకు తెచ్చెదవు. వానిని ఇచటనే వదలి వెళ్ళుము.

34. వాయువా! నీవు ఋతపతివి. త్వష్టకు జామాతవు. నిన్ను మేము అన్నములు యాచించు చున్నాము.

35. శూరఇంద్రా! పాలు పితుకని ఆవులు దూడల కొరకు అంబారావము చేసినట్లు, మేము నిన్ను సంస్తుతించుచున్నాము. స్వర్గద్రష్ట, చరాచర జగత్తునకు స్వామిని స్తుతించుచున్నాము.

36. ఇంద్రా! నీవంటివాడు దేవలోకమున లేడు. భూలోకమున లేడు. ఇప్పటికి పుట్టలేదు. ముందు పుట్టబోడు.

ధనవాన్ ఇంద్రా! మేము అశ్వకాములము. హవి సహితులమై గోకామియగు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

37. ఇంద్రా! అన్నలాభము కొరకు ఋత్విజులు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నారు.

వృత్రహంత ఇంద్రా! మేము వర్షము కోరియు అశ్వములు కోరియు యజ్ఞకర్తలమై, శ్రేష్ఠ పాలకుడవగు నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము.

38. వజ్రహస్త, పూజనీయ ఇంద్రా! నీ తేజము వలననే నీవు స్తుతించబడుచున్నావు. నీవు గోవులు, రథములు కలవాడవు. జయశీల అశ్వమునకు అన్నము ఇచ్చినట్లు - మాకు అశ్వమునిమ్ము.

39. ఇంద్రుడు విచిత్రుడు. నిత్యము వర్ధిల్లువాడు. అతడు ఏ స్తుతులకు, ఏ అభిషవాడి కేఇయలకు ప్రసన్నుడై మాకు మిత్రుడు కాగలడు?

40. ఇంద్రా! బలములందు అత్యంత బలము కలిగించు హవిరన్నమేది? దేనివలన నీవు బలయుతుడవై గూఢముగా దాచిన గోధనాదులను వెలికి తీయగలవు?

41. ఇంద్రా! నీవు మా మిత్రులకు - నీ స్తోతలకు రక్షకుడవగుము. రక్షించుటకు గాను నీవు వందల రూపములు ధరించువాడవు కదా!

42. అగ్నీ! నీవు అమరుడవు. బలయుతుడవు. జాతప్రజ్ఞవు. నిన్ను యజ్ఞ యజ్ఞమందును, స్తుతి స్తుతియందును, ప్రియమిత్రుని స్తుతించు రీతి కీర్తించుచున్నాను.

43. అగ్నీ! అన్నముల స్వామీ! వాసయితా! నీవు ఒకటి - రెండు - మూడు - నాలుగు స్తుతులచే సంస్తుతుడవగుము. మమ్ము పాలించుము - పాహి.

44. అధ్వర్యులారా! జలపాత్రుడగు అగ్నికి తృప్తి కలిగించండి. అతడు మన హవిని ఆశించుచున్నాడు. దేవతలకు హవి అందించుటకు మేము అగ్నినే సంకల్పించుచున్నాము.

అగ్ని మమ్ము అన్నములకగు యుద్ధములందు రక్షించును గాత. మమ్ము వర్ధిల్ల చేయును గాత. మా పుత్రులను రక్షించును గాత.

45. సంవత్సరోఽసి. పరివత్సరోఽసి, ఇద్వాత్సరోసి. వత్సరోసి

ఉషస్తే కల్పయన్తామ్. అహోరాత్రాస్తే కల్పయంతాం. మాసాస్తే కల్పయంతాం. అర్ధమాసాస్తే కల్పయంతాం. ఋతవస్తే కల్పయన్తామ్. సంవత్సరస్తే కల్పయంతామ్.

అగ్నీ! జనన మరణముల కొరకు వికాస సంకోచములనందుము. నీవు స్వయముగా ప్రసరించుము.

అగ్నీ! నీవు సుపర్ణచిత్తవు. సూర్యుని అనుమతిని అంగిరుల యజ్ఞమునందు వలెనే మాయగణమున సహితము స్థిరపడుము.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

అగ్నికమను ఇరువది ఏడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

పథో అనక్తు మధ్వా ఘృతేన

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువది ఎనిమిదవ అధ్యాయము

1. హోతా యక్షత్సమిధేన్ద్రమిస్పదే నాభాపృథివ్యాఅధి|
దివే వర్ష్మన్సమిధ్యత ఓజిష్ఠశ్చర్షణీసహాం వేత్వాజ్యస్య హోతర్యజ||

హోత పృథ్విస్థానమగు వేదిమీద ఇంద్రునకు, అగ్నిభావమున సమిధలు అర్పించి యజించవలెను. అంతరిక్షపు నాభి ప్రదేశమునను, ద్యులోకపు ఉత్తమ స్థానమునను, విద్యుత్, సూర్య రూపములచే ఇంద్రుడు యజించబడుచున్నాడు.

ఇంద్రుడు సమర్థుల తలలు వంచగల ఓజస్వి అతడు ఘృతమును సేవించును గాత.

మానవహోతా! నీవు సహితము యజింపుము. హోతర్యజ.

2. ఇంద్రుడు జేత. అపరాజితుడు, స్వర్ణవేత్త, హోతలు ఇంద్రుని, తనూనపాత అగ్నిని, రక్షణలతోను, అత్యంత మధుర హవిస్సులతోను యజించవలెను. తేజస్వియగు నరాశంస అగ్ని సహితుడైన ఇంద్రుడు ఘృతమును సేవించును గాత. "హోతర్యజ"

3. ప్రయాజ దేవతలగు ఇడల సహితముగ సంస్తుతించబడువాడును. అమరుడును అగు ఇంద్రుని హోతలు

యజింపవలెను. దేవసమ బలశాలి, వజ్రహస్తుడు, అసురపుర ధ్వస్త ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత. "హోతర్యజ"

4. ఇంద్రుడు దర్భాసనములపై ఆసీనులగువారిలో శ్రేష్ఠుడు. అభీష్టవరదుడు. యజమానికి హితపు కలిగించువాడు. హోతలు ఇంద్రుని దర్భాసనమున యజించుచున్నారు. వసు, రుద్ర, ఆదిత్య సహితుడై ఇంద్రుడు దర్భాసనమున ఆసీనుడు కావలెను. ఘృతము సేవించివలెను. "హోతర్యజ"

5. ఇంద్రునిలో ఓజస్సు, వీర్యము, సహనము పెంచునట్టి ద్వారదేవేరులను హోత యజించవలెను. సేచక ఇంద్రుని కొరకు గాను, సుగమనలు, యజ్ఞవర్ధినులగు, ద్వారాదేవేరులు ఘృతము సేవింతురు గాత. హోతర్యజ"

6. ఇంద్రుని చక్కని పాడియావులను, మహా మాతలగు ఉషారాత్రులను హోత యజించును గాత. వారిరువురు ఒకేతీరు దూడల ఆవుల వలె, ఇంద్ర రూపవత్సము యొక్క తేజస్సును వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ఉషారాత్రులు ఘృతమును సేవింతురు గాత. హోతర్యాజ

7. అగ్ని వాయువులు వైద్యులు. పరస్పర మిత్రులు. దైవీ హోతలు. వారిని హోత యజించును గాత. క్రాంతద్రష్టలు విద్వాంసులగు వారలిద్దరు ఇంద్రునకు శక్తి కలిగించుచున్నారు. అగ్ని వాయువులు ఘృతము సేవింతురు గాత. హోతర్యజ

8. ఇడ, సరస్వతి, భారతి అను ముగ్గురు దేవేరులు అగ్ని, వాయు, ఆదిత్య లోకములను ధరించినవారు. భేషజులు, కర్మవంతులు. హోత వారిని యజించును గాత. ఇంద్రుని పాలించువారును, హవిర్యుక్తలగు ముగ్గురు దేవేరులు ఘృతమును సేవింతురు గాత. హోతర్యజ.

9. త్వష్ట ఐశ్వర్యవంతుడు, ద్యోతమానుడు, వైద్యుడు సుయజనీయ ఘృతమున శోభిల్లువాడు, అనేక రూపుడు, సువీర్య వంతుడు, ధనవంతుడు, హోత త్వష్టను యజించును గాత. త్వష్ట ఇంద్రునకు ఇంద్రియ శక్తిని ప్రసాదించును. త్వష్ట ఘృతమును సేవించును గాత. హోతర్యజ.

(త్వష్టః సమిధాంపతే అని తైత్తరీయము)

10. వనస్పతి యూపము హవిసంస్కర్త. శమిత శక్తివంత హూత యూపమును యజించును గాత. యూపము సుగమ ఆహుతులను మధుర ఘృతమున యజ్ఞయుక్తము చేయును. వానిని దేవతలచే ఆస్వాదింపచేయును. యూపము ఘృతమును సేవించును గాత. హోతర్యజ.

11. హోతలు ఇంద్రుని యజింతురు గాత. ఘృత దేవతలకు స్వాహా. మేద దేవతలకు స్వాహా. మేద బిందువులకు స్వాహా. స్వాహా దేవతలకు స్వాహా. హవ్య సూక్తవంత దేవతలకు స్వాహా. ఘృత పాయి దేవతలు ఘృతము సేవింతురు

గాత. ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత. హోతర్యజ

12. వేది మీద పరచిన దర్భాసనము ఋత్విజాదులచే సనాథమైనది. ఇంద్రుడు మున్నగు వారి యుక్తము అది ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయునది. పగలు కోయబడి రాత్రి అల్లబడి, దర్భత్వ ధనమున ఇతర పదార్థములను తలదన్నిన దర్భ, యజమానికి ధనము కలిగించుట కొరకు ఘృతమును సేవించును గాత. యజ.

13. ద్యోతమాన ద్వారము, కడపచే సంపన్నమైనంత దృఢమై వర్ధిల్ల చేయును. ఉరుకులు పెట్టు యువకులు చేతను, అల్లరి పిల్లలచేతను ఏర్పరచబడి దుమ్ము నిండిన కూపాదులను ద్వారదేవత తొలగించును గాత. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు ద్వారాదేవేరులు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

(యజ్ఞ భ్రంశక రాణి కూపాదీని యజ్ఞమార్గాదపన యన్విత్యర్థః ఇతి ఉవటః| యజ్ఞమునకు ఆటంకము కలిగించు కుపాదులను యజ్ఞమార్గమునుంచి తొలగించమనుట)

14. ద్యోతమాన ఉషా, రాత్రులు ఇంద్రుని యజ్ఞమును ఆహ్వానింతురు గాత. దైవీప్రజ వసు, రుద్ర ఆదిత్య సహితులై ఘృతమును అందుకొందురు గాత. సుప్రసన్నలు. హితకారిణులగు ఉషా, రాత్రులు, యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

15. ద్యావాపృథ్వులు కాంతిమతులు. సుప్రీతలు. ధనధారులు. వారు ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురుగాత. వారిరువురిలో ఒకరు పాపములను తొలగింతురు. మరొకరు ధనమును ప్రసాదింతురు. జ్ఞానవతులగు వారు ఉభయులు యజమాని ఇంట ధనమును నింపుటకు, ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

16. దుగ్ధదాయి మరియు ఊర్జాహుతి దుగ్ధములచే ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. వారిలో ఒకటి అన్నము, బలము కలిగించును. మరొకటి సహభజన, సమపానములు కలిగించుణు. దయామయి ఉర్జాహుతి పురాతన అన్నములచే సూతన అన్నములను కల్పించును. దుగ్ధదాయి యజమానికి ధనము, కోరిన పదార్థములు తెచ్చును. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు వారిద్దరు ఘృతమును సేవింతురు గాత. యజ.

17. దైవీ హోతలు అగ్ని, వాయు, ఇంద్రదేవతలను వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. నిందకులను వధించు ఆ ఇద్దరు దేవతలు యజమానికి ధనము, కోరిన పదార్థములు ప్రసాదింతురు గాత. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు వారిరువురు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

18. ముగ్గురు దేవేరులు పాలకుడగు ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురు. భారతి ద్యులోకమును స్పృశించును. సరస్వతి రుద్ర సహితమై యజ్ఞమును స్పృశించును. ధనవతి ఇడ, గృహముల పృథ్విని స్పృశించును. యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకు ముగ్గురు దేవేరులు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

19. యజ్ఞము ఋత్విజులచే ప్రశంసితము. ద్యుతిమంతము. ధనశాలి. మూడు స్థానములు, మూడు బంధములు కలవాడు. అతడు ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును. ఈ యజ్ఞము నలుపు వీపు గల వందల గోవులు కలది. వేల గోవులచే ప్రవర్తిమగునది. మిత్రావరుణులు ఇఅతనికి హోతృకర్మ యోగ్యులు. బృహస్పతి ఉద్గాతృకర్మయోగ్యుడు. అశ్వినులు అధ్వర్యు కర్మయోగ్యులు. యజమాని ఇంటధనము నింపుటకు వారు ఘృతము సేవింతురు గాత, యజ.

20. యూప దేవత దేవతలచే హిరణ్యవర్ణమైనది. మధుర శాఖాయుతము. అశ్వినులు, సరస్వతిచే ఫలవంతము. యూపము ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును గాత. ఈ యూపపు అగ్రభాగము ద్యులోకమును, మధ్యభాగము అంతరిక్షమును తాకును. మిగిలిన భాగము భూమిని గట్టి పరచును. యజమానికి ధనము కలిగించుటకును, యజమాని ఇంట ధనము నింపుటకును యూపము ఘృతము సేవించును గాత. యజ.

21. బర్హి ఓషధులందు శ్రేష్ఠము. ఆ బర్హి "దేవమిన్ద్రమ వర్ధయత్" బర్హి సుఖముగా నిలిచినది. ఇంద్రునితో కూడినది. ఇతర బర్హులందు శ్రేష్టమైనది. ఆబర్హి ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును గాత. యజమానికి ధనము ప్రసాదించుటకును, అతని ఇంట ధనమును నింపుటకును బర్హి ఘృతము సేవించును గాత. యజ.

22. చక్కని యజనకారి అగ్ని "దేవమిన్ద్రమవర్ధయత్" నేడు అగ్ని సుయజనము చేయుచు మా కోరికలను తీర్చును గాత. యజమానికి ధనదామునకును, అతని ఇంట ధనము నింపుటకును, అగ్ని ఘృతము సేవించును గాత. యజ.

23. నేడు ఈ యజమాని అగ్నిని హోతగా వరించినాడు. వండదగిన వానిని ఉడికించుచు, పురోడాశమును పచనము చేయుచు అగ్ని ఉపస్థితుడైవాడు.

వనస్పతి యూపదేవత ఇంద్రుని కొరకు మేకను కట్టుకొని యజ్ఞమునకు ఉపస్థితిమైనది.

అశ్వినులు మున్నగు దేవతలకు యజమాని పశువు సమర్పించినాడు. వారు మేధతో ప్రారంభించి పశువు యొక్క సర్వాంగములను భక్షించినారు. వండిన మిగత అవయవములను కూడా ఆరగించినారు. వారు పురోడాశమున వృద్ధి చెందినారు.

అగ్నీ! హోతలు నిన్ను నేడు ఆర్షేయ పద్ధతిన వరించినారు.

24. అగ్ని మహా యశోవంతుడు. సమిధ్యమానుడు. వరణీయుడు. హోత అగ్నిని, అన్నదాత ఇంద్రుని యజించును గాత. గాయత్రీ ఛందము శక్తి, సంవత్సరన్నర గోవును సమర్పించి యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతమును సేవించును గాత. హోతర్యజ

25. దైవీహోత తనూనపాత అగ్ని మరియు యజ్ఞ ఫలదాత ఇంద్రుని యజించును గాత. ఉష్ణిక్ ఛందము, శక్తి. రెండేళ్ళ ఆవు అన్నముచే ఇంద్రుని యజించును గాత, ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత. హోతర్యజ.

26. ఇంద్రుడు స్తుత్యుడు, స్తుతుడు, వృత్రహంత, బలమున సోమసముడు, సోమము వంటి ఆహ్లాదకుడు. అనుష్టుప్ ఛందము, శక్తి, రెండున్నర యేళ్ళ ఆవు, ఆయుష్యములచే హోత ఇంద్రుని యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత. హోతర్యజ.

27. బర్హి శోభాయమానము. పూషాయుక్తము. అమరము. అనశ్వరము. అన్నదాత ఇంద్రుడు బర్హి మీద ఆసీనుడై ఉన్నాడు. బృహతీఛందము, శక్తి, మూడు దూడల ఆవు, ఆయుష్యములచే హోత ఇంద్రుని యజించవలెను. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత. హోతర్యజ.

28. ద్వారాదేవేరులు సావకాశలు, సుగమనలు, యజ్ఞ వర్ధికలు, సువర్ణరూపలు. వారిని, అన్నదాత ఇంద్రుని హోత, పంక్తి ఛందము, శక్తి, మూడున్నర ఏండ్ల ఆవు, వయసులతో, యజింతును. గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత. హోతర్యజ.

29. ఉషారాత్రులు సుస్వరూపలు, సుకుశలలు, మహిమాన్వితలు, దర్శనీయలు. ఇంద్రుడు అన్నదాత. హోత వారిని, త్రిష్టుప్ ఛందము, శక్తి, మూడేళ్ళ గోవు, ఆయుష్యములచే యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత. హోతర్యజ.

30. అగ్ని వాయువులు విశిష్ట జ్ఞానవంతులు. ఉత్తమ యశః స్వరూపులు. క్రాంతద్రష్టలు. పరస్పర సంగతులు. వారిని, అన్నదాత ఇంద్రుని, జగతీ ఛందము, శక్తి, ఎద్దు, వయసులతో హోత యజించవలెను. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత. హోతర్యజ.

31. భారతి, సరస్వతి, ఇడ దేవేరులు సుస్వరూపలు. సువర్ణ రూపలు. మహా మహిమాన్వితలు. హోత వారి సహితముగా ఇంద్రుని విరాట్ ఛందము, శక్తి, నవగ్రసూత గోవు వయసులచే యజించును గాత. ప్రయాజ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత. హోతర్యజ.

32. త్వష్ట సువీర్యశాలి. పుష్టివర్ధనుడు, రూపధారి. అట్టి త్వష్టను "పృథక్పుష్టిమిన్ద్రం" హోత యజించును గాత. ద్విపద ఛందము, శక్తి, వృషభము, ఆయువులచే హోత యజించును గాత. ప్రజాయ దేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతమును సేవించును గాత. హోతర్యజ.

33. హవిని సంస్కరించునదియు, శతమఖమును, హిరణ్యవర్ణయు, పగ్గము పట్టునదియు,

వశమునందుంచునదియు నగు వనస్పతి యూపమును మరియు అన్నదాత ఇంద్రుని కకుప్ ఛందము, శక్తి, వంధ్యయు గర్భఘాతినియగు గోవు, వయసును సమర్పించి హోత యజించును గాత. ప్రజాయదేవతా సహితుడై ఇంద్రుడు ఘృతము సేవించును గాత.

34. స్వాహా కృతీరగ్నిం, గృహపతిం, పృథిగ్వరుణం, భేషజం కవిం. ఆయుధవంతుడు. ఆయుర్ధాత ఇంద్రుని అతి ఛందము, శక్తి, బృహదృషభములతో హోత యజించును గాత. ఇంద్రుడు ఘృతమును సేవించును గాత.

35. ద్యుతిమంత బర్హి ఆయుర్ధాత ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయును గాత. గాయత్రీ ఛందము, శక్తి, చక్షు, ఆయుష్యము, ఇంద్రుని యందు చేర్చుచు, ధనదానము చేయుచు, ధనము చేర్చుచు బర్హి దేవత ఘృతము సేవించును గాత. యజ.

36. ద్వార దేవేరులు, ఆయుర్దాతము, పవిత్రుడగు ఇంద్రుని యందు, ఉష్ణిక్ ఛందము, శక్తి, ప్రాణము, ప్రాయములను చేర్చుదురు గాత. ధనదానము చేయుచు చేర్చుచు ద్వార దేవేరులు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

37. ద్యుతిమంత ఉషా రాత్రులు, ఆయుర్ధాత ఇంద్రుని యందు అనుష్టుప్ ఛందము, శక్తి, బలము, ప్రాయమును చేర్చుదురు గాత. ధనదానము చేయుచు, ధనము చేర్చుచు ఉషా రాత్రులు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

38. దీప్య మానలు, ధనదర్తలగు దేవేరులు, ఇంద్రుని యందు బృహతీఛందము, శక్తి, శ్రోతము, ప్రాయమును కలిగింతురు గాత. ధనదానము చేయుచు ధనము అందించుచు దేవేరులు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

39. దుగ్ధ దాయినియు ఊర్జాహుతియు దుగ్ధములచే ఇంద్రుని వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. పంక్తి ఛందము, శక్తి, బలము ఆయుష్యము ఇంద్రునకు కలిగింతురు గాత. ధనదానము చేయుచు ధనము కూర్చుచు దేవేరులు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

40. దైవీహోతలగు అగ్ని వాయువులు అన్నదాతయగు ఇంద్రుని యందు త్రిష్టుప్ ఛందము, శక్తి, దీప్తి, వయసు చేర్చి వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ధనదానము చేయుచు ధనము కూర్చుచు అగ్ని వాయువులు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

41. భారతి, సరస్వతి, ఇడ యను ముగ్గురు దేవేరులు, వయోధసుడు, పాలకుడగు ఇంద్రుని జగతీ ఛందము, శక్తి, బలము, ఆయుష్యము కలిగించి వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ధనదాన, ధన ధారణల కొరకు దేవేరులు ఘృతము సేవింతురు గాత. యజ.

42. ఋత్విజులచే స్తుతించబడు యజ్ఞ దేవత అన్నదాత ఇంద్రుని విరాట్ ఛందము, శక్తి, రూపము, వయసులతో వర్ధిల్ల చేయును గాత. ధనదాన ధనధారణల కొరకు యజ్ఞ దేవత ఘృతమును సేవించును గాత. యజ.

43. వనస్పతి యూప దేవత వయోధస ఇంద్ర దేవుని ద్విపద ఛందస్సు, శక్తి, ఐశ్వర్యము, ఆయుష్యములచే వర్ధిల్ల చేయుదురు గాత. ధనదాన, ధనధారణల కొరకు యూప దేవత, ఘృతము సేవించును గాత. యజ.

44. ఓషధులకు దేవతయగు బర్హిదేవత, వయోధస ఇంద్రుని కకుప్ ఛందము, శక్తి, వయసు, యశస్సు కలిగించి వర్ధిల్ల చేయును గాత. ధనదాన, ధనధారణల కొరకు బర్హి దేవత ఘృతమును సేవించును గాత. యజ.

45. స్విష్టికృత అగ్ని, వయోధస ఇంద్రుని అతిచ్ఛంము, శక్తి, క్షాత్రము, ప్రాయములచే వర్ధిల్ల చేయును గాత. ధనదాన, ధనధారణలకు అగ్ని ఘృతము సేవించును గాత. యజ.

46. అగ్ని మద్య హోతారమవృణీతాయం యజమానః పచన్పురోడాశం బధ్నన్నిన్ద్రాయ వయోధసేఛాగమ్| సూపస్థా అద్య దేవో వనస్పతి రభవదిన్ద్రాయ వయోధసేఛాగేన| అధత్తం మేదస్తః ప్రతి పచతాగ్రభీదవీ వృధత్పురోడాశేన|| త్వామద్య ఋషే||

అర్ధమునకు 23వ మంత్రము చూడండి.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

సౌత్రామణీ సంబంధి ప్రయాజానయాజ ప్రైషనిరూపణమను

ఇరువది ఎనిమిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మాకశ్చిద్దుఃఖభాగ్భవేత్

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ఇరువది తొమ్మిదవ అధ్యాయము

1. సమిద్ధో అఞ్జన్కృదరం మతీనాం ఘృతమగ్నే మధుమత్పిన్వమానః|
   వాజీవహన్వాజినం జాతవేదో దేవానాం వక్షిప్రియమా సదస్థమ్|

హే జాత ప్రజ్ఞాన అగ్నీ! సమిద్ధ బుద్ధుల ఉదరములను ప్రకటించుము. స్వాదిష్ట ఘృతమును దేవతలందు నింపుము. వేగవంతుడవగుము. దేవతలకు హవి అందించుము. దేవతలకు ప్రియమగు యజ్ఞమునకు దేవతలను తోడ్కొని రమ్ము.

2. అశ్వము దేవయాన మార్గమును ఎరుగవలెను. తనవంటికి నేతిని పూయవలెను. దేవతలను చేరుకోనవలెను. సర్పణశీల అశ్వమా! నిన్ను సకల దిశలు సేవించును గాత. ఈ యజమానికి అన్నము అందింపుము. స్వధామస్మై యజమానాయ ధేహి"

3. వేగవంత అశ్వమా! నీవు స్తుత్యుడవు. వందనీయుడవు. మార్గములందు వ్యాపనశీలుడవు. పవిత్రుడవు. దేవతలకు ప్రియతముడగు అగ్ని నిన్ను దేవతలకు చేర్చును గాత.

4. దర్భాసనమును మేము చక్కగా పరచుచున్నాము. ఇది వేది మీద విశాలముగ పరచబడినది. దేవతలు ఆసీనులగు దర్భాసనము సేవించునదియు సుప్రీతయగు అదితి దేవి దీనిని సుఖాసనము చేయును గాత. దీనిని స్వర్గమునకు చేర్చును గాత.

5. ద్వార దేవేరులు సౌభాగ్యశాలినులు. నానారూపవతులు. రాకపోకల రెక్కలను తెరచువారు. గమనశీలులు. సమీచీనలు. శబ్దకారిణులు. వారు సుగమనలు అగుదురు గాథ. సుప్రయాణాభవస్తు.

6. ఉషా రాత్రులు ద్యావాపృథ్వులమధ్య సంచరించునవి. యజ్ఞముఖ అగ్నికి కాలము గుర్తు చేయునవి. సువర్ణాలంకృతలు. ఒకరిలో ఒకరు లయమగునవి. నేను వారిని ఆ ఉషా రాత్రులను యజ్ఞవేది మీద ఆసీనులను చేయుచున్నాను.

7. యజమాన దంపతులారా! మీరు ప్రథమ భావనలు సమాన రథులు. శుభ్ర వర్ణులు. "పశ్యన్తో భువనాని విశ్వా" సమస్త భావనములను చూడగలవారు. అగ్ని వాయువు మీ కర్మలను నిర్ణయించువారు. ఆహవనీయులు, పరంజ్యోతిని ఉపదేశించువారు. దేవీహోతలు. వారిని సంప్రీతులను చేయుచున్నాను.

8. ఆదిత్య సహితయై భారతి మా యజ్ఞమును ఆశించవలెను. రుద్ర సహితయై సరస్వతి మమ్ము రక్షించవలెను. వసువులు సహితముగా ఆహ్వానించబడిన సుప్రీతి ఇడ, మమ్ము కాపాడవలెను. ఈ ముగ్గురు దేవేరులు మా యజ్ఞమును అమర దేవతలందు స్థాపించవలెను. యజ్ఞంనో దేవేరమృతేషు ధత్త"

9. దేవకామియు, యోగ్య వీర పుత్రుడగు ఇంద్రుని త్వష్ట పుట్టించినాడు. వేగవంతమగు అశ్వమును త్వష్ట సృష్టించినాడు. "త్వేష్టేదం విశ్వం భవనం జజాన" త్వష్ట సమస్త భవనములను కల్పించినాడు.

హోతా! అనేకము కల్పించిన త్వష్టను యజింపుము.

10. అశ్వము స్వయముగా ఘృతమును పులుముకొనును గాథ. అది కాల ప్రకారము హవియై దేవతలను చేరును గాథ.

వనస్పతి యూపము దేవలోకపు దేవతలను ఎరింగినది. అగ్నిచే ఆస్వాదించబడిన హవిస్సులను యూపము దేవలోకమునాకు చేర్చును గాత.

11. అగ్నీ! నీవు అడవులందు పుట్టినావు. "ప్రజాపతేస్తపసావావృధానః" ప్రజాపతి తపమున వర్ధిల్లినావు. యజ్ఞమును భరించుచున్నావు. స్వాహా అన్న హవిముందు సాగు అగ్నీ! దేవలోకమునాకు వెళ్ళుము. దేవతలు సాధు హవిని సేవింతురు గాత.

12. అశ్వమా! నీవు సాగరమున పుట్టినావు. అశ్వమునకు పుట్టినావోగాని భీషణ రావము చేసినావు. గొప్పగా పుట్టిన అశ్వమా! శ్యేనము వంటి నీ రెక్కలు, హరిణము వంటి నీ పాదములు అత్యంత స్తుత్యములు.

13. యముడు ఇచ్చిన అశ్వమును తొలుత 'త్రిత' పూన్చినాడు. ఇంద్రుడు తొలుత అధిరోహించినాడు. విశ్వావసు గంధర్వుడు తొలుత కళ్ళెము పట్టినాడు. వసువులు సూర్యుని నుండి అశేఅమును పొందినారు.

14. అశ్వమా! నీవే యముడవు. నీవే ఆదిత్యుడవు. నీవే ఉర్వవు. నీ గుహ్య కర్మలచే నీవే త్రితవు. ప్రతిజ్ఞచే నీవు సోమము నందు ఏకీభూతవు. దేవలోకమున నీకు ఋగ్యజుస్సామమను మూడు బంధములు ఉన్నవి.

15. అశ్వమా! నీకు ద్యులోకమున మూడు జలములందు మూడు, అంతరిక్షమున మూడు, బంధములు ఉన్నవని చెప్పుదురు. నిన్ను వరుణుడు ప్రశంసించును. నీ పరమ జన్మను మరెందరో చెప్పుకుందురు.

16. అశ్వమా! ఇదిగో ఇక్కడ నీ మార్జనమును చూచుచున్నాను. ఇది నీవు ఖురములచే తోడుచోటు. నిన్ను యజ్ఞమునందు రక్షించు పగ్గములను ఇచట చూచుచున్నాను.

17. అశ్వమా! అంతరిక్ష మార్గమున సూర్యుని చేరునట్టి నీ ప్రాణమును నేను చాలా దూరము వరకు మనసున చూచినాను.

18. అశ్వమా! వర్షమును జయించు కోరికచే ఈ సూర్య మండలమున నీ ఉత్తమ దేవస్వరూపమును చూచినాను. మానవుడు నిన్ను మేతకు విడిచినపుడు -అత్యంత భ్రమణశీలుడవగు నీవు గడ్డి మున్నగు ఓషధులను మేయుదువు.

19. అశ్వమా! రథములు, మానవులు, గోవులు, కన్యల సంపదలెల్ల నీ మీదనే ఆధారపడియున్నవి. మానవ సమాజము నీ మైత్రిని కోరును. దేవతలు సహితము నీ వీరకృత్యములను ప్రశంసింతురు.

20. ఇంద్రుడు స్వర్ణ కిరణములవాడు. అశ్వమును తొలుత అధిరోహించినవాడు. అతడు సహితము మహియందు ఈ అశ్వమును మించజాలడు. "అస్యపదామనోజవా" దీని కాళ్లకు మనోవేగము ఉన్నది. దేవతలు అశ్వపు హవిని ఆరగించుటకు ఆత్రపడుచుందురు.

21. అశ్వము రౌతుగలది. సంకుచిత మధ్యభాగం. తీక్ష్ణ వీరభావము కలది. దివ్య గమనశీల యుద్ధము సంభవించినపుడు అశ్వము హంసల వలె వరుసగా సాగును.

22. అశ్వమా! నీ దేహము సహజముగానే గమన శీలము. నీ మనసు వాయుగతి గలది. నీ జ్యోతులు అనేక స్థానములందు ఉన్నవి. అవి అరణ్యములందు వికసించును - సంచరించును.

23. అశ్వము వేగవంతము, దేవగామి. అది ధ్యానించుచు వధ్య స్థలమునకు చేరును. దాని ముందు ఒక మేకను- వెనుక ఒక మేకను తీసికొనివచ్చెదరు. మేక వెనుక స్తుతి కర్త ఋత్విక్కు నడుచును.

24. అశ్వము తన మాతా పితరుల పరమ స్థానమగు స్వర్గమును చేరినది. ఎంతో రుచిగల హవి స్వరూప అశ్వము నేడు దేవతలను చేరుకున్నది. ఇక ఈ అశ్వము హవిర్ధాత యజమానికి ధనము కోరును.

25. జాతవేద అగ్నీ! యజమాని యజ్ఞ గృహమున సమిద్ధుడవై నేడు నీవు దేవతలను యజింతువు. నీవు మిత్రులకు మాన్యత కలిగించువాడవు. కవివి. విశాల హృదయుడవు. దేవతలను యజ్ఞమునకు తెమ్ము.

26. అగ్నీ! నీవు జలములకు పౌత్రుడవు. శుభజిహ్వ గల వాడవు. యజ్ఞపు దేవమార్గ హవిస్సులను నేతితో తడుపుము. స్వకర్మముల యజ్ఞమును సమృద్ధము చేయుము. ఈ యజ్ఞమునకు దేవప్రాప్తి కలిగించుము.

27. ఈ దేవతలందు ఈ ఋత్విజులచే ప్రశంసనీయుడు. యజ్ఞము లందు యజనీయ అగ్ని మహిమను మేము ప్రస్తుతించుచున్నాము. దేవతలు సుకర్ములు. పవిత్రులు. యజ్ఞ ధర్తలు. వారు సోమము, హవి రెండింటిని సేవింతురు.

28. అగ్నీ! నీవు స్తుత్యుడవు. వందనీయుడవు. దేవతల మహాన్ ఆహ్వాతవు. యజనము చేయబడుచున్న నీవు వసు సహితుడవై ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. అత్యంత పూజనీయుడవు ఆగుము. దేవతలను యజింపుము.

29. వేది మీద పరచబడునని దర్భలు. వానిని స్తుతి వాక్యానుసారము - తొలి సంధ్యలో కోయబడును. కుశలు

పవిత్రాతి పవిత్రములు. సుఖకరములు. వానిని దేవతలు మరియు అదితి కొరకు పరచబడును.

30. ద్వారములు సావకాశములు. పొడవు వెడల్పు గలవి. అవి భర్తల కొరకు స్త్రీలు తొడలు చాచినరీతి పూర్తిగా తెరచుకొనవలెను. మహిమ గలవియు, స్వరగమనలగు ద్వారదేవేరులు నేడు దేవతలు సుప్రవేశలు కావలెను.

31. ఉషా రాత్రులు సాధు స్వరూపలు. యజనీయులు. నికట వర్తినులు. దివ్య స్త్రీలు. ఆభరణవతులు, సురూపలు, శుభ్రకపిశలు. వారు రూపములు దాల్చి యజ్ఞవేది మీద ఆసీనులు కావలెను.

32. అగ్ని వాయువులు దైవీహోతలు. ప్రథమ భావులు. శుభవాక్కులు. యజ్ఞనిర్వాహకులు. యజ్ఞములందు కర్మలు నడిపించువారు. శృతిచే ఉభయ సంధ్యలందు ఆహవనీయులు. ఆదేశించువారు. వారు యజ్ఞమునకు రావలెను.

33. భారతి త్వరత్వరగా మా యజ్ఞమునకు రావలెను. మానవుని చైతన్యవంతుని చేయు సరస్వతియు, ఇడయు యజ్ఞమునకు రావలెను. సరస్వతి మున్నగు సుకర్మలగు ముగ్గురు దేవేరులు దర్భాసనములపై ఆసీనులు కావలెను.

34. హోతా! నీవు యజనకారివి. విద్వాంసుడవు. నాచే అర్థించబడుచున్నావు. ఉత్పాదికలగు దివాపృథ్వులను, సమస్త లోకములను ఆకారము, అవయవములు కలవానిగా సృష్టించిన వాడున్నాడే వానిని ఈ యజ్ఞమున సేవించుము.

35. హోతా! నీవు స్వయముగా, కాలప్రకారము, దేవతలకు రుచికర హవిస్సులను ఘృత యుక్తము చేసి సమర్పించుము. వనస్పతి యూపమా! వధించువాడా! అగ్నిదేవా! ఈ పశుహవిని మధు ఘృతయుక్తము చేసి స్వాదిష్టము చేయండి.

36. అప్పుడే పుట్టిన అగ్ని యజ్ఞ నిర్మాణము చేయును. అగ్ని దేవతలకు పురోగామియగును. "అగ్నిర్దేవానామభవత్పురోగాః" అగ్ని దైవీహోత. అతని అనుశాసనమున అతని ఆహ్వానము అతని వాని యందు స్వాహా యందు స్వాహా అనబడిన హవిని దేవతలు సేవించవలెను.

37. అజ్ఞాని మానవునకు జ్ఞానము కలిగించిన - రూపము లేను వానికి రూపము కలిగించిన అగ్నిదేవా! నీ వద్దనే నివసించు ఋత్విజ, యజమానుల సహితుడవై వ్యక్తమగుము.

38. కవచధారి వీరుడు యుద్ధమధ్యమున దూకినపుడు మబ్బులు క్రమ్మి, ఉరుములు ఉరిమి పిడుగులు పడినంత భయంకరుడు అగును. వీరుడా! అనావిద్ధ దేహమున నీవు శత్రువును జయింపుము. జవచపు మహిమ నిన్ను ఎల్లప్పుడూ రక్షించును గాత.

39. ధనుస్సుచే గోవులను జయింతుము. మార్గములను జయింతుము. సంగ్రామములను జయింతుము. ధనుస్సు శత్రువును హతమార్చును. ధనుస్సు సకల దిశలను జయించును.

40. ఆకర్ణాంతము సంధించిన బాణము చెవిలో ఏదో చెప్పుచున్నట్లుండును. మాటిమాటికి ఆలింగనము చేసికొను మిత్రుని వలె మాటిమాటికి ధనుస్సున సంధించబడును. ధనుస్సుకు కట్టిన 'జ్యా' విజయము కలిగించి ప్రియురాలివలె గుసగుసలాడును.

41. సమాన మనస్క యువతులు వలె ధనుస్సు రెండు కొనలు ఒకదాని అభిప్రాయము మరొకదానికి తెలిసినట్లుండును. తల్లి బిడ్డను చంకకు ఎత్తుకున్నట్లు ధనుస్సు తన నడుమ బాణమును దాల్చును. ఆ ధనుర్బణములు అమిత్ర శత్రువులను ఓడించవలెను.

42. ఈ ధనువు బహుశర రక్షకము. శరములు ధనువునకు పుత్రవంతములు. యుద్ధమున ప్రయుక్తమైన బాణము 'తిశ్చ' మను ధ్వని చేయును. యోధుని వెన్నున నిలిచినా తూణీరము సకల సేనలను జయించును.

43. రథసారథి రథమున కూర్చుండును. గుర్రములను తాను అనుకున్న చోటికి పురోగమింప చేయును. కళ్లెములు వెనుక ఉండి గుర్రములను ముందునకు ఉరికించును. గుర్రములను అదుపుచేయును. మానవులారా! ఆ కళ్లెములను స్తుతించండి.

44. గుర్రము నెక్కిన రౌతు కేకలు పెట్టును. అశ్వములు రథములకు తగులును. గుర్రము వెనుకకు చూడదు. శత్రువును తన కాళ్లక్రింద నలిపివేయును.

45. ఈ రథమునకు 'హవిర్ధానము' అని పేరు. దీని మీద యోధులున్నారు. 'ఆయుధములు' ఉన్నవి. అట్టి సుఖద రథమునే మేము సదా అధిష్ఠింతుము గాత.

46. రథసారథి ఆసనపటువు, రక్షణ కుశలుడు, ఆయుష్మంతుడు, కష్టములందు సహాయకుడు. శక్తిశాలి, గంభీరుడు, సేనావంతుడు, శరధని, స్వయంవీరుడు, ఉదారుడు, శత్రు సమూహములను చండాడ గలవాడు కావలెను.

47. బ్రాహ్మణాసః, పితరుః, సోమ్యాసః శివములగు ద్యావాపృథ్వులు మాకు శుభప్రదములు కావలెను. పూష మమ్ము వినాశము నుండి రక్షించవలెను. సత్యవర్ధక దేవతలారా! మమ్ము యుద్ధములందు రక్షించండి. పాపి, నిందకుడగు శత్రువు మాకన్న సమర్థుడు కారాదు.

48. బాణపు మొదలు ఈకలు కలది. దీని వాడి మొన పగవానిని వెదకును. ధనుస్సు నరమున దూరి ప్రయోగించబడి శత్రువు మీద దూకును. యుద్ధము నందు జనులు ఇటునటు ఉరుకునపుడు బాణము మాకు సుఖము

కలిగించును గాత.

49. ఋజుగమన బాణమా! మమ్ము విడువుము. మా దేహములు రాతివంటివి కావలెను. సోమము మాకు జీవనము ప్రసాదించవలెను. అదితి దేవి మాకు సుఖములు ప్రసాదించవలెను.

50.అశ్వప్రేరక చోదకమా! నీవు అశ్వపు మాంసిల స్థానములను బాదెదవు. దాని కటి భాగమును కొట్టెదవు. ప్రకృష్ట చిత్త అశ్వములను యుద్ధములకంపుము.

51. పాము పొడగా వలె చేతిని క్రమ్ము కొనునదియు, ధనుస్సు నార్పు బాధను సహించుదినయు, శూరుల సమస్త రక్షణ ఉపాయముల నెరిగినదియునగు "హస్తత్రాణము' యోధులను సర్వత్ర రక్షించును గాత.

(హస్తత్రాణము - చేతిని రక్షించు తొడుగు)

52. రథమా! నీవు మా మిత్రుడవు. రక్షకుడవు. వీరుడవు. దృఢ అవయవముల దానవు. నీవు చర్మాదులచే బంధించబడినావు. నిన్ను ఎక్కునట్టి వీరుడు విజయి, శత్రు ధన విజయి అగును గాత.

53. ఇంద్రుని రథము వజ్రాంశము. ద్యావాపృథ్వుల నుండి వెలువడిన ఓజస్సు. వనస్పతుల బలము. జలముల సారము. చర్మ సంబద్ధము. అధ్వర్యులారా! అట్టి ఇంద్రుని రథమును యజించండి.

54. రథము ఇంద్రుని వజ్రాంశము. మరుత్తుల ముఖ స్వరూపము. వరుణుని నాభి. అట్టి రథ దేవతా! ఈ హవి ఆహుతిని స్వీకరింపుము. శత్రువు యొక్క హవిర్యోగ్య ధనమును గుంజుకొని రమ్ము.

55. రణభేరీ! నీ ధ్వనిని ద్యావాపృథ్వులందు నింపి వేయుము. లోకములందు ఎక్కడ వున్న వారయినను నీ ధ్వనిని వినవలెను. నీవు ఇంద్రుడు, అన్య దేవతల సహితముగ సంప్రీతవగుము. శత్రువు ఎంత దూరమున ఉన్నను వారి కదలికను నిలిపివేయుము.

56. దుందుభీ! ఆక్రందయ! మాకు ఓజో బలములను కలిగించుము. శత్రువును అదరగొట్టునట్లు ధ్వనించుము. దుఃఖదాయి శత్రువులను పీడించుము. నీవు ఇంద్రుని పిడికిలివి. బలిష్ఠమగుము. "ఇంద్రస్య ముష్టిరసి వీడయస్వ"

57. ఇంద్రా! ఈ శత్రు సేనలను చిందరవందరసేయుము. ముందడుగు వేయు సేనలను వెనుకకు గెంటుము. విజయ దుంధుభి మ్రోగుచున్నది! మా అశ్వికులు సర్వే సర్వత్ర సంచరించుచున్నారు!! ఇంద్రా! మా రథికులే జయించవలెను. "అస్మాకమిన్ద్ర రథినో జయన్తు"

58. నల్లమెడ మేక అగ్ని పశువు. గొర్రె సరస్వతి సంబంధి. పసుపు పచ్చ పశువు బృహస్పతిది. నల్లనిది పూష దేవతది. నల్లని పొట్టది బృహస్పతిది. విచిత్ర వర్ణ విశ్వేదేవతలది. ఎర్రనిది ఇంద్రునిది. మట్టి రంగుది మరుత్తులలది. దృఢాంగము ఇంద్రాగ్నులది. క్రింద నలుపుది సవితా దేవతది. నల్లనిది, ఒక కాలు నలుపుది వరుణ దేవతాకము.

59. ముఖమున ఎరుపు తిలకము ఎద్దు అగ్నిది. కింద తెలుపున్న రెండు సవితవి. రెండు శ్వేతనాభి పశువులు పూషా దేవతవి. కొమ్ములు లేని రెండు పసుపు రంగువి విశ్వేదేవతలవి. మట్టిరంగువి మరుత్తులవి. నల్లమేక అగ్ని దేవతది. ఆడమేక సరస్వతి సంబంధి. వేగవంత పశువు వరుణ దేవతాకము.

60. అగ్ని గాయత్రి ఛందమున, తివృత్సోమమున, రథంతర సామమున స్తుతించవలసినవాడు. అతని కొరకు ఎనిమిది కపాలములందు పురోడాశము వండవలెను.

ఇంద్రుడు త్రిష్టుప్ ఛందమున పంచదశస్తోమమున బర్హి తసామమున స్తుతించవలసినవాడు. అతని కొరకు పదకొండు కపాలములందు - పురోడాశము వండవలెను.

విశ్వే దేవతలు జగతీ ఛందము, సప్త దశ స్తోమము వైరూప సామమున స్తుతించవలసిన వారు. వారి కొరకు పన్నెండు కపాలములందు పురోడాశము వండవలెను.

మిత్రా వరుణులు అనుష్టుప్ ఛందము, ఏక వింశత్సోమము, వైరాజసామమున స్తుతించవలసినవాడు, అతని కొరకు పాలలో 'చరు' వండవలెను.

బృహస్పతి పంక్తి చ్ఛందము, త్రయత్రింశత్సోమము రేవత్సామమున స్తుతించవలసిన వాడు. అతని కొరకు పన్నెండు కపాలములందు పురోడాశము వండవలెను.

ప్రజాపతికి, అదితికి, విష్ణుపత్నికి చరు పాకము చేయవలెను.

వైశ్వానరాగ్నికి పన్నెండు కలశములందును, అనుమతి దేవతకు ఎనిమిది కలశము లందును పురోడాశము వండవలెను.

(కపాలము కలశమగును.)

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

శిష్టాశ్వమేధ ముంతముల ఇరువది తొమ్మిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సోమాలధిబ్రవీతునో అదితిః శర్మయచ్ఛతు

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మమే ||

ముప్పదవ అధ్యాయము

1. దేవ సవితః ప్రసువ యజ్ఞం ప్రసువ యజ్ఞపతిం భగాయ |
దివ్యోగన్ధర్వః కేతపూః కేతం నఃపునాతు వాచస్పతి ర్వాచంనః స్వదతు||

సవితాదేవా! యజ్ఞమును ప్రేరణ కలిగించుము. యజమాని సంపదకు ప్రేరణ కలిగించుము. వాణిని ధరించువాడును, దివ్యమగు విజ్ఞానమును పునీతము చేయునట్టివాడు మా విజ్ఞానమును పావనము చేయును గాథ. వాచస్పతి మా స్తుతులను ఆస్వాదించవలెను.

2. సవితా దేవత వరణీయ తేజము మా కర్మలను బుద్ధులను ప్రోత్సహించును గాత. ఆ తేజమే మాలో ప్రవేశించును గాత.

3. సవితా దేవా! మాలోని సమస్త దుర్గుణములను తొలగింపుము. శుభ గుణములను మాలో ప్రవేశపెట్టుము.

4. విచిత్ర ధనదాత సవిత; నరుల వాస్తవ రూపమును దర్శించువాడు సవిత. సవితను ఆహ్వానించుచున్నాము. "హవామహే"

5. (ఇవి పురుష మేధ మంత్రములు. ఈ యాగమున పదకొండు యూపములు ఉండును. మొదటి యూపమునకు నలుబది ఎనిమిది నరులను, మిగిలిన పదింటికి ఒక్కొక్కదానికి పదకొండుగురి చొప్పున కట్టబడుదురు.)

బ్రహ్మ కొరకు ప్రియ బ్రాహ్మణుని, క్షత్రియుల కొరకు క్షత్రియుని, మరుత్తుల కొరకు వైశ్యుని, తపస్సు కొరకు శూద్రుని, అంధకారమునకు తస్కరులను, నరకమునకు నష్టాగ్నులను, పాపమునకు నపుంసకులను, అయోగ్యులకు అయోగ్యులను, కామమునకు వ్యభిచారులను, అతికృష్టులకు మాగధును కట్టుచున్నాను.

6. నృత్యమునకు సూతుని, గీతమునకు శైలూషుని ధర్మమునకు సభాచరుని, నరిష్ఠకు భీమలుని, నర్మమునకు రేభమును, హసునకు కరణవిశిష్టుని, ఆనందమునకు స్త్రీ సఖుని, ప్రమదమునకు కుమారీపుత్రుని, మేధకు రథకారుని, ధైర్యమునకు సూత్ర ధారిని యూపమునకు కట్టుచున్నాను.

7. తపమునకు కులాలుని, మాయకు కమ్మరిని, రూపమునకు మణికారుని, శుభమునకు గింజలు విత్తువానిని, శరవ్యమునకు బాణకారుని, హేతికి ధనుస్సులు చేయువానిని, కర్మ కొరకు జ్యానిర్మాతను, దిష్ట కొరకు రజ్జుకారుని , మృత్యువునకు వ్యాధిని, యమునకు కుక్కలచే వేటాడు వారిని యూపమునకు కట్టుచున్నాము.

8. నదులకు పుల్కసపుత్రుని, ఎలుగుబంట్లకు నిషాదుని, పురుష వ్యాఘ్రమునకు ఉన్మత్తుని, గంధర్వ, అప్సరలకు వ్రాత్యుని, ప్రియంగులకు ఉన్మత్తుని, సర్పములకు పంగుని, అయులకు కితవుని, ఈర్యతకు అకితవుని, పిశాచములకు విదల కారిని, యాతుధానులకు కంటకీకారుని కట్టుచున్నాను - యూపమునకు.

9. సంధ్యకు జారుని, గోహకు ఉపపతిని, ఆర్తికి పరివృత్తిని, నిర్రుతికి ఇతుని, అపరాధ్యకు అవివాహితుని, నిష్కృతికి రూపకరిని, సంజ్ఞనమునకు స్మరకారిని, ప్రకామోద్యకు ఉపసదుని అగ్నిష్ట యూపమున బంధించుచున్నాను.

రెండవ యూపమున వర్ణమునకు అనురుధని, బలమునకు ఉపదను.

10. ఉత్సాదులకు కుబ్జను, ప్రముదకు వామనుని, ద్వారాములకు స్రాముని, స్వప్నమునకు అంధుని, అధర్మమునకు బధిరుని, పవిత్రమునకు వైద్యుని, ప్రజ్ఞానమునకు జ్యోతిశ్శుని, ఆశిక్షకు శకునములు అడుగువానిని, ఉపశిక్షకు అభిప్రశ్నకర్తను బంధించుచున్నాను.

మూడవ యూపమున మర్యాదకు ప్రశ్నవక్తను.

11. అర్మలకు హస్తిపాలుని, జవమునకు అశ్వపాలుని, పుష్టికి గోపాలుని, వీర్యమునకు అవిపాలుని, తేజమునకు అజపాలునిని ఇరకు కీనాశుని, కీలాలమునకు సురాకారుని, భద్రమునకు గృహపాలుని, శ్రేయస్సునకు మహాజనుని, ఆధ్యక్ష్యమునకు అనుక్షత్తారుని బంధించుచున్నాను.

12. నాలుగవ యూపమున మాయకు కట్టెలు కొట్టువానిని, ప్రభకు అగ్ని వర్ధకుని, సూర్య లోకమునకు అభిషేక్తను, శ్రేష్ఠ స్వర్గమునకు పరివేషణ కర్తను, దేవలోకమునకు పేశితను, మనుష్య లోకము కొరకు ప్రకరితను, సర్వ లోకములకు ఉపసేక్తను, అమరుతి వధకు ఉపమన్థితను, మేధకు రాజకుని, ప్రకామమునకు రంగులవానిని ఋతమునకు స్తేన హృదయుని కట్టుచున్నాను.

13. అయిదవ యూపమున వైరహత్యకు పిశునుని వివిక్తకు క్షత్తను, ఔపద్రష్ట్యకు అనుక్షత్తమ, బలమునకు

అనుచరుని, భూమికి పరుష్కందుని, ప్రియమునకు ప్రియవాదిని, అరిష్టమునకు అశ్వవాదిని, స్వర్గమునకు భామదుధను, శ్రేష్ఠ నాకమునకు పరివేష్ఠుని, మన్యుకు లోహతాపకుని, క్రోధమునకు నిసరుని, యోగమునకు యోగిని కట్టుచున్నాను.

14. ఆరవ యూపమునకు శోకమునకు అభిసర్తను, క్షేమమునకు విమోక్తను, ఉత్కూల నికూలములకు శీతవానుని, విపుషకు మానకారిని, శీలమునకు కజ్జకారిని, నిర్ఋతికి కోశకారిని, యమునకు వంధ్యను, యుముని కొరకు కవలల వానిని, అధర్యులకు అవతోకమును, సంవత్సరమునకు పర్యాయణిని బంధించుచున్నాను.

15. ఏడవ యూపమునకు పరివత్సరమునకు అవిజాతుని, ఇదావత్సరమునకు కులటను, ఇది వత్సరమునకు ప్రదర రోగినిని. వత్సరమునకు వదులు వంటి దానిని, సంవత్సరమునకు శ్వేత కౌశను, ఋభువులకు చర్మకారుని, సంధ్యలకు చెప్పులు కుట్టువానిని, సరులకు ధీవరుని, ఉపస్థావరులకు దాశుని, వైశంతులకు బైందుని, నంగలమునకు మత్స్యకారుని కట్టుచున్నాము.

16. ఎనిమిదవ యూపమున పారమునకు మార్గరిని, అవారమునకు కైవర్తుని, విషములకు మైనాలుని, స్వనములకు పర్ణకుని, గృహములకు కిరాతుని, సానువులకు జంభకుని, పర్వతములకు కింపురుషుని, బీభత్సమునకు పుల్కసుని వర్ణమునకు స్వర్ణకారుని, త్రాసునకు వర్తకుని. తీర్థములకు ఆంధుని కట్టుచున్నాను.

17. తొమ్మిదవ యూపమున పశ్చాదోషమునకు గ్లాబిని, సర్వ భూతములకు సిధ్మలుని. భూతికి జాగరణుని, అభూతి కొరకు శయనమును, ఆర్తికి జనవాదిని, వ్యర్ధికి ఉపగల్బుని, సశరమునకు ప్రచ్ఛిదుని, అక్షరాజమునకు కితవుని, కృతమునకు ఆదినవదర్శుని, త్రేతకు కల్పకుని, ద్వాపరమునకు అధికల్పిని బంధించుచున్నాను.

18. పదవ యూపమున ఆస్కంధమునకు సభాస్థాణుని మృత్యువునకు గోవ్యచ్ఛుని, అంతకునికి గోఘాతిని, క్షుధకు గోమాంసయాచకుని, దుష్కృతమునకు చరకాచార్యుని, పాపమునకు సైలగుని, ప్రతిశ్రుత్కమునకు అర్తనుని, ఘోషమునకు భషుని, అనంతమునకు మూగవానిని, శబ్దమునకు కోలాహలకారిని, అంతమునకు బహువాదిని బంధించుచున్నాను.

19. పదకొండవ యూపమున మహసమునకు వీణావాదిని, క్రోశమునకు వేణువాదిని, అవరత్పరము కొరకు శంఖవాదిని, వనమునకు వనపాలకుని, అరణ్య శేషమునకు దానపాలకుని.

20. నర్మమునకు వ్యభిచారిని, హంసకు చాకరిని, యాదసమునకు శావలిని- గ్రామణ్యం గ్రామనేతారం, గణకం జ్యోతిర్విదం, అభిక్రోశకం నిందకం- బంధించుచున్నాము.

21. అగ్నికి లావువానిని, పృథ్వికి కుంటివానిని, వాయువునకు చండాలుని, అంతరిక్షమునకు వెదురుగడమీద

ఆటలాడు వానిని, దినమునకు బట్టతల వానిని, సూర్యునకు హరిత నేత్రుని, నక్షత్రములకు కిర్మీరుని, చంద్రునకు కిలాసుని, పగటికి శుక్లవర్ణ పింగాక్షుని, రాత్రికి కృష్ణవర్ణ పింగాక్షుని ఏర్పరచవలెను.

22. అథైతానష్టౌ విరూపానలభతే, ఈ ఎనిమిది మంది విరూపులను సాధించవలెను.

అబ్రాహ్మణులు, అశూద్రులగు, 1. అతి పొడవరి 2. అతి పొట్టి 3. అతి లావు 4. అతి సన్నన 5. అతి తెల్లన 6. అతి నల్లన 7. వెంట్రుకలు లేనివాడు 8. అతి వెంట్రుకలవాడు. వీరు ప్రజాపతి దేవతా సంబంధులు.

అబ్రహ్మణులు, అశూద్రులయిన మాగధి పుశ్చలుడు, జూదరి, నపుంసకుడు, ఈ నలుగురు ప్రజాపతి సంబంధులు.

(మంత్రములందలి వానిని అటు నిటు మార్చి యూపములకు సరిపోవునట్లు చేసినాము.

ఇందు 158 మానవ భేదములను చూపుట జరిగినది. వీనిలో కొన్నింటికి నేటి అర్థములు తెలియకున్నవి. ఇందు జనవాదులు, జాగరణులు మున్నగువారున్నారు. వాద్యకారులున్నారు. ఇవి వృత్తులగునా? గుణములగునా? పరిశోధించవలసి ఉన్నది. ఇందు శ్రమవిభజన స్పష్టముగా అగుపించుచున్నది. ఇంతటి శ్రమ విభజన గలది ఎంతటి విశిష్ట సమాజము కావలెను!)

దాశరథి లక్ష్మణాచార్య బుచ్చమాంబల పౌత్రుండును, విద్వాన్ దాశరథి వేంకటాచార్య వేంకటాంబల పుత్రుండును, అంధ్రప్రదేశ్ ఆస్థానకవి దాశరథి కృష్ణమాచార్యుల అనుజుండును, కమలానామ్ని ధర్మ పత్నీ సమేతుండును, "చిల్లరదేవుళ్ళు" "మాయజలతారు" మోదుగుపూలు" "జనపదం
"రానున్నది ఏది నిజం" "శరతల్పం" "మానవత" "పావని" మున్నగు విశిష్ట నవలా రచయితయునగు దాశరథి రంగాచార్య విరచిత శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్ల యుజుర్వేద సంహిత యందలి నరమేధిక పశుప్రకథితమను ముప్పదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

సర్వే భవంతు సుఖినః

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ముప్పది ఒకటవ అధ్యాయము

1. సహస్రశీర్షా పురుషః సహస్రాక్షః సహస్రపాత్ |

సభూమిం సర్వతః స్పృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్||

అతడు మహా పురుషుడు. వేల తలలున్నవాడు. వేల కన్నులున్నవాడు. వేల పాదములున్నావాడు. అతడు భూమి యందంతటను వ్యాపించినాడు. అతడు ఇంకను పది అంగుళులంత ఎక్కువైనాడు.

2. ఇది సొంతము ఆ మహాపురుషుడే. జరిగినది, జరుగుచున్నది అంతయు అతడే. అమృతమునకు అన్నింటికి అతడే ప్రభువు. అతడు అన్నమున వర్ధిల్లుచున్నాడు.

3. ఇది అతని మహిమ. ఆ పురుషుడు మరింత మహిమ గలవాడయినాడు. ఈ సమస్త విశ్వములు అతని చతుర్థాంశము అగును. ఇతని మూడు భాగములు అమృత స్వరూపము. ఆ స్వరూపము దివి యందు ఉన్నది.

4. ఆ మహాపురుషుని ముప్పాతిక అంశము పైన నిలిచినది. చతుర్థాంశ మాత్రముననే అతడు ఈ బ్రహ్మాండమున బీజరూపుడైనాడు. ఆ పాతిక అంశముననే అతడు సర్వత్ర పరివ్యాప్తుడయినాడు.

5. ఆ మహాపురుషుని నుండి 'విరాట్' ఉత్పన్నమైనది. అందునుంచి పురుషుడు కలిగినాడు. తదుపరి అతడు భూమిని, లోకములను కల్పించినాడు.

6. అతడే సర్వ హోమ యజ్ఞ పురుషుడు. అతని వలననే ఖాద్య, పేయములు నిండినవి. అతడు గ్రామములందును, అరణ్యములందును ఉండు వాయు ప్రధాన పశువులను కల్పించినాడు.

7. అతడు సర్వహుత మహా పురుషుడు, అతని నుండియే ఋక్కులు, సామములు ఉత్పన్నములైనవి. ఛందస్సులు, యజుస్సులు ఆ మహా పురుషుని నుండియే ఆవిర్భవించినవి.

8. అతని నుండియే అశ్వములు పుట్టినవి. వానితోనే రెండు వైపులా దంతములు గల పశువులు జన్మించినవి. అతని నుండియే గోవులు వచ్చినవి. మేకలు పుట్టినవి.

9. ఆ మహాపురుషుడు 'జాతమగ్రతః' అందరి కన్న ముందు అవతరించినాడు. యజ్ఞార్థము అతడు దర్భలచే ప్రోక్షించబడినాడు. 'తేన దేవా అజయన్త సాధ్యా ఋషయశ్చయే' అతడే దేవతలను, సాధ్యులను ఋషులను సృష్టించినాడు.

10. ఋషులు ఒక మహా పురుషుని కల్పన చేసినారు. వారు అతనిని ఎన్ని తీరుల కల్పన చేసినారు? ముఖం కిమస్యాసీత్? అతని ముఖము ఎట్టిదై యుండెను? కిం బాహూ? బహూవులు ఏవై యుండెను? కిమూరూ పాదా ఉచ్యతే. ఏవి ఊరువులు? - పాదములు అనబడినవి?

11. బ్రహ్మణోస్య ముఖమాసీత్ - బ్రాహ్మణులు అతని ముఖమైనారు. బాహూ రాజన్యః కృతః బాహువులు క్షత్రియులైనారు. ఊరూతదస్య యద్వైశ్యః అతని ఊరువులు వైశ్యులైనారు. పద్భ్యం శూద్రో అజాయత పాదముల నుండి శూద్రులు పుట్టినారు.

12. అతని మనసు నుండి చంద్రుడు వెడలినాడు. కన్నుల నుండి సూర్యుడు పుట్టినాడు. కర్ణము నుండి వాయువు, ప్రాణము కలిగినారు. ముఖాదగ్ని రాజాయత ముఖము నుండి అగ్ని ఉద్భవించినాడు.

13. ఆ మహా పురుషుని నాభి నుండి అంతరిక్షము, శిరము నుండి ద్యులోకము, పాదముల నుండి భూమి, శ్రోత్రముల నుండి దిశలు, అట్లే సమస్త లోకములు కల్పితములైనవి.

14. పురుషరూపహవిచే దేవతలు, యజ్ఞము చేసినప్పుడు వసంతము ఈ యజ్ఞపు ఘృతము గ్రీష్మము, సమిధ-శరత్తు హవి అయినవి.

15. దేవతలు యజ్ఞమును విస్తరింపచేసినప్పుడు ప్రజాపతి పురుషుచే ఆలంభ్య పశువుగా బంధించినపుడు - అపుడు "సప్తాస్యాసన్పరిధయః" ఏడు పరిధులైనవి. ఇరువది యొక్క సమిధలైనవి.

16. దేవతలు యజ్ఞముననే యజ్ఞ పురుషుని యజించినారు. అవే ప్రథమ ధర్మములు అయినవి. మహిమాన్వితులగు ఋషులు- పూర్వము సాధ్యులు, దేవతలు వసించిన స్వర్గమును - యజనము చేసి చేరుకున్నారు.

17. జలముల సంభృతము, పృథివి రసము నుండియు ప్రప్రథమముగా హిరణ్యగర్భుడు ఆవిర్భవించినాడు. త్వష్ట అతని రూపమును నిర్ధారించినాడు. అతడే తొలిసారిగా మర్త్యుల లోని దేవత్వమును గుర్తించినాడు.

18. అంధకారమును అధిగమించి ఆ మహాపురుషుని రూపమును తెలిసికున్నాను. అతనిని తెలిసిన వాడె మృత్యువును జయించగలడు. నాన్యః పన్థా విద్యత్కేయనాయ. అది తప్ప అనుసరించుటకు - అన్య మార్గము లేదు.

19. ప్రజాపతి గర్భమునందు సంచరించును. అజాయ మానో బహుధా విజయతే - పుట్టుక లేనివాడు అనెక్ విధములుగా జన్మించుచున్నాడు. అతని మూలమును విద్వాంసులు మాత్రమే దర్శించగలుగుచున్నారు. అతని యందే సమస్త భువనములు నిలిచి ఉన్నవి.

20. ఎవడు దేవతల కొరకు తపించునో, ఎవడు దేవతలకు పురోహితుడు అగునో, ఎవడు దేవతల నుంచి పూర్వమే ఆవిర్భవించినాడో, అట్టి బ్రహ్మయొక్క తేజస్సునకు నిత్యము నమస్కరించుచున్నాను.

21. పూర్వకాలమందు దేవతలు బ్రహ్మతేజమును సృష్టించినారు. అప్పుడు వారు ఆ తేజముతో ఇట్లన్నారు.

ఏ బ్రహ్మణుడు ఈ తేజమును తెలిసి కొనునో, దేవతలు అట్టి బ్రాహ్మణుని అధీనమునందు ఉందురు.

22. హే పరమపురుషా! శ్రీయు, లక్ష్మియు నీ పత్నులగుదురు. అహోరాత్రములు నీ పార్శ్వములగును. నక్షత్రములు నీ రూపమగును. అశ్వినులు నీ విశాల ముఖమండలము అగుదురు.

స్వామీ! నన్ను నీవానిగా భావించుము. నన్ను విముక్తుని చేయుము.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేద సంహిత యందలి

నరమేధాధ్యాయమను ముప్పది ఒకటవ అధ్యాయము సమాప్తము.

"నమో రుచాయ బ్రహ్మయే"

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ముప్పది రెండవ అధ్యాయము

(పురుషమన్త్రా ఉక్తాః అథసర్వమేధమన్త్రా ఉచ్యన్తే| పురుషమంత్రములు - గత అధ్యాయమున చెప్పబడినవి. ఈ అధ్యాయమున - స్వరమేధ మంత్రములు చెప్పబడుచున్నవి.)

1. తదేవాగ్నిస్తదాదిత్యస్తద్వాయుస్తదు చన్ద్రమాః|
తదేవ శుక్రం తద్బ్రహ్మతా ఆపః స ప్రజాపతిః||

అతడే అగ్ని. అతడే ఆదిత్యుడు. అతడే వాయువు. అతడే చంద్రుడు. అతడే వీర్యము. అతడే శబ్దము. అతడే జలము. అతడే ప్రజాపతి అగుచున్నాడు.

2. విద్యోత మానుడగు ఆ మహా పురుషుని నుండియే సమస్త కాల, అవయవ, నిమేష, వర్షాదులు ఉత్పన్నములు అయినవి. నేటివరకు ఆ పరమ పరుషుని అగ్రమును గాని, మధ్యమునుగాని, తిర్యక్కును గాని కనిపెట్టినవాడు లేడు.

3. అతని పేరు మహాద్యశుడు. అతనికి ఉపమానము లేదు. హిరణ్యగర్భాది మంత్రములు మమ్ము బాధించకుండ

వలెను. అతనిని మించి అవతరించినవాడు లేడు.

4. అతడు అన్ని దిశలందు వ్యాపించియున్నాడు. అతడే అందరి కన్న మున్ను జన్మించినవాడు. అతడే గర్భమునందున్నాడు. అతడే పుట్టుచున్నాడు. అతడే ముఖాది సర్వఅవయవములందు ప్రతిష్ఠితుడై ఉన్నాడు.

5. అతని కన్న మున్ను సృష్టి లేదు. అతడే సర్వభువనభూతుడయినాడు. అతడు ప్రజాపతి యైనాడు. ప్రజను రక్షించినాడు. అతడే అగ్ని, వాయు, ఆదిత్యులను మూడు జ్యోతులను నిర్మించినాడు. అతడే అవయవమంత షోడశి అయినాడు.

6. ఎవడు ఉగ్రమగు ద్యులోకమును ధరించినాడో, ఎవడు భూలోకమును స్థిరపరచినాడో, ఎవడు స్వర్గమును నిలిపి ఉంచినాడో, ఎవడు పరమ పదమునకు ఆధార భూతుడైనాడో, అట్టి దేవతకు హవిస్సులు సమర్పింతును.

7. క్రందనశీల ద్యావాపృథ్వులు ఎవనిని మనసున తలచి గడగడలాడునో, ఎవని యందు ఉదయించి సూర్యుడు ప్రకాశించునో, ఎవని గర్భమునందు సకల జలములు నిలిచి ఉన్నవో అట్టి దేవతకు మేము హవిస్సులు అర్పించుచున్నాము.

8. విద్వాంసుడగు వాడు ఆ మహాపురుషుని తన బుద్ధి యందు ఉన్నవానిగా దర్శించుచున్నాడు. ఈ సమస్త సృష్టి అతని గూటి యందే ఇమిడి యున్నది. అతని యందే ఈ సమస్త చరాచర ప్రపంచము ప్రవర్తిల్లుచున్నది. అతడే అందరి యందు జీవ భావమున దేహ భావమున నిలిచి ఉన్నాడు. అతడే ప్రజల యందు వ్యాపించి ఉన్నాడు.

9. ఏడి ఆ వేదవేత్త? ఏడి ఆ పండితుడు? అమృత స్వరూపుడు, వాని తత్త్వమును చెప్పినవాడు? తేజోధామమగు బుద్ధియందున్న వానిని చూపినవాడు!

ఆ మహాపురుషుని ముప్పాతిక అంశము గుహ్యమై ఉన్నది. ఆ ముప్పాతిక అంశమును తెలిసినవాడు తండ్రికే తండ్రి అగుచున్నాడు. యస్తాని వేద సపితుః పితాసమ్

10. అతడు మాకు బంధువు. మమ్ము పుట్టించినవాడు. మమ్ము ఇంత చేసినవాడు. అతడు సమస్త తేజములను భువనములను తెలిసినవాడు. అతని వలననే దేవతలు అమృతమును ఆస్వాదించుచున్నారు. స్వర్గమున విహరించుచున్నారు.

11. ఆ పరమ పురుషుడు సర్వ భూతములకు అతీతుడు. సర్వ లోకములకు అతీతుడు. సర్వ దిశ- విదిశలకు అతీతుడు. అతడు తొలుత కలిగిన సత్యవాక్కు నందు ప్రతిష్ఠితుడైనాడు.

12. ఆ మహా పురుషుడు అతిశీఘ్రముగా ద్యావాపృథ్వులను లంఘించి, సమస్త లోకములను లంఘించి, సకల దిశలను లంఘించి, స్వర్గమును అతిక్రమించి, సత్య సూత్రమును విడదీసి, సత్యమును దర్శించినాడు. సత్యము అయినాడు. సత్యము నందు నిలిచినాడు - తదపశ్యత్తద భవత్త దాసీత్.

(సత్యము- ఋతము - వాని అన్నింటిని మించినది. భగవానుడు సత్యము - ఋతము నందే ఉన్నాడు)

13. అతడు యజ్ఞ గృహస్వామి. అద్భుతుడు. ఇంద్రునకు ఇష్టుడు. అందరిచే కోరబడువాడు. యోగ్యుడు. ఆస్వామిని అన్నము, ధనము, మేధస్సు యాచించుచున్నాను. ఆ స్వామికి స్వాహా.

14. అగ్నీ! మేధ పరమ పవిత్రము. దాని కొరకు దేవతలు పితరులు ఉపాసింతురు. నేడు నీవు నాకు అట్టి మేధను ప్రసాదించుము. నన్ను మేధావిని చేయుము. అగ్నయే స్వాహా.

15. మేధాం మే వరుణో దదాతు. మాకు అగ్ని, ప్రజాపతి, ఇంద్రుడు, వాయువు, ధాత బుద్ధిని ప్రసాదింతురు గాత. వారందరకు స్వాహా.

16. ఇదం మే బ్రహ్మచ క్షత్రం చోభే శ్రియ మశ్నుతామ్|
మయి దేవా దధతు శ్రియ ముత్తమాం తస్సైతే స్వాహా||

దేవతలు నా యందు ఉత్తమమగు సంపదను ప్రవేశపెట్టుదురు గాత. నా ఈ లక్ష్మిని బ్రాహ్మణులు. క్షత్రియులు అనుభవింతురు గాత.

ఆ దేవతలకు స్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయుజుర్వేద సంహితయందలి

సర్వమేధ మంత్రోక్తమగు ముప్పది రెండవ అధ్యాయము సమాప్తము.

తదపశ్యత్తదభత్తదాసీత్.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్పటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ముప్పది మూడవ అధ్యాయము

1. అస్యాజరాసో దమామరిత్రా అర్చద్ధూమాసో అగ్నయః పావకాః|
శ్వితీచయః శ్వాత్రాసో భురణ్యవో వనర్షదో న సోమాః |

అగ్నులు అక్షయములు. యజ్ఞగృహరక్షకులు. ధూమపరిలక్షితలు. శోధకులు. శ్వేతభస్మ రాశులవారు. రాక్షసాదులనుండి రక్షించువారు. ఇంధనస్థితులు. వాయు, సోమసములు.

అగ్నులు యజమానికి ఇష్టప్రదులు అగుదురు గాత.

2. అగ్నులు రసహరణశీలురు. ధూమపరిలక్షితులు. వారు వాయు ప్రేరితుల అయినారు. వేరు వేరుగా స్వర్గమునకు చేరు ప్రయత్నమున ఉన్నారు.

3. అగ్నీ! మాకొరకు నీవు మిత్రావరుణులను యజింపుము. దేవతలను యజింపుము. నీవు బృహత్ ఋతమవు. నీవు నీయొక్క యజ్ఞగృహమున సహితము యజింపుము.

4. అగ్నీ! నీవు దేవతలను ఆహ్వానించుటలో అత్యంత నిపుణుడవు. కుశలుడగు రథివలె ఆశ్వములను నీరథమునకు పూన్చుము. హోతవగుము. తూర్పున ఆసీనుడవు అగుము.

5. ఉషా - రాత్రులు విరుద్ధరూపములవారు శుభమనోరథలు. ఒకే బిడ్డకు పాలిచ్చువారు. రసహారి అగ్ని ఉషయందు అన్నవంతుడు. రాత్రియందు దీప్తివంతుడు అగును.

6. అగ్ని ఋత్విజులచే హవించబడువాడు. అత్యంతయాజకుడు. యజ్ఞములందు స్తుత్యుడు. అందరి కన్న ముందు అగ్ని యజ్ఞగృహమున స్థాపించబడినాడు. భృగువు, అతని శిష్యులు కర్రలందును, జనులందును అగ్నిని కనుగొన్నారు. దానిని ప్రజ్వలింపచేసినారు.

7. 33 కోట్ల 33 లక్షల 33 వేల మూడువందల ముప్పది మూడు మంది దేవతలు అగ్నిని అర్చింతురు. ఘృతాహుతులచే అగ్నిని తడిపెదరు. అగ్నికొరకు దర్భాసనము పరిచెదరు. దేవతల ఆహ్వానకర్త అగ్నిని వేదిమీద ఆసీనుని చేయుదురు.

8. వైశ్వానరాగ్ని ద్యులోకపు శిరము వంటివాడు. భూమి యందంతటను వ్యాపించి ఉన్నవాడు. అతడు కవి. సామ్రాట్టు. యజమానుల అతిథి. జ్వాలాముఖమున స్రువమును గ్రహించువాడు. అట్టి అగ్ని ఋత్విజులు ముట్టింతురు.

9. అగ్ని సమిద్ధుడు. శుభ్రుడు. ఆహుతులు అందుకొనువాడు. ధనదాత. అతడు స్తుతులకు ప్రసన్నుడగును. శత్రును

వధించును.

10. అగ్నీ! విశ్వేదేవతలు, ఇంద్రుడు, వాయువు, మిత్రుని తేజోసహితుడవై సోమమయ మధువును ఆస్వాదించుము.

11. అగ్ని మానవ పాలకుడు. వర్షము కలిగించుమని అగ్నికి తేజోవర్ధక హవి సమర్పించబడును. హవి అందుకున్న అగ్ని ద్యులోకమున మేఘములను కల్పించును. అగ్ని అనింద్య, మిశ్రమకారి, ధ్యాతవ్య బలమున మేఘజలమును కల్పించును, కురిపించును.

12. అగ్నీ! జలవిక్రమమును ప్రదర్శించుము. ఉత్తమ ధనములు నీకు చెందవలెను. ఈ భార్యాభర్తలను అన్యోన్యులను చేయుము. శత్రువులు తేజోవంతులయినను వారిని ఓడించుము.

13. అగ్నీ! అర్చనీయ స్తుతులచే మేము, నీవు అత్యంత గంభీరుని కోరుదుము గాత.

మహా అగ్నీ! నీవు మా పిలుపు వినువాడవు. నీవు బలమునందు ఇంద్ర వాయుసముడవు. ఋత్విజులు నీకు హవిరన్నములు సమర్పించుచున్నారు. సంప్రీతుని చేయుచున్నారు.

14. సమ్యగాహుత అగ్నీ! ధనవంతుడు, బుద్ధిమంతుడు, ఆలమందలు గల యజమాని నీకు ప్రీతిపాత్రుడు అగును గాత.

15. అగ్నీ! నీవు యాచకుల పిలుపు వినగల చెవులున్నవాడవు. నీవు హవ్యవాహనుడవు. నీవెంట ఉన్న దేవతల సహితుడవై మా ప్రార్ధన ఆలకింపుము. మిత్రుడు - ఆర్యమ - ప్రాతః సవనమున హవిర్భాగములు అందుకొను ఇతర దేవతలు ధర్భాసనముల మీద ఆసీనులు కావలెను.

16. యజనీయ దేవతలందరిలో అఖండ్యుడు, సమస్త మానవులకు అర్చనీయుడు, హవిస్వీకర్త, జాతవేది యగు అగ్ని దేవతలకు సుఖకరుడు కావలెను.

17. మేము సవిత ఆజ్ఞయందు ప్రవర్తిల్లు వారలము. మిత్రావరుణుల విషయమున నిరపరాధులము. మహానుడు, సమిద్ధమానుడగు అగ్ని యొక్క అక్షయశరణమున ఉందుము గాత. నేడు మేము దేవతల అక్షయ రక్షణ కోరుచున్నాము.

18. సుఖించు గోవులవలె సోమము వర్ధిల్లుచున్నది. ఇంద్రా! నిన్ను స్తుతించు వారలు యజ్ఞమునకు వెడలినారు. నియుత అశ్వముల సహితులైన అశ్వినుల వంటి నీవు మా యజ్ఞము వైపు సాగుము. నీవు సంస్తుతుడవై అన్నధనాదులు ప్రసాదించువాడవు కదా!

19. గోవులారా! మీరు మమ్ము రక్షించండి. మహాయజ్ఞమునకు రూపకల్పన చేయు ద్యావాపృథ్వులారా! మీ చెవులు రెండు బంగారు మయములు. మీరు మమ్ము రక్షించండి.

(బంగారు చెవులయినందున చక్కగా వినగలరు-భూరిగా ఇవ్వగలరని)

20. నేడు సూర్యుడు ఉదయించినంత మిత్రుడు, ఆర్యను, సవిత భగుల ప్రేరణయే మాకు కర్తవ్యమగును.

21. ఋత్విజులారా! శ్రీయు, ద్యావాపృథ్వుల అభిశ్రీయు, అభీష్ట సోమరసము అభిషుత మైనంత చషకములందు నింపండి. సోమమే నదుల మూలమగును.

(నద్యుప కణ్ఠే హి సోమ్యోజాయత ఇతి ఉవటః)

22. ఇంద్రుడు ఎంతో శోభిల్లుచున్నాడు. దర్భాసనమున ఆసీనుడై ఉన్నాడు. అతడు సకల స్తుతులచే అలంకరించ బడినాడు. అతడు సేచకుడు. ప్రాణదాత. మహామహుడు. సర్వస్వరూపుడగు ఇంద్రుడు అమృతము వంటి జల వర్షము కలిగించువాడు అగును.

23. ఋత్విజులారా! ఇంద్రుని ఎరుగుదురా? అతడు గొప్పవాడు. సోమనోన్మత్తుడు, ఎల్లరిని మించినవాడు. సమస్తము ఇవ్వగలవాడు. సుయజ్ఞుడు. సుబలుడు. మహాద్యశుడు. ద్యావాపృథ్వులు సహితము అతనిని అర్చించును. మీరు ఆ ఇంద్రుని యజించండి.

24. ఏయజమానులకు యువక ఇంద్రుడు మిత్రుడగునో వారి యజ్ఞసాధన ఇంధనాదులు మహత్తరములగును. వారిస్తుతులు అనేకములగును. వారి యూపము మహోన్నతమగును.

25. ఇంద్రా! ఇటు రమ్ము. మాంస సహిత సోమమును సేవించుము. ఇంద్రుడు ఎంతో గొప్పవాడు. స్వబలము వలననే పూజించబడువాడు.

26. బలనీతిగల ఇంద్రుడు వృత్రుని చుట్టుముట్టినాడు. వివిధరూపధారి, రణనీతిగల, మాయవి వృత్రుని ఇంద్రుడు సంహరించినాడు. వృత్రుని స్కంధహీనుని చేసి వధించిన ఇంద్రుడు వానిని జలమునందు వేసినాడు.

ఇంద్రుడు యజమానుల స్తుతులను వెల్లడించినాడు.

27. ఇంద్రా! నీవు ఉత్తమ పాలకుడవు. నీవు ఎంతో గొప్పవాడవు. అట్లయ్యు వంటరిగా ఎచటికి ఏగుచున్నావు?

ఆవిధముగా ఏకాకివై సాగుటకు కారణమేమి? వంటరిగ సంచరించియు మంచి మాట్లాడుదువు!

హర్యశ్వఇంద్రా! మమ్ము గురించి నీ అభిప్రాయమును వ్యక్తపరచుము.

28. ఇంద్రా! మానవులు నిన్ను పూజించుచున్నారు. గోవులు కోరువారు, వర్షము కోరువారు నిన్ను పూజించుచున్నారు. తన సర్వస్వము ఇచ్చునదియు, అనేక పుత్రయు, సహస్రధారయునగు పృథ్విని పాలించగోరువారు నిన్ను పూజించుచున్నారు.

29. ఇంద్రా! మాయజమాని ఇంద్రుని స్తుతించమన్నాడు. అందువలన మహామహుడవగు నిన్ను మహిమాన్విత స్తుతులచే స్తుతించుచున్నాను. శత్రుంజయుడగు ఇంద్రుని దేవతలు పానగోష్ఠులందు ప్రసన్నుని చేయుదురు.

30. సూర్యుడు మహానుభావుడు. జ్వాలామయుడు. అతడు యజమానికి నిశ్చల ఆయువు ప్రసాదించును గాత. సోమమయ మధువు సేవించును గాత.

సూర్యుడు వాయు ప్రేరితుడు. స్వయముగనే జనులను రక్షించువాడు. వారిని అనేక రీతుల పోషించువాడు. ద్యులోకమున ప్రకాశించువాడు.

31. సూర్యుడు జాతప్రజ్ఞుడు. అతడు విశ్వమును చూడదలచినపుడు కిరణములు నేలకు దిగును.

32. పానకవరుణరాజా! హవిరాదులు అందించు యజమానులను ఎంత దయతో చూతువో స్తోతలమైన మమ్ము కూడా అట్లే చూడుము.

33. దైవీ అధ్వర్యులగు అశ్వినులారా! మీ సూర్యప్రభారథమున యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. మధుయజ్ఞమును కృతార్థము చేయండి.

34. సూర్యుడు కీర్తనీయుడు. సకల ప్రాణులకు నేత. సూర్యదేవా! మాస్తుతులు వినుము. యజ్ఞమునాకు విచ్చేయుము.

అమరదేవతలారా! యజ్ఞము నందలి పానగోష్ఠిలో మీరు మహదానందమున ఉన్నట్లే మామీద దయ దాల్చి మా అశ్వపుత్రాదులను సంతృప్తులను చేయండి.

35. పాపనాశక సూర్యా! నీవు సంపన్నుడవు. నేడు నీవు ఉదయించినంత మా హవిరాదులు నీకు అర్పితములు అగును గాత.

36. సూర్యదేవా! నీవు దర్శనీయుడవు. తరింపచేయువాడవు. నీజ్యోతి కర్మపద కావలెను. నీవే ఈ సమస్తలోకములను వెలుగులచే నింపుచున్నావు - 'విశ్వమాభాసిరోచనమ్'

37. ఇదియే సూర్యుని దేవత్వము. ఇదియే సూర్యుని మహిమ! అతడు ఎంతటి వానినైనను పనిని మధ్యలోనే నిలుపు చేయించును.

సూర్యుడు తన రసహారిణీ కిరణములను, వానిసహవాస స్థానమగు - పృథ్వినుండి ఉపసంహరించినపుడు రాత్రి నల్లని వస్త్రము పరచును.

38. మిత్రుని, వరుణుని చూచుటకని సూర్యుడు ద్యులోకమందు తనరూపమును వెల్లడించుచున్నాడు. ఈ సూర్యుని కిరణములు రెండు విధములు. ఒకవిధము తేజః స్వరూపములు, భిన్నములు, అనంతములు. రెండవ విధము కృష్ణస్వరూపములు.

(నల్లనివి జరామరణాది వియుక్తములు)

39. సూర్యదేవా! వాస్తవముగా నీవు మహామహుడవు. నీవు నిశ్చయముగా గొప్పవాడవు. నీతేజో మహిమ ఎంతో కీర్తనీయము. దేవమహాఽఅసి.

40. సూర్యదేవా! నీవు కీర్తియందు గొప్పవాడవు. సత్యముగా గొప్పవాడవు. గొప్పవాడవు. ప్రాణవానుడగు సూర్యదేవర స్వమహిమ వలన దేవతలకు పురోహితుడు అయినాడు. అతడు వ్యాపక, అదమనీయ తేజో స్వరూపుడు.

41. సూర్యుని ఆశ్రయించిన కిరణములే ఇంద్రుని ధనవర్షమును అందరకు పంచుచున్నవి. అట్లే బలములందు పుట్టిన ధనమును మా పుత్రాదులకని మేము ధరించుచున్నాము.

42. దేవతలారా! నేటి సూర్యోదయమున మమ్ము పాపము- అపకీర్తినుంచి విముక్తులను చేయండి.

మిత్ర, వరుణ, అదితి, సింధు, పృథ్వి, ద్యులోకములారా! మమ్ము నిష్పాపులుగను, అపకీర్తి రహితులుగను స్వీకరించండి.

43. సూర్యుడు తన కృష్ణ ప్రకాశమున మానవులను - శుక్ల ప్రకాశమున దేవతలను, వారివారి స్థానములందు ప్రవర్తింపచేయుచు లోక, లోకాంతరములను దర్శించుచు - తన బంగారు రథమున సంచరించుచుండును.

44. ఈ యజమానుల వేదిమీద దర్భాసములు పరచబడినవి. హవిరన్నము సిద్ధముగా ఉంచబడినది. ఉషా-రాత్రులు, నియుతాశ్వముల వాయువు, పూష-ప్రజాశ్రేయస్సు కోరు ప్రభువులవలె - యజ్ఞమునకు విచ్చేయుచున్నారు.

45. ఇన్ద్రి వాయూ బృహస్పతిం మిత్రాగ్నిం పుషాణం భగమ్|
ఆదిత్యాన్మారుతం గణమ్|

వీరందరిని యజ్ఞమునకు ఆహ్వానించుచున్నాము.

46. తనకున్న సమస్త రక్షణలతో వరుణుడు మమ్ము రక్షించును గాత. మిత్రుడు రక్షించును గాత. వారు ఉభయులు మమ్ము అన్నసంపన్నులను చేయుదురు గాత.

47. ఇంద్ర, విష్ణు, మరుత్తు, అశ్వినులారా! మావారి మధ్యకు మీరందరు విచ్చేయండి.

48.అగ్నీ, ఇంద్ర, వరుణ, మిత్ర, మరుత, విష్ణువులారా! మాకు బలము ప్రసాదించండి. అశ్వినులు, రుద్రులు, దేవపత్నులు, పూష, భగుడు, సరస్వతి హవిస్సులు స్వీకరింతురు గాత.

49. ఇన్ద్రాగ్నే మిత్రావరుణాదితిం స్వః పృథివీం మరుతః పర్వతాఽఆపః|

హువే విష్ణుం పూషాణం బ్రాహ్మణ స్పతిం భగం నుశంసం సవితారమూతయే

ఈ దేవతలందరను రక్షణ కొరకు ఆహ్వానించుచున్నాను.

50. శస్త్రసంశకర్త, స్తుతికర్త, హవిసమర్పించువానిని, మమ్ము ధానాదులనిచ్చు రుద్రుడు - పర్వతములు వృత్రహంత ఇంద్రుడు నేతగాగల సమస్త దేవతలు దుఃఖము నుంచి కాపాడవలెను.

51. యజనీయ దేవతలారా! మీరందరు నేడు మాకు అనుకూలురు కండి. నేను భయభీతుడనై హృదయమునందున్న వనసును మీవైపు పంపుచున్నాను. మమ్ము హింసక వృకము నుండి రక్షించండి. కించ పరచువారినుండి రక్షించండి.

52. నేడు అందరు మరుత్తులు, అగ్నులు మాకు రక్షకులు అగుదురు గాథ. అన్నసహితులైన విశ్వేదేవతలు మమ్ము చేరుదురు గాత. సకల బలములు, ధనములు మాకు లభించును గాత.

53. విశ్వేదేవతలారా! అంతరిక్షమున ఉన్నవారును, ద్యులోకమున ఉన్నవారును, అగ్నిజిహ్వల వారును, ఇతర

యజనీయ దేవతలును నా ఆహ్వానమును విందురు గావుత.

యజనీయులారా! మీరందరు దర్భాసనముల మీద ఆసీనులు కండి .సోమ పానమున ఉన్మత్తులు కండి.

54. సవితృదేవా! యజనీయ దేవతలందు సర్వప్రథమముగా అమృతమాయ ఉన్నత భాగమును అగ్నికి అందింతువు. తదుపరి అనుకూలగమన కారణిలును, జీవన ప్రదలగు రశ్మలను ప్రకటించుచున్నావు.

"సమాప్తం సర్వమేధికం కర్మ"

55. వాయువు మహాధని. సర్వవరణీయుడు. రథధనాదులు నింపువాడు. వెలుగుబాటల వాడు. నియుతాశ్వములపై సంచరించువాడు. విద్వాంసుడు.

యజనశీల అధ్వర్యులారా! మీ మహాబుద్ధి వలన వాయువునాకు సమ్ముఖులు కండి. స్తుతించండి.

56. ఇంద్ర వాయువులారా! ఈ సోమరసములు మీ ఉభయుల కొరకు అభిషుతములైనవి. ఈ సోమాన్నముల కొరకు మీరు ఈ యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి.

సోమరసమా! నేను నిన్ను ఉపయామ పాత్రమున - వాయువు మరియు ఇంద్ర వాయువుల కొరకు గ్రహించుచున్నాను. ఇది నీస్థానమగును. ఇంద్రవాయువుల కొరకుగాను నిన్ను ఇచట స్థాపించుచున్నాను.

57. పవిత్ర జలమును - మిత్రుని - పాపనాశక వరుణుని ఆహ్వానించుచున్నాను. వారిద్దరు మాబుద్ధియందు యజ్ఞమునకు ప్రేరణ కలిగింతురు గాత.

58. దర్శనీయ నాసత్య అశ్వినులారా! మీరుకోరునట్టి సోమరసము అభిషుతమై సిద్ధముగా ఉన్నది. రుద్రమార్గమున సంచరించు అశ్వినులారా! యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి.

(అశ్వినులు వైద్యదేవతలు. వారు నాసత్యులు - "న అసత్యే సత్యావేవ" వారు అబద్ధమాడరు. నిజము మాత్రమేచ చెప్పుదురు. వైద్యుడు అబద్ధమాడరాదు. నాసత్యుడు కావలెను. రోగికి ఉన్నది ఉన్నట్లు వివరించవలెను.)

59. సరమ పర్వత ఛిద్రమును కనుగొన్నది. తన పిల్లల కొరకు సరమ - అపూర్వము, పథ్యము నగు పాలు నేరుగా అడిగినది. చక్కని పాదముల సరమ దేవతలను ముందుకు తీసికొని వెళ్లినది. ఆవుల అంబారావములు విని ముందునడచినది.

(పణులు గోవులను అపహరించి కొండ గుహలందు దాచినారు. ఇంద్రుడు వానిని వెదకుటకు దేవశునకమగు సరమను తీసికొని సాగినాడు. పణుల - గోవుల కథ వేదములందు పలుమారులు వచ్చును. ఇంద్రుడు సాధించిన మహాకార్యములందు గోవులను విడిపించుట ఒకటి. కుక్కలను అన్వేషణమునకు ఉపయోగించుట వేదకాలము నుంచి ఉన్నది.)

60. వైశ్వానరాగ్ని కాక దేవతలకు మరొక అగ్రగామి దూత లభించలేదు. ఈ అమరవైశ్వానరాగ్నిని ఆ అమరదేవతలు భూమిని జయించుటకు వర్ధిల్లచేసినారు.

61. ఉగ్రస్వభావులు, హింసకుల హంతలగు ఇంద్రాగ్నులను మేము ఆహ్వానించుచున్నాము. ఇట్టి కార్యములందు వారే మాకు సుఖములు ప్రసాదించవలెను.

62. ఋత్విజులారా! ఇది పావకము. అభిముఖముగా దేవతలను యజించకోరు సోమరసము. దీని స్తుతులు గానము చేయండి.

63. ఇంద్రా! వృత్రవధ విషయమున మరుత్తులు నిన్ను వర్ధిల్లచేసినారు. వారు శంబరుని యుద్ధమున నిన్ను వర్ధిల్లచేసినారు. గోవులను వెదికి వెలికి తీయుటకు వారు నిన్ను ప్రోత్సహించినారు. ఆ మరుత్తులు నిన్ను నిశ్చయముగా సర్వత్ర వర్ధిల్లచేయువారు. మరుద్గణములతో కలసి - హర్యశ్వా పిబేన్ద్రసోమం.

64. ఇంద్రుడు ఉగ్రస్వభాని.స్తుత్యుడు. అత్యంత ఓజస్వి. బహుళాభిమాని. అతడు త్వరత్వరగా శత్రువును పరాజితుని చేయుటకే జన్మించినాడు. ఈ విషయమున మరుత్తుల సహితము ఇంద్రునకు సాయపడినారు. ఎంతో ధన్యమైన అదితి తల్లి ఇంద్రుని గర్భమున దాల్చినది.

65. ఇంద్రా! మహామహా రక్షణల మహిమాన్వితుడవు. నీవు యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. మా అర్ఘ్యము స్వీకరించుము.

66. ఇంద్రా! యుద్ధములందు నీవు శత్రుసేనలను పరాజితులను చేయు వాడవు. నీవు దుష్టఘాతివి. సర్వోత్పాదకుడవు. సర్వశత్రు నాశకుడవు. హింసకులను వధించుము.

67. ఇంద్రా! నీవు శత్రువులకు నీ బలమును ప్రదర్శించువాడవు. తల్లి బిడ్డను అనుసరించి సాగినట్లు - ద్యావాపృథ్వులు నిన్ను అనుసరించి సాగును.

ఇంద్రా! నీవు వృత్రుని సంహరించి ఉన్నందున శత్రువులు నీ ఆగ్రహమునకు నీరసపడి పోవుదురు.

68. యజ్ఞము దేవతలకు ధనము అందించునది అగును.

ఆదిత్యులారా! మీరు మాకు సుఖములు కలిగించండి. మీ సుబుద్ధి సకల కళ్యాణకారణము. దానిని మావైపు మరలించండి.

సోమరసమా! పాపుల ధనము సహితము మాకు అందించ సిద్ధపడుదువు. అట్టి నీయందు ఆదిత్యుల కొరకుగాను - పెరుగు కలుపుచున్నాను.

69. సవితాదేవా! బాధించనివియు, శుభములు కలిగించు రక్షణలచే మా ఇంటిని కాపాడుము. నీవు హిరణ్మయ అగ్నియే జిహ్వాగా కలవాడవు. మాకు నవీన సుఖశాంతులు ప్రసాదించుము. ఎవడేని పాపియు, నిందకుడును మమ్ము మించిన సమర్ధుడు కారాదు.

70. యజమాన దంపతులారా! అధ్వర్యులు సోమమును అభిషవించిన రీతి మీరు అధ్వర్యులచే నిగ్రామ జలమున అభిషితులైనారు.

వాయుదేవా! నీవు నీ నియుతాశ్వములను రథమునకు పూన్చుము. యజ్ఞగృహమునకు విచ్చేయుము. మత్తు కలుగునట్లు అభిషుత సోమరసము - నీ భాగమును - సేవింపుము.

71. గోమాతలారా! మీరు మమ్ము రక్షించండి. మహా యజ్ఞమునకు స్వరూపప్రదానము చేయు ద్యావాపృథ్వులారా! మీరు మమ్ము రక్షించండి. మీ ఉభయుల "కర్ణాహిరణ్మయా" చెవులు బంగారపువి.

72. మిత్రావరుణులారా! మీరు విద్వాంసులకు హితకరులు. యజమాని సహితముగ యజ్ఞగృహమున ఉండువారు. సోమపానము చేయువారు. దుష్టఘాతకులు. మీరు త్వరత్వరగా విచ్చేయండి.

73. దైవీ అధ్వర్యులగు అశ్వినీద్వయమా! మీ సూర్యప్రభా భాసిత రథమున శీఘ్రముగా విచ్చేయండి మీరు యజ్ఞమును మధువుచే ఆసించితము చేయు వారలగుదురు.

74. ఈతని వ్యాపించునట్టి వక్రకిరణములు క్రింద ఉన్నవి - పైన ఉన్నవి. అవి మహిమాన్వితస్రష్టలు. స్వధ, ఆహారము - క్రింద ఉన్నది- మానవ ప్రయత్నము దాని మీద ఉన్నది.

75. అతడు ద్యావాపృథ్వులను పూరించినాడు. స్వర్గమును పూరించినాడు వైశ్వానర కర్మవంతులగు యజమానులను భరించినాడు. కవులు మరియు అన్నముకొరకు స్థాపించ బడినాడు. అన్నప్రాప్తి మరియు యాగార్ధము అతనిని అగ్నిభావమున రప్పించుచున్నాము.

76. ఇంద్రాగ్నులు వృత్రహనన నిపుణులు. సోమమున మదోన్మత్తులు. వారు ఉక్థములు, స్తుతులు, సాధువాదములచే కీర్తించబడుదురు.

77. అమృతపుత్ర దేవతలు మా స్తుతులను ఆలకింతురు గాత. వారు మాకు సుఖప్రదాతలు అగుదురు గాత.

78. ఇంద్రుడు అనుచున్నాడు:-

శాస్త్రములు, స్తుతులు నాకు సుఖప్రదములు అగుచున్నవి. అభిషుత సోమములు బలము నిచ్చుచున్నవి. నా వజ్రము నాకు సాయపడుచున్నది. యజమానులు నన్ను రమ్మని ప్రార్థించుచున్నారు. ఉక్థములు నన్ను కోరుచున్నవి. హర్యశ్వములు నన్ను యజ్ఞదిశగా తీసికొని పోవుచున్నవి.

79. మరుత్తులు పలుకుచున్నారు:-

ఇంద్రా! నిన్ను మించిన వాడులేడు. నీకు సమానుడు కూడలేడు.

నిన్ను తెలిసిన దేవత ఏడి?

ఇంద్రా! నీవు ఇంతకు ముందు చేసిన కార్యములను గాని ఇప్పుడు చేయుచున్న కార్యములను గాని - ఇంతకు ముందు పుట్టినవాడుగాని - ముందు పుట్టబోవువాడు గాని చేయజాలడు.

80. ఇంద్రుడే సమస్తలోకములందు సర్వశ్రేష్ఠుడు. అతడే ఉగ్రుడు. అతడే ఉగ్రుడు. అతడే తేజస్వి. అతని పుట్టుకయే అట్టిది. సద్యోజాతుడగు ఇంద్రుడు శత్రువులను పరిమార్చినాడు. ఇంద్రుని అనుయాయులు దేవతలు. అతని వలననే రక్షించువారై ఆనందించుచున్నారు.

81. బహుధన ఆదిత్యా! ఇదిగో ఇవి నా స్తుతులు. ఇవి నిన్నే ప్రార్థించుచున్నవి.

ఆదిత్యా! అగ్నికన్న తేజస్వులు, పవిత్రులు విద్వాంసులయిన స్తోతలు నిన్ను స్తుతించుచున్నారు.

82. ఆదిత్యుడు ఆర్యజగత్తుచే సేవించబడువాడు. ధనముదాచిన వాడు, శత్రువు, హింసకుడు, వజ్రమున కన్న కఠిన హృదయము వాడు దాచిన ధనము కూడా - ఆదిత్య! నీదే అగును కదా!

(పిసినారికి ధనము దక్కదని)

83. ఈతడు - ఈ ఆదిత్యుడు- వేలమంది ఋషులచే వేల తీరుల స్తుతించబడువాడు. ఇతడు సముద్రవలె విస్తరించి ఉన్నవాడు. ఇతని మహిమ సత్యమగును. ఇతని బలమును విద్వాంసులు స్వరాజ్య యజ్ఞమున స్తుతింతురు.

84. సవితాదేవా! బాధించనివియు శుభములు కలిగించు నీ రక్షణలచే మా ఇంటిని రక్షింపుము. నీవు హిరణ్మయ అగ్నియే జిహ్వగా కలవాడవు. మాకు నవీన సుఖశాంతులు ప్రసాదించుము. ఎవడేని పాపియు, నిందకుడును మాకన్న సమర్థుడు కారాదు.

85. వాయుదేవా! మా యజ్ఞము సత్ స్తోమములచే స్వర్గమును అంటుచున్నది. నీవు దానిని అందుకొనుము. ఈ పాత్రయందు నిండిన సోమము దేశపవిత్రమున శుద్ధము చేయబడి, దుగ్ధాదులచే కలుపబడి, వీర్యప్రదమై యున్నది. దీనిని నీకొరకే సిద్ధము చేసినాము.

86. ఇంద్రాగ్నులు దర్శనీయులు. సుహవులు. వారిని ఆహ్వానించుచున్నాము. వారి రాక మాలో ఒక్కొక్కరిని ఆరోగ్యవంతులను చేయును గాత. కలసినపుడు ఆనందింతుము గాత - "సంగమే సుమనా అసత్"

87. ఏ మానవుడు తన అభీష్టసిద్ధి కొరకు మిత్రావరుణులు హవిగ్రహించు రీతి అనుకూలరను చేసికొనుచున్నాడో అతని యజ్ఞమున సత్యమునకు శాంతి కలుగును.

88. అశ్వినులారా! యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. దర్భాసనమున ఆసీనులు కండు. సోమరసమును సేవించండి. అభీష్ట వరదులారా! ధనవిజేతలారా! వర్షజలము కురిపించండి. మమ్ము వధించంకండి రండి.

89. మంత్రములకు అధిష్ఠానదేవత బ్రాహ్మణ స్పతి యజ్ఞమునకు వచ్చును గాత. సూనృతా దేవి విచ్చేయును గాత. శత్రువును కలవరపరచువారును, నరాశంస సవన రక్షకులును, మానవ హితకరులగు దేవతలు మా యజ్ఞమును సంపన్నము చేయుదురు గాత.

90. సోమము ఆహ్లాదకము, జలమిశ్రము, సుపర్ణము. సోమము ద్యులోకమునకు పరుగులు తీయుచున్నది. పసుపు రంగు కలిగి, అత్యధికమై అనేకులచే కోరబడు సోమము ధనధ్వనిచేయుచు సాగుచున్నది.

91. యజమాని దంపతులారా! మీరక్ష కొరకు విశేష దేవతలను - మీ అభీష్టలాభమునకు విశేష దేవతలను - అన్నలాభమునకు విశేషదేవతలను - మా దివ్యస్తుతులచే స్తుతించి ఆహ్వానించుచున్నాము.

92. మహానుడు, సర్వాగ్రణియగు అగ్ని ద్యులోకమున విశేషకాంతులచే శోభిల్లుచున్నాడు. అగ్ని భూమి వలన జలమున వర్ధిల్లి, అన్నదాత యగు అగ్ని తనజ్యోతిచే చీకట్లను తారుముచున్నాడు.

93. ఇంద్రాగ్నులారా! ఉషపాదహీన. అట్లయ్యు పాదములున్న జనుల కన్న మున్నే అవతరించును. ఆమెకు శిరము లేదు. అయినను పలుకగలదు. ఆమె ముప్పది అడుగులు నడువగలది.

94. తేజోవంతులగు దేవగణములు మానవుల కొరకు ఒకేసారి ధనవంతులు అగుదురు గాత. వారు నేడు మాకు ధనము ప్రసాదింతురు గాత. ఇతర దినములందును వారు మాకు ధనము ప్రసాదింతురు గాత. మాపుత్రపౌత్రాదులను ధనవంతులను చేయుదురు గాత.

95. ఇంద్రుడు పాపనాశకుడు. అతడు దారిద్య్రము మున్నగు సకల దౌర్భగ్యములను దూరము చేసినాడు. అప్పుడు అతడు కీర్తిశాలి అయినాడు.

మరుద్గణయుక్త ఇంద్రా! దేవతలు నీమైత్రి కొరకు నిరంతరము ప్రయత్నించుచుందురు.

96. మరుత్తులారా! మీరు మహానుడగు ఇంద్రుని కొరకు స్తుతులు ఉచ్చరించండి. వృత్రహంతయు, శతక్రతువగు ఇంద్రుడు తన శతధార వజ్రమున వృత్రుని వధించును.

97. అభిషుత సోమపు మత్తునందున్న ఇంద్రుడు ఈ యజమాని వీర్యబలమును వర్ధిల్లచేయును. పూర్వ కాలము వారివలె నేటివారు అతని మహిమలను వర్ణింతురు.

ఇంద్రుని మహిమలను వేలమంది వేలరీతుల స్తుతింతురు.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీ మదాంధ్ర వచన శుక్లయజుర్వేద సంహిత యందలి

సర్వమేధికమను ముప్పది మూడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ముప్పది నాలుగవ అధ్యాయము

1. యజ్జాగ్రతో దూరముపైతి దైవం తదుస్తుప్తస్య తథైవేతి|

దూరంగమం జ్యోతిరేకం తన్మేమనః శివ సంకల్పమస్తు||

మనసు దివ్య శక్తియుక్తమైనపుడు జాగృతమానవునికన్న దూరమున వ్యక్తమగుచున్నది. నిద్రలో ఉన్న మానవుని మనసు సహితము అదేవిధముగా దూరమున వ్యక్తమగును.

నామనసు దూరము ప్రయాణము చేయగలది. అది జ్యోతులందు ఒకే జ్యోతి. నామనసు శుభసంకల్పములది అగును గాత.

2. కర్మవంతుడును, విద్వాంసుడును, వీరుడును అగువాడు యజ్ఞములందును అన్యధనలాభ కార్యములందును మనసు చేతనే కర్మ చేయుచున్నాడు. నామనసు జనులందు అపూర్వమును, ప్రకాశమానమగు జ్యోతి యగును.

తన్మేమనః శివసంకల్పమస్తు. అట్టి నామనసు శుభసంకల్పములది అగును గాత.

3. ఏది ప్రజ్ఞానమగునో, ఏది విచిత్రమగునో, ఏది ధృతి యగునో, ఏది జనుల అంతరములందలి ఋతసంజ్ఞక జ్యోతియగునో - ఏది లేకున్న ఎవ్వాడును కర్మచేయజాలడో.

తన్మేమనః శివసంకల్పమస్తు.

4. ఇది మనసు. దీని వలననే భూత, భవిష్యత్, వర్తమానాత్మక సమస్త జగములు ప్రవర్తిల్లుచున్నవి. మనసు వలననే సప్తహోతలు యజ్ఞము విస్తరించుచున్నది.

తన్మేమనః శివసంకల్పమస్తు.

5. రథనాభియందు ఫలకముల వలె మనసునందు ఋగ్యజుస్సామములు ప్రవర్తిల్లు చున్నవి. మనసునందే జనుల మంచి చెడులు ఆంతర బహిరములు ఉన్నవి.

తన్మేమనః శివసంకల్పమస్తు.

6. నిపుణుడగు సారథి తన రథమును గమ్య స్థానమునకు చేర్చును. కళ్లెము పట్టి గుర్రమును అదుపులో ఉంచును. అట్లే జనుల మనసులు అటు నిటు ఉరుకులు పెట్టును. ఈ మనసు హృదయమునందు ప్రతిష్ఠితము. జరారహితము. వేగవంతము.

తన్మేమనః శివసంకల్పమస్తు.

(యదజరం అనుచున్నాడు. వార్ధక్యము దేహమునకే కాని మనసునకు కాదనుచున్నాడు.)

7. అన్నము తేజస్సు గలది. బలము గలది. నేను అన్నమును స్తుతించుచున్నాను. అన్న బలముననే ఇంద్రుడు వృత్రుని ముక్కలు ముక్కలుగా నరికినాడు.

8. అనుమతే! నీవు మా మనోరథములను ఆమోదించుము. మాకు శుభములు కూర్చుము. కర్మము, బలము కొరకు నన్ను ప్రోత్సహించుము. ఆయూంషితారిషః - మా ఆయువులను పెంచుము.

9. అనుమతి దేవి నేడు మా యజ్ఞములను ఆమోదించును గాత. అనుమతి హవ్య వాహక అగ్ని హవిర్దత యజమానికి సుఖప్రదులు అగుదురు గాత.

10. పొడుగు జడలసినీవాలీ! నీవు దేవతల సోదరివి. నిన్ను ఆహ్వానించుచున్నాము. హవిని సేవింపుము. మాకు సంతానము కలిగించుము.

(యా పూర్వ్కా మావాస్యా సా సినీవాలి అని ఐతరేయము. అమావాస్యకు పూర్వపుది సినీవాలి. చంద్రకళ కానవచ్చెడి అమావాస్య అని శబ్దరత్నాకరము)

11. అయిదు ఉపనదులు సరస్వతి నదిలో సంగమించును. అయిదు నదులుగా ప్రవహించు సరస్వతి ప్రవాహ ప్రదేశమున ఒకే నది అగుచున్నది.

(ఉపనది నదిలో కలసినపుడు ఉపనది పేరు ఉండదు. నది పేరే మిగిలును. ప్రయాగలో యమునా గంగలో కలియును. అప్పటినుండి అది గంగయే యగును)

12. అగ్నీ! నీవే ప్రథమ అంగిర ఋషివి. ద్యుతిమంతుడవగు నీవు దేవతలకు శుభంకరుడవగుము. మిత్రుడవు అగుము.

క్రాంతద్రష్టలు, విదిత కర్ములు, మెరుపులు బరిశల వారలగు మరుత్తులు నిన్ను సేవింతురు.

13. అగ్నీ! నీవు ద్యుతిమంతుడవు. వందనీయుడవు. మా ధనములను, పుత్రులను రక్షింపుము. నీవు పుత్ర, పౌత్రులను, గోవులను రెప్పవాల్చక రక్షించువాడవు. మేము నీ యజ్ఞమందే ఉన్నాము.

14. అధ్వర్యులారా! మీరు ప్రజ్ఞానులు. పడి ఉన్న కట్టెలో అగ్నిని తెచ్చిపెట్టండి. కోరినంతవే అరణి తక్షణమే అభిషిక్త

అగ్నిని పుట్టించినది. అరణిని మధించినంత రక్తజ్వాలావంతుడును, పృథ్విపుత్రుడగు అగ్ని జ్ఞానయుతుడై ఉత్పన్నుడైనాడు. ఇతని కాంతి మెరుపులు మెరయుచున్నది.

15. జాతవేద అగ్నీ! యజన స్థానమును, పృథ్వికి నాభియునగు ఈ వేది యందు హవ్యము వహించుటకు నిన్ను ఏర్పరచినాము.

16. ఇంద్రుడు బలకామి. స్తుతి లభ్యుడు. స్తుత్యుడు. ఋక్కులచే ప్రతిపాదితుడు. నరరూపుడు. లబ్ధ ప్రతిష్ఠుడు. అతని కొరకు - అంగిర సమముగా, బలప్రాపక స్తోమము స్మరించుచున్నాము. మంత్రములు ఉచ్చరించుచున్నాము.

17. ఋత్విజులారా! బలకామియు, మహానుడగు ఇంద్రుని కొరకు మహా సోమాన్నమును, స్తోమ ఉపయోగి సామమును సమకూర్చండి. ఈ సామము వలననే మా పూర్వజులగు అంగిరసులు ఇంద్రుని అర్చించినారు. గోవులను పొందినారు.

18. ఇంద్రా! సోమ సంపాదకులగు స్నేహ యజమానులు నిన్నే అపేక్షింతురు. సోమమును అభిషవింతురు. హవిరన్నమును వేది మీద ఏర్పరతురు. జనుల నిందల భరింతురు. ఏల ఇవన్నియు? ఏలననగా నీ వల్ల వారికి ప్రజ్ఞాన విశేషము లభించుచున్నది.

19. ఇంద్రా! ఎంతటి దవ్వైనను నీకు దూరము కాదు. నీ హర్యశ్వముల మీద యజ్ఞమునకు రమ్ము. స్థిర బలుడగు ఇంద్రుని కొరకే ప్రాతః సవనాదులు చేయబడు చున్నవి. అగ్ని సమిద్ధమైనది. సోమము సిద్ధమైనది.

20. సోమమా! నిన్ను యుద్ధములందు సహించజాలరు. నీవు సర్వత్ర వ్యాప్తుడవు. జల వర్షకుడవు. బలరక్షకుడవు. యుద్ధ విజేతవు. శుభనివాసివి. సుకీర్తిమంతుడవు. జేతవు. నిన్ను ఆనందింప చేయుచున్నాము. "త్వామనుమదేమసోమ"

21. సోమమే నవప్రసూత గోవును ఇచ్చువాడు. వ్యాపన శీల అశ్వదాత. కర్మఠ. పుత్రదాత.

సోమమునకు ఆహుతులు అర్పించువాడు సదనమున సాధువు. యజ్ఞమున సాధువు సభలందు సాధువు, 'పితృ శ్రవణుడు' అగుచున్నాడు.

22. సోమమా! నీవే ఈ జలములను, ఓషధులను, గోవులను సృష్టించినావు. నీవే విశాల అంతరిక్షమును వ్యాపింపచేసినావు. నీవే జ్యోతి వలన అంధకారమును నష్టపరచినావు.

"త్వం జ్యోతిషావి తమో వవర్థ'

23. సోమమా! నీ దివ్య మనమును ఉదారము చేయుము. నీ ధనమునందలి ఒక చిన్న భాగమును మాకు అందించుము. నిన్ను ఎవరును ఆటంక పరచరాదు. యజ్ఞమందు నీవు మమ్ము ఉభయ లోకములకు యోగ్యులమగునట్లు ఆరోగ్యవంతులను గావించుము.

24. బంగరు కిరణముల సూర్యుడు భూమికీ సంబంధించిన ఎనిమిది దిక్కులను, మూడు లోకములను, యోజనముల కొలది దూరములను, సప్త సముద్రములను ప్రకాశింప చేయుచున్నాడు. హవిర్దాత యజమానికి వరణీయ రత్నాదులు ప్రసాదించుచు ఉదయించుచున్నాడు.

25. హిరణ్యపాణియు, విశిష్ట రూపమున జనులను దర్శించువాడగు సవిత ధ్యావాపృథ్వులందు సంచరించును. ఉదయించిన భానుడు వ్యాధులను బాధించును. సూర్యుడు అస్తమించినంత తన కృష్ణ ప్రకాశమున ద్యులోకమును శూన్యముగా మార్చును.

26. హిరణ్యహస్తుడు, ప్రాణవంతుడు, శుభసంస్తుతుడు, సుఖప్రదాత, తేజోవంతుడగు సూర్యుడు మాకు అభిముఖుడు అగును గాత. ప్రతిరోజు రాత్రి స్తూయమానుడగు సూర్యుడు రాక్షస యాతుధానులను అపసిద్ధము చేయుచు ఊర్ధ్వస్తుడు అగుచున్నాడు.

27. సవితృదేవా! నీ మార్గము ప్రాచీనము. ధూళిరహితము. సాధు సంపాదితము. దానిని విధాత అంతరిక్షమున నిర్మించినాడు. అట్టి సుగమ్య మార్గముననే నేడు నీవు యజ్ఞమునకు విచ్చేయుము. మమ్ము నీ వారిని చేసికొనుము.

28. అశ్వినీ ద్వయమా! రండి. సోమరసమును సేవించండి. మాకు సుఖ శాంతులు ప్రసాదించండి. మీరు మీ అఖండ, రక్షణలచే మమ్ము సురక్షితులను చేయండి.

29. అశ్వినులారా! మాలో కర్మవంతమగు బుద్ధిని నింపండి. మీరు దర్శనీయులు, సేచకులు. మా అభీష్టములను యజ్ఞమయము చేయండి. జూదము ఆడకుండుటకును, రక్షణ కొరకును, అభ్యుదయమునకు గాను మిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

అశ్వినులారా! అన్నప్రాప్తి కలుగు యజ్ఞమున మాకు సాయపడండి.

30. అశ్వినులారా! బాధించనట్టి, సుగమ రక్షణలచే మీరు రాత్రింబవళ్ళు మమ్ము రక్షించండి. మిత్ర, వరుణ, అదితి, సింధు, ద్యులోక భూలోకములు సహితము మాకు అట్టి రక్షణలే ప్రసాదింతురు గాత.

31. సవితది బంగరు రథము. అతడు ఆ రథము మీద సాగినాడు. రాత్రియును నలుపు లోకమునుండి వెడలి,

దేవతలను, మానవులను వారి వారి కార్యములందు నియమించును. లోకములన్నింటిని వీక్షించుచు వచ్చుచున్నాడు.

32. రాత్రీ! ఉత్పాదక అంతరిక్షము సహితముగా సంపూర్ణ భూలోకమున నిండినావు. మహతీ! నీవుద్యులోక స్థానములకు సహితము వ్యాపించినావు. చీకట్లు, తమ బలములను కూర్చుకొని, సర్వత్ర నిండిపోయినవి.

33. అన్నదాత్రీ ఉషా! మేము స్వయముగను, మా పుత్ర పౌత్రాదులను జీవింపచేయునట్టి ధనమును మాకు ప్రసాదించుము.

34. ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరిన్ద్రం హవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా|

ప్రాతర్భగం పూషాణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతః సోమముతరుద్రం హవేమ||

పైన పేర్కొన్న దేవతలందరను ప్రాతః కాలమున ఆహ్వానించుచున్నాము.

35. ప్రాతః కాలమున అదితి పుత్రుడు, విజయుడు, ఉగ్రస్వభావుడు, విశేషరూపము ధరించువాడగు భగుని ఆహ్వానించుచున్నాము. ఆకలిగొన్నవారు ఆదరమున "ఉదయించుము" అనునట్టియు భగుని ఆహ్వానించుచున్నాము.

36. హేనేతా! భగదేవా! నీవు సత్యధనుడవు. ధనాదులు దానము చేయనపుడు మాకు ధనములనిమ్ము. మమ్ము ఉదారులను చేయుము. మమ్ము అశ్వ, గోసహితముగ వర్ధిల్లచేయుము. మేము సేవకాదులు కలవారలము కావలెను.

37. మేము ప్రస్తుతము ధనికులము కావలెను. సాయంకాలముననను, మధ్యాహ్నమందును ధనికులము కావలెను. సూర్యోదయమున కావలెను. మేము సర్వదా దేవతల సుబుద్ధి యందు వర్తిల్లుదుము గాత. "వయం దేవానాం సుమతౌస్యామ"

38. దేవతలారా! భగుడే ధనవంతు దేవత అగును గాత. మేము అతని వలెనే ధనవంతులము అగుదుము గాత. భగుదేవునే సర్వజగత్తులు అధికముగా ఆహ్వానించును.

భగదేవా! నీవు మాకు పురోగామివి అగుము. "నో భగ పుర ఏతా భవేహ"

(యః భగః విధర్తా విధారయితా సర్వస్య జగతః | సర్వ జగత్తులను ధరించువాడును, ధరింపచేయువాడును అని ఉవటుడు

భగమాదిత్యం అని మహీధరుడు
భగః యజ్ఞోభాగః అని శతపథము
భగస్యవా ఏతన్నక్షత్రం యదుత్తరే ఫల్గునీ అని తైత్తరీయము

"భగ ఏవ భగవాఽఅస్తు" అని ఈ మంత్రము. భగవాన్ అనిన ధనవంతుడు)

39. అశ్వసమ యజ్ఞము కొరకును, పవిత్ర పదము కొరకును ఉషస్సులు వికసించుచున్నవి. ఉషస్సులు ధనదాతయగు భగుని మాకు ప్రత్యక్షము చేయవలెను. అశ్వము రథమును తెచ్చినట్లు భగదేవత మాకొరకు ధనము తేవలెను.

40. అశ్వములు, గోవులు, పుత్రులను ప్రదానము చేయునట్టి ఉషస్సులు మాకు విదితములు అగును గాత. తుహిన బిందువులను తుడుచుచు నిత్య ప్రవర్ధమానలగు ఉషస్సులు "పాతస్వస్తిభిః సదానః"

41. పూషా! మేము నీ యజనమందున్న వారలము. "రిష్యేమకదాచన" మేము ఎన్నటికి నష్టపడకుందుము గాత. యజ్ఞమునందు నిన్ను స్తుతించు వారలమగుదుము గాత.

42. పూష వాక్కు మరియు క్రియ వలన అభిముఖుడు అయినాడు. అతడు పథముల రేడగు సూర్యుని అందుకొనును. ఆనందమూలము, శోకనాశకుడగు పూష మాకు ధనాదులు ఇచ్చును గాత. అతడు మా యజ్ఞములకు సిద్ధి కలిగించును గాత.

43. జగద్రక్షకుడు, అదమనీయుడగు విష్ణువు మూడు పాదములు ఉంచినాడు. కావుననే అతడు ధర్మములను దాల్చినాడు. "అతో ధర్మాణి ధారయన్"

44. విష్ణోర్యత్పరమం పదమును నిష్కాములు. అప్రమత్తులగు విద్వాంసులు ఎరుంగుదురు.

45. పృథివి జలవతి. సర్వలోక ఆశ్రయణీయ. ద్యావాపృథ్వులు విస్తృతలు, జలదాయనులు. శుభరూపలు. జరారహితలు. ప్రభూతరేతస్కలు. అవి వరుణధర్మమున దృఢీకృతలైనవి.

46. మా శత్రువులు అధోగాములు అగుదురు గాత. వారిని మేను ఇంద్రాగ్నులచే దూరమునకు తోలింతుము. వసు, రుద్ర, ఆదిత్య గణములు నన్ను అందరిపైన నిలుపుదురు గాత. ఎంతోబలము కలిగింతురు గాత. అధిజ్ఞుని, అధిపతిని చేయుదురు గాత.

47. నాసత్య అశ్వినులారా! ముప్పది ముగ్గులు దేవతలు సహితులై మీరు సోమపానమునకు గాను యజ్ఞమునకు విచ్చేయండి. మా ఆయువును పెంచండి. పాపములను కడిగివేయండి. ద్వేషించుశత్రువులను కట్టివేయండి. మాకు శుభములు కలిగించుటకు మా వెన్నంటి ఉండండి.

48. మరుత్తులారా! ఇది మీ స్తోమము. ఇయ్యది మీస్తుతి ఈయజమాని స్వార్థము లేనివాడు. మాననీయుడు. ఇతనికి వర్షము కలిగించుటకు మేము మిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము. బాల్య, యవ్వన, వృద్ధావస్థలందు మాదేహములను పటిష్ఠము చేయుటకు మిమ్ము ఆహ్వానించుచున్నాము.

49. స్తోమ, ఛంద, కర్మ ప్రమాణ సహితులైన దివ్యసప్తర్షులు సృష్టి యజ్ఞమును సాధించినారు. పూర్వకల్పపు దివ్య ఋషుల మార్గమును అనుసరించి ఈ ఋషుల ధీమంతులై సృష్టికార్యమును సారథి గుర్రముల కళ్లెమును అందుకున్నట్లు - ప్రారంభించినారు.

50. ఆయుష్యము, బ్రహ్మవర్చస్సు, ధనసమృద్ధి, శత్రుభేదనము, వెండిబంగారములు, తేజస్సు ఇవన్నియు జయము కలిగించుటకు గాను నాలోన కూడును గాత.

51. ఇది దేవతలందు తొలుత పుట్టిన తేజము. దీనిని రాక్షస పిశాచాదులు సహించజాలవు. దాక్షాయణ హిరణ్యమును ధరించిన మానవుడు దేవతలందును, మానవులందును ఆయుష్మంతుడగుచున్నాడు.

(దాక్షాయణ మిత్యలంకార విశేషః ఇతిఉవటః)

52. ప్రసన్న మనస్కులగు దక్షుని సంతానము శతానీకునకు స్వర్ణాభరణములు కట్టినారు. అదేవిధముగా నేను శతశరదాయుష్యము కొరకు స్వర్ణాభరణములు ధరించుచున్నాను. అందువలన నేను ఆయుష్మంతుడను, బుద్ధిమంతుడను అగుదును గాత.

53. ఆహిర్బుధ్న్య, అజ ఏకపాత్, పృథ్వి, సాగరము, విశ్వే దేవరలు మా ఆహ్వానములు ఆలకింతురు గాత. యజ్ఞవర్ధక, ఆహూయమాన, మంత్రసంస్తుత, ఋషి ప్రశంసిత దేవతలు మమ్ము రక్షింతురుగాత.

54. చిరకాల శోభాయమాన ఆదిత్యులకొరకు నేతులు కారు స్తుతివచనములను జుహువుచే హోమము చేయుచున్నాము. మాయొక్క ఆ వచనములను మిత్ర, ఆర్యమ, భగ, వరుణ, దక్ష, అంశములు ఆలకించవలెను.

55. సప్త ఋషులు - త్వక్, చక్షు, శ్రవణ, రసన, ఘ్రాణ, మనోబుద్ధులుగా ఈ దేహమున నిలిచిఉన్నారు. వారు అప్రమాద భావమున ఈ దేహమును రక్షించు చున్నారు. వారు నిద్రించినంత ఆత్మయందు లీనము అగుదురు. అప్పుడు ఎన్నటికి నిద్రించని జీవనదాతలగు ప్రాణాపానములు జాగృతములై ఉండును.

56. దేవతలను అపేక్షించు మేము మిమ్ము యాచించు చున్నాము. ఉత్తిష్ఠ బ్రాహ్మణస్పతే. సుదాతలగు మరుత్తులారా! దగ్గరికి రండి. ఇంద్రా! నీవు సహితము త్వరగా యజ్ఞమునందు చేరుము.

57. మంత్రాధిపతి బ్రహ్మణస్పతి ఉక్థార్వ్య మంత్రములు చదువుచున్నారు. వానియందు ఇంద్ర, వరుణ, మిత్ర, ఆర్యమదేవతలు తమ తమ ఇండ్లు కట్టుకొనుచున్నారు.

58. బ్రాహ్మణస్పతే! త్వమస్యయన్తా - నీవు దీని నియంతవు. నీవు మా సూక్తమును తెలియుము. మా పుత్రులను సంప్రీతులను చేయుము. దేవతలచే రక్షించబడిన లోకము లన్నియు కళ్యాణమయములై ఉన్నవి.

ఎవడు ఈ విశ్వమునకు విశ్వకర్మ యగునో, ఎవడు నాకు తండ్రియగునో, ఎవడు అన్నపతి యగునో అతడు నాకు అన్నము ప్రసాదించును గాత.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహితయందలి

బ్రహ్మయజ్ఞార్థకమను ముప్పది నాలుగవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మే మనః శివ సంకల్పమస్తు

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ముప్పది అయిదవ అధ్యాయము

(పితృమేధ సంబంధినో మన్త్రా ఉచ్యన్తే - పితృమేధ సంబంధ మంత్రములు చెప్పబడుచున్నవి)

1. అపేతో యన్తు పణయో౽సుమ్నా దేవపీయవః|
అస్యలోకః సుతావతః|
ద్యుభిరహోభిరక్తు భిర్వ్యక్తం యమో దదాత్వవ సానమస్మై ||

అసుఖకారులు, దేవహింసకులగు పణులు ఇచటి నుండి తొలగి పోవలెను. ఇదియే అభిషవకారి స్థానమగును.

ఋతువులు, దివసములు, రశ్మలు యొక్క ఈ స్థానమును యముడు ఈ మృతునకు ప్రదానము చేయును గాత.

2. మృతుడా! నీ అంగముల కొరకు సవిత పృథ్వి లోపల స్థలము కోరును గాత. అందుకు ఎద్దులను కూర్చుము.

3. ఈ స్థలమును వాయువు పవిత్రము చేయును గాత. సవిత పవిత్రము చేయును గాత. అగ్నితేజము, సూర్యుని కాంతి ఈ స్థానమును పావనము చేయుదురు గాత.

(ఆ స్థలమున నాలుగు చాళ్లు నాగలి దున్నవలెను)

ఎద్దులను నాగలి నుంచి విడువవలెను.

4. (ఆ స్థలమును త్రవ్వి మృతుని అస్థికలను పాతి పెట్టవలెను.)

ఓషధులారా! అశ్వత్థమున మీరు ఆసీనులు అయి ఉన్నారు. పలాశపత్రములందు నివసించి ఉన్నారు. మీరు నరుని సేవించవలసి ఉన్నది. భూమిలోన చేరండి.

5. మృతుడా! సవిత నీ అస్థికలను భూమి వడియందు చేర్చును గాత. భూదేవీ! ఈ మృతుని కొరకు నీవు శాంతి దాయినివి అగుము.

6. మృతుడా! నీటితావరము వద్ద నిన్ను ప్రజాపతి యందు చేర్చుచున్నాను. ఆ ప్రజాపతి మా పాపములను దహించును గాత.

7. మృత్యువా! నీ మార్గము దేవయానము మాత్రముకాదు. మరేదైనా దూరపు మార్గమున తొలగిపొమ్ము. చెవులు కన్నులున్న నీతో చెప్పుచున్నాను. నీవు మా సంతానమును తాకకుము. మా వీరులను తాకకుము.

8. మృతుడా! వాయువు నీకు సుఖకరుడు అగును గాత. సూర్యుడు సుఖంకరుడు అగును గాత. ఇటుకల సుఖంకరములు అగును గాత.

(సమాధియందు ఇటుకలను పేర్చవలెను.)

మృతజీవీ! ఈ పార్థివ అగ్నులు నీకు సుఖము కలిగించుము గాత. అవి నిన్ను దహనము చేయకుండును గాత.

9. నీ కొరకు దిశలు ఏర్పడును గాత. నీకు జలము అత్యంత సుఖదమగును గాత. నదులు నీకు సుఖములను

ఇచ్చును గాత. అంతరిక్షము శుభప్రదమగును గాత. దిశలన్నియు నీకు వెల్లడి యగును గాత.

10. బంధువులారా! ఇది గులకరాతి నది. సంబాళించుకొనండి. నిలదొక్కుకొనండి. దాటండి. అశుభములను అన్నింటిని ఈ నదిలో విడుచుచున్నాము. శుభంకరములు, పథ్యములగు అన్నములచే దాటుచున్నాము.

11. అపామార్గమా! నీవు కిల్బిషము, కృత్య, దుష్ట స్వప్నమును మా నుండి తొలగించుము.

12. జలము మరియు ఓషధులు మాతో నిజమైన స్నేహము చేయవలెను. మేము ద్వేషించువారికి- మమ్ము ద్వేషించువారికి జలములు, ఓషధులు శత్రు భావము వహించును గాత.

13. మేము ఎద్దుతోకను పట్టి దానిని తాకుచున్నాము. ఈ వృషభము సురభి పుత్రుడగును. ఇది మాకు శుభములు సమకూర్చవలెను. దేవతలకు ఇంద్రుని వలె ఇది మాకు రక్షణ యగును.

అగ్నిదేవా! హవిని అందించుము.

14. అంధకారమునకు ఆవల స్వర్గీయ జ్యోతిని దర్శించినాము. దేవతలందు ఏకమాత్ర దేవతయగు సూర్యుని, అతని ఉత్తమ జ్యోతిని చేరుకున్నాము.

15. (గ్రామ శ్మశానాన్తరే మర్యాదాలోష్టం నిదధాతి - గ్రామ శ్మశానమునకు అవతల లాంఛన ప్రాయమగు శిలను ఉంచవలెను.)

ఇది - ఈశిల జీవించియున్నవారికి హద్దు అగుచున్నది. అన్య జీవితుడు ఎవడును మృత్యువాత పడరాదు. జీవులు మృత్యువును పర్వతపు చాటున దాచివేయుదురుగాక. జీవులందరు బహుకర్మవ్యాప్రుతులై 'శతం జీవంతు శరదః' - శతశరత్తులు జీవింతురు గాత.

16. అగ్నీ! మా ఆయువులను పావనము చేయుము. మాకు వర్షము కలిగించుము. "ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్" తుచ్ఛులను మాకు దూరమున హింసించుము.

17. అగ్నీ! నీవు హవి వలన వర్ధిల్లువాడవు. ఘృతము వలన పరిపూర్ణ స్వరూపుడవు. ఘృతమున పుట్టి పెరిగెదవు. మధురము, రుచికరమగు గోఘృతమును పానము చేయుము. తండ్రి తన కొడుకువలె - మా పుత్రాదులను రక్షించుము. స్వాహా.

18. ఇతడు గోదానము చేసినాడు. అగ్నికి ఆహుతులు అర్పించినాడు. దేవతలకు హవిని అందించినాడు.

శ్మశానము నుండి తిరిగి వచ్చినవారిని ఏడిపించగలడు?

19. పచ్చిమాంసము తిను అగ్నిని పారద్రోలుచున్నాను. అది పాపము మోసుకొని శ్మశానమునకు తరలునుగాక.

ఇచట - ఈ యజ్ఞ గృహము నందలి - ఈ అగ్ని తద్భిన్నమైనది. ఇచట పుట్టినది. అతడు దేవతలను ఎరుగును. స్వాధికారమును ఎరుగును. "దేవేభ్యో హవ్యం వహతు' దేవతలకు హవిని వహించవలెను.

20. అగ్నీ! నీవు జాతవేదివి. పితరులు దూరమున ఎచట ఉన్నారో నీకు తెలియును. వారి కొరకు వపను కొని పొమ్ము. ఆ పితరుల కొరకు మేద యొక్క నదులు ప్రవహించును గాత. "సత్యా ఏషామాశిషః సన్నమంతాం స్వాహా" వారి నిజమగు ఆశీస్సులు మాకు అందును గాత. స్వాహా.

21. భూమీ! నీవు మాకు కంటకరహితవు. శుభ ప్రదవు అగుము. మాకు ఎన్నో సుఖములను కలిగించుము. ఈ జలము మా పాపములను కడిగి మమ్ము పరిశుద్ధులను చేయునుగావుత.

22. అస్మాత్త్వమధి జాతోఽసి త్వదయం జాయతాం పునః |
అసౌ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా.

అగ్నీ నీవు ఇతని నిమిత్తము ఆవిర్భవించినావు. ఇతడు మరల నీలో జన్మించును గాత. ఇతనికి స్వర్గము కలుగునట్లు స్వాహా.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత యందలి

పితృమేధమను ముప్పది అయిదవ అధ్యయము సమాప్తము.

"యచ్ఛానః శర్మం స ప్రాథాః"

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ముప్పది ఆరవ అధ్యాయము

1. ఋచం వాచం ప్రపద్యే మనో యజుః ప్రపద్యే సామ ప్రపద్యే చక్షుః

శ్రోత్రం ప్రపద్యే|
వాగోజః సహౌజో మయి ప్రాణాపానౌ||

ఋగ్రూపము వాణిని చేరుచున్నది. మనోరూపము యజుస్సును చేరుచున్నది. సామరూపము ప్రాణమును చేరుచున్నది. చక్షువులు, శ్రోత్రమును చేరుచున్నవి. నాకు వాక్కు, శత్రువును సహించుబలము, వీర్యము, ప్రాణాపానములు లభించవలెను.

2. నా యొక్క చక్షువులు, హృదయమందున్న రంధ్రములను బృహస్పతి పూరించవలెను. "శంనో భవతు భువనస్యయాప్పతిః" జగముల స్వామి నాకు శుభములు సమకూర్చవలెను.

3. భూర్భువః స్వః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి|
ధియో యోనః ప్రచోదయాత్||
అర్థమునకు 3-5 చూడండి.

4. ఇంద్రుడు విచిత్రుడు. నిరంతరం వర్షకుడు. అతడు ఏ స్తుతులకు ప్రసన్నుడగును? తన రక్షణల సహితుడై మాకు మిత్రుడు ఎట్లగును? ఎట్టి అతి సుందర స్తుతులు విని అతడు మాకు రక్షకుడగును?

5. ఇంద్రా! మత్తునిచ్చు పదార్థములందు ఏది అత్యంత మాదకమగును? ఏ సోమ రసము నిన్ను ఉన్మత్తుని చేయును? ఏ బలమున నీవు అత్యంత శక్తివంతుడవగుదువు? శత్రు ధన విభేదనము చేసితెత్తువు?

6. ఇంద్రా! మా మిత్రులగు స్తోతలను నీ యొక్క నూర్లకొలది రక్షలతో ఎప్పుడు రక్షింతువు?

7.అభీష్ట వర్షక ఇంద్రా! ఏ రక్షణలచే నీవు మమ్ము ఆనందింపచేయుదువు? ఏ స్తుతులకు ప్రసన్నుడవై స్తోతల కొరకు ధనము నింపి తెచ్చెదవు?

8. ఇంద్రో విశ్వస్య రాజతి - రాజగును. శంనో అస్తు ద్విపదే - రెండు కాళ్ళ జీవులకు శుభము కలుగును గాథ. శం చతుష్పదే.

(శం అనగా శుభము, సుఖము. దీనిని తరువాత వచ్చు మంత్రములకు అన్వయించుకొనుడు)

9. శంనో మిత్రః శం వరుణః శంనో భవత్యర్యమా|
శం న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః శం నో విష్ణు రురుక్రమః||

10. శంనో వాతః పవతాం శం నస్తపతు సూర్యః|
శం న కనిక్రదద్దేవః పర్జన్యో అభివర్షతు||

11. మాకు పగళ్లు సుఖదములు కావలెను. రాత్రులు సుఖదములు కావలెను. ఇంద్రాగ్నులు స్వరక్షణలచే సుఖప్రదులు కావలెను. హవిస్సులు అందుకున్న ఇంద్రవరుణులు మాకు శుభప్రదులు కావలెను. అన్న ప్రాపక యజ్ఞమున ఇంద్ర - పూషలు మాకు శుభప్రదులు కావలెను. ఇంద్ర సోములు మాకు సుఖజీవనము ప్రసాదించవలెను.

12. అభీష్ట సిద్ధికిని, త్రాగుటకును, ద్యుతిమంత జలము మాకు సుఖప్రదమగును గాత. జలములు మాకు సుఖము కలుగునట్లు ప్రవహించును గాత.

13. భూమీ! నీవు మా కొరకు సుఖ స్వరూపవగుము. కంటకరహితవగుము. నివసింపచేయు దానవగుము. "యచ్ఛానః శర్మ సప్రధాః" మాకు ఎన్నో సుఖములను ప్రదానము చేయుము.

14. జలము సుఖదము. మాకు వర్చస్సు కలిగించుటకు గాను జలమునకు బలములు కలుగవలెను.

15. జలమా! నీ యొక్క సారము ఎంతో సుఖకరము. వాత్సల్యముగల తల్లులు పిల్లలకు చన్నిచ్చినట్లు - జలమా! నీ సారమున మమ్ము భాగస్వాములను చేయుము.

(జలమును చనుబాలతో పోల్చుచున్నాడు.)

16. జలమా! యజ్ఞ గృహమునకు నీవు అనుకూలవు అయినరీతి మాకు నీవు ప్రభూత ప్రమాణమున లభింపుము. మమ్ము పావనములను చేయుము.

17. ద్యౌః శాన్తి రన్తరిక్షంశాన్తిః పృథ్వివీశాన్తి
రాపఃశాన్తి రోషధయః శాన్తి|
వనస్పతయః శాన్తి ర్విశ్వేదేవాః శాన్తి ర్బ్రహ్మా శాన్తి
సర్వమ్ శాన్తిః శాన్తి రేవశాన్తిః సామాశాన్తిరేధి||

దేవతల పేర్లు శాంతి మాత్రమే ఉన్నందున అర్థము వ్రాయుటలేదు.

అన్నింటికి శాంతి శాంతికే శాంతి. అది మాకు సమస్త శాంతులు కలిగించును గాత.

(ఇన్ని శాంతించినపుడే మానవాళికి శాంతి. ఏ ఒక్కదానికి అశాంతి ఏర్పడినను, మానవ జీవితము అల్లకల్లోలము

అగును. వరదలు, తుఫానులు, భూకంపము వంటివి ఆయా దేవతల అశాంతికి చిహ్నములు)

18. మహా వీర ఘటమా! నీవు నా దేహమును పటిష్ఠము చేయుము. సర్వభూతములు నన్ను మిత్ర దృష్టిచే చూడవలెను. నేను సహితము సర్వ భూతములను మిత్ర దృష్టిచే చూడవలెను. "మిత్రస్యచక్షుషా సమీక్షామహే" ఉభయులను పరస్పరము స్నేహ దృష్టి కలిగియుందుము గాత.

19. మహావీర ఘటమా! నీవు నన్ను దృఢ పరుచుము. మేము నీ కృపాదృష్టియందే జీవింతుము. నీ కృపాదృష్టియందే వర్ధిల్లుదుము.

20. నమస్తే రసహరణశీల జ్యోతీ! నమస్తే జ్వాలామయీ!

అగ్నీ! నీ జ్వాలలు శత్రువులను మాత్రమే తపింపచేయవలెను. పావకా! మా కొరకు మాత్రము నీవు కళ్యాణకారివి అగుము.

21. మెరుపునకు నమస్సు. ఉరుమునకు నమస్సు. మాకు సుఖశాంతులు కలిగించదలచిన వారందరికి నమస్సు.

22. ఎవరి వలన మాకు భయముండునని నీవు గ్రహింతువో వారి వలన మమ్ము నిర్భయులను చేయుము. శం నః కురు. మాకు సుఖములు కలిగించుము. ప్రజాభ్యో అభయం. మా సంతానమును నిర్భయులను చేయుము. మా పశువులకు భయము లేకుండ చేయుము.

23. సుమిత్రియాన ఆప ఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియా
స్తస్మైసన్తు య్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మః
అర్థమునకు 35-12 చూడండి.

24. తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్|
పశ్యేమ శరదః శతం జీవేమ శరదః శతం శ్రుణుయామ శరదః శతం. ప్రబ్రనామ శరదః శతం. మదీనా శ్యామ శరదః శతం భూయశ్చ శరదః శతాత్||

దేవతలచే నియమించబడిన సర్వచక్షువగు సూర్యుడు తూర్పున ఉదయించుచున్నాడు.

మేము నూరు శరత్తులు దర్శింతుము గాత. నూరు శరత్తులు జీవింతుము గాత. నూరు శరత్తులు వినుచుందుము గాత. నూరు శరత్తులు చక్కగా మాట్లాడుదుము గాత. నూరు శరత్తులు దీనులము కాకుందుము గాత. నూరేండ్లు దాటి మరింత జీవింతుము గాత.

(నూరేళ్లు జీవించుటకు మాత్రము కాదు. అవయవములన్ని బాగుండి దైన్యము లేక జీవించవలెనని ఆశించుచున్నాడు. అట్టి జీవితము మరింత సాగునని)

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్లయజుర్వేద సంహిత యందలి

శాంతిపాఠార్థమను ముప్పది ఆరవ అధ్యాయము సమాప్తము.

"శాంతిః సామా శాన్తిరేధి"

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |

ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ముప్పది ఏడవ అధ్యాయము

1. దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేᳲ శ్వినోర్బాహుభ్యాంపూష్ణో హస్తాభ్యాం|
ఆదదే నారిరసి ||

(మట్టి త్రవ్వు అభ్రిని పట్టుకొని)

అభ్రీ! నేను సవితా దేవత ప్రేరణయందు ఉన్నవాడను. అశ్వినుల బాహువులతో పూష హస్తముల చేతను నిన్ను పట్టినాను. నీవు నారీ రూపమవు.

2. విద్వాంసులు, ద్విజులు, యజమాని యొక్క మహా ఋత్విజులు మనసులను ఏకాగ్రము చేసినారు. తమ బుద్ధి వృత్తులను ఏకాగ్రము చేసినారు. ప్రజ్ఞానియగు హోత యజ్ఞవిధిని జరిపించును. ఇది సవితా దేవత మహా పరిస్తుతి అగును.

3. ద్యోతమాన ద్యావాపృథ్వులారా! ఇది పృథ్వికి దేవయజన స్థానమగు యజ్ఞము. ద్యులోకము నుండి జలమును - పృథ్వి నుండి మట్టిని తీసి యజ్ఞమునకు శిరోభూతమగు మహా వీరఘటము చేయుచున్నాను.

(నేలను త్రవ్వి మట్టిని చేతిలోనికి తీసుకొనవలెను)

మృత్తికా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా వీరఘటము కొరకును నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

4. చెదలు దేవతలారా! అన్నింటి కన్న ముందు భూమి ఉత్పన్నమైనది. భూతముల ఉత్పత్తి కన్న ముందు మీరు పుట్టినారు. ఇది దేవయజన స్థాన యజ్ఞము. ఈ యజ్ఞమునకు శిరోభూతమగు మహావీర ఘట నిర్మాణమునకు మీ మట్టిని తీసికొనుచున్నాము.

(పుట్ట మట్టిని తీసికొనవలెను)

వల్మీక మృత్తికా! మహా వీరఘట నిర్మాణమునకు నిన్ను తీసికొన్నాము.

5. ఆది కాలమున ఈ పృథ్వి కొద్దిగా ఉండెను. పృథ్వి! పృథ్వియొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమున యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా వీరఘటనిర్మాణము కొరకు నిన్ను తీసికొందును.

(పందులు ముట్టెలతో త్రవ్విన మట్టిని తీసికొనవలెను)

మృత్తికా! యజ్ఞము కొరకు నిన్ను తీసుకొనుచున్నాను. యజ్ఞ శిరోభూత మహా వీర ఘటము కొరకు నిన్ను సేకరించినాను.

6. పూతికా తృణమా! నీవు ఇంద్రుని ఓజస్సున ఉత్పన్నమైనావు. పృథ్వి యొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమున - యజ్ఞ శిరోభూత మహావీరఘట నిర్మాణమునకు నిన్ను అందుకొనుచున్నాను.

(మేక పాలు తీసుకొనవలెను.)

దుగ్ధమా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా వీర ఘట నిర్మాణము కొరకును నిన్ను తీసికొనుచున్నాను.

(కృష్ణాజినము మీద సేకరించిన పదార్థములను ఉంచవలెను.)

పదార్థములారా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత మహా వీర ఘటము కొరకును మిమ్ము స్పృశించుచున్నాను.

7. (కృష్ణాజినము పట్టుకొని "పరివృత్తము" వైపు నడువవలెను.)

బ్రాహ్మణస్పతి విచ్చేయును గాత. సత్య, ద్యుతి మంత ద్యావాపృథ్వులు విచ్చేయుదురు గాత. వీరుడు, మానవ హితకారి, పంక్తి, సాధకుడు మా యజ్ఞమును జారిపింతురు గాత.

(పదార్థములను ఒక చతురస్ర స్థలమున 'పరివృత్త' మందు పెట్టవలెను.)

పదార్థములారా! యజ్ఞము, యజ్ఞ శిరోభూతమగు మహా వీర ఘటము కొరకు మిమ్ము ఇచట పరివృత్తమున చేర్చుచున్నాను.

(పుట్ట మన్ను, పందులు త్రవ్విన మన్ను, పూతికా తృణములను పాలతో కలిపి పిసుకవలెను.)

పదార్థములారా! యజ్ఞము మరియు యజ్ఞశిరోభూత మహావీర ఘటము కొరకు మిమ్ము కలుపుచున్నాను.

(క్రమముగా మూడు మహావీరఘటములను వీధి ప్రకారము చేయవలెను.)

మహావీరఘటములారా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరో భూత యజ్ఞ దేవత కొరకును మిమ్ము నిర్మించుచున్నాను.

8. ప్రథమ మహా వీర ఘటమా! నీవు యజ్ఞపు శిరమవు. (తాకవలెను) యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత యజ్ఞ దేవత కొరకును నిన్ను తాకుచున్నాను.

ద్వితీయ మహా వీర ఘటమా! నీవు యజ్ఞపు శీర్షమవు. (తాకవలెను) యజ్ఞము కొరకును యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును నిన్ను తాకుచున్నాను.

తృతీయ మహా వీరఘటమా! నీవు యజ్ఞపు తలవు. యజ్ఞము కొరకును యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును నిన్ను తాకుచున్నాను. (స్పృశించవలెను.)

మహావీర ఘటములారా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును మిమ్ము నున్నగా చేయుచున్నాను.

ఏవమగ్రిమౌ మన్త్రౌ

9. ప్రథమ మహా వీర ఘటమా! పృథివియొక్క దేవయజనస్థానయజ్ఞమందు సేచక అశ్వపు లద్దిచే నిన్ను ధూపితము చేయుచున్నాను.

ద్వితీయ మహావీరఘటమా! పృథివి యొక్క దేవయజన స్థాన యజ్ఞమందు సేచక అశ్వపు లద్ది చే నిన్ను ధూపితము

చేయుచున్నాను.

తృతీయ మహా వీరఘటమా! అశ్వస్య త్వా వృష్ణః శక్నా ధూపయామి దేవయజనే పృథివ్యాః

మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే | మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే |
మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే | మఖాయత్వా మఖస్యత్వా శీర్ష్ణే |

10. (పక్వానుద్ధరతి - కాలినవానిని తీయవలెను.)

ప్రథమ మహావీరఘటమా! ఋజు ద్యులోకము కొరకు నిన్ను నిప్పుల మీది నుంచి దింపుచున్నాను.

ద్వితీయ మహా వీర ఘటమా! వర్షించి సకల కార్యములు సాధించు అంతరిక్షము కొరకు నిన్ను నిప్పుల మీది నుంచి దించుచున్నాను.

తృతీయ మహా వీర ఘటమా! మేము నివసించుటకు ఆధార భూతమగు భూమి కొరకు నిన్ను అగ్గి మీది నుంచి దింపుచున్నాను.

మహా వీర ఘటములారా! యజ్ఞము కొరకును, యజ్ఞ శిరోభూత దేవత కొరకును మిమ్ము నేను పాలచే తడుపుచున్నాను. (మేక పాలతో తడుపవలెను)

మహా వీర సంభరణం సమాప్తమ్

11. (బ్రహ్మానుజ్ఞాతో యామాయత్వేతి మహావీరం ప్రోక్షతి - బ్రహ్మచే అనుమతి పొందినవాడై యమాయతో మొదలిడి మహా వీరులను ప్రోక్షించును)

ఘర్మమా! యమ, యజ్ఞ, సూర్య తాపము కొరకు నిన్ను జలముచే ప్రోక్షించుచున్నాను.

ఘర్మమా! సవితా దేవత నీకు మధుర ఘృతము పూయును గాత. (నేతి పూత వేయవలెను.)

(ఆవపు ఇసుక క్రింద నూరు మాషముల వెండి పాతిపెట్టవలెను.)

రజతమా! నిప్పు నేలను కాల్చకుండ కాపాడుము.

(మూడు కుండలను కాలుటకు ఆవమున పెట్టి ఆవమును మూయవలెను. ఆవపు నలుదిశలు నిప్పు అంటించవలెను.)

ఘర్మమా! నీవు చంద్రకాంతి వంటిదానవు. అగ్నితేజమువంటి దానవు. సూర్య తాపము వంటి దానవు.

12. (కాలి బయటికి తీసిన మహా వీరములను వ్రేలిచే తాకి చూచిన యజమాని చెప్పవలసినవి)

పృథ్వీ! నీవు ప్రాగ్దిశన అగ్ని ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. రాక్షసాదులు నిన్ను వేధించజాలరు. నాకు ఆయుష్యము ప్రసాదించుము.

భూమీ! దక్షిణదిశయందు ఇంద్రుని ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. పుత్రవతిని. నాకు సంతానము ప్రసాదించుము.

ధరిత్రీ! నీవు పశ్చిమదిశన సవిత ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. నీవు సుఖముల కొరకు ఆశ్రయణీయవు. నీవు నాకు దర్శన శక్తిని ప్రసాదించుము.

రత్నగర్భా! నీవు ఉత్తర దిక్కున ధాత ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. ఋత్విజులు ఆశ్రయించు యజనీయ స్థానమవు. నాకు ధన సమృద్ధిని ప్రసాదించుము.

ధాత్రీ! నీవు ఊర్ధ్వ దిశన బృహస్పతి ఆధిపత్యమున ఉన్నదానవు. సర్వము ధరించుదానవు. నాకు ఓజస్సు ప్రసాదించుము.

(మహా వీర ఘటములు దక్షిణ భూమి మీద యజమాని చేతిని బోర్ల వేయును.)

మహా వీరమునకు దక్షిణమున ఉన్న స్థలమా! నాకు నాశనము కలిగించు రాక్షసాదుల నుండి నన్ను కాపాడుము.

(ఉత్తరము వైపు చేయిపెట్టవలెను.)

ఉత్తర భూమీ! నీవు మనువు యొక్క అశ్వమవు. మనోరశ్వాసి.

13. ఘర్మమా! నీవు స్వాహా ఆకారపుదానవు. నీవు మరుత్తులచే ప్రతిష్ఠించబడిన దానవు. (ఘర్మమున నూరు మాషముల బంగారము పెట్టవలెను.)

స్వర్ణ శతమాషమా! నీవు నన్ను ద్యులోకమునంటు రాక్షసాదుల నుండి రక్షింపుము.

(కృష్ణాజినముతో ఘర్మమును విసరవలెను.)

ప్రాణ, అపాన, వ్యానములను ఒక్కొక్క ప్రవర్గ్యమున ఉంచుచున్నాను.

14. ప్రవర్గ్యము దేవతలకు గర్భము, స్తుతులకు పిత. ప్రజలకు అధిపతి. ప్రవర్గ్యము సవితతో కలసి పోయినది. అది సూర్య సహితముగా వెలుగుచున్నది. సూర్యేణ రోచతే.

15. ఘర్మము అగ్నిచే ఏకీ భూతమైనది. సవితతో కలసిపోయినది. సూర్యునిచే శోభిల్లినది స్వాహాకారఘర్మము సూర్య తేజముతో, సవితతో, సూర్యునితో కూడి వెలుగొందుచున్నది.

16. ఏ దేవత ద్యులోకమును, కిరణములను దాల్చువాడగునో, ఎవడు మనుష్య భావ రహితుడగునో, ఎవడు సూర్యుని నుండి ఆవిర్భవించినాడో, ఆ దేవత మాకు వాక్ శక్తిని ప్రసాదించును గాత.

17. రక్షణ ధర్మము గల ఆదిత్యుడు ఆకాశము నుండి పడడు! అతడు విభిన్న మార్గములందలి రాక పోకలను చూచుచున్నాడు! అతను తన కిరణముచే కూడినవాడై సకల లోకములందు స్వచ్ఛందముగ సంచరించును!!

18. ఘర్మమా! నీవు సకల భువన స్వామివి. మనస్పతివి. వాచస్పతివి. నీవు దేవశ్రుతుడవు. దేవత వగుము. యజ్ఞములందు దేవతలను రక్షింపుము.

అశ్వినులారా! ఈ యజ్ఞమున దధ్యంగ అధ్వర్యు- బ్రాహ్మణులు ఎరుగవలసిన మధు విద్యను మధు విద్యా పూజకులగు మీకు బోధించినాడు. అట్టి అశ్వినులగు మీరు కూడ మాకు రక్షకులు కావలెను.

19. ఘర్మమా! హృదయమున నీవు, మనసున నీవు, దివియందు నీవు, సూర్యుని యందు నీవు. నీవు ఊర్ధ్వగతివి అగుము. మా యజ్ఞమును స్వర్గమందలి దేవతలకు చేర్చుము.

20. ఘర్మమా! పితానోసి. నీవు మాకు తండ్రివి. పితానో బోధి. మా తండ్రిగా ఎరుగుము. నమస్తే. అస్తు మా మాంహింసీః (తండ్రివి కావున) మమ్ము ఎన్నడును బాధించకుము.

(ముసుగు తొలగించి ఘర్మమును దర్శించు యాజమానపత్ని అనవలసినది.)

మహావీరా! నీవు వీర్యమునకు అధిదేవతయగు త్వష్ట యుక్తుడవు. మేము స్త్రీలము. మైథునము నిమిత్తము నిన్ను

ముట్టుకుందుము. నాకు పుత్రులను, గోవులు మున్నగు పశువులను ప్రసాదించుము. అరిష్టా హం సహపత్యా భూయాసమ్ - నాపతితో కూడి బాధలు లేకుండ జీవింతును గాత.

21. అహః కేతునా జుషతాం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాస్వాహా|
రాత్రిః కేతునా జుషతాం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషా స్వాహా||

పగలు జ్యోతి సహితమై సుజ్యోతిష్మంతుడగు సూర్యునకు స్వాహా. రాత్రి శుభ జ్యోతి సహితయై సుజ్యోతిష్మంతుడగు అగ్నికి స్వాహా.

(రౌహిణి హోమమునకు రెండు ఘృతాహుతులు ఇవ్వవలెను.) (అగ్నిర్వైఘర్మః - తప్త ఇవవై ఘర్మః ఆదిత్యోవై ఘర్మః| ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః ఘర్మము, ప్రవర్గ్యము ఆదిత్యుడే అగును.)

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత
శ్రీమదాంధ్రవచన శుక్ల యుజుర్వేద సంహిత యందలి
అభ్యాది రౌహిణాంతమను ముప్పది ఏడవ అధ్యాయము సమాప్తము.

యతో యతః సమీహసే తతోనో అభయం కురు|
శం నః కురు ప్రజాభ్యోఽభయం పశుభ్యః||

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ముప్పది ఎనిమిదవ అధ్యాయము

1. (గోవును కట్టునట్టి రజ్జువును పట్టుకొనవలెను)

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామ్
ఆదదేఽదిత్యైరాస్నాసి|

నేను సవితా దేవత అనుజ్ఞ యందు ఉన్నవాడను. ఈ రజ్జువును అశ్వినుల బాహువులతోను, పూష హస్తములతోను పట్టుకొనుచున్నాను. ఇది అదితికి మేఖల అగును.

2. ఇడా! విచ్చేయుము. అదితీ! విచ్చేయుము. సరస్వతీ! విచ్చేయుము. గోమాతా! విచ్చేయుము.

(ధావలి ఏహి ఏవంత్రిః - గోమాతా! విచ్చేయుము అని మూడుసార్లు పిలువవలెను.)

3. రజ్జువా! నీవు అదితి మేఖలవు, ఇంద్రాణి శిరోభూషణమవు.

(త్రాడుచే గోవు వెనుక కాళ్ళు కట్టవలెను.)

వత్సమా! నీవు పూషవగుదువు.

(దూడను విడువవలెను.) దూడా! ఘర్మమునకు కొన్ని పాలు ఉంచుము. (దూడను తొలగించవలెను)

4. గోమాతా! అశ్వినుల కొరకు పాలు ఇమ్ము. సరస్వతి కొరకు పాలు ఇమ్ము. ఇంద్రుని కొరకు పాలు ఇమ్ము. (పాలు పితుకవలెను.)

(పితుకునప్పుడు చిమ్మిపడిన పాల చుక్కలను ఉద్దేశించి) ఇది ఇంద్రునకు ఆహుతియగును.

5. తల్లీ సరస్వతీ! నీ స్తనము సుప్తమట్లున్నది. అది సుఖ స్వరూపమగును. రత్నములు ఇచ్చునదగును. ధనలాభము కలిగించునది అగును. సుదాత అగును. సకల వరణీయ ధనములను పోషించునదగును. నీ స్తన్యము ఇచ్చుటకు మా వైపు మరలుము. నేను విశాల అంతరిక్షమును అందుకొనగలను!

(సప్త ఇవాస్తే అనుపభోక్త్రన్యైః ఇతరులు అనుభవించనిది.)

6. (పరీశాసావదత్తే - రెండు పరీశసములను పట్టుకొని - ద్యావాపృథ్వీ పరీశాసా ఇతి శత పథం)

ప్రథమ పరీశసమా! నీవు గాయత్రీ ఛందమవు. ద్వితీయ పరీశసమా! నీవు త్రిష్టుప్ ఛందమవు.

(పరీశసములచే మహావీరమును పట్టవలెను.)

ఘర్మమా! నిన్ను ద్యావాపృథ్వుల కొరకు గ్రహించుచున్నాను.

(మహావీరఘటమును తుడిచి ఉపయమన స్రువమున దానిని పట్టుకొనవలెను.)

ఘర్మమా! నిన్ను నేను అంతరిక్షపు ఉదరము నుంచి గ్రహించుచున్నాను.

(మహా వీర ఘటమును మేకపాలచే తడుపవలెను.)

ఇంద్రా! అశ్వినులారా! తేనెటీగలు కూర్చిన ఈ మధువును సేవించండి. వసువులారా! ఈ పాలను వర్షము నిచ్చునట్టి సూర్యుని కిరణములకు సమర్పించండి.

7. సముద్ర రూప వాయువునకు స్వాహా. ఆదిత్య యుక్త ఇంద్రునకు స్వాహా. శత్రు హంత ఇంద్రునకు స్వాహా. ఋభు, విభ్వ, వాజయుక్త సవితాయ స్వాహా. బృహస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహా.

8. వసురుద్ర యుక్త ఇంద్రునకు స్వాహా. ఆదిత్య యుక్త ఇంద్రునకు స్వాహా. శత్రుహంత ఇంద్రునకు స్వాహా. యుభు, విభ్వ, వాజయుక్త సవితాయ స్వాహా. బృహస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహా.

9. యమాయ త్వాంగిరస్వతే పితృమతే స్వాహా| ఘర్మాయ స్వాహా ఘర్మః పిత్రే!

10. అధ్వర్యు దక్షిణ దిశన కూర్చుండి సకల దేవతలను యజించును. అందువలన దిశలన్నియు దక్షిణ దిశయందు ప్రతిష్ఠితములై ఉన్నవి.

అశ్వినులారా! ఘర్మస్థ మధువుయొక్క స్వాహా కృత అంశమును పానము చేయండి.

11. (మహావీరమును మూడుసార్లు పైకి ఎగురవేసి పట్టుకొనవలెను)

ఈ యజ్ఞమును ద్యులోకమునకు చేర్చుము. చేర్చుము ఈ యజ్ఞమును ద్యులోకమునకు స్వాహాగ్నయే యజ్ఞియాయ. యజనీయ అగ్నికి స్వాహా. శం యజుర్భ్యః యజువులు మాకు శుభములు కలిగించును గాత.

12. అశ్వినులారా! రాత్రింబవళ్ళు మీ రక్షణలచే హృదయయంగమ ఘర్మస్థ మధువును సేవించండి. నమో ఆదిత్యాయ. నమోద్యావాపృథివీభ్యాం.

13. అశ్వినులారా! ఘర్మము యొక్క మధుర దుగ్ధములను సేవించండి. ద్యావాపృథ్వులు మా కార్యములను ఆమోదింతురు గాత. ఇంద్రాదుల దానాదులు మా యజ్ఞమందే అగును గాత.

14. అతితప్త ధర్మమా! వర్షము కొరకు పుష్టినొందుము. అన్నము కొరకు పుష్టి నొందుము. బ్రాహ్మణ, క్షత్రియుల కొరకు పుష్టి నొందుము. ద్యావాపృథ్వుల కొరకు నొందుము.

ధర్మమా! నీవు జగత్తును ధరించుదానవు. సుధర్మమవు. మమ్ము హింసించకుము. మాకు ధనాదులు అందించుము. బ్రాహ్మణ క్షత్రియులను మా అధీనులను చేయుము.

15. (శకలైర్జుహోతి)

స్నేహోత్పాదక పూషకు స్వాహా. గ్రహణకారి ప్రాణములకు స్వాహా. ప్రతిరవకారి ప్రాణములకు స్వాహా. పితృభ్యః ఊర్ధ్వ బర్హిభ్యో ధర్మ పావభ్యః స్వాహా. ద్యావాపృథివీ భ్యాం స్వాహా. విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో స్వాహా.

16. ఋత్విజులచే నుతించబడు రుద్రునకు స్వాహా. జ్యోతిచే జ్యోతిష్మతియగు ప్రజ్ఞాపక దినమార్తాండునకు స్వాహా. జ్యోతిచే జ్యోతిష్మతి యగు ప్రజ్ఞాపాక అగ్నికి స్వాహా.

అత్యంత వీరుడగు అగ్నియందు మధువు హోమము చేయబడినది. తేదేవ ధర్మ నమస్తే మా మా హింసీః - మమ్ము బాధించకుము.

17. ధర్మమా! నీ సుబుద్ధియు, విస్తారమహిమయు ఈ ద్యులోకమును ప్రభావితము చేసినవి. నీ యశస్సు పృథ్వి యందంతటను వ్యాపించినది.

అగ్నీ! నీవు ఎంతో గొప్పవాడవు. రక్తవర్ణపు నీ పొగను పెంచుము. దేవతలకు ప్రియతముడవగు నీవు జాజల్యమానుడవగుము.

18. ధర్మమా! నీ కాంతి ద్యులోకమందున్నది. గాయత్రి ఛందమున ఉన్నది. హవిర్ధాన గృహమున ఉన్నది. ఆ జ్యోతి వర్ధిల్లును గాత. స్వాహా.

ధర్మమా! నీ జ్యోతి అంతరిక్షమున ఉన్నది. త్రిష్టుప్ ఛందమున ఉన్నది. అగ్నీధ్ర గృహమున ఉన్నది. ఆ జ్యోతి వర్ధిల్లును గాత. స్వాహా.

ధర్మమా! నీ వెలుగు భూలోకమందున్నది. జగతీ ఛందమునందున్నది. సదస్సునందున్నది. ఆ వెలుగు వర్ధిలును గాత. స్వాహా.

(అధ్వర్యు మూడు శలాకలపైన ఘృతాహుతులు ఇచ్చును.)

19. మహావీరమా! క్షత్రియుల పరమ పాలన కొరకు నిన్ను అనుసరించుచున్నాము. బ్రాహ్మణుల దేహముల కొరకు

పాలించుము. ప్రజయందు ధర్మము ధరింప చేసి నందున నిన్ను అనుసరించుచున్నాము. నవ శుభములు కొరకని మేము నిన్ను అనుసరించుచున్నాము.

(హోమానంతర మధ్వర్యుః పత్నీమగ్రేకృత్వా శాలాయ నిష్క్రమతీత్యర్థః - హోమము ముగిసినంత అధ్వర్యు పత్నిని ముందుంచుకొని నిష్క్రమించును)

20. మహా వీరము నాలుగు దిశల రూపమగు నాలుగు కోణముల యజ్ఞమునకు నాభియు విస్తార యుక్తము అగును. సప్రథాః సనో విశ్వాయుః సప్రథాః సనః సర్వాయుః - ఆ మహావీరము మాకు విశ్వమందలి ఆయువును, సర్వయువును ప్రసాదించవలెను. మా నుండి ద్వేషమును తొలగించుము. కుటిలత్వము తొలగించుము. జగదనుగ్రహ రూపమునందు కలసిపోవుదుము గాక.

21. ధర్మమా! ఈ పాలు నిన్ను పూరించునవి. నీవు వానిలో నిండి పొమ్ము. వర్ధిల్లుము.

(మూడు మహా వీరములందు పాలునింపవలెను)

22. మహావీరము అభీష్ట వర్షకము. రసహారి. మిత్రుని వంటి ప్రియము. అది మరల మరల శబ్దము చేయును. జలధారము. ధననిధి యగు మహావీరము సూర్యునితో కలసి ప్రకాశించుచున్నది.

23. సుమిత్రియాన ఆప ఓషధయః సన్తు దుర్మిత్రియా స్తస్మై
సన్తుయ్యోకస్మాన్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మః

35-12 చూడగలరు.

24. ఉద్వయం తమసస్పరిస్వః పశ్యన్త ఉత్తరమ్
దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్

20-21 చూడండి.

25.(సమిధమాదాయాహవనీయ్యేభ్యాదధాతి. సమిధను అందుకొని ఆహవనీయ అగ్నియందు వేయును.)

కట్టే! నీవు సమిధవు. ఆహవనీయగ్ని సమిధే! నీ కృప వలన మేము వర్ధిల్లుదుము గాత. నీవు సమిధవు. తేజస్సునకు కారణమవు. నాయందు తేజస్సు కలిగించుము.

26.(దధి ఘర్మ గ్రహణమ్. పెరుగుకుండపట్టి)

ఇంద్రా! ద్యావాపృథ్వులు ఎంత విస్తారములగునో, సప్తసాగరములు ఎంత విస్తారములగునో అంతటి పరిమాణము గల పాత్రయందు అన్నము నింపి పట్టుకున్నాను. అది అక్షయము. అది నాయందు అక్షయము అగును గాత.

27. ఇంద్రుని ప్రసిద్ధమహాబలము నాలో చేరవలెను. సంకల్ప సంపద నాలో చేరవలెను. సంకల్పబలము నాలో చేరవలెను. ఆదిత్యజ్యోతి, వేదజ్యోతి, బ్రహ్మజ్యోతి సహితమగు ధర్మము నాలో చేరవలెను.

28. పాలయొక్క సారభూతమగు పెరుగు ఈఘటమునందు నిండియున్నది. దీని ప్రభావమును మేము రానున్న - రానున్న సంవత్సరముల వరకు అనుభవింతుము గాత.

ఘటమా! నీవు కాంతి స్వరూపమవు. స్వీకర్తవుసు- సుఖపాలకమవు. ఈ దధిహోమశేషము. ఇంద్ర పేతము. ప్రజాపతి భక్షితము. మాధుర్యయుక్తము. ఆహ్వాతము. ఇటువంటి నీ దధి అంశమును, ఆహ్వానించబడినవాడనై భక్షించుచున్నాను.

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత యందలి

మహావీర నిరూపణమను ముప్పది ఎనిమిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మయిత్యాదిన్ద్రియం బృహన్మయి దక్షోమయి క్రతుః
ఘర్మస్త్రిశుగ్వి రాజతి విరాజా జ్యోతిషాసహ బ్రాహ్మణా తేజసా సహ.

జ్ఞాననందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

ముప్పది తొమ్మిదవ అధ్యాయము

ప్రవర్గ్యే ధర్మభేదే ప్రాయశ్చిత్తమ్ - ప్రవర్గ్యమున ధర్మలోపమునకు ప్రాయశ్చిత్త ఆహుతులు.

1. స్వాహా ప్రాణే భ్యః సాధిపతికే భ్యః|

పృథివ్యై స్వాహాఽగ్నయే స్వాహాన్తరి క్షాయస్వాహావాయవే స్వాహా|
దివే స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా||

హిరణ్యగర్భుని సహితముగ వర్తిల్లు ప్రాణమునకు స్వాహా. పృథివికి స్వాహా. అగ్నికి స్వాహా. అంతరిక్షమునకు స్వాహా. వాయువునకు స్వాహా. దివికి స్వాహా సూర్యునకు స్వాహా.

2. దిశలకు స్వాహా.చంద్రాయస్వాహా. నక్షత్రేభ్యః స్వాహా. చక్షుషే స్వాహా. చక్షుషే స్వాహా. శ్రోత్రాయ స్వాహా. పవిత్రునకు స్వాహా.

3. వాక్కునకు స్వాహా. ప్రాణాయ స్వాహా. ప్రాణాయస్వాహా. చక్షుషే స్వాహా. చక్షుషే స్వాహా. శ్రోతాయ స్వాహా. శ్రోత్రాయ స్వాహా.

4. మనో కామన, సంకల్పము, వాణి, సత్యము, పశువుల రూపము, అన్నపురసము, యశము మరియు లక్ష్మి నాయందు ప్రవేశించును గాత - స్వాహా.

5. (నిష్టత అభిస్పర్శ నుండి మేకపాలు కలుపుట వరకు మహావీరమును "సంభ్రియమాణము" అగును. ఇందు సమయలోపము జరిగినంత ప్రజాపతికి ఆహుతులు ఇవ్వబడును) ప్రజాపతయే స్వాహా.

(కుశలమీద ఉంచువరకు సంభృతియగును. దానికి లోపము కలిగిన సామ్రాట్ దేవత యగును) సామ్రాట్టునకు స్వాహా.

(మూంజుపాల మీద ఉంచువరకు దానిని సంపన్నము అందురు. దానిని 'సంపన్నము' అందురు. దానికి లోపము కలిగిన విశ్వేదేవతలు దేవత యగుదురు) విశ్వేదేవతలకు స్వాహా.

(పరిశాసములు గ్రహించు వరకు దానిని 'ప్రబృక్తము' అనబడును. దానికి లోపము జరిగిన ధర్మము దేవతయగును.)

ధర్మమునకు స్వాహా.

(ఉద్యమానము నుండి మేకపాలచే తడుపుట వరకు కర్మను 'ఉద్యతము' అనబడును. దానికి లోపము జరిగిన తేజస్సు దేవత యగును) తేజస్సునకు స్వాహా.

(పాలు తెచ్చి మేకపాలతో తడుపుట వరకు ఘర్మము అశ్వినీ దేవతాకమగును. దానికి లోపము జరిగిన) అశ్వినులకు స్వాహా.

(ఘృతము తెచ్చి దానితో తడుపుట వరకు పూషా దేవతాకమగును. లోపమునకు) పూష దేవతకు స్వాహా.

(ఘర్మమున ఘృతముపోయువరకు మరుద్దేవ తాకమగును. లోపమునకు) పూష దేవతకు స్వాహా.

(మథించినపుడు పడిన ఘృతబిందువులు మిత్ర దేవతాకము. అక్కడ లోపము జరిగిన మిత్రాయ స్వాహా.

(ఆహవనీయమున తీసికొని పోబడు ఘర్మము వాయు దేవతాకమగును. దానికి లోపము జరిగిన) వాయువునకు స్వాహా.

(ఆహూయమాన ఘర్మము అగ్ని దేవతాకమగును. దానికి లోపము కలిగిన) అగ్నయే స్వాహా.

(హుతహోమము తరువాత ఉత్తర ఘర్మకార్యము మొదలగుటకు ముందు వరకు వాక్ దేవతాకమగును. అచటి లోపమునకు) వాగ్దేవతకు స్వాహా.

6. ప్రథమ దినము సవితాదేవతాకము. నాటి ధర్మలోపమునకు సవితకు స్వాహా.
రెండవ రోజు అగ్నిదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపము జరిగిన అగ్నికి స్వాహా.
మూడవ రోజు వాయుదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు వాయవే స్వాహా.
నాలుగవ రోజు ఆదిత్యదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ఆదిత్యునకు స్వాహా.
అయిదవ రోజు చంద్రదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు చంద్రాయ స్వాహా.
ఆరవ రోజు ఋతుదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ఋతువులకు స్వాహా.
ఏడవ రోజు మరుద్దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు మరుత్తులకు స్వాహా.
ఎనిమిదవ రోజు బృహస్పతిదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు బృహస్పతికి స్వాహా.
పదవరోజు వరుణ దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు వరుణ దేవతకు స్వాహా.
పదకొండవరోజు ఇంద్ర దేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు ఇంద్రునకు స్వాహా.
పన్నెండవ రోజు విశ్వేదేవతాకమగును. నాటి ధర్మలోపమునకు విశ్వేదేవతలకు స్వాహా.

8. (అశ్వమేధికం ఆ అధ్యాయ సమాప్తే. అధ్యాయసమాప్తము వరకు అశ్వమేధికము)

అశ్వపు హృదయముచే అగ్నిని సంప్రీతుని చేయుదును. అగ్రభాగమున అశ్వినులను, సమస్త హృదయఖండమున పశుపతిని, యకృతిచే భవుని, మతస్నాయువులచే శర్వుని, మన్యువుచే ఈశానుని, పేగులలోని మాంసముచే మహాదేవుని, పెద్ద పేగులచే ఉగ్రదేవుని, వసిష్ఠ, హనుహృదయము, తల యొక్క మాంసములచే శింగి దేవతను సంప్రీతులను చేయుదురు.

9. అశ్వపు రక్తమున ఉగ్రుని, అశ్వపు శుభకార్యములచే మిత్రుని, దుష్ట కార్యములచే రుద్రుని, క్రీడలచే ఇంద్రుని, బలమున మరుత్తులను, ప్రమోదమున సంధ్యలను సంప్రీతులను చేయుదురు.

భవునిది కంఠస్థమాంసము, రుద్రునిది ప్రక్కల మాంసము, మహాదేవునిది యకృత్తు, శర్వునివి పెద్ద పేగులు; పశుపతిది పురీతతనాడియగును.

10. లోమేభ్యః స్వాహా లోమేభ్యః స్వాహా త్వచే స్వాహా త్వచే స్వాహా లోహితాయస్వాహా లోహితాయ స్వాహా మేదోభ్యః స్వాహా|

మాంసేభ్యః స్వాహా మాంసేభ్యః స్వాహా స్నావభ్యః స్వాహా స్నావభ్యః స్వాహా స్వాహాస్థభ్యః స్వాహాస్థభ్యః స్వాహా మజ్జభ్యః స్వాహా మజ్జభ్యః స్వాహా|

రేతసే స్వాహా పాయవే స్వాహా||

11. ఆయాసాయ స్వాహా ప్రయాసాయ స్వాహా సంయా సాయ స్వాహా వియాసాయ స్వాహో ద్యాసాయస్వాహా|

శుచే స్వాహా శోచతే స్వాహా శోచమానాయ స్వాహా శోకాయస్వాహా||

12. తపసే స్వాహా తప్యతే స్వాహా తప్యమానాయస్వాహా తప్తాయ స్వాహా ధర్మాయ స్వాహా| నిష్కాత్యై స్వాహా ప్రాయశ్చిత్యై స్వాహా భేషజాయ స్వాహా|

13. యమాయ స్వాహా న్త కాయ స్వాహా మృత్యవే స్వాహా బ్రాహ్మణే స్వాహా బ్రహ్మ హత్యాయై స్వాహా|

విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః స్వాహా ద్యావాపృథివీభ్యాం స్వాహా|

దాశరథి రంగాచార్య విరచిత

శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత యందలి

ధర్మాది నిష్కృతి యను ముప్పది తొమ్మిదవ అధ్యాయము సమాప్తము.

మయిత్యదిన్ద్రియం బృహన్మయి దక్షోమయిక్రతుః|
ఘర్మస్త్రిశుగ్విరాజతి విరాజా జ్యోతిషా సహ బ్రహ్మణ తేజసాసహ ||

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మల స్ఫటికాకృతం |
ఆధారస్సర్వ విద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ||

నలుబదవ అధ్యాయము

సమాప్తం కర్మకణ్డమిదానీం జ్ఞానకాణ్డం ప్రస్తూయతే. కర్మకాండము పూర్తి అయినది. ఇక జ్ఞాన కాండమును ప్రస్తావించుచున్నాను.

1. ఈశావాస్యమిదం సర్వం యత్కించ జగత్|
తేన త్యక్తేన భుఞ్జీథా మాగృధః కస్య స్విద్ధనమ్ ||

ఇది సొంతము ఈశ్వరమయము. ఈ లోకమున అగుపించు సమస్త చరాచర ప్రపంచము ఈశ్వరమయము. ఈశ్వరుడు ప్రసాదించిన వానిని అనుభవించుము. మరొకని ధనమునకు ఆశపడకుము.

2. మానవుడు కర్మ చేయుచునే నూరేండ్లు జీవించ నిచ్ఛగించవలెను. అందుననే ముక్తి ఉన్నది. మరొక మార్గములేదు. ఆ విధముగా చేయువానికి కర్మలు చుట్టు కొనవు.

3. అసూర్య మను లోకములు ఉన్నవి. అవి అంధకారము తమస్సులతో నిండి యుండును. ఆత్మహనులగు జనులు మరణానంతరము ఆ లోకములకు చేరుదురు.

(అంతరాత్మ ఆక్రందన వినక అకార్యములు చేయువాడు ఆత్మహననుడు)

4. అతడు నిశ్చలుడు. ఒక్కడు. మనసును మించిన వేగవంతుడు. వేగమున దేవతలు అతనిని అందుకొనజాలరు. అతడు తొలినుండియే సర్వత్ర వ్యాపించినవాడు. పరిగెత్తు ఇతరులను అతడు దాటిపోవును. అతని యందే గాలి, నీరు నిలిచి ఉన్నవి.

5. అతడు కదులు వాడగును. కదలనివాడగును. అజ్ఞానికి అతడు బహుదూరము. జ్ఞానికి అతడు అతి దగ్గర. అతడు సర్వాంతర్యామి. అతడే బాహ్య ప్రపంచము.

"తదన్తరస్య సర్వస్య తదు సర్వసాస్య బాహ్యతః"

6. ఎవడు సర్వభూతములను తనలో చూచుచున్నాడో సర్వభూతములందు తనను చూచుచున్నాడో, అతనికి

సందేహమన్నది ఉండదు.

7. ఎవడు సర్వభూతములను తానుగానే గ్రహించుచున్నాడో, అతనికి మోహమెక్కడ? శోకమెక్కడ? 'ఏకత్వమను పశ్యతః' అతడు అన్నింటిని ఏకముగ చూచువాడు కదా!

8. అతడు సర్వవ్యాపకుడు. వీర్యరూపుడు. కాయము లేనివాడు. వ్రణము లేనివాడు. స్నాయు బంధములకు అతీతుడు. శుద్ధుడు, పాప బంధములు లేనివాడు. విద్వాంసుడు. మనీషి, పరితః వ్యాప్తుడు. స్వయంభువు. అతడే కాలానుగుణముగా పంచభూతాత్మక సృష్టిని ఏర్పరుచును.

9. అసంభూతి ఉపాసించువారు అంధతమమునకు చేరుదురు. సంభూతి యందే మునిగిన వారు మరింత అంధకారమునకు చేరుదురు.

(మృతస్యసతః పునః సంభవోనాస్తేతి అసంభూతిః పునర్జన్మ లేదనుట అసంభూతి.

ఆత్మైవాస్మి నాన్యాత్కించిదస్తీత్యయమభి ప్రాయః తాను తప్ప అన్యము లేదనుట సంభూతము)

10. స్థూల జగత్తును ఉపాసించుట వలన ఒకే ఫలము కలుగును. అసంభూత మూల జగత్తును ఉపాసించుటవలన వేరు ఫలము కలుగును. మాకు బ్రహ్మతాత్త్వ వివేచన కలిగించిన విద్వాంసులు అది అసంభవమని చెప్పగా విన్నాము.

11. ఉత్పత్తి, వినాశము, రెండింటిని వెంట వెంట తెలిసిన పండితుడు వినాశమున మృత్యువును దాటి సంభూతి ద్వారా అమృతత్వము నొందును.

12. అవిద్యను ఉపాసించువారు అంధతమమున చేరుదురు. ఆత్మ విద్య కాక అన్య విద్యారతులు మరింత అంధతమమునకు చేరుదురు.

13.ఆత్మజ్ఞానమునకు అమృతత్వ ఫలమని కొందరు అనుచున్నారు. అవిద్యకు పితృలోక ఫలమని కొందరు అనుచున్నారు. అట్లని జ్ఞానకర్మల విచక్షణ గల విద్వాంసులు అన్నారని వినుచున్నాము.

14. విద్య, అవిద్య రెంటిని వెంట వెంట తెలిసి కొనవాడు. అవిద్య వలన మృత్యువును దాటి విద్యవలన అమృతత్వము నొందుచున్నాడు.

15. ప్రాణము వాయువునందు, ఆత్మ అమృతత్వమునందు లీనములగును. దేహము బూడిద అగును. కావున పరమాత్మను స్మరించుము. లోకమును స్మరించుము. చేసిన దానిని స్మరింపుము.

16. అగ్నే నయ సుపథారాయే అస్మాన్విశ్వాని దేవ వయువాని విద్వాన్|
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాంతే నమ ఉక్తిం విధేమ||

7- 43 చూడండి.

17. హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్యస్యాపిహితం ముఖమ్|
యో౽సావాదిత్యే పురుషః సో౽సావహమ్||

ఓం ఖం బ్రహ్మ

సత్యపు ముఖమును బంగారు పాత్ర కప్పిపెట్టినది. ఆదిత్యుని యందున్న పరమ పురుషుడను నేనే అగుదుము.

ఓం మహాబ్రహ్మన్

విద్వాంసుడు. బహుభాషావేత్త, కవి, కథకుడు, నవలాకారుడు, నాటకకర్త, బాలసాహిత్యకారుడు. విమర్శకుడు, చలనచిత్ర రచయిత, వ్యాసకర్త, అనువాదకుడు, వక్త, కార్మికోద్యమకర్త, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, ప్రగతి పథగామి, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమీ బహుమతి గ్రహీత, ప్రపన్నుడు, బుధజన విధేయుడగు దాశరథి రంగాచార్య విరచిత శ్రీమదాంధ్ర వచన శుక్ల యజుర్వేద సంహిత యందలి పరమాత్మనిరూపకమగు

నలుబదవ అధ్యాయమును శుక్ల యజుర్వేద సంహితయు

సర్వము సమాప్తము.

ద్యౌః శాన్తి రన్తరిక్షం శాన్తిః పృథివీ శాన్తి రాపః శాన్తి రోషధయః శాన్తిః
వనస్పతయః శాన్తిర్విశ్వే దేవాః శాంతి ర్బ్రహ్మ శాన్తిః సర్వంశాన్తిః శాంతిరేవశాన్తిః సామాశాన్తిరేధి||

(శుభం)
